ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ.

ATHENAEI
DEIPNOSOPHISTAE
LIBRI XV.

CUM

RERUM ET SCRIPTORUM INDICIBUS.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITI.

EDITIO STEREOTYPA C. TAUCHNITIANA.

NOVA IMPRESSIO.

TOMUS III.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.
1868.

IMPRESSIT F. L. METZGER, LIPSIAE.

ΑΘΗΝΑΙΟΥ

ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ.

LIBER X.

(411) Ἀλλ', ὥσπερ δεῖπνον γλαφυροῦ, ποικίλην εὐωχίαν
τὸν ποιητὴν δεῖ παρέχειν τοῖς θεαταῖς τὸν σοφὸν,
ἵν' ἀπίῃ τις, τοῦτο φαγὼν καὶ πιὼν, ᾧπερ λαβὼν
χαίρει τις, καὶ σκευασία μὴ μί' ᾖ τῆς μουσικῆς·

Ἀστυδάμας ὁ τραγικὸς ἐν Ἡρακλεῖ σατυρικῷ, ἑταῖρε, φησὶ, Τιμόκρατες. Φέρε, εἴπωμεν ἐνταῦθα τοῖς προειρημένοις τὰ ἀκόλουθα, ὅτι ἦν καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀδηφάγος. Ἀποφαίνονται δὲ τοῦτο σχεδὸν πάντες ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς. Ἐπίχαρμος μὲν ἐν Βουσίριδι, λέγων·

Πρῶτον μὲν, αἴ κ' ἔσθοντ' ἴδοις νιν, ἀποθάνοις.
Βρέμει μὲν ὁ φάρυγξ ἔνδοθ', ἀραβεῖ δ' ἁ γνάθος,
ψοφεῖ δ' ὁ γόμφιος, τέτριγε δ' ὁ κυνόδων,
σίζει δὲ ταῖς ῥίνεσσι, κινεῖ δ' οὔατα.

Ἴων δ' ἐν Ὀμφάλῃ, ἐμφανίσας αὐτοῦ τὴν ἀδηφαγίαν, ἐπιφέρει·

Ὑπὸ δὲ τῆς εὐφημίας
κατέπινε καὶ τα κᾶλα, καὶ τοὺς ἄνθρακας.

Παρα Πινδάρου δὲ τοῦτ' εἴληφεν, εἰπόντος· „Δο ἀ βοῶν

θερμὰ δ᾽ εἰς ἀνθρακιὰν στέψαν, πυριπνόων τε σώματα. Καὶ τότ᾽ ἐγὼ σαρκῶν τ᾽ ἐνοπὰν, ἠδ᾽ ὀστέων στεναγμὸν βαρὺν ἦν ἰδόντα διακρῖναι, πολλὸς ἐν καιρῷ χρόνος.“ Τοιοῦτον οὖν αὐτὸν ὑποστησάμενοι ταῖς ἀδηφαγίαις καὶ τῶν ὀρνέων ἀποδεδώκασιν αὐτῷ τὸν λάρον, τὸν προσαγορευόμενον βουφάγον.

2. *Εἰσάγεται δὲ ὁ Ἡρακλῆς καὶ Λεπρεῖ περὶ πολυ-*
(412) *φαγίας ἐρίζων, ἐκείνου προκαλεσαμένου· καὶ νενίκηκε. Ζηνόδοτος δ᾽ ἐν δευτέρῳ Ἐπιτομῶν, Καύκωνός φησι τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Ἀστυδαμείας τῆς Φόρβαντος γενέσθαι τὸν Λεπρέα, ὃν τὸν Ἡρακλέα κελεῦσαι δεθῆναι, ὅτε Αὐγέαν τὸν μισθὸν ἀπῄτει. Ἡρακλῆς δὲ, ἐκτελέσας τοὺς ἄθλους, ἔρχεται ἐπὶ Καύκωνος, καὶ δεηθείσης Ἀστυδαμείας, διαλύεται πρὸς τὸν Λεπρέα. Καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Λεπρεὺς Ἡρακλεῖ ἐρίζει δίσκῳ καὶ ὕδατος ἀντλήσει, καὶ ὅστις ἀναλώσει θᾶττον ταῦρον, καὶ λείπεται πάντα. Εἶτα θωρηχθεὶς προκαλεῖται Ἡρακλέα, καὶ θνήσκει ἐν τῇ μάχῃ. Μάτρις δ᾽ ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλέους ἐγκωμίῳ καὶ εἰς πολυποσίαν φησὶ τὸν Ἡρακλέα προκληθῆναι ὑπὸ τοῦ Λεπρέως, καὶ πάλιν νικηθῆναι. Τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ ὁ Χῖος ῥήτωρ Καύκαλος, ὁ Θεοπόμπου τοῦ ἱστοριογράφου ἀδελφὸς, ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλέους ἐγκωμίῳ.*

3. *Καὶ τὸν Ὀδυσσέα δὲ Ὅμηρος πολυφάγον καὶ λαίμαργον παραδίδωσιν, ὅταν λέγῃ·*

Ἀλλ᾽ ἐμὲ μὲν δορπῆσαι ἐάσατε, κηδόμενόν περ.
Οὐ γάρ τι στυγερῇ ἐπὶ γαστέρι κύντερον ἄλλο
ἔπλετο, ἥ τ᾽ ἐκέλευσεν ἕο μνήσασθαι ἀνάγκῃ,
καὶ μάλα τειρόμενον, καὶ ἐνιπλησθῆναι ἀνώγει.

Ὑπερβάλλουσα γὰρ ἐν τούτοις φαίνεται αὐτοῦ λαιμαργία, μετὰ τοῦ μηδὲ ἐν δέοντι τὰ περὶ τῆς γαστρὸς γνωμολογεῖν.

Ἐχρῆν γὰρ, εἰ καὶ ἐλίμωττε, διακαρτερεῖν, ἢ μετριάζειν τὰ περὶ τὴν τροφήν. Τὸ δὲ τελευταῖον καὶ τὴν τελειοτάτην αὐτοῦ παρίστησι λαιμαργίαν καὶ γαστριμαργίαν·

Ὡς καὶ ἐγὼ πένθος μὲν ἔχω φρεσίν· ἡ δὲ μάλ' αἰεὶ
ἐσθέμεναι κέλεται καὶ πινέμεν, ἐκ δέ με πάντων
ληθάνει ὅσσ' ἔπαθον, καὶ ἐνιπλησθῆναι ἀνώγει.

Ταῦτα γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνος ὁ Σαρδανάπαλος εἰπεῖν ποτ' ἂν ἐτόλμησε. Γέρων τε ὢν

ἤσθιεν ἁρπαλέως κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.

4. Θεαγένης δ' ὁ Θάσιος ἀθλητὴς ταῦρον μόνος κατέφαγεν, ὡς Ποσείδιππός φησιν ἐν ἐπιγράμμασιν·

Καὶ περὶ συνθεσίης ἔφαγόν ποτε Μηόνιον βοῦν·
πάτρη γὰρ βρώμην οὐκ ἂν ἐπέσχε Θάσος
Θευγένει. Ἄσσα φαγὼν ἔτ' ἐπήτεον· εἵνεκεν οὕτω
χάλκεος ἑστήκω, χεῖρα προϊσχόμενος.

Μίλων δ' ὁ Κροτωνιάτης, ὥς φησιν ὁ Ἱεραπολίτης Θεόδωρος ἐν τοῖς περὶ ἀγώνων, ἤσθιε μνᾶς κρεῶν εἴκοσι, καὶ τοσαύτας ἄρτων, οἴνου τε τρεῖς χόας ἔπινεν. Ἐν δὲ Ὀλυμπίᾳ ταῦρον ἀναθέμενος τοῖς ὤμοις τετραετῆ, καὶ τοῦτον περιενέγκας τὸ στάδιον, μετὰ ταῦτα δαιτρεύσας μόνος αὐτὸν κατέφαγεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Τίτορμός τε ὁ Αἰτωλὸς διηριστήσατο αὐτῷ βοῦν, ὡς ἱστορεῖ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος. Φύλαρχος δέ φησιν ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν, τὸν Μίλωνα ταῦρον καταφαγεῖν κατακλιθέντα πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός· διὸ καὶ ποιῆσαι εἰς αὐτὸν Δωριέα τὸν ποιητὴν τάδε·

Τοῖος ἔην Μίλων, ὅτ' ἀπὸ χθονὸς ἤρατο βρῖθος,
τετραετῆ δαμάλην, ἐν Διὸς εἰλαπίναις,
(413) ὤμοις δὲ κτῆνος τὸ πελώριον ὡς νέον ἄρνα
ἤνεγκεν δι' ὅλης κοῦφα πανηγύρεως.

Καὶ θάμβος μὲν, ἀτὰρ τοῦδε πλέον ἤνυσε θαῦμα
πρόσθεν Πισαίου, ξεῖνε, θυηπολίου.
Ὃν γὰρ ἐπόμπευσεν βοῦν ἄζυγον, εἰς κρέα τόνδε
κόψας, πάντα κατ᾽ οὖν μοῦνος ἐδαίσατό νιν.

Ἀστυδάμας δ᾽ ὁ Μιλήσιος, τρὶς Ὀλύμπια νικήσας κατὰ τὸ ἑξῆς παγκράτιον, κληθεὶς ποτε ἐπὶ δεῖπνον ὑπὸ Ἀριοβαρζάνου τοῦ Πέρσου, καὶ ἀφικόμενος, ὑπέσχετο φαγεῖν πάντα τὰ πᾶσι παρασκευασθέντα, καὶ κατέφαγε. Τοῦ Πέρσου δ᾽ αὐτὸν ἀξιώσαντος, ὡς ὁ Θεόδωρος ἱστορεῖ, ἄξιόν τι ποιῆσαι τῶν κατὰ τὴν ἰσχὺν, φακὸν τῆς κλίνης περίχαλκον ὄντα κλάσας, ἐξέτεινε μαλάξας. Τελευτήσαντος δ᾽ αὐτοῦ, καὶ κατακαυθέντος, οὐκ ἐχώρησε μία ὑδρία τὰ ὀστέα, μόλις δὲ δύο. Καὶ τὰ τοῖς ἐννέα ἀνδράσι παρεσκευασμένα παρὰ τῷ Ἀριοβαρζάνῃ εἰς τὸ δεῖπνον μόνον καταφαγεῖν.

5. Καὶ οὐδὲν παράδοξον, τούτους τοὺς ἄνδρας ἀδηφάγους γενέσθαι· πάντες γὰρ οἱ ἀθλοῦντες μετὰ τῶν γυμνασμάτων καὶ ἐσθίειν πολλὰ διδάσκονται. Διὸ καὶ Εὐριπίδης ἐν τῷ πρώτῳ Αὐτολύκῳ λέγει·

Κακῶν γὰρ ὄντων μυρίων καθ᾽ Ἑλλάδα,
οὐδὲν κάκιόν ἐστιν ἀθλητῶν γένους·
οἳ πρῶτα μὲν ζῆν οὔτε μανθάνουσιν εὖ,
οὔτ᾽ ἂν δύναιντο. Πῶς γὰρ, ὅστις ἔστ᾽ ἀνὴρ
γνάθου τε δοῦλος, νηδύος θ᾽ ἡσσημένος,
κτήσαιτ᾽ ἂν ὄλβον εἰς ὑπερβολὴν πατρός;
Οὐδ᾽ αὖ πένεσθαι καὶ ξυνηρετμεῖν τύχαις
οἷοί τ᾽· ἔθη γὰρ οὐκ ἐθισθέντες καλὰ,
σκληρῶς διαλλάσσουσιν εἰς τἀμήχανον.
Λαμπροὶ δ᾽ ἐν ἥβῃ καὶ πόλεως ἀγάλματα
φοιτῶσ᾽· ὅταν δὲ προσπέσῃ γῆρας πικρὸν,

τρίβωνες ἐκβαλόντες οἴχονται κρόκας.
Ἐμεμψάμην δὲ καὶ τὸν Ἑλλήνων νόμον,
οἳ, τῶνδ' ἕκατι σύλλογον ποιούμενοι,
τιμῶσ' ἀχρείους ἡδονὰς δαιτὸς χάριν.
Τί γὰρ παλαίσας εὖ, τί δ' ὠκύπους ἀνὴρ,
ἢ δίσκον ἄρας, ἢ γνάθον παίσας καλῶς,
πόλει πατρῴᾳ στέφανον ἤρκεσεν λαβών;
Πότερα μαχοῦνται πολεμίοισιν ἐν χεροῖν
δίσκους ἔχοντες, ἢ δι' ἀσπίδων χερὶ
θείνοντες ἐκβαλοῦσι πολεμίους πάτρας;
Οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλας
στάς. Ἄνδρας οὖν ἐχρῆν σοφούς τε κἀγαθοὺς
φύλλοις στέφεσθαι, χὤστις ἡγεῖται πόλει
κάλλιστα, σώφρων καὶ δίκαιος ὢν ἀνὴρ,
ὅστις τε μύθοις ἔργ' ἀπαλλάσσει κακὰ,
μάχας τ' ἀφαιρῶν καὶ στάσεις. Τοιαῦτα γὰρ
πόλει τε πάσῃ πᾶσί θ' Ἕλλησιν καλά.

6. Ταῦτ' εἴληφεν ὁ Εὐριπίδης ἐκ τῶν τοῦ Κολοφωνίου ἐλεγείων Ξενοφάνους, οὕτως εἰρηκότος·

Ἀλλ' εἰ μὲν ταχυτῆτι ποδῶν νίκην τις ἄροιτο,
ἢ πενταθλεύων, ἔνθα Διὸς τέμενος
(414) πὰρ Πίσαο ῥοῆς ἐν Ὀλυμπίῃ, εἴτε παλαίων,
ἢ καὶ πυκτοσύνην ἀλγινόεσσαν ἔχων,
εἴτε τὸ δεινὸν ἄεθλον, ὃ παγκράτιον καλέουσιν,
ἀστοῖσίν κ' εἴη κυδρότερος προσορᾶν,
καί κε προεδρίην φανερὴν ἐν ἀγῶσιν ἄροιτο,
καί κεν σῖτ' εἴη δημοσίων κτεάνων
ἐκ πόλεως, καὶ δῶρον, ὅ οἱ κειμήλιον εἴη·
εἴτε καὶ ἵπποισιν ταῦτά χ' ἅπαντα λάχοι,

οὔ κ᾽ ἔοι ἄξιος, ὥσπερ ἐγώ. Ῥώμης γὰρ ἀμείνων
ἀνδρῶν ἠδ᾽ ἵππων ἡμετέρη σοφίη.
Ἀλλ᾽ εἰκῇ μάλα τοῦτο νομίζεται, οὐδὲ δίκαιον
προκρίνειν ῥώμην τῆς ἀγαθῆς σοφίης.
Οὔτε γὰρ εἰ πύκτης ἀγαθὸς λαοῖσι μετείη,
οὔτ᾽ εἰ πενταθλεῖν, οὔτε παλαισμοσύνην,
οὐδὲ μὲν εἰ ταχυτῆτι ποδῶν, τό περ ἔστι πρότιμον
ῥώμης ὅσσ᾽ ἀνδρῶν ἔργ᾽ ἐν ἀγῶνι πέλει,
τοὔνεκεν ἂν δὴ μᾶλλον ἐν εὐνομίῃ πόλις εἴη.
Σμικρὸν δ᾽ ἄν τι πόλει χάρμα γένοιτ᾽ ἐπὶ τῷ
εἴ τις ἀεθλεύων νικῷ Πίσαο παρ᾽ ὄχθας.
Οὐ γὰρ πιαίνει ταῦτα μυχοὺς πόλεως.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὁ Ξενοφάνης κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν ἐπαγωνίζεται, διαβάλλων ὡς ἄχρηστον καὶ ἀλυσιτελὲς τὸ τῆς ἀθλήσεως εἶδος. Καὶ ὁ Ἀχαιὸς δὲ ὁ Ἐρετριεὺς περὶ τῆς εὐεξίας τῶν ἀθλητῶν διηγούμενός φησι·

Γυμνοὶ γὰρ ὦθουν φαιδίμους βραχίονας,
ἥβῃ σφριγῶντες ἐμπορεύονται, νέῳ
στίλβοντες ἄνθει καρτερὰς ἐπωμίδας·
ἄδην δ᾽ ἐλαίου στέρνα καὶ ποδῶν κύτος
χρίουσιν, ὡς ἔχοντες οἴκοθεν τρυφήν.

7. Ἡράκλειτος δ᾽ ἐν τῷ Ξενίζοντι Ἑλένην φησὶ τινὰ γυναῖκα πλεῖστα βεβρωκέναι. Ποσείδιππος δὲ ἐν ἐπιγράμμασι Φυρόμαχον, εἰς ὃν καὶ τόδ᾽ ἐπέγραψε·

Φυρόμαχον, τὸν πάντα φαγεῖν βορὸν, οἷα κορώνην
παννυχικὴν, αὕτη ῥωγὰς ἔχει κάπετος,
χλαίνης ἐν τρύχει Πελληνίδος. Ἀλλὰ σὺ τούτου
καὶ χρῖε στήλην, Ἀττικὲ, καὶ στεφάνου,
εἴ ποτέ σοι προκύων συνεκώμασεν. Ἦλθε δ᾽ ἀμαυρὰ
βλέψας ἐκ πελίων νωδὸς ἐπισκυνίων,

ὃ τριχὶ, διφθερίας, μονολήκυθος. Ἐκ γὰρ ἀγώνων
τῶν τότε Ληναϊκῶν ἦλθ' ὑπὸ καλλιόπην.

Ἀμάραντος δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ σκηνῆς, Ἡρόδωρόν φησι, τὸν Μεγαρέα σαλπιγκτὴν, γενέσθαι τὸ μὲν μέγεθος πηχῶν τριῶν καὶ ἡμίσους, εἶναι δὲ καὶ τὰς πλευρὰς ἰσχυρόν· ἐσθίειν δὲ ἄρτων μὲν χοίνικας ἓξ, κρεῶν δὲ λίτρας εἴκοσιν οἵων ἂν εὑρήκῃ, πίνειν δὲ χόας δύο, καὶ σαλπίζειν ἅμα σάλπιγξι δυσί. Κοιμᾶσθαι δὲ ἔθος εἶχεν ἐπὶ λεοντῆς μόνης. Ἐσήμαινε δὲ, σαλπίζων μέγιστον. (415) Ἄργος γοῦν πολιορκοῦντος Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου, οὐ δυναμένων τῶν στρατιωτῶν τὴν ἑλέπολιν προσαγαγεῖν τοῖς τείχεσι διὰ τὸ βάρος, ταῖς δύο σάλπιγξι σημαίνων, ὑπὸ τῆς ἁδρότητος τοῦ ἤχου τοὺς στρατιώτας ἠνάγκασε προθυμηθέντας προσαγαγεῖν τὴν μηχανήν. Ἐνίκησε δὲ τὴν περίοδον δεκάκις, καὶ ἐδείπνει καθήμενος, ὡς ἱστορεῖ Νέστωρ ἐν τοῖς θεατρικοῖς ὑπομνήμασι. Καὶ γυνὴ δὲ ἐσάλπισεν Ἀγλαῒς ἡ Μεγακλέους ἐν τῇ πρώτῃ ἀχθείσῃ μεγάλῃ πομπῇ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ πομπικὸν, περιθέτην ἔχουσα καὶ λόφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὡς δηλοῖ Ποσείδιππος ἐν ἐπιγράμμασιν. Ἤσθιε δὲ καὶ αὐτὴ λίτρας μὲν κρεῶν δώδεκα, ἄρτων δὲ χοίνικας τέσσαρας, καὶ ἔπινεν οἴνου χόα.

8. Λιτυέρσας δὲ ἦν μὲν υἱὸς Μίδου νόθος, Κελαινῶν δὲ τῶν ἐν Φρυγίᾳ βασιλεὺς, ἄγριος ἰδέσθαι καὶ ἀνήμερος ἄνθρωπος, ἀδηφάγος δ' ἰσχυρῶς. Λέγει δὲ περὶ αὐτοῦ Σωσίθεος ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐν δράματι Δάφνιδι ἢ Λιτυέρσᾳ οὕτως·

> Ἔσθει μὲν αὐτὸς τρεῖς ὄνους κανθηλίους
> τρὶς τῆς βραχείας ἡμέρας· πίνει δ' ἕνα
> καλῶν μετρητὴν τὸν δεκάμφορον πίθον

Τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παρὰ Φερεκράτει ἢ Στράττιδι ἐν Ἀγαθοῖς, περὶ οὗ φησιν·

> Ἐγὼ κατεσθίω μόλις τῆς ἡμέρας
> πένθ' ἡμιμέδιμν', ἐὰν βιάζωμαι. Β. Μόλις;
> Ὡς ὀλιγόσιτος ἦσθ' ἄρ', ὃς κατεσθίεις
> τῆς ἡμέρας μακρᾶς τριήρους σιτία.

Ξάνθος δὲ ἐν τοῖς Λυδιακοῖς Κάμβλητά φησι, τὸν βασιλεύσαντα Λυδῶν, πολυφάγον γενέσθαι καὶ πολυπότην· ἔτι δὲ γαστρίμαργον. Τοῦτον οὖν ποτε νυκτὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα κατακρεουργήσαντα καταφαγεῖν, ἔπειτα πρωῒ εὑρόντα τὴν χεῖρα τῆς γυναικὸς ἐνοῦσαν ἐν τῷ στόματι, ἑαυτὸν ἀποσφάξαι, περιβοήτου τῆς πράξεως γενομένης. Περὶ δὲ Θύος, τοῦ Παφλαγόνων βασιλέως, ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν πολυφάγος, προειρήκαμεν, παραθέμενοι Θεόπομπον ἱστοροῦντα ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ τριακοστῇ. Ἀρχίλοχος δ' ἐν Τετραμέτροις Χαρίλαν εἰς τὰ ὅμοια διαβέβληκεν, ὡς οἱ κωμῳδιοποιοὶ Κλεώνυμον καὶ Πείσανδρον. Περὶ δὲ Χαρίππου φησὶ Φοινικίδης ἐν Φιλάρχῳ οὕτως·

> Τρίτον δὲ πρὸς τούτοισι τὸν σοφώτατον
> Χάριππον. Οὗτος, ὥσπερ οἶδας, ἐσθίει
> μέχρι ἂν διδῷ τις, ἢ λάθῃ διαῤῥαγείς.
> Τοιοῦτ' ἔχει ταμεῖον ὥσπερ οἰκίας.

9. Νικόλαος δ' ὁ περιπατητικὸς ἐν τῇ τρίτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν τῶν ἱστοριῶν, Μιθριδάτην φησὶ, τὸν Ποντικὸν βασιλέα, προθέντ' ἀγῶνα πολυφαγίας καὶ πολυποσίας, (ἦν δὲ τὸ ἆθλον τάλαντον ἀργυρίου,) ἀμφότερα νικῆσαι. Τοῦ μέντοι ἄθλου ἐκστῆναι τῷ μετ' αὐτὸν κριθέντι Καλαμόδρυϊ τῷ Κυζικηνῷ ἀθλητῇ. Καὶ Τιμοκρέων δ', ὁ Ῥόδιος ποιητὴς καὶ ἀθλητὴς πένταθλος, ἐνέφαγε, καὶ ἔπιεν, ὡς τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐπίγραμμα δηλοῖ·

Πολλὰ πιὼν, καὶ πολλὰ φαγὼν, καὶ πολλὰ κάκ' εἰπὼν
ἀνθρώπους, κεῖμαι Τιμοκρέων Ῥόδιος.

(416) *Θρασύμαχος δ' ὁ Χαλκηδόνιος ἔν τινι τῶν προοιμίων τὸν Τιμοκρέοντά φησιν ὡς μέγαν βασιλέα ἀφικόμενον, καὶ ξενιζόμενον παρ' αὐτῷ πολλὰ ἐμφορεῖσθαι. Πυθομένου δὲ τοῦ βασιλέως, ὅ τι ἀπὸ τούτων ἐργάζοιτο, εἶπε Περσῶν ἀναριθμήτους συγκόψειν. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ πολλοὺς καθ' ἕνα νικήσας, μετὰ τοῦτο ἐχειρονόμησε. Πυνθανομένου δὲ τὴν πρόφασιν, ἀπολείπεσθαι ἔφη τοσαύτας, εἰ προσίοι τις, πληγάς. Κλέαρχος δ' ἐν πέμπτῳ βίων Καντιβάρι φησὶ, τῷ Πέρσῃ, ὁπότε κοπιάσειε τὰς σιαγόνας ἐσθίων, κεχηνότι καθάπερ εἰς ἄψυχον ἀγγεῖον εἰσαντλεῖν τὴν τροφὴν τοὺς οἰκείους. Ἑλλάνικος δὲ ἐν πρώτῳ Δευκαλιωνείας, Ἐρυσίχθονά φησι, τὸν Μυρμιδόνος, ὅτι ἦν ἄπληστος βορᾶς, Αἴθωνα κληθῆναι. Πολέμων δ' ἐν πρώτῳ τῶν πρὸς Τίμαιον, παρὰ Σικελιώταις φησὶν ἀδηφαγίας ἱερὸν εἶναι, καὶ Σιτοῦς Δήμητρος ἄγαλμα, οὗ πλησίον ἱδρῦσθαι καὶ Ἱμαλίδος, καθάπερ ἐν Δελφοῖς Ἑρμούχου, ἐν δὲ Σκώλῳ τῷ Βοιωτιακῷ Μεγαλάρτου καὶ Μεγαλομάζου.*

10. *Καὶ Ἀλκμὰν δὲ ὁ ποιητὴς ἑαυτὸν ἀδηφάγον εἶναι παραδίδωσιν, ἐν τῷ τρίτῳ, διὰ τούτων·*

Καὶ ποκά τοι δώσω τρίποδος κύτος,
*ᾧ κ' ἔνι * * * λε' ἀγείρῃς.*
Ἀλλ' ἔτι νῦν γ' ἄπυρος, τάχα δὲ πλέος
ἔτνεος, οἷον ὁ παμφάγος Ἀλκμὰν
ἠράσθη χλιερὸν πέδα τὰς τροπάς.
Οὔ τι γὰρ ἠῢ τετυγμένον ἔσθει,
ἀλλὰ τὰ κοινὰ γὰρ, ὥσπερ ὁ δᾶμος,
ζατεύει.

Κὰν τῷ πέμπτῳ δὲ ἐμφανίζει αὐτοῦ τὸ ἀδηφάγον, λέγων οὕτως·

Ὥρας δ' ἔσηκε τρεῖς, θέρος
καὶ χεῖμα κὠπώραν τρίταν
καὶ τέτρατον τὸ ἦρ, ὅκα
σάλλει μὲν, ἐσθίεν δ' ἅδαν
οὐκ ἔντι.

Ἀναξίλας δὲ ὁ κωμικὸς, περὶ Κτησίου τινὸς διαλεγόμενος ἐν Χρυσοχόῳ δράματί, φησιν·

Ἤδη σχεδόν τι πάντα σοι, πλὴν Κτησίου.
Δείπνου γὰρ οὗτος, ὥς λέγουσιν οἱ σοφοὶ,
ἀρχὴν, τελευτὴν δ' οὐκ ἐπίσταται μόνος.

Κὰν Πλουσίοις·

Διαῤῥαγήτω χἄτερος δειπνῶν τις, εἰ
μὴ Κτησίας μόνος. B. Τί γάρ σε κωλύει;
A. Δείπνου γὰρ οὗτος, ὥς λέγουσιν οἱ σοφοὶ,
ἀρχὴν, τελευτὴν δ' ἔμαθεν οὐδεπώποτε.

Κὰν Χάρισι δὲ Κραναόν τινα συγκαταλέγει οὕτως αὐτῷ·

Οὐκ ἐτὸς ἐρωτῶσίν με προσιόντες τινὲς,
ὄντως ὁ Κραναὸς Κτησίου κατεσθίει
ἔλαττον, ἢ δειπνοῦσιν ἀμφότεροι συχνά;

Φιλέταιρος δ' ἐν Ἀταλάντῃ·

Κἂν δῇ, τροχάζω στάδια πλείω Σωτάδου,
τὸν Ταυρέαν δὲ τοῖς πόνοις ὑπερβαλῶ,
τὸν Κτησίαν δὲ τῷ φαγεῖν ὑπερδραμῶ.

Ἀνάξιππος Κεραυνῷ·

Ὁρῶ γὰρ ἐκ παλαίστρας τῶν φίλων
προσιόντα μοι Δάμιππον. B. Ἠ τοῦτον λέγεις
(417) *τὸν πέτρινον, * * ὃν καλοῦσιν οἱ φίλοι*
νυνὶ δι' ἀνδρείαν Κεραυνόν; A. Εἰκότως·

ἀβάτους ποιεῖν γὰρ τὰς τραπέζας οἴομαι
αὐτὸν, κατασκήπτοντά γ' αὐταῖς τῇ γνάθῳ.

Ἐν τούτοις ἐδήλωσεν ὁ κωμικὸς, διότι καὶ τὸ δρᾶμα Κεραυνὸν ἀπ' αὐτοῦ ἐπιγέγραφε. Θεόφιλος δ' ἐν Ἐπιδαύρῳ·

Ἀτρεστίδας τις Μαντινεὺς λοχαγὸς ἦν,
ἀνδρῶν ἁπάντων πλεῖστα δυνάμενος φαγεῖν.

Ἐν δὲ Παγκρατιαστῇ, παραγαγὼν τὸν ἀθλητὴν ὡς πολλὰ ἐσθίοντά, φησιν·

Ἑφθῶν μὲν σχεδὸν
τρεῖς μνᾶς. Β. Λέγ' ἄλλο. Α. Ῥυγχίον, κωλῆν, πόδας
τέτταρας ὑείους. Β. Ἡράκλεις. Α. Βοὸς δὲ τρεῖς,
ὄρνιθ'. Β. Ἄπολλον. Λέγ' ἕτερον. Α. Σύκων δύο
μνᾶς. Β. Ἐπέπιες δὲ πόσον; Α. Ἀκράτου δώδεκα
κοτύλας. Β. Ἀπολλόδωρε καὶ Σαβάζιε.

11. Καὶ ἔθνη δὲ ὅλα εἰς πολυφαγίαν ἐκωμῳδεῖτο· ὡς τὸ Βοιωτόν. Εὔβουλος γοῦν ἐν Ἀντιόπῃ φησί·

Πονεῖν μὲν ἄμμες καὶ φαγεῖν μάλ' ἀνδρικοὶ
καὶ καρτερῆσαι, τοὶ δ' Ἀθηναῖοι λέγειν
καὶ μικρὰ φαγέμεν, τοὶ δὲ Θηβαῖοι μέγα.

Καὶ ἐν Εὐρώπῃ·

Κτίζε Βοιωτῶν πόλιν,
ἀνδρῶν ἀρίστων ἐσθίειν δι' ἡμέρας.

Καὶ ἐν Ἴωνι·

Οὕτω σφόδρ' ἐστὶ τοὺς τρόπους Βοιώτιος,
ὥστ' οὐδὲ δειπνῶν, ὥς λέγουσ', ἐμπίμπλαται.

Ἐν δὲ Κέρκωψι·

Μετὰ ταῦτα Θήβας ἦλθον· οὗ τὴν νύχθ' ὅλην
τήν θ' ἡμέραν δειπνοῦσι, καὶ κοπρῶν' ἔχει
ἐπὶ ταῖς θύραις ἕκαστος, οὗ πλήρει βροτῷ

οὐκ ἐστὶ μεῖζον ἀγαθόν· ὡς χεζητιῶν
μακρὰν βαδίζων, πολλὰ δ' ἐσθίων ἀνὴρ,
δάκνων τὰ χείλη, παγγέλοιός ἐστ' ἰδεῖν.

Ἐν δὲ τοῖς Μυσοῖς πρὸς τὸν Ἡρακλέα ποιεῖ τινα τάδε λέγοντα·

Σὺ μὲν, τὸ Θήβης, ὡς λέγεις, πέδον λιπὼν,
ἀνδρῶν ἀρίστων ἐσθίειν δι' ἡμέρας,
ὅλους τραχήλους καὶ κοπρῶνος πλησιον.

Δίφιλος δὲ ἐν Βοιωτίῳ·

Οἷος ἐσθίειν πρὸ ἡμέρας
ἀρξάμενος, ἢ πάλιν πρὸς ἡμέραν.

Μνησίμαχος Βουσίριδι·

Εἰμὶ γὰρ Βοιώτιος
ὀλίγα μὲν ἄλλων ταῦτα, πολλὰ δ' ἐσθίων.

Ἄλεξις Τροφωνίῳ·

Νῦν δ' ἵνα μὴ παντελῶς Βοιώτιοι
φαινησθ' εἶναι τοῖς διασύρειν ὑμᾶς εἰθισμένοις
ὡς ἀκίνητοι νῦν εἶναι βοᾶν καὶ πονεῖν μόνον
καὶ δειπνεῖν ἐπιστάμενοι διὰ τέλους τὴν νύχθ' ὅλην,
γυμνοῦθ' αὑτοὺς θᾶττον ἅπαντες.

Ἀχαιὸς δ' ἐν Ἄθλοις·

Πότερα θεωροῖς εἴτ' ἀγωνισταῖς λέγεις;
(418) Β. Πόλλ' ἐσθίουσιν, ὡς ἐπασκούντων τρόπος.
Α. Ποδαποὶ γάρ εἰσιν οἱ ξένοι; Β. Βοιώτιοι.

Ἐκ τούτων εἰκός ἐστι, καὶ Ἐρατοσθένη ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Πέμπελον φῆσαι, ἐρωτηθέντα, τί αὐτῷ δοκοῦσιν εἶναι Βοιωτοὶ, εἰπεῖν, Τί γὰρ ἄλλο, ἢ τοιαῦτα ἐλάλουν, οἷα ἂν καὶ τὰ ἀγγεῖα φωνὴν λαβόντα, πόσον ἕκαστος χωρεῖ. Πολύβιος δ' ὁ Μεγαλοπολίτης ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν

ἱστοριῶν φησιν, ὡς Βοιωτοὶ, μεγίστην δόξαν λαβόντες κατὰ τὰ Λευκτρικὰ, κατὰ μικρὸν ἀνέπεσον ταῖς ψυχαῖς, καὶ ὁρμήσαντες ἐπ᾽ εὐωχίας καὶ μέθας διέθεντο καὶ κοινωνεῖα τοῖς φίλοις. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἐχόντων γενεὰς ἀπεμέριζον τοῖς συσσιτίοις τὸ πλέον μέρος τῆς οὐσίας, ὥστε πολλοὺς εἶναι Βοιωτῶν, οἷς ὑπῆρχε δειλινὰ τοῦ μηνὸς πλείω τῶν εἰς τὸν μῆνα διατεταγμένων ἡμερῶν. Διόπερ Μεγαρεῖς, μισήσαντες αὐτῶν τὴν τοιαύτην κατάστασιν, ἀπένευσαν εἰς τοὺς Ἀχαιούς."

12. Καὶ Φαρσάλιοι δὲ κωμῳδοῦνται, ὡς πολυφάγοι. Μνησίμαχος γοῦν ἐν Φιλίππῳ φησί·

Τῶν Φαρσαλίων
ἥκει τις, ἵνα καὶ τὰς τραπέζας καταφάγῃ;
Β. Οὐδεὶς πάρεστιν. Α. Εὖ γε δρῶντες. Ἆρά που
ὀπτὴν κατεσθίουσι πόλιν Ἀχαϊκήν;

Ὅτι δὲ καὶ πάντες Θετταλοὶ ὡς πολυφάγοι διεβάλλοντο, Κράτης φησὶν ἐν Λαμίᾳ·

Ἔπη τριπήχη Θετταλικῶς τετμημένα.

Τοῦτο δ᾽ εἶπεν, ὡς τῶν Θετταλῶν μεγάλα κρέα τεμνόντων. Φιλέταιρος δ᾽ ἐν Λαμπαδηφόροις καί· „Χειροβαρὲς σαρκὸς ὑείας Θετταλότμητον κρέας." Ἔλεγον δὲ καὶ Θετταλικὴν ἔνθεσιν τὴν μεγάλην. Ἕρμιππος Μοίραις·

Ὁ Ζεὺς δὲ τούτων οὐδὲν ἐνθυμούμενος
μύων ξυνέπλαττε Θετταλικὴν τὴν ἔνθεσιν.

Ταῦτα δὲ καπανικὰ εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς·

Τί πρὸς τὰ Λυδῶν δεῖπνα καὶ τὰ Θετταλῶν
τὰ Θετταλικῶν μὲν πολὺ καπανικώτερα;

οἷον τὰ ἁμαξιαῖα. Θετταλοὶ γὰρ τὰς ἀπήνας καπάνας ἔλεγον. Ξέναρχος Σκύθαις·

Ἑπτὰ δὲ καπάνας ἔτρεφον εἰς
Ὀλυμπίαν. Β. Τί λέγεις; Α. Καπάνας Θετταλοὶ
πάντες καλοῦσι τὰς ἀπήνας. Β. Μανθάνω.

13. Αἰγυπτίους δ' Ἑκαταῖος ἀρτοφάγους φησὶν εἶναι, κυλλήστιας ἐσθίοντας, τὰς δὲ κριθὰς εἰς ποτὸν καταλέοντας. Διὰ ταῦτα καὶ Ἄλεξις ἐν τῷ περὶ αὐταρκείας ἔφη, μετρίᾳ τροφῇ κεχρῆσθαι τὸν Βόκχοριν, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Νεόχαβιν. Καὶ Πυθαγόρας δ' ὁ Σάμιος μετρίᾳ τροφῇ ἐχρῆτο, ὡς ἱστορεῖ Λύκων ὁ Ἰασεὺς ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου. Οὐκ ἀπείχετο δὲ ἐμψύχων, ὡς Ἀριστόξενος εἴρηκεν. Ἀπολλόδωρος δὲ, ὁ ἀριθμητικὸς, καὶ θῦσαί φησιν αὐτὸν ἑκατόμβην ἐπὶ τῷ εὑρηκέναι, ὅτι τριγώνου ὀρθογωνίου ἡ τὴν ὀρθὴν γωνίαν ὑποτείνουσα ἴσον δύναται ταῖς περιεχούσαις.

Ἡνίκα Πυθαγόρης τὸ περικλεὲς εὕρετο γράμμα
κλεινὸς, ἐφ' ᾧ κλεινὴν ἤγαγε βουθυσίην.

(419) Ἦν δὲ καὶ ὀλιγοπότης ὁ Πυθαγόρας, καὶ εὐτελέστατα διεβίω, ὡς καὶ πολλάκις μέλιτι μόνῳ ἀρκεῖσθαι. Τὰ παραπλήσια δ' ἱστορεῖται καὶ περὶ Ἀριστείδου καὶ Ἐπαμινώνδου καὶ Φωκίωνος καὶ Φορμίωνος τῶν στρατηγῶν. Μάνιος δὲ Κούριος, ὁ Ῥωμαιων στρατηγὸς, ἐπὶ γογγυλίσι διεβίω πάντα τὸν χρόνον· καὶ Σαβίνων αὐτῷ πολὺ χρυσίον προσπεμπόντων, οὐκ ἔφη δεῖσθαι χρυσίου, ἕως ἂν τοιαῦτα δειπνῇ. Ἱστορεῖ δὲ ταῦτα Μεγακλῆς ἐν τῷ περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν.

14. Τῶν δείπνων δὲ πολλοὶ τὰ μέτρια ἀσπάζονται, ὡς Ἄλεξις ἐν Φιλούσῃ παραδίδωσιν·

Ἀλλ' ἔγωγε τοῦ τὰ δέοντ' ἔχειν
τα περιττὰ μισῶ· τοῖς ὑπερβάλλουσι γὰρ
τέρψις μὲν οὐκ ἔνεστι, πολυτέλεια δέ.

Καὶ ἐν Ψευδομένῳ·

Τὰ περιττὰ μισῶ. Τοῖς ὑπερβάλλουσι γὰρ
δαπάνη πρόσεστιν, ἡδονὴ δ᾽ οὐδ᾽ ἡτισοῦν.

Ἐν δὲ Συντρόφοις·

Ὡς ἡδὺ πᾶν τὸ μέτριον. οὔθ᾽ ὑπεργέμων
ἀπέρχομαι νῦν οὔτε κενὸς, ἀλλ᾽ ἡδέως
ἔχων ἐμαυτοῦ. Μνησίθεος γάρ φησι δεῖν
φεύγειν ἁπάντων τὰς ὑπερβολὰς ἀεί.

Ἀρίστων δ᾽ ὁ φιλόσοφος ἐν ἐρωτικῶν Ὁμοίων δευτέρῳ, Πολέμωνά φησι, τὸν Ἀκαδημαϊκὸν, παραινεῖν τοῖς ἐπὶ δεῖπνον πορευομένοις, φροντίζειν, ὅπως ἡδὺν πότον ποιῶνται μὴ μόνον εἰς τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν αὔριον. Τιμόθεος δ᾽, ὁ Κόνωνος, ἐκ τῶν πολυτελῶν καὶ στρατηγικῶν δείπνων παραληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸ ἐν Ἀκαδημείᾳ συμπόσιον, καὶ ἑστιαθεὶς ἀφελῶς καὶ μουσικῶς, ἔφη, ὡς οἱ παρὰ Πλάτωνι δειπνοῦντες καὶ τῇ ὑστεραιᾳ καλῶς γίνονται. Ὁ δ᾽ Ἡγήσανδρος ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἔφη, ὡς καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ὁ Τιμόθεος, ἀπαντήσας τῷ Πλάτωνι, εἶπεν· „Ὑμεῖς, ὦ Πλάτων, εὖ δειπνεῖτε μᾶλλον εἰς τὴν ὑστεραιαν, ἢ εἰς τὴν παροῦσαν ἡμέραν.“ Πύῤῥων δ᾽ ὁ Ἠλεῖος, τῶν γνωρίμων τινὸς αὐτὸν ὑποδεξαμένου πολυτελῶς, ὡς αὐτὸς ἱστορεῖ, „Εἰς τὸ λοιπὸν, εἶπεν, οὐχ ἥξω πρὸς σὲ, ἂν οὕτως ὑποδέχῃ· ἵνα μήτ᾽ ἐγὼ σὲ ἀηδῶς ὁρῶ καταδαπανώμενον οὐκ ἀναγκαιως, μήτε σὺ θλιβόμενος κακοπαθῇς. Μᾶλλον γὰρ ἡμᾶς τῇ μεθ᾽ ἑαυτῶν συνουσίᾳ προσῆκόν ἐστιν εὐεργετεῖν, ἢ τῷ πλήθει τῶν παρατιθεμένων, ὧν οἱ διακονοῦντες τὰ πλεῖστα δαπανῶσι.“

15. *Ἀντίγονος δ᾽ ὁ Καρύστιος ἐν τῷ Μενεδήμου βίῳ, τὴν διάταξιν διηγούμενος τοῦ παρὰ τῷ φιλοσόφῳ συμποσίου, φησὶν, ὅτι ἠρίστα μὲν δεύτερος ἢ τρίτος καθ᾽*

αὐτόν· καὶ ἔδει καὶ τοὺς λοιποὺς παρεῖναι δεδειπνηκότας. Ἦν γὰρ τὸ τοῦ Μενεδήμου τοιοῦτον ἄριστον. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰσεκάλουν τοὺς παραγενομένους· ὧν, ὡς ἔοικεν, ὅτε προτερήσειαν ἔνιοι τῆς ὥρας, ἀνακάμπτοντες παρὰ τὰς θύρας ἀνεπυνθάνοντο τῶν ἐξιόντων παίδων, τί τὸ παρακείμενον εἴη, καὶ πῶς ἔχοι τῆς τοῦ χρόνου συμμετρίας τὸ ἄριστον. Ὅτε μὲν οὖν ἀκούσειαν λάχανον ἢ τάριχος, ἀνεχώρουν· ὅτε δ', ὅτι κρεάδιον, εἰσῄεσαν εἰς τὸν (420) ἐπὶ τοῦτο παρεσκευασμένον οἶκον. Ἦν δὲ τοῦ μὲν θέρους ἡτοιμασμένη ψίαθος ἐφ' ἑκάστης κλίνης, τοῦ δὲ χειμῶνος κώδιον· προσκεφάλαιον δὲ αὐτὸν φέρειν ἕκαστον ἔδει. Τὸ δὲ περιαγόμενον ποτήριον οὐ μεῖζον ἦν κοτυλιαίου. Τράγημα δὲ θέρμος μὲν ἢ κύαμος συνεχῶς· ποτὲ δὲ καὶ τῶν ὡραίων εἰσεφέρετό τι, τοῦ μὲν θέρους ἄπιος ἢ ῥόα, τοῦ δὲ ἔαρος ὦχροι, κατὰ δὲ τὴν χειμερινὴν ὥραν ἰσχάδες. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ περὶ τούτων Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεύς, γράψας σατύρους Μενέδημον, ἐν οἷς φησιν ὁ Σειληνὸς πρὸς τοὺς σατύρους·

> Παῖδες κρατίστου πατρὸς ἐξωλέστατοι,
> ἐγὼ μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, στρηνιῶ.
> Δεῖπνον γὰρ οὔτ' ἐν Καρίᾳ, μὰ τοὺς θεούς,
> οὔτ' ἐν Ῥόδῳ τοιοῦτον οὔτ' ἐν Λυδίᾳ
> κατέχω δεδειπνηκώς. Ἄπολλον, ὡς καλόν.

Καὶ προελθών·

> Ἀλλὰ κυλίκιον
> ὑδαρὲς ὁ παῖς περιῆγε τοῦ πεντωβόλου,
> ἀτρέμα παρεξεστηκός· ὅ τ' ἀλιτήριος
> καὶ δημόκοινος ἐπεχόρευε δαψιλὴς
> θέρμος, πενήτων καὶ τρικλίνου συμπότης.

Ἑξῆς δέ φησιν, ὅτι ζητήσεις ἦσαν παρὰ πότον·

Τράγημα γαρ
ὁ σωφρονιστὴς πᾶσιν ἐν μέσῳ λόγος.

Ἱστορεῖται δὲ καὶ, ὅτι πολλάκις, συνόντας αὐτοὺς ἐπὶ πλεῖον, ὁ ὄρνις κατελάμβανε, τὴν ἕω καλῶν, τοῖσι δὲ οὐδέπω κόρος.

16. Ἀρκεσίλαος δ᾽ ἑστιῶν τινας, καὶ ἐλλιπόντων τῶν ἄρτων, νεύσαντος τοῦ παιδὸς, ὡς οὐκ ἔτ᾽ εἰσὶν, ἀνακαγχάσας, καὶ τὼ χεῖρε συγκροτήσας „Οἷόν τι, ἔφη, τὸ συμπόσιόν ἐστιν ἡμῶν, ἄνδρες φίλοι. Ἄρτους ἐπιλελήσμεθ᾽ ἀρκοῦντας πρίασθαι. Τρέχε δὴ, παῖ.“ Καὶ τοῦτ᾽ ἔλεγεν αὐτὸς γελῶν· καὶ τῶν παρόντων δ᾽ ἄθρους ἐξεχύθη γέλως, καὶ διαγωγὴ πλείων ἐνέπεσε καὶ διατριβὴ, ὥστε ἥδυσμα γενέσθαι τῷ συμποσίῳ τὴν τῶν ἄρτων ἔνδειαν. Ἄλλοτε δὲ ὁ Ἀρκεσίλαος Ἀπελλῆ τῷ γνωρίμῳ προστάξας καθυλίσαι τὸν οἶνον, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἐκεῖνος τὰ μὲν ἐτάραττε, τὰ δὲ ἐξέχει, καὶ πολὺ θολώτερος ἐφαίνετο ὁ οἶνος, ὑπομειδιάσας ἔφη· „Ἐγὼ δὲ καθυλίσαι προσέταξα ἀνθρώπῳ μηδὲν ἑωρακότι ἀγαθὸν, ὥσπερ οὐδ᾽ ἐγώ. Ἀνάστηθι οὖν σὺ, Ἀρίδικες· σὺ δὲ ἀπελθὼν, τὰ ἐκτὰ τρύπα.“ Ταῦτα δ᾽ οὕτως εὔφραινε καὶ ἐξιλάρου τοὺς παρόντας, ὡς εὐθυμίας πληροῦσθαι.

17. Οἱ δὲ νῦν συνάγοντες τὰ δεῖπνα, καὶ μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς καλῆς Ἀλεξανδρείας, βοῶσι, κεκράγασι, βλασφημοῦσι τὸν οἰνοχόον, τὸν διάκονον, τὸν μάγειρον· κλάουσι δ᾽ οἱ παῖδες, τυπτόμενοι κονδύλοις, ἄλλος ἄλλοθεν. Καὶ οὐχ οἷον οἱ κεκλημένοι μετὰ πάσης ἀηδίας δειπνοῦσιν, ἀλλὰ κἂν τύχῃ θυσία τις οὖσα, παρακαλυψάμενος ὁ θεὸς οἰχήσεται, καταλιπὼν οὐ μόνον τὸν οἶκον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν. Γελοῖον γάρ ἐστιν, αὐτὸν, εὐφημίαν κη-

ῥύξαντα, καταρᾶσθαι τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις Καὶ τοῖς δειπνοῦσι δ' ἂν εἴποι ὁ τοιοῦτος·

Νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα.

Τῷ γὰρ τοιούτῳ ὁ οἶκος

Ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
(421) ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων.

Τούτων λεχθέντων, ἔφη τις τῶν παρόντων, Παραιτητέον, εἰς ταῦτ' ἀποβλέποντας, ἔστι τὸ γαστρίζεσθαι. „Εὐτελὲς γὰρ δεῖπνον οὐ ποιεῖ παροινίαν," ὥς Ἄμφις φησὶν ἐν Πανί· οὐδὲ ὕβρεις καὶ προπηλακισμούς, ὥς Ἄλεξις ἐν Ὀδυσσεῖ ὑφαίνοντι μαρτυρεῖ, διὰ τούτων·

Φιλεῖ γὰρ ἡ μακρὰ συνουσία
καὶ τὰ συμπόσια τὰ πολλά, καὶ καθ' ἡμέραν ποιεῖν
σκῶψιν. Ἡ σκῶψις δὲ λυπεῖ πλεῖον, ἢ τέρπει, πολύ.
Τοῦ κακῶς λέγειν γὰρ ἀρχὴ γίγνετ'. Ἂν δ' εἴπῃς ἅπαξ,
εὐθὺς ἀντήκουσας. Ἤδη λοιδορεῖσθαι λείπεται.
Εἶτα τύπτεσθαι δέδεικται, καὶ παροινεῖν. Ταῦτα γὰρ
κατὰ φύσιν πέφυκεν οὕτως· καὶ τί μάντεως ἔδει;

18. Καὶ Μνησίμαχος δὲ ἐν Φιλίππῳ διὰ τὸν ὑπερβάλλοντα κόρον ἐν τοῖς δείπνοις παράγει τι συμπόσιον, πολέμου παρασκευὴν ἐπαγγελλόμενον, καὶ ὥς ἀληθῶς, κατὰ τὸν χαριέστατον Ξενοφῶντα, πολέμου ἐργαστήριον. Λέγει δ' οὕτως·

Ἆρ' οἶσθ' ὅτι ἡ πρὸς ἄνδρας ἐστί σοι μάχη,
οἳ τὰ ξίφη δειπνοῦμεν ἠκονημένοι,
ὄψον δὲ δᾷδας ἡμμένας καταπίνομεν;
Ἐντεῦθεν εὐθὺς ἐπιφέρει τραγήματα
ἡμῖν ὁ παῖς μετὰ δεῖπνον ἀκίδας Κρητικάς,
ὥσπερ ἐρεβίνθους, δορατίων τε λείψανα
κατεαγότ', ἀσπίδας δὲ προσκεφάλαια καὶ

θώρακας ἔχομεν, πρὸς ποδῶν δὲ σφενδόνας
καὶ τόξα, καταπέλταισι δ' ἐστεφανώμεθα.

Καὶ Κολοφώνιος δὲ Φοίνιξ φησίν·

Οἴνου κάδοι μάχαιρα, καὶ κύλιξ αἰχμὴ,
κόμη δὲ τόξα, δήιοι δὲ κρητῆρες,
ἵπποι δ' ἄκρητος, κἀλαλὴ μύρον κεῖται.

Ἐν δὲ τῷ Παρασίτῳ Ἄλεξις, περὶ πολυφάγου τινὸς διαλεγόμενός, φησι·

Καλοῦσι δ' αὐτὸν πάντες οἱ νεώτεροι
παράσιτον, ὑποκόρισμα· τῷ δ' οὐδὲν μέλει.
Δειπνεῖ δ' ἄφωνος Τήλεφος, νεύων μόνον
πρὸς τοὺς ἐπερωτῶντάς τι, ὥστε πολλάκις
αὐτὸν ὁ κεκληκὼς τὰ Σαμοθρᾴκι' εὔχεται
λῆξαι πνέοντα, καὶ γαληνίσαι ποτέ.
Χειμὼν ὁ μειρακίσκος ἐστὶ τοῖς φίλοις.

Δίφιλος δ' ἐν Ἡρακλεῖ, περί τινος τῶν ὁμοίων διαλεγόμενος, διέξεισιν·

Ἐμὲ μὲν οὐχ ὁρᾷς πεπωκότα
ἤδη τ' ἀκροθώρακ' ὄντα καὶ θυμούμενον,
τονδὶ δὲ ναστὸν Ἀστίωνος μείζονα
ἤδη σχεδὸν δωδέκατον ἠριστηκότα;

Διὸ καλῶς ἔλεγεν ὁ Βορυσθενίτης Βίων, οὐ δεῖν ἀπὸ τῆς τραπέζης τὰς ἡδονὰς πορίζεσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ φρονεῖν. Ὁ δ' Εὐριπίδης φησί·

Φαύλῃ διαίτῃ προσβαλὼν ἥσθη στόμα·

ὡς τῆς ἀπὸ τῶν προσφορῶν τέρψεως περὶ τὸ στόμα μᾶλλον γινομένης. Αἰσχύλος τ' ἐν Φινεῖ·

Καὶ ψευδόδειπνα πολλὰ μαργώσης γνάθου
ἐῤῥυσίαζον στόματος ἐν πρώτῃ χαρᾷ.

Ἐν Σθενεβοίᾳ δ' ὁ Εὐριπίδης, περὶ εὐτελείας λέγων·

Βίος δὲ πορφυροῦς θαλάσσιος,
(422) *οὐκ εὐτράπεζος, ἀλλ᾽ ἐπάκτιοι φάτναι.*
Ὑγρὰ δὲ μήτηρ, οὐ πεδοστιβὴς τροφὸς,
θάλασσα· τήνδ᾽ ἀροῦμεν, ἐκ ταύτης βίος
βρόχοισι καὶ πέδαισιν οἴκαδ᾽ ἔρχεται.

19. *Μέγα γὰρ ἀνθρώποις κακὸν ἡ γαστήρ. Περὶ ἧς φησιν Ἄλεξις ἐν Συναποθνήσκουσι·*

Μάθοις δ᾽ ἂν οἷον ἀνθρώποις κακὸν
ἔστιν ἡ γαστὴρ, διδάσκει δ᾽ οἷ᾽, ἀναγκάζει θ᾽ ὅσα.
Εἴ τις ἀφέλοι τοῦτ᾽ ἀφ᾽ ἡμῶν τὸ μέρος ἀπὸ τοῦ σώματος,
οὔτ᾽ ἂν ἀδικοῖτ᾽ οὐδὲν οὐδεὶς οὔθ᾽ ὑβρίζοιτ᾽ ἂν ἑκών.
Νῦν δὲ διὰ ταύτην ἅπαντα γίγνεται τὰ δυσχερῆ.

Δίφιλος δ᾽ ἐν Παρασίτῳ·

Εὖ γ᾽ ὁ κατάχρυσος εἶπε πόλλ᾽ Εὐριπίδης·
„Νικᾷ δὲ χρεία μ᾽ ἡ ταλαίπωρός τέ μου
„γαστήρ.“ Ταλαιπωρότερον οὐδέν ἐστι γὰρ
τῆς γαστρός· εἰς ἣν πρῶτον ἂν πάντ᾽ ἐμβάλοις·
ἀλλ᾽ οὐχ ἕτερον ἀγγεῖον. Ἐν πήρᾳ φέροις
ἄρτους ἄν, ἀλλ᾽ οὐ ζωμόν· ἢ διαφθερεῖς.
Εἰς σπυρίδα μάζας ἐμβαλεῖς, ἀλλ᾽ οὐ φακῆν·
οἰνάριον εἰς λάγυνον, ἀλλ᾽ οὐ κάραβον.
Εἰς τὴν θεοῖς ἐχθρὰν δὲ ταύτην εἰσφόρει
τὰ πάνθ᾽, ἑαυτοῖς μηδὲν ὁμολογούμενα.
Κοὐ προστίθημι τἄλλα, διότι πανταχοῦ
διὰ τὴν τάλαιναν πάντα ταύτην γίγνεται.

Καὶ Κράτης δ᾽ ὁ κυνικὸς, ὥς φησι Σωσικράτης ἐν ταῖς Διαδοχαῖς, ἐπεῤῥάπισε Δημήτριον τὸν Φαληρέα, σὺν τῇ πήρᾳ τῶν ἄρτων καὶ λάγυνον πέμψαντα οἴνου· Εἴθε γὰρ, ἔφη, τὰς κρήνας καὶ ἄρτους ἦν φέρειν. Στίλπων δ᾽

οὐ κατεπλάγη τὴν ἐγκράτειαν, καταφαγὼν σκόροδα, καὶ κατακοιμηθεὶς ἐν τῷ τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν ἱερῷ. Ἀπείρητο δὲ τῷ τούτων τι φαγόντι, μηδὲ εἰσιέναι. Ἐπιστάσης δὲ αὐτῷ τῆς θεοῦ κατὰ τοὺς ὕπνους, καὶ εἰπούσης, ὅτι „Φιλόσοφος ὤν, ὦ Στίλπων, παραβαίνεις τὰ νόμιμα;" καὶ τὸν δοκεῖν ἀποκρίνασθαι κατὰ τοὺς ὕπνους· „Σὺ δέ μοι πάρεχ' ἐσθίειν, καὶ σκορόδοις οὐ χρήσομαι."

20. Ἐπὶ τούτοις ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, Ἐπεὶ δεδείπναμεν, (εἴρηκε δὲ οὕτως Ἄλεξις ἐν Κουρίδι· „Ἐπεὶ πάλαι δεδείπναμεν." Εὔβουλος Προκρίδι· „Ἡμεῖς δ' οὐδέπω δεδείπναμεν." Καὶ πάλιν· „Ὃν χρὴ δεδειπνάναι πάλαι" Καὶ Ἀντιφάνης ἐν Λεωνίδῃ·

Ἀλλὰ πρὶν δεδειπνάναι
ἡμᾶς παρέσται.

Καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Προαγῶνι·

Ὥρα βαδίζειν μοὐστὶ πρὸς τὸν δεσπότην·
ἤδη γὰρ αὐτοὺς οἴομαι δεδειπνάναι.

Καὶ ἐν Δαναΐσιν·

Ἤδη παροινεῖς εἰς με, πρὶν δεδειπνάναι.

Καὶ Πλάτων Σοφισταῖς, καὶ Ἐπικράτης ὁ Ἀμβρακιώτης, (μέσης δ' ἐστὶ κωμῳδίας ποιητής,) ἐν Ἀμαζόσιν·

Δεδειπνάναι γὰρ ἄνδρες εὐκαίρως πάνυ
δοκοῦσί μοι.

Καὶ ἠρίσταμεν δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς·

Ὑποπεπώκαμεν *, ὦνδρες, καὶ καλῶς ἠρίσταμεν.

(423) Καὶ Ἕρμιππος ἐν Στρατιώταις· „Ἠριστάναι καὶ παριστάναι τουτί." Θεόπομπος Καλλαίσχρῳ·

Ἠρίσταμεν, δεῖ γὰρ συνάπτειν τὸν λόγον.

Καταριστᾶν δὲ εἴρηκεν ἐν τῷ Πολιτικῷ Ἀντιφῶν οὐ-

τως· „Ὅτ᾿ ἄν τι πράγματα τὰ ἑαυτοῦ ἢ τὰ τῶν φίλων κατηρίστηκεν.“ Παραδεδειπνημένος δ᾿ εἴρηκεν Ἄμφις ἐν Πλάνῳ· „Παραδεδειπνημέναι παῖδες πάλαι.“

21. „Τοῖς οὖν θεοῖς, κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὥς ἐν Φιλήβῳ φησὶν, εὐχόμενοι κεραννύωμεν, εἴτε Διόνυσος, εἴθ᾿ Ἥφαιστος, εἴθ᾿ ὅστις θεῶν ταύτην τὴν τιμὴν εἴληχε τῆς συγκράσεως. Καθάπερ γὰρ ἡμῖν οἰνοχόοις τισὶ παρεστᾶσι κρῆναι. Καὶ μέλιτος μὲν ἂν ἀπεικάζοι τις τὴν τῆς ἡδονῆς, τὴν δὲ τῆς φρονήσεως νηφαντικὴν καὶ ἄοινον αὐστηροῦ τινος καὶ ὑγιεινοῦ ὕδατος· ἃς προθυμητέον ὡς κάλλιστα συμμιγνύναι.“ Ὥρα οὖν πίνειν ἡμῖν ἐστι· καὶ τῶν παίδων τις ἐκ τοῦ κυλικείου τῶν ποτηρίων παραφερέτω· ὁρῶ γὰρ πλῆθος καλῶν καὶ ποικίλων ἐκπωμάτων. Δοθέντος οὖν ποτηρίου μεγάλου ἔφη, Ἀλλ᾿ ἀκρατέστερόν μοι, ὦ παῖ, τῷ κυάθῳ πληρῶν ἔγχει εἰς τὴν κύλικα, μὴ κατὰ τὸν κωμῳδιοποιὸν Ἀντιφάνην, ὃς ἐν Διδύμοις φησί·

Τὸ ποτήριόν μοι τὸ μέγα προσφέρει λαβών.
Ἐπεχεάμην ἄκρατον, οὐχὶ παιδίου,
κυάθους θεῶν τε καὶ θεαινῶν μυρίους·
ἔπειτ᾿ ἐπὶ τούτοις πᾶσι τῆς σεμνῆς θεᾶς
καὶ τοῦ γλυκυτάτου βασιλέως διμοιρίαν.

Ἐμοὶ οὖν, ὦ παῖ, ζωρότερον κέραιρε. Οὔπω γὰρ λέγομεν περὶ ἀριθμοῦ κυάθων. Δείξω δ᾿, ὅτι καὶ ὁ κύαθος εἴρηται, καὶ τὸ ἀκρατέστερον, καὶ περὶ οἰνοχόων.

22. Πρότερον δέ μοι λέξεται περὶ τοῦ ζωρότερον. Ἀντιφάνης Μειλανίωνι·

Τοῦτον ἐγὼ κρίνω μετανιπτρίδα τῆς ὑγιείας
πίνειν, ζωροτέρῳ χρώμενον οἰνοχόῳ.

Ἐν δὲ Λάμπωνι·

῾Ο δεῖν᾽ ᾿Ιάπυξ, κέρασον εὐζωρέστερον.

῎Εφιππος ᾿Εφήβοις·

Φιάλην ἑκατέρᾳ

ἔδωκε, κεράσας ζωρότερον ῾Ομηρικῶς.

Τινὲς δὲ καὶ τὸ παρ᾽ ῾Ομήρῳ „Ζωρότερον δὲ κέραιρε“ οὐκ ἄκρατον σημαίνειν φασὶν, ἀλλὰ θερμὸν, ἀπὸ τοῦ ζωτικοῦ καὶ τῆς ζέσεως. ῾Εταίρων γὰρ παρόντων νέον ἐξ ὑπαρχῆς κεράννυσθαι κρατῆρα ἄτοπον. ῎Αλλοι δὲ τὸ εὔκρατον, ὥσπερ τὸ δεξιτερὸν ἀντὶ τοῦ δεξιοῦ. Τινὲς δὲ, ἐπεὶ οἱ ἐνιαυτοὶ ὧροι λέγονται, καὶ τὸ ζα ὅτι μέγεθος ἢ πλῆθος σημαίνει, ζωρὸν τὸν πολυετῆ λέγεσθαι. Δίφιλος δὲ ἐν Παιδεραστοῖς φησιν·

῎Εγχεον σὺ δὴ πιεῖν.

Εὐζωρότερόν γε νὴ Δί᾽, ὦ παῖ, δός· τὸ γὰρ

ὑδαρὲς ἅπαν τοῦτ᾽ ἐστὶ τῇ ψυχῇ κακόν.

Θεόφραστος δ᾽ ἐν τῷ περὶ μέθης ζωρότερόν φησιν εἶναι τὸ κεκραμένον, παρατιθέμενος ᾿Εμπεδοκλέους τάδε·

(424) Αἶψα δὲ θνητὰ φύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ᾽ εἶναι,

ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα, διαλλάσσοντα, κελεύθους.

23. Κύαθον δ᾽ ἐπὶ τοῦ ἀντλητῆρος Πλάτων εἴρηκεν ἐν Φάωνι, οὕτως·

Τῷ στόματι τὸν κύαθον ὧδ᾽ εἰληφότες.

Καὶ ἐν Πρέσβεσι· „Κυάθους ὅσους ἐκλέπτεθ᾽ ἑκάστοτε.“ ῎Αρχιππος ᾿Ιχθύσι· „Κύαθον ἐπριάμην παρὰ Δαισίου.“ Τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ ἐν Εἰρήνῃ ᾿Αριστοφάνους·

῾Υπωπιασμέναι

ἁπαξάπασαι καὶ κυάθοις προσκείμεναι.

Τὰ γὰρ ὑπώπια τοῖς κυάθοις περιθλώμενα ἀμαυροῦται. Μνημονεύει τοῦ κυάθου καὶ Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ Παιδείας,

καὶ Κρατῖνος, ἔτι δ᾽ Ἀριστοφάνης πολλαχοῦ, καὶ Εὔβουλος ἐν Ὀρθάνῃ. Φερεκράτης δ᾽ ἐν Λήροις ἀργυροῦν κύαθον ὠνόμασε. Τίμων δ᾽ ἐν δευτέρῳ σίλλων ἀρυσάνας κέκληκε τοὺς κυάθους, φάσκων ῥυτωσί· „Ἀπληστοίνους τ᾽ ἀρυσάνας." Ἀπὸ τοῦ ἀρύσασθαι ὀνομάσας. Καλοῦνται δὲ καὶ ἀρυστῆρες, καὶ ἀρύστιχοι. Σιμωνίδης·

Ἔδωκεν οὐδεὶς οὐδ᾽ ἀρυστῆρα τρυγός·

Ἀριστοφάνης δ᾽ ἐν Σφηξίν·

Ἐγὼ γὰρ εἶχον τούσδε τοὺς ἀρυστίχους.

Φρύνιχος Ποαστρίαις· „Κύλικ᾽ ἀρύστιχον." Ἔνθεν καὶ ἡ ἀρύταινα. Ἔλεγον δὲ καὶ ἔφηβον τὸ τοιοῦτον σκεῦος, ὡς Ξηνοφάνης ἐν τῷ Συγγενικῷ. Πολύβιος δ᾽ ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ ποταμόν τινα ἀναγράφει Κύαθον καλούμενον, περὶ Ἀρσινόην πόλιν Αἰτωλίας.

24. Τῷ δὲ ἀκρατέστερον Ὑπερίδης κέχρηται ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους, γράφων οὕτως· „Εἰ μέν τις ἀκρατέστερον ἔπιεν, ἐλύπει σέ." Τούτῳ ὅμοιόν ἐστι τὸ ἀνιηρέστερον καὶ τὸ ἐν Ἡλιάσιν Αἰσχύλου· „Ἀφθονέστερα λίβα." Καὶ Ἐπίχαρμος δ᾽ ἐν Πύῤῥᾳ εὐωνέστερον ἔφη. Καὶ ἐν τῷ κατὰ Δημάδου δὲ ὁ Ὑπερίδης εἴρηκε· „Ῥᾳδιεστέραν τὴν πόλιν." Τῷ δὲ κεραννύειν κέχρηται Πλάτων μὲν ἐν Φιλήβῳ· „Τοῖς δὴ θεοῖς, ὦ Πρώταρχε, εὐχόμενοι κεραννύωμεν." Καὶ Ἀλκαῖος ἐν Ἱερῷ γάμῳ· „Κεραννύουσιν ἀφανίζουσί τε." Ὑπερίδης Δηλιακῷ· „Καὶ τὸν κρατῆρα τὸν Πανιώνιον κοινῇ οἱ Ἕλληνες κεραννύουσιν." Ὠινοχόουν τε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ εὐγενέστατοι παῖδες, ὡς ὁ τοῦ Μενελάου υἱός·

Ὠινοχόει δ᾽ υἱὸς Μενελάου κυδαλίμοιο.

Καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς ἐν παισὶν ᾠνοχόησε. Θεόφραστος γοῦν ἐν τῷ περὶ μέθης φησί· „Πυνθάνομαι δ᾽

ἔγωγε, καὶ Εὐριπίδην τὸν ποιητὴν οἰνοχοεῖν Ἀθήνησι τοῖς ὀρχησταῖς καλουμένοις. Ὠρχοῦντο δ' οὗτοι περὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος νεὼν τοῦ Δηλίου, τῶν πρώτων ὄντες Ἀθηναίων, καὶ κατεδύοντο ἱμάτια τῶν Θηραϊκῶν. Ὁ δὲ Ἀπόλλων οὗτός ἐστιν, ᾧ τὰ Θαργήλια ἄγουσι. Καὶ διασώζεται Φλυῆσιν ἐν τῷ δαφνηφορείῳ γραφὴ περὶ τούτων." Τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος, Ἀριστοτέλους ὢν μαθητής, καὶ οὗτος ἐν τῷ περὶ μέθης. Σαπφώ τε ἡ (425) καλὴ πολλαχοῦ Λάριχον τὸν ἀδελφὸν ἐπαινεῖ ὡς οἰνοχοοῦντα ἐν τῷ πρυτανείῳ τοῖς Μυτιληναίοις. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲ οἱ εὐγενέστατοι τῶν παίδων τὴν λειτουργίαν ταύτην ἐκτελοῦσιν ἐν ταῖς δημοτελέσι τῶν θυσιῶν, πάντα τοὺς Αἰολεῖς μιμούμενοι, ὡς καὶ κατὰ τοὺς τόνους τῆς φωνῆς.

25. Τοσαύτη δ' ἦν ἡ τῶν παλαιοτέρων τρυφὴ περὶ τὰς πολυτελείας, ὥστε μὴ μόνον οἰνοχόους ἔχειν, ἀλλὰ καὶ οἰνόπτας. Ἀρχὴ γοῦν ἐστιν οἱ οἰνόπται παρὰ Ἀθηναίοις, ἧς μνημονεύει ἐν ταῖς Πόλεσιν Εὔπολις, ἐν τούτοις·

Οὓς δ' οὐκ ἂν εἵλεσθ' οὐδ' ἂν οἰνόπτας πρὸ τοῦ,
νυνὶ στρατηγούς * * Ὦ πόλις, πόλις,
ὡς εὐτυχὴς εἶ μᾶλλον, ἢ καλῶς φρονεῖς.

Οἱ δὲ οἰνόπται οὗτοι ἐφεώρων τὰ ἐν τοῖς δείπνοις, εἰ κατ' ἴσον πίνουσιν οἱ συνόντες. Καὶ ἦν ἡ ἀρχὴ εὐτελής, ὡς ὁ ῥήτωρ φησὶ Φιλῖνος ἐν τῇ Κροκωνιδῶν διαδικασίᾳ. Καὶ ὅτι τρεῖς ἦσαν οἱ οἰνόπται, οἵτινες καὶ παρεῖχον τοῖς δειπνοῦσι λύχνους καὶ θρυαλλίδας. Ἐκάλουν δέ τινες τούτους καὶ ὀφθαλμούς. Παρὰ δὲ Ἐφεσίοις οἱ οἰνοχοοῦντες ἤθεοι τῇ τοῦ Ποσειδῶνος ἑορτῇ ταῦροι ἐκαλοῦντο, ὡς Ἀμερίας φησίν. Ἑλλησπόντιοι δὲ ἐπεγχύτην ὀνομάζουσι τὸν οἰνοχόον, καὶ τὴν κρεανομίαν κρεοδαισίαν, ὡς

φησι Δημήτριος ὁ Σκήψιος ἐν ἕκτῳ καὶ εἰκοστῷ τοῦ Τρωικοῦ διακόσμου. Τοῖς δὲ θεοῖς οἰνοχοοῦσαν τινὲς ἱστοροῦσι τὴν Ἁρμονίαν, ὡς Καπίτων ἱστορεῖ ὁ ἐποποιὸς, Ἀλεξανδρεὺς δὲ γένος, ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν. Ἀλκαῖος δὲ καὶ τον Ἑρμῆν εἰσάγει αὐτῶν οἰνοχόον, ὡς καὶ Σαπφὼ, λέγουσα·

Κάδδ' ἀμβροσίας μὲν κρατὴρ ἐκέκρατο,
Ἑρμᾶς δὲ ἑλὼν ὄλπιν θεοῖς οἰνοχόησε.

26. Οἱ δὲ παλαιοὶ τοὺς πρὸς ταῖς ὑπηρεσίαις ταύταις κήρυκας ἐκάλουν. Ὅμηρος·

Κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ φέρον θεῶν ὅρκια πιστὰ,
ἄρνε δύω καὶ οἶνον ἐΰφρονα, καρπὸν ἀρούρης,
ἀσκῷ ἐν αἰγείῳ· φέρε δὲ κρητῆρα φαεινὸν
κῆρυξ Ἰδαῖος, ἠδὲ χρύσεια κύπελλα.

Καὶ πάλιν·

Ἀτὰρ κήρυκες ἀγαυοὶ
ὅρκια πιστα θεῶν σύναγον, κρητῆρι δὲ οἶνον
μίσγον, ἀτὰρ βασιλεῦσιν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν.

Κλείδημος δὲ τοὺς μαγείρους κήρυκάς φησι καλεῖσθαι. Καὶ τὴν Ἥβην δέ τινες ἀνέπλασαν οἰνοχοοῦσαν αὐτοῖς, ἴσως διὰ τὸ ἡβητήρια καλεῖσθαι τὰ συμπόσια. Κλεινοῦς δὲ τῆς οἰνοχόου Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ἐπίκλην δὲ Φιλαδέλφου, μνημονεύει Πτολεμαῖος ὁ τοῦ Ἀγησάρχου, ἐν τῇ τρίτῃ τῶν περὶ Φιλοπάτορα ἱστοριῶν. Πολύβιος δὲ ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ ἀνδριάντας αὐτῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἱστάναι φησὶ κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως μονοχίτωνας, ῥυτὸν κρατοῦντας ἐν ταῖς χερσίν.

27. Ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις, ἐκπίνων τὸ ποτήριον ὁ Οὐλπιανὸς, ἔφη·

 Τήνδ' ἐγὼ

μεστὴν ἅπαξ ἐπονομάσας προπίομαι,
συγγενέσι πίστωμα φιλίας.

Πρὸς ὃν ἔτι πίνοντα τῶν παρόντων τις προσέθηκε τα λειπόμενα ἰαμβεῖα·

Πιὼν ἐρῶ
τὰ λοιπά· πνίγομαι γάρ. Ἀλλ' ἐπιῤῥόφει.

Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἐκπιὼν ἔφη, Ταῦτα μὲν Κλέαρχος ἐν Κιθαρῳδῷ. Ἐγὼ δὲ κατὰ τοὺς Ἄμφιδος Ἐρίθους παρακελεύομαι·

Ὁ παῖς σοβείτω τοῖς ποτηρίοις συχνούς.

Καί·

Πίμπλα σὺ μὲν ἐμοὶ, σοὶ δ' ἐγὼ δώσω πιεῖν·
ἀμυγδαλῆ μὲν παιζέτω παρ' ἀμυγδαλῆν.

Ταῦτα δ' ἔφη Ξέναρχος ἐν Διδύμοις. Αἰτούντων οὖν τῶν μὲν πλέον οἴνου, τῶν δὲ ἴσοι ἴσῳ φασκόντων κιρνᾶσθαι, καὶ εἰπόντος τινὸς, Ἄρχιππον εἰρηκέναι ἐν δευτέρῳ Ἀμφιτρύωνι·

Τίς ἐκέρασε σφῷν, ὦ κακοδαίμον', ἴσον ἴσῳ;

Καὶ Κρατῖνος ἐν Πυτίνῃ

Τὸν δ' ἴσον ἴσῳ φέροντ', ἐγὼ δ' ἐκτήκομαι·

ἔδοξε πᾶσι λέγειν περὶ τῶν κράσεων τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

28. *Καί τινος εἰπόντος, ὅτι Μένανδρος ἐν Ἥρωϊ ἔφη·*

Χοῦς κεκραμένου
οἴνου· λαβὼν ἔκπιθι τοῦτον.

ὁ Δημόκριτος ἔφη, Ἡσίοδος μὲν, ὦ ἑταῖροι, παραινεῖ

Τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.

Διὸ καὶ Ἀναξίλας ἐν Νηρεῖ ἔφη·

Καίτοι πολύ γ᾽ ἔσθ᾽ ἥδιον. Οὐ γὰρ ἂν ποτε
ἔπινον ἂν τρὶς ὕδατος, οἴνου δ᾽ ἓν μόνον.

Ἄλεξις δ᾽ ἐν Τιτθῇ ἔτι σωφρονικώτερον κιρνάναι παρακελεύεται·

Ἰδού, πάρεστιν οἶνος, οἰκοῦν ἐγχέω
* * * *
Κρίτωνα· πολὺ βέλτιον ἕνα καὶ τέτταρας.
Β. Ὑδαρῆ λέγεις. Ὅμως δὲ ταύτην ἐκπιὼν
* * λέγε τι καὶ διατριβήν γε τῷ πότῳ
ποιῶμεν.

Καὶ Διοκλῆς ἐν Μελίσσαις·

Πῶς δὲ καὶ κεκραμένον
πίνειν τὸν οἶνον δεῖ; Β. Κατὰ τέτταρα καὶ δύο.

Ἡ δ᾽ οὖν κρᾶσις αὕτη παρὰ τὸ ἔθος οὖσα ἐπέμνησε τάχα καὶ τὴν θρυλλουμένην παροιμίαν·

Ἢ πέντε πίνειν, ἢ τρί᾽, ἢ μὴ τέτταρα.

Ἢ γὰρ δύο πρὸς πέντε πίνειν φασὶ δεῖν, ἢ ἕνα πρὸς τρεῖς. Περὶ δὲ ταύτης τῆς κράσεως Ἴων ὁ ποιητὴς ἐν τῷ περὶ Χίου φησίν, ὅτι εὑρὼν ὁ μάντις Παλαμήδης ἐμαντεύσατο, πλοῦν ἔσεσθαι τοῖς Ἕλλησι, πίνουσι τρεῖς πρὸς ἕνα κυάθους. Οἱ δ᾽, ἐπιτεταμένως χρώμενοι τῷ ποτῷ, δύο οἴνου ἔπινον πρὸς πέντε ὕδατος. Νικοχάρης γοῦν ἐν Ἀμυμώνῃ, πρὸς τοὔνομα παίζων, ἔφη·

Οἰνόμαος οὗτος, χαῖρε πεντε καὶ δύο·
κἀγώ τε καὶ σὺ συμπόται γενοίμεθα.

Τα παραπλήσια εἴρηκε καὶ ἐν Λημνίαις. Ἀμειψίας δ᾽ ἐν Ἀποκοτταβίζουσιν·

Ἐγὼ δέ, (Διόνυσος) πᾶσιν (ὑμῖν) εἰμὶ πέντε καὶ δύο·

Εὔπολις Αἰξί·

Διόνυσε, χαῖρε, μή τι πέντε καὶ δύο,

Ἕρμιππος Θεοῖς·

Ἐπειθ᾽, ὅταν πινώμεθ᾽, ἢ διψώμεθα,
εὐχόμεθα, πρὸς τοῦθ᾽ ὁ οἶνος ὤκερας γενου
(427) οὐκ ἀστοῦ καὶ πηλοῦ ᾽γὼ φέρω παίζων ἅμα.
Καυθεὶς γεγένηται τοῦτο πέντε καὶ δύο.

29. Παρὰ δὲ Ἀνακρέοντι εἷς οἴνου πρὸς δύο ὕδατος·

Ἄγε δὴ φέρ᾽ ἡμὶν, ὦ παῖ,
κελέβην, ὅκως ἄμυστιν
προπίω· τὰ μὲν δέκ᾽ ἐγχέας
ὕδατος, τὰ πέντε δ᾽ οἴνου
κυάθους, ὡς ἀνυβριστὶ
ἀνὰ δεῦτε βασσαρήσω.

Καὶ προελθὼν τὴν ἀκρατοποσίαν Σκυθικὴν καλεῖ πόσιν

Ἄγε δεῦτε, μηκέθ᾽ οὕτω
πατάγῳ τε κἀλαλητῷ
Σκυθικὴν πόσιν παρ᾽ οἴνῳ
μελετῶμεν, ἀλλὰ καλοῖς
ὑποπίνοντες ἐν ὕμνοις.

Καὶ Λακεδαιμόνιοι δ᾽, ὥς φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἕκτῃ, Κλεομένη τὸν βασιλέα, Σκύθαις ὁμιλήσαντα καὶ ἀκρατοπότην γενόμενον, ἐκ τῆς μέθης φασὶ μανῆναι. Καὶ αὐτοὶ δ᾽ οἱ Λάκωνες, ὅταν βούλωνται ἀκρατέστερον πίνειν, ἐπισκυθίσαι λέγουσι. Χαμαιλέων γοῦν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης περὶ τούτων οὕτως γράφει· „Ἐπεὶ καὶ Κλεομένη τὸν Σπαρτιάτην φασὶν οἱ Λάκωνες μανῆναι, διὰ τὸ Σκύθαις ὁμιλήσαντα μαθεῖν ἀκρατοποτεῖν. Ὅθεν, ὅταν βούλωνται πιεῖν ἀκρατέστερον, ἐπισκύθισον λέγουσιν.“ Ἀχαιὸς δ᾽ ἐν Αἴθωνι σατυρικῷ τοὺς σατύρους ποιεῖ δυσχεραίνοντας ἐπὶ τῷ ὑδαρῆ πίνειν, καὶ λέγοντας

Μῶν ἀχελῷος ἦν κεκραμένος πολύς;

B. Ἀλλ' οὐδὲ λεῖξαι τοῦδε τῷ γένει θέμις.

*A. Καλῶς μὲν οὖν ἄγειν * * Σκύθῃ πιεῖν.*

30. *Ἦσαν δ' αἱ τῶν ἀκρατοποτῶν ἐπιχύσεις, ὡς φησι Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ μέθης, οὐ παλαιαί· ἀλλ' ἦν ἀπ' ἀρχῆς τὸ μὲν σπένδειν ἀποδεδομένον τοῖς θεοῖς, ὁ δὲ κότταβος τοῖς ἐρωμένοις. Ἐχρῶντο γὰρ ἐπιμελῶς τῷ κοτταβίζειν, ὄντος τοῦ παιγνίου Σικελικοῦ, καθάπερ καὶ ὁ Ἀνακρέων ὁ Τήιος πεποίηκε· „Σικελὸν κότταβον ἀγκυλίζων." Διὸ καὶ τὰ σκολιὰ καλούμενα μέλη τῶν ἀρχαίων ποιητῶν πλήρη ἐστί. Λέγω δ', οἷον καὶ Πίνδαρος πεποίηκε·*

Χάριτάς τ' Ἀφροδισίων ἐρώτων,
ὄφρα σὺν χειμάρῳ μεθύων,
Ἀγάθωνι δὲ καλῶ κότταβον.

Τοῖς δὲ τετελευτηκόσι τῶν φίλων ἀπένεμον τὰ πίπτοντα τῆς τροφῆς ἀπὸ τῶν τραπεζῶν. Διὸ καὶ Εὐριπίδης περὶ τῆς Σθενεβοίας φησὶν, ἐπειδὴ νομίζει τὸν Βελλεροφόντην τεθνάναι·

Πεσὸν δέ νιν λέληθεν οὐδὲν ἐκ χερός·
ἀλλ' εὐθὺς αὐδᾷ τῷ Κορινθίῳ ξένῳ.

31. *Οὐκ ἐμέθυον δ' οἱ πάλαι. Ἀλλὰ καὶ Πιτταχὸς Περιάνδρῳ τῷ Κορινθίῳ παρῄνει μὴ μεθύσκεσθαι, μηδὲ κωμάζειν, ἵν', ἔφη, μὴ γνωσθῇς, οἷος ἂν τυγχάνεις, ἀλλ' οὐχ οἷος προσποιῇ.*

Κάτοπτρον (γὰρ) εἴδους χαλκός ἐστ', οἶνος δὲ νοῦ.

Διὸ καὶ καλῶς οἱ παροιμιαζόμενοι λέγουσι τὸν οἶνον οὐκ ἔχειν πηδάλια. Ξενοφῶν γοῦν, ὁ Γρύλλου, παρὰ Διονυσίῳ ποτὲ τῷ Σικελιώτῃ, πίνειν ἀναγκάζοντος τοῦ οἰνοχόου, προσαγορεύσας ὀνομαστὶ τὸν τύραννον, Τί δή, ἔφη, ὦ

(428) *Διονύσιε, οὐχὶ καὶ ὁ ὀψοποιὸς, ἀγαθὸς ὢν καὶ ποικίλος, ἀναγκάζει ἡμᾶς εὐωχουμένους ἐσθίειν καὶ μὴ βουλομένους, ἀλλὰ κοσμίως ἡμῖν παρατίθησι τὴν τράπεζαν σιγῶν; Καὶ ὁ Σοφοκλῆς δὲ ἐν * * σατυρικῷ φησιν, ὡς ἄρα*

Τὸ πίνειν πρὸς βίαν
ἴσον κακὸν πέφυκε τῷ διψῆν βίᾳ.

Ὅθεν εἴρηται καὶ τό·

Οἶνος ἄνωγε γέροντα καὶ οὐκ ἐθέλοντα χορεύειν.

Σθένελός τε ὁ ποιητὴς οὐ κακῶς εἴρηκεν·

Οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνας ἀναβάλλει.

Ὁ δὲ Φωκυλίδης ἔφη·

Χρὴ δ' ἐν συμποσίῳ, κυλίκων περινισσομενάων,
ἡδέα κωτίλλοντα καθήμενον οἰνοποτάζειν.

Ἔτι δὲ καὶ νῦν τοῦτο παραμένει παρ' ἐνίοις τῶν Ἑλλήνων. Ἐπεὶ δὲ τρυφᾶν ἤρξαντο καὶ χλιδῶσι, κατεῤῥύησαν ἀπὸ τῶν δίφρων ἐπὶ τὰς κλίνας, καὶ λαβόντες σύμμαχον τὴν ἀνάπαυσιν καὶ ῥᾳστώνην, ἀνειμένως ἤδη καὶ ἀτάκτως ἐχρῶντο τῇ μέθῃ, χορηγούσης οἶμαι τῆς παρασκευῆς εἰς τὰς ἡδονάς.

32. *Διὸ καὶ Ἡσίοδος ἐν ταῖς Ἠοίαις εἶπεν·*

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος,
ὅστις ἄδην πίνει, οἶνος δέ οἱ ἔπλετο μάργος,
σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέει γλῶσσάν τε νόον τε
δεσμοῖς ἀφράστοισι· φιλεῖ δέ ἑ μαλθακὸς ὕπνος.

Καὶ Θέογνις δέ φησιν·

Ἥκω δ' ὡς οἶνος χαριέστατος ἀνδρὶ πεπόσθαι,
οὔτε τι νήφων εἴμ', οὔτε λίαν μεθύων.
Ὃς δ' ἂν ὑπερβάλλῃ πόσιος μέτρον, οὐκ ἔτ' ἐκεῖνος
τῆς αὐτοῦ γλώσσης καρτερὸς, οὐδὲ νόου·

μυθεῖται δ' ἀπάλαμνα, τὰ νήφοσι γίγνεται αἰσχρά·
αἰδεῖται δ' ἔρδων οὐδὲν, ὅταν μεθύῃ,
τὸ πρὶν ἐὼν σώφρων τε καὶ ἤπιος. Ἀλλὰ σὺ ταῦτα
γιγνώσκων μὴ πῖν' οἶνον ὑπερβολάδην.
Πρὶν μεθύειν ἄρξῃ δ', ἀπανίστασο, μή σε βιάσθω
γαστὴρ, ὥστε κακὸν λάτριν ἐφημέριον.

Ἀνάχαρσίς τε ὁ σοφὸς, ἐπιδεικνύμενος τὴν τῆς ἀμπέλου δύναμιν τῷ τῶν Σκυθῶν βασιλεῖ, καὶ τὰ κλήματα αὐτῆς δεικνὺς, ἔλεγεν, ὡς, εἰ μὴ καθ' ἕκαστον ἔτος ἔτεμνον οἱ Ἕλληνες τὴν ἄμπελον, ἤδη κἂν ἐν Σκύθαις ἦν.

33. Οὐ καλῶς δὲ οἱ πλάττοντες καὶ γράφοντες τὸν Διόνυσον, ἔτι δὲ οἱ ἄγοντες ἐπὶ τῆς ἁμάξης διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς οἰνωμένον. Ἐπιδείκνυνται γὰρ τοῖς θεαταῖς, ὅτι καὶ τοῦ θεοῦ κρείττων ἐστὶν ὁ οἶνος. Καίτοι γ' οὐδ' ἂν, οἶμαι, ἄνθρωπος σπουδαῖος τοῦθ' ὑπομείνειεν. Εἰ δ' ὅτι κατέδειξεν ἡμῖν τὸν οἶνον, διὰ τοῦτο ποιοῦσιν αὐτὸν οὕτως διακείμενον, δῆλον, ὅτι καὶ τὴν Δήμητρα θερίζουσαν ἢ ἐσθίουσαν ποιήσουσιν. Ἐπεὶ καὶ τὸν Αἰσχύλον ἐγὼ φαίην ἂν τοῦτο διαμαρτάνειν· πρῶτος γὰρ ἐκεῖνος, καὶ οὐχ, ὡς ἔνιοί φασιν, Εὐριπίδης, παρήγαγε τὴν τῶν μεθυόντων ὄψιν εἰς τραγῳδίαν. Ἐν γὰρ τοῖς Καβείροις εἰσάγει τους περὶ τὸν Ἰάσονα μεθύοντας. Ἃ δ' αὐτὸς ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐποίει, ταῦτα τοῖς ἥρωσι περιέθηκε· μεθύων γοῦν ἔγραφε τὰς τραγῳδίας. Διὸ καὶ Σοφοκλῆς αὐτῷ μεμφόμενος ἔλεγεν, ὅτι, Ὦ Αἰσχύλε, εἰ καὶ τὰ δέοντα ποιεῖς, ἀλλ' οὖν οὐκ εἰδώς γε ποιεῖς· ὡς ἱστορεῖ Χαμαι-
(429) λέων ἐν τῷ περὶ Αἰσχύλου. Ἀγνοοῦσί τε οἱ λέγοντες πρῶτον Ἐπίχαρμον ἐπὶ τὴν σκηνὴν παραγαγεῖν μεθύοντα· μεθ' ὃν Κράτητα ἐν Γείτοσι. Καὶ Ἀλκαῖος δὲ ὁ μελοποιὸς, καὶ Ἀριστοφάνης ὁ κωμῳδιοποιὸς, μεθύ

οντες ἔγραφον τὰ ποιήματα, πολλοί τε καὶ ἄλλοι μεθυσκόμενοι λαμπρότερον ἐν τῷ πολέμῳ ἠγωνίσαντο. Παρὰ δὲ Λοκροῖς τοῖς Ἐπιζεφυρίοις, εἴ τις ἄκρατον ἔπιε, μὴ προστάξαντος ἰατροῦ θεραπείας ἕνεκα, θάνατος ἦν ἡ ζημία, Ζαλεύκου τὸν νόμον θέντος. Παρὰ δὲ Μασσαλιήταις ἄλλος νόμος, τὰς γυναῖκας ὑδροποτεῖν. Ἐν δὲ Μιλήτῳ ἔτι καὶ νῦν φησι Θεόφραστος τοῦτ᾽ εἶναι τὸ νόμιμον. Παρὰ δὲ Ῥωμαίοις οὔτε οἰκέτης οἶνον ἔπινεν, οὔτε γυνὴ ἐλευθέρα, οὔτε τῶν ἐλευθέρων οἱ ἔφηβοι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν. Ἄτοπος δὲ ὁ Ἀνακρέων, ὃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ποίησιν ἐξαρτήσας μέθης. Τῇ γὰρ μαλακίᾳ καὶ τῇ τρυφῇ ἐπιδοὺς ἑαυτὸν, ἐν τοῖς ποιήμασι διαβέβληται, οὐκ εἰδότων τῶν πολλῶν, ὅτι, νήφων ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀγαθὸς ὢν, προσποιεῖται μεθύειν, οὐκ οὔσης ἀνάγκης.

34. Οἱ δὲ, ἀγνοοῦντες τὴν τοῦ οἴνου δύναμιν, τὸν Διόνυσον φάσκουσι μανιῶν εἶναι αἴτιον τοῖς ἀνθρώποις, βλασφημοῦντες οὐ μετρίως. Ὅθεν ὁ Μελανιππίδης ἔφη·

Πάντες δ᾽ ἀπεστύγεον ὕδωρ,
τὸ πρὶν ἐόντες ἄϊδριες οἴνου.
Τάχα δὴ τάχα τοὶ μὲν οὖν ἀπόλαντο,
τοὶ δὲ παράπληκτον χέον ὀμφάν.

Ἀριστοτέλης δ᾽ ἐν τῷ περὶ μέθης φησίν· „Εἰ ὁ οἶνος μετρίως ἀφεψηθείη, πινόμενος ἧττον μεθύσκει. Τὴν γὰρ δύναμιν ἀφεψηθέντος αὐτοῦ ἀσθενεστέραν γίγνεσθαι· Μεθύσκονται δὲ, φησὶν, οἱ γεραίτεροι τάχιστα, δι᾽ ὀλιγότητα καὶ ἀσθένειαν τοῦ περὶ αὐτοὺς ἐνυπάρχοντος φύσει θερμοῦ. Καὶ οἱ παντελῶς δὲ νέοι τάχιον μεθύσκονται, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐνυπάρχοντος θερμοῦ· τῷ γὰρ ἐκ τοῦ οἴνου προσγινομένῳ κρατοῦνται ῥᾳδίως. Μεθύσκονται δὲ κἀν τοῖς ἀλόγοις ζώοις ὕες μὲν σταφυλῆς

στεμφύλων χορτασθέντες, καὶ τὸ τῶν κοράκων καὶ τῶν κυνῶν γένος τὴν οἰνοῦτταν καλουμένην φαγόντα βοτάνην, πίθηκος δὲ καὶ ἐλέφας πιόντες οἶνον. Διὸ καὶ τὰς θήρας ποιοῦνται τῶν πιθήκων καὶ τῶν κοράκων μεθυσθέντων, τῶν μὲν οἴνῳ, τῶν δὲ τῇ οἰνούττῃ.“

Τὸ δ᾽ ἐνδελεχῶς μεθύειν
(φησὶ Κρώβυλος ἐν Ἀπολιπούσῃ)
τίν᾽ ἡδονὴν ἔχει,
ἀποστεροῦντα ζῶνθ᾽ ἑαυτὸν τοῦ φρονεῖν,
ὃ μέγιστον ἡμῶν ἀγαθὸν ἔσχεν ἡ φύσις;

καὶ Ἄλεξις δὲ ἐν τῇ τοῦ Φρυγίου διασκευῇ φησιν·

Εἰ τοῦ μεθύσκεσθαι πρότερον τὸ κραιπαλᾶν
παρεγίγνεθ᾽ ἡμῖν, οὐδ᾽ ἂν εἷς οἶνόν ποτε
προσίετο πλεῖον τοῦ μετρίου. Νυνὶ δὲ τὴν
τιμωρίαν οὐ προσδοκῶντες τῆς μέθης
ἥξειν προχείρως τοὺς ἀκράτους πίνομεν.

Τὸν δὲ Σαμαγόρειον οἶνον καλούμενον φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης ἀπὸ τριῶν κοτυλῶν κερασθεισῶν μεθύσκειν ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἄνδρας.

35. Ταῦτ᾽ εἰπὼν ὁ Δημόκριτος καὶ πιὼν ἔφη, Τούτοις εἴ τις ἀντιλέγειν ἔχοι, παρίτω. Ἀκούσεται γὰρ κατὰ τὸν Εὔηνον·

Σοὶ μὲν ταῦτα δοκοῦντ᾽ ἔστω, ἐμοὶ δὲ τάδε.

Ἐγὼ δ᾽ ἐπεὶ παρεξέβην περὶ τῶν ἀρχαίων κράσεων διαλεγόμενος, ἐπαναλήψομαι τὸν λόγον, τὰ ὑπὸ Ἀλκαίου (430) τοῦ μελοποιοῦ λεχθέντα ἐπὶ νοῦν βαλλόμενος. Φησὶ γάρ που οὗτος·

Ἔγχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο.

Ἐν τούτοις γάρ τινες οὐ τὴν κρᾶσιν οἴονται λέγειν αὐτὸν, ἀλλὰ σωφρονικὸν ὄντα καθ᾽ ἕνα κύαθον ἄκρατον πίνειν,

καὶ πάλιν κατὰ δύο. Τοῦτο δὲ ὁ Ποντικὸς Χαμαιλέων ἐνδέδεκται τῆς Ἀλκαίου φιλοινίας ἀπείρως ἔχων. Κατὰ γὰρ πᾶσαν ὥραν καὶ περίστασιν πίνων ὁ ποιητὴς οὗτος εὑρίσκεται. Χειμῶνος μὲν ἐν τούτοις·

Ὕει μὲν ὁ Ζεὺς, ἐκ δ' ὀρανῶ μέγας
χειμὼν, πεπάγασιν δ' ὑδάτων ῥοαί.
Κάββαλλε τὸν χειμῶν', ἐπὶ μὲν τιθεὶς
πῦρ, ἐν δὲ κίρναις οἶνον ἀφειδέως
μελιχρὸν, αὐτὰρ ἀμφὶ κόρσᾳ
μαλθακὸν ἀμφι * * γνάφαλλον.

θέρους δέ·

Τέγγε πνεύμονας οἴνῳ· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται·
ἁ δ' ὥρα χαλεπὰ, πάντα δὲ δίψαις ὑπὸ καύματος.

τοῦ δὲ ἔαρος·

Ἦρος ἀνθεμόεντος ἐπάϊον ἐρχομένοιο.

καὶ προελθών·

Ἐν δὲ κίρνατε τῶ μελιαδέος ὄττι τάχιστα
κρατῆρα.

Ἐν δὲ τοῖς συμπτώμασιν·

Οὐ χρὴ κακοῖσι θυμὸν ἐπιτρέπειν.
Προκόψομεν γὰρ οὐδὲν ἀσάμενοι,
ὦ Βυκχί. Φάρμακον δ' ἄριστον,
οἶνον ἐνεικαμένοις μεθύσθην.

Ἐν δὲ ταῖς εὐφρόναις·

Νῦν χρὴ μεθύσθην καί τινα πρὸς βίαν
πίνειν, ἐπειδὴ κάτθανε Μυρσίλος.

Καὶ καθόλου δὲ συμβουλεύων, φησίν·

Μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρεον ἀμπέλω.

Πῶς οὖν ἔμελλεν ὁ ἐπὶ τοσοῦτον φιλοπότης νηφάλιος εἶναι, καὶ καθ' ἕνα καὶ δύο κυάθους πίνειν; Αὐτὸ γοῦν

τὸ ποιημάτιον, φησὶ Σέλευκος, ἀντιμαρτυρεῖ τοῖς οὕτως ἐκδεχομένοις. Φησὶ γάρ·

Πίνωμεν· τί τὰ λύχν' ἀμμένομεν; δάκτυλος ἁμέρα.
Κάδδ' ἄειρε κυλίχναις μεγάλαις, ἀΐτα, ποικίλαις.
Οἶνον γαρ Σεμέλας καὶ Διὸς υἱὸς λαθικαδέα
ἀνθρώποισιν ἔδωκ'. Ἔγχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο
πλείαις κακκεφαλᾶς· ἁ δ' ἑτέρα τὰν ἑτέραν κύλιξ
ὠθείτω.

ἕνα πρὸς δύο ῥητῶς κιρνάναι κελεύων.

36. Ὁ δ' Ἀνακρέων ἔτι ζωρότερον, ἐν οἷς φησι·

Καθαρῇ δ' ἐν κελέβῃ πέντε τε καὶ τρεῖς ἀναχείσθων.

Φιλέταιρος δ' ἐν Τηρεῖ δύο ὕδατος πρὸς τρεῖς ἀκράτου. Λέγει δὲ οὕτως·

Πεπωκέναι δοκεῖ τὸν κατὰ δύο
καὶ τρεῖς ἀκράτου.

Φερεκράτης δ' ἐν Κοριαννοῖ δύο ὕδατος πρὸς τέσσαρας οἴνου, λέγων ὧδε·

Ἄποτ' ἔστ', ὦ Γλύκη.
Β. Ὑδαρῆ 'νέχεέν σοι. Α. Παντάπασι μὲν οὖν ὕδωρ.
Τί εἰργάσω; πῶς, ὦ καταρᾶτοτ', ἐνέχεας;
Γ. Δύ' ὕδατος, ὦ μάμμη. Α. Τί δ' οἴνου; Γ. Τέτταρας.
Α. Ἔῤῥ' ἐς κόρακας· βατράχοισιν οἰνοχοεῖν σε δεῖ.

Ἔφιππος δ' ἐν Κίρκῃ τρεῖς πρὸς τέτταρας·

Οἶνον πίοις ἂν ἀσφαλέστερον πολὺ
ὑδαρῆ. Β. Μὰ τὴν γῆν, ἀλλὰ τρία καὶ τέτταρα.
Α. Οὕτως ἄκρατον, εἰπέ μοι, πίει; Β. Τί φῄς;

37. Ἴσον ἴσῳ δὲ Τιμοκλῆς ἐν Κονισάλῳ·

Πατάξω τ' ἴσον ἴσῳ ποτηρίοις
μεγάλοις, ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν φράσαι.

(431) *Καὶ Ἄλεξις ἐν Δορκίδι ἢ Ποππυζούσῃ·*

Τῆς φιλοτησίας ἐγὼ
μεστὰς προπίνω, ἴσον ἴσῳ κεκραμένας.

Καὶ Ξέναρχος ἢ Τιμοκλῆς ἐν Πορφύρᾳ·

Μὰ τὸν Διόνυσον, ὃν σὺ κάπτεις ἴσον ἴσῳ.

Σώφιλος δ' ἐν Ἐγχειριδίῳ·

Συνεχὴς ἄκρατος ἐδίδοτ', ἴσον ἴσῳ. Πάλιν
τὴν μείζον' ᾔτουν.

Ἄλεξις Τοκιστῇ ἢ Καταψευδομένῳ·

Μὴ παντελῶς αὐτῷ δίδου
ὑδαρῆ. Κατανοεῖς; ἴσον ἴσῳ μικροῦ. Β. Καλῶς.
Γ. Ἡδύ γε τὸ πῶμα. Ποδαπὸς ὁ Βρόμιος, Τρύφη;
Β. Θάσιος. Ὅμοιον καὶ δίκαιον τοὺς ξένους
πίνειν ξενικὸν, τοὺς δ' ἐγγενεῖς ἐπιχώριον.

Ἐν δὲ Ὑποβολιμαίῳ·

Ἀπνευστὶ τ' ἐκπιὼν
ὡς ἄν τις ἥδιστ' ἴσον ἴσῳ κεκραμένον.

Μένανδρος Ἀδελφοῖς·

Ὀκτώ τις ὑποχεῖν ἀνεβόα καὶ δώδεκα
κυάθους, ἕως κατέσεισε φιλοτιμούμενος.

Κατασείειν δὲ ἔλεγον ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς πότοις προπινόντων, τὴν μεταφορὰν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν τοὺς καρποὺς κατασειόντων. Ἄλεξις δ' ἐν Ἀποκοπτομένῃ·

Οὐ συμποσίαρχος ἦν γὰρ, ἀλλὰ δήμιος,
ὁ Χαιρέας, κυάθους προπίνων εἴκοσιν.

38. *Διόδωρος δ' ὁ Σινωπεὺς ἐν Αὐλητρίδι·*

Ἐπὰν κυάθους πίῃ τις, ὦ Κρίτων, δέκα,
εἰ τὸ παρ' ἕκαστον ἐνδελεχῶς ποτήριον
πίνειν τὸ λοιπὸν τοὺς λογισμοὺς αὐξάνει,
ταῦτα σκόπει πρὸς σαυτόν.

Οὐκ ἀγλαφύρως δὲ Λύσανδρος ὁ Σπαρτιάτης, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος ἐν ὑπομνήμασι, τὸν οἶνον ὑδαρῆ πωλούντων τῶν καπήλων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κεκραμένον ἐκέλευσεν αὐτὸν πωλεῖν, ἵν᾽ αὐτὸν ἀκρατέστερον ὠνοῖντο. Τὸ παραπλήσιον καὶ Ἄλεξις εἴρηκεν ἐν Αἰσώπῳ, οὕτως·

Κομψόν γε τοῦτ᾽ ἐστὶν παρ᾽ ὑμῖν, ὦ Σόλων,
ἐν ταῖς Ἀθήναις δεξιῶς θ᾽ εὑρημένον.
Β. Τὸ ποῖον; Α. Ἐν τοῖς συμποσίοις οὐ πίνετε
ἄκρατον. Β. Οὐ γὰρ ῥᾴδιον. Πωλοῦσι γὰρ
ἐν ταῖς ἁμάξαις εὐθέως κεκραμένον,
οὐχ ἵνα τι κερδαίνωσι, τῶν δ᾽ ὠνουμένων
προνοούμενοι τοῦ τὰς κεφαλὰς ὑγιεῖς ἔχειν
ἐκ κραιπάλης. Τοῦτ᾽ ἔσθ᾽, ὁρᾷς, Ἑλληνικὸς
πότος, μετρίοισι χρωμένους ποτηρίοις
λαλεῖν τι καὶ ληρεῖν πρὸς αὐτοὺς ἡδέως.
Τὸ μὲν γὰρ ἕτερον λουτρόν ἐστιν, οὐ πότος,
ψυκτῆρι πίνειν καὶ κάδοις· θάνατος μὲν οὖν.

39. „Πίνειν δ᾽ εἰς μέθην (φησὶν ἐν ἕκτῳ Νόμων Πλάτων) οὔτε ἄλλοθί που πρέπει, πλὴν ἐν ταῖς τοῦ τὸν οἶνον δόντος θεοῦ ἑορταῖς, οὐδ᾽ ἀσφαλές, οὔτ᾽ οὖν περὶ γάμους ἐσπουδακότα, ἐν οἷς ἔμφρονα εἶναι πρέπει μάλιστα νύμφην καὶ νυμφίον, μεταβολὴν βίου οὐ μικρὰν μεταλλάττοντας, ἅμα δὲ καὶ τὸ γεννώμενον ὅπως ὅτι μάλι-
(432) στα ἐξ ἐμφρόνων ἀεὶ γίγνηται. Σχεδὸν γὰρ ἄδηλον, ὁποία νὺξ ἢ φῶς αὐτὸ γεννήσει." Κἂν τῷ πρώτῳ δὲ τῶν Νόμων φησί· „Μέθης δὲ αὐτῆς, ὥσπερ Λυδοὶ, χρῶνται καὶ Πέρσαι, καὶ Καρχηδόνιοι, καὶ Κελτοὶ, καὶ Ἴβηρες, καὶ Θρᾷκες, καὶ τὰ τοιαῦτα γένη, καθάπερ ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὸ παράπαν ἀπέχεσθε. Σκύθαι δὲ καὶ Θρᾷκες, ἀκράτῳ παντάπασι χρώμενοι, γυναῖκές

τε καὶ πάντες αὐτοί, καὶ κατὰ τῶν ἱματίων καταχεόμενοι, καλὸν καὶ εὔδαιμον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύειν νενομίκασι. Πέρσαι δὲ καὶ σφόδρα μὲν χρῶνται καὶ ταῖς ἄλλαις τρυφαῖς, ἃς ὑμεῖς ἀποβάλλετε, ἐν τάξει δὲ μᾶλλον τούτων."

40. Ἔπινον οἱ πολλοὶ καὶ ἄλφιτα ἐπιβάλλοντες τῷ οἴνῳ, ὡς ὁ Δελφὸς Ἡγήσανδρος φησίν. Ἐπίνικος γοῦν, Μνησιπτολέμου ἀνάγνωσιν ποιησαμένου τῶν ἱστοριῶν, ἐν αἷς ἐγέγραπτο ὡς Σέλευκος ἀπηλφίτισε, γράψας δρᾶμα Μνησιπτόλεμον καὶ κωμῳδῶν αὐτὸν καὶ περὶ τῆς πόσεως ταῖς ἐκείνου χρώμενος φωναῖς, ἐποίησε λέγοντα·

Ἐπ' ἀλφίτου πίνοντα τοῦ θέρους ποτὲ
ἰδὼν Σέλευκον ἡδέως τὸν βασιλέα,
ἔγραψα, καὶ παρέδειξα τοῖς πολλοῖς, ὅτι,
κἂν τὸ τυχὸν ᾖ πραγμάτιον ἢ σφόδρ' εὐτελές,
σεμνὸν δύναται τοῦθ' ἡ δύναμις ἡ 'μὴ ποιεῖν.
Γέροντα Θάσιον τόν τε γῆς ἀπ' Ἀτθίδος
ἑσμὸν μελίσσης τῆς ἀκραχόλου γλυκύν,
συγκυρκανήσας ἐν σκύφῳ χυτῆς λίθου,
Δήμητρος ἀκτῇ πᾶν γεφυρώσας ὑγρόν,
κατησίμωκα πῶμα, καύματος λύσιν.

Ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ, κἂν Θηράσι ταῖς νήσοις ἐπιπάττοντας λέκιθον ἀντὶ ἀλφίτου πίνειν, καὶ λέγεσθαι ταύτην τὴν πόσιν καλλίονα τῆς ἐξ ἀλφίτων.

41. Προπόσεις δὲ τὰς γινομένας ἐν τοῖς συμποσίοις Λακεδαιμονίοις οὐκ ἦν ἔθος ποιεῖν, οὐδὲ φιλοτησίας διὰ τούτων πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι. Δηλοῖ δὲ ταῦτα Κριτίας ἐν τοῖς ἐλεγείοις·

Καὶ τόδ' ἔθος Σπάρτῃ μελέτημά τε κείμενόν ἐστι,
πίνειν τὴν αὐτὴν οἰνοφόρον κύλικα,
μηδ' ἀποδωρεῖσθαι προπόσεις ὀνομαστὶ λέγοντα,

μηδ᾽ ἐπὶ δεξιτερὰν χεῖρα κυκλοῦν Θασίου.
ἄγγεα. Λυδὴ χεὶρ Ἀσιατογενὴς * *
* * * *

καὶ προπόσεις ὀρέγειν ἐπιδέξια, καὶ προκαλεῖσθαι
ἐξονομακλήδην, ᾧ προπιεῖν ἐθέλει.
Εἶτ᾽ ἀπὸ τοιούτων πόσεων γλώσσας τε λύουσιν
εἰς αἰσχροὺς μύθους, σῶμά τ᾽ ἀμαυρότερον
τεύχουσιν· πρὸς δ᾽ ὄμμ᾽ ἀχλὺς ἀμβλωπὸς ἐφίζει·
λῆστις δ᾽ ἐκτήκει μνημοσύνην πραπίδων·
νοῦς δὲ παρέσφαλται· δμῶες δ᾽ ἀκόλαστον ἔχουσιν
ἦθος· ἐπεισπίπτει δ᾽ οἰκοτριβὴς δαπάνη.
Οἱ Λακεδαιμονίων δὲ κόροι πίνουσι τοσοῦτον,
ὥστε φρέν᾽ εἰς ἱλαρὰν ἀσπίδα πάντ᾽ ἀπάγειν,
εἴς τε φιλοφροσύνην γλῶσσαν μέτριόν τε γέλωτα.
Τοιαύτη δὲ πόσις σώματί τ᾽ ὠφέλιμος
γνώμῃ τε κτήσει τε· καλῶς δ᾽ εἰς ἔργ᾽ Ἀφροδίτης,
(433) πρός θ᾽ ὕπνον ἥρμοσται, τὸν καμάτων λιμένα,
πρὸς τὴν τερπνοτάτην τε θεῶν θνητοῖς Ὑγίειαν,
καὶ τὴν εὐσεβίης γείτονα σωφροσύνην.
Ἑξῆς τε πάλιν φησίν·
Αἱ γὰρ ὑπὲρ τὸ μέτρον κυλίκων προπόσεις, παραχρῆμα
τέρψασαι, λυποῦσ᾽ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.
Ἡ Λακεδαιμονίων δὲ δίαιθ᾽ ὁμαλῶς διάκειται,
ἔσθειν καὶ πίνειν σύμμετρα πρὸς τὸ φανὲν
καὶ τὸ πονεῖν εἶναι δυνατούς· οὐκ ἔστ᾽ ἀπότακτος
ἡμέρα οἰνῶσαι σῶμ᾽ ἀμέτροισι πότοις.

42. Φίλοινος δέ ἐστιν ὁ πρὸς οἶνον ἕτοιμος. Φιλοπότης δὲ ὁ πρὸς πότους. Κωθωνιστὴς δὲ ὁ μέχρι μέθης. Πλεῖστον δὲ ἔπιε τῶν μὲν ἡρώων Νέστωρ, ὁ τριγέρων.

Φανερῶς γὰρ αὐτὸς προσέκειτο τῶν ἄλλων μᾶλλον τῷ οἴνῳ, καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος αὐτοῦ, ὃν ὡς πολυπότην ἐπιπλήσσει ὁ Ἀχιλλεύς. Ὁ δὲ Νέστωρ, καὶ τῆς μεγίστης μάχης ἐνεστηκυίας, οὐκ ἀπέχεται καὶ τοῦ πίνειν. Φησὶ γοῦν Ὅμηρος·

Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ, πίνοντά περ ἔμπης.

Καὶ μόνου δὲ τούτου τῶν ἡρώων τὸ ποτήριον ἡρμήνευκεν, ὡς τὴν Ἀχιλλέως ἀσπίδα. Ἐστρατεύετο γὰρ μετ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τῆς ἀσπίδος ἐκείνης, ἧς φησιν ὁ Ἕκτωρ καὶ μέχρι οὐρανοῦ ἥκειν τὸ κλέος. Οὐκ ἂν ἁμάρτοι δέ τις καὶ τὸ ποτήριον αὐτοῦ λέγων φιάλην Ἄρεως, κατὰ τὸν Ἀντιφάνους Καινέα, ἐν ᾧ λέγεται οὕτως·

Εἶτ' δῆλος φιάλην [τὸ ὅπλον] Ἄρεως,
κατὰ Τιμόθεον, ξυστόν τε βέλος.

Ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν φιλοποσίαν ὁ Νέστωρ καὶ παρ' Ἀχιλλέως λαμβάνει δῶρον φιάλην ἐν τῷ ἐπὶ Πατρόκλῳ ἐπιτελουμένῳ ἀγῶνι, οὐχ ὅτι καὶ οὐχὶ τῷ νικηθέντι ἔδωκε δέπας ὁ Ἀχιλλεύς. Τοῖς γὰρ φιλοπόταις οὐ παρέπεται τὸ νικᾶν διὰ τὸ ῥᾴθυμον· ἢ ὅτι διὰ δίψαν μάλιστα λείπονται οἱ πύκται, διὰ τὸ βαρεῖσθαι τὰς χεῖρας ἀνατείνοντες. Ὁ δὲ Εὔμηλος λαμβάνει θώρακα, δραμὼν ἆθλον ἐπισφαλῶς καὶ ἀμυχθεὶς, ἀσφαλείας ὅπλον.

43. Τῆς δὲ δίψης οὐδέν ἐστι πολυποθητότερον. Διόπερ καὶ τὸ Ἄργος πολυδίψιον ὁ ποιητὴς ἔφη, τὸ πολυπόθητον διὰ τὸν χρόνον. Τὸ δίψος γὰρ πᾶσιν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν ἐμποιεῖ τῆς περιττῆς ἀπολαύσεως. Διὸ καὶ ὁ Σοφοκλῆς φησι·

Διψῶντι γάρ τοι πάντα προσφέρων σοφὰ,
οὐκ ἂν πλέον τέρψειας, ἢ πιεῖν διδούς.

Καὶ ὁ Ἀρχίλοχος·

Μάχης δὲ τῆς σῆς, ὥστε διψέων πιεῖν,
ὡς ἐρέω.

Καὶ τῶν τραγικῶν δέ τις ἔφη·

Ἴσχειν κελεύω χεῖρα διψῶσαν φόνου.

Καὶ Ἀνακρέων·

Φίλη γὰρ εἶ ξένοις·
ἔασον δέ με διψῶντα πιεῖν.

Καὶ Ξενοφῶν δὲ ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Παιδείας ποιεῖ τὸν Κῦρον τάδε λέγοντα· „Ἐγὼ ὑμῖν διψῶ χαρίσασθαι." Πλάτων δ' ἐν τῇ Πολιτείᾳ· „Ὅταν οἶμαι δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα κακῶν οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ, καὶ πόῤῥωτέρω τοῦ δέοντος ἀκράτου μεθυσθῇ."

(434) 44. Ἔπινε δὲ καὶ Πρωτέας ὁ Μακεδὼν πλεῖστον, ὥς φησιν Ἔφιππος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς· καὶ εὐρώστῳ τῷ σώματι διῆγε, καίτοι τῷ πιεῖν ἐγγεγυμνασμένος ὤν. Ἀλέξανδρος γοῦν, αἰτήσας ποτὲ ποτήριον δίχουν, καὶ πιὼν, προὔπιε τῷ Πρωτέᾳ. Καὶ ὃς λαβὼν, καὶ πολλὰ ὑμνήσας τὸν βασιλέα, ἔπιεν, ὡς ὑπὸ πάντων κροταλισθῆναι. Καὶ μετ' ὀλίγον τὸ αὐτὸ ποτήριον αἰτήσας ὁ Πρωτέας, καὶ πάλιν πιὼν, προὔπιε τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος λαβὼν, ἔσπασε μὲν γενναίως, οὐ μὴν ὑπήνεγκεν, ἀλλ' ἀπέκλινεν ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον, ἀφεὶς τῶν χειρῶν τὸ ποτήριον. Καὶ ἐκ τούτου νοσήσας ἀπέθανε, τοῦ Διονύσου, φησὶ, μηνίσαντος αὐτῷ, διότι τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὰς Θήβας ἐπολιόρκησεν. Ἔπινε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος πλεῖστον, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς μέθης συνεχῶς κοιμᾶσθαι δύο ἡμέρας καὶ δύο νύκτας. Δηλοῦται δὲ τοῦτο ἐν ταῖς Ἐφημερίσιν αὐτοῦ, ἃς ἀνέγραψαν Εὐμένης τε ὁ Καρδιανὸς, καὶ Διόδοτος ὁ Ἐρυθραῖος. Μένανδρος δ' ἐν Κόλακί φησι·

Κοτύλας χωροῦν δέκα
ἐν Καππαδοκίᾳ κόνδυ χρυσοῦν, Στρουθία,
τρὶς ἐξέπιον μεστόν γ'. Β. Ἀλεξάνδρου πλέον
τοῦ βασιλέως πέπωκας. Α. Οὐκ ἔλαττον, σὺ,
μὰ τὴν Ἀθηνᾶν. Μέγα γε.

Νικοβούλη δὲ, ἢ ὁ ἀναθεὶς ταύτῃ τὰ συγγράμματα, φησὶν, ὅτι παρὰ Μηδείῳ τῷ Θεσσαλῷ δειπνῶν ὁ Ἀλέξανδρος, εἴκοσιν οὖσιν ἐν τῷ συμποσίῳ, πᾶσι προὔπιε, παρὰ πάντων τὰ ἴσα λαμβάνων, καὶ ἀναστὰς τοῦ συμποσίου μετ' οὐ πολὺ ἀνεπαύετο. Καλλισθένης δὲ ὁ σοφιστὴς, ὡς Λυγκεὺς ὁ Σάμιός φησιν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι, καὶ Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης ἐν ταῖς ἱστορίαις, ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τῆς τοῦ ἀκράτου κύλικος εἰς αὐτὸν ἐλθούσης, ὡς διωθεῖτο, εἰπόντος τινὸς αὐτῷ, διὰ τί οὐ πίνεις; Οὐδὲν δέομαι, ἔφη, Ἀλεξάνδρου πιὼν, τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι.

45. *Δαρεῖος δὲ, ὁ τοὺς μάγους ἀνελὼν, ἐπιγεγραμμένον εἶχεν ἐπὶ τοῦ μνήματος· ΗΔΤΝΑΜΗΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΝ ΠΙΝΕΙΝ ΠΟΛΤΝ, ΚΑΙ ΤΟΤΤΟΝ ΦΕΡΕΙΝ ΚΑΛΩΣ. Κτησίας δὲ παρ' Ἰνδοῖς φησιν οὐκ εἶναι τῷ βασιλεῖ μεθυσθῆναι. Παρὰ δὲ Πέρσαις τῷ βασιλεῖ ἐφίεται μεθύσκεσθαι μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ θύουσι τῷ Μίθρῃ. Γράφει δὲ οὕτως περὶ τούτου Δοῦρις ἐν τῇ ἑβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν· „Ἐν μόνῃ τῶν ἑορτῶν τῶν ἀγομένων ὑπὸ Περσῶν τῷ Μίθρῃ βασιλεὺς μεθύσκεται, καὶ τὸ Περσικὸν ὀρχεῖται· τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς κατὰ τὴν Ἀσίαν, ἀλλὰ πάντες ἀπέχονται κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς ὀρχήσεως. Πέρσαι γὰρ, ὥσπερ ἱππεύειν, οὕτω καὶ ὀρχεῖσθαι μανθάνουσι· καὶ νομίζουσι τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης κίνησιν ἐμμελῆ τινα λαμβάνειν γυμνασίαν τῆς τοῦ σώματος ῥώμης.“ Εἰς το-*

σοῦτον δὲ Ἀλέξανδρος ἐμέθυεν, ὥς φησι Καρύστιος ὁ Περγαμηνὸς ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν, ὡς καὶ ἐπὶ ὄνων ἅρματος κωμάζειν. Ἐποίουν δὲ τοῦτο, φησὶ, καὶ οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς. Μήποτ' οὖν διὰ τοῦτο οὐδὲ πρὸς τὰ ἀφροδίσια εἶχεν ὁρμήν. Ἐξυδαροῦσθαι γάρ φησιν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι τῶν τοιούτων τὴν (435) γονήν. Ἱερώνυμός τε ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς Θεόφραστόν φησι λέγειν, ὅτι Ἀλέξανδρος οὐκ εὖ διέκειτο πρὸς τὰ ἀφροδίσια. Ὀλυμπιάδος γοῦν καὶ παρανακλινάσης αὐτῷ Καλλιξέναν τὴν Θετταλὴν ἑταίραν, περικαλλεστάτην οὖσαν, συνειδότος τοῦτο καὶ τοῦ Φιλίππου, (εὐλαβοῦντο γὰρ, μὴ γύννις εἴη) πολλάκις ᾔτει αὐτὴ τὸν Ἀλέξανδρον συγγενέσθαι.

46. Καὶ Φίλιππος, ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου πατὴρ, φιλοπότης ἦν, ὡς ἱστορεῖ Θεόπομπος ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν. Κἀν ἄλλῳ δὲ μέρει τῆς ἱστορίας γράφει· Φίλιππος ἦν τὰ μὲν φύσει μανικὸς καὶ προπετὴς ἐπὶ τῶν κινδύνων, τὰ δὲ διὰ μέθην. Ἦν γὰρ πολυπότης, καὶ πολλάκις μεθύων ἐξεβοήθει." Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ καὶ πεντηκοστῇ περὶ τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ γενομένων εἰπὼν, καὶ ὡς ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλεσε τοὺς παραγενομένους τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, φησίν· „Ὁ δὲ Φίλιππος ἀποχωρησάντων ἐκείνων εὐθέως μετεπέμπετό τινας τῶν ἑταιρῶν, καλεῖν τ' ἐκέλευε τὰς αὐλητρίδας, καὶ Ἀριστόνικον τὸν κιθαρῳδὸν, καὶ Δωρίωνα τὸν αὐλητὴν, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς εἰθισμένους αὐτῷ συμπίνειν. Περιήγετο γὰρ πανταχοῦ τοὺς τοιούτους ὁ Φίλιππος, καὶ κατασκευασάμενος ἦν ὄργανα πολλὰ συμποσίου καὶ συνουσίας. Ὢν γὰρ φιλοπότης καὶ τὸν τρόπον ἀκόλαστος, καὶ βωμολόχους εἶχε περὶ αὐτὸν συχνοὺς, καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν ὄντων καὶ τῶν τὰ γελοῖα

λεγόντων. Πιὼν δὲ τὴν νύκτα πᾶσαν, καὶ μεθυσθεὶς πολὺ καὶ πατάξας, ἀφεὶς ἅπαντας τοὺς ἄλλους ἀπαλλάττεσθαι, ἤδη πρὸς ἡμέραν ἐκώμαζεν ὡς τοὺς πρέσβεις τοὺς τῶν Ἀθηναίων.“ Καρύστιος δὲ ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν „Ὅτε (φησὶ) μεθύειν προῃρεῖτο Φίλιππος, τοῦτ᾽ ἔλεγε, Χρὴ πίνειν, Ἀντίπατρος γὰρ ἱκανός ἐστι νήφων. Κυβεύοντος δέ ποτε αὐτοῦ, καὶ τινος ἀγγείλαντος, ὡς Ἀντίπατρος πάρεστι, διαπορήσας ὦσεν ὑπὸ τὴν κλίνην τὸν ἄβακα.“

47. Φιλοπότας δὲ καὶ μεθύσους καταλέγει Θεόπομπος, Διονύσιον τὸν νεώτερον, Σικελίας τύραννον, ὃν καὶ τὰς ὄψεις ὑπὸ τοῦ οἴνου διαφθαρῆναι. Ἀριστοτέλης δ᾽ ἐν τῇ Συρακοσίων Πολιτείᾳ καὶ συνεχῶς φησιν αὐτὸν, ἔσθ᾽ ὅτε ἐπὶ ἡμέρας ἐνενήκοντα, μεθύειν· διὸ καὶ ἀμβλυωπότερον γενέσθαι τὰς ὄψεις. Θεόφραστος δέ φησι καὶ τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ, τοὺς κολακεύοντας τὴν τυραννίδα, προσποιεῖσθαι μὴ βλέπειν, καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Διονυσίου χειραγωγεῖσθαι, καὶ μήτε τὰ παρατιθέμενα τῶν ἐδεσμάτων μήτε τὰς κύλικας ὁρᾶν. Διὸ κληθῆναι Διονυσοκόλακας. Ἔπινε δὲ πλεῖστον καὶ Νυσαῖος, ὁ τυραννήσας Συρακοσίων, καὶ Ἀπολλοκράτης· Διονυσίου δὲ τοῦ προτέρου οὗτοι υἱοί, ὡς ὁ Θεόπομπος ἱστορεῖ ἐν τῇ τετταρακοστῇ κἀν τῇ ἑξῆς τῶν ἱστοριῶν. Γράφει δὲ οὕτως περὶ τοῦ Νυσαίου· „Νυσαῖος, ὁ τυραννήσας ὕστερον Συρακοσίων, ὥσπερ ἐπὶ θανάτῳ συνειλημμένος, καὶ προειδὼς ὅτι μῆνας ὀλίγους ἤμελλε βιώσεσθαι, γαστριζόμενος καὶ μεθύων διῆγεν.“ Ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ ἐνάτῃ φησίν· „Απολ-
(436) λοκράτης, ὁ Διονυσίου τοῦ τυράννου υἱὸς, ἀκόλαστος ἦν καὶ φιλοπότης· καὶ τῶν κολακευόντων τινὲς αὐτὸν παρεσκεύαζον ὡς ἔνι μάλιστα ἀλλοτριώτατα πρὸς τὸν

πατέρα διακεῖσθαι." Καὶ Ἱππαρῖνον δὲ τὸν τοῦ Διονυσίου φησὶν ὑπὸ μέθης τυραννοῦντα ἀποσφαγῆναι. Περὶ δὲ τοῦ Νυσαίου καὶ τάδε γράφει· „Νυσαῖος, ὁ Διονυσίου τοῦ προτέρου υἱὸς, κύριος τῶν ἐν Συρακούσαις γενόμενος πραγμάτων, κατεσκευάσατο τέθριππον καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν ποικίλην ἀνέλαβεν, ἔτι δὲ καὶ τὴν ὀψοφαγίαν, καὶ τὴν οἰνοφλυγίαν, καὶ τὴν τῶν παίδων καὶ τὴν τῶν γυναικῶν ὕβριν, καὶ τὴν τῶν ἄλλων, ὅσα συντελεῖν τούτοις πέφυκε, καὶ τὴν δίαιταν διῆγεν οὕτως." Ἐν δὲ τῇ τεσσαρακοστῇ πέμπτῃ ὁ αὐτὸς, περὶ Τιμολάου λέγων τοῦ Θηβαίου, φησίν· „Οὐκ ὀλίγων γὰρ ἤδη γενομένων ἀσελγῶν περὶ τὸν βίον τὸν καθ᾽ ἡμέραν καὶ τοὺς πότους, οὐδένα νομίζω τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις ὄντων οὔτ᾽ ἀκρατέστερον οὔτε λιχνότερον οὔτε δοῦλον γεγονέναι μᾶλλον τῶν ἡδονῶν, εἰ μὴ, ὥσπερ εἶπον, Τιμόλαον." Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ περὶ Χαριδήμου τοῦ Ὠρείτου διηγούμενος, ὃν Ἀθηναῖοι πολίτην ἐποιήσαντο, φησί· „Τήν τε γὰρ δίαιταν ἑωρᾶτο τὴν καθ᾽ ἡμέραν ἀσελγῆ καὶ τοιαύτην ποιούμενος, ὥστε πίνειν καὶ μεθύειν ἀεὶ, καὶ γυναῖκας ἐλευθέρας ἐτόλμα διαφθείρειν. Καὶ εἰς τοσοῦτον προῆλθεν ἀκρασίας, ὥστε μειράκιόν τι παρὰ τῆς βουλῆς τῆς τῶν Ὀλυνθίων αἰτεῖν ἐπεχείρησεν, ὃ τὴν μὲν ὄψιν ἦν εὐειδὲς καὶ χάριεν, ἐτύγχανε δὲ μετὰ Δέρδου τοῦ Μακεδόνος αἰχμάλωτον γεγενημένον."

48. Ἔπινε δὲ πλεῖστον καὶ Ἀρκαδίων· ἄδηλον δ᾽, εἰ ὁ Φιλίππῳ διεχθρεύσας· ὡς τὸ ἐπίγραμμα δηλοῖ, ὅπερ ἀνέγραψε Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων·

Τοῦ πολυκώθωνος τοῦτ᾽ ἠρίον Ἀρκαδίωνος,
ἄστεος ὤρθωσαν τᾷδε παρ᾽ ἀτραπιτῷ

υἱῆες Δόρκων καὶ Χαρμύλος. Ἔφθιτο δ' ἀνήρ,
ἄνθρωπ', ἐκ χανδῆς ζωροποτῶν κύλικος.

Ἐρασίξενον δέ τινα πεπωκέναι πλεῖστόν, φησι τὸ ἐπ' αὐτῷ ἐπίγραμμα·

Τὸν βαθὺν οἰνοπότην Ἐρασίξενον ἡ δὶς ἐφεξῆς
ἀκρήτου φανερῶς ᾤχετ' ἔχουσα κύλιξ.

Ἔπινε δὲ πλεῖστον καὶ Ἀλκέτας ὁ Μακεδὼν, ὥς φησιν Ἄριστος ὁ Σαλαμίνιος, καὶ Διότιμος ὁ Ἀθηναῖος. Οὗτος δὲ καὶ Χώνη ἐπεκαλεῖτο· ἐντιθέμενος γὰρ τῷ στόματι χώνην, ἀπαύστως ἔπινεν, ἐπιχεομένου οἴνου· ὅθεν καὶ Χώνη ἐπεκλήθη, ὥς φησι Πολέμων. Κλεομένης δ' ὁ Λακεδαιμόνιος ὅτι καὶ ἀκρατοπότης ἦν, προείρηται· ὅτι δὲ διὰ μέθην ἑαυτὸν καὶ μαχαίρᾳ κατέτεμεν, Ἡρόδοτος ἱστόρησε. Καὶ Ἀλκαῖος δὲ ὁ ποιητὴς φιλοπότης ἦν, ὡς προεῖπον. Βάτων δ' ὁ Σινωπεὺς ἐν τοῖς περὶ Ἴωνος τοῦ ποιητοῦ φιλοπότην φησὶ γενέσθαι καὶ ἐρωτικώτατον τὸν Ἴωνα. Καὶ αὐτὸς δὲ ἐν τοῖς ἐλεγείοις ἐρᾶν μὲν ὁμολογεῖ Χρυσίλλης τῆς Κορινθίας, Τελέου δὲ θυγατρός· ἧς καὶ Περικλέα τὸν Ὀλύμπιον ἐρᾶν φησι Τηλεκλείδης ἐν Ἡσιόδοις. Ξέναρχος δ' ὁ Ῥόδιος διὰ τὴν πολυποσίαν Μετρητὴς ἐπεκαλεῖτο· μνημονεύει δὲ αὐτοῦ Εὐφορίων ὁ ἐποποιὸς ἐν Χιλιάσι.

49. Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ταῖς περὶ Ἀλέξαν-
(437) δρον ἱστορίαις, περὶ Καλάνου εἰπὼν, τοῦ Ἰνδοῦ φιλοσόφου, ὅτι, ῥίψας ἑαυτὸν εἰς πυρὰν νενημένην, ἀπέθανε, φησὶν ὅτι καὶ ἐπὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ διέθηκεν Ἀλέξανδρος γυμνικὸν ἀγῶνα καὶ μουσικὸν ἐγκωμίων. „Ἔθηκε δὲ (φησὶ) καὶ διὰ τὴν φιλοινίαν τῶν Ἰνδῶν καὶ ἀκρατοποσίας ἀγῶνα. Καὶ ἦν ἆθλον τῷ μὲν πρώτῳ τάλαντον, τῷ δὲ δευτέρῳ τριάκοντα μναῖ, καὶ τῷ τρίτῳ δέκα. Τῶν

οὖν πιόντων τὸν οἶνον παραχρῆμα μὲν ἐτελεύτησαν ὑπὸ τοῦ ψύχους τριάκοντα καὶ πέντε· μικρὸν δὲ διαλιπόντες ἐν ταῖς σκηναῖς ἕξ. Ὁ δὲ πλεῖστον πιὼν, καὶ νικήσας, ἔπιε μὲν ἀκράτου χόας τέσσαρας, καὶ τὸ τάλαντον ἔλαβεν, ἐβίωσε δὲ ἡμέρας τέσσαρας, ἐκαλεῖτο δὲ Πρόμαχος." Τίμαιος δέ φησιν, ὡς Διονύσιος ὁ τύραννος τῇ τῶν Χοῶν ἑορτῇ τῷ πρώτῳ ἐκπιόντι χόα ἆθλον ἔθηκε στέφανον χρυσοῦν· καὶ ὅτι πρῶτος ἐξέπιε Ξενοκράτης ὁ φιλόσοφος, καὶ λαβὼν τὸν χρυσοῦν στέφανον, καὶ ἀναλύων, τῷ Ἑρμῇ τῷ ἱδρυμένῳ ἐπὶ τῆς αὐλῆς ἐπέθηκεν, ᾧπερ εἰώθει καὶ τοὺς ἀνθινοὺς ἑκάστοτε ἐπιτιθέναι στεφάνους, ἑσπέρας ἀπαλλασσόμενος ὡς αὐτόν. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐθαυμάσθη. Τὴν δὲ τῶν Χοῶν ἑορτὴν, τὴν Ἀθήνησιν ἐπιτελουμένην, Φανόδημός φησι, Δημοφῶντα τὸν βασιλέα, βουλόμενον ὑποδέξασθαι παραγενόμενον τὸν Ὀρέστην Ἀθήναζε. Πρὸς δὲ τὰ ἱερὰ οὐ θέλων αὐτὸν προσιέναι οὐδ᾽ ὁμόσπονδον γενέσθαι, μήπω δικασθέντα, ἐκέλευσε συγκλεισθῆναι τά τε ἱερὰ, καὶ χόα οἴνου ἑκάστῳ παρατεθῆναι, τῷ πρώτῳ ἐκπιόντι εἰπὼν ἆθλον δοθήσεσθαι πλακοῦντα. Παρήγγειλέ τε καὶ, τοῦ πότου παυσαμένους τοὺς μὲν στεφάνους, οἷς ἐστεφάνωντο πρὸς τὰ ἱερὰ, μὴ τιθέναι, διὰ τὸ ὁμορόφους γενέσθαι τῷ Ὀρέστῃ, περὶ δὲ τὸν χόα τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστον περιθεῖναι, καὶ τῇ ἱερείᾳ ἀποφέρειν τοὺς στεφάνους πρὸς τὸ ἐν Λίμναις τέμενος, ἔπειτα θύειν ἐν τῷ ἱερῷ τὰ ἐπίλοιπα. Καὶ ἔκτοτε τὴν ἑορτὴν κληθῆναι χόας. Τῇ δὲ ἑορτῇ τῶν Χοῶν ἔθος ἐστὶν Ἀθήνησι, πέμπεσθαι δῶρά τε καὶ τοὺς μισθοὺς τοῖς σοφισταῖς, οἵπερ καὶ αὐτοὶ συνεκάλουν ἐπὶ ξενίᾳ τοὺς γνωρίμους, ὥς φησιν Εὐβουλίδης ὁ διαλεκτικὸς ἐν δράματι Κωμασταῖς, οὕτως·

Σοφιστιᾶς, κάκιστε, καὶ Χοῶν δέει
τῶν μισθοδώρων, οὐκ ἀδείπνων ἐν τρυφῇ.

50. *Ἀντίγονος δὲ ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ τοῦ Διονυσίου βίου τοῦ Ἡρακλεώτου, τοῦ ἐπικληθέντος Μεταθεμένου, φησὶ τὸν Διονύσιον τοῖς οἰκέταις συνεορτάζοντα ἐν τῇ τῶν Χοῶν ἑορτῇ, καὶ μὴ δυνάμενον διὰ γῆρας χρῆσθαι ᾗ παρειλήφεσαν ἑταίρᾳ, ὑποστρέψαντα εἰπεῖν πρὸς τοὺς συνδειπνοῦντας·*

Οὐ δύναμαι τανύσαι, λαβέτω δὲ καὶ ἄλλος.

Ἦν δὲ ὁ Διονύσιος ἔτι ἐκ νέου, ὥς φησι Νικίας ὁ Νικαεὺς ἐν ταῖς Διαδοχαῖς, πρὸς τὰ ἀφροδίσια ἐκμανὴς, καὶ πρὸς τὰς δημοσίας εἰσῄει παιδίσκας ἀδιαφόρως. Καί ποτε πορευόμενος μετά τινων γνωρίμων, ὡς ἐγένετο κατὰ τὸ παιδισκεῖον, εἰς ὃ τῇ προτεραίᾳ παρεληλυθὼς ὤφειλε χαλκοῦς, ἔχων τότε κατὰ τύχην, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, πάντων ὁρώντων, ἀπεδίδου. Ἀνάχαρσις δ' ὁ Σκύθης, παρὰ Περιάνδρῳ τεθέντος ἄθλου περὶ τοῦ πίνειν, ᾔτησε (438) *τὸ νικητήριον, πρῶτος μεθυσθεὶς τῶν συμπαρόντων, ὡς ὄντος τέλους τούτου καὶ τῆς ἐν τῷ πότῳ νίκης, ὥσπερ καὶ τῆς ἐν τῷ τρέχειν. Λακύδης δὲ καὶ Τίμων οἱ φιλόσοφοι κληθέντες πρός τινα τῶν γνωρίμων ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ βουλόμενοι συμπεριφέρεσθαι τοῖς παροῦσιν, ἔπινον προθυμότερον. Τῇ μὲν οὖν πρώτῃ τῶν ἡμερῶν ὁ Λακύδης ἀπῄει πρότερος, ἐπιπολάσαντος αὐτῷ τοῦ ποτοῦ. Καὶ ὁ Τίμων, ὁρῶν αὐτὸν ἀπιόντα, ἔφη·*

Ἠράμεθα μέγα κῦδος, ἐπέφνομεν Ἕκτορα δῖον.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ προπιόντος τοῦ Τίμωνος, διὰ τὸ μὴ δυνηθῆναι ἐκπιεῖν τὴν προποθεῖσαν αὐτῷ κύλικα, ὁ Λακύδης, ἰδὼν αὐτὸν ἐπανάγοντα, εἶπε·

Δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσι.

51. *Μυκερῖνον δὲ τὸν Αἰγύπτιον ὁ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, διὰ τῆς δευτέρας ἀκούσαντα παρὰ τῶν μάντεων, ὅτι ὀλιγοχρόνιός ἐστι, λύχνα ποιησάμενον πολλὰ, ὁπότε γένοιτο νὺξ, πίνειν καὶ εὐπαθεῖν οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀνιέντα· καὶ εἰς τὰ ἕλεα δὲ καὶ τὰ ἄλση νεμόμενον, ἔτι δὲ ὅπου πύθοιτο ἡβητήρια εἶναι, μεθύσκεσθαι. Καὶ Ἄμασιν δὲ, τὸν καὶ αὐτὸν Αἰγυπτίων βασιλέα, Ἡρόδοτος πολλὰ πεπωκέναι φησί. Ἑρμείας δ' ὁ Μηθυμναῖος ἐν τρίτῃ Σικελικῶν φιλοπότην φησὶ γενέσθαι Νικοτέλη τὸν Κορίνθιον. Φανίας δὲ ὁ Ἐρέσιος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τυράννων ἀναίρεσις ἐκ τιμωρίας Σκόπαν φησὶ, τὸν Κρέοντος μὲν υἱὸν, Σκόπα δὲ τοῦ παλαιοῦ υἱδοῦν, φιλοποτοῦντα διατελέσαι, καὶ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἀπὸ τῶν συμποσίων ποιεῖσθαι ἐπὶ θρόνου καθήμενον, καὶ ὑπὸ τεσσάρων βασταζόμενον, οὕτως οἴκαδε ἀπιέναι. Φύλαρχος δὲ ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν Ἀντίοχόν φησι τὸν βασιλέα φίλοινον γενόμενον μεθύσκεσθαί τε καὶ κοιμᾶσθαι ἐπὶ πλέον, εἶθ' ἑσπέρας πάλιν ἀφυπνιζόμενον ἐπιπίνειν. Ἐχρημάτιζε τε, φησὶ, νήφων μὲν βραχέα τελέως, μεθύων δὲ τὰ πολλά. Διὸ περὶ αὐτὸν δύο ἦσαν οἱ διοικοῦντες τὴν βασιλείαν, Ἄριστος καὶ Θεμίσων, Κύπριοι μὲν γένος καὶ ἀδελφοὶ, ἐρώμενοι δὲ ἀμφότεροι τοῦ Ἀντιόχου.*

52. *Πολυπότης δὲ ἦν καὶ Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ὁ ὁμηρεύσας παρὰ Ῥωμαίοις, ὃν ἱστορεῖ Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ὑπομνημάτων κἂν τῷ πέμπτῳ, φάσκων αὐτὸν, εἰς τοὺς Ἰνδικοὺς κώμους καὶ μέθας τραπέντα, πολλὰ ἀναλίσκειν. Καὶ τὰ περιλειπόμενα δὲ τῶν χρημάτων μεθ' ἡμέραν κωμάζων ὁτὲ μὲν ἐξέχει, ἄλλοτε δὲ ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς ἱστάμενος ἔλεγε· Τίνι ἡ τύχη δίδωσι, λαβέτω. Καὶ*

ῥίψας τὸ ἀργύριον, ᾤχετο. Πολλάκις δὲ καὶ, πλεκτὸν στέφανον ῥόδων ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ χρυσοϋφῆ τήβενναν φορῶν μόνος ἐρέμβετο, λίθους ὑπὸ μάλης ἔχων, οἷς ἔβαλλε τῶν ἰδίων τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ. Ἐλούετό τε καὶ εἰς τοὺς κοινοὺς λουτρῶνας, μύροις ἀλειφόμενος. Ὅτε καί ποτε συνιδών τις αὐτὸν ἰδιώτης ἔφη, Μακάριος εἶ, ὦ βασιλεῦ, πολυτελὲς ὄζεις. Καὶ ὃς ἡσθεὶς, Ἐγώ σε, φησὶν, ὑπέρκορον τούτου ποιήσω. Καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὑδρίσκην, ὑπὲρ δύο χόας ἔχουσαν παχέος μύρου, καταχυθῆναι ἐκέλευσεν, ὡς καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀγοραιοτέρων εἰς τὸ ἐκχυθὲν συγκυλισθῆναι. Ὀλίσθου τε γενομένου, αὐτός τε ὁ Ἀντίοχος ἔπεσε καγχάζων, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν λουομένων τὸ αὐτὸ ἔπασχον.
(439) Πολύβιος δ' ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν καλεῖ αὐτὸν Ἐπιμανῆ, καὶ οὐκ Ἐπιφανῆ, διὰ τὰς πράξεις. „Οὐ μόνον γὰρ μετὰ δημοτῶν ἀνθρώπων κατέβαινεν εἰς ὁμιλίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ξένων καὶ τῶν εὐτελεστάτων συνέπινεν. Εἰ δὲ καὶ τῶν νεωτέρων, φησὶ, συναίσθοιτό τινας εὐωχουμένους ὁπουδήποτε, παρῆν μετὰ κεραμίου καὶ συμφωνίας, ὥστε τοὺς πολλοὺς διὰ τὸ παράδοξον ἀνισταμένους φεύγειν. Πολλάκις δὲ καὶ, τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα ἀποβαλὼν, τήβενναν ἀναλαβὼν περιῄει τὴν ἀγοράν."

53. Ἐν δὲ τῇ πρώτῃ καὶ τριακοστῇ ὁ αὐτὸς Πολύβιός φησι, συντελοῦντα αὐτὸν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ἀγῶνας, συγκαλέσαι πάντας Ἕλληνας καὶ τῶν βουλομένων τοὺς πολλοὺς ἐπὶ τὴν θέαν. Καὶ πλείστων παραγινομένων ἐν τοῖς γυμνασίοις, πάντας ἐκ χρυσῶν ὁλκίων ἤλειφε κροκίνῳ μύρῳ, καὶ κινναμωμίνῳ, καὶ ναρδίνῳ, καὶ ἀμαρακίνῳ, καὶ ἰρίνῳ. Καὶ συγκαλῶν αὐτοὺς εἰς εὐωχίαν, ποτὲ μὲν

χίλια τρίκλινα, ποτὲ δὲ χίλια πεντακόσια συνεπλήρου μετὰ πολυτελεστάτης κατασκευῆς. Καὶ ὁ χειρισμὸς τῆς διακονίας δι' αὐτοῦ ἐγίνετο. Κατὰ γὰρ τὰς εἰσόδους ἐφιστάμενος οὓς μὲν εἰσῆγεν, οὓς δ' ἀνέκλινεν. Καὶ τοὺς διακόνους δὲ τοὺς τὰς παραθέσεις εἰσφέροντας αὐτὸς εἰσῆγεν. Καὶ περιπορευόμενος οὗ μὲν προσεκάθιζεν, οὗ δὲ προσανέπιπτε. Καὶ ποτὲ μὲν ἀποθέμενος μεταξὺ τὸν ψωμὸν, ποτὲ δὲ τὸ ποτήριον ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο, καὶ περιῄει τὸν πότον προπόσεις λαμβάνων ὀρθὸς ἄλλοτε παρ' ἄλλοις, ἅμα δὲ τοῖς ἀκροάμασι προσπαίζων, καὶ ὑπὸ τῶν μίμων εἰσεφέρετο ὅλος συγκεκαλυμμένος, καὶ ἐτίθετο εἰς τὴν γῆν, ὡς εἷς ὢν τῶν μίμων· καὶ τῆς συμφωνίας προκαλουμένης, ὁ βασιλεὺς ἀναπηδήσας ὠρχεῖτο, καὶ προσέπαιζε τοῖς μίμοις, ὥστε πάντας αἰσχύνεσθαι. Τοιαῦτα ἀπεργάζεται τοὺς ταλαιπώρους ἡ πρὸς τῇ μέθῃ ἀπαιδευσία.“ Φιλοπότης δ' ἦν καὶ ὁ ὁμώνυμος αὐτῷ Ἀντίοχος, ἐν Μηδίᾳ πρὸς Ἀρσάκην πολεμήσας, ὡς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος ὁ Ἀπαμεὺς ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν. Ἀναιρεθέντος γοῦν αὐτοῦ, τὸν Ἀρσάκην, θάπτοντα αὐτὸν, λέγειν· „Ἔσφηλέ σε, Ἀντίοχε, θάρσος καὶ μέθη. Ἤλπιζες γὰρ ἐν μεγάλοις ποτηρίοις τὴν Ἀρσάκου βασιλείαν ἐκπιεῖν.“

54. „Ἀντίοχος δὲ, ὁ μέγας ἐπικαλούμενος, ὃν Ῥωμαῖοι καθεῖλον, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος ἐν τῇ εἰκοστῇ, παρελθὼν εἰς Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας, συνετέλει γάμους, πεντήκοντα μὲν ἔτη γεγονὼς, καὶ δύο τὰ μέγιστα τῶν ἔργων ἀνειληφὼς, τήν τε τῶν Ἑλλήνων ἐλευθέρωσιν, ὡς αὐτὸς ἐπηγγέλλετο, καὶ τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον. Ἐρασθεὶς γοῦν παρθένου Χαλκιδικῆς, κατὰ τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν ἐφιλοτιμήσατο γῆμαι αὐτὴν, οἰνοπότης ὢν καὶ μέθαις

χαίρων· (ἦν δ' αὕτη Κλεοπτολέμου μὲν θυγάτηρ, ἑνὸς τῶν ἐπιφανῶν, κάλλει δὲ πάσας ὑπερβάλλουσα·) καὶ τοὺς γάμους συντελῶν ἐν τῇ Χαλκίδι, αὐτόθι διέτριψε τὸν χειμῶνα, τῶν ἐνεστώτων οὐδ' ἡντινοῦν ποιούμενος πρόνοιαν. Ἔθετο δὲ καὶ τῇ παιδὶ ὄνομα Εὔβοιαν. Ἡττηθεὶς οὖν τῷ πολέμῳ, ἔφυγεν εἰς Ἔφεσον μετὰ τῆς νεογάμου.“ Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὁ αὐτὸς Πολύβιος ἱστορεῖ, (440) Ἄγρωνα, τὸν Ἰλλυριῶν βασιλέα, ἡσθέντα ἐπὶ τῷ νενικηκέναι τοὺς μέγα φρονοῦντας Αἰτωλοὺς, πολυπότην ὄντα καὶ εἰς μέθας καὶ εὐωχίας τραπέντα, πλευρίτιδι ληφθέντα ἀποθανεῖν. Ἐν δὲ τῇ ἐνάτῃ καὶ εἰκοστῇ ὁ αὐτὸς Γενθίωνά φησι, τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλέα, διὰ τὴν πολυποσίαν πολλὰ ποιεῖν ἀσελγῆ κατὰ τὸν βίον, νύκτωρ τε ἀεὶ καὶ μεθ' ἡμέραν μεθύοντα. Ἀποκτείναντα δὲ καὶ Πλεύρατον τὸν ἀδελφὸν, γαμεῖν μέλλοντα τὴν Μενουνίου θυγατέρα, αὐτὸν γῆμαι τὴν παῖδα, καὶ ὠμῶς χρῆσθαι τοῖς ἀρχομένοις. Καὶ Δημήτριον δέ φησι, τὸν ἐκ τῆς Ῥώμης τὴν ὁμηρείαν διαφυγόντα, ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τριακοστῇ, βασιλεύσαντα Σύρων, πολυπότην ὄντα, τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας μεθύσκεσθαι. Ὀροφέρνην τε, ὀλίγον χρόνον Καππαδοκίας βασιλεύσαντα, καὶ παριδόντα τὰς πατρίους ἀγωγάς, φησιν ἐν τῇ τριακοστῇ δευτέρᾳ, εἰσαγαγεῖν τὴν Ἰακὴν καὶ τεχνητικὴν ἀσωτίαν.

55. Διόπερ ὁ θειότατος Πλάτων καλῶς νομοθετεῖ ἐν τῷ δευτέρῳ· „Τοὺς παῖδας μέχρι ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ παράπαν οἴνου μὴ γεύεσθαι· οὐ γὰρ χρὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ ὀχετεύειν· οἴνου δὲ μετρίου γεύεσθαι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν, μέθης δὲ καὶ πολυοινίας τὸ παράπαν τὸν νέον ἀπέχεσθαι· τετταράκοντα δὲ ἐπιβαίνοντα ἐτῶν, ἐν τοῖς συσσιτίοις εὐωχηθέντα, καλεῖν τούς τε ἄλλους θεοὺς, καὶ

δὴ Διόνυσον παρακαλεῖν εἰς τὴν τῶν πρεσβυτῶν τελετὴν ἅμα καὶ παιδιὰν, ἣν τοῖς ἀνθρώποις, ἐπίκουρον τῆς τοῦ γήρως αὐστηρότητος, ἐδωρήσατο τὸν οἶνον φάρμακον, ὥστε ἀνηβᾶν ἡμᾶς, καὶ δυσθυμίας λήθην γίγνεσθαι.“ Καὶ ἑξῆς δέ φησι· „Λόγος καὶ φήμη ὑποῤῥεῖ, ὡς ὁ θεὸς οὗτος ὑπὸ τῆς μητρυιᾶς Ἥρας διεφορήθη τῆς ψυχῆς τὴν γνώμην· διὸ τάς τε βακχείας καὶ τὴν μανικὴν πᾶσαν ἐμβάλλει χορείαν τιμωρούμενος· ὅθεν καὶ τὸν οἶνον ἐπὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ δεδώρηται.“

56. Φάλαικος δ᾽ ἐν τοῖς ἐπιγράμμασι γυναῖκά τινα ἀναγράφει πολυπότιν, Κλεὼ ὄνομα·

Χρυσωπὸν κροκόεντα περιζώσασα χιτῶνα,
τόνδε Διωνύσῳ δῶρον ἔδωκε Κλεὼ,
οὕνεκα συμποσίοισι μετέπρεπεν· ἶσα δὲ πίνειν
οὔτις οἱ ἀνθρώπων ἤρισεν οὐδαμά πω.

Ὅτι δὲ φίλοινον τὸ τῶν γυναικῶν γένος, κοινόν. Οὐκ ἀχαρίστως δὲ καὶ ὁ Ξέναρχος ἐν τῷ Πεντάθλῳ γυναῖκά τινα εἰσάγει, φρικτότατον ὅρκον ὀμνύουσαν, τόνδε·

Ἐμοὶ γένοιτο, σοῦ ζώσης, τέκνον,
ἐλεύθερον πιοῦσαν οἶνον ἀποθανεῖν.

Παρὰ Ῥωμαίοις δὲ, ὥς φησι Πολύβιος ἐν τῇ ἕκτῃ, ἀπείρηται γυναιξὶ πίνειν οἶνον. Τὸν δὲ καλούμενον πάσσον πίνουσι. Τοῦτο δὲ ποιεῖται μὲν ἐκ τῆς ἀσταφίδος, καὶ ἔστι παραπλήσιος πινόμενος τῷ Αἰγοσθενίτῃ τῷ γλυκεῖ καὶ τῷ Κρητικῷ. Διὸ πρὸς τὸ κατεπεῖγον τοῦ δίψους χρῶνται αὐτῷ. Λαθεῖν δέ ἐστιν ἀδύνατον τὴν γυναῖκα πιοῦσαν οἶνον· Πρῶτον μὲν γὰρ οἱ δ᾽ ἔχει οἴνου κυρείαν ἡ γυνή· πρὸς δὲ τούτοις φιλεῖν δεῖ τοὺς συγγενεῖς, τοὺς ἑαυτῆς, καὶ τοὺς τοῦ ἀνδρὸς, ἕως ἐξανεψιῶν, καὶ τοῦτο ποιεῖν καθ᾽ ἡμέραν, ὁπόταν ἴδῃ πρῶτον. Λοιπὸν, ἀδή-

λου τῆς ἐντυχίας οὔσης, τίσιν ἀπαντήσει, φυλάσσεται· (441) τὸ γὰρ πρᾶγμα, κἂν γεύσηται μόνον, οὐ προσδεῖ διαβολῆς. Ἄλκιμος δ', ὁ Σικελιώτης, ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ τῶν βίβλων Ἰταλικῇ, πάσας φησὶ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ γυναῖκας μὴ πίνειν οἶνον ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας· „Ἡρακλῆς, περὶ τὴν Κροτωνιᾶτιν γενόμενος, ἐπεὶ πρός τινα οἰκίαν, οὖσαν παρὰ τὴν ὁδὸν, διψῶν ἀφίκετο, προσελθὼν ᾔτει πιεῖν ἐντεῦθεν. Ἔτυχε δ' ἡ γυνὴ τοῦ τὴν οἰκίαν κεκτημένου πίθον οἴνου λαθραίως ὑποίξασα· καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄνδρα δεινὸν ἔφη ποιήσειν αὐτὸν, εἰ ξένου χάριν τὸν πίθον τοῦτον ἀνοίξειεν, ὕδωρ δ' ἐκέλευσεν αὐτὸν προσενεγκεῖν· Ἡρακλῆς δ', ἐπὶ θύραις ἑστὼς, καὶ ἀκούσας ταῦτα, τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς σφόδρα ἐπήνεσεν· ὃν καὶ ἐκέλευσεν, αὐτὸν παρελθόντα, εἴσω σκοπεῖν τὸν πίθον. Καὶ ὃς εἰσελθὼν λίθινον εὗρε τὸν πίθον γεγονότα. Τούτου δὲ τὸ σημεῖον ἔτι καὶ νῦν ἐστιν ἐν ταῖς ἐπιχωρίαις γυναιξὶ πάσαις, ἐν αἰσχρῷ κεῖσθαι τὸ πίνειν οἶνον, δια τὴν προκειμένην αἰτίαν."

57. Οἷαι δ' εἰσὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι μεθύουσαι αἱ γυναῖκες, παραδίδωσιν Ἀντιφάνης μὲν ἐν τῇ Ἀκοντιζομένῃ, οὕτω·

Γείτων ἐστί τις
κάπηλος, οὗτος εὐθὺς, ὅταν ἔλθω ποτὲ
διψῶσα, μόνος οἶδ' ὥς γέ μοι κεράννυται,
οὔθ' ὑδαρὲς οὔτ' ἄκρατον. Οἶδα δ' ἐγώ ποτε
πιοῦσα.

Καὶ ἐν Μύστιδι, (γυναῖκες δ' εἰσὶν αἱ διαλεγόμεναι)·

Βούλει καὶ σὺ, φιλτάτη,
πιεῖν; Β. Καλῶς ἔχοιμι Α Τοιγαροῦν φέρε.
Μέχρι γὰρ τριῶν * φασι τιμᾶν τοὺς θεούς.

Ἄλεξις δ᾽ Ὀρχηστρίδι·

Γυναιξὶ δ᾽ ἀρκεῖ πάντ᾽, ἐὰν οἶνος παρῇ
πίνειν διαρκής. B. Ἀλλὰ μὴν, νὴ τὼ θεὼ,
ἔσται γ᾽, ὅσον ἂν βουλώμεθ᾽, ἔσται καὶ μάλα
ἡδύς γ᾽, ὀδόντας οὐκ ἔχων, ἤδη σαπρὸς,
λέγων, γέρων γε δαιμονίως. A. Ἀσπάζομαι
γραῦν σφίγγα. [Πρὸς ἐμὲ ὡς αἰνίγματα λέγει

καὶ τὰ λοιπά.] Ἐν δὲ Δὶς πενθοῦντι, Ζωπύρας τινὸς μνημονεύων, φησὶ καὶ „Ζωπύρα, οἰνηρὸν ἀγγεῖον.“ Ἀντιφάνης Βάκχαις·

Ἐπεὶ δὲ τοῦτ᾽ οὐκ ἔστι, κακοδαίμων σφόδρα,
ὅστις γαμεῖ γυναῖκα, πλὴν ἐν τοῖς Σκύθαις·
ἐκεῖ μόνον γὰρ οὐ φύετ᾽ ἄμπελος.

Ξέναρχος Πεντάθλῳ·

Ὅρκον δ᾽ ἐγὼ γυναικὸς εἰς οἶνον γράφω.

58. *Πλάτων, Φάωνι διηγούμενος, ὅσα διὰ τὸν οἶνον συμβαίνει ταῖς γυναιξί, φησιν·*

*Εἶεν, γυναῖκες, * * ὡς ὑμῖν πάλαι*
οἶνον γενέσθαι τὴν ἄνοιαν εὔχομαι.
Ὑμῖν γὰρ οὐδὲν, καθάπερ ἡ παροιμία,
ἐν τῷ καπήλῳ νοῦς ἐνεῖναί μοι δοκεῖ.
Εἰ γὰρ Φάωνα δεῖσθ᾽ ἰδεῖν, προτέλεια δεῖ
ὑμᾶς ποιῆσαι πολλὰ πρότερον τοιαδί.
Πρῶτα μὲν ἐμοὶ γὰρ κουροτρόφῳ προθύεται
πλακοῦς ἐνόρχης, ἄμυλος ἐγκύμων, κίχλαι
ἑκκαίδεχ᾽ ὁλόκληροι μέλιτι μεμιγμέναι,
λαγῷα δώδεκ᾽, ἐπισέληνα. Τἄλλα δὲ
ἤδη ταῦτ᾽ εὐτελέστατ᾽. Ἄκουε δή.
Βολβῶν μὲν Ὀρθάνῃ τρί᾽ ἡμιεκτέα,
Κονισάλῳ δὲ καὶ παραστάταιν δυοῖν

(442) μύρτων πινακίσκος χειρὶ παρατετιλμένων·
λύχνων γὰρ ὀσμὰς οὐ φιλοῦσι δαίμονες·
πύργης τετάρτης κυσί τε καὶ κυνηγέταις·
Λόρδωνι δραχμὴ, Κυβδάσῳ τριώβολον,
ἥρῳ Κέλητι δέρμα καὶ θυλήματα.
ταῦτ᾽ ἐστὶ τἀναλώματ᾽. Εἰ μὲν οὖν τάδε
προσοίσετ᾽, εἰσέλθοιτ᾽ ἄν· εἰ δὲ μὴ, μάτην
ἔξεστιν ὑμῖν διὰ κενῆς κινητιᾶν.
᾿Αξιόνικος δ᾽ ἐν Φιλίννῃ φησί·
Γυναικὶ δὴ πίστευε μὴ πίνειν ὕδωρ.

59. Καὶ ὅλα δὲ ἔθνη περὶ μέθας διατρίβοντα μνήμης ἠξίωται. Βαίτων γοῦν, ὁ ᾿Αλεξάνδρου βηματιστὴς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Σταθμοὶ τῆς ᾿Αλεξάνδρου πορείας, καὶ ᾿Αμύντας ἐν τοῖς Σταθμοῖς, τὸ τῶν Ταπύρων ἔθνος φησὶν οὕτω φίλοινον εἶναι, ὡς καὶ ἀλείμματι ἄλλῳ μηδενὶ χρῆσθαι, ἢ τῷ οἴνῳ. Τὰ δ᾽ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Κτησίας ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ τὴν ᾿Ασίαν φόρων. Οὗτος δὲ καὶ δικαιοτάτους αὐτοὺς λέγει εἶναι. ῾Αρμόδιος δὲ ὁ Λεπρεάτης ἐν τῷ περὶ τῶν παρὰ Φιγαλεῦσι νομίμων, φιλοπότας φησὶ γενέσθαι Φιγαλεῖς, Μεσσηνίοις ἀστυγείτονας ὄντας, καὶ ἀποδημεῖν ἐθισθέντας. Φύλαρχος ἐν ἕκτῃ Βυζαντίους, οἰνόφλυγας ὄντας, ἐν τοῖς καπηλείοις οἰκεῖν, ἐκμισθώσαντας τοὺς ἑαυτῶν θαλάμους μετὰ τῶν γυναικῶν τοῖς ξένοις· πολεμίας σάλπιγγος οὐδ᾽ ἐν ὕπνοις ὑπομένοντας ἀκοῦσαι. Διὸ καὶ πολεμουμένων ποτὲ αὐτῶν, καὶ οὐ προσκαρτερούντων τοῖς τείχεσι, Λεωνίδης ὁ στρατηγὸς ἐκέλευσε τὰ καπηλεῖα ἐπὶ τῶν τειχῶν σκηνοπηγεῖν, καὶ μόλις ποτὲ ἐπαύσαντο λιποτακτοῦντες, ὥς φησι Δάμων ἐν τῷ περὶ Βυζαντίου. Μένανδρος δ᾽ ἐν ᾿Αῤῥηφόρῳ ἢ Αὐλητρίδι·

Πάντας μεθύσους τοὺς ἐμπόρους

ποιεῖ τὸ Βυζάντιον. Ὅλην ἐπίνομεν
τὴν νύκτα διὰ σὲ, καὶ σφόδρ᾽ ἄκρατόν, μοι δοκῶ.
Ἀνίσταμαι γοῦν τέτταρας κεφαλὰς ἔχων.

Κωμῳδοῦνται δὲ ὡς μέθυσοι Ἀργεῖοι μὲν καὶ Τιρύνθιοι ὑπ᾽ Ἐφίππου ἐν Βουσίριδι Ποιεῖ δὲ τὸν Ἡρακλέα λέγοντα·

Οὐκ οἶσθά μ᾽ ὄντα, πρὸς θεῶν, Τιρύνθιον
Ἀργεῖον; οἳ μεθύοντες ἀεὶ τὰς μάχας
πάσας μάχονται. B. Τοιγαροῦν φεύγουσ᾽ ἀεί.

Μιλησίους δ᾽ Εὔβουλος ἐν Κατακολλωμένῳ ὑβριστὰς εἶναί φησι μεθυσθέντας. Πολέμων δὲ ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων, περὶ Ἠλείων λέγων, παρατίθεται τόδε τὸ ἐπίγραμμα·

Ἦλις καὶ μεθύει καὶ ψεύδεται. Οἷος ἑκάστου
οἶκος, τοίη δὴ καὶ ξυνάπασα πόλις.

60. Θεόπομπος δ᾽ ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ, περὶ Χαλκιδέων ἱστορῶν τῶν ἐν Θρᾴκη, φησίν· „Ἐτύγχανον γὰρ τῶν μὲν βελτίστων ἐπιτηδευμάτων ὑπερορῶντες, ἐπὶ δὲ τοὺς πότους καὶ ῥαθυμίαν καὶ πολλὴν ἀκολασίαν ὡρμηκότες ἐπιεικῶς. Τὸ δ᾽ εἰσὶ πάντες οἱ Θρᾷκες πολυπόται. Διὸ καὶ Καλλίμαχος ἔφη·

Καὶ γὰρ ὁ Θρηικίην μὲν ἀπέστυγε χανδὸν ἄμυστιν
οἰνοποτεῖν, ὀλίγῳ δ᾽ ἥδετο κισσυβίῳ."

Ἐν δὲ τῇ πεντηκοστῇ ὁ Θεόπομπος περὶ Μηθυμναίων τάδε λέγει· „Καὶ τὰ μὲν ἐπιτήδεια προσφερομένους πολυτελῶς, μετὰ τοῦ κατακεῖσθαι καὶ πίνειν· ἔργον δ᾽ οὐδὲν ἄξιον τῶν ἀναλωμάτων ποιοῦντας. Ἔπαυσεν οὖν αὐτοὺς (443) τούτων Κλεομένης ὁ τύραννος, ὁ καὶ τὰς μαστροποὺς, τὰς εἰθισμένας προαγωγεύειν τὰς ἐλευθέρας γυναῖκας, τρεῖς ἢ τέτταρας τὰς ἐπιφανεστάτας πορευομένας

ἐνδήσας εἰς σάκκους καταποντίσαι τισὶ προστάξας.“ Καὶ Ἕρμιππος δὲ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν Περίανδρον τὸ αὐτὸ ποιῆσαι. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τῶν Φιλιππικῶν „Ἰλλυριοὶ (φησὶ) δειπνοῦσι καθήμενοι, καὶ πίνουσιν. Ἄγουσι δὲ καὶ τὰς γυναῖκας εἰς τὰς συνουσίας· καὶ καλὸν αὐταῖς προπίνειν οἷς ἂν τύχωσι τῶν παρόντων. Ἐκ δὲ τῶν συμποσίων αὗται τοὺς ἄνδρας ἀπάγουσι. Καὶ κακόβιοι δὲ πάντες εἰσὶ, καὶ ζώννυνται τὰς κοιλίας ζώναις πλατείαις, ὅταν πίνωσι. Καὶ τοῦτο μὲν πρῶτον μετρίως ποιοῦσιν· ἐπειδὰν δὲ σφοδρότερον πίνωσι, μᾶλλον ἀεὶ συνάγουσι τὴν ζώνην.“ Ἀριαῖοι δὲ (φησὶ) κέκτηνται προσπελατῶν, ὥσπερ εἱλώτων, τριάκοντα μυριάδας. Καθ᾽ ἑκάστην δὲ ἡμέραν μεθύουσι, καὶ ποιοῦνται συνουσίας, καὶ διάκεινται πρὸς ἐδωδὴν καὶ πόσιν ἀκρατέστερον. Διὸ καὶ Κελτοὶ πολεμοῦντες αὐτοῖς, καὶ εἰδότες αὐτῶν τὴν ἀκρασίαν, παρήγγειλαν ἅπασι τοῖς στρατιώταις, δεῖπνον ὡς λαμπρότατον παρασκευάσαντας κατὰ σκηνὴν, ἐμβαλεῖν εἰς τὰ σιτία πόαν τινὰ φαρμακώδη, δυναμένην διακόπτειν τὰς κοιλίας καὶ διακαθαίρειν. Γενομένου δὲ τούτου, οἱ μὲν αὐτῶν, καταληφθέντες ὑπὸ τῶν Κελτῶν, ἀπώλοντο, οἱ δὲ καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς αὐτοὺς ἔῤῥιψαν, ἀκράτορες τῶν γαστέρων γενόμενοι.“

61. Τοιαῦτα πολλὰ ἐφεξῆς καταλέξαντος τοῦ Δημοκρίτου, ὁ Ποντιανὸς ἔφη, πάντων τούτων εἶναι τῶν δεινῶν μητρόπολιν τὸν οἶνον, δι᾽ ὃν καὶ τὰς μέθας καὶ τὰς μανίας, ἔτι δὲ καὶ τὰς παροινίας γίγνεσθαι· οὗ τοὺς ἐκπαθῶς μεταλαμβάνοντας οὐ κακῶς ὁ χαλκοῦς ἐπικαλούμενος Διονύσιος ἐν τοῖς ἐλεγείοις κυλίκων ἐρέτας ἔφη·

Καί τινες οἶνον ἄγοντες ἐν εἰρεσίᾳ Διονύσου,
συμποσίου ναῦται καὶ κυλίκων ἐρέται

* * περὶ τοῦδε· τὸ γὰρ φίλον οὐκ ἀπόλωλε.

Ἄλεξις δ' ἐν Κουρίδι, περί τινος πλέον πιόντος διαλεγόμενός, φησιν·

Ὁ μὲν οὖν ἐμὸς υἱὸς, οἷον ὑμεῖς ἀρτίως
εἴδετε, τοιοῦτος γέγονεν· Οἰνοπίων τις ἢ
Μάρων τις ἢ Κάπηλος ἢ * Τιμοκλῆς·
μεθύει γὰρ οὐδὲν ἧττον. Ὁ δ' ἕτερος τί ἂν
τύχοιμ' ὀνομάσας; βῶλος, ἄροτρον, γηγενὴς
ἄνθρωπος.

Χαλεπὸν οὖν ἐστιν, ἄνδρες φίλοι, τὸ μεθύειν· καὶ καλῶς πρὸς τοὺς οὕτω λάπτοντας τὸν οἶνον ὁ αὐτὸς Ἄλεξις ἐν Ὀπώρᾳ, (ἑταίρας δὲ ὄνομα τὸ δρᾶμα ἔχει,) φησίν· „Οἶνον πολὺν οὐ κεκραμένον πίνεις μεστὸς ὢν, κοὐκ ἐξεμεῖς;“ κἀν Δακτυλίῳ·

Εἶτ' οὐχ ἁπάντων ἐστὶ τὸ μεθύειν κακὸν
μέγιστον ἀνθρώποισι καὶ βλαβερώτατον;

κἀν Ἐπιτρόπῳ δ' ἔφη·

Πολὺς γὰρ οἶνος, πόλλ' ἁμαρτάνειν ποιεῖ.

Κρώβυλός τ' ἐν Ἀπολιπούσῃ·

Τὸ γὰρ ἐνδελεχῶς μεθύειν τίν' ἡδονὴν ἔχει,
ἀποστεροῦντα ζῶνθ' ἑαυτὸν τοῦ φρονεῖν,
ὃ μέγιστον ἡμῶν ἀγαθὸν ἔσχεν ἡ φύσις;

Οὐ χρὴ οὖν μεθύειν. Καὶ γὰρ „Δημοκρατουμένη πόλις, φησὶν ὁ Πλάτων ἐν ὀγδόῃ Πολιτείας, ἐλευθερίας διψήσα-
(444) σα ἢν κακῶν οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ, καὶ πορρωτέρω τοῦ δέοντος ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ, τοὺς ἄρχοντας δὴ, ἂν μὴ πάνυ πρᾶοι ὦσι καὶ πολλὴν παρέχωσι τὴν ἐλευθερίαν, κολάζει αἰτιωμένη ὡς μιαρούς τε καὶ ὀλιγαρχικοὺς, τοὺς δὲ κατηκόους τῶν ἀρχόντων προπηλακίζει.“ Ἐν δὲ τῷ τῶν Νόμων ἕκτῳ φησί· „Τὴν πόλιν

εἶναι δεῖ δίκην κεκραμένην κρατῆρος, οὗ μαινόμενος μὲν ὁ οἶνος ἐγκεχυμένος ζεῖ, κολαζόμενος δὲ ὑπὸ νήφοντος ἑτέρου θεοῦ, καλὴν κοινωνίαν λαβὼν, ἀγαθὸν πῶμα καὶ μέτριον ἀπεργάζεται.“

62. Τὸ γὰρ παροινεῖν ἐκ τοῦ μεθύειν γίνεται. Διὸ καὶ Ἀντιφάνης ἐν Ἀρκαδίᾳ φησίν·

Οὔτε γὰρ νήφοντα δεῖ
οὐδαμοῦ, πάτερ, παροινεῖν, οὔθ᾽, ὅταν πίνειν δέῃ,
νοῦν ἔχειν. Ὅστις δὲ μεῖζον, ἢ κατ᾽ ἄνθρωπον, φρονεῖ,
* * * μικρῷ πεποιθὼς ἀθλίῳ νομίσματι,
εἰς ἄφοδον ἐλθὼν ὅμοιον πᾶσιν αὑτὸν ὄψεται,
ἂν σκοπῇ τὰ τῶν ἰατρῶν τοῦ βίου τεκμήρια,
τὰς φλέβας θ᾽ ὅποι φέρονται, τὰς ἄνω καὶ τὰς κάτω
τεταμένας, δι᾽ ὧν ὁ θνητὸς πᾶς κυβερνᾶται βίος.

Ἐν δὲ Αἰόλῳ, διαβάλλων, ὅσα δεινὰ πράττουσιν οἱ πλεῖον πίνοντες, φησί·

Μακαρεὺς, ἔρωτι τῶν ὁμοσπόρων μιᾶς
πληγεὶς, τέως μὲν ἐπεκράτει τῆς συμφορᾶς,
κατεῖχέ θ᾽ αὑτόν· εἶτα παραλαβών ποτε
οἶνον στρατηγὸν, ὅς μόνος θνητοῖς ἄγει
τὴν τόλμαν εἰς τὸ πρόσθε τῆς εὐβουλίας,
νύκτωρ ἀναστὰς ἔτυχεν ὧν ἠβούλετο.

Καλῶς οὖν ἄρα καὶ Ἀριστοφάνης Ἀφροδίτης γάλα τον οἶνον ἔφη, εἰπών·

Ἡδύς γε πίνειν οἶνος, Ἀφροδίτης γάλα.

Ὃν πολὺν σπῶντες, ἔνιοι παρανόμων ἀφροδισίων ὄρεξιν λαμβάνουσιν.

63. Ἡγήσανδρος δ᾽ ὁ Δελφὸς καὶ ἐξοίνους τινὰς κέκληκε, λέγων οὕτως· „Κομηὼν καὶ Ῥοδοφῶν, τῶν ἐν Ῥό-

δῳ πολιτευσαμένων ὄντες, ἦσαν ἔξοινοι. Καὶ ὁ Κομηὼν, εἰς κυβευτὴν σκώπτων, τὸν Ῥοδοφῶντα, ἔλεγεν·

Ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι κυβευταί.

Ῥοδοφῶν τε ἐκείνῳ τὴν περὶ τὰς γυναῖκας σπουδὴν καὶ τὴν ἀκρασίαν ὠνείδιζεν, οὐδεμιᾶς ἀπεχόμενος λοιδορίας." Θεόπομπος δ' ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, περὶ ἄλλου Ῥοδίου διαλεγόμενός, φησι· „Τοῦ Ἡγησιλόχου τὰ μὲν ἀχρείου γεγονότος ὑπὸ οἰνοφλυγίας καὶ κύβων, καὶ παντάπασιν οὐκ ἔχοντος ἰδίωμα παρὰ τοῖς Ῥοδίοις, ἀλλὰ διαβεβλημένου διὰ τὴν ἀσωτίαν τὴν τοῦ βίου, καὶ παρὰ τοῖς ἑταίροις, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις πολίταις." Εἶθ' ἑξῆς λέγων περὶ τῆς ὀλιγαρχίας, ἣν κατεστήσατο μετὰ τῶν φίλων, ἐπιφέρει· „Καὶ πολλὰς μὲν γυναῖκας εὐγενεῖς καὶ τῶν πρώτων ἀνθρώπων ᾔσχυναν· οὐκ ὀλίγους δὲ παῖδας καὶ νεανίσκους διέφθειραν· εἰς τοῦτο δὲ προέβησαν ἀσελγείας, ὥστε καὶ κυβεύειν ἠξίωσαν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἐλευθέρων, καὶ διωμολογοῦντο τοὺς ἐλάττω τοῖς ἀστραγάλοις βάλλοντας, ἥντινα χρὴ τῶν πολιτίδων τῷ νι-
(445) κῶντι εἰς συνουσίαν ἀγαγεῖν, οὐδεμίαν ὑπεξαιρούμενοι πρόφασιν, ἀλλ' ὅπως ἂν ἕκαστος ᾖ δυνατὸς, πείθων ἢ βιαζόμενος, οὕτω προστάττοντες ἄγειν. Καὶ ταύτην τὴν κυβείαν ἔπαιζον μὲν καὶ τῶν ἄλλων Ῥοδίων τινὲς, ἐπιφανέστατα δὲ καὶ πλειστάκις αὐτὸς ὁ Ἡγησίλοχος, ὁ προστατεῖν τῆς πόλεως ἀξιῶν." Ἀνθέας δὲ ὁ Λίνδιος, συγγενὴς δὲ εἶναι φάσκων Κλεοβούλου τοῦ σοφοῦ, ὥς φησι Φιλόδημος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθίων, πρεσβύτερος καὶ εὐδαίμων ἄνθρωπος εὐφυής τε περὶ ποίησιν ὢν, πάντα τὸν βίον ἐδιονυσίαζεν, ἐσθῆτά τε Διονυσιακὴν φορῶν, καὶ πολλοὺς τρέφων συμβάκχους. Ἐξῆγέ τε κῶμον ἀεὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ. Καὶ πρῶτος εὗρε

την δια τῶν συνθέτων ὀνομάτων ποίησιν, ᾗ Ἀσωπόδωρος ὁ Φλιάσιος ὕστερον ἐχρήσατο ἐν τοῖς καταλογάδην ἰάμβοις. Οὗτος δὲ καὶ κωμῳδίας ἐποιει, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῶν ποιημάτων, ἃ ἐξῆρχε τοῖς μεθ᾽ αὑτοῦ φαλλοφοροῦσι.

64. Τούτων ἀκούσας ὁ Οὐλπιανὸς, ὁ δὲ πάροινος, ἔφη, καλέ μου Ποντιανὲ, παρὰ τίνι κεῖται; Καὶ ὃς ἔφη·

Ἀπολεῖς μ᾽ ἐρωτῶν (κατὰ τὸν καλὸν Ἀγάθωνα)
καὶ σὺ χὡ νέος τρόπος,
Ἐν οὐ πρέποντι τοῖς λόγοισι χρώμενος.

Ἐπεὶ δὲ πάντων ἡμᾶς εὐθύνας σοι διδόναι κέκριται, Ἀντιφάνης ἐν Λυδῷ εἴρηκε·

Κολχὶς ἄνθρωπος πάροινος.

Σὺ δὲ παροινῶν καὶ μεθύων οὐδέπω κόρον ἔχεις, οὐδ᾽ ἐπὶ νοῦν λαμβάνεις, ὅτι ὑπὸ μέθης ἀπέθανεν Εὐμένης ὁ Περγαμηνὸς, ὁ Φιλεταίρου τοῦ Περγάμου βασιλεύσαντος ἀδελφιδοῦς, ὡς ἱστορεῖ Κτησικλῆς ἐν τρίτῳ Χρόνων. Ἀλλ᾽ οὐ Περσεὺς, ὁ ὑπὸ Ῥωμαίων καθαιρεθείς· κατ᾽ οὐδὲν γὰρ τὸν πατέρα Φίλιππον ἐμιμήσατο. Οὔτε γὰρ περὶ γυναῖκας ἐσπουδάκει, οὔτε φίλοινος ἦν, ἀλλὰ καὶ οὐ μόνον αὐτὸς μέτριον ἔπινε δειπνῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ συνόντες αὐτῷ φίλοι, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ. Σὺ δὲ, ὦ Οὐλπιανὲ, ἀῤῥυθμοπότης μὲν εἶ, κατὰ τὸν Φλιάσιον Τίμωνα. Οὕτως γὰρ ἐκεῖνος ὠνόμασε τοὺς τὸν πολὺν σπῶντας οἶνον ἄκρατον ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σίλλων·

Ἠὲ βαρὺν βουπλῆγα, τομώτερον ἢ Λυκόοργος,
ὅς ῥα Διωνύσου ἀῤῥυθμοπότας ἐπέκοπτεν,
ἐκ δὲ ῥυτὰ ῥίπτασκεν ἀπληστοίνους τ᾽ ἀρυσάνας.

οὐ ποτικὸς δέ. Ὠνόμασε δὲ ποτικὸν Ἀλκαῖος Γανυμήδει οὕτως * * * Ὅτι δὲ τὸ μεθύειν καὶ τὰς ὄψεις ἡμῶν πλα-

νῇ, σαφῶς ἔδειξεν Ἀνάχαρσις, δι' ὧν εἴρηκε, δηλώσας, ὅτι ψευδεῖς δόξαι τοῖς μεθύουσι γίγνονται. Συμπότης γάρ τις, ἰδὼν αὐτοῦ τὴν γυναῖκα ἐν τῷ συμποσίῳ, ἔφη, Ὦ Ἀνάχαρσι, γυναῖκα γεγάμηκας αἰσχράν. Καὶ ὃς ἔφη, Πάνυ γε κἀμοὶ δοκεῖ· ἀλλά μοι ἔγχεον, ὦ παῖ, ποτήριον ἀκρατέστερον, ὅπως αὐτὴν καλὴν ποιήσω.

65. Μετὰ ταῦτα ὁ Οὐλπιανὸς, προπιών τινι τῶν ἑταίρων, ἔφη, Ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἀντιφάνην, ὦ φιλότης, ὃς ἐν Ἀγροίκοις φησίν·

(446) Ὅλην μύσας ἔκπινε. Β. Μέγα τὸ φορτίον.
Α. Οὐχ ὅστις αὐτῆς ἐστιν ἐμπείρως ἔχων.

πῖθι οὖν, ὦ ἑταῖρε. Καὶ

Μὴ μεστὰς ἀεὶ
ἕλκωμεν,

(ὁ αὐτός φησιν Ἀντιφάνης ἐν τῷ Τραυματίᾳ)

ἀλλὰ καὶ λογισμὸς εἰς μέσον
παταξάτω τις, καί τι καὶ μελίσκιον,
στροφὴ λόγων παρελθέτω τις. Ἡδύ τοι
ἐστὶν μεταβολὴ παντὸς ἔργου, πλὴν ἑνός.
Παραδίδου δ' ἑξῆς ἐμοὶ οἶνον ἀρκεσίγυιον,
ὡς ἔφασκ' Εὐριπίδης.
Α. Εὐριπίδης γὰρ τοῦτ' ἔφασκεν; Β. Ἀλλὰ τίς;
Α. Φιλόξενος δήπουθεν. Β. Οὐδὲν διαφέρει,
ὦ τᾶν· ἐλέγχεις μ' ἕνεκα συλλαβῆς μιᾶς.

Καὶ ὃς, Τὸ δὲ πῖθι τις εἴρηκεν; Ἀπεσκοτώθης, φίλτατε, ἔφη ὁ Οὐλπιανὸς, σπάσας οἴνου τοσοῦτον. Παρὰ Κρατίνῳ ἔχεις, ἐν Ὀδυσσεῦσι·

Τῆ νῦν τόδε πῖθι λαβὼν ἤδη, καὶ τοὔνομά μ' εὐθὺς ἐρώτα.

Καὶ Ἀντιφάνης ἐν Μύστιδι·

Σὺ δ' ἀλλὰ πῖθι. Β. Τοῦτο μέν σοι πείσομαι·

καὶ γὰρ ἐπαγωγὸν, ὦ θεοὶ, τὸ σχῆμά πως
τῆς κύλικός ἐστιν ἄξιόν τε τοῦ κλέους
τοῦ τῆς ἑορτῆς. Οὗ μὲν ἦμεν ἄρτι γὰρ
ἐξ ὀξυβαφίων κεραμέων ἐπίνομεν·
τούτῳ δὲ, τέκνον, πολλὰ κἀγάθ' οἱ θεοὶ
τῷ δημιουργῷ δοῖεν, ὅς ἐποίησέ σε,
τῆς συμμετρίας καὶ τῆς ἀφελείας οὕνεκα.

Καὶ Δίφιλος ἐν Βαλανείῳ·

Ἔκχεον μεστήν· τὸ θνητὸν περικάλυπτε τῷ θεῷ.
Πῖθι. Ταῦτα γὰρ παρ' ἡμῶν Διὸς ἑταιρικοῦ, πάτερ.

Ἀμειψίας Σφενδόνῃ·

Λαγὸν ταράξας πῖθι τὸν θαλάσσιον.

Μένανδρος Αὐλητρίδι·

Ἐλλέβορον ἤδη πώποτ' ἔπιες, Σωσία;
Β. Ἅπαξ. Α. Πάλιν οὖν πῖθι· μαίνει γὰρ κακῶς.

66. Πίομαι δὲ ἄνευ τοῦ υ λεκτέον, ἐκτείνοντας δὲ τὸ ι. Οὕτω γὰρ ἔχει καὶ τὸ Ὁμηρικόν·

Πιόμεν' ἐκ βοτάνης.

Καὶ Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσι·

Κοὔποτ' ἐκ ταὐτοῦ μεθ' ἡμῶν πίεται ποτηρίου.

Καὶ ἐν ἄλλοις·

Πικρότατον οἶνον τήμερον πίει τάχα.

[ὡς ἀπὸ τοῦ πιοῦμαι.] Ἐνίοτε δὲ καὶ συστέλλουσι τὸ ι. Ὡς Πλάτων ἐν Ταῖς ἀφ' ἱερῶν·

Οὐδ' ὅστις αὐτῆς ἐκπίεται τὰ χρήματα.

Καὶ ἐν Σύρφακι· „Καὶ πίεσθ' ὕδωρ πολύ." Πίε δὲ δισυλλάβως Μένανδρος ἐν Ἐγχειριδίῳ·

Πίε. Β. Πιεῖν ἀναγκάσω
τὴν ἱερόσυλον πρῶτα.

Καὶ „Τῆ πίε," καὶ πῖνε. Καὶ σὺ οὖν, ὦ ἑταῖρε, κατὰ τὸν Ἄλεξιν, ὅς ἐν Διδύμοις φησί·

Τούτῳ πρόπιθ᾽, ἵνα καὐτὸς ἄλλῳ,

καὶ γένηται ἡ παρ᾽ Ἀνακρέοντι καλουμένη ἐπίστιος. Φησὶ γὰρ ὁ μελοποιός·

(447) *Μηδ᾽, ὥστε κῦμα πόντιον,*
λάλαζε τῇ πολυκρότη
σὺν Γαστροδώρη, καταχύδην
πίνουσα τὴν ἐπίστιον.

Τοῦτο δ᾽ ἡμεῖς ἀνίσωνα φαμέν.

67. *Σὺ δὲ πιὼν μὴ φοβηθῇς· σώσεις δὲ τοὐπίσω μελέων καταπεσεῖσθαι. Τοῦτο γὰρ παθεῖν οὐ δύνανται οἱ τὸν κατὰ Σιμωνίδην πίνοντες οἶνον ἀμύντορα δυσφροσυνάων. Ἀλλ᾽, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης, εἰς τὰ νῶτα καταπίπτουσιν οἱ τὸν κρίθινον πεπωκότες, ὃν πῖνον καλοῦσι, λέγων οὕτως· „Πλὴν ἴδιόν τι συμβαίνει περὶ τὰς τῶν κριθῶν, τὸ καλούμενον πῖνον. Ὑπὸ μὲν γὰρ τῶν λοιπῶν τε καὶ μεθυστικῶν οἱ μεθυσθέντες ἐπὶ πάντα τὰ μέρη πίπτουσι. Καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ, καὶ δεξιὰ, καὶ πρηνεῖς, καὶ ὕπτιοι. Μόνοι δὲ οἱ τῷ πίνῳ μεθυσθέντες εἰς τοὐπίσω καὶ ὕπτιοι κλίνονται." Τὸν δὲ κρίθινον οἶνον καὶ βρῦτον τινὲς καλοῦσιν. Ὡς Σοφοκλῆς ἐν Τριπτολέμῳ·*

Βρῦτον δὲ τὸν χερσαῖον οὐ δυεῖν.

Καὶ Ἀρχίλοχος·

*Ὥσπερ * αὐλῷ βρῦτον ἢ Θρῆιξ ἀνὴρ*
ἢ Φρὺξ ἔβρυζε, κύβδα δ᾽ ἦν πονευμένη.

Μνημονεύει τοῦ πώματος Αἰσχύλος ἐν Λυκούργῳ·

Κἀκ τῶνδ᾽ ἔπινε βρῦτον, ἰσχναίνων χρόνῳ,
κἀσεμνοκόμπει τοῦτ᾽ ἐν ἀνδρείᾳ στέγῃ.

Ἑλλάνικος δ' ἐν Κτίσεσι καὶ ἐκ ῥιζῶν, φησὶ, κατασκευάζεται τὸ βρῦτον, γράφων ὧδε· „Πίνουσι δὲ βρῦτον ἐκ τῶν ῥιζῶν, καθάπερ οἱ Θρᾷκες ἐκ τῶν κριθῶν.“ Ἑκαταῖος δὲ ἐν δευτέρῳ περιηγήσεως, εἰπὼν περὶ Αἰγυπτίων, ὡς ἀρτοφάγοι εἰσὶν, ἐπιφέρει· „Τὰς κριθὰς εἰς τὸ πῶμα καταλέουσιν.“ Ἐν δὲ τῇ τῆς Εὐρώπης περιόδῳ Παίονάς φησι πίνειν βρῦτον ἀπὸ τῶν κριθῶν καὶ παραβίην ἀπ' κέγχρου καὶ κονύζης. „Ἀλείφονται δὲ (φησὶν) ἐλαίῳ ἀπὸ γάλακτος.“ Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ.

68. Τῷ δ' ἡμετέρῳ χορῷ οἶνος φίλος ὢν, θυρσοφόροις μέγα πρεσβεύων Διόνυσος, φησὶν Ἴων ὁ Χῖος ἐν τοῖς ἐλεγείοις,

αὕτη γὰρ πρόφασις παντοδαπῶν λογίων,
αἵ τε Πανελλήνων ἀγοραὶ, θαλίαι τε ἀνάκτων,
ἐξ οὗ βοτρυόεσσ' οἰνὰς ὑποχθόνιον
πτόρθον ἀνασχομένη θαλερῷ ἐπτύξατο πήχει
αἰθέρος· ὀφθαλμῶν δ' ἐξέθορον πυκινοὶ
παῖδες, φωνήεντες ὅταν πέσῃ ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ,
πρὶν δὲ σιωπῶσιν.Παυσάμενοι δὲ βοῆς
νέκταρ ἀμέλγονται, μόνον ὄλβιον ἀνθρώποισι,
ξυνὸν τοῦ χαίρειν φάρμακον αὐτοφυές.
Τοῦ θαλίαι φίλα τέκνα φιλοφροσύναι τε χοροί τε·
τῶν ἀγαθῶν βασιλεὺς οἶνος ἔδειξε φύσιν.
Τοῦ σὺ, πάτερ Διόνυσε, φιλοστεφάνοισιν ἀρέσκων
ἀνδράσιν, εὐθύμων συμποσίων πρύτανι,
χαῖρε. Δίδου δ' αἰῶνα καλῶν, ἐπιήρανε, ἔργων·
πίνειν καὶ παίζειν καὶ τὰ δίκαια φρονεῖν.

Ἄμφις δ' ἐν Φιλαδέλφοις ἐπαινῶν τὸν τῶν φιλοποτῶν φησι βίον·

(448) Κατὰ πόλλ' ἐπαινῶ μᾶλλον ἡμῶν τὸν βίον

τὸν τῶν φιλοποτῶν ἧπερ ὑμῶν τῶν μόνον
ἐν τῷ μετώπῳ νοῦν ἔχειν εἰωθότων.
Ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ συντετάχθαι διὰ τέλους
φρόνησις οὖσα διὰ τὸ λεπτῶς καὶ πυκνῶς
πάντ' ἐξετάζειν δέδιεν ἐπὶ τὰ πράγματα
ὁρμᾶν προχείρως, ἡ δὲ διὰ τὸ μὴ σαφῶς
τί ποτ' ἀφ' ἑκάστου πράγματος συμβήσεται
διαλελογίσθαι δρᾷ τι καὶ νεανικὸν
καὶ θερμόν.

69. Μέλλοντος δέ τι τούτοις προστιθέναι τοῦ Οὐλπιανοῦ, ὁ Αἰμιλιανὸς ἔφη, Ὥρα ἡμῖν, ἄνδρες φίλοι, ζητεῖν τι καὶ περὶ γρίφων, ἵνα κἂν βραχὺ διαστήσωμεν ἀπὸ τῶν ποτηρίων, οὐ κατὰ τὴν Καλλίου τοῦ Ἀθηναίου ἐπιγραφομένην γραμματικὴν τραγῳδίαν. Ἀλλ' ἡμεῖς ζητήσωμεν, πρότερον μὲν, τίς ὁ ὅρος τοῦ γρίφου· τίνα δὲ Κλεοβουλίνη ἡ Λινδία προὔβαλλεν ἐν τοῖς αἰνίγμασιν· ἱκανῶς γὰρ εἴρηκε περὶ αὐτῶν ὁ ἑταῖρος ἡμῶν Διότιμος ὁ Ὀλυμπηνός. Ἀλλὰ πῶς οἱ κωμῳδιοποιοὶ αὐτῶν μέμνηνται, καὶ τίνα κόλασιν ὑπέμενον οἱ μὴ λύσαντες. Καὶ ὁ Λαρήνσιος ἔφη, Ὁ μὲν Σολεὺς Κλέαρχος οὕτως ὁρίζεται· „Γρῖφος πρόβλημα ἐπιπαιστικὸν, προστακτικὸν τοῦ διὰ ζητήσεως εὑρεῖν τῇ διανοίᾳ τὸ προβληθὲν, τιμῆς ἢ ἐπιζημίου χάριν εἰρημένον.“ Ἐν δὲ τῷ περὶ γρίφων ὁ αὐτὸς Κλέαρχός φησιν ἑπτὰ εἴδη εἶναι γρίφων. Ἐν γράμματι μὲν, οἷον ἐροῦμεν ἀπὸ τοῦ ἄλφα, ὡς ὄνομά τι ἰχθύος ἢ φυτοῦ. Ὁμοίως δὲ κἂν ἔχειν τι κελεύῃ τῶν γραμμάτων, ἢ μὴ ἔχειν· καθάπερ οἱ ἄσιγμοι καλούμενοι τῶν γρίφων· ὅθεν καὶ Πίνδαρος πρὸς τὸ σ ἐποίησεν ᾠδὴν, οἱονεὶ γρίφου τινὸς ἐν μελοποιίᾳ προβληθέντος. Ἐν συλλαβῇ δὲ λέγονται γρῖφοι, οἷον ἐροῦμεν ἔμμετρον ὁτιδήποτε, οὗ

ἡγεῖται βα, οἷον βασιλεύς· ἢ ὧν ἔχει τελευτὴν τὸ ναξ, ὡς Καλλιάναξ· ἢ ὧν τὸν λέοντα καθηγεῖσθαι, οἷον Λεωνίδης· ἢ ἔμπαλιν τελικὸν εἶναι, οἷον Θρασυλέων. Ἐν ὀνόματι δὲ, οἷον ἐροῦμεν ὀνόματα ἁπλᾶ ἢ σύνθετα δισύλλαβα, οὗ μορφή τις ἐμφαίνεται τραγικὴ, ἢ πάλιν ταπεινή ἢ ἄθεα ὀνόματα, οἷον Κλεώνυμος, ἢ θεοφόρα, οἷον Διονύσιος. Καὶ τοῦτο ἤτοι ἐξ ἑνὸς θεοῦ ἢ πλεόνων, οἷον Ἑρμαφρόδιτος· ἢ ἀπὸ Διὸς ἄρχεσθαι, Διοκλῆς· ἢ Ἑρμοῦ, Ἑρμόδωρος· ἢ λήγειν, εἰ τύχοι, εἰς νικος. Οἱ δὲ μὴ εἰπόντες οἷς προσετάττετο ἔπινον τὸ ποτήριον.“ Καὶ ὁ μὲν Κλέαρχος οὕτως ὡρίσατο· τί δ' ἐστὶ τοῦτο τὸ ποτήριον, καλέ μου Οὐλπιανὲ, ζήτει.

70. Περὶ δὲ τῶν γρίφων Ἀντιφάνης μὲν ἐν Κνοιθιδεῖ ἢ Γάστρωνί φησιν·

Ἐγὼ πρότερον μὲν τοὺς κελεύοντας λέγειν
γρίφους παρὰ πότον ᾠόμην ληρεῖν σαφῶς,
λέγοντας οὐδέν· ὁπότε προστάττοιτό τις
εἰπεῖν ἐφεξῆς ὅ τι φέρων τις μὴ φέρει,
ἐγέλων, νομίζων λῆρον οὐκ ἂν γενόμενον·
οὐδέποτέ γ' οἶμαι πρᾶγμα παντελῶς λέγειν,
(449) ἐνέδρας δ' ἕνεκα. Νυνὶ δὲ τοῦτ' ἔγνωχ' ὅτι
ἀληθὲς ἦν. Φέρομεν γὰρ ἄνθρωποι δέκα
ἔρανόν τιν'· οὐ φέρει δὲ τούτων τὴν φορὰν
οὐδείς. Σαφῶς οὖν ὅ τι φέρων τις μὴ φέρει,
τοῦτ' ἔστιν· ἦν θ' ὁ γρῖφος ἐνταῦθα ῥέπων.
Καὶ τοῦτο μὲν δὴ κἀστὶ συγγνώμην ἔχον·
ἀλλ' οἷα λογοποιοῦσιν ἐν τῷ πράγματι
οἱ τἀργύριον μὴ κατατιθέντες, ὡς σφόδρα
* * * *
Φίλιππος. Ἆρ' ἦν εὐτυχής τις νὴ Δία.

Ἐν δὲ Ἀφροδισίῳ·

Πότερ᾽, ὅταν μέλλω λέγειν σοι τὴν χύτραν, χύτραν λέγω
ἢ τροχοῦ ῥύμαισι τευκτὸν κοιλοσώματον κύτος
πλαστὸν ἐκ γαίης, ἐν ἄλλῃ μητρὸς ὀπτηθὲν στέγῃ,
νεογενοῦς ποίμνης δ᾽ ἐν αὐτῇ πνικτὰ γαλακτοθρέμμονα,
τακεροχρῶτ᾽ εἴδη κύουσαν; B. Ἡράκλεις, ἀποκτενεῖς
ἆρά μ᾽, εἰ μὴ γνωρίμως μοι πάνυ φράσεις κρεῶν χύτραν.
A. Εὖ λέγεις. Ξουθῆς μελίσσης νάμασιν δὲ συμμιγῆ
μηκάδων αἰγῶν ἀπόῤῥουν θρόμβον, ἐγκαθήμενον
εἰς πλατὺ στέγαστρον ἁγνῆς παρθένου Δηοῦς κόρης
λεπτοσυνθέτοις τρυφῶντα μυρίοις καλύμμασιν;
ἢ σαφῶς πλακοῦντα φράζω σοι, B. Πλακοῦντα βούλομαι.
A. Βρομιάδος δ᾽ ἱδρῶτα πηγῆς; B. Οἶνον εἰπὲ συντεμών.
A. Λιβάδα νυν φαιὰν δροσώδη; B. Παραλιπων ὕδωρ φάθι.
A. Κασιόπνουν δ᾽ αὔραν δι᾽ αἴθρας; B. Σμύρναν εἰπὲ, μὴ μακρὰν
μηδὲ τοιοῦτ᾽ ἄλλο μηδὲν, μηδὲ τοὔμπαλιν λέγων
ὅτι δοκεῖ τοῦτ᾽ ἔργον εἶναι μεῖζον, ὥς φασίν τινες,
αὐτὸ μὲν μηδὲν, παρ᾽ αὐτὸ δ᾽ ἄλλα συστρέφειν πυκνά.

71. Καὶ Ἄλεξις δ᾽ ἐν Ὕπνῳ τοιούτους γρίφους προβάλλει·

Οὐ θνητὸς οὐδ᾽ ἀθάνατος, ἀλλ᾽ ἔχων τινὰ
σύγκρασιν, ὥστε μήτ᾽ ἐν ἀνθρώπου μέρει
μήτ᾽ ἐν θεοῦ ζῆν, ἀλλὰ φύεσθαί τ᾽ ἀεὶ
καινῶς, φθίνειν τε τὴν παρουσίαν πάλιν·

ἀόρατος ὄψιν, γνώριμος δ' ἅπασιν ὤν.
B. Ἀεὶ σὺ χαίρεις, ὦ γύναι, μ' αἰνίγμασι.
A. Καὶ μὴν ἁπλᾶ γε καὶ σαφῆ λέγω μαθεῖν..
B. Τίς οὖν τοσαύτην παῖς ἔχων ἔσται φύσιν;
A. Ὕπνος, βροτείων, ὦ κόρη, παυστὴρ πόνων.

Εὔβουλος δ' ἐν Σφιγγοκαρίωνι τοιούτους γρίφους προβάλλει, αὐτὸς καὶ ἐπιλύων αὐτούς·

Ἔστι λαλῶν ἄγλωσσος, ὁμώνυμος, ἄῤῥενι θῆλυς,
οἰκείων ἀνέμων ταμίας, δασὺς, ἄλλοτε λεῖος,
ἀξύνετα ξυνετοῖσι λέγων, νόμον ἐκ νόμου ἕλκων·
ἓν δ' ἐστὶν καὶ πολλὰ, καὶ, ἂν τρώσῃ τις, ἄτρωτος.
Τί ἐστι τοῦτο; *B.* Τί ἀπορεῖς; Καλλίστρατος.
A. Πρωκτὸς μὲν οὖν οὗτος. *B.* Σὺ δὴ ληρεῖς ἔχων.
A. Οὗτος γὰρ αὐτός ἐστιν ἄγλωττος λάλος,
ἓν ὄνομα πολλοῖς, τρωτὸς ἄτρωτος, δασὺς
λεῖος. Τί βούλει; πνευμάτων πολλῶν φύλαξ.

(450) Ἀττελεβόφθαλμος, μὴ πρόστομος, ἀμφικέφαλος,
αἰχμητὴς, παίδων ἀγόνων γόνον ἐξαφανίζων.

Ἰχνεύμων Αἰγύπτιος.

Τῶν γὰρ κροκοδείλων οὗτος ᾠὰ λαμβάνων,
πρὶν θηριοῦσθαι τὸν γόνον καταγνύει,
ἔπειτ' ἀφανίζει. Διότι δ' ἔστ' ἀμφίστομος,
κεντεῖ κάτωθεν, τοῖς δὲ χείλεσιν δάκνει.

Οἶδ' ἐγὼ, ὃς νέος ὢν ἐστὶν βαρὺς, ἂν δὲ γέρων ᾖ,
ἄπτερος ὢν κούφως πέταται, καὶ γῆν ἀφανίζει.

Πάππος ἀπ' ἀκάνθης· οὗτος γὰρ,
νέος μὲν ὢν, ἕστηκεν ἐν τῷ σπέρματι·
ὅταν δ' ἀποβάλῃ τοῦτο, πέτεται κοῦφος ὤν,
δήπουθεν ὑπὸ τῶν παιδίων φυσώμενος.

Ἔστιν ἄγαλμα βεβηκὸς ἄνω, τὰ κάτω δὲ κεχηνὸς,

εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς τετρημένον ὀξὺ διαπρὸ,
ἀνθρώπους τίκτων κατὰ τὴν πυγὴν ἕν᾽ ἕκαστον·
ὧν οἱ μὲν μοίρας ἔλαχον βίου, οἱ δὲ πλανῶνται.
Αὐτὸ δ᾽ ἕκαστος ἔχων αὐτὸν, καλέω δὲ φυλάττειν.

Ταῦτα δ᾽ ὅτι κληρωτικὸν σημαίνει, ὑμεῖς διακρίνατε, ἵνα μὴ πάντα παρὰ τοῦ Εὐβούλου λαμβάνωμεν.

72. Ἀντιφάνης δ᾽ ἐν τῷ Προβλήματί φησιν·

Ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον ἀνὴρ πολλοῖς ἐπιβάλλων,
οἰηθεὶς, μεγάλῃ δαπάνῃ μίαν εἵλκυσε πέρκην·
καὶ ταύτην ψευσθεὶς ἄλλην κεστρεὺς ἴσον αὐτὴν
ἦγεν. Βουλομένη δ᾽ ἕπεται πέρκη μελανούρῳ.
B. Κεστρεὺς, ἀνὴρ, μελάνουρος, οὐκ οἶδ᾽ ὅ τι λέγεις.
Οὐδὲν λέγεις γάρ. A. Ἀλλ᾽ ἐγὼ σαφῶς φράσω.
Ἔστι τις, ὃς, τὰ μὲν ὄντα διδοὺς, οὐκ οἶδε δεδωκὼς
οἷσι δέδωκ᾽, οὐδ᾽ αὐτὸς ἔχων ὧν οὐδὲν ἐδεῖτο.
B. Διδούς τις οὐκ ἔδωκεν, οὐδ᾽ ἔχων ἔχει;
Οὐκ οἶδα τούτων οὐδέν. A. Οὐκοῦν ταῦτα καὶ
ὁ γρῖφος ἔλεγεν. Ὅσα γὰρ οἶσθ᾽, οὐκ οἶσθα νῦν,
οὐδ᾽ ὅσα δέδωκας, οὐδ᾽ ὅσ᾽ ἀντ᾽ αὐτῶν ἔχεις.
Τοιοῦτο τοῦτ᾽ ἦν. B. Τοιγαροῦν κἀγώ τινα
εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς βούλομαι γρῖφον. A. Λέγε.
B. Πίννη καὶ τρίγλη φωνὰς ἰχθῦ δύ᾽ ἔχουσαι
πόλλ᾽ ἐλάλουν. Περὶ ὧν δὲ πρὸς ὃν τ᾽ ᾤοντο λέγειν τι
οὐκ ἐλάλουν· οὐδὲν γὰρ ἐμάνθανεν, ὥστε πρὸς ὃν μὲν
ἦν αὐταῖς ὁ λόγος, πρὸς δ᾽ αὐτὰς πολλὰ λαλούσας
αὐτὰς ἀμφοτέρας ἡ Δημήτηρ ἐπιτρέψει.

73. Ἐν δὲ Σαπφοῖ ὁ Ἀντιφάνης αὐτὴν τὴν ποιήτριαν προβάλλουσαν ποιεῖ γρίφους, τόνδε τον τρόπον, ἀπολυομένου τινὸς οὕτως. Ἡ μὲν γάρ φησιν·

Ἔστι φύσις θήλεια βρέφη σώζουσ᾽ ὑπὸ κόλποις

αὐτῆς. Ὄντα δ' ἄφωνα βοὴν ἵστησι γεγωνὸν,
καὶ διὰ πόντιον οἶδμα καὶ ἠπείρου διὰ πάσης,
οἷς ἐθέλει θνητῶν· τοῖς δ' οὐ παρεοῦσιν ἀκούειν
ἔξεστιν· κωφὴν δ' ἀκοῆς αἴσθησιν ἔχουσιν.

Ταῦτά τις ἐπιλυόμενός φησιν·

Ἡ μὲν φύσις γὰρ ἣν λέγεις, ἐστὶν πόλις·
Βρέφη δ' ἐν αὐτῇ διατρέφει τοὺς ῥήτορας.
Οὗτοι κακραγότες δὲ τὰ διαπόντια
τὰκ τῆς Ἀσίας καὶ τἀπὸ Θρᾴκης λήμματα
(451) ἕλκουσι δεῦρο. Νεμομένων δὲ πλησίον
αὐτῶν κάθηται λοιδορουμένων τ' ἀεὶ
ὁ δῆμος, οὐδὲν οὔτ' ἀκούων οὔθ' ὁρῶν.
Σ. Πῶς γὰρ γένοιτ' ἂν, ὦ πάτερ,
ῥήτωρ ἄφωνος, ἢν μὴ ἁλῷ τρὶς παρανομων,
Β. Καὶ μὴν ἀκριβῶς ᾠόμην ἐγνωκέναι
τὸ ῥηθέν. Ἀλλὰ δὴ λέγε.

Ἔπειτα ποιεῖ τὴν Σαπφὼ διαλυομένην τὸν γρῖφον οὕτως·

Θήλεια μέν νύν ἐστι φύσις ἐπιστολή.
Βρέφη δ' ἐν αὐτῇ περιφέρει τὰ γράμματα·
ἄφωνα δ' ὄντα ταῦτα τοῖς πόῤῥω λαλεῖ,
οἷς βούλεθ'· ἕτερος δ' ἂν τύχῃ τις πλησίον
ἑστὼς ἀναγιγνώσκοντος οὐκ ἀκούσεται.

74. Δίφιλος δ' ἐν Θησεῖ τρεῖς ποτε κόρας Σαμίας φησὶν Ἀδωνίοισι γριφεύειν παρὰ πότον. Προβαλεῖν δ' αὐταῖσι τὸν γρῖφον· „Τί πάντων ἰσχυρότατον;" καὶ τὴν μὲν εἰπεῖν ὁ σίδηρος, καὶ φέρειν τούτου λόγου τὴν ἀπόδειξιν, διότι τούτῳ πάντ' ὀρύσσουσίν τε καὶ τέμνουσι, καὶ χρῶντ' εἰς ἅπαντα. Εὐδοκιμοῦσαι δ', ἐπάγειν τὴν δευτέραν, φάσκειν τε τὸν χαλκέα πολὺ κρείττω φέρειν σχύν· ἐπεὶ τοῦτον κατεργαζόμενον καὶ τὸν σίδηρον τὸν

σφοδρὸν κάμπτειν, μαλάσσειν, ὅ τι ἂν χρήζῃ ποιεῖν. Τὴν δὲ τρίτην ἀποφῆναι πέος ἰσχυρότατον πάντων· διδάσκειν δ', ὅτι καὶ τὸν χαλκέα στένοντα πυγίζουσι τούτῳ. Ἀχαιὸς δ' ὁ Ἐρετριεὺς, γλαφυρὸς ὢν ποιητὴς περὶ τὴν σύνθεσιν, ἔσθ' ὅτε καὶ μελαίνει τὴν φράσιν, καὶ πολλὰ αἰνιγματωδῶς ἐκφέρει, ὥσπερ ἐν Ἴριδι σατυρικῇ. Λέγει γάρ· „Λιθάργυρος δ' ὄλπη παρῃωρεῖτο χρίσματος, πλεκτὸν Σπαρτιάτην γραπτὸν κύρβιν ἐν διπλῷ ξύλῳ." Τὸν γὰρ λευκὸν ἱμάντα βουληθεὶς εἰπεῖν, ἐξ οὗ ἡ ἀργυρᾶ λήκυθος ἐξήρτητο, Σπαρτιάτην γραπτὸν ἔφη κύρβιν, ἀντὶ τοῦ Σπαρτιᾶτιν σκυτάλην. Ὅτι δὲ λευκῷ ἱμάντι περιειλοῦντες τὴν σκυτάλην οἱ Λάκωνες ἔγραφον ἃ ἠβούλοντο, εἴρηκεν ἱκανῶς Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ περὶ Ἀρχιλόχου. Καὶ Στησίχορος δ', ἐν Ἑλένῃ λιθαργύρεον ποδονιπτῆρα ἔφη. Ἴων δ' ἐν Φοίνικι ἢ Καινεῖ δρυὸς ἱδρῶτα εἴρηκε τὸν ἰξὸν, ἐν τούτοις·

> Δρυὸς μὲν ἱδρὼς
> καὶ θαμνομήκης ῥάβδος, ἥ τ' Αἰγυπτίη
> βόσκει λίνουλκος χλαῖνα θήραγρος πέδη

75. Θεοδέκτην δὲ τὸν Φασηλίτην φησὶν Ἕρμιππος ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν ἱκανώτατον γεγονέναι ἀνευρεῖν τὸν προβληθέντα γρῖφον, καὶ αὐτὸν προβαλεῖν ἑτέροις ἐπιδεξίως. Οἷον τὸν περὶ τῆς σκιᾶς. Ἔφη γὰρ εἶναί τινα φύσιν, ἣ περὶ τὴν γένεσιν καὶ φθίσιν ἐστὶ μεγίστη, περὶ δὲ τὴν ἀκμὴν ἐλαχίστη. Λέγει δ' οὕτως·

> Τίς φύσις, οὔθ' ὅσα γαῖα φέρει τροφὸς, οὔθ' ὅσα πόντος,
> οὔτε βροτοῖσιν ἔχει γυίων αὔξησιν ὁμοίαν.
> Ἀλλ' ἐν μὲν γενέσει πρωτοσπόρῳ ἐστὶ μεγίστη,

ἐν δὲ μέσαις ἀκμαῖς μικρά, γήρᾳ δὲ πρὸς αὐτῷ
μορφῇ καὶ μεγέθει μείζων πάλιν ἐστὶν ἁπάντων.

Κἀν τῷ Οἰδίποδι δὲ τῇ τραγῳδίᾳ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν εἴρηκεν αἰνιττόμενος·

Εἰσὶ κασίγνηται διτταί, ὧν ἡ μία τίκτει
(452) τὴν ἑτέραν, αὐτὴ δὲ τεκοῦσ' ὑπὸ τῆσδε τεκνοῦται.

Τοιοῦτόν τι καὶ Καλλισθένης ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φησιν, ὡς Ἀρκάδων πολιορκούντων Κρῶμνον, (πολίχνιον δ' ἐστὶν ἱδρυμένον πλησίον Μεγάλης πόλεως,) Ἱππόδαμος ὁ Λάκων, εἷς ὢν τῶν πολιορκουμένων, διεκελεύετο τῷ παρὰ Λακεδαιμονίων πρὸς αὐτοὺς ἥκοντι κήρυκι, δηλῶν ἐν αἰνιγμῷ τὴν περὶ αὐτοὺς κατάστασιν, ἀπαγγέλλειν τῇ μητρὶ λύεσθαι τὸ γύναιον δέχ' ἡμερῶν τὸ ἐν Ἀπολλωνίῳ δεδεμένον· ὡς οὐκ ἔτι λύσιμον ἐσόμενον, ἐὰν αὐτὰς παρέλθωσι. Καὶ διὰ ταύτης τῆς γνώμης ἐμήνυε σαφῶς τὸ μήνυμα. Αὕτη γάρ ἐστιν ἐν τῷ Ἀπολλωνίῳ παρὰ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος θρόνον διὰ γραφῆς ἀπομεμιμημένος Λιμός, ἔχων γυναικὸς μορφήν. Φανερὸν οὖν ἐγένετο πᾶσιν, ὅτι δέκα ἡμέρας ἔτι καρτερῆσαι δύνανται οἱ πολιορκούμενοι διὰ τὸν λιμόν. Συνέντες οὖν οἱ Λάκωνες τὸ λεχθὲν ἐβοήθησαν κατὰ τάχος τοῖς ἐν τῇ Κρώμνῃ.

76. Πολλοὶ δὲ γρίφων καὶ τοιοῦτοί τινές εἰσιν, οἷον·

Ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα
οὕτω συγκόλλως, ὥστε σύναιμα ποιεῖν.

Τοῦτο δὲ σημαίνει σικύας προσβολήν. Καὶ τὸ Πανάρκους δ' ἐστὶ τοιοῦτον, ὥς φησι Κλέαρχος ἐν τῷ περὶ γρίφων, ὅτι βάλοι ξύλῳ τε καὶ οὐ ξύλῳ καθημένην ὄρνιθα καὶ οὐκ ὄρνιθα ἀνήρ τε καὶ οὐκ ἀνὴρ λίθῳ τε καὶ οὐ λίθῳ. Τούτων γάρ ἐστι τὸ μὲν νάρθηξ, τὸ δὲ νυκτερίς, τὸ δὲ εὐνοῦχος, τὸ δὲ κίσσηρις. Καὶ Πλάτων δ' ἐν πέμπτῳ Πολι-

τείας μνημονεύει· „Τοὺς τῶν τεχνυδρίων φιλοσόφους τοῖς ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν ἔφη ἐπαμφοτερίζουσιν ἐοικέναι καὶ τῷ τῶν παίδων αἰνίγματι, τῷ περὶ τοῦ εὐνούχου τῆς βολῆς πέρι τῆς νυκτερίδος, ᾧ καὶ ἀφ᾽ οὗ αὐτὸν αὐτὴν αἰνίττονται βαλεῖν."

77. Καὶ τὰ Πυθαγόρου δὲ αἰνίγματα τοιαῦτά ἐστιν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Βυζάντιος ἐν τετάρτῳ περὶ ποιημάτων· „Καρδίαν μὴ ἐσθίειν" ἀντὶ τοῦ, ἀλυπίαν ἀσκεῖν. „Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν" ἀντὶ τοῦ τεθυμωμένον ἄνδρα μὴ ἐριδαίνειν. Πῦρ γὰρ ὁ θυμὸς, ἡ δὲ ἔρις μάχαιρα. „Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν" ἀντὶ τοῦ πᾶσαν πλεονεξίαν φεύγειν καὶ στυγεῖν, ζητεῖν δὲ τὸ ἴσον. „Λεωφόρους ὁδοὺς μὴ στείχειν" ἀντὶ τοῦ γνώμῃ πολλῶν μὴ ἀκολουθεῖν· εἰκῇ γὰρ ἕκαστος ὅ τι ἂν δόξῃ ἀποκρίνεται. Τὴν δ᾽ εὐθεῖαν ἄγειν, ἡγεμόνι χρώμενον τῷ νῷ. „Μὴ καθῆσθαι ἐπὶ χοίνικα", ἀντὶ τοῦ μὴ σκοπεῖν τὰ ἐφ᾽ ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἀεὶ * * * προσδέχεσθαι. Ὅρια γὰρ καὶ πέρας ζωῆς ὁ θάνατος· τοῦτον οὖν οὐκ ἐᾷ μετὰ λύπης καὶ φροντίδος προσίεσθαι.

78. Τῷ δὲ Θεοδέκτει παραπλησίως ἔπαιζε γρίφους καὶ Δρομέας ὁ Κῷος, ὥς φησι Κλέαρχος· καὶ Ἀριστώνυμος ὁ ψιλοκιθαριστὴς, ἔτι δὲ Κλέων ὁ μίμαυλος ἐπικαλούμενος, ὅσπερ καὶ τῶν Ἰταλικῶν μίμων ἄριστος γέγονεν αὐτοπρόσωπος ὑποκριτής. Καὶ γὰρ Νυμφοδώρου περιῆν ἐν τῷ μνημονευομένῳ μίμῳ. Τούτου δὲ καὶ Ἰσχόμαχος ὁ κῆρυξ ἐγένετο ζηλωτὴς, ὃς ἐν τοῖς κύκλοις ἐποιεῖτο τὰς μιμήσεις· ὡς δ᾽ εὐδοκίμει, μεταβὰς ἐν τοῖς θαύμασιν ὑπεκρίνετο μίμους. Τοιοῦτοι δ᾽ ἦσαν, οὓς ἐποίουν γρίφους· (453) οἷον, Ἀγροίκου τινὸς ὑπερπλησθέντος καὶ κακῶς ἔχοντος, ὡς ἠρώτα αὐτὸν ὁ ἰατρὸς, μὴ εἰς ἔμετον ἐδείπνη-

σεν, οὐκ ἔγωγε, εἰπεῖν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν. Καὶ πτωχῆς τινος τὴν γαστέρα πονούσης, ἐπεὶ ὁ ἰατρὸς ἐπυνθάνετο, μὴ ἐν γαστρὶ ἔχει, πῶς γε, εἶπε, τριταία μὴ βεβρωκυῖα; Τῶν Ἀριστωνυμ * * * ων δ' ἦν εὐπαρύφων λόγων. Καὶ ὁ Σωσιφάνης ὁ ποιητὴς εἰς Κηφισοκλέα τὸν ὑποκριτὴν εἶπε, λοιδορῶν αὐτὸν ὡς εὐρύστομον· „ἐνέβαλλον γὰρ ἄν σου, φησὶν, εἰς τὰ ἰσχία λίθον, εἰ μὴ καταῤῥαίνειν ἔμελλον τοὺς περιεστηκότας.“ Ἀρχαιότατος δ' ἐστὶ λογικὸς γρῖφος, καὶ τῆς τοῦ γριφεύειν φύσεως οἰκειότατος· „Τί πάντες οὐκ ἐπιστάμενοι διδάσκομεν;“ καί· „Τί ταυτὸν οὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ;“ καὶ πρὸς τούτοις· „τί ταυτὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς, καὶ ἐν θαλάττῃ;“ Τοῦτο δ' ἐστὶν ὁμωνυμία· καὶ γὰρ ἄρκτος καὶ ὄφις καὶ ἀετὸς καὶ κύων ἐστὶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν θαλάττῃ. Τὸ δὲ χρόνον σημαίνει· ἅμα γὰρ παρὰ πᾶσιν ὁ αὐτὸς καὶ οὐδαμοῦ, διὰ τὸ μὴ ἐν ἑνὶ τόπῳ τὴν φύσιν ἔχειν. Τὸ δὲ προάγον ἐστὶ ψυχὰς ἔχειν· τοῦτο γὰρ οὐδεὶς ἡμῶν ἐπιστάμενος διδάσκει τὸν πλησίον.

79. Ὁ δὲ Ἀθηναῖος Καλλίας, (ἐζητοῦμεν γὰρ ἔτι πρότερον περὶ αὐτοῦ,) μικρὸν ἔμπροσθεν γενόμενος τοῖς χρόνοις Στράττιδος, ἐποίησε τὴν καλουμένην γραμματικὴν τραγῳδίαν, οὕτω διατάξας. Πρόλογος μὲν αὐτῆς ἐστιν ἐκ τῶν στοιχείων, ὃν χρὴ λέγειν διαιροῦντας κατὰ τὰς παραγραφὰς, καὶ τὴν τελευτὴν καταστροφικῶς ποιουμένους·

Ἔστ' ἄλφα, βῆτα, γάμμα, δέλτα, θεοῦ πάρ' εἶ,
ζῆτ', ἦτα, θῆτ', ἰῶτα, κάππα, λάβδα, μῦ,
νῦ, ξῦ, τὸ οὗ, πῖ, ῥῶ, τὸ σὰν, ταῦ, ὗ παρὸν,
φῖ, χῖ τε τῷ ψῖ εἰς τὸ ὦ.

Ὁ χορὸς δὲ γυναικῶν, ἐκ τῶν σύνδυο πεποιημένος αὐτῷ, ἐστιν ἔμμετρος ἅμα καὶ μεμελοπεποιημένος τόνδε τὸν τρό-

πον· βῆτα ἄλφα βα, βῆτα εἶ βε, βῆτα ἦτα βη, βῆτα ἰῶτα βι, βῆτα οὖ βο, βῆτα ὖ βυ, βῆτα ὦ βω. Καὶ πάλιν ἐν ἀντιστρόφῳ τοῦ μέλους καὶ τοῦ μέτρου, γάμμα ἄλφα, γάμμα εἶ, γάμμα ἦτα, γάμμα ἰῶτα, γάμμα οὖ, γάμμα ὖ, γάμμα ὦ. Καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν συλλαβῶν ὁμοίως ἑκάστων τό τε μέτρον καὶ τὸ μέλος ἐν ἀντιστρόφοις ἔχουσι πᾶσαι ταυτόν. Ὥστε τὸν Εὐριπίδην μὴ μόνον ὑπονοεῖσθαι τὴν Μήδειαν ἐντεῦθεν πεποιηκέναι πᾶσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλος αὐτὸ μετενηνοχότα φανερὸν εἶναι. Τὸν δὲ Σοφοκλέα διελεῖν φασιν ἀποτολμῆσαι τὸ ποιημα τῷ μέτρῳ τοῦτ᾽ ἀκούσαντα, καὶ ποιῆσαι ἐν τῷ Οἰδίποδι οὕτως·

Ἐγὼ οὔτ᾽ ἐμαυτὸν οὔτε σ᾽ ἀλγυνῶ. Τί ταῦτ᾽
ἄλλως ἐλέγχεις;

Διόπερ οἱ λοιποὶ τὰς ἀντιστρόφους ἀπὸ τούτου παρεδέχοντο πάντες, ὡς ἔοικεν, εἰς τὰς τραγῳδίας. Καὶ μετὰ τὸν χορὸν εἰσάγει πάλιν ἐκ τῶν φωνηέντων ῥῆσιν οὕτως· (ἣν δεῖ κατὰ τὰς παραγραφὰς ὁμοίως τοῖς πρόσθεν λέγοντα διαιρεῖν, ἵν᾽ ἡ τοῦ ποιήσαντος ὑπόκρισις σώζηται κατὰ τὴν δύναμιν·)

Ἄλφα μόνον, ὦ γυναῖκες, εἶ τε δεύτερον
μόνον λέγειν χρή, καὶ τρίτον μόνον γ᾽ ἐρεῖς
ἦτ᾽ ἄρα φήσω τὸ τέταρτόν τ᾽ αὖ μόνον
ἰῶτα, πέμπτον οὖ, τό θ᾽ ἕκτον ὖ μόνον
*λέγε * * λοίσθιον δὲ φωνῶ σοι τὸ ὦ*
τῶν ἑπτὰ φωνῶν, ἑπτὰ δ᾽ ἐν μέτροις μόνον.
(454) *Καὶ τοῦτο λέξασ᾽, εἶτα δὴ σαυτῇ λάλει.*

80. *Δεδήλωκε δὲ καὶ διὰ τῶν ἰαμβείων γράμμα πρῶτος οὗτος ἀκολαστότερον μὲν κατὰ τὴν διάνοιαν, πεφρασμένον δὲ τὸν τρόπον τοῦτον.*

Κύω γάρ, ὦ γυναῖκες. Ἀλλ᾽ αἰδοῖ, φίλα,

ἐν γράμμασι σφῷν τοὔνομ᾽ ἐξερῶ βρέφους.
Ὀρθὴ μακρὰ γραμμή ᾽στιν· ἐκ ταύτης μέσης
μικρὰ παρεστῶσ᾽ ἑκατέρωθεν ὑπτία.
Ἔπειτα κύκλος, πόδας ἔχων βραχεῖς δύο.

Ὅθεν ὕστερον, ὡς ὑπονοήσειέ τις, Μαιάνδριος μὲν ὁ συγγραφεύς, μικρὸν διὰ τῆς ἑρμηνείας τῇ μιμήσει παρεγκλίνας, συνέγραψεν ἐν τῷ Παραγγέλματι φορτικώτερον τοῦ ῥηθέντος· Εὐριπίδης δὲ τὴν ἐν τῷ Θησεῖ τὴν ἐγγράμματον ἔοικε ποιῆσαι ῥῆσιν. Βοτὴρ δ᾽ ἐστὶν ἀγράμματος αὐτόθι, δηλῶν τοὔνομα τοῦ Θησέως ἐπιγεγραμμένον, οὕτως·

Ἐγὼ πέφυκα γραμμάτων μὲν οὐκ ἴδρις,
μορφὰς δὲ λέξω καὶ σαφῆ τεκμήρια.
Κύκλος τις ὡς τόρνοισιν ἐκμετρούμενος·
οὗτος δ᾽ ἔχει σημεῖον ἐν μέσῳ σαφές.
Τὸ δεύτερον δὲ πρῶτα μὲν γραμμαὶ δύο,
ταύτας διείργει δ᾽ ἐν μέσαις ἄλλη μία.
Τρίτον δὲ βόστρυχός τις ὡς εἱλιγμένος.
Τὸ δ᾽ αὖ τέταρτον ἦν μὲν εἰς ὀρθὸν μία,
λοξαὶ δ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς τρεῖς κατεστηριγμέναι
εἰσίν. Τὸ πέμπτον δ᾽ οὐκ ἐν εὐμαρεῖ φράσαι·
γραμμαὶ γάρ εἰσιν ἐκ διεστώτων δύο,
αὗται δὲ συντρέχουσιν εἰς μίαν βάσιν.
Τὸ λοίσθιον δὲ τῷ τρίτῳ προσεμφερές.

Τὸ δ᾽ αὐτὸ πεποίηκε καὶ Ἀγάθων ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐν τῷ Τηλέφῳ. Ἀγράμματος γάρ τις κἀνταῦθα δηλοῖ τὴν τοῦ Θησέως ἐπιγραφήν, οὕτως·

Γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μεσόμφαλος κύκλος·
ὀρθοί τε κανόνες ἐζυγωμένοι δύο,
Σκυθικῷ τε τόξῳ τὸ τρίτον ἦν προσεμφερές.

Ἔπειτα τριόδους πλάγιος ἦν προσκείμενος·
ἐφ᾽ ἑνός τε κανόνος ἐζυγωμένοι δύο.
Ὅπερ δὲ τρίτον ἦν καὶ τελευταῖον πάλιν.

Καὶ Θεοδέκτης δ᾽ ὁ Φασηλίτης ἄγροικόν τινα ἀγράμματον παράγει, καὶ τοῦτον τὸ τοῦ Θησέως ὄνομα διασημαίνοντα·

Γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μαλακόφθαλμος κύκλος.
Ἔπειτα δισσοὶ κανόνες ἰσόμετροι πάνυ,
τούτους δὲ πλάγιος διὰ μέσου συνδεῖ κανών,
τρίτον δ᾽ ἑλικτῷ βοστρύχῳ προσεμφερές.
Ἔπειτα τριόδους πλάγιος ὡς ἐφαίνετο,
πέμπται δ᾽ ἄνωθεν ἰσόμετροι ῥάβδοι δύο,
αὗται δὲ συντείνουσιν εἰς βάσιν μίαν.
Ἕκτον δ᾽, ὅπερ καὶ πρόσθεν εἶφ᾽, ὁ βόστρυχος.

Καὶ Σοφοκλῆς δὲ τούτῳ παραπλήσιον ἐποίησεν ἐν Ἀμφιαράῳ σατυρικῷ, τὰ γράμματα παράγων ὀρχούμενον.

81. Νεοπτόλεμος δ᾽ ὁ Παριανὸς ἐν τῷ περὶ ἐπιγραμμάτων ἐν Χαλκηδόνι φησὶν ἐπὶ τοῦ Θρασυμάχου τοῦ σοφιστοῦ μνήματος ἐπιγεγράφθαι τόδε τὸ ἐπίγραμμα·

Τοὔνομα θῆτα, ῥῶ, ἄλφα, σὰν, ὖ, μῦ, ἄλφα, χῖ, οὖ, σάν.
Πατρὶς Χαλκηδών· ἡ δὲ τέχνη σοφίη.

Τὸ δὲ Καστορίωνος τοῦ Σολέως, ὡς ὁ Κλέαρχός φησιν, εἰς τὸν Πᾶνα ποίημα τοιοῦτόν ἐστι· τῶν ποδῶν ἕκαστος (455) ὅλοις ὀνόμασι περιειλημμένος πάντας ὁμοίως ἡγεμονικοὺς καὶ ἀκολουθητικοὺς ἔχει τοὺς πόδας, οἷον·

Σὲ τὸν βόλοις νιφοκτύποις δυσχείμερον
ναίονθ᾽ ἕδος, θηρονόμε Πάν, χθόν᾽ Ἀρκάδων
κλήσω γραφῇ τῇδ᾽ ἐν σοφῇ πάγκλειτ᾽ ἔπη

συνθεὶς, ἄναξ, δύσγνωστα μὴ σοφοῖς κλύειν,
Μουσοπόλε θὴρ, κηρόχυτον ὃς μελίγμ' ἵης.

Καὶ τὰ λοιπὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τούτων δ' ἕκαστον τῶν ποδῶν, ὡς ἂν τῇ τάξει θῇς, τὸ αὐτὸ μέτρον ἀποδώσει, οὕτως·

Σὲ τὸν βόλοις νιφοκτύποις δυσχείμερον.
Νιφοκτύποις σὲ τὸν βόλοις δυσχείμερον.

Καὶ ὅτι τῶν ποδῶν ἕκαστός ἐστι δεκαγράμματος. Ἔστι καὶ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, ἀλλ' ἑτέρως ποιῆσαι, ὥστε πλείω πρὸς τὴν χρῆσιν ἐκ τοῦ ἑνὸς ἔχειν, οὕτω λέγοντας·

Μέτρον φράσον μοι, τῶν ποδῶν μέτρον λαβών.
Λαβὼν μέτρον μοι τῶν ποδῶν μέτρον φράσον.
Οὐ βούλομαι γὰρ τῶν ποδῶν μέτρον λαβεῖν.
Λαβεῖν μέτρον γὰρ τῶν ποδῶν οὐ βούλομαι.

82. Πίνδαρος δὲ πρὸς τὴν ἀσιγμοποιηθεῖσαν ᾠδὴν, ὡς ὁ αὐτός φησι Κλέαρχος, οἱονεὶ γρίφου τινὸς ἐν μελοποιίᾳ προβληθέντος, ὡς πολλῶν τούτῳ προσκρουόντων διὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι ἀποσχέσθαι τοῦ σίγμα, καὶ διὰ τὸ μὴ δοκιμάζειν, ἐποίησε·

Πρὶν μὲν εἷρπε σχοινοτένειά τ' ἀοιδὰ
καὶ τὸ σὰν κίβδηλον ἀνθρώποις.

Ταῦτα σημειώσαιτ' ἄν τις πρὸς τοὺς νοθεύοντας Λάσου τοῦ Ἑρμιονέως τὴν ἄσιγμον ᾠδὴν, ἥτις ἐπιγράφεται Κένταυροι. Καὶ ὁ εἰς τὴν Δήμητρα δὲ τὴν ἐν Ἑρμιόνῃ ποιηθεὶς τῷ Λάσῳ ὕμνος ἄσιγμός ἐστιν, ὥς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τρίτῳ περὶ μουσικῆς. Οὗ ἐστιν ἀρχή·

Δάματρα μέλπω κόραν τε Κλυμένοιο ἄλοχον.

83. Ἔστιν εὐπορῆσαι καὶ ἄλλων γρίφων·

Ἐν φανερᾷ γενόμαν, πάτραν δέ μου ἁλμυρὸν ὕδωρ
ἀμφὶς ἔχει. Μήτηρ δ' ἔστ' ἀριθμοῖο παῖς.

Φανερᾷ μὲν οὖν λέγει τῇ Δήλῳ, ἥτις ὑπὸ θαλάσσης περιέχεται. Μήτηρ δ' ἡ Λητὼ, ἥτις Κοίου ἐστὶ θυγάτηρ. Μακεδόνες δὲ τὸν ἀριθμὸν κοῖον προσαγορεύουσι. Καὶ ἐπὶ τῆς πτισάνης·

Κριθῆς ἀφλοίου χυλὸν ὀργάσας πίε.

Πεποίηται δὲ τῆς πτισάνης τοὔνομα ἀπὸ τοῦ πτίσσειν καὶ ἀνεῖν. Καὶ ἐπὶ τοῦ κοχλίου. Φέρεται δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς Τεύκρου Ὁρισμοῖς·

Ζῶον ἄπουν ἀνάκανθον ἀνόστεον ὀστρακόνωτον
ὄμματά τ' ἐκκύπτοντα προμήκεα κεἰσκύπτοντα.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Αὑτοῦ ἐρῶντί φησι·

— Τροφαλίδας τε λινοσάρκους. Μανθάνεις;
Τυρὸν λέγω.

Ἀναξανδρίδης δὲ Αἰσχρᾷ·

Ἀρτίως διηρτάμηκε, καὶ τὰ μὲν διανεκῆ
σώματος μέρη δαμάζετ' ἐν πυρικτύποισι γᾶς.
Τιμόθεος ἔφη ποτ' ἄνδρες, τὴν χύτραν εἶναι λέγων.

Τιμοκλῆς δ' ἐν Ἥρωσιν·

Ὡς δ' ἦν ἠρμένη
βίου τιθήνη, πολεμία λιμοῦ, φύλαξ
φιλίας, ἰατρὸς ἐκλύτου βουλιμίας,
(456) τράπεζα. Β. Περιέργως γε, νὴ τὸν οὐρανόν·
ἐξὸν φράσαι τράπεζα συντόμως.

Πλάτων δ' ἐν τῷ Ἀδώνιδι χρησμὸν δοθῆναι λέγων Κινύρᾳ ὑπὲρ Ἀδώνιδος τοῦ υἱοῦ φησιν·

Ὦ Κινύρα, βασιλεῦ Κυπρίων ἀνδρῶν δασυπρώκτων,
παῖς σοι κάλλιστος μὲν ἔφυ θαυμαστότατός τε
πάντων ἀνθρώπων, δύο δ' αὐτὸν δαίμον' ὀλεῖτον,
ἡ μὲν ἐλαυνομένη λαθρίοις ἐρετμοῖς, ὁ δ' ἐλαύνων.

Λέγει δὲ Ἀφροδίτην καὶ Διόνυσον· ἀμφότεροι γὰρ ἤρων

τοῦ Ἀδώνιδος. Καὶ τὸ τῆς Σφιγγὸς δὲ αἴνιγμα Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς Τραγῳδουμένοις τοιοῦτον εἶναί φησιν·

Ἔστι δίπουν ἐπὶ γῆς καὶ τετράπον, οὗ μία φωνὴ,
καὶ τρίπον, ἀλλάσσει δὲ φύσιν μόνον, ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν
ἑρπετὰ γίνονται, καὶ ἀν' αἰθέρα, καὶ κατὰ πόντον.
Ἀλλ' ὁπόταν πλείστοισιν ἐρειδόμενον ποσὶ βαινῃ,
ἔνθα τάχος γυίοισιν ἀφαυρότατον πέλει αὐτοῦ.

84. Γριφώδη δ' ἐστὶ καὶ Σιμωνίδῃ ταῦτα πεποιημένα, ὥς φησι Χαμαιλέων ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ Σιμωνίδου·

Μιξονόμου τε πατὴρ ἐρίφου καὶ σχέτλιος ἰχθὺς
πλησίον ἠρείσαντο καρήατα· παῖδα δὲ νυκτὸς
δεξάμενοι βλεφάροισι, Διωνύσοιο ἄνακτος
βουφόνον οὐκ ἐθέλουσι τιθηνεῖσθαι θεράποντα.

Φασὶ δ' οἱ μὲν, ἐπί τινος τῶν ἀρχαίων ἀναθημάτων ἐν Χαλκίδι τοῦτ' ἐπιγεγράφθαι, πεποιῆσθαι δ' ἐν αὐτῷ τράγον καὶ δελφῖνα, περὶ ὧν εἶναι τὸν λόγον τοῦτον. Οἱ δὲ εἰς ἐπιτόνιον ψαλτήριον δελφῖνα καὶ τράγον εἰργασμένον εἰρῆσθαι· καὶ εἶναι τὸν βουφόνον καὶ τὸν Διονύσου θεράποντα τὸν διθύραμβον. Οἱ δέ φασιν, ἐν Ἰουλίδι τὸν τῷ Διονύσῳ θυόμενον βοῦν ὑπό τινος τῶν νεανίσκων παίεσθαι πελέκει. Πλησίον δὲ τῆς ἑορτῆς οὔσης, εἰς χαλκεῖον δοθῆναι τὸν πέλεκυν· τὸν οὖν Σιμωνίδην ἔτι νέον ὄντα βαδίσαι πρὸς τὸν χαλκέα, κομιούμενον αὐτόν. Ἰδόντα δὲ καὶ τὸν τεχνίτην κοιμώμενον, καὶ τὸν ἀσκὸν καὶ τὸν καρκίνον εἰκῇ κείμενον, καὶ ἐπαλλήλως ἔχοντα τὰ ἔμπροσθεν, οὕτως ἐλθόντα εἰπεῖν πρὸς τοὺς συνήθεις τὸ προειρημένον πρόβλημα. Τὸν μὲν γὰρ τοῦ ἐρίφου πατέρα τὸν ἀσκὸν εἶναι, σχέτλιον δὲ ἰχθὺν τὸν καρκίνον, νυκτὸς δὲ παῖδα τὸν ὕπνον, βουφόνον δὲ καὶ Διονύσου θεράποντα τὸν πέλεκυν. Πεποίηκε δὲ καὶ ἕτερον ὁ Σι-

μωνίδης ἐπίγραμμα, ὃ παρέχει τοῖς ἀπείροις τῆς ἱστορίας ἀπορίαν·

Φημὶ τὸν οὐκ ἐθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον
τῷ Πανοπηιάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.

Λέγεται δὲ ἐν τῇ Καρθαίᾳ διατρίβοντα αὐτὸν διδάσκειν τοὺς χορούς. Εἶναι δὲ τὸ χορήγεῖον ἄνω πρὸς Ἀπόλλωνος ἱερῷ, μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ὑδρεύεσθαι οὖν καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ τοὺς περὶ τὸν Σιμωνίδην κάτωθεν, ἔνθα ἦν ἡ κρήνη. Ἀνακομίζοντος δ' αὐτοῖς τὸ ὕδωρ ὄνου, ὃν ἐκάλουν Ἐπειὸν, διὰ τὸ μυθολογεῖσθαι τοῦτο δρᾶν ἐκεῖνον, καὶ ἀναγεγράφθαι ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερῷ τὸν Τρωικὸν μῦθον, ἐν ᾧ ὁ Ἐπειὸς ὑδροφορεῖ τοῖς (457) Ἀτρείδαις, ὡς καὶ Στησίχορός φησιν·

„Ὤικτειρε γαρ αὐτὸν, ὕδωρ
ἀεὶ φορέοντα, Διὸς
κούρα, βασιλεῦσιν."

Ὑπαρχόντων οὖν τούτων ταχθῆναί φασι τῷ μὴ παραγενομένῳ τῶν χορευτῶν εἰς τὴν ὡρισμένην ὥραν, παρέχειν τῷ ὄνῳ χοίνικα κριθῶν. Τοῦτο οὖν κἂν τῷ ποιητῇ λέγεσθαι· καὶ εἶναι τὸν μὲν οὐ φέροντα τὸ τοῦ τέττιγος ἄεθλον, τὸν οὐκ ἐθέλοντα ᾄδειν, Πανοπηιάδην δὲ τὸν ὄνον, μέγα δεῖπνον τὴν χοίνικα τῶν κριθῶν.

85. Τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ Θεόγνιδος τοῦ ποιητοῦ·

Ἤδη γάρ με κέκληκε θαλάσσιος οἴκαδε νεκρὸς,
τεθνηκὼς ζωῷ φθεγγόμενος στόματι.

Σημαίνει γὰρ κόχλον. Τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ τὸ ῥήματα λέγειν ἀνθρώπων ὀνόμασιν ὅμοια. Οἷον·

Λαβὼν ἀριστόνικον ἐν μάχῃ κράτος.

Καὶ τὸ περιφερόμενον·

Πέντ' ἄνδρες δέκα ναυσὶ κατέδραμον εἰς ἕνα χῶρον,

ἐν δὲ λίθοις ἐμάχοντο, λίθον δ' οὐκ ἦν ἀνελέσθαι·
δίψῃ δ' ἐξώλλυντο, ὕδωρ δ' ὑπερεῖχε γενείου.

86. Τίνα δὲ κόλασιν ὑπέμενον Ἀθήνησιν οἱ μὴ λύσαντες τὸν προτεθέντα γρῖφον, εἴ γε ἔπινον φιάλην κεκερασμένην, ὡς καὶ ὁ Κλέαρχος προεῖπεν ἐν τῷ ὅρῳ; Κἂν τῷ πρώτῳ δὲ περὶ παροιμιῶν γράφει οὕτως· „Τῶν γρίφων ἡ ζήτησις οὐκ ἀλλοτρία φιλοσοφίας ἐστί. Καὶ οἱ παλαιοὶ τὴν τῆς παιδείας ἀπόδειξιν ἐν τούτοις ἐποιοῦντο. Προέβαλλον γὰρ παρὰ τοὺς πότους, οὐχ ὥσπερ οἱ νῦν ἐρωτῶντες ἀλλήλους, τίς τῶν Ἀφροδισιαστικῶν συνδυασμῶν, ἢ τίς ἢ ποῖος ἰχθὺς ἥδιστος, ἢ τίς ἀκμαιότατος, ἔτι δὲ τίς μετ' Ἀρκτοῦρον ἢ μετὰ Πλειάδα, ἢ τίς μετὰ Κύνα μάλιστα βρωτός. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἆθλα μὲν τοῖς νικῶσι φιλήματα, μίσους ἄξια τοῖς ἐλευθέραν αἴσθησιν ἔχουσι, ζημίαν δὲ τοῖς ἡττηθεῖσι τάττουσιν ἄκρατον πιεῖν, ὃν ἥδιον τῆς ὑγιείας πίνουσιν. Κομιδῆ γάρ ἐστι ταῦτά γε τινὸς τοῖς Φιλαινίδος καὶ τοῖς Ἀρχεστράτου συγγράμμασιν ἐνῳκηκότος, ἔτι δὲ περὶ τὰς καλουμένας Γαστρολογίας ἐσπουδακότος· ἀλλὰ μᾶλλον τὰς τοιαύτας, τῷ πρώτῳ ἔπος ἰαμβεῖον εἰπόντι τὸ ἐχόμενον ἕκαστον λέγειν, καὶ τῷ κεφάλαιον εἰπόντι ἀντειπεῖν τὸ ἑτέρου ποιητοῦ τινος, εἰ τὴν αὐτὴν εἶπε γνώμην· ἔτι δὲ λέγειν ἕκαστον ἰαμβεῖον. Πρός τε τούτοις ἕκαστον εἰπεῖν ὅσων ἂν προσταχθῇ συλλαβῶν ἔμμετρον· καὶ ὅσ' ἀπὸ τῆς τῶν γραμμάτων καὶ συλλαβῶν ἔχεται θεωρίας. Ὁμοίως δὲ τοῖς εἰρημένοις ἡγεμόνος ἑκάστου λέγειν ὄνομα τῶν ἐπὶ Τροίαν ἢ τῶν Τρώων· καὶ πόλεως ὄνομα τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ λέγειν ἀπὸ τοῦ δοθέντος γράμματος, τὸν δ' ἐχόμενον τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐναλλάξαι, ἄν τε Ἑλληνίδος ἄν τε βαρβάρου τάξῃ τις. Ὥστε τὴν παιδιὰν μὴ ἄσκε-

πτον οὖσαν μηνύματα γίνεσθαι τῆς ἑκάστου πρὸς παιδείαν οἰκειότητος. Ἐφ᾽ οἷς ἆθλον ἐτίθεσαν στέφανον καὶ εὐφημίαν, οἷς μάλιστα γλυκαίνεται τὸ φιλεῖν ἀλλήλους."

(458) 87. Ταῦτα μὲν οὖν Κλέαρχος εἴρηκε. Καὶ ἃ προβάλλειν δεῖ, τοιαῦτά τινα εἶναι ἡγοῦμαι. Στίχον εἰπεῖν Ὁμηρικὸν, ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἀρχόμενον, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ στοιχεῖον καταλήγοντα·

Ἀγχοῦ δ᾽ ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
Ἀλλ᾽ ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα.
Ἀσπίδας εὐκύκλους, λαισήιά τε πτερόεντα.

Καὶ πάλιν ὁμοίως ἰαμβεῖα·

Ἀγαθὸς ἀνὴρ λέγοιτ᾽ ἂν ὁ φέρων τἀγαθά.
Ἀγαθὸς ἂν εἴη χὠ φέρων καλῶς κακά.

Ὁμηρικοὶ ἀπὸ τοῦ ε ἐπὶ τὸ ε·

Εὗρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε.
Ἐν πόλει ὑμετέρῃ, ἐπεὶ οὐκ ἄρ᾽ ἔμελλον ἔγωγε.

Ὁμοίως καὶ ἰαμβεῖα·

Εὐκαταφρόνητός ἐστι πενία, Δερκύλε.
Ἐπὶ τοῖς παροῦσι τὸν βίον διάπλεκε.

Ὁμήρου ἀπὸ η εἰς η·

Ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς εἰποῦσ᾽ ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Ἡ δ᾽ ἐν γούνασι πῖπτε Διώνης δῖ᾽ Ἀφροδίτη.

Ἴαμβοι·

Ἡ τῶν φίλων σοι πίστις ἔστω κεκριμένη.

Ἀπὸ τοῦ ι ἐπὶ τὸ ι, Ὁμήρου·

Ἰλίου ἐξαπολοίατ᾽ ἀκήδεστοι καὶ ἄφαντοι.
Ἱππόλοχος δέ μ᾽ ἔτικτε, καὶ ἐκ τοῦ φημὶ γενέσθαι.

Ἀπὸ τοῦ σ εἰς τὸ σ·

Συμπάντων Δαναῶν, οὐδ᾽ ἢν Ἀγαμέμνονα εἴπῃς.

Σοφός ἐστιν ὁ φέρων τἀπὸ τῆς τύχης καλῶς.

Ἀπὸ τοῦ ω εἰς τὸ ω·

Ὣς δ' ὅτ' ἀπ' οὐλύμπου νέφος ἔρχεται οὐρανὸν εἴσω.

Ὠρθωμένην πρὸς ἅπαντα τὴν ψυχὴν ἔχω.

Προβάλλειν δὲ δεῖ καὶ στίχους ἀσίγμους, οἷον·

Πάντ' ἐθέλω δόμεναι καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι.

Καὶ πάλιν στίχους Ὁμηρικοὺς ἀπὸ τῆς πρώτης συλλαβῆς καὶ τῆς ἐσχάτης δηλοῦντας ὄνομα. Οἷον·

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δύο καὶ δέκα νῆας.

Φυλείδης, ὃν τίκτε Διῒ φίλος ἱππότα Φυλεύς.

Ἰητὴρ δ' ἀγαθὸς Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων.

Εἰσὶ καὶ ἄλλοι στίχοι Ὁμηρικοὶ δηλοῦντες σκευῶν ὀνόματα ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ ἐσχάτης συλλαβῆς, οἷον·

Ὀλλυμένων Δαναῶν ὀλοφύρεται ἐν φρεσὶ θυμός.

Ὅλμος.

Μυθεῖται κατὰ μοῖραν ἅπερ κ' οἴοιτο καὶ ἄλλος.

Μύλος.

Λυγρὸς ἐὼν μή πού τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρῃ.

Λύρη.

Ἄλλοι στίχοι, δηλοῦντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τῶν ἐδωδίμων τι·

Ἀργυρόπεζα Θέτις, θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.

Ἄρτος.

Μή τι σὺ ταῦτα ἕκαστα διείρεο μηδὲ μετάλλα.

Μῆλα.

88. *Ἐπεὶ δὲ ἱκανὴν παράβασιν πεποιήμεθα περὶ τῶν γρίφων, λεκτέον ἤδη καί, τίνα κόλασιν ὑπέμενον οἱ μὴ λύσαντες τὸν προτεθέντα γρῖφον. Ἔπινον οὗτοι ἅλμην παραμισγομένην τῷ αὑτῶν ποτῷ, καὶ ἔδει προσενέγκα-*

σθαι τὸ ποτήριον ἀπνευστὶ, ὥς Ἀντιφάνης δηλοῖ ἐν Γα-
(459) νυμήδει, διὰ τούτων·

Οἴμοι περιπλοκὰς
λίαν ἐρωτᾷς. Β. Ἀλλ᾽ ἐγὼ σαφῶς φράσω·
τῆς ἁρπαγῆς τοῦ παιδὸς εἰ ξύνοισθά τι,
ταχέως λέγειν χρὴ, πρὶν κρέμασθαι. Α. Πότερά μοι
γρῖφον προβάλλεις τοῦτον, εἰπεῖν, δέσποτα,
τῆς ἁρπαγῆς τοῦ παιδὸς εἰ ξύνοιδά τι,
ἢ τί δύναται τὸ ῥηθέν; Β. Ἔξω τις δότω
ἱμᾶντα ταχέως. Α. Οἷον οὐκ ἔγνων ἴσως·
ἔπειτα τοῦτο ζημιοῖς με; Μηδαμῶς·
ἅλμης δ᾽ ἐχρῆν τι παραφέρειν ποτήριον.
Β. Οἶσθ᾽ οὖν, ὅπως δεῖ τοῦτό σ᾽ ἐκπιεῖν; Α. Ἐγὼ
κομιδῆ γε. Β. Πῶς; Α. Ἐνέχυρον ἀποφέροντά σοι.
Β. Οὔκ, ἀλλ᾽ ὀπίσω τὼ χεῖρε ποιήσαντα δεῖ
ἕλκειν ἀπνευστί.

89. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν γρίφων εἰπόντων τῶν δειπνοσοφιστῶν, ἐπειδὴ καὶ ἡμᾶς ἑσπέρα καταλαμβάνει ἀναπεμπαζομένους τὰ εἰρημένα, τὸν περὶ τῶν ἐκπωμάτων λόγον εἰς αὔριον ἀναβαλώμεθα. Κατὰ γὰρ τὸν Μεταγένους Φιλοθύτην·

Κατ᾽ ἐπεισόδιον μεταβάλλω τὸν λόγον, ὥς ἂν
καιναῖσι παροψίσι καὶ πολλαῖς εὐωχήσω τὸ θέατρον,
περὶ τῶν ἐκπωμάτων τὸν λόγον ἑξῆς ποιούμενος.

LIBER XI.

(459) *"Αγε δὴ, τίς ἀρχὴ τῶν λόγων γενήσεται; κατὰ τὸν κωμῳδιοποιὸν Κηφισόδωρον, ἑταῖρε Τιμόκρατες. Συναχθέντων γὰρ ἡμῶν καθ' ὥραν μετὰ σπουδῆς διὰ τὰ ἐκπώματα, ὁ Οὐλπιανὸς, ἔτι καθημένων ἁπάντων, πρὶν καί τινα λεχθῆναι, ἔφη, Παρὰ μὲν τῷ Ἀδράστῳ, ἄνδρες φίλοι, καθίσαντες οἱ ἀριστεῖς δειπνοῦσιν, ὁ δὲ Πολύειδος ἱερὰ θύων ἐν ὁδῷ παραπορευόμενον τὸν Πετεῶ κατέσχε, καὶ κατακλίνας ἐν τῇ πόᾳ, θαλλίαν τε κατακλάσας ἀντὶ τραπέζης, παρέθηκε τῶν τυθέντων. Καὶ* (460) *τῷ Αὐτολύκῳ ἐλθόντι Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον ἡ τροφὸς, καθημένῳ δηλονότι, (οὕτως γὰρ ἐδείπνουν οἱ τότε,) τὸν Ὀδυσσέα, φησὶν ὁ ποιητής,*

Παῖδα νέον γεγαῶτα κιχήσατο θυγατέρος ἧς,
τόν ῥά οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γούνασι θῆκε
παυομένῳ δόρποιο,

ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ οὐχὶ παρὰ τοῖς γόνασιν ἔστησεν. Ἡμεῖς οὖν μὴ διατρίβωμεν, ἀλλ' ἤδη κατακλινώμεθα, ἵν' ἡμῖν ὁ Πλούταρχος περὶ ὧν ἐπαγγέλλεται ποτηρίων ἀποδοὺς τὸν λόγον, καὶ τὰς κύλικας πλήρεις ἅπασι προπίῃ.

2. *Ποτήρια δὲ πρῶτον οἶδα ὀνομάσαντα τὸν Ἀμόργιον ποιητὴν Σιμωνίδην ἐν ἰάμβοις οὕτως· „Ἀπὸ τράπεζαν εἷλέ νιν ποτήρια." Καὶ ὁ τὴν Ἀλκμαιωνίδα δὲ ποιήσας φησίν·*

Νέκυς δὲ χαμαιστρώτους ἐπί τινας
εὐρείης στιβάδος, προέθηκ' αὐτοῖσι θάλειαν
δαῖτα ποτήριά τε, στεφάνους τ' ἐπὶ κρασὶν ἔθηκεν.

Ἅπερ ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς πόσεως, ὡς τὸ ἔκπωμα οἱ Ἀττικοί· ἐπεὶ ὑδροποτεῖν καὶ οἰνοποτεῖν λέγουσιν. Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσιν·

Γαμφηλαῖσι δράκοντα κοάλεμον αἱματοπώτην.

Κἀν τῷ αὐτῷ δὲ ἔφη·

Πολλῷ γ' ὁ Βάκις διεχρῆτο τῷ ποτηρίῳ.

Καὶ Φερεκράτης ἐν Τυραννίδι·

Κρείττων μί' ἐστὶ χιλίων ποτηρίων.

Ὁ δὲ Ἀνακρέων ἔφη·

Οἰνοπότης δὲ πεποίημαι.

Ἔστι δὲ τὸ ῥῆμα καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ· οἰνοποτάζων γὰρ εἴρηκε. Καὶ Σαπφὼ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ ἔφη· „Πολλὰ δ' ἀνάριθμα ποτήρια καλαίφις." Καὶ Ἀλκαῖος· „Ἐκ δὲ ποτηρίων πώνης διννομένη παρίσδων." Τιμᾶται δὲ καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ Δημήτηρ ποτηριοφόρος, κατὰ τὴν Ἀνθέων χώραν, ὡς Αὐτοκράτης ἱστορεῖ ἐν δευτέρῳ Ἀχαϊκῶν.

3. Ἄξιον δὲ εἶναι νομίζω ζητῆσαι ὑμᾶς πρὸ τοῦ καταλόγου τῶν ποτηρίων, ὧν πλῆρές ἐστι τὸ κυλικεῖον τοδί· — εἴρηται γὰρ οὕτως ἡ τῶν ποτηρίων σκευοθήκη. Παρὰ Ἀριστοφάνει μὲν ἐν Γεωργοῖς·

Ὥσπερ κυλικείου τοὐθόνιον προπέπταται.

Ἔστι καὶ παρ' Ἀναξανδρίδῃ ἐν Μελιλώτῳ. Εὔβουλος δ' ἐν Λήδᾳ·

Ὡσπερεὶ σπονδὴν διδοὺς
ἐν τῷ κυλικείῳ συντέτριφε τὰ ποτήρια.

Κἀν Ψαλτρίᾳ δὲ ἔφη·

Τὰ κυλικεῖα δὲ
ἐξεῦρεν ἡμῖν.

Ἐν δὲ Σεμέλῃ ἢ Διονύσῳ·

Ἑρμῆς ὁ Μαίας λίθινος, ὃν προσεύγμασιν
ἐν τῷ κυλικείῳ λαμπρὸν ἐκτετριμμένον.

Κρατῖνος δ' ὁ νεώτερος ἐν Χείρωνι·

Πολλοστῷ δ' ἔτει
ἐκ τῶν πολεμίων οἴκαδ' ἥκω, συγγενεῖς
καὶ φράτερας καὶ δημότας εὑρὼν μόλις,
εἰς τὸ κυλικεῖον ἐνεγράφην. Ζεύς ἐστι μοι
ἑρκεῖος, ἔστι φρατόριος, τὰ τέλη τελῶ.

4. Ἄξιον δέ ἐστι ζητῆσαι, εἰ οἱ ἀρχαῖοι μεγάλοις ἔπινον ποτηρίοις. Δικαίαρχος μὲν γὰρ ὁ Μεσσήνιος, ὁ
(461) Ἀριστοτέλους μαθητής, ἐν τῷ περὶ Ἀλκαίου μικροῖς φησιν αὐτοὺς ἐκπώμασι κεχρῆσθαι καὶ ὑδαρέστερον πεπωκέναι. Χαμαιλέων δὲ ὁ Ἡρακλεώτης, ἐν τῷ περὶ μέθης, εἴ γε τῆς φωνῆς μνημονεύω, φησίν· „Εἰ δὲ οἱ ταῖς ἐξουσίαις χρώμενοι καὶ τῷ πλουτεῖν προτιμῶσι τὴν μέθην ταύτην, οὐδὲν θαυμαστόν. Οὐκ ἔχοντες γὰρ ἑτέραν ἡδονὴν ταύτης καλλίω, οὐδὲ μᾶλλον εὐχερῆ, καταφεύγουσιν εἰκότως ἐπὶ τὸν οἶνον. Ὅθεν δὴ καὶ τὰ μεγάλα τῶν ἐκπωμάτων ἐπιχώρια γέγονε τοῖς δυνάσταις. Οὐδὲ γὰρ παλαιὸν οὐδὲ τοῦτό γέ ἐστι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ νεωστὶ εὑρέθη, πεμφθὲν ἐκ τῶν βαρβάρων. Ἐκεῖνοι γὰρ, ἀπεστερημένοι τῆς παιδείας, ὁρμῶσιν ἐπὶ τὸν πολὺν οἶνον, καὶ πορίζονται τροφὰς περιέργους καὶ παντοίας. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις οὔτ' ἐν γραφαῖς οὔτ' ἐπὶ τῶν πρότερον εὑρήσομεν ποτήριον εὐμέγεθες εἰργασμένον, πλὴν τῶν ἐπὶ τοῖς ἡρωικοῖς. Τὸ γὰρ ῥυτὸν ὀνομαζόμενον μόνοις τοῖς ἥρωσιν ἀπεδίδοσαν. Ὃ καὶ δόξει τισὶν ἔχειν ἀπορίαν, εἰ μή τις ἄρα φήσειε, διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς ἐπιφανείας τῶν δαιμόνων καταδειχθῆναι τοῦτο. Χαλεποὺς γὰρ καὶ πλήκτας τοὺς ἥρωας νομίζουσι, καὶ

μᾶλλον νύκτωρ, ἢ μεθ' ἡμέραν. Ὅπως οὖν μὴ διὰ τὸν τρόπον, ἀλλὰ διὰ τὴν μέθην φαίνωνται τοιοῦτοι, δημιουργοῦσιν αὐτοὺς πίνοντας ἐκπώμασι μεγάλοις. Καί μοι δοκοῦσι λέγειν οὐ κακῶς οἱ φάσκοντες τὸ μέγα ποτήριον φρέαρ ἀργυροῦν εἶναι." Ἐν τούτοις ἀγνοεῖν ἔοικεν ὁ Χαμαιλέων, ὅτι οὐκ ἔστὶ μικρὸν τὸ παρ' Ὁμήρῳ διδόμενον τῷ Κύκλωπι ὑπ' Ὀδυσσέως κισσύβιον. Οὐ γὰρ ἂν τρὶς πιὼν οὕτως κατηνέχθη ὑπὸ μέθης, τηλικοῦτος ὤν. Ἦν οὖν καὶ τότε μεγάλα ποτήρια, εἰ μὴ αἰτιάσεταί τις τὴν δύναμιν τοῦ οἴνου, ἣν αὐτὸς Ὅμηρος ἐξηγήσατο, ἢ τὸ ἄηθες τῆς πόσεως τοῦ Κύκλωπος, ἐπεὶ τὰ πολλὰ ἐγαλακτοπότει. Ἢ τάχα καὶ βαρβαρικὸν ἦν τὸ ἔκπωμα, εἴπερ μέγα ἦν, ἐκ τῆς Κικόνων εἰλημμένον λείας. Τί οὖν ἔχομεν λέγειν περὶ τοῦ Νέστορος ποτηρίου, ὃ μόλις ἂν νέος βαστάσαι ἴσχυσε, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρε· περὶ οὗ καὶ αὐτοῦ διδάξει τι ἡμᾶς ὁ Πλούταρχος. Ὥρα οὖν κατακλίνεσθαι.

5. Καὶ κατακλιθέντων, Ἀλλὰ μὴν, ὁ Πλούταρχος ἔφη, κατὰ τὸν Φλιάσιον ποιητὴν Πρατίναν, οὐ γᾶν αὐλακισμέναν ἀρῶν, ἀλλὰ σκύφον ματεύων, κυλικηγορήσων ἔρχομαι, οὐ τῶν Κυλικράνων εἷς ὑπάρχων, οὓς χλευάζων Ἕρμιππος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν τοῖς Ἰάμβοις φησίν·

Εἰς τὸ Κυλικράνων βαδίζων σπληνόπεδον ἀφικόμην
εἶδον οὖν τὴν Ἡράκλειαν καὶ μάλ' ὡραίαν πόλιν.

Ἡρακλεῶται δ' εἰσὶν οὗτοι οἱ ὑπὸ τῇ Οἴτῃ κατοικοῦντες, ὥς φησι Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνὸς, ὀνομασθῆναι φάσκων αὐτοὺς ἀπό τινος Κύλικος, γένος Λυδοῦ, ἑνὸς τῶν Ἡρακλεῖ συστρατευσαμένων. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Σκυθῖνος ὁ Τήιος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Ἱστορίῃ, λέγων οὕτως· „Ἡρακλῆς, λαβὼν Εὔρυτον καὶ τὸν υἱὸν, ἔκτεινε φόρους

πρήσσοντας παρ' Εὐβοέων. Κυλικρῆνας ἐξεπόρθησε, (462) ληιζομένους, καὶ αὐτόθι πόλιν ἐδείματο Ἡράκλειαν τὴν Τρηχινίαν καλεομένην." Πολέμων δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονόν φησιν οὕτως· „Τῆς δ' Ἡρακλείας τῆς ὑπὸ τὴν Οἴτην καὶ Τραχῖνα τῶν οἰκητόρων μεθ' Ἡρακλέους τινὲς ἀφικόμενοι ἐκ Λυδίας Κυλικρᾶνες, οἱ δ' Ἀθαμᾶνες, ἀφ' ὧν οἱ τόποι διαμένουσιν· οἷς οὐδὲ τῆς πολιτείας μετέδοσαν οἱ Ἡρακλεῶται, συνοίκους ἀλλοφύλους ὑπολαβόντες. Κυλικρᾶνες δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὤμους κεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν."

6. Οἶδα δὲ καὶ Ἑλλάνικον ἐν ἐθνῶν ὀνομασίαις λέγοντα, ὅτι Λιβύων τῶν Νομάδων τινὲς οὐδὲν ἄλλο κέκτηνται, ἢ κύλικα καὶ μάχαιραν καὶ ὑδρίαν, καὶ ὅτι οἰκίας ἔχουσιν ἐξ ἀνθερίκου πεποιημένας μικράς, ὅσον σκιᾶς ἕνεκα, ἃς καὶ περιφέρουσιν, ὅπου ἂν πορεύωνται. Πολλοῖς δὲ καὶ ὁ ἐν Ἰλλυριοῖς τόπος διαβόητός ἐστιν ὁ καλούμενος Κύλικες, παρ' ᾧ ἐστι τὸ Κάδμου καὶ Ἁρμονίας μνημεῖον, ὡς ἱστορεῖ Φύλαρχος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν. Καὶ Πολέμων δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ Μορύχου ἐν Συρακούσαις φησὶν, ἐπ' ἄκρᾳ τῇ νήσῳ, πρὸς τῷ τῆς Ὀλυμπίας ἱερῷ, ἐκτὸς τοῦ τείχους, ἐσχάραν τινὰ εἶναι, ἀφ' ἧς φησι τὴν κύλικα ναυστολοῦσιν ἀναπλέοντες, μέχρι τοῦ γενέσθαι τὴν ἐπὶ τοῦ νεὼ τῆς Ἀθηνᾶς ἀόρατον ἀσπίδα· καὶ οὕτως ἀφιᾶσιν εἰς τὴν θάλασσαν κεραμέαν κύλικα, καθέντες εἰς αὐτὴν ἄνθεα καὶ κηρία καὶ λιβανωτὸν ἄτμητον, καὶ ἄλλ' ἄττα μετὰ τούτων ἀρώματα.

7. Ὁρῶν οὖν ὑμῶν καὶ αὐτὸς τὸ συμπόσιον, κατὰ τον Κολοφώνιον Ξενοφάνη, πλῆρες ὂν πάσης θυμηδίας,

Νῦν γὰρ δὴ ζάπεδον καθαρὸν καὶ χεῖρες ἁπάντων
καὶ κύλικες· πλεκτοὺς δ' ἀμφιτιθεὶς στεφάνους,

ἄλλος δ᾽ εὐῶδες μύρον ἐν φιάλῃ παρατείνει·
κρατὴρ δ᾽ ἕστηκεν μεστὸς ἐϋφροσύνης·
*ἄλλος δ᾽ οἶνος * * ἐστὶν ἕτοιμος, ὃς οὔπω*
μείλιχος, ἐν κεράμοις, ἄνθεος ὀσδόμενος·
ἐν δὲ μέσοις ἁγνὴν ὀδμὴν λιβανωτὸς ἵησι·
ψυχρὸν δ᾽ ἐστὶν ὕδωρ, καὶ γλυκὺ καὶ καθαρόν.
Πάρκειντα δ᾽ ἄρτοι ξανθοὶ, γεραρή τε τράπεζα,
τυροῦ καὶ μέλιτος πίονος ἀχθομένη·
βωμὸς δ᾽ ἄνθεσιν αὐτὸ μέσον πάντη πεπύκασται,
μολπὴ δ᾽ ἀμφὶς ἔχει δώματα, καὶ θαλιη.
Χρὴ δὲ πρῶτον μὲν θεὸν ὑμνεῖν εὔφρονας ἄνδρας
εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις,
σπείσαντάς τε καὶ εὐξαμένους, τὰ δίκαια δύνασθαι
πρήσσειν· ταῦτα γὰρ ὦν ἐστι προχειρότερον.
Οὐχ ὕβρις πίνειν δ᾽, ὁπόσον κεν ἔχων ἀφίκοιο
οἴκαδ᾽ ἄνευ προπόλου, μὴ πάνυ γηραλέος·
ἀνδρῶν δ᾽ αἰνεῖν τοῦτον, ὃς ἐσθλὰ πιὼν ἀναφαίνει,
ὡς ἡ μνημοσύνη, καὶ τὸν, ὃς ἀμφ᾽ ἀρετῆς,
οὔτι μάχας διέπει Τιτήνων οὐδὲ γιγάντων,
οὐδέ τε Κενταύρων, πλάσματα τῶν προτέρων,
ἢ στάσιας, φλεδόνας, τοῖς οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστι·
(463) *θεῶν δὲ προμηθίην αἰὲν ἔχειν ἀγαθήν.*

8. *Καὶ ὁ χαρίεις δ᾽ Ἀνακρέων φησίν·*

Οὐ φιλέω, ὃς κρητῆρι παρὰ πλέῳ οἰνοποτάζων
νείκεα καὶ πόλεμον δακρυόεντα λέγει,
ἀλλ᾽ ὅστις, Μουσέων τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ᾽ Ἀφροδίτης
συμμίσγων, ἐρατῆς μνήσκεται εὐφροσύνης.

Καὶ Ἴων δ᾽ ὁ Χῖός φησιν·

Χαιρέτω ἡμέτερος βασιλεὺς, σωτήρ τε πατήρ τε·
Ἡμῖν δὲ κρητῆρ᾽ οἰνοχόοι θέραπες

κιρνάντων προχύταισιν ἐν ἀργυρέοις· ὁ δὲ χρυσὸς
οἶνον ἔχων χειρῶν νιζέτω εἰς ἔδαφος.
Σπένδοντες δ' ἁγνῶς Ἡρακλεῖ τ' Ἀλκμήνῃ τε,
Προκλέϊ, Περσείδαις τ', ἐκ Διὸς ἀρχόμενοι,
πίνωμεν, παίζωμεν, ἴτω διὰ νυκτὸς ἀοιδὴ,
ὀρχείσθω τις. Ἑκὼν δ' ἄρχε φιλοφροσύνης.
Ὅντινα δ' εὐειδὴς μίμνει θήλεια πάρευνος,
κεῖνος τῶν ἄλλων κυδρότερον πίεται.

Ἐποιοῦντο δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ καλούμενοι σοφοὶ συμποτικὰς ὁμιλίας. „Παραμυθεῖται γὰρ ὁ οἶνος καὶ τὴν τοῦ γήρως δυσθυμίαν" φησὶ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ μέθης.

9. Διόπερ συνιοῦσι καὶ ἡμῖν ἐπὶ τὰς Διονυσιακὰς ταύτας λαλιὰς, οὐδεὶς ἂν εὐλόγως φθονῆσαι νοῦν ἔχων, κατὰ τοὺς Ἀλέξιδος Ταραντίνους,

οἳ τῶν πέλας
οὐδὲν ἀδικοῦμεν οὐδέν'. Ἀρά γ' οἶσθ', ὅτι
τὸ καλούμενον ζῆν τοῦτο διατριβῆς χάριν
ὄνομ' ἐστὶν ὑποκόρισμα τῆς ἀνθρωπίνης
μοίρας; Ἐγὼ γὰρ, εἰ μὲν εὖ τις ἢ κακῶς
φήσειέ με κρίνειν, οὐκ ἔχοιμ' ἂν σοι φράσαι·
ἔγνωκα γοῦν οὕτως ἐπισκοπούμενος,
εἶναι μανιώδη πάντα τἀνθρώπων ὅλως,
ἀποδημίας δὲ τυγχάνειν ἡμᾶς ἀεὶ
τοὺς ζῶντας, ὥσπερ εἰς πανήγυρίν τινα
ἀφειμένους ἐκ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ σκότους
εἰς τὴν διατριβὴν, εἰς τὸ φῶς τε τοῦθ', ὃ δὴ
ὁρῶμεν. Ὃς δ' ἂν πλεῖστα γελάσῃ καὶ πίῃ
καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἀντιλάβηται τὸν χρόνον
τοῦτον ὃν ἀφεῖται καὶ τύχῃ 'ράνου τινὸς,
πανηγυρίσας, ἥδιστ' ἀπῆλθεν οἴκαδε.

Καὶ κατὰ τὴν καλὴν οὖν Σαπφώ·

Ἐλθὲ, Κύπρι,
χρυσέαισιν ἐν κυλίκεσσιν ἁβροῖς
συμμεμιγμένον θαλίαισι νέκταρ
οἰνοχοοῦσα
τοῖσδε τοῖς ἐμοῖς ἑτάροις τε καὶ σοῖς.

10. *Πρὸς οὓς λεκτέον, ὅτι τρόποι εἰσὶ πόσεων κατὰ πόλεις ἴδιοι, ὡς Κριτίας παρίστησιν ἐν τῇ Λακεδαιμονίων Πολιτείᾳ, διὰ τούτων· „Ὁ μὲν Χῖος καὶ Θάσιος ἐκ μεγάλων κυλίκων ἐπιδέξια, ὁ δ᾽ Ἀττικὸς ἐκ μικρῶν ἐπιδέξια, ὁ δὲ Θετταλικὸς ἐκπώματα προπίνει ὅτῳ ἂν βούλωνται μεγάλα. Λακεδαιμόνιοι δὲ την παρ᾽ αὑτῷ ἕκαστος πίνει, ὁ δὲ παῖς οἰνοχοεῖ, ὅσον ἂν ἀποπίῃ·“ Τοῦ δ᾽ ἐπιδέξια πίνειν μνημονεύει καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Ἀγροίκοις, οὕτως·*

(464) *Τίνα δὴ παρεσκευασμένοι πίνειν τρόπον*
πάρεστε νυνὶ, λέγετε. B. Τίνα πίνειν τρόπον
ἡμεῖς; Τοιοῦτον, οἷον ἂν καὶ σοὶ δοκῇ.
A. Βούλεσθε δήπου τὸν ἐπιδέξι᾽, ὦ πάτερ,
λέγειν ἐπὶ τῷ πίνοντι. B. Τὸν ἐπιδέξια
λέγειν; Ἄπολλον, ὡσπερεὶ τεθνηκότι.

11. *Παραιτητέον δ᾽ ἡμῖν τὰ κεράμεα ποτήρια. Καὶ γὰρ Κτησίας „Παρὰ Πέρσαις (φησὶν), ὃν ἂν βασιλεὺς ἀτιμάσῃ, κεραμέοις χρῆται.“ Χοιρίλος δ᾽ ὁ ἐποποιός φησιν·*

Χερσὶν ὄλβον ἔχω κύλικος τρύφος ἀμφὶς ἐαγὸς,
ἀνδρῶν δαιτυμόνων ναυάγιον, οἷά τε πολλὰ
πνεῦμα Διωνύσοιο πρὸς Ὕβριος ἔκβαλεν ἀκτάς.

Ἐγὼ δὲ εὖ οἶδα, ὅτι ἥδιστα πολλάκις ἐστὶ τὰ κεράμεα ἐκπώματα, ὡς καὶ τὰ παρ᾽ ἡμῖν ἐκ τῆς Κόπτου καταγόμενα· μετὰ γὰρ ἀρωμάτων συμφυραθείσης τῆς γῆς ὀπτᾶ-

ται. Καὶ Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ μέθης „Αἱ Ῥοδιακαὶ (φησὶ), προσαγορευόμεναι χυτρῖδες, διά τε τὴν ἡδονὴν εἰς τὰς μέθας παρεισφέρονται, καὶ διὰ τὸ θερμαινομένας τὸν οἶνον ἧττον ποιεῖν μεθύσκειν. Σμύρνης γὰρ καὶ σχοίνου καὶ τῶν τοιούτων ἑτέρων εἰς τὸ ὕδωρ ἐμβληθέντων, ἕψονται, καὶ παραχεόντων εἰς τὸν οἶνον, ἧττον μεθύσκουσιν." Κἀν ἄλλῳ δὲ μέρει φησίν· „Αἱ Ῥοδιακαὶ χυτρῖδες γίνονται, σμύρνης, σχοίνου ἄνθους, κρόκου, βαλσάμου, ἀμώμου, κινναμώμου, συνεψηθέντων· ἀφ' ὧν τὸ πινόμενον τῷ οἴνῳ παραχυθὲν, οὕτω μέθας ἵστησιν, ὥστε καὶ τῶν ἀφροδισίων παραλύειν τὰ πνεύματα πέττον."

12. Οὐ δεῖ οὖν ἡμᾶς ἐκμανῶς πίνειν, ἀποβλέποντας εἰς τὸ πλῆθος τῶν καλῶν τούτων καὶ παντοδαπῶν κατὰ τὰς τέχνας ἐκπωμάτων. Τὴν δὲ μανίαν τοὺς πολλούς φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῇ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείᾳ τοῖς πλείστοις προσάπτεσθαι. Καλεῖσθαι γοῦν τὴν μὲν γυναικομανίαν, τὴν δὲ ὀρτυγομανίαν. Τινὲς δὲ καὶ δοξομανεῖς καλοῦσι τοὺς φιλοδόξους, καθάπερ τοὺς φιλογύνας γυναικομανεῖς, καὶ τοὺς φιλόρνιθας ὀρνιθομανεῖς, τὸ αὐτὸ σημαινόντων τῶν ὀνομάτων τούτων. Ὥστε καὶ τὰ λοιπὰ μὴ ἀλλοτρίως καλεῖσθαι τὸν τρόπον τοῦτον. Καὶ γὰρ ὁ φίλοψος καὶ ὁ ὀψοφάγος οἷον ὀψομανής ἐστι, καὶ ὁ φίλοινος οἰνομανὴς, καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ὁμοίων, οὐκ ἀλλοτρίως τῆς μανίας κειμένης ἐν αὐτοῖς, ὡς ἁμαρτάνουσι μανικῶς καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ πλεῖον ἀπαρτωμένοις.

13. Ἡμεῖς οὖν, ὡς καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἐγίνετο, ἅμα ἀκροώμενοι τῶν γελωτοποιῶν τούτων καὶ μίμων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν, ὑποπίνωμεν. Λέγει δὲ περὶ τούτων ὁ Φιλόχορος οὑτωσί· „Ἀθηναῖοι τοῖς Διονυσιακοῖς ἀγῶσι,

τὸ μὲν πρῶτον ἠριστηκότες καὶ πεπωκότες ἐβάδιζον ἐπὶ τὴν θέαν, καὶ ἐστεφανωμένοι ἐθεώρουν, παρὰ δὲ τὸν ἀγῶνα πάντα οἶνος αὐτοῖς ᾠνοχοεῖτο, καὶ τραγήματα παρεφέρετο, καὶ τοῖς χοροῖς εἰσιοῦσιν ἐνέχεον πίνειν, καὶ διηγωνισμένοις, ὅτ' ἐξεπορεύοντο, ἐνέχεον πάλιν· μαρτυρεῖν δὲ τούτοις καὶ Φερεκράτη τὸν κωμικὸν, ὅτι μέχρι τῆς καθ' ἑαυτὸν ἡλικίας οὐκ ἀσίτους εἶναι τοὺς θεωροῦντας." Φα-
(465) νόδημος δὲ πρὸς τῷ ἱερῷ φησι τοῦ ἐν Λίμναις Διονύσου τὸ γλεῦκος φέροντας τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῶν πίθων τῷ θεῷ κιρνάναι, εἶθ' αὐτοῖς προσφέρεσθαι· ὅθεν καὶ Λιμναῖον κληθῆναι τὸν Διόνυσον, ὅτι μιχθὲν τὸ γλεῦκος τῷ ὕδατι τότε πρῶτον ἐπόθη κεκραμένον. Διόπερ ὀνομασθῆναι τὰς πηγὰς Νύμφας, καὶ τιθήνας τοῦ Διονύσου, ὅτι τὸν οἶνον αὐξάνει τὸ ὕδωρ κιρνάμενον. Ἡσθέντες οὖν τῇ κράσει, ἐν ᾠδαῖς ἔμελπον τὸν Διόνυσον, χορεύοντες καὶ ἀνακαλοῦντες Εὐανθῆ, καὶ Διθύραμβον, καὶ Βακχευτὰν, καὶ Βρόμιον. Καὶ Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ μέθης φησὶν, ὅτι τοῦ Διονύσου τροφοὶ αἱ Νύμφαι κατ' ἀλήθειαν. Αἱ γὰρ ἄμπελοι πλεῖστον ὑγρὸν χέουσι τεμνόμεναι, καὶ κατὰ φύσιν δακρύουσι. Διόπερ καὶ Εὐριπίδης ἕνα τῶν τοῦ Ἡλίου ἵππων φησὶν εἶναι

Βακχίου φιλανθέος
Αἴθοπα, πεπαίνοντ' ὀρχάτους ὀπωρινούς·
ἐξ οὗ βροτοὶ καλοῦσιν οἶνον αἴθοπα.

Καὶ Ὀδυσσεὺς ὤπασε

Μελιηδέα οἶνον ἐρυθρόν·
ἓν δέπας ἐμπλήσας, ὕδατος δ' ἀνὰ εἴκοσι μέτρα
χεῦ'· ὀδμὴ δ' ἡδεῖα ἀπὸ κρητῆρος ὀδώδει.

Τιμόθεος δ' ἐν Κύκλωπι·

Ἔχευε δ' ἓν μὲν δέπας

κίσσινον μελαίνας
σταγόνος ἀμβρότας,
ἀφρῷ βρυάζον· εἴκοσιν δὲ μέτρ'
ἀνέχευεν, ἔμισγε δ' αἷμα
Βακχίου νεοῤῥύτοις
δακρύοισι Νυμφᾶν."

14. Οἶδα δέ τινας, ἄνδρες θιασῶται, καὶ μέγα φρονήσαντας οὐχ οὕτως ἐπὶ πλούτῳ, ὡς ἐπὶ τῷ κεκτῆσθαι πολλὰ ἐκπώματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ. Ὧν εἷς ἐστι καὶ Πυθέας ὁ Ἀρκὰς ἐκ Φιγαλείας, ὃς καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ὤκνησεν ἐπιθέσθαι τοῖς οἰκείοις ἐπιγράψαι αὐτοῦ τῷ μνήματι τάδε·

Πυθέα μνῆμα τόδ' ἐστ', ἀγαθοῦ καὶ σώφρονος ἀνδρὸς,
ὃς κυλίκων ἔσχεν πλῆθος ἀπειρέσιον,
ἀργυρέων, χρυσοῦ τε καὶ ἠλέκτροιο φαεινοῦ,
τῶν προτέρων πάντων πλείονα πασάμενος.

Τοῦτο δ' ἱστορεῖ Ἁρμόδιος ὁ Λεπρεάτης ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ Φιγάλειαν Νομίμων. Ξενοφῶν δ' ἐν ὀγδόῳ Παιδείας περὶ Περσῶν λέγων, γράφει καὶ ταῦτα· „Καὶ μὴν, ἐκπώματα ἢν μὲν ὡς πλεῖστα ἔχωσι, τούτῳ καλλωπίζονται· ἢν δ' ἐξ ἀδίκων φανερῶς ᾖ μεμηχανημένα, οὐδὲν αἰσχύνονται. Πολὺ γὰρ ηὔξηται ἐν αὐτοῖς ἥ ἀδικία τε καὶ αἰσχροκέρδεια." Ὁ δὲ Οἰδίπους δι' ἐκπώματα τοῖς υἱοῖς κατηράσατο, ὡς ὁ τὴν κυκλικὴν Θηβαΐδα πεποιηκώς φησιν, ὅτι αὐτῷ παρέθηκαν ἔκπωμα, ὃ ἀπηγορεύκει, λέγων οὕτως·

Αὐτὰρ ὁ διογενὴς ἥρως ξανθὸς Πολυνείκης
πρῶτα μὲν Οἰδιπόδῃ καλὴν παρέθηκε τράπεζαν
ἀργυρέην Κάδμοιο θεόφρονος· αὐτὰρ ἔπειτα
χρύσεον ἔμπλησεν καλὸν δέπας ἡδέος οἴνου.
Αὐτὰρ ὅ γ' ὡς φράσθη παρακείμενα πατρὸς ἑοῖο

τιμήεντα γέρα, μέγα οἱ κακὸν ἔμπεσε θυμῷ,
(466) αἶψα δὲ παισὶν ἑοῖσι μετ' ἀμφοτέροισιν ἐπαρὰς
ἀργαλέας ἠρᾶτο· θεὸν δ' οὐ λάνθαν' Ἐρινύν·
ὡς οὔ οἱ πατρῶϊ' ἐνηείῃ φιλότητος
δάσσαιντ', ἀμφοτέροισι δ' ἔοι πόλεμοί τε μάχαι τε.

15. Καικίλιος δ' ὁ ῥήτωρ, ὁ ἀπὸ Καλῆς ἀκτῆς, ἐν τῷ περὶ ἱστορίας Ἀγαθοκλέα φησὶ τὸν τύραννον, ἐκπώματα χρυσᾶ ἐπιδεικνύντα, τοῖς ἑταίροις φάσκειν, ἐξ ὧν ἐκεράμευσε, κατεσκευακέναι ταῦτα. Ὁ δὲ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν τοῖς Λαρισσαίοις Ἀκρίσιος καὶ αὐτὸς ἐκπώματα ὅσα πλεῖστα εἶχεν, ὥς φησιν ὁ τραγικός·

Πολὺν δ' ἀγῶνα πάγξεν' ἀγκηρύσσεται,
χαλκηλάτους λέβητας ἐκτιθεὶς φέρειν
καὶ κοῖλα χρυσόκολλα καὶ πανάργυρα
ἐκπώματ', εἰς ἀριθμὸν ἑξήκοντα δίς.

Ποσειδώνιος δ' ἐν τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν Λυσίμαχόν φησι τὸν Βαβυλώνιον, καλέσαντα ἐπὶ δεῖπνον Ἵμερον, τὸν τυραννήσαντα οὐ μόνον Βαβυλωνίων, ἀλλὰ καὶ Σελευκέων μετὰ τριακοσίων, μετὰ τὸ τὰς τραπέζας ἀρθῆναι, τετράμνουν ἑκάστῳ τῶν τριακοσίων ἔκπωμα δοῦναι ἀργυροῦν, καὶ σπονδοποιησάμενον προπιεῖν ἅμα πᾶσι, καὶ ἀποφέρεσθαι ἔδωκε τὰ ποτήρια. Ἀντικλείδης δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ ἑκκαιδεκάτῳ Νόστων, περὶ Γρᾶ διηγούμενος, τοῦ τὴν ἀποικίαν εἰς Λέσβον στείλαντος σὺν ἄλλοις βασιλεῦσι, καὶ ὅτι χρησμὸς ἦν αὐτοῖς, δηλώσας καθεῖναι διαπλέοντας τῷ Ποσειδῶνι εἰς τὸ πέλαγος παρθένον, γράφει καὶ ταῦτα· „Μυθολογοῦσι δὲ περὶ τῶν ἐν Μηθύμνῃ τινὲς περὶ τῆς ἀφεθείσης εἰς τὴν θάλασσαν παρθένου, καί φασιν, ἐρασθέντα αὐτῆς τῶν ἡγεμόνων τινά, ᾧ ἦν τοὔνο-

μα Ἔναλος, ἐκκολυμβῆσαι, βουλόμενον ἀνασῶσαι τὴν παιδίσκην. Τότε μὲν οὖν, ὑπὸ κύματος αὐτοὺς ἀμφοτέρους κρυφθέντας, ἀφανεῖς γενέσθαι, χρόνῳ δ᾽ ὕστερον, ἤδη τῆς Μηθύμνης οἰκουμένης, παραγενέσθαι τὸν Ἔναλον, καὶ διηγεῖσθαι τὸν τρόπον, καὶ ὅτι ἡ μὲν παρθένος παρὰ ταῖς Νηρηίσι διέτριβεν, αὐτὸς δὲ τὰς τοῦ Ποσει-(781)δῶνος ἔβοσκεν ἵππους· καί ποτε καὶ, κύματος ἐπιφερομένου μεγάλου, συγκολυμβήσαντα αὐτὸν ἐκβῆναι, ἔχοντα κύπελλον χρυσοῦ οὕτω θαυμασίου, ὡς τὸν παρ᾽ αὐτοῖς αὐτῷ παραβαλλόμενον οὐδὲν διάφορον εἶναι χαλκοῦ."

16. Τιμιώτατον δ᾽ ἦν πάλαι τὸ τῶν ἐκπωμάτων κτῆμα. Ἀχιλλεὺς γοῦν ὡς ἐξαίρετόν τι εἶχεν ἀνάθημα δέπας, οὐδέ τις ἄλλος οὔτ᾽ ἀνδρῶν πίνεσκεν ἀπ᾽ αὐτοῦ οὔτε τεῳ σπένδεσκε θεῶν, ὅτε μὴ Διί." Καὶ ὁ Πρίαμος δὲ, τὸν υἱὸν λυτρούμενος τοῖς ἐπισημοτάτοις κειμηλίοις, καὶ δέπας δίδωσι περικαλλές. Αὐτός γε μὴν ὁ Ζεὺς τῆς Ἡρακλέους γενέσεως ἄξιον ἡγεῖται δῶρον Ἀλκμήνῃ δοθῆναι ποτήριον, ὅπερ Ἀμφιτρύωνι εἰκασθεὶς δίδωσιν,

Ἁ δ᾽ ὑποδεξαμένα θαήσατο χρύσεον αἶψα

ποτήριον. Τὸν δὲ Ἥλιον ὁ Στησίχορος ποτηρίῳ διαπλεῖν φησι τὸν Ὠκεανόν· ᾧ καὶ τὸν Ἡρακλέα περαιωθῆναι ἐπὶ τὰς Γηρυόνου βόας ὁρμῶντα. Οἴδαμεν δὲ καὶ τὸ Βαθυκλέους τοῦ Ἀρκάδος ποτήριον, ὃ σοφίας ἆθλον ὁ Βαθυκλῆς τῷ κληθέντι ἀρίστῳ τῶν καλουμένων σοφῶν ἀπέλιπε. Τὸ δὲ Νέστορος ποτήριον πολλοὶ κεραμεύουσι. Πλεῖστοι γὰρ περὶ αὐτοῦ συνεγράψαντο. Καὶ θεοφιλὲς δὲ τὸ ποτήριον· χρυσέοις γοῦν δεπάεσσιν ἀλλήλους δεξιοῦνται. Ἐλευθέριον δέ, φησὶ, καὶ ἐμμελὲς ἐν οἴνῳ διάγειν, μὴ κωθωνιζόμενον, μηδὲ Θρᾳκίῳ νόμῳ ἄμυστιν οἰνοπο-

τεῖν, ἀλλὰ τῷ πόματι φάρμακον ὑγείας ἐγκιρνάναι τὸν λόγον.

17. Ὅτι διὰ σπουδῆς εἶχον οἱ ἀρχαῖοι, ἐγκόλαπτον ἱστορίαν ἔχειν ἐν ἐκπώμασιν. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ τέχνῃ εὐδοκίμησαν Κίμων καὶ Ἀθηνοκλῆς. Ἐχρῶντο δὲ καὶ λιθοκολλήτοις ἐκπώμασι. Μένανδρος δέ πού φησι καὶ ποτήριον τορνευτὸν καὶ τορευτά. Ἀντιφάνης·

Ἄλλοι δὲ καὶ δὴ βακχίου παλαιγενοῦς
ἀφρῷ σκιασθὲν χρυσοκόλλητον δέπας
μεστὸν, κύκλῳ χορεῦον, ἕλκουσι γνάθοις
ὁλκοῖς ἀπαύστοις, παντελῶς ἐστραμμένον
τἄνω κάτω δεικνύντες.

Φησὶ πρός τινα Νικόμαχος·

Ὦ χαῖρε χρυσοκλαῦστα καὶ χρυσοῦς ἐμῶν·

Φιλιππίδης·

Τὰ ποτήρι' ἂν ἴδῃς τὰ παρεσκευασμένα,
ἅπαντα χρυσᾶ, Τρόφιμε, νὴ τὸν οὐρανὸν,
ὑπερήφανα. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐξέστην ἰδών.
Κρατῆρες ἀργυροῖ, κάδοι μείζους ἐμοῦ.

Ὅτι Παρμενίων συγκεφαλαιούμενος ἐν ταῖς πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολαῖς τὰ Περσικὰ λάφυρα „Ποτηρίων (φησὶ) (782) χρυσῶν σταθμὸς, τάλαντα Βαβυλώνια ογ', μναῖ νβ'. Ποτηρίων λιθοκολλήτων σταθμὸς, τάλαντα Βαβυλώνια νς', μναῖ λδ'.“

18. Ἔθος δ' ἦν πρότερον ἐν τῷ ποτηρίῳ ὕδωρ ἐμβάλλεσθαι, μεθ' ὃ τὸν οἶνον. Ξενοφάνης·

Οὐδέ κεν ἐν κύλικι πρότερον κεράσειέ τις οἶνον
ἐγχέας, ἀλλ' ὕδωρ, καὶ καθύπερθε μέθυ.

Ἀνακρέων·

Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὦ παῖ,

φέρε δ' ἀνθεμεῦντας ἡμῖν
στεφάνους· ἔνεικον, ὡς μὴ
πρὸς ἔρωτα πυκταλίζω.

Πρὸ δὲ τούτων Ἡσίοδος·

Κρήνης τ' ἀενάου καὶ ἀποῤῥύτου, ἥτ' ἀθόλωτος,
τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.

Θεόφραστος· „Ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τὴν κρᾶσιν ἐναντίως εἶχε τὸ παλαιὸν τῷ νῦν παρ' Ἕλλησιν ὑπάρχοντι. Οὐ γὰρ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν οἶνον ἐπέχεον, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸν οἶνον, ὅπως ἐν τῷ πίνειν ὑδαρεστέρῳ χρῶνται τῷ ποτῷ, καὶ τούτου ποιησάμενοι τὴν ἀπόλαυσιν ἧττον ὀρέγοιντο τοῦ λοιποῦ. Καὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς κοττάβους κατανήλισκον."

19. Ἔνδοξοι δὲ τορευταὶ Ἀθηνοκλῆς, Κράτης, Στρατόνικος, Μυρμηκίδης ὁ Μιλήσιος, Καλλικράτης ὁ Λάκων, καὶ Μῦς, οὗ εἴδομεν σκύφον Ἡρακλεωτικὸν, τεχνικῶς ἔχοντα Ἰλίου ἐντετορευμένην πόρθησιν, ἔχοντα ἐπίγραμμα τόδε·

Γράμματα Παῤῥασίοιο, τέχνα Μυός. Ἐμμὶ δὲ ἔργον
Ἰλίου αἰπεινᾶς, ἂν ἕλον Αἰακίδαι.

20. Ὅτι κλεινοὶ λέγονται παρὰ Κρησὶν οἱ ἐρώμενοι. Σπουδὴ δὲ αὐτοῖς παῖδας ἁρπάζειν· καὶ τοῖς καλοῖς παρ' αὐτοῖς ἄδοξόν ἐστιν ἐραστοῦ μὴ τυχεῖν. Καλοῦνται δὲ οἱ ἁρπασθέντες παρασταθέντες. Διδόασι δὲ τῷ ἁρπασθέντι στολὴν καὶ βοῦν καὶ ποτήριον. Ἣν καὶ πρεσβύτεροι γενόμενοι φέρουσιν, ἵνα δῆλοι ὦσι κλεινοὶ γενόμενοι.

21. Ὁρᾷς δ', ὅταν πίνωσιν ἄνθρωποι, τότε
πλουτοῦσι, διαπράττουσι, νικῶσιν δίκας,
εὐδαιμονοῦσιν, ὠφελοῦσι τοὺς φίλους.

Αὔξει γὰρ καὶ τρέφει μεγαλύνει τε τὴν ψυχὴν ἡ ἐν τοῖς

πότοις διατριβὴ, ἀναζωπυροῦσα καὶ ἀνεγείρουσα μετὰ φρονήσεως τὸν ἑκάστου νοῦν, ὥς φησιν ὁ Πίνδαρος·

'Ανίκ' ἀνθρώ-
πων καματώδεες οἴχον-
ται μέριμναι στηθέων ἔξω, πελάγει δ'
ἐν πολυχρύσοιο πλούτου
πάντες ἴσα νέομεν
ψευδῆ πρὸς ἀκτάν· ὃς μὲν ἀχρή-
μων, ἀφνεὸς τότε, τοὶ δ'
αὖ πλουτέοντες

εἶτ' ἐπάγει·

ἀέξονται φρένας
ἀμπελίνοις τόξοις δαμέντες.

22. *ΑΓΚΥΛΗ.* Ποτήριον πρὸς τὴν τῶν κοττάβων παιδιὰν χρήσιμον. Κρατῖνος·

Πιεῖν δὲ θάνατος οἶνον, ἂν ὕδωρ ἐπῇ.
'Αλλ' ἴσον ἴσῳ μάλιστ' ἀκράτου δύο χόας
πίνουσ' ἀπ' ἀγκύλης ἐπονομάζουσα *
ἵησι λάταγας τῷ Κορινθίῳ πέει.

Καὶ Βακχυλίδης·

Εὖτε τὴν ἀπ' ἀγκύλης ἵησι τοῖς νεανίαις,
λευκὸν ἐντείνουσα πῆχυν.

'Εντεῦθεν νοοῦμεν τοὺς παρ' Αἰσχύλῳ ἀγκυλητοὺς κοττάβους. Λέγονται δὲ καὶ δόρατα ἀγκυλητὰ καὶ μεσάγκυλα, ἀλλ' ἀπὸ ἀγκύλης, ἤτοι τῆς δεξιᾶς χειρός. Καὶ ἡ κύλιξ δὲ ἡ ἀγκύλη, διὰ τὸ ἀπαγκυλοῦν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐν τῇ προέσει. Ἦν γὰρ τοῖς παλαιοῖς πεφροντισμένον καλῶς καὶ εὐσχημόνως κότταβον προΐεσθαι. Καὶ οἱ πολλοὶ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἐφρόνουν μέγα, ἢ ἐπὶ τῷ εὖ ἀκοντίζειν. Ὠνομάσθη οὖν ἀπὸ τοῦ τῆς χειρὸς σχηματισμοῦ,

ὃν ποιούμενοι εὐρύθμως ἐῤῥίπτουν εἰς τὸ κοττάβιον. Καὶ οἴκους δὲ ἐπιτηδείους κατεσκεύαζον εἰς ταύτην τὴν παιδιάν.

23. Ὅτι παρὰ Τιμαχίδᾳ *ΑΙΑΚΙΣ* ἡ κύλιξ καλεῖται.

ΑΚΑΤΟΣ, ποτήριον ἐοικὸς πλοίῳ. Ἐπικράτης·

Κατάβαλλε τἀκάτια, καὶ κυλίκια
αἶρου τὰ μείζω, κεὐθὺ τοῦ καρχησίου
ἄνελκε τὴν γραῦν, τὴν νέαν τ' ἐπουρίσας,
πλήρωσον, εὐτρεπῆ τε τὸν κοντὸν ποιοῦ,
καὶ τοὺς κάλως ἔκλυε, καὶ χάλα πόδα.

(783) *ΑΩΤΟΝ*, παρὰ Κυπρίοις, τὸ ἔκπωμα, ὡς Πάμφιλος. Φιλητᾶς δὲ, ποτήριον οὖς οὐκ ἔχον.

ΑΡΟΚΛΟΝ, ἡ φιάλη, παρὰ τῷ Κολοφωνίῳ Νικάνδρῳ.

24. *ΑΛΕΙΣΟΝ*, καὶ *ΔΕΠΑΣ* τὸ αὐτό. Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείᾳ περὶ Πεισιστράτου· „Ἐν δ' οἶνον ἔχευε χρυσείῳ δέπαϊ.“ Εἶτα παρακατιὼν τὸ αὐτό·

Τούνεκα σοὶ δώσω χρύσειον ἄλεισον.

Καὶ ἑξῆς τὸ αὐτὸ πάλιν·

Δῶκε δὲ Τηλεμάχῳ καλὸν δέπας.

Φησὶν οὖν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός· „Δοκεῖ μοι φιαλῶδες εἶναι τὸ δέπας. Σπένδουσι γὰρ ἐν αὐτῷ. Λέγει γοῦν Ὅμηρος δέπας, δι' οὗ Διὶ μόνῳ σπένδεσκεν Ἀχιλλεύς. Καλεῖται δὲ δέπας, ἤτοι ὅτι δίδοται πᾶσι τοῖς σπένδειν βουλομένοις, εἴτε καὶ τοῖς πίνειν, ἢ ὅτι δύο ὦπας εἶχε· ταῦτα δὲ ἂν εἴη τὰ ὦτα. Τὸ δὲ ἄλεισον, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἄγαν λεῖον εἶναι, ἢ ὅτι ἁλίζεται ἐν αὐτῷ τὸ ὑγρόν. Ὅτι δὲ δύο ὦτα εἶχε, δῆλον·

Ἤτοι ὁ καλὸν ἄλεισον ἀναιρήσεσθαι ἔμελλε
χρύσεον, ἄμφωτον.

Ἀμφικύπελλον δὲ λέγων αὐτὸ, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει, ἢ,

ὅτι ἦν ἀμφίκυρτον." Σειληνὸς δὲ ἀμφικύπελλόν φησι τὸ μὴ ἔχον ὦτα. Ἄλλοι δὲ τὴν ἀμφί ἀντὶ τῆς περί εἶναι, ἵν' ᾖ περίποτον, τὸ πανταχόθεν πίνειν ἐπιτήδειον. Παρθένιος δὲ διὰ τὸ περικεκυρτῶσθαι τὰ ὠτάρια. Κυφὸν γὰρ εἶναι τὸ κυρτόν. Ἀνίκητος δὲ τὸ μὲν κύπελλόν φησι φιάλην εἶναι, τὸ δὲ ἀμφικύπελλον ὑπερφίαλον, τὸ ὑπερήφανον καὶ καλόν. Εἰ μὴ ἄρα τὸ ποικίλον τῇ κατασκευῇ ἄλεισον θέλει τις ἀκούειν, ἔξω λειότητος ὄν. Πείσανδρος δέ φησιν Ἡρακλέα Τελαμῶνι τῆς ἐπὶ Ἴλιον στρατείας ἀριστεῖον ἄλεισον δοῦναι.

25. Ὅτι ἐστὶ ποτήριον ΑΜΑΛΘΕΙΑΣ ΚΕΡΑΣ, καὶ ΕΝΙΑΥΤΟΣ καλούμενον.

ΑΜΦΩΤΙΣ. Ξύλινον ποτήριον, ᾧ χρῆσθαι τους ἀγροίκους Φιλητᾶς φησι τοὺς ἀμέλγοντας εἰς αὐτὸ καὶ οὕτω πίνοντας.

ΑΜΥΣΤΙΣ. Καλεῖται μὲν οὕτω πόσις τις, ἥν ἐστιν ἀπνευστὶ πίνειν μὴ μύσαντα. Καλοῦσι δὲ οὕτω καὶ τὰ ποτήρια, ἀφ' ὧν ἔστι πιεῖν εὐμαρῶς. Καὶ τὸ ῥῆμα δὲ ἐξημύστισε φασὶ, τὸ ἐφ' ἓν πνεῦμα πιεῖν. Ὡς ὁ κωμικὸς Πλάτων·

Λύσας δὲ ἀργὴν στάμνον εὐώδους ποτοῦ,
ἵησιν εὐθὺς κύλικος εἰς κοῖλον κύτος·
ἔπειτ' ἄκρατον κοὐ τεταργανωμένον
ἔπινε κἀξημύστισεν.

Ἔπινον δὲ τὴν ἄμυστιν μετὰ μέλους, μεμετρημένου πρὸς ὠκύτητα χρόνου. Ὡς Ἀμειψίας·

Αὖλει μοι μέλος·
σὺ δ' ᾆδε πρὸς τήνδ', ἐκπίομαι δ' ἐγὼ τέως.
Αὖλει σὺ, καὶ σὺ τὴν ἄμυστιν λάμβανε.
Οὐ χρὴ πόλλ' ἔχειν θνητὸν ἄνθρωπον,

ἀλλ' ἐρᾶν καὶ κατεσθίειν·
σὺ δὲ κάρτα φείδῃ.

26. *ΑΝΤΙΓΟΝΙΣ.* Ἔκπωμα, ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἀντιγόνου, ὡς ἀπὸ Σελεύκου σελευκὶς, καὶ ἀπὸ Προυσίου προυσίς

ΑΝΑΦΑΙΑ. Ἡ θερμοποτὶς παρὰ Κρησίν.

ΑΡΥΒΑΛΛΟΣ. Ποτήριον κάτωθεν εὐρύτερον, ἄνω δὲ συνηγμένον, ὡς τὰ συσπαστὰ βαλάντια, ἃ καὶ αὐτὰ διὰ τὴν ὁμοιότητα ἀρυβάλλους τινὲς καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσι·

Κατασπένδειν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀρυβάλλῳ
ἀμβροσίαν.

Οὐ πόῤῥω δέ ἐστι τοῦ ἀρυστίχου ὁ ἀρύβαλλος, ἀπὸ τοῦ ἀρύτειν καὶ βάλλειν. Λέγουσι δὲ καὶ πρόχουν ἄρυστιν. Σοφοκλῆς·

Κακῶς σὺ, πρὸς θεῶν ὀλουμένη,
(784) ἣ τὰς ἀρύστεις ὧδ' ἔχουσ' ἐκώμασας.

Ἔστι δὲ καὶ πόλις Ἰώνων Ἄρυστις.

ΑΡΓΥΡΙΣ. Εἶδος ποτηρίου, οὐ μόνον ἐξ ἀργύρου. Ἀναξίλας· „Καὶ πίνειν ἐξ ἀργυρίδων χρυσῶν.“

27. *ΒΑΤΙΑΚΙΟΝ*, λαβρώνιος, τραγέλαφος, πρίστις, ποτηρίων ὀνόματα. Περσικὴ δὲ φιάλη ἡ βατιάκη. Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ βασιλέως ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταῖς πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ σατράπας φέρεταί τις ἐπιστολὴ, ἐν ᾗ ταῦτα γέγραπται· „Βατιάκαι ἀργυραῖ κατάχρυσοι τρεῖς. Κόνδυα ἀργυρᾶ ρος'· τούτων ἐπίχρυσα λγ'. Τισιγίτης ἀργυροῦς εἷς. Μύστροι ἀργυροῖ κατάχρυσοι λβ'. Λαχανοθήκη ἀργυρᾶ μία. Οἰνοφόρον βαρβαρικὸν ἀργυροῦν ποικίλον ἕν. Ἄλλα ποτήρια παντοδαπὰ μικρὰ κθ'.

"Αλλα ποτήρια μικρὰ, ῥυτὰ, καὶ βάτια καὶ λυκιουργοὶ ἐπίχρυσοι, καὶ θυμιατήρια, καὶ τρυβλία."

ΒΗΣΣΑ. Ποτήριον παρ' Ἀλεξανδρεῦσι πλατύτερον ἐκ τῶν κάτω μερῶν, ἐστενωμένον ἄνωθεν.

28. ΒΑΥΚΑΛΙΣ. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ αὕτη, ὡς Σώπατρος ὁ παρῳδός· „Βαυκαλὶς ἡ τετράκυκλος." Καὶ πάλιν·

Νᾶμα μελισσῶν ἡδὺ μὲν ὄρθρου
καταβαυκαλίσαι τοῖς ὑπὸ πολλῆς
κραιπαλοβόσκου δίψης κατόχοις.

Κατασκευάζουσι δὲ, φησὶν, οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν ὕαλον, μεταῤῥυθμίζοντες πολλάκις πολλαῖς ἰδέαις ποτηρίων, παντὸς τοῦ πανταχόθεν κατακομιζομένου κεράμου τὴν ἰδέαν μιμούμενοι. Λύσιππον τὸν ἀνδριαντοποιόν φασι Κασάνδρῳ χαριζόμενον, ὅτε συνῴκισε τὴν Κασάνδρειαν, φιλοδοξοῦντι καὶ βουλομένῳ ἴδιόν τινα εὑρέσθαι κέραμον, διὰ τὸ πολὺν ἐξάγεσθαι τὸν Μενδαῖον οἶνον ἐκ τῆς πόλεως, φιλοτιμηθῆναι, καὶ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ γένη παραθέμενον κεραμίων ἐξ ἑκάστου ἀποπλασάμενον ἴδιον ποιῆσαι πλάσμα.

29. ΒΙΚΟΣ. Ξενοφῶν Ἀναβάσεως πρώτῳ· „Κῦρος ἔπεμπε βίκους οἴνου ἡμιδεεῖς." Ἔστι δὲ φιαλῶδες ποτήριον, κατὰ τὸν Παριανὸν Πολυδεύκην.

ΒΟΜΒΥΛΙΟΣ· Θηρίκλειον Ῥοδιακόν. Οὗ περὶ τῆς ἰδέας Σωκράτης φησίν· „Οἱ μὲν ἐκ φιάλης πίνοντες ὅσον θέλουσι τάχιστ' ἀπαλλαγήσονται, οἱ δὲ ἐκ βομβυλιοῦ κατα μικρὸν στάζοντες." Ἔστι δὲ καὶ ζῶόν τι.

ΒΡΟΜΙΑΔΕΣ. Ἔκπωμα ὅμοιον τοῖς μακροτέροις τῶν σκύφων.

30. *ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΝ ΕΚΠΩΜΑ*, τὸ γράμματα ἔχον ἐγκεχαραγμένα. Ἄλεξις·

Τὴν ὄψιν εἴπω τοῦ ποτηρίου γέ σου
(466) πρώτιστον. Ἦν γὰρ στρογγύλον, μικρὸν πάνυ,
παλαιόν, ὦτα συντεθλασμένον σφόδρα,
ἔχον κύκλῳ τε γράμματ᾽. Β. Ἆρά γ᾽ ἕνδεκα
χρυσᾶ Διὸς σωτῆρος; Α. Οὐκ, ἄλλου μὲν οὖν.

Τοιοῦτον εἴδομεν ποτήριον γραμματικόν, ἀνακείμενον ἐν Καπύῃ τῆς Καμπανίας τῇ Ἀρτέμιδι, ἀργυροῦν, ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν κατεσκευασμένον, καὶ ἐντετυπωμένα ἔχον τὰ ἔπη χρυσοῖς γράμμασιν, ὡς τὸ Νέστορος ὄν. Ἀχαιὸς δ᾽ ὁ τραγικὸς ἐν Ὀμφάλῃ καὶ αὐτὸς περὶ γραμματικοῦ ποτηρίου ποιεῖ τοὺς Σατύρους τάδε λέγοντας·

Ὁ δὲ σκύφος με τοῦ θεοῦ καλεῖ πάλαι,
τὸ γράμμα φαίνων, δέλτ᾽, ἰῶτα, καὶ τρίτον
ὦ, νῦ, τό τ᾽ ὖ πάρεστιν, οὖ κἀπουσίαν
ἐκ τοὐπέκεινα σὰν τό τ᾽ οὖ κηρύσσετον.

Ἐν τούτοις λείπει τὸ ὖ στοιχεῖον, ἐπεὶ πάντες οἱ ἀρχαῖοι τῷ οὖ ἀπεχρῶντο οὐ μόνον ἐφ᾽ ἧς νῦν τάττεται δυνά-
(467) μεως, ἀλλὰ καὶ ὅτε τὴν δίφθογγον διασημαίνει, διὰ τοῦ οὖ μόνου γράφουσι. Παραπλησίως δὲ καὶ τὸ εἶ γράφουσιν, ὅταν καὶ καθ᾽ αὑτὸ μόνον ἐκφωνῆται, καὶ ὅταν συζευγνυμένου τοῦ ἰῶτα. Κἂν τοῖς προκειμένοις οὖν οἱ Σάτυροι τοῦ Διονύσου τὴν τελευταίαν συλλαβὴν διὰ τοῦ ο μόνου, ὡς βραχέος ἐγκεχαραγμένου, ἐδήλωσαν ὅτι συνυπακούεσθαι δεῖ καὶ τὸ υ, ἵν᾽ ᾖ Διονύσου. Τὸ δὲ σὰν ἀντὶ τοῦ σίγμα Δωρικῶς εἰρήκασιν. Οἱ γὰρ μουσικοί, καθάπερ πολλάκις Ἀριστόξενός φησι, τὸ σίγμα λέγειν παρῃτοῦντο διὰ τὸ σκληρόστομον εἶναι καὶ ἀνεπιτήδειον αὐλῷ· τὸ δὲ ῥῶ διὰ τὸ εὔκολον πολλάκις παρα-

λαμβάνουσι. Καὶ τοὺς ἵππους τοὺς τὸ C ἐγκεχαραγμένον ἔχοντας σαμφόρας καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις·

Οὔτ᾽ αὐτὸς οὔθ᾽ ὁ ζύγιος, οὔθ᾽ ὁ σαμφόρας.

Καὶ Πίνδαρος δέ φησι·

Πρὶν μὲν εἷρπε σχοινοτένειά τ᾽ ἀοιδὰ
καὶ τὸ σὰν κίβδηλον ἀπὸ στομάτων.

Μνημονεύει δὲ τοῦ γραμματικοῦ ἐκπώματος, ὡς οὕτως καλουμένου, Εὔβουλος ἐν Νεοττίδι, οὕτως·

Μισῶ κάκιστον γραμματικὸν ἔκπωμ᾽ ἀεί.
Ἀτὰρ ὡς ὅμοιον οὑμὸς υἱὸς ᾤχετο
ἔχων φιάλιον, τῷ δὲ πολλὰ γίγνεται
ὅμοια.

31. ΓΥΑΛΑΣ. Φιλητᾶς ἐν Ἀτάκτοις Μεγαρέας οὕτω φησὶ καλεῖν τὰ ποτήρια, γυάλας. Παρθένιος δ᾽, ὁ τοῦ Διονυσίου, ἐν πρώτῳ περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς λέξεων ζητουμένων φησί· „Γυάλας, ποτηρίου εἶδος, ὡς Μαρσύας γράφει, ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἡρακλέους, οὕτως· „Ὅταν εἰσίῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν, συναντᾶν οἴνου πλήρη γυάλαν ἔχοντά τινα, τὸν δὲ λαβόντα σπένδειν.“

32. ΔΕΙΝΟΣ. [Ὅτι καὶ τοῦτο ποτηρίου ὄνομα] Διονύσιος ὁ Σινωπεὺς ἐν Σωζούσῃ, καταλέγων ὀνόματα ποτηρίων, μνημονεύει καὶ τούτου, λέγων οὕτως·

Ὅσα δ᾽ ἐστὶν εἴδη θηρικλείων τῶν καλῶν,
γύναι, δικότυλοι, τρικότυλοι, δεῖνος μέγας,
χωρῶν μετρητὴν, κυμβίον, σκύφοι, ῥυτά·
ποτήρι᾽ ἡ γραῦς, ἄλλο δ᾽ οὐδὲ ἓν βλέπει.

Κλεάνθης δ᾽ ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ μεταλήψεως ἀπὸ τῶν κατασκευασάντων φησὶν, ὀνομασθῆναι τήν τε θηρίκλειον κύλικα, καὶ τὴν δεινιάδα. Σέλευκος δ᾽, εἰπὼν ἐκ-

πώματος εἶναι γένος τὸν δεῖνον, παρατίθεται Στράττιδος ἐκ Μηδείας·

Οἶσθ', ᾧ προσέοικεν, ὦ Κρέων, τὸ βρέγμα σου;
ἐγῷδα· δείνῳ περὶ κάτω τετραμμένῳ.

Ἀρχέδικος δὲ ἐν Διαμαρτάνοντι, παράγων οἰκέτην τινὰ περὶ ἑταιρίδων διαλεγόμενόν, φησι·

Νικοστράτην τιν' ἤγαγον πρώην σφόδρα
γρυπήν, Σκοτοδείνην ἐπικαλουμένην, ὅτι
δεῖνόν ποτ' ἦρεν ἀργυροῦν ἐν τῷ σκότῳ.
B. Δεῖνον; * * * δεινόν, ὦ θεοί.

Ἔστι καὶ γένος ὀρχήσεως, ὡς Ἀπολλοφάνης ἐν Δαλίδι παρίστησιν, οὑτωσί· „Δεῖνος [τι δεῖνος] καὶ καλαθίσκος [οὑτοσί]." Τελέσιλλα δὲ ἡ Ἀργεία καὶ τὴν ἅλω καλεῖ δεῖνον. Κυρηναῖοι δὲ τὸν ποδονιπτῆρα δεῖνον ὀνομάζουσιν, ὡς Φιλητᾶς φησιν ἐν Ἀτάκτοις.

(468) 33. ΔΕΠΑΣΤΡΑ. Σιληνὸς καὶ Κλείταρχος ἐν Γλώσσαις, παρὰ Κλειτορίοις τὰ ποτήρια καλεῖσθαι. Ἀντίμαχος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν πέμπτῳ Θηβαΐδος φησί·

Πάντα μάλ' ὅσσ' Ἄδρηστος ἐποιχομένους ἐκέλευσεν
ῥεξέμεν· ἐν μὲν ὕδωρ, ἐν δ' ἀσκηθὲς μέλι χεῦαν
ἀργυρέῳ κρητῆρι, περιφραδέως κερόωντες·
νώμησαν δὲ δέπαστρα θοῶς βασιλεῦσιν Ἀχαιῶν,
ἐνσχερὼ ἑστιόωσι, καὶ ἐς λοιβὴν χέον εἶθαρ
χρυσείῃ προχόῳ.

Καὶ πάλιν·

Ἄλλοι δὲ κρητῆρα πανάργυρον ἠδὲ δέπαστρα
οἰσόντων χρύσεια, τά τ' ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι
κείαται.

Κἀν τοῖς ἑξῆς δέ φησι·

Καὶ χρύσεια δέπαστρα καὶ ἀσκηθὲς κελέβειον
ἔμπλειον μέλιτος, τά ῥά οἱ προφερέστερον εἴη.

34. *ΔΑΚΤΥΛΩΤΟΝ* ἔκπωμα οὕτως καλούμενον παρὰ Ἴωνι ἐν Ἀγαμέμνονι·

Οἴσει δὲ δῶρον ἄξιον δραμήματος,
ἔκπωμα δακτυλωτὸν, ἄχραντον πυρὶ,
Πελίου μέγ' ἆθλον, Κάστορος δ' ἔργον ποδῶν.

Ἐπιγένης μὲν οὖν ἀκούει τὸ ἄμφωτον ποτήριον, εἰς ὃ οἷόν τε τοὺς δακτύλους διείρειν ἑκατέρωθεν· ἄλλοι δὲ τὸ ἐν κύκλῳ τύπους ἔχον οἷον δακτύλους, ἢ τὸ ἔχον ἐξοχὰς, οἷα τὰ Σιδόνια ποτήρια, ἢ τὸ λεῖον. Ἄχραντον δὲ πυρὶ παρὰ τὸ Ὁμηρικόν· „Ἄπυρον κατέθηκε λέβητα.“ Τὸ ἐπιτήδειον εἰς ψυχρῶν ὑδάτων ὑποδοχὴν, ἢ τὸ πρὸς ψυχροποσίαν εὔθετον. Τινὲς δὲ τὸ κέρας. Περὶ δὲ τὴν Μολοσσίδα οἱ βόες ὑπερφυῆ ἱστοροῦνται κέρατα ἔχειν· περὶ ὧν τῆς κατασκευῆς Θεόπομπος ἱστορεῖ. Ἐξ ὧν πιθανὸν καὶ αὐτὸν ἐσχηκέναι. Πλησίον δὲ τῆς Μολοσσίας ἡ Ἰωλκός, ἐν ᾗ ὁ ἐπὶ Πελίᾳ ἀγὼν ἐτέθη. Βέλτιον δὲ λέγειν, φησὶν ὁ Δίδυμος ἐν τῷ τοῦ δράματος ἐξηγητικῷ, ὅτι παρήκουσεν Ὁμήρου λέγοντος·

Πέμπτῳ δ' ἀμφίθετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκεν.

Ἔδοξε γὰρ ἔκπωμα εἶναι· ἐστὶ δὲ χαλκεῖον ἐκπέταλον λεβητῶδες, ἐπιτηδείως ἔχον πρὸς ὑδάτων ψυχρῶν ὑποδοχάς. Δακτυλωτὸν δ', οἷον κύκλῳ τὴν φιάλην κοιλότητα ἔχουσαν ἔνδοθεν οἷον δακτύλων, ἢ ἐπεὶ περιείληπται τοῖς τῶν πινόντων δακτύλοις. Τινὲς δὲ ἀπύρωτον φιάλην τὸ κέρας· οὐ γὰρ γίνεται διὰ πυρός. Λέγοι δ' ἂν ἴσως κατὰ μεταφορὰν ἔκπωμα τὴν φιάλην.“ Φιλήμων δ' ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ὀνόμασιν ἢ Γλώσσαις, προθεὶς Καλπίς, φησί· „Δακτυλωτὸν ἔκπωμα καὶ τὸ ἄμφωτον, εἰς ὃ ἐστιν

οἷόν τε τοὺς δακτύλους ἑκατέρωθεν διείρειν. Οἱ δὲ τὸ ἔχον κύκλῳ δακτυλοειδεῖς τύπους τινάς.“

35. *ΕΛΕΦΑΣ. Οὕτως ἐκαλεῖτο ποτήριόν τι, ὡς Δαμόξενός φησιν ἐν Αὑτὸν πενθοῦντι·*

Εἰ δ' οὐχ ἱκανόν σοι, τὸν ἐλέφανθ' ἥκει φέρων
ὁ παῖς. Β. Τί δ' ἐστὶ τοῦτο, πρὸς θεῶν; Α. Ῥυτὸν
(469) *δίκρουνον, ἡλίκον τι τρεῖς χωροῦν χόας,*
Ἄλκωνος ἔργον. Προὔπιεν δέ μοί ποτε
ἐν Κυψέλοις Ἀδαῖος.

Μνημονεύει τοῦ ποτηρίου τούτου καὶ Ἐπίνικος ἐν Ὑποβαλλομέναις, οὗ τὸ μαρτύριον παρέξομαι ἐν τῷ περὶ τοῦ ῥυτοῦ λόγῳ.

36. *ΕΦΗΒΟΣ. Τὸ καλούμενον ποτήριον ἐμβασικοίταν οὕτως φησὶ καλεῖσθαι Φιλήμων ὁ Ἀθηναῖος, ἐν τῷ περὶ Ἀττικῶν ὀνομάτων ἢ Γλωσσῶν. Στέφανος δ' ὁ κωμικὸς ἐν Φιλολάκωνί φησι·*

Τούτῳ προέπιεν ὁ βασιλεὺς κώμην τινά.
Β. Καινόν τι τοῦτο γέγονε νῦν ποτήριον.
Α. Κώμη μὲν οὖν τίς ἐστι περὶ τὴν Θουρίαν.
Β. Εἰς τὰς Ῥοδιακὰς ὅλος ἀπηνέχθην ἐγὼ
καὶ τοὺς ἐφήβους, Σωσία, τοὺς δυσχερεῖς.

37. *ΗΔΥΠΟΤΙΔΕΣ. Ταύτας φησὶν ὁ Σάμιος Λυγκεὺς Ῥοδίους ἀντιδημιουργήσασθαι πρὸς τὰς Ἀθήνησι θηρικλείους, Ἀθηναίων μὲν αὐτὰς τοῖς πλουσίοις διὰ τὰ βάρη χαλκευσαμένων τὸν ῥυθμὸν τοῦτον, Ῥοδίων δὲ διὰ τὴν ἐλαφρότητα τῶν ποτηρίων καὶ τοῖς πένησι τοῦ καλλωπισμοῦ τούτου μεταδιδόντων. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Ἐπιγένης ἐν Ἡρωίνῃ, διὰ τούτων·*

Ψυκτῆρα, κύαθον, κυμβία, ῥυτὰ τέτταρα,
ἡδυποτίδας τρεῖς, ἠθμὸν ἀργυροῦν.

Σῆμος δ' ἐν πέμπτῃ Δηλιάδος ἀνακεῖσθαί φησιν ἐν Δήλῳ χρυσῆν ἡδυποτίδα Ἐχενίκης ἐπιχωρίας γυναικὸς, ἧς μνημονεύει καὶ ἐν τῇ ὀγδόῃ. Κρατῖνος δ' ὁ νεώτερός φησι·

Παρ' Ἀρχεφῶντος ἡδυπότια δώδεκα.

38. ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ. Πείσανδρος ἐν δευτέρῳ Ἡρακλείας τὸ δέπας, ἐν ᾧ διέπλευσεν ὁ Ἡρακλῆς τὸν Ὠκεανὸν, εἶναι μέν φησιν Ἡλίου, λαβεῖν δ' αὐτὸ παρ' Ὠκεανοῦ Ἡρακλέα. Μήποτε δὲ, ἐπεὶ μεγάλοις ἔχαιρε ποτηρίοις ὁ ἥρως, διὰ τὸ μέγεθος παίζοντες οἱ ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς πλεῖν αὐτὸν ἐν ποτηρίῳ ἐμυθολόγησαν. Πανύασις δ' ἐν πρώτῳ Ἡρακλείας παρὰ Νηρέως φησὶ τὴν τοῦ Ἡλίου φιάλην κομίσασθαι τὸν Ἡρακλέα, καὶ διαπλεῦσαι εἰς Ἐρύθειαν. Ὅτι δὲ εἷς ἦν ὁ Ἡρακλῆς τῶν πλεῖστον πινόντων, προείπομεν. Ὅτι δὲ καὶ ὁ ἥλιος ἐπὶ ποτηρίου διεκομίζετο ἐπὶ τὴν δύσιν, Στησίχορος μὲν οὕτως φησίν·

Ἀέλιος δ' Ὑπεριονίδας δέπας ἐσκατέβαινε
χρύσεον, ὄφρα δι' Ὠκεανοῖο περάσας
ἀφίκοιθ' ἱερᾶς ποτὶ βένθεα νυκτὸς ἐρεμνᾶς
ποτὶ ματέρα κουριδίαν τ' ἄλοχον
παῖδας τε φίλους. Ὁ δ' ἐς ἄλσος ἔβα δάφναισι κατάσκιον
ποσσὶ παῖς Διός.

Καὶ Ἀντίμαχος δ' οὑτωσὶ λέγει·

Τότε δὴ εὔχρεῳ ἐν δέπαϊ
Ἠέλιον πόμπευεν ἀγακλυμένη Ἐρύθεια

Καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἡλιάσιν·

Ἔνθ' ἐπὶ δυσμαῖς ἰ̈του
πατρὸς Ἡφαιστοτυκὲς
δέπας, ἐν τῷ διαβάλλει

πολὺν οἰδματόεντα φέρει δρόμου
πόρον οὐδ᾽ εἰς μελανίππου
προφυγὼν ἱερᾶς νυκτὸς ἀμολγόν.

39. Μίμνερμος δ᾽ ἐν Ναννοῖ ἐν εὐνῇ φησι χρυσῇ, (470) κατεσκευασμένῃ πρὸς τὴν χρείαν ταύτην ὑπὸ Ἡφαίστου, τὸν Ἥλιον καθεύδοντα, περαιοῦσθαι πρὸς τὰς ἀνατολάς, αἰνισσόμενος τὸ κοῖλον τοῦ ποτηρίου. Λέγει δ᾽ οὕτως·

Ἠέλιος μὲν γὰρ ἔλαχεν πόνον ἤματα πάντα.
Οὐδέ ποτ᾽ ἄμπαυσις γίγνεται οὐδεμία
ἵπποισίν τε καὶ αὐτῷ, ἐπὴν ῥοδοδάκτυλος Ἠὼς
Ὠκεανὸν προλιποῦσ᾽ οὐρανὸν εἰσαναβῇ.
Τὸν μὲν γὰρ διὰ κῦμα φέρει πολυήρατος εὐνὴ
κοίλη, Ἡφαίστου χερσὶν ἐληλαμένη
χρυσοῦ τιμήεντος, ὑπόπτερος ἄκρον ἐφ᾽ ὕδωρ
εὕδονθ᾽ ἁρπαλέως, χώρου ἀφ᾽ Ἑσπερίδων,
γαῖαν ἐς Αἰθιόπων, ἵνα οἱ θοὸν ἅρμα καὶ ἵπποι
ἑστᾶσ᾽, ὄφρ᾽ Ἠὼς ἠριγένεια μόλῃ.
Ἔνθ᾽ ἐπέβη ἑτέρων ὀχέων Ὑπερίονος υἱός.

Θεόλυτος δ᾽ ἐν δευτέρῳ Ὥρων ἐπὶ λέβητός φησιν αὐτὸν διαπλεῦσαι, τοῦτο πρώτου εἰπόντος τοῦ τὴν Τιτανομαχίαν ποιήσαντος. Φερεκύδης δ᾽ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν, προειπὼν περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐπιφέρει· „Ὁ δ᾽ Ἡρακλῆς ἕλκεται ἐπ᾽ αὐτὸν τὸ τόξον, ὡς βαλῶν, καὶ ὁ Ἥλιος παύσασθαι κελεύει, ὁ δὲ δείσας παύεται. Ἥλιος δὲ ἀντὶ τούτου δίδωσιν αὐτῷ τὸ δέπας τὸ χρύσεον, ὃ αὐτὸν ἐφόρει σὺν ταῖς ἵπποις, ἐπὴν δύνῃ, διὰ τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν νύκτα πρὸς ἕω, ἵν᾽ ἀνίσχει ὁ ἥλιος. Ἔπειτα πορεύεται ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ δέπαϊ τούτῳ ἐς τὴν Ἐρύθειαν. Καὶ ὅτε δὲ ἦν ἐν τῷ πελάγει, Ὠκεανός, πειρώμενος αὐτοῦ, κυμαίνει τὸ

δέπας φανταζόμενος. Ὁ δὲ τοξεύειν αὐτὸν μέλλει, καὶ αὐτὸν δείσας Ὠκεανὸς παύσασθαι κελεύει."

40. ΗΘΑΝΙΟΝ. Ἑλλάνικος ἐν Αἰγυπτιακοῖς οὕτως γράφει· „Αἰγυπτίων ἐν τοῖς οἴκοις κεῖται φιάλη χαλκῆ, καὶ κύαθος χαλκοῦς, καὶ ἠθάνιον χαλκοῦν."

ΗΜΙΤΟΜΟΣ. Ἔκπωμά τι παρ' Ἀττικοῖς ἀπὸ τοῦ σχήματος ὀνομασθὲν, φησὶ Πάμφιλος ἐν Γλώσσαις.

41. ΘΗΡΙΚΛΕΙΟΣ. Ἡ κύλιξ αὕτη ἐγκάθηται περὶ τὰς λαγόνας ἱκανῶς βαθυνομένη, ὦτά τ' ἔχει βραχέα, ὡς ἂν κύλιξ οὖσα. Καὶ μήποτε Ἄλεξις ἐν Ἡσιόνῃ θηρικλείῳ ποιεῖ τὸν Ἡρακλέα πίνοντα, ὅταν οὑτωσὶ λέγῃ·

Γενόμενος (φησὶ) δ' ἔννους μόλις
ᾔτησε κύλικα, καὶ λαβὼν ἑξῆς πυκνὰς
ἕλκει, καταντλεῖ, κατά τε τὴν παροιμίαν
ἀεί ποτ' εὖ μὲν ἀσκὸς, εὖ δὲ θύλακος
ἄνθρωπός ἐστιν.

Ὅτι δὲ κύλιξ ἐστὶν ἡ θηρίκλειος, σαφῶς παρίστησι Θεόφραστος ἐν τῇ περὶ φυτῶν ἱστορίᾳ. Διηγούμενος γὰρ περὶ τῆς τερμίνθου, φησὶ, „τορνεύεσθαι δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ κύλικας θηρικλείους, ὥστε μηδένα διαγνῶναι πρὸς τὰς κεραμέας." Κατασκευάσαι δὲ λέγεται τὴν κύλικα ταύτην Θηρικλῆς, ὁ Κορίνθιος κεραμεὺς, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα ἔχει, γεγονὼς τοῖς χρόνοις κατὰ τὸν κωμικὸν Ἀριστοφάνη. Μνημονεύει δὲ τῆς κύλικος Θεόπομπος μὲν ἐν Νεμέᾳ, οὕτως·

Χώρει σὺ δεῦρο, Θηρικλέους πιστὸν τέκνον,
γενναῖον εἶδος, ὄνομά σοι τί θώμεθα;
(471) Ἆρ' εἶ κάτοπτρον φύσεος; Ἢν πλῆρες δοθῇς,
οὐδέν ποτ' ἄλλο. Δεῦρο δὴ, γεμίσω σ' ἐγώ.
Γραῦ Θεολύτη, γραῦ. Β. Τί με καλεῖς σὺ, φίλτατε;

B. Ἵν' ἀσπάσωμαι. Δεῦρο παρ' ἐμὲ, Θεολυτη.
Παρὰ τὸν νέον ξύνδουλον οὑτωσὶ καλῶς
σπινθὴρ ταλα σπειραις μεναι τοιοῦτό τι
φιλοτησίαν δέ σοι προπίομαι.
Δέξαι· πιοῦσα δ', ὁπόσον ἂν σοι θυμὸς ᾖ,
παράδος τὸ πρῶτον.

Κλεάνθης δ' ἐν τῷ περὶ μεταλήψεως συγγράμματί φησι· „Τὰ τοίνυν εὑρήματα, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἔτι καὶ τὰ λοιπά ἐστιν, οἷον θηρίκλειος, δεινιὰς, ἰφικρατίς· ταῦτα γὰρ πρότερον συνιστορεῖν τοὺς εὑρόντας. Φαίνεται δ' ἔτι καὶ νῦν· εἰ δὲ μὴ ποιεῖ τοῦτο, μεταβεβληκὸς ἂν εἴη μικρὸν τοὔνομα. Ἀλλὰ, καθάπερ εἴρηται, οὐκ ἔστι πιστεῦσαι τῷ τυχόντι.“ Ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσι θηρίκλειον ὀνομασθῆναι τὸ ποτήριον, διὰ τὸ δορὰς θηρίων αὐτῷ ἐντετυπῶσθαι. Πάμφιλος δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἀπὸ τοῦ τὸν Διόνυσον τοὺς θῆρας κλονεῖν, σπένδοντα ταῖς κύλιξι ταύταις κατ' αὐτῶν.

42. Μνημονεύει τοῦ ἐκπώματος καὶ Ἀντιφάνης ἐν Ὁμοίοις, οὕτως·

Ὡς δ' ἐδείπνησαν, (συνάψαι βούλομαι γὰρ τὰν μέσῳ,)
καὶ Διὸς σωτῆρος ἦλθε θηρίκλειον ὄργανον,
τῆς τρυφερᾶς ἀπὸ Λέσβου σεμνοπότου σταγόνος
πλῆρες, ἀφρίζον, ἕκαστος δεξιτερᾷ δ' ἔλαβεν.

Καὶ Εὔβουλος ἐν μὲν Δόλωνι·

Διένιψα δ' οὐδὲν σκεῦος οὐδεπώποτε·
καθαρώτερον γὰρ τὸν κέραμον εἰργαζόμην
ἢ Θηρικλῆς τὰς κύλικας, ἡνίκ' ἦν νέος.

Ἐν δὲ Κυβευταῖς·

Ἄρτι μὲν μάλ' ἀνδρικὴν
τῶν θηρικλείων, ὑπεραφρίζουσαν, παρὰ

κωθωνόχειρον, ψηφοπεριβομβήτριαν,
μέλαιναν, εὐκύκλωτον, ὀξυπύνδακα,
στίλβουσαν, ἀνταυγοῦσαν, ἐκνενιμμένην,
κισσῷ καταβρύουσαν, ἐπικαλούμενοι
εἷλκον Διὸς σωτῆρος.

Ἀραρὼς δ' ἢ Εὔβουλος ἐν Καμπυλίωνι·

Ὦ γαῖα κεραμὶ, τίς σε Θηρικλῆς ποτε
ἔτευξε, κοίλης λαγόνος εὐρύνας βάθος;
Ἤ που κατειδὼς τὴν γυναικείαν φύσιν,
ὡς οὐχὶ μικροῖς ἥδεται ποτηρίοις;

Ἄλεξις δ' ἐν Ἱππεῖ·

Καὶ θηρίκλειός τις κύλιξ, στέφανον κύκλῳ
ἔχουσα χρυσοῦν· οὐ γὰρ ἐπίτηκτόν τινα.

Καὶ ἐν Ἱππίσκῳ·

Μεστὴν ἀκράτου θηρίκλειον ἔσπασε
κοίλην ὑπερθύουσαν.

43. Τίμαιος δ' ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν θηρικλείαν καλεῖ τὴν κύλικα, γράφων οὕτως· „Πολύξενός τις τῶν ἐκ Ταυρομενίου μεθεστηκότων, ταχθεὶς ἐπὶ τὴν πρεσβείαν, ἕτερά τε δῶρα παρὰ τοῦ Νικοδήμου, καὶ κύλικα θηρικλείαν λαβὼν, ἐπανῆκεν. Ἀδαῖος δ' ἐν τοῖς περὶ διαθέσεως τὸ αὐτὸ ὑπολαμβάνει θηρίκλειον εἶναι, καὶ καρχήσιον. Ὅτι δὲ διαφέρει, σαφῶς παρίστησι Καλλίξε-
(472) νος, ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξανδρείας φάσκων, τινὰς ἔχοντας θηρικλείους πομπεύειν, τοὺς δὲ καρχήσια. Ὁποῖον δ' ἐστὶ τὸ καρχήσιον, ἐν τοῖς ἑξῆς λεχθήσεται. Καλεῖται δέ τις καὶ θηρίκλειος κρατὴρ, οὗ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Κύκνῳ·

Φαιδρὸς δὲ κρατὴρ θηρίκλειος ἐν μέσῳ
ἕστηκε, λευκοῦ νέκταρος παλαιγενοῦς

πλήρης, ἀφρίζων· ὃν λαβὼν ἐγὼ κενὸν,
τρίψας, ποιήσας λαμπρὸν, ἀσφαλῆ βάσιν
στήσας, συνάψας καρπίμοις κισσοῦ κλάδοις
ἔστεψα.

Θηλυκῶς δὲ τὴν θηρίκλειον εἶπε Μένανδρος ἐν Θεοφορουμένῃ·

Μέσως μεθύων * θηρίκλειον ἔσπασε.

Καὶ ἐν Μηναγύρτῃ· „Προπίνων θηρίκλειον τρικότυλον." Καὶ Διώξιππος ἐν Φιλαργύρῳ·

Τῆς θηρικλείου τῆς μεγάλης χρεία 'στί μοι.
B. Εὖ οἶδα. A. Καὶ τῶν Ῥοδιακῶν. Ἥδιστα γὰρ
ἐκ τῶν τοιούτων ἐκχέας ποτηρίων
εἴωθα πίνειν.

Πολέμων δ' ἐν πρώτῃ περὶ τῆς Ἀθήνησιν ἀκροπόλεως οὐδετέρως ὠνόμασεν εἰπών· „Τὰ χρυσᾶ θηρίκλεια ὑπόξυλα Νεοπτόλεμος ἀνέθηκεν."

44. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Γελῷος ἐν Φιλαδέλφοις ἢ Ἀποκαρτεροῦντί φησιν·

Ἐφεξῆς στρώματ', ἀργυρώματα,
θηρίκλειοι καὶ τορευτὰ πολυτελῆ ποτήρια
ἕτερα.

Ἀριστοφῶν δ' ἐν Φιλωνίδῃ·

Τοιγαροῦν ἐμοὶ μὲν ἀρτίως ὁ δεσπότης
δι' ἀρετὴν τῶν θηρικλείων εὐκύκλωτον ἀσπίδα,
ὑπεραφρίζουσαν, τρυφῶσαν, ἴσον ἴσῳ κεκραμένην,
προσφέρων ἔδωκεν· οἶμαι, χρηστότητος οὕνεκα.
Εἶτ' ἐλευθέραν ἀφῆκεν βαπτίσας ἐῤῥωμένως.

Θεόφιλος δὲ ἐν Βοιωτίᾳ·

Τετρακότυλον δὲ κύλικα κεραμέαν τινὰ
τῶν θηρικλείων (πῶς δοκεῖς;) κεραννύει

καλῶς, ἀφρῷ ζέουσαν. Οὐδ' ἂν Αὐτοκλῆς
οὕτως μὰ τὴν γῆν εὐρύθμως τῇ δεξιᾷ
ἄρας ἐνώμα.

Ἐν δὲ Προιτίσι·

Καὶ κύλικα * * θηρίκλειον εἰσφέρει,
πλέον ἢ κοτύλας χωροῦσαν ἕπτ' Ἀγαθῆς Τύχης.

ΙΣΘΜΙΟΝ. Πάμφιλος ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων, Κυπρίους τὸ ποτήριον οὕτως καλεῖν.

45. ΚΑΔΟΣ. Σιμίας ποτήριον, παρατιθέμενος Ἀνακρέοντος·

Ἠρίστησα μὲν ἰτρίου λεπτὸν ἀποκλάς,
οἴνου δ' ἐξέπιον κάδον.

Ἐπιγένης δὲ ἐν Μνηματίῳ φησί·

Κρατῆρες, κάδοι,
ὁλκεῖα, κρουνεῖ'. Β. Ἔστι γαρ κρουνεῖα; Α. Ναί.
Λουτῆρι'. Ἀλλὰ τί καθ' ἕκαστον δεῖ λέγειν;
Ὄψει γὰρ αὐτός. Β. Βασιλέως υἱὸν * *
λέγεις ἀφῖχθαι δηλαδὴ Πιξώδαρον.

Ἡδύλος ἐπιγράμμασι·

Πίνωμεν· καὶ γάρ τι νέον, καὶ γάρ τι παρ' οἶνον
(473) εὕροιμεν λεπτὸν, καί τι μελιχρὸν ἔπος.
Ἀλλὰ κάδοις Χίου με κατάβρεχε καὶ λέγε· „παῖζε,
Ἡδύλε." Μισῶ ζῆν εἰς κενὸν, οὐ μεθύων.

Καὶ ἐν ἄλλῳ·

Ἐξ ἠοῦς εἰς νύκτα καὶ ἐκ νυκτῶν Πασισωκλῆς
εἰς ἠοῦν πίνει τετραχόοισι κάδοις·
εἶτ' ἐξαίφνης που τυχὸν οἴχεται. Ἀλλὰ παρ' οἶνον
Σικελίδου παίζει πουλὺ μελιχρότερον,
ἔστι δὲ δὴ πουλὺ στιβαρώτερος. Ὡς δ' ἐπιλάμπει
ἡ χάρις. Ὥστε φίλει, καὶ γράφε, καὶ μέθυε.

Κλειταρχος δ' ἐν ταῖς Γλώσσαις τὸ κεράμιόν φησιν Ἴωνας κάδον καλεῖν. Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ τρίτῃ „φοινικηίου (φησὶν) οἴνου κάδον."

46. *ΚΑΔΙΣΚΟΣ.* Φιλήμων ἐν τῷ προειρημένῳ συγγράμματι ποτηρίου εἶδος. Ἀγγεῖον δ' ἐστὶν, ἐν ᾧ τοὺς κτησίους Δίας ἐγκαθιδρύουσιν, ὡς Ἀντικλείδης φησὶν ἐν τῷ Ἐξηγητικῷ, γράφων οὕτως· „Διὸς κτησίου σημεῖα ἱδρύεσθαι χρὴ ὧδε. Καδίσκον καινὸν δίωτον ἐπιθηματοῦντα, στέψαντα ὦτα ἐρίῳ λευκῷ, καὶ ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ κροκίου, καὶ ἐσθεῖναι, ὅ τι ἂν εὕρῃς, καὶ εἰσχέαι ἀμβροσίαν. Ἡ δ' ἀμβροσία ὕδωρ ἀκραιφνὲς, ἔλαιον, παγκαρπία. Ἅπερ ἔμβαλε." Μνημονεύει τοῦ καδίσκου καὶ Στράττις ὁ κωμικὸς ἐν Λημνομέδᾳ, λέγων οὕτως·

Ἑρμῆς, ὃν ἕλκουσ' οἱ μὲν ἐκ προχοιδίου,
οἱ δ' ἐκ καδίσκου σ' ἴσον ἴσῳ κεκραμένον.

47. *ΚΑΝΘΑΡΟΣ.* Ὅτι μὲν πλοίου ὄνομα κοινὸν, ὅτι δὲ καὶ ποτήριόν τι οὕτω καλεῖται, Ἀμειψίας ἐν Ἀποκοτταβίζουσί φησιν·

Ἡ Μανία, φέρ' ὀξύβαφα καὶ κανθάρους.

Ἄλεξις δ' ἐν Κρατεύᾳ· (ὁ δὲ λόγος περί τινος ἐν καπηλείῳ πίνοντος·)

Εἶθ' ὁρῶ τὸν Ἑρμαΐσκον τῶν ἁδρῶν τούτων τινὰ
κάνθαρον καταστρέφοντα, πλησίον δὲ κείμενον
στρωματέα καὶ γύλιον αὐτοῦ.

Εὔβουλος δ' ἐν Παμφίλῳ, πολλάκις μεμνημένος τοῦ ὀνόματός, φησιν·

Ἐγὼ δὲ, (καὶ γὰρ ἔτυχεν ὂν καταντικρὺ
τῆς οἰκίας καινὸν καπηλεῖον μέγα,)
ἐνταῦθ' ἐπετήρουν τὴν τροφὴν τῆς παρθένου,

κεράσαι κελεύσας τὸν κάπηλόν μοι χόα
ὀβολοῦ, παραθεῖναί θ' ὡς μέγιστον κάνθαρον.

Καὶ πάλιν·

Ὁ δὲ κάνθαρος πάλαι κενὸς ὡς ξηραίνεται.

Καὶ ἔτι·

Ἅμα δὲ λαβοῦσ' ἠφάνικε πηλίκον τινα
οἴεσθε μέγεθος; Ἀρεσίαν μέγαν πάνυ,
καὶ ξηρὸν ἐποίησ' εὐθέως τὸν κάνθαρον.

Ξέναρχος δ' ἐν Πριάπῳ φησὶ τάδε·

Σὺ δὲ μηκέτ' ἔγχει, παιδάριον, εἰς ἀργυροῦν·
εἰς τὸ βαθὺ δὲ πάλιν ἄγωμεν. Εἰς τὸν κάνθαρον,
(474) παιδάριον, ἔγχει, νὴ Δία, νὴ τὸν κάνθαρον.

Ἐπιγένης Ἡρωίνῃ·

Ἀλλ' οὐδὲ κεραμεύουσι νῦν τοὺς κανθάρους,
ὦ τάλαν, ἐκείνους τοὺς ἁδροὺς, ταπεινὰ δὲ
καὶ γλαφυρὰ πάντες, ὥσπερεὶ τὰ ποτήρια
αὔτ', οὐ τὸν οἶνον πιόμενοι.

48. Σωσικράτης Φιλαδέλφοις·

Λεπτὴ δὲ κυρτοῖς ἐγγελῶσα κύμασιν
αὔρα, κόρη Σκείρωνος, ἡσύχῳ ποδὶ
προσῆγε πρᾴως καὶ καλῶς τὸν κάνθαρον.

Φρύνιχος Κωμασταῖς·

Εἶτα κεραμεύων ἐν οἴκῳ σωφρόνως Χαιρέστρατος
ἑκατὸν ἂν τῆς ἡμέρας ἔκλαεν οἴνου κανθάρους.

Νικόστρατος Διαβόλῳ·

Ἡ ναῦς δὲ πότερ' εἰκόσορός ἐστιν, ἢ κύκνος,
ἢ κάνθαρος; Τουτὶ γὰρ ἂν πύθωμ' ὅ τι,
αὐτὸς περανῶ τὰ πάντ'. Β. Ἀμέλει, κυκνοκάνθαρος.
[ἐξ ἀμφοτέρων τούτων κεκεραμευμένος]

Μένανδρος δὲ Ναυκλήρῳ·

Ἥκει λιπὼν Αἰγαῖον ἁλμυρὸν βάθος
Θεόφιλος ἡμῖν, ὦ Στράτων. Ὡς εἰς καλὸν
τὸν υἱὸν εὐτυχοῦντα καὶ σεσωσμένον
πρῶτος λέγω τοι τόν τε χρυσοῦν κάνθαρον.
B. Ποῖον, A. Τὸ πλοῖον.

Καὶ μετ᾽ ὀλίγα·

Τὴν ναῦν σεσῶσθαί μοι λέγεις; B. Ἔγωγε μήν,
τὴν ναῦν ἐκείνην, ἣν ἐποίησε Καλλικλῆς
ὁ Καλύμνιος, Εὐφράνωρ δ᾽ ἐκυβέρνα Θούριος.

Πολέμων δ᾽ ἐν τοῖς πρὸς Ἀντίγονον περὶ ζωγράφων φησίν· „Ἀθήνησιν ἐν τῷ τοῦ Πειρίθου γάμῳ πεποίηκεν Ἱππεὺς τὴν μὲν οἰνοχόην καὶ τὸ κύπελλον λίθινα, χρυσῷ τὰ χείλη περιτεραμνίσας, τὰς δὲ κλισίας ἐλατίνας, χαμᾶζε ποικίλοις στρώμασι κεκοσμημένας, ἐκπώματα δὲ κεραμέους κανθάρους, καὶ τὸν λύχνον ὁμοίως ἐκ τῆς ὀροφῆς ἐξηρτημένον, ἀνακεχυμένας ἔχοντα τὰς φλόγας. Ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ Κανθάρου κεραμέως ὠνομάσθη τὸ ἔκπωμά, φησι Φιλέταιρος ἐν Ἀχιλλεῖ·

Πηλεύς· ὁ πηλεὺς δ᾽ ἐστὶν ὄνομα κεραμέως,
ξηροῦ λυχνοποιοῦ, Κανθάρου, πενιχροῦ πάνυ,
ἀλλ᾽ οὐ τυράννου, νὴ Δία.

Ὅτι δὲ καὶ γυναικεῖον κοσμάριόν ἐστι κάνθαρος, Ἀντιφάνης εἴρηκεν ἐν Βοιωτίᾳ.

49. ΚΑΡΧΗΣΙΟΝ. Καλλίξενος ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξανδρείας φησὶν, ὅτι ποτήριόν ἐστιν ἐπίμηκες, συνηγμένον εἰς μέσον ἐπιεικῶς, ὦτα ἔχον μέχρι τοῦ πυθμένος καθήκοντα. Ἔστι δὲ ἱκανῶς ἐπίμηκες τὸ ποτήριον τὸ καρχήσιον, καὶ τάχα διὰ τὸ ἀνατετάσθαι οὕτως ὠνόμασται. Ἀρχαιότατον δ᾽ ἐστὶ ποτήριον τὸ καρχήσιον, εἴ γε ὁ Ζεὺς ὁμιλήσας Ἀλκμήνῃ ἔδωκε δῶρον αὐτὸ τῆς μί-

ξεως, ὡς Φερεκύδης ἐν τῇ δευτέρᾳ ἱστορεῖ, καὶ Ἡρόδωρος ὁ Ἡρακλεώτης. Ἀσκληπιάδης δ' ὁ Μυρλεανὸς κεκλῆσθαί φησιν αὐτὸ ἀπό τινος τῶν ἐν τῇ νηὶ κατασκευασμάτων. Τοῦ γὰρ ἱστοῦ τὸ μὲν κατωτάτω πτέρνα καλεῖται, ᾗ ἐμπίπτει εἰς τὸν ληνὸν, τὸ δ' οἷον εἰς μέσον τράχηλος, τὸ (475) δὲ πρὸς τῷ τέλει καρχήσιον. Ἔχει δὲ τοῦτο κεραίας ἄνω συννευούσας ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη, καὶ ἐπίκειται τὸ λεγόμενον αὐτῷ θωράκιον, τετράγωνον πάντη, πλὴν τῆς βάσεως καὶ τῆς κορυφῆς· αὗται δὲ προὔχουσι μικρὸν ἐπ' εὐθείας ἐξωτέρω. Ἐπὶ δὲ τοῦ θωρακίου εἰς ὕψος ἀνήκουσα καὶ ὀξεῖα γιγνομένη ἐστὶν ἡ λεγομένη ἠλακάτη. Μνημονεύει δὲ τῶν καρχησίων καὶ Σαπφὼ ἐν τούτοις· „Κῆνοι δ' ἄρα πάντες καρχήσι' ἔχον καὶ ἔλειβον· ἀράσαντο δὲ πάμπαν ἐσλὰ τῷ γαμβρῷ." Σοφοκλῆς δὲ Τυροῖ·

Προστῆναι μέσην
τράπεζαν ἀμφὶ σῖτα καὶ καρχήσια.

πρὸς τὴν τράπεζαν φάσκων προσεληλυθέναι τοὺς δράκοντας, καὶ γενέσθαι περὶ τὰ σιτία καὶ τὰ καρχήσια. Ἔθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἐπὶ τῶν τραπεζῶν κεκραμένα τιθέναι ποτήρια, καθὰ καὶ Ὅμηρος ποιεῖ. Ὠνομάσθη δὲ τὸ καρχήσιον διὰ τὸ τραχύσματα ἔχειν κεγχροειδῆ, καὶ εἴρηται κατὰ ἐναλλαγὴν τοῦ εἶ πρὸς τὸ ἄλφα ἀντὶ τοῦ κερχήσιον· διὸ καὶ Ὅμηρος τοὺς ὑπὸ δίψους κρατουμένους καρχαλέους εἶπεν. Χάρων δ' ὁ Λαμψακηνὸς ἐν τοῖς Ὥροις παρὰ Λακεδαιμονίοις φησὶν, ἔτι καὶ εἰς αὐτὸν δείκνυσθαι τὸ δέπας τὸ δοθὲν Ἀλκμήνῃ ὑπὸ Διὸς, ὅτε Ἀμφιτρύωνι εἰκάσθη.

ΚΑΛΠΙΟΝ. Ποτηρίου τι γένος Ἐρυθραίου, ὥς φησι Πάμφιλος. Οἶμαι δ' αὐτὸ, οἷόν ἐστι τὸ σκάφιον.

50. *ΚΕΛΕΒΗ.* Τούτου τοῦ ἐκπώματος Ἀνακρέων μνημονεύει·

Ἄγε δὴ φέρ' ἡμὶν, ὦ παῖ,
κελέβην, ὅκως ἄμυστιν
προπίω· τὰ μὲν δέκ' ἐγχέας
ὕδατος, τὰ πέντε δ' οἴνου
κυάθους.

Ἄδηλον δὲ, ποῖον εἶδός ἐστι ποτηρίου, ἢ εἰ πᾶν ποτήριον κελέβη καλεῖται ἀπὸ τοῦ χέειν εἰς αὐτὸ τὴν λοιβὴν, ἢ τὸ λείβειν· τοῦτο δὲ ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ συνήθως ἔταττον, ἀφ' οὗ λέγεται καὶ ὁ λέβης. Σειληνὸς δὲ καὶ Κλείταρχος τοὺς Αἰολεῖς φασιν οὕτω καλεῖν τὸ ποτήριον. Πάμφιλος δὲ τὸ ποτήριον θερμοποτίδα καλουμένην τὴν κελέβην εἶναι. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς Γλώσσαις ποιμενικὸν ἀγγεῖον μελιτηρὸν τὴν κελέβην εἶναι. Καὶ γὰρ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος ἐν πέμπτῳ Θηβαΐδος φησί·

Κήρυκας ἀθανάτοισι φέρειν μέλανος οἴνοιο
ἀσκὸν ἐνίπλειον, κελέβειόν θ' ὅττι φέριστον
οἷσιν ἐνὶ μεγάροις κεῖται μέλιτος πεπληθός.

Καὶ πάλιν·

Ἀτὰρ ἀμφίθετον κελέβειον ἑλόντες
ἔμπλειον μέλιτος, τό ῥά οἱ προφερέστερον ἦεν

Ἀλλαχοῦ δέ φησι·

Καὶ χρύσεια δέπαστρα καὶ ἀσκηθὲς κελέβειον
ἔμπλειον μέλιτος, τό ῥά οἱ προφερέστερον εἴη.

Σαφῶς γὰρ νῦν κελέβειον ἀντὶ ἀγγείου τινὸς τέθεικε, προειπὼν ποτήρια δέπαστρα. Θεόκριτος δ' ὁ Συρακόσιος ἐν ταῖς Φαρμακευτρίαις φησί·

Στέψον τὰν κελέβαν φοινικέῳ οἰὸς ἀώτῳ·

Καὶ Εὐφορίων·

Ἠέ ποθεν ποταμῶν κελέβῃ ἀποήφυσας ὕδωρ.

Ἀνακρέων·

Ὠινοχόει δ' ἀμφίπολος
μελιχρὸν οἶνον τρικύαθον κελέβην ἔχουσα.

Διονύσιος δ' ὁ λεπτὸς, ἐξηγούμενος Θεοδωρίδα, τὸ εἰς τὸν Ἔρωτα μέλος, τὴν κελέβην φησὶ τίθεσθαι ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ ποτηρίου, οἷον προυσιάδος καὶ θηρικλείου.

(476) 51. *ΚΕΡΑΣ.* Τοὺς πρώτους λέγεται τοῖς κέρασι τῶν βοῶν πίνειν. Ἀφ' οὗ τὸν Διόνυσον κερατοφυῆ πλάττεσθαι, ἔτι δὲ ταῦρον καλεῖσθαι ὑπὸ πολλῶν ποιητῶν. Ἐν δὲ Κυζίκῳ καὶ ταυρόμορφος ἵδρυται. Ὅτι δὲ τοῖς κέρασιν ἔπινον, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ μέχρι νῦν λέγεσθαι, ὅταν συμμίσγωσι τῷ οἴνῳ τὸ ὕδωρ, κεράσαι φάσκοντες. Καὶ τὸ ἀγγεῖον δ', ἐν ᾧ κιρνᾶται ὁ οἶνος, κρατὴρ, ἀπὸ τοῦ συγκιρνᾶσθαι ἐν αὐτῷ τὸ ὕδωρ, ἀπὸ τοῦ κέρατος, οἷον κερατὴρ, ἀπὸ τοῦ εἰς τὸ κέρας ἐγχεῖσθαι τὸ πόμα. Διαμένει δ' ἔτι καὶ νῦν ἡ τῶν κεράτων κατασκευή. Καλοῦσι γοῦν ἔνιοι ταῦτα ῥυτά. Καὶ τῶν ποιητῶν δὲ πολλοὶ παράγουσι πίνοντας τοὺς ἀρχαίους κέρασι. Πίνδαρος μὲν, ἐπὶ τῶν κενταύρων λέγων·

Ἀνδροδάμαντα δ' ἐπεὶ φῆρες δάεν ῥιπὰν μελιηδέος οἴνου,
ἐσσυμένως ἀπὸ μὲν λευκὸν γάλα χερσὶ τραπεζᾶν
ὤθεον, αὐτόματοι δ' ἐξ ἀργυρέων κεράτων
πίνοντες ἐπλάζοντο.

Καὶ Ξενοφῶν δ', ἐν τῇ ἑβδόμῃ τῆς Ἀναβάσεως, διηγούμενος τὸ παρὰ τῷ Θρᾳκὶ Σεύθῃ συμπόσιον, γράφει οὕτως· „Ἐπεὶ δὲ Ξενοφῶν σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε πρὸς τὸν Σεύθην, ἠσπάζοντο μὲν πρῶτον ἀλλήλους, καὶ κατὰ τὸν Θρᾴκιον νόμον κέρατα οἴνου προὔτεινον.“ Ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ,

περὶ Παφλαγόνων διηγούμενός, φησι· „Κατακείμενοι δ᾽ ἐν στιβάσιν ἐδείπνουν, καὶ ἔπινον κερατίνοις ποτηρίοις.“ Αἰσχύλος δ᾽ ἐν Περραιβίσι τοὺς Περραιβοὺς παρίστησιν ἀντὶ ποτηρίων τοῖς κέρασι χρωμένους, διὰ τούτων·

Ἀργυρηλάτοις
κέρασι, χρυσᾶ στόμια προσβεβλημένοις.

Καὶ Σοφοκλῆς Πανδώρᾳ·

Καὶ πλῆρες ἐκπιόντι χρύσεον κέρας
τρίψει γέμοντα μαλθακῆς ὑπ᾽ ὠλένης.

Ἕρμιππος Μοίραις·

Οἶσθα νῦν ὅ μοι ποίησον; Τήνδε νῦν μή μοι δίδου,
ἐκ δὲ τοῦ κέρατος αὖ μοι δὸς πιεῖν ἅπαξ μόνον.

Λυκοῦργος δ᾽ ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Δημάδου Φίλιππόν φησι τὸν βασιλέα προπίνειν κέρατι τούτοις, οἷς ἐφιλοφρονεῖτο. Τοὺς δὲ Παιόνων βασιλεῖς, φησι Θεόπομπος ἐν δευτέρᾳ Φιλιππικῶν, τῶν βοῶν τῶν παρ᾽ αὐτοῖς γινομένων μεγάλα κέρατα φυόντων, ὡς χωρεῖν τρεῖς καὶ τέτταρας χόας, ἐκπώματα ποιεῖν ἐξ αὐτῶν, τὰ χείλη περιαργυροῦντας καὶ χρυσοῦντας· καὶ Φιλόξενος δ᾽ ὁ Κυθήριος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ φησίν· „Ἐπίνετο, νεκτάρεον πῶμ᾽ ἐν χρυσαῖς προτομαῖς τε ἄλλων κεράτων· ἔβρεχον δὲ κατὰ μικρόν.“ Ἀθηναῖοι δὲ καὶ ἀργυρᾶ ποιοῦντες κέρατα ἔπινον ἐξ αὐτῶν. Ἔστι γοῦν τοῦτο εὑρεῖν ἐν τοῖς Δημιοπράτοις ἀναγεγραμμένον οὕτως, ἐκ στήλης ἀνακειμένης ἐν ἀκροπόλει, ἣ τὰ ἀναθήματα περιέχει· „Κέρας ἔκπωμα ἀργυροῦν, καὶ περισκελὶς πρόσεστι.“

52. ΚΕΡΝΟΣ. Ἀγγεῖον κεραμεοῦν, ἔχον ἐν αὐτῷ πολλοὺς κοτυλίσκους κεκολλημένους, ἐν οἷς εἰσι μήκωνες λευκοὶ, πυροὶ, κριθαὶ, πισοὶ, λάθυροι, ὦχροι, φακοί. Ὁ

δὲ βαστάσας αὐτὸ, οἷον λικνοφορήσας, τούτων γεύεται, ὡς ἱστορεῖ Ἀμμώνιος ἐν τρίτῃ περὶ βωμῶν καὶ θυσιῶν.

53. *ΚΙΣΣΥΒΙΟΝ. Τὸ μόνωτον ποτήριον Φιλήμων. Νεοπτόλεμος δ' ὁ Παριανὸς ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν, τὸ κίσσινον ποτήριον σημαίνειν παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ἀνδρομέδᾳ·*

(477) *Πᾶς δὲ ποιμένων ἔῤῥει λεὼς,*
ὁ μὲν γάλακτος κίσσινον φέρων σκύφος,
πόνων ἀναψυκτῆρ', ὁ δ' ἀμπέλων γάνος.

Τὸ γὰρ κισσύβιον, φησὶ, λέγεται ἐπὶ συνόδου ἀγροικικῆς, ἔνθα προσήκει μάλιστα τὸ ξύλινον ποτήριον. Κλείταρχος δέ φησιν, Αἰολεῖς τὸν σκύφον κισσύβιον καλεῖν· Μαρσύας δὲ κύπελλον καὶ τὸ ξύλινον ποτήριον. Εὔμολπος δὲ γένος τι ποτηρίου, ἴσως, φησὶ, κατ' ἀρχὰς ἐκ κισσίνου κατασκευασθὲν ξύλου. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Αἰτωλικῶν γράφει· „Ἐν τῇ ἱεροποιίῃ τοῦ ΔιδυμαίουΔιὸς κισσοῦ σπονδοποιέονται πετάλοισιν, ὅθεν τὰ ἀρχαῖα ἐκπώματα κισσύβια φωνέεται. Ὅμηρος·

Κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο.“

Ἀσκληπιάδης δ' ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Νεστορίδος· „Σκύφει (φησὶ) καὶ κισσυβίῳ τῶν μὲν ἐν ἄστει καὶ μετρίων οὐδεὶς ἐχρῆτο, συβῶται δὲ καὶ νομεῖς καὶ οἱ ἐν ἀγρῷ· Πολύφημος μὲν τῷ κισσυβίῳ, θατέρῳ δὲ Εὔμαιος.“ Καλλίμαχος δ' ἔοικε διαμαρτάνειν ἐν τῇ συγχρήσει τῶν ὀνομάτων, λέγων ἐπὶ τοῦ οἰκείου ξένου τοῦ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ Πόλλιδι συνεστιασθέντος αὐτῷ·

Καὶ γὰρ ὁ Θρηικίην μὲν ἀπῄνατο χανδὸν ἄμυστιν
ζωροποτεῖν, ὀλίγῳ δ' ἥδετο κισσυβίῳ.
Τῷ μὲν ἐγὼ τόδ' ἔλεξα, περιστείχοντος ἀλείσου
τὸ τρίτον.

Ὁ γαρ λέγων ἄλεισον το αὐτὸ καὶ κισσύβιον, τὴν ἀκριβῆ

θέσιν τῶν ὀνομάτων οὐ διαφυλάττει. Εἰκάσειε δ' ἄν τις τὸ κισσύβιον τὸ πρῶτον ὑπὸ ποιμένων ἐργασθῆναι ἐκ κισσίνου ξύλου. Ἄλλοι δὲ ἐτυμολογοῦσιν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ χεῖσθαι, τὸ δ' ἐστὶ χωρεῖν·

Οὐδὸς δ' ἀμφοτέρους ὅδε χείσεται.

Καὶ ἡ τοῦ ὄφεως κατάδυσις χειὴ, ἡ καταδεχομένη τὸ ζῶον. Καὶ κήθιον τὸ χήτιον, τὸ χωροῦν τοὺς ἀστραγάλους. Διονύσιος δ' ὁ Σάμιος ἐν τοῖς περὶ τοῦ Κύκλου τὸ Ὁμηρικὸν κισσύβιον κυμβίον ἔφη, γράφων οὕτως· „Καὶ αὐτὸν Ὀδυσσεὺς ὁρῶν ταῦτα ποιοῦντα, πληρώσας τοῦ οἴνου κυμβίον δίδωσι πιεῖν."

54. ΚΙΒΩΡΙΟΝ. Ἡγήσανδρος ὁ Δελφὸς Εὐφορίωνά φησι τὸν ποιητὴν, παρὰ Πρυτάνιδι δειπνοῦντα, καὶ ἐπιδεικνυμένου τοῦ Πρυτάνιδος κιβώριά τινα δοκοῦντα πεποιῆσθαι πολυτελῶς, τοῦ κώθωνος εὖ μάλα προβεβηκότος, λαβὼν ἓν τῶν κιβωρίων, ὡς ἐξοινῶν καὶ μεθύων ἐνεούρησε. Δίδυμος δέ φησι, ποτηρίου εἶδος εἶναι, καὶ τάχ' ἂν εἴη τὰ λεγόμενα σκυφία, διὰ τὸ κάτωθεν εἰς στενὸν συνῆχθαι, ὡς τὰ Αἰγύπτια κιβώρια.

55. ΚΟΝΔΥ. Ποτήριον Ἀσιατικόν. Μένανδρος Κόλακι·

Κοτύλας χωροῦν δέκα
ἐν Καππαδοκίᾳ κόνδου χρυσοῦν, Στρουθία.

Ἵππαρχος Ἀνασωζομένοις·

Προσέχεις τι τούτῳ τῷ στρατιώτῃ τοῦ δὲ θείου
ἀργύριον οὗτος οὐδαμόθεν, εὖ οἶδ' ἐγὼ,
ἀλλ' ἢ δαπίδιον ἓν ἀγαπητὸν ποικίλον,
Πέρσας ἔχων καὶ γρῦπας ἐξώλεις τινὰς
(478) τῶν Περσικῶν. Β. Εἰς κόρακας, ὦ μαστιγία.
Α. Καὶ κόνδυ καὶ ψυκτῆρα καὶ κυμβίον.

Νικόμαχος δ' ἐν πρώτῳ περὶ ἑορτῶν Αἰγυπτίων φησί· „Τὸ δὲ κόνδυ ἐστὶ μὲν Περσικὸν, τὴν δὲ ἀρχὴν, ἣν Ἕρμιππος ἀστρολογικὸς, ὡς ὁ κόσμος, ἐξ οὗ τῶν θεῶν τὰ θαύματα καὶ τὰ καρπώσιμα γίνεσθαι ἐπὶ γῆς· διὸ ἐκ τούτου σπένδεσθαι.“ Παγκράτης δ' ἐν πρώτῳ Κογχορηΐδος·

Αὐτὰρ ὅ γε σπείσας ἐκ κόνδυος ἀργυφέοιο
νέκταρ, ἐπ' ἀλλοδαπὴν οἶμον ἔβαινε πόδα.

ΚΟΝΩΝΙΟΣ. Ἴστρος ὁ Καλλιμάχειος ἐν πρώτῳ Πτολεμαΐδος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πόλεως γράφει οὕτως· „Κυλίκων κονωνίων ζεῦγος, καὶ θηρικλειων χρυσοκλύστων ζεῦγος.“

56. ΚΟΤΤΛΟΣ. Τα μόνωτα ποτήρια κότυλοι, ὧν καὶ Ἀλκαῖος μνημονεύει. Διόδωρος δ' ἐν τῷ πρὸς Λυκόφρονα παρὰ Σικυωνίοις καὶ Ταραντίνοις ἐπιπολάζειν φησὶ τὸ ἔκπωμα, εἶναι δὲ αὐτὸ λουτηρίῳ ἐοικὸς βαθεῖ. Ἔχει δὲ καὶ οὖς ἐνιαχῇ. Μνημονεύει δὲ αὐτοῦ καὶ Ἴων ὁ Χῖος, κότυλον οἴνου πλέων λέγων. Ἕρμιππος δ' ἐν Θεοῖς·

Τόν τε κότυλον πρῶτον ἤνεγκ' ἐνέχυρον τῶν γειτόνων.

Καὶ Πλάτων ἐν Διὶ κακουμένῳ· „Τὸν κότυλον φέρει“ φησὶ, καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις. Εὔβουλος δὲ ἐν Ὀδυσσεῖ ἢ Πανόπταις·

Ὁ δ' ἱερεὺς εὐήγορος,
ἐν μέσοις αὐτοῖσιν ἑστὼς, τὴν καλὴν σκευὴν ἔχων.
οἶνον ἐξέσπενδε κοτύλῳ.

Πάμφιλος δὲ ποτηρίου φησὶν εἶναι γένος, ἴδιον δ' εἶναι Διονύσου. Πολέμων δ' ἐν τῷ περὶ τοῦ Δίου κῳδίου φησί· „Μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τελετὴν ποιεῖ, καὶ αἱρεῖται ἐκ τῆς θαλάμης, καὶ νέμει ὅσοι ἄνω τὸ κέρνος περιενηνοχότες. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἀγγεῖον κεραμεοῦν, ἔχον ἐν

αὐτῷ πολλοὺς κοτυλίσκους κεκολλημένους· ἔνι δ' ἐν αὐτοῖς ὅρμινοι, μήκωνες λευκοὶ, πυροὶ, κριθαὶ, πισοὶ, λάθυροι, ὦχροι, φακοὶ, κύαμοι, ζειαὶ, βρόμος, παλάθιον, μέλι, ἔλαιον, οἶνος, γάλα, ὄϊον ἔριον ἄπλυτον. Ὁ δὲ τοῦτο βαστάσας, οἷον λικνοφορήσας, τούτων γεύεται."

57. *ΚΟΤΥΛΗ.* Ἀριστοφάνης Κωκάλῳ·

Ἄλλαι
*ὑποπρεσβύτεραι γρᾶες Θασίου μέλανος μεστον * **
κεραμευομέναις κοτύλαις μεγάλαις [ἔγχεόν ἐς] σφέτερον δέμας οὐδένα κόσμον.
[Ἔρωτι βιαζόμεναι μέλανος οἴνου ἀκράτου.]

Σειληνὸς καὶ Κλείταρχος, ἔτι δὲ Ζηνόδοτος, τὴν κύλικα·

Πάντη δ' ἀμφὶ νέκυν κοτυλήρυτον ἔῤῥεεν αἷμα.

Καί·

Πολλὰ μεταξὺ πέλει κοτύλης καὶ χείλεος ἄκρου.

Σιμάριστος δὲ, τὸ λεπτὸν ποτήριον οὕτω καλεῖσθαι. Διόδωρος δὲ, τὸν παρά τισι κότυλον κοτύλην ὠνομακέναι τὸν ποιητήν· „Πύρνον καὶ κοτύλην." Ὃν κύλικα μὲν οὐκ εἶναι· οὐ γὰρ ἔχειν ὦτα· παραπλήσιον δ' ὑπάρχειν λουτηρίῳ βαθεῖ, ποτηρίου δὲ εἶδος εἶναι. Δύνασθαι δὲ καὶ τὸν παρὰ τοῖς Αἰτωλοῖς καί τισι τῶν Ἰώνων λεγόμενον κότυλον, ὃν ὅμοιον ὄντα τῶν προειρημένων ἓν οὖς ἔχειν. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Κράτης ἐν Παιδιαῖς καὶ Ἕρμιππος ἐν Θεοῖς. Ἀθηναῖοι δὲ μέτρον τι καλοῦσι κοτύλην. Θουκυδίδης· „Ἐδίδοσαν μὲν αὐτῶν ἑκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου." Ἀριστοφάνης Προαγῶνι·

*Ὁ δ' ἀλφίτων * πριάμενος τρεῖς χοίνικας*
κοτύλης δεούσας εἴκοσ' ἀπολογίζεται.

(479) Ἀπολλόδωρος δὲ ποτηρίου τι γένος ὑψηλὸν καὶ ἔγ-

κοιλον. Πᾶν δὲ τὸ κοῖλον κοτύλην, φησὶν, ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ, ὡς καὶ τὸ τῶν χειρῶν κοῖλον. Ὅθεν καὶ κοτυλήρυτον αἷμα τὸ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἀρυσθῆναι δυνάμενον. Καὶ ἐγκοτύλη δέ τις παιδιὰ καλεῖται, ἐν ᾗ καλλάναντες τὰς χεῖρας δέχονται τὰ γόνατα τῶν νενικηκότων οἱ νενικημένοι, καὶ βαστάζουσιν αὐτούς. Διόδωρος δὲ ἐν Ἰταλικαῖς Γλώσσαις καὶ Ἡράκλειτος, ὥς φησι Πάμφιλος, τὴν κοτύλην καλεῖσθαι καὶ ἡμίναν, παρατιθέμενος Ἐπιχάρμου·

Καὶ πιεῖν ὕδωρ διπλάσιον χλιαρὸν, ἡμίνας δύο.

Καὶ Σώφρων· „Κατάστρεψον, τέκνον, τὰν ἡμίναν." Κοτυλίσκην δ' εἴρηκε Φερεκράτης ἐν Κοριαννοῖ· „Τὴν κοτυλίσκην μηδαμῶς." Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι·

Κοτυλίσκιον τὸ χεῖλος ἀποκεκρουμένον.

Κοτύλη δὲ καλεῖται καὶ ἡ τοῦ ἰσχίου κοιλότης, καὶ αἱ τοῦ πουλύποδος ἐν ταῖς πλεκτάναις ἐπιφύσεις παραγώγως κοτυληδόνες. Καὶ τὰ κύμβαλα δ' Αἰσχύλος ἐν Ἠδωνοῖς κοτύλας εἴρηκεν·

Ὁ δὲ χαλκοδέτοις κοτύλαις ὀτοβεῖ.

Μαρσύας δέ φησι, τὸ ἐν τῷ ἰσχίῳ ὀστοῦν καλεῖσθαι ἄλεισον καὶ κύλικα. Κοτυλίσκος δὲ καλεῖται ὁ ἱερὸς τοῦ Διονύσου κρατηρίσκος, καὶ οἷς χέονται οἱ μύσται, ὥς Νίκανδρός φησιν ὁ Θυατειρηνὸς, παρατιθέμενος τὸ ἐκ Νεφελῶν Ἀριστοφάνους· „Μηδὲ στέψω κοτυλίσκον." Σιμίας δὲ ἀποδίδωσι τὴν κοτύλην ἄλεισον.

58. ΚΟΤΤΑΒΙΣ. Ἁρμόδιος ὁ Λεπρεάτης ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ Φιγάλειαν Νομίμων, διεξιὼν περὶ τῶν ἐπιχωρίων δείπνων, γράφει καὶ ταῦτα· „Καθαγιστάντων ταῦτα ἐν κεραμέᾳ κοτταβίδι πιεῖν ἑκάστῳ μικρὸν, καὶ ὁ

προσφέρων ἀνεῖπεν· εὖ δείπνειας.„ Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς ἐν ὑπομνήμασιν, ὧν ἀρχὴ Ἐν τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, φησίν· „Ὁ καλούμενος κότταβος παρῆλθεν εἰς τὰ συμπόσια, τῶν περὶ Σικελίαν, ὥς φησι Δικαίαρχος, πρῶτον εἰσαγαγόντων. Τοσαύτη δὲ ἐγένετο σπουδὴ περὶ τὸ ἐπιτήδευμα, ὥστε εἰς τὰ συμπόσια παρεισφέρειν ἆθλα κοττάβια καλούμενα. Εἶτα κύλικες αἱ πρὸς τὸ πρᾶγμα χρήσιμαι μάλιστ' εἶναι δοκοῦσαι κατεσκευάζοντο, καλούμεναι κοτταβίδες. Πρὸς δὲ τούτοις οἶκοι κατεσκευάζοντο κυκλοτερεῖς, ἵνα πάντες, εἰς τὸ μέσον τοῦ κοττάβου τεθέντος, ἐξ ἀποστήματος ἴσου καὶ τόπων ὁμοίων ἀγωνίζοιντο περὶ τῆς νίκης. Οὐ γὰρ μόνον ἐφιλοτιμοῦντο βάλλειν ἐπὶ τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ καλῶς ἕκαστα αὐτῶν. Ἔδει γὰρ εἰς τὸν ἀριστερὸν ἀγκῶνα ἐρείσαντα, καὶ τῇ δεξιᾷ κυκλώσαντα ὑγρῶς ἀφεῖναι τὴν λάταγα· οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὸ ἐκπῖπτον ἐκ τῆς κύλικος ὑγρόν· ὥστε ἔνιοι μεῖζον ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ καλῶς κοτταβίζειν, τῶν ἐπὶ τῷ ἀκοντίζειν μέγα φρονούντων.“

59. ΚΡΑΤΑΝΙΟΝ. Μήποτε τὸ νῦν καλούμενον κράνειον ἔκπωμα οὕτως ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι. Πολέμων γοῦν, ἢ ὅστις ἐστὶν ὁ ποιήσας τὸν ἐπιγραφόμενον Ἑλλαδικὸν, περὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ λέγων Μεταποντίνων ναοῦ, γράφει καὶ ταῦτα· „Ναὸς Μεταποντίνων, ἐν ᾧ φιάλαι ἀργυραῖ ἑκατὸν τριάκοντα δύο, οἰνοχόαι ἀργυραῖ δύο, (480) ἀποθυστάνιον ἀργυροῦν, φιάλαι τρεῖς ἐπίχρυσοι. Ναὸς Βυζαντίων, ἐν ᾧ Τρίτων κυπαρίσσινος, ἔχων κρατάνιον ἀργυροῦν, Σειρὴν ἀργυρᾶ, καρχήσια δύο ἀργυρᾶ, κύλιξ ἀργυρᾶ, οἰνοχόη χρυσῆ, κέρατα δύο. Ἐν δὲ τῷ ναῷ τῆς Ἥρας τῷ παλαιῷ φιάλαι ἀργυραῖ τριάκοντα, κρατάνια ἀργυρᾶ δύο, χύτρος ἀργυροῦς, ἀποθυστάνιον

χρυσοῦν, κρατὴρ χρυσοῦς, Κυρηναίων ἀνάθημα, βατιάκιον ἀργυροῦν."

ΚΡΟΥΝΕΙΑ. Ἐπιγένης Μνηματίῳ·

Κρατῆρες, κάδοι,
ὁλκεῖα, κρουνεῖ᾽. Β. Ἔστι γὰρ κρουνεῖα; Α. Ναί.

ΚΥΑΘΙΣ. Κοτυλῶδες ἀγγεῖον. Σώφρων ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ μίμῳ Γυναῖκες αἳ τὰν θεὸν φαντὶ ἐξελᾶν· „Ὑποκατώρυκται δ᾽ ἐν κυαθίδι τρίκτοι ἀλεξιφαρμάκων."

60. ΚΥΛΙΞ. Φερεκράτης Δουλοδιδασκάλῳ·

Νυνὶ δ᾽ ἀπονίζων τὴν κύλικα δὸς ἐμπιεῖν,
ἔγχει τ᾽, ἐπιθεὶς τὸν ἠθμόν.

Ταῦτα δ᾽ ἐστὶ κεράμεα ποτήρια, καὶ λέγεται ἀπὸ τοῦ κυλίεσθαι τῷ τροχῷ· ἀφ᾽ ὧν καλεῖται τό τε κυλικεῖον, ἐν ᾧ τίθεται τόπῳ τὰ ποτήρια, κἂν ἀργυρᾶ τυγχάνῃ ὄντα· καὶ τὸ κυλικηγορεῖν, ὅταν ἐπὶ τῇ κύλικί τις ἀγορεύῃ. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ τὴν ἰατρικὴν πυξίδα καλοῦσι κυλικίδα, διὰ τὸ τῷ τόρνῳ κεκυλίσθαι. Ἐγένοντο δ᾽ ἐπίσημοι κύλικες αἵ τε Ἀργεῖαι καὶ αἱ Ἀττικαί. Καὶ τῶν μὲν Ἀττικῶν μνημονεύει Πίνδαρος, ἐν τοῖσδε·

Ὦ Θρασύβουλ᾽, ἐρατᾶν ὄχημ᾽ ἀοιδᾶν
τοῦτο πέμπω [τοι] μεταδόρπιον. Ἐν
ξυνῷ κεν εἴη συμπόταισίν τε γλυκερὸν
καὶ Διωνύσοιο καρπῷ
καὶ κυλίκεσσιν Ἀθηναίαισι κέντρον.

Αἱ δὲ Ἀργεῖαι δοκοῦσι καὶ τὸν τύπον ἔχειν διάφορον πρὸς τὰς Ἀττικάς. Φοξαὶ γοῦν ἦσαν τὸ χεῖλος, ὥς Σιμωνίδης φησὶν ὁ Ἀμόργιος·

Αὕτη δὲ φοξίχειλος·

ἡ εἰς ὀξὺ ἀνηγμένη, οἷοί εἰσιν οἱ ἄμβικες καλούμενοι. Τὸ γὰρ φοξὸν ἐπὶ τούτου τάττουσι, καθότι Ὅμηρος ἐπὶ τοῦ

Θερσίτου· „Φοξὸς ἔην κεφαλήν.“ Καὶ ἔστιν οἷον φαοξὸς, ὁ πρὸς τὰ φάη ὀξὺς ὁρώμενος.

61. Διάφοροι δὲ κύλικες γίνονται καὶ ἐν τῇ τοῦ συσσίτου ἡμῶν Ἀθηναίου πατρίδι Ναυκράτει. Εἰσὶ γὰρ φιαλώδεις μὲν, οὐ κατὰ τόρνον, ἀλλ᾽ ὥσπερ δακτύλῳ πεποιημέναι, καὶ ἔχουσιν ὦτα τέσσαρα, πυθμένα εἰς πλάτος ἐκτεταμένον· (πολλοὶ δ᾽ ἐν τῇ Ναυκράτει κεραμεῖς· ἀφ᾽ ὧν καὶ ἡ πλησίον τῶν κεραμείων πύλη Κεραμικὴ καλεῖται.) καὶ βάπτονται εἰς τὸ δοκεῖν εἶναι ἀργυραῖ. Ἐπαινοῦνται δὲ καὶ αἱ Χῖαι κύλικες, ὧν μνημονεύει Ἕρμιππος ἐν Στρατιώταις·

Χία δὲ κύλιξ ὑψοῦ κρέμαται περὶ πασσαλόφιν.

Γλαύκων δ᾽ ἐν ταῖς Γλώσσαις Κυπρίους φησὶ τὴν κοτύλην κύλικα καλεῖν. Ἱππῶναξ δ᾽ ἐν Συνωνύμοις οὕτως γράφει· „Ἄλεισον, ποτήριον, κύπελλον, ἄμφωτις, σκύφος, κύλιξ, κώθων, καρχήσιον, φιάλη.“ Ἀχαιὸς δ᾽ ὁ Ἐρετριεὺς ἐν Ἀλκμαίωνι ἀντὶ τοῦ κύλικες παραγώγως κυλιχνίδας εἴρηκε διὰ τούτων·

Ἀλλ᾽ ὡς τάχιστα μέλανα δεῦρ᾽ οἶνον φέρειν
κοινόν τε χρὴ κρατῆρα καὶ κυλιχνίδας.

Καὶ Ἀλκαῖος·

(481) Πίνωμεν· τί τὰ λύχν᾽ ἀμμένομεν; Δάκτυλος ἁμέρα.
κάδδ᾽ ἄειρε κυλίχναις μεγάλαις, αἶτα, ποικίλαις.
Οἶνον γὰρ Σεμέλας καὶ Διὸς υἱὸς λαθικαδέα
ἀνθρώποισιν ἔδωκ᾽. Ἔγχεε, κίρναις ἕνα καὶ πλείους.

Καὶ ἐν τῷ δεκάτῳ·

Λάταγες ποτέονται κυλιχνᾶν ἀπὸ Τηιᾶν.

ὡς διαφόρων γινομένων καὶ ἐν Τέῳ κυλίκων.

62. Φερεκράτης Κοριαννοῖ·

Ἐκ τοῦ βαλανείου γὰρ δίεφθος ἔρχομαι,
ξηρὰν ἔχουσα τὴν φάρυγα. B. Δώσω πιεῖν.
A. Γλίσχρον τέ μοὐστὶ τὸ σίαλον νὴ τὼ θεώ.
B. Εἰ λάβω κυρίσοι τὴν κυλίσκην; A. Μηδαμῶς
μικράν γε. Κινεῖται γὰρ εὐθύς μοι χολή,
ἐξ οὗπερ ἔπιον ἐκ τοιαύτης φάρμακον.
Εἰς τὴν ἐμὴν νῦν ἔγχεον τὴν μείζονα.

Ὅτι δὲ μεγάλοις ποτηρίοις αἱ γυναῖκες ἐχρῶντο, ὁ αὐτὸς εἴρηκε Φερεκράτης ἐν Τυραννίδι, διὰ τούτων·

Εἶτα κεραμεύσαντα τοῖς μὲν ἀνδράσιν ποτήρια
πλατέα, τοίχους οὐκ ἔχοντ᾽, ἀλλ᾽ αὐτὸ τοὔδαφος μόνον,
κοὐχὶ χωροῦντ᾽ οὐδὲ κόγχην, ἐμφερῆ γευστηρίοις·
φασὶ δ᾽ αὐταῖσιν βαθείας κύλικας ὥσπερ ὁλκάδας
οἰναγωγούς, περιφερεῖς, λεπτάς, μέσας, γαστροειδεῖς,
οὐκ ἀβούλως, ἀλλὰ πόῤῥωθεν κατεσκευασμέναι
αὔθ᾽, ὅπως ἀνεκλογίστως πλεῖστος οἶνος ἐκποθῇ.
Εἶθ᾽ ὅταν τὸν οἶνον αὐτὰς αἰτιώμεθ᾽ ἐκπιεῖν,
λοιδοροῦνται, κὠμνύουσι μὴ ᾽κπιεῖν, ἀλλ᾽ ἢ μίαν.
Ἡ δὲ κρείττων ἢ μί᾽ ἐστὶ χιλίων ποτηρίων.

63. ΚΥΜΒΙΑ. Τὰ κοῖλα ποτήρια καὶ μικρά· Σιμάριστος. Δωρόθεος δέ· „Γένος ποτηρίων βαθέων τὰ κυμβία καὶ ὀρθῶν, πυθμένα μὴ ἐχόντων, μηδὲ ὦτα.“ Πτολεμαῖος δέ, ὁ τοῦ Ἀριστονίκου, τὰ κυφά. Νίκανδρος δ᾽ ὁ Θυατειρηνὸς, τὸ χωρὶς ὠτίων ποτήριον ὠνομακέναι Θεόπομπον ἐν Μήδῳ. Φιλήμων Φάσματι·

Ἐπεὶ δ᾽ ἡ Ῥόδη
κυμβίον ἀκράτου κατασέσειχ᾽ ὑμᾶς ἄνω.

Διονύσιος δ᾽ ὁ Σάμιος ἐν ἕκτῳ περὶ τοῦ Κύκλου τὸ αὐτὸ οἴεται εἶναι κισσύβιον καὶ κυμβίον. Φησὶ γάρ, ὡς Ὀδυσσεύς, πληρώσας κυμβίον ἀκράτου, ὤρεξε τῷ Κύκλωπι.

Οὐκ ἔστι δὲ μικρὸν τὸ διδόμενον αὐτῷ κισσύβιον παρ᾽ Ὁμήρῳ· οὐ γὰρ ἂν τρὶς πιὼν, μέγιστος ὢν τὸ σῶμα, ταχέως ἂν ὑπὸ τῆς μέθης κατηνέχθη. Τοῦ κυμβίου μνημονεύει καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου, ἀκολουθεῖν αὐτῷ φάσκων ῥυτὰ καὶ κυμβία. Καὶ ἐν τῷ κατὰ Εὐέργου καὶ Μνησιβούλου. Φησὶ δὲ Δίδυμος ὁ γραμματικὸς, ἐπίμηκες εἶναι τὸ ποτήριον καὶ στενὸν τῷ σχήματι, παρόμοιον πλοίῳ. Καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Ἀγροίκοις·

Μεγάλ᾽ ἴσως ποτήρια
προπινόμενα καὶ μέστ᾽ ἀκράτου κυμβία
ἐκάρωσεν ὑμᾶς. Β. Ἀνακεχαίτικεν μὲν οὖν.

Ἄλεξις Ἱππεῖ·

Τά τε κυμβία
(482) ἦν πρόσωπ᾽ ἔχοντα χρυσᾶ παρθένων, νὴ τὸν Δία·
ἦν γὰρ, ὦ τάλαιν᾽ ἔγωγε κακῶν.

64. Ἐρατοσθένης δ᾽ ἐν τῇ πρὸς Ἀγήτορα τὸν Λάκωνα ἐπιστολῇ ὡς κυαθῶδες ἀγγεῖον τὸ κυμβίον παραδίδωσι, γράφων οὕτως· „Θαυμάζουσι δ᾽ οἱ αὐτοὶ καὶ, πῶς, κύαθον μὴ κεκτημένος, ἀλλὰ κυμβίον μόνον, φιάλην προσεκέκτητο. Δοκεῖ δή μοι τὸ μὲν τῆς τῶν ἀνθρώπων χρείας ἕνεκα, τὸ δὲ τῆς τῶν θεῶν τιμῆς εἰς τὴν κτῆσιν παρειληφέναι. Κυάθῳ μὲν οὖν οὐδὲν ἐχρῶντο τόδε, οὐδὲ κοτύλῃ. Κρατῆρα γὰρ ἵστασαν τοῖς θεοῖς, οὐκ ἀργυροῦν, οὐδὲ λιθοκόλλητον, ἀλλὰ τῆς Κωλιάδος γῆς. Τοῦτον δ᾽ ὁσάκις ἐπιπληρώσαιεν, ἀποσπείσαντες τοῖς θεοῖς ἐκ τῆς φιάλης ᾠνοχόουν ἐφεξῆς, τὸν νεοκρᾶτα βάπτοντες τῷ κυμβίῳ, καθὰ καὶ νῦν παρ᾽ ἡμῖν ποιοῦσιν ἐν τοῖς φειδιτίοις. Εἰ δέ ποτε πλεῖον πιεῖν βουληθεῖεν, προσπαρετίθεσαν τοὺς καλουμένους κοτύλους, κάλλιστα καὶ εὐποτώτατα ἐκ-

πωμάτων. Ἦσαν δὲ καὶ οὗτοι τῆς αὐτῆς κεραμείας."
Ὅταν δ' Ἔφιππος ἐν Ἐφήβοις λέγῃ·

Οὐ κύλικας ἐπὶ τὰ δεῖπνα Χαιρήμων φέρει,
οὐ κυμβίοισι πεπολέμηκ' Εὐριπίδης·

οὐ τὸν τραγικὸν λέγει ποιητὴν, ἀλλά τινα ὁμώνυμον αὐτῷ, ἤτοι φίλοινόν τινα, ἢ αἰτίαν ἔχοντα οὐ χρηστὴν, ὥς φησιν Ἀντίοχος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν τῇ μέσῃ κωμῳδίᾳ κωμῳδουμένων ποιητῶν. Τὸ γὰρ ἐπάγεσθαι κατὰ τὰς ἑστιάσεις κυμβία, καὶ δοκεῖν τούτοις διαμάχεσθαι, εἰς ἑκάτερα τείνει. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Νηρηίσι·

Δὸς δὴ τὸν χόα
αὐτῷ, σύγκωμε καὶ τὸ κυμβίον φέρων,
Εὐριπίδης τις τήμερον γενήσεται.

Καὶ Ἔφιππος ἐν Ὁμοίοις ἢ ἐν Ὀβελιαφόροις·

Διονυσίου δὲ δράματ' ἐκμαθεῖν δέοι,
καὶ Δημοφῶντος ἅττ' ἐποίησεν εἰς Κότυν,
ῥήσεις τε κατὰ δεῖπνον Θεωρός μοι λέγοι,
Λάχητί τ' οἰκήσαιμι τὴν ἑξῆς θύραν,
κυμβία τε παρέχοιμ' ἑστιῶν Εὐριπίδῃ.

Ὅτι δὲ καὶ πλοῖον ἡ κύμβη, Σοφοκλῆς ἐν Ἀνδρομέδᾳ φησίν·

Ἵπποισιν ἢ κύμβαισι ναυστολεῖς χθόνα.

Κύμβα ποτήριον, Ἀπολλόδωρος Παφίοις.

65. ΚΥΠΕΛΛΟΝ. Τοῦτο πότερόν ἐστι ταυτὸν τῷ ἀλείσῳ καὶ τῷ δέπαϊ, ἢ ὀνόματι διαλλάσσει;

Τοὺς μὲν ἄρα χρυσέοισι κυπέλλοις υἷες Ἀχαιῶν
δειδέχατ' ἄλλοθεν ἄλλος ἀνασταδόν.

Ἡ διάφορος ἦν ὁ τύπος; καὶ οὐχ, ὥσπερ τὸ δέπας καὶ τὸ ἄλεισον ἀμφικύπελλον, οὕτω δὲ καὶ τοῦτο· κυφὸν δὲ

μόνον. Ἀπὸ γὰρ τῆς κυφότητος τὸ κύπελλον, ὥσπερ καὶ το ἀμφικύπελλον· ἢ ὅτι παραπλήσιον ἦν ταῖς πέλλαις, συνηγμένον μᾶλλον εἰς τὴν κυφότητα· ἢ ἀμφικύπελλα, οἷον ἀμφίκυρτα, ἀπὸ τῶν ὤτων, διὰ τὸ τοιαῦτα εἶναι τῇ κατασκευῇ. Φησὶ γὰρ καὶ ὁ ποιητής· „Χρύσειον ἄμφωτον.“ Ἀντίμαχος δ' ἐν πέμπτῳ Θηβαΐδος·

Πᾶσιν δ' ἡγεμόνεσσιν ἐποιχόμενοι κήρυκες
χρύσεα καλὰ κύπελλα τετυγμένα νωμήσαντο.

Σειληνὸς δέ φησι· „Κύπελλα ἐκπώματα σκύφοις ὅμοια, ὡς
(483) καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος, Κύπελλα δ' ἔνειμε συβώτης.“ Εὔμολπος δὲ ποτηρίου γένος, ἀπὸ τοῦ κυφὸν εἶναι. Σιμάριστος δὲ τὸ δίωτον ποτήριον Κυπρίους, τὸ δὲ δίωτον καὶ τετράωτον Κρῆτας. Φιλῆτας δὲ Συρακοσίους κύπελλα καλεῖν τὰ τῆς μάζης καὶ τῶν ἄρτων ἐπὶ τῆς τραπέζης καταλείμματα.

ΚΥΜΒΗ. Φιλήμων ἐν ταῖς Ἀττικαῖς φωναῖς κύλικος εἶδος. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ ἐτυμολογιῶν Παφίους τὸ ποτήριον καλεῖν κύμβα.

66. ΚΩΘΩΝ. Λακωνικὸν ποτήριον, οὗ μνημονεύει Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ Κύρου παιδείας. Κριτίας δὲ ἐν Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ γράφει οὕτως· „Χωρὶς δὲ τούτων τὰ σμικρότατα ἐς τὴν δίαιταν, ὑποδήματα ἄριστα Λακωνικά, ἱμάτια φορεῖν ἥδιστα καὶ χρησιμώτατα· κώθων Λακωνικός, ἔκπωμα ἐπιτηδειότατον εἰς στρατείαν καὶ εὐφορώτατον ἐν γυλίῳ. Οὗ δὲ ἕνεκα στρατιωτικὸν * * πολλάκις ἀνάγκη ὕδωρ πίνειν οὐ καθαρόν. Πρῶτον μὲν οὖν τὸ μὴ λίαν κατάδηλον εἶναι τὸ πῶμα· εἶτα ἄμβωνας ὁ κώθων ἔχων ὑπολείπει τὸ οὐ καθαρὸν ἐν αὐτῷ.“ Καὶ Πολέμων δ' ἐν τῇ * τῶν πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονον, ὅτι κεραμέοις ἀγγείοις ἐχρῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, γράφει οὕτως·

„Ἀλλὰ μὴν ὅτι ἀρχαϊκὸν ἦν τὸ τοιοῦτον δὲ τῆς ἀγωγῆς γένος * * * ὃ καὶ νῦν δρᾶται παρά τισι τῶν Ἑλλήνων· ἐν Ἄργει μὲν ἐν ταῖς δημοσίαις θοίναις, ἐν Λακεδαίμονι δὲ κατὰ τὰς ἑορτάς, ἔν τε τοῖς ἐπινικίοις καὶ τοῖς γάμοις τῶν παρθένων, πίνουσιν ἐκ κεραμέων ποτηρίων· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμποσίοις καὶ φειδιτίοις ἐν πιθάκναις." Μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀρχίλοχος ἐν ἐλεγείοις, ὡς ποτηρίου, οὕτως·

Ἀλλ' ἄγε σὺν κώθωνι θοῆς διὰ σέλματα νηὸς
φοίτα, καὶ κοίλων πώματ' ἄφελκε κάδων,
ἄγρει δ' οἶνον ἐρυθρὸν ἀπὸ τρυγός· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς
νήφειν ἐν φυλακῇ τῇδε δυνησόμεθα.

ὡς τῆς κύλικος λεγομένης κώθωνος. Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσιν·

Εἰς τὰς ἱππαγωγοὺς εἰσεπήδων ἀνδρικῶς,
πριάμενοι κώθωνας, οἱ δὲ καὶ σκόροδα καὶ κρόμμυα.

Ἡνίοχος Γοργόσι·

Πιεῖν πιεῖν τις ἔγχει, πυριγενῆ
λαβὼν βραχύωτον κυκλοτερῆ παχύστομον
κώθωνα παῖδα φάρυγος.

Θεόπομπος Στρατιώτισιν·

Ἐγὼ γὰρ ἂν κώθωνος ἐκ στρεψαύχενος
πίοιμι τὸν τράχηλον ἀνακεκλασμένη;

Ἄλεξις Ἐρίθοις·

Εἶτα τετρακότυλον ἐπεσόβει κώθωνά μοι,
παλαιὸν οἴκων κτῆμα.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ποτηρίου τούτου καὶ ἀκρατοκώθωνας καλοῦσι τοὺς πλέον ἄκρατον σπῶντας, ὡς Ὑπερίδης ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους. Καλλίξενος δ' ἐν τετάρτῳ περὶ Ἀλεξανδρείας, ἀναγράφων τὴν τοῦ Φιλαδέλφου πόμπην, καὶ κα-

ταλέγων πολλὰ ἐκπώματα, γράφει καὶ τάδε· „Κώθωνες διμέτρητοι δύο."

67. *Περὶ δὲ τοῦ κωθωνίζεσθαι, καὶ ὅτι χρήσιμός ἐστι διὰ χρόνου ὁ κωθωνισμὸς, Μνησίθεος, ὁ Ἀθηναῖος ἰατρὸς, ἐν τῇ περὶ κωθωνισμοῦ ἐπιστολῇ φησιν, οὕτως· „Συμβαίνει, τοὺς μὲν πολὺν ἄκρατον ἐν ταῖς συνουσίαις πίνοντας μεγάλα βλάπτεσθαι καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. (484) Τὸ μέντοι κωθωνίζεσθαι διά τινων ἡμερῶν δοκεῖ μοι ποιεῖν τινα καὶ τοῦ σώματος κάθαρσιν, καὶ τῆς ψυχῆς ἄνεσιν. Γίγνονται γάρ τινες ἡμῖν ἐκ τῶν καθ᾽ ἡμέραν συμποσίων ἐπιπόλαιοι δριμύτητες. Ταύταις οὖν ἐστι τῶν μὲν πόρων οἰκειότατος ὁ διὰ τῆς οὐρήσεως, τῶν δὲ καθάρσεων ἡ διὰ τῶν κωθωνισμῶν πρέπει μάλιστα. Κατανίζεται γὰρ τὸ σῶμα τοῖς οἴνοις· ὑγρὸν γὰρ καὶ θερμὸν ὁ οἶνος. Τὸ δὲ ἀφ᾽ ἡμῶν διηθούμενον οὖρόν ἐστι δριμύ. Τὰ γοῦν ἱμάτια τούτῳ χρώμενοι ῥύμματι πλύνουσιν οἱ γναφεῖς. Τρία δὲ παραφύλαττε, ὅταν κωθωνίζῃ· μὴ πονηρὸν οἶνον πίνειν, μηδὲ ἄκρατον, μηδὲ τραγηματίζεσθαι ἐν τοῖς κωθωνισμοῖς. Ὅταν δὲ ἱκανῶς ἔχῃς ἤδη, μὴ κοιμῶ, πρὶν ἂν ἐμέσῃς πλέον ἢ ἔλαττον. Εἶτα ἐὰν μὲν ἐμέσῃς ἱκανῶς, ἀναπαύου, μικρὸν περιχεάμενος· ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῇς ἱκανῶς κενῶσαι σαυτὸν, πλείονι χρῆσαι τῷ λουτρῷ, καὶ εἰς τὴν πύελον κατακλίθητι σφόδρα εἰς θερμὸν ὕδωρ." Πολέμων δ᾽ ἐν πέμπτῳ τῶν πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονόν φησι· „Διόνυσος τέλειος, καθήμενος ἐπὶ πέτρας· ἐξ εὐωνύμων δ᾽ αὐτοῦ σάτυρος φαλακρὸς, ἐν τῇ δεξιᾷ κώθωνα μόνωτον ῥαβδωτὸν κρατῶν."*

68. *ΛΑΒΡΩΝΙΑ. Ἐκπώματος Περσικοῦ εἶδος ἀπὸ τῆς ἐν τῷ πίνειν λαβρότητος ὠνομασμένον. Πλατὺ δ᾽ ἐστὶ*

τῇ κατασκευῇ καὶ μέγα· ἔχει δὲ καὶ ὦτα μεγάλα. Μένανδρος Ἁλιεῖ·

Εὐποροῦμεν, οὐδὲ μετρίως· ἐκ Κυΐνδων χρυσίον,
Περσικαὶ στολαὶ δ' ἐκεῖναι πορφυραῖ τορεύματα
ἔνδον ἔστ', ἄνδρες, ποτηρίδια * * *
κἀκτυπωμάτων πρόσωπα, τραγέλαφοι, λαβρώνια.

Ἐν δὲ Φιλαδέλφοις·

Ἤδη δ' ἐπίχυσις, διάλιθοι λαβρώνιοι,
Πέρσαι δ' ἔχοντες μυιοσόβας ἑστήκεσαν.

Ἵππαρχος δ' ἐν Θαΐδι·

Ὁ λαβρώνιος δ' ἔσθ' οὗτος ὄρνις. Ἡράκλεις,
ποτήριον χρυσοῦς διακοσίους ἄγον.
Ὦ περιβοήτου, φιλτάτη, λαβρωνίου!

Δίφιλος Πιθραύστῃ, καὶ ἄλλα γένη καταλέγων ποτηρίων, φησί·

Πρίστις, τραγέλαφος, βατιάκη, λαβρώνιος.
Β. Ἀνδραποδίων δὴ ταῦθ', ὁρᾷς. Α. Ἥκιστά γε.
Ἐκπωμάτων δ' ὀνόματα, πρὸς τῆς Ἑστίας.
Ὁ λαβρώνιος χρυσῶν δέ, παῖδες, εἴκοσι.

Δίδυμος δὲ ὅμοιον εἶναί φησιν αὐτὸν βομβυλιῷ ἢ βατιακίῳ.

69. ΛΑΚΑΙΝΑΙ. Κυλίκων εἶδος οὕτως λεγόμενον ἢ ἀπὸ τοῦ κεράμου, ὡς τὰ Ἀττικὰ σκεύη, ἢ ἀπὸ τοῦ σχήματος ἐπιχωριάσαντος ἐκεῖ, ὥσπερ αἱ Θηρίκλειαι λέγονται Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσι·

Συβαρίτιδάς τ' εὐωχίας καὶ Χῖον ἐκ Λακαινᾶν.
[κυλίκων μέθυ ἡδέως καὶ φίλως.]

70. ΛΕΒΑΣΤΗ. Οἱ μὲν ὀξύνουσι τὴν τελευταίαν, ὡς καλή, οἱ δὲ παροξύνουσιν, ὡς μεγάλη. Τοῦτο δὲ τὸ (485) ποτήριον ὠνομάσθη ἀπὸ τῶν εἰς τὰς μέθας καὶ

τὰς ἀσωτίας πολλὰ ἀναλισκόντων, οὓς λαφύκτας καλοῦμεν. Κύλικες δ' ἦσαν μεγάλαι. Ἀριστοφάνης Εἰρήνῃ·

Τί δῆτ', ἐπειδὰν ἐκπίῃς οἴνου κύλικα λεπαστήν;

Ἀφ' ἧς ἐστι λάψαι, τουτέστιν ἀθρόως πιεῖν, κατεναντίον τῷ λεγομένῳ βομβυλιῷ. Φησὶ γάρ που ὁ αὐτός·

Τὸ δ' αἷμα λέλαφας τοὐμὸν, ὦναξ δέσποτα,
Οἷον ἄθρουν μ' ἐξέπιες. Ἐν δὲ Γηρυτάδῃ·

Ἦν δὲ
τὸ πρᾶγμ' ἑορτή. Περιέφερε δ' ἡμῖν κύκλῳ λεπαστὴν
τάχυ προσφέρων παῖς ἐνέχεέν τε σφόδρα κυανοβενθῆ.

Τὸ βάθος παρίστησιν ὁ κωμικὸς τοῦ ποτηρίου. Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀσκληπιῷ·

Τὴν δὲ γραῦν τὴν ἀσθενοῦσαν πάνυ πάλαι, τὴν βρυτικὴν,
ῥίζιον τρίψας τι μικρὸν, δελεάσας τε γεννικῇ
τὸ μέγεθος κοίλῃ λεπαστῇ, τοῦτ' ἐποίησ' ἐκπιεῖν.

Φιλύλλιος Αὔγῃ·

Πάντα γὰρ ἦν μετ' ἀνδρῶν
μειρακίων πίνονθ' ὁμοῦ δ' * * * ἄλλων
γραδίων μεγάλαισιν οἴνου χαίροντα λεπασταῖς.

Θεόπομπος Παμφίλῃ·

Σπόγγος, λεκάνη, πτερὸν, λεπαστὴ πάνυ πυκνὴ,
ἣν ἐκπιοῦσ' ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος
τέττιξ κελαδεῖ

Καὶ ἐν Μήδῳ·

Ὥς ποτ' ἐκήλησεν Καλλίστρατος υἷας Ἀχαιῶν,
κέρμα φίλον διαδοὺς, ὅτε συμμαχίαν ἐρέεινεν·
οἷον δ' οὐ κήλησε δέμας λεπτὸν Ῥαδάμανθυν,
Λύσανδρον κώθωνι πρὶν αὐτῷ δῶκε λεπαστήν.

Ἀμερίας δέ φησι τὴν οἰνοχόην λεπαστὴν καλεῖσθαι. Ἀρι-

ρτοφάνης δὲ καὶ Ἀπολλόδωρος, γένος εἶναι κύλικος. Φερεκράτης Κραπατάλοις·

Τῶν θεατῶν δ᾽ ὅστις ἂν
διψῇ, λεπαστὴν λαψάμενος μεστὴν ἐκχαρυβδίσαι."

Νίκανδρος δ᾽ ὁ Κολοφώνιός φησι Δόλοπας οὕτω καλεῖν τὴν κύλικα. Λυκόφρων δ᾽ ἐν τῷ ἐνάτῳ περὶ κωμῳδίας, παραθέμενος τὰ Φερεκράτους, καὶ αὐτὸς εἶναί φησι γένος κύλικος τὴν λεπαστήν. Μόσχος δ᾽ ἐν ἐξηγήσει Ῥοδιακῶν λέξεων κεραμεοῦν ἀγγεῖόν φησιν αὐτὸ εἶναι, ἐοικὸς ταῖς λεγομέναις πτωματίσιν, ἐκπεταλώτερον δέ. Ἀρτεμίδωρος δὲ ὁ Ἀριστοφάνειος ποτήριον ποιόν. Ἀπολλοφάνης δὲ Κρησί·

Καὶ λεπαστά μ᾽ ἁδύοινος εὐφρανεῖ δι᾽ ἡμέρας.

Θεόπομπος Παμφίλῃ·

Λεπαστὴ μάλα συχνὴ,
ἣν ἐκπιοῦσ᾽ ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος
περίστατον βοῶσα τὴν κώμην ποιεῖ.

(486) Νίκανδρος δ᾽, ὁ Θυατειρηνὸς, κύλιξ φησὶ μείζων, παρατιθέμενος Τηλεκλείδου ἐκ Πρυτάνεων·

Καὶ μελιχρὸν οἶνον ἕλκειν
ἐξ ἡδύπνου λεπαστῆς.

Ἕρμιππος Μοίραις·

Ἢν ἐγὼ πάθω τι τήνδε τὴν λεπαστὴν ἐκπιὼν,
τῷ Διονύσῳ πάντα τἀμαυτοῦ δίδωμι χρήματα.

71. ΛΟΙΒΑΣΙΟΝ. Κύλιξ, ὥς φησι Κλέαρχος καὶ Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνὸς, ᾧ τὸ ἔλαιον ἐπισπένδουσι τοῖς ἱεροῖς· σπονδεῖον δὲ ᾧ τὸν οἶνον· καλεῖσθαι λέγων λοιβίδας καὶ τὰ σπονδεῖα ὑπὸ Ἀντιμάχου τοῦ Κολοφωνίου.

ΛΕΣΒΙΟΝ. Ὅτι ποτηρίου εἶδος Ἡδύλος παρίστησιν ἐν ἐπιγράμμασιν, οὑτωσὶ λέγων·

Ἡ διαπινομένη Καλλίστιον ἀνδράσι, θαῦμα,
κοὐ ψευδὲς, νῆστις τρεῖς χόας ἐξέπιεν·
ἧς τόδε σοὶ, Παφίη, ζωροῖς μέτροισι θυῶεν
κεῖται πορφυρέης λέσβιον ἐξ ὑέλου.
Ἣν σάου πάντως· ὡς καὶ πάντων ἐπ᾽ ἐκείνης
σοὶ τοῖχοι γλυκερῶν σῦλα φέρωσι πόθων.

ΛΟΥΤΗΡΙΟΝ. Ἐπιγένης Μνηματίῳ ἐν τῷ τῶν ποτηρίων καταλόγῳ φησί·

Κρατῆρες, κάδοι,
ὁλκεῖα, κρουνεῖ᾽. Β. Ἔστι γὰρ κρουνεῖα; Α. Ναί.
Λουτήρι᾽. Ἀλλὰ τί καθ᾽ ἕκαστα δεῖ λέγειν;
Ὄψει γὰρ αὐτός.

72. *ΛΥΚΙΟΥΡΓΕΙΣ.* Φιάλαι τινὲς οὕτω καλοῦνται ἀπὸ Λύκωνος τοῦ κατεσκευασμένου, ὡς καὶ Κονώνιοι αἱ ὑπὸ Κόνωνος ποιηθεῖσαι. Μνημονεύει τοῦ Λύκωνος Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ Στεφάνου, κἂν τῷ πρὸς Τιμόθεον ὕβρεως, λέγων οὕτως· „Φιάλας λυκιουργεῖς δύο." [Ἐν δὲ τῷ πρὸς Τιμόθεον γράφει· „Δίδωσιν ἀποθεῖναι τῷ Φορμίωνι μετὰ τῶν χρημάτων καὶ ἄλλας φιάλας λυκιουργεῖς δύο." Ἡρόδοτος δ᾽ ἐν ἑβδόμῃ, προβόλους δύο λυκιουργήσας ἡμιεργέας, ὅτι ἀκόντιά ἐστι πρὸς λύκων θήραν ἐπιτήδεια, ἐν Λυκίᾳ εἰργασμένα.] Ὅπερ ἐξηγούμενος Δίδυμος ὁ γραμματικὸς, τὰς ὑπὸ Λυκίου φησὶ κατεσκευασμένας. Ἦν δὲ οὗτος τὸ γένος Βοιώτιος ἐξ Ἐλευθερῶν, υἱὸς Μύρωνος τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ, ὡς Πολέμων φησὶν ἐν πρώτῳ περὶ ἀκροπόλεως. Ἀγνοεῖ δ᾽ ὁ γραμματικὸς, ὅτι τὸν τοιοῦτον σχηματισμὸν ἀπὸ κυρίων ὀνομάτων οὐκ ἄν τις εὕροι γινόμενον, ἀλλ᾽ ἀπὸ πόλεων ἢ ἐθνῶν. Ἀριστοφάνης τε γὰρ ἐν Εἰρήνῃ φησί·

Τὸ δὲ πλοῖον ἔσται Ναξιουργὴς κάνθαρος.

Κριτίας δὲ ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ· „Κλίνη Μιλησιουργὴς, καὶ δίφρος Μιλησιουργής· κλίνη Χιουργὴς, καὶ τράπεζα Ῥηνιοεργής.“ Ἡρόδοτός τε ἐν τῇ ἑβδόμῃ φησί· „Προβόλους δύο Λυκοεργέας.“ Μήποτ᾿ οὖν καὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ, ὡς καὶ παρὰ τῷ Δημοσθένει, γραπτέον λυκιοεργέας, ἵν᾿ ἀκούηται τὰ ἐν Λυκίᾳ εἰργασμένα.

73. *ΜΕΛΗ.* Οὕτω καλεῖταί τινα ποτήρια, ὧν μνημονεύει Ἀνάξιππος ἐν Φρέατι, λέγων οὕτως·

Σὺ δὲ τὴν μέλην, Συρίσκε, ταυτηνὶ λαβὼν
ἔνεγκον ἐπὶ τὸ μνῆμ᾿ ἐκείνῃ, (μανθάνεις;)
καὶ κατάχεον.

ΜΕΤΑΝΙΠΤΡΟΝ. Ἡ μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐπὴν ἀπονίψωνται, διδομένη κύλιξ. Ἀντιφάνης Λαμπάδι·

Δαίμονος
ἀγαθοῦ μετάνιπτρον ἐντραγεῖν, σπονδὴ, κρότος.

(487) Δίφιλος Σαπφοῖ·

Ἀρχίλοχε, δέξαι τήνδε τὴν μετανιπτρίδα
μεστὴν, Διὸς σωτῆρος ἀγαθοῦ δαίμονος.

Ἔνιοι δὲ τὴν μετὰ τὸ νίψασθαι πόσιν, ὡς Σέλευκος ἐν Γλώσσαις. Καλλίας δ᾿ ἐν Κύκλωψι·

Καὶ δέξαι τηνδὶ μετανιπτρίδα τῆς Ὑγιείας.

Φιλέταιρος Ἀσκληπιῷ·

Ἐνέσεισε μεστὴν ἴσον ἴσῳ μετανιπτρίδα
μεγάλην, ὑπειπὼν τῆς Ὑγιείας τοὔνομα.

Φιλόξενος δ᾿ ὁ διθυραμβοποιὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ, μετὰ τὸ ἀπονίψασθαι τὰς χεῖρας προπίνων τινί, φησι·

Σὺ δὲ τάνδ᾿ ἐκβακχία
εὔδροσον πλήρη μετανιπτρίδα δέξαι.
Πραΰ τί τοι Βρόμιος τὸ γάνος τόδε δοὺς
ἐπὶ τέρψιν ἅπαντας ἄγει.

Ἀντιφάνης Λαμπάδι·

Τράπεζ' ἐφ' ἡμῖν ἔστιν, ἀλλὰ δαίμονος
ἀγαθοῦ μετάνιπτρον.

Νικόστρατος Ἀντερώσῃ·

Μετανιπτρίδ' αὐτῷ τῆς Ὑγιείας ἔγχεον.

74. ΜΑΣΤΟΣ. Ἀπολλόδωρος ὁ Κυρηναῖος, ὥς Πάμφιλός φησι, Παφίους τὸ ποτήριον οὕτως καλεῖν.

ΜΑΘΑΛΙΔΕΣ. Βλαῖσος ἐν Σατούρνῳ φησίν·

Ἑπτὰ μαθαλίδας
ἐπίχει ἡμῖν τῶ γλυκυτάτω.

Πάμφιλος δέ φησι· „Μήποτε ἐκπώματός ἐστιν εἶδος· ἢ μέτρον, οἷον κύαθος.“ Διόδωρος δὲ κύλικα ἀποδίδωσι.

75. ΜΑΝΗΣ. Ποτηρίου εἶδος. Νίκων Κιθαρῳδῷ·

Καὶ πάνυ τις εὐκαίρως προπίνων φησὶ * *
πατριῶτα. Μάνην δ' εἶχε κεραμεοῦν, ἁδρὸν,
χωροῦντα κοτύλας πέντ' ἴσως. Ἐδεξάμην.

Παρέθετο τὰ ἰαμβεῖα καὶ Δίδυμος καὶ Πάμφιλος. Καλεῖται δὲ μάνης καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ κοττάβου ἐφεστηκὸς, ἐφ' οὗ τὰς λάταγας ἐν παιδιᾷ ἔπεμπον· ὅπερ ὁ Σοφοκλῆς ἐν Σαλμωνεῖ χάλκειον ἔφη κάρα, λέγων οὕτως·

Τάδ' ἐστὶ κνισμὸς καὶ φιλημάτων ψόφος,
τῷ καλλικοτταβοῦντι νικητήρια·
τίθημι καὶ βαλόντι χάλκειον κάρα.

Ἀντιφάνης Ἀφροδίτης γοναῖς·

Ἐγὼ 'πιδείξω καθ' ὅν. Ὃς ἂν τὸν κότταβον
ἀφεὶς ἐπὶ τὴν πλάστιγγα ποιήσῃ πεσεῖν, —
B. Πλάστιγγα ποίαν; τοῦτο τοὐπικείμενον
ἄνω τὸ μικρὸν, τὸ πινακίσκιον λέγεις;
A. Τοῦτ' ἐστὶ πλάστιγξ. — οὗτος ὁ κρατῶν γίγνεται.
B. Πῶς δ' εἴσεταί τις τοῦτ'; A. Ἐὰν θίγῃ μόνον

αὐτῆς, ἐπὶ τὸν μάνην πεσεῖται, καὶ ψόφος
ἔσται πάνυ πολύς. *B.* Πρὸς θεῶν, τῷ κοττάβῳ
πρόσεστι καὶ Μάνης τις, ὥσπερ οἰκέτης;

Ἕρμιππος Μοίραις·

'Ράβδον δ' ὄψει (φησὶ) τὴν κοτταβικὴν
ἐν τοῖς ἀχύροισι κυλινδομένην,
μάνης δ' οὐδὲν λατάγων ἀΐει·
τὴν δὲ τάλαιναν πλάστιγγ' ἂν ἴδοις
παρὰ τὸν στροφέα τῆς κηπαίας
ἐν τοῖσι κορήμασιν οὖσαν.

76. ΝΕΣΤΟΡΙΣ. Περὶ τῆς ἰδέας τοῦ Νέστορος ποτηρίου φησὶν ὁ ποιητής·

Πὰρ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἴκοθεν ἦγ' ὁ γεραιός,
χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον· οὔατα δ' αὐτοῦ
τέσσαρ' ἔσαν, δοιαὶ δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
χρύσειαι νεμέθοντο· δύω δ' ὑπὸ πυθμένες ἦσαν.
(488) ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης
πλεῖον ἐόν· Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν.

Ἐν τούτοις ζητεῖται πρῶτον μέν, τί ποτ' ἐστὶ τὸ χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔπειτα τί τὸ οὔατα δ' αὐτοῦ τέσσαρ' ἔσαν. Τὰ γὰρ ἄλλα ποτήρια φησὶν ὁ Μυρλεανὸς Ἀσκληπιάδης ἐν τῷ περὶ τῆς Νεστορίδος δύο ὦτα ἔχειν. Πελειάδας δὲ πῶς ἄν τις ὑπόθοιτο νεμομένας περὶ ἕκαστον τῶν ὤτων; Πῶς δὲ καὶ λέγει δύο πυθμένας εἶναι τοῦ ποτηρίου; Ἰδίως δὲ καὶ τοῦτο λέγεται, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι μογοῦντες ἐβάσταζον τὸ ποτήριον, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν. Ταῦτα προθέμενος ὁ Ἀσκληπιάδης, ζητεῖ περὶ τῶν ἥλων, πῶς πεπαρμένους αὐτοὺς δεῖ δέχεσθαι. Οἱ μὲν οὖν λέγουσιν, ἔξωθεν δεῖν ἐμπείρεσθαι τοὺς χρυσοῦς ἥλους τῷ ἀργυρῷ ἐκπώματι,

κατὰ τον τῆς ἐμπαιστικῆς τέχνης * * ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀχιλλέως σκήπτρου·

Ὣς φάτο χωόμενος, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ,
χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον.

Ἐμφαίνεται γὰρ, ὡς τῶν ἥλων ἐμπεπερονημένων, καθάπερ ἐπὶ τῶν ῥοπάλων. Καὶ ἐπὶ τοῦ ξίφους τοῦ Ἀγαμέμνονος·

Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος· ἐν δέ οἱ ἧλοι
χρύσειοι πάμφαινον· ἀτὰρ περὶ κουλεὸν ἦεν
ἀργύρεον.

Ἀπελλῆς μὲν οὖν ὁ τορευτὴς ἐπεδείκνυε, φησὶν, ἡμῖν ἔν τισι Κορινθιακοῖς ἔργοις τὴν τῶν ἥλων θέσιν. Ἐξοχὴ δ' ἦν ὀλίγη τοῖς κολαπτῆρσιν ἐπηρμένη, καὶ οἱονεὶ κεφαλίδας ἥλων ἀποτελοῦσα. Πεπάρθαι δὲ λέγεται τοὺς ἥλους ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, οὐχ ὅτι ἔξωθεν πρόσκεινται καὶ πεπαρμένοι εἰσὶν, ἀλλ' ὅτι ἐμπεπαρμένοις ἐοίκασιν, ἔξω τε ὀλίγῳ προὔχουσι, μετέωροι τῆς ἄλλης ἐπιφανείας ὄντες.

77. Καὶ περὶ τῶν ὤτων οὕτως διορίζονται, ὅτι εἶχε μὲν δύο ὦτα ἄνω, καθότι καὶ τἄλλα ποτήρια, ἄλλα δὲ δύο κατὰ τὸ κύρτωμα μέσον ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν μικρὰ, παρόμοια ταῖς Κορινθιακαῖς ὑδρίαις. Ὁ δὲ Ἀπελλῆς ἐντέχνως ἄγαν ὑπέδειξε τὴν τῶν τεσσάρων ὤτων σχέσιν ἔχουσαν ὧδε. Ἐκ μιᾶς οἱονεὶ ῥίζης, ἥτις τῷ πυθμένι προσκυρεῖ, καθ' ἑκάτερον τὸ οὖς διασχιδεῖς εἰσι ῥάβδοι ἐπ' ἀμφοῖν, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διεστῶσαι διάστημα. Αὗται μέχρι τοῦ χείλους διήκουσαι τοῦ ποτηρίου, καὶ μικρὸν ἔτι μετεωριζόμεναι, κατὰ μὲν τὴν ἀπόστασιν τοῦ ἀγγείου φυλάττουσι τὴν διάσχισιν, κατὰ δὲ τὸ ἀπολῆγον πρὸς τὴν τοῦ χείλους ἔρεισιν πάλιν συμφυεῖς. Καὶ γίνεται τὸν τρόπον τοῦτον τέτταρα ὦτα. Τοῦτο δὲ οὐκ ἐπὶ πάν-

των, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐνίων ποτηρίων τὸ εἶδος τῆς κατασκευῆς
θεωρεῖται, μάλιστα δὲ τῶν λεγομένων Σελευκίδων. Τὸ δ᾽
ἐπὶ τῶν δυοῖν πυθμένοιν ζητούμενον, πῶς λέγεται τὸ δύω
δ᾽ ὑπὸ πυθμένες ἦσαν, διαλύουσιν οὕτως τινές.
Τῶν ποτηρίων τινὰ μὲν ἕνα πυθμένα ἔχειν, τὸν φυσικὸν
καὶ συγκεχαλκευμένον τῷ ὅλῳ ποτηρίῳ, καθότι τὰ λεγό-
μενα κυμβία, καὶ τὰς φιάλας, καὶ εἴ τι φιαλῶδές ἐστι τὴν
ἰδέαν· τινὰ δὲ δύο, ὥσπερ τὰ ᾠοσκύφια, καὶ τὰ κανθά-
ρια, καὶ τὰς σελευκίδας, καὶ καρχήσια, καὶ τὰ τούτοις
ὅμοια· ἕνα μὲν γὰρ εἶναι πυθμένα τὸν κατὰ τὸ κύτος
συγχαλκευόμενον ὅλῳ τῷ ἀγγείῳ, ἕτερον δὲ τὸν προσθε-
τὸν, ἀπὸ ὀξέος ἀρχόμενον, καταλήγοντα δ᾽ εἰς πλατύτε-
(489) ρον, ἐφ᾽ οὗ ἵσταται τὸ ποτήριον. Καὶ τὸ τοῦ
Νέστορος οὖν δέπας φασὶν εἶναι τοιοῦτον. Δύναται δὲ
καὶ δύο πυθμένας ὑποτίθεσθαι, τὸν μὲν, οἷον τοῦ πο-
τηρίου φέροντα τὸν ὅλον ὄγκον, καὶ κατὰ μείζονα κυκλο-
ειδῆ περιγραφὴν ἔξαρσιν ἔχοντα τοῦ ὕψους σύμμετρον,
τὸν δὲ κατ᾽ ἐλάττω κύκλον συνεχόμενον ἐν κύκλῳ μείζονι,
καθ᾽ ὅσον συννεύειν συμβέβηκεν εἰς ὀξὺ τὸν φυσικὸν τοῦ
ποτηρίου πυθμένα, ὥστε ὑπὸ δυοῖν πυθμένοιν φέρεσθαι
τὸ ἔκπωμα. Διονύσιος δὲ ὁ Θρᾷξ ἐν Ῥόδῳ λέγεται τὴν
Νεστορίδα κατασκευάσαι τῶν μαθητῶν αὐτῷ συνενεγ-
κάντων τἀργύριον. Ὅπερ Προμαθίδας ὁ Ἡρακλεώτης,
ἐξηγούμενος τὴν κατὰ τὸν Διονύσιον διάταξιν, φησὶ σκύ-
φον εἶναι, παρακειμένως ἔχοντα τὰ ὦτα, καθάπερ αἱ
δίπρωροι τῶν νεῶν, περὶ δὲ τὰ ὦτα τὰς περιστεράς·
ὡσπερεὶ δέ τινα ῥοπάλια δύο ὑποκεῖσθαι τῷ ποτηρίῳ
πλάγια διὰ μήκους· ταῦτα δ᾽ εἶναι τοὺς δύο πυθμένας.
Ὁποῖόν τι καὶ νῦν ἐστιν ἰδεῖν ἐν Καπύῃ πόλει τῆς Καμ-
πανίας ἀνακείμενον τῇ Ἀρτέμιδι ποτήριον, ὅπερ λέγουσιν

ἐκεῖνοι Νέστορος γεγονέναι· ἔστι δὲ ἀργύρεον, χρυσοῖς γράμμασιν ἐντετυπωμένα ἔχον τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη.

78. „Ἐγὼ δὲ (φησὶν ὁ Μυρλεανὸς) τάδε λέγω περὶ τοῦ ποτηρίου. Οἱ παλαιοὶ καὶ τὰ περὶ τὴν ἥμερον τροφὴν πρῶτοι διαταξάμενοι τοῖς ἀνθρώποις, πειθόμενοι τὸν κόσμον εἶναι σφαιροειδῆ, λαμβάνοντες ἔκ τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης σχήματος ἐναργεῖς τὰς φαντασίας, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀΐδιον τροφὴν τῷ περιέχοντι κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ σχήματος ἀφομοιοῦν εἶναι δίκαιον ἐνόμιζον. Διὸ τὴν τράπεζαν κυκλοειδῆ κατεσκευάσαντο, καὶ τοὺς τρίποδας τοὺς τοῖς θεοῖς καθαγιζομένους, φθόεις κυκλοτερεῖς καὶ ἀστέρας ἔχοντας, οὓς καὶ καλοῦσι σελήνας. Καὶ τὸν ἄρτον δὲ ἐκάλεσαν, ὅτι τῶν σχημάτων ὁ κύκλος ἀπήρτισται καὶ ἔστι τέλειος. Καὶ τὸ ποτήριον οὖν τὸ δεχόμενον τὴν ὑγρὰν τροφὴν κυκλοτερὲς ἐποίησαν κατὰ μίμημα τοῦ κόσμου. Τὸ δὲ τοῦ Νέστορος καὶ ἰδιαίτερον ἐστίν. Ἔχει γὰρ καὶ ἀστέρας, οὓς ἥλοις ὁ ποιητὴς ἀπεικάζει, διὰ τὸ τοὺς ἀστέρας περιφερεῖς εἶναι τοῖς ἥλοις ὁμοίως, καὶ ὡς ἐμπεπηγέναι τῷ οὐρανῷ. Καθὼς καὶ Ἄρατός φησιν ἐπ᾽ αὐτῶν·

Οὐρανῷ αἰὲν ἄρηρεν ἀγάλματα, νυκτὸς ἰούσης.

Περιττῶς δὲ καὶ τοῦτ᾽ ἔφρασεν ὁ ποιητὴς, τοὺς χρυσοῦς ἥλους παρατιθεὶς τῇ τοῦ ἀργυροῦ ἐκπώματος φύσει, τὴν τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐκτυπῶν κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς χρόας οὐσίαν. Ὁ μὲν γὰρ οὐρανὸς ἀργύρῳ προσέοικεν, οἱ δὲ ἀστέρες χρυσῷ, διὰ τὸ πυρῶδες."

79. „Ὑποθέμενος οὖν κατηστερισμένον τὸ τοῦ Νέστορος ποτήριον, μεταβαίνει καὶ ἐπὶ τὰ κράτιστα τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, οἷς δὴ τεκμαίρονται τὰ περὶ τὴν ζωὴν ἄνθρωποι· λέγω δὲ τὰς πελειάδας. Ὅταν γὰρ εἴπῃ·

„δύω δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
χρύσειαι νεμέθοντο,“

πελειάδας οὐ σημαίνει τὰς ὄρνιθας, ὥς τινες ὑπονοοῦσι περιστερὰς εἶναι, ἁμαρτάνοντες. Ἕτερον γάρ φησιν εἶναι Ἀριστοτέλης πελειάδα, καὶ ἕτερον περιστεράν. Πελειάδας δὲ ὁ ποιητὴς καλεῖ νῦν τὰς Πλειάδας, πρὸς ἃς σπόρος τε καὶ ἄμητος καὶ τῶν καρπῶν ἀρχὴ γενέσεως καὶ συναίρεσις, καθά φησι καὶ Ἡσίοδος·

Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
(490) ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων.

Καὶ Ἄρατος·

Αἱ μὲν ὁμῶς ὀλίγαι καὶ ἀφεγγέες, ἀλλ' ὀνομασταὶ
ἦρι καὶ ἑσπέριαι, Ζεὺς δ' αἴτιος, εἱλίσσονται·
ὅς σφισι καὶ θέρεος καὶ χείματος ἀρχομένοιο,
σημαίνειν ἐπένευσεν, ἐπερχομένου τ' ἀρότοιο.

Τὰς οὖν τῆς τῶν καρπῶν γενέσεως καὶ τελειώσεως προσημαντικὰς Πλειάδας οἰκείως ἐνετόρευσε τῷ τοῦ σοφωτάτου Νέστορος ὁ ποιητὴς ποτηρίῳ· καὶ γὰρ τοῦτο τῆς ἑτέρας τροφῆς δεκτικὸν ἀγγεῖον. Διὸ καὶ τῷ Διὶ τὴν ἀμβροσίαν τὰς πελειάδας φέρειν φησί·

Τῇ μέν τ' οὐδὲ ποτητὰ παρέρχεται οὐδὲ πέλειαι
τρήρωνες, ταί τ' ἀμβροσίην Διὶ πατρὶ φέρουσι.

Οὐ γὰρ τὰς πελειάδας τὰς ὄρνεις φέρειν τῷ Διὶ νομιστέον τὴν ἀμβροσίαν, ὡς πολλοὶ δοξάζουσιν· ἄσεμνον γάρ· ἀλλὰ τὰς Πλειάδας. Οἰκεῖον γὰρ τὰς προσημαινούσας τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τὰς ὥρας, ταύτας καὶ τῷ Διὶ φέρειν τὴν ἀμβροσίαν. Διόπερ ἀπὸ τῶν πτηνῶν αὐτὰς χωρίζει, λέγων·

Τῇ μέν τ' οὐδὲ ποτητὰ παρέρχεται, οὐδὲ πέλειαι.

Ὅτι δὲ τὰς Πλειάδας τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ ἀπλανῶν

αστρον ὑπείληφε, δῆλον ἐκ τοῦ προτάττειν αὐτὰς κατὰ τὴν ἄλλων συναρίθμησιν·

Ἐν δὲ τὰ τείρεα πάντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται,
Πληιάδας θ' Ὑάδας τε, τό τε σθένος Ὠρίωνος,
Ἄρκτον θ', ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν.

Ἐπλανήθησαν δ' οἱ πολλοὶ, νομίζοντες τὰς πλειάδας ὄρνεις εἶναι, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ ποιητικοῦ σχηματισμοῦ, τοῦ κατὰ τὴν πρόσθεσιν τοῦ γράμματος· ἔπειτα δ', ὅτι τὸ τρήρωνες μόνον ἐδέξαντο εἶναι ἐπίθετον πελειάδων· ἐπεὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν εὐλαβὴς ἡ ὄρνις αὕτη· τρεῖν δ' ἐστὶ τὸ εὐλαβεῖσθαι. Πιθανὸν δέ ἐστι τὸ ἐπίθετον καὶ ἐπὶ τῶν Πλειάδων τιθέμενον. Μυθεύονται γὰρ καὶ αὗται τὸν Ὠρίωνα φεύγειν, διωκομένης τῆς μητρὸς αὐτῶν Πληιόνης ὑπὸ τοῦ Ὠρίωνος."

80. „Ἡ δὲ τοῦ ὀνόματος ἐκτροπὴ, καθ' ἣν αἱ Πλειάδες λέγονται Πέλειαι καὶ Πελειάδες, παρὰ πολλοῖς ἐστι τῶν ποιητῶν. Πρώτη δὲ Μοιρὼ ἡ Βυζαντία καλῶς ἐδέξατο τὸν νοῦν τῶν Ὁμήρου ποιημάτων ἐν τῇ Μνημοσύνῃ ἐπιγραφομένῃ φάσκουσα τὴν ἀμβροσίαν τῷ Διὶ τὰς Πλειάδας κομίζειν. Κράτης δὲ ὁ κριτικὸς, σφετερισάμενος αὐτῆς τὴν δόξαν, ὡς ἴδιον ἐκφέρει τὸν λόγον. Καὶ Σιμωνίδης δὲ τὰς Πλειάδας Πελειάδας εἴρηκεν ἐν τούτοις·

Δίδωσι δεῦτε σ' Ἑρμᾶς ἐναγώνιος,
Μαίας εὐπλοκάμοιο
παῖς, ἔτικτε δ' Ἄτλας,
ἑπτὰ ἰοπλοκάμων φίλαν
θυγατέρων τὰν ἔξοχον
εἶδος, αἳ καλέονται
Πελειάδες οὐράνιαι.

Σαφῶς γὰρ τὰς Πλειάδας, οὔσας Ἄτλαντος θυγατέρας, Πελειάδας καλεῖ, καθάπερ καὶ Πίνδαρος·

Ἔστι δ' ἐοικὸς
ὀρειᾶν γε Πελειάδων
μὴ τηλόθεν Ὀαρίωνα νεῖσθαι.

Σύνεγγυς γάρ ἐστιν ὁ Ὠρίων τῇ ἀστροθεσίᾳ τῶν Πλειάδων· διὸ καὶ ὁ περὶ ταύτας μῦθος, ὅτι φεύγουσι μετὰ τῆς μητρὸς τῆς Πληιόνης τὸν Ὠρίωνα. Ὀρείας δὲ λέγει τὰς Πλειάδας ἐν ἴσῳ τῷ οὐρείας, κατὰ παράλειψιν τοῦ ῡ,
(491) ἐπειδὴ κεῖνται ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τοῦ ταύρου. Καὶ Αἰσχύλος δ' ἐκφανέστερον, προσπαίζων τῷ ὀνόματι κατὰ τὴν ὁμοφωνίαν·

Αἱ δ' ἑπτ' Ἄτλαντος παῖδες ὠνομασμέναι
πατρὸς μέγιστον ἆθλον οὐρανοστεγῆ
κλαίεσκον, ἔνθα νυκτέρων φαντασμάτων
ἔχουσι μορφὰς ἄπτεροι Πελειάδες.

Ἀπτέρους γὰρ αὐτὰς εἴρηκε, διὰ τὴν πρὸς τὰς ὄρνεις ὁμωνυμίαν. Ἡ δὲ Μοιρὼ καὶ αὐτὴ τὸν τρόπον τοῦτόν φησι·

Ζεὺς δ' ἄρ' ἐνὶ Κρήτῃ τρέφετο μέγας, οὐδ' ἄρα τίς νιν
ἠείδει μακάρων· ὁ δ' ἀέξετο πᾶσι μέλεσσι.
Τὸν μὲν ἄρα τρήρωνες ὑπὸ ζαθέῳ τράφον ἄντρῳ,
ἀμβροσίην φορέουσαι ἀπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων·
νέκταρ δ' ἐκ πέτρης μέγας αἰετὸς αἰὲν ἀφύσσων
γαμφηλῇς, φορέεσκε ποτὸν Διὶ μητιόεντι.
τὸν καὶ, νικήσας πατέρα Κρόνον εὐρύοπα Ζεὺς,
ἀθάνατον ποίησε καὶ οὐρανῷ ἐγκατένασσεν.
Ὣς δ' αὕτως τρήρωσι πελειάσιν ὤπασε τιμὴν,
αἳ δή τοι θέρεος καὶ χείματος ἄγγελοι εἰσίν.

Καὶ Σιμίας δ' ἐν τῇ Γοργοῖ φησιν·

Αἰθέρος ὠκεῖαι πρόπολοι πίλναντο πέλειαι.

Ποσείδιππός τ' ἐν τῇ Ἀσωπίᾳ·

Οὐδέ τοι ἀκρόνυχοι ψυχραὶ δύνουσι πέλειαι.

Λαμπροκλῆς δ' ὁ διθυραμβοποιὸς καὶ ῥητῶς αὐτὰς εἶπεν ὁμωνυμεῖν ταῖς περιστεραῖς, ἐν τούτοις· „Αἵ τε ποταναῖς ὁμώνυμοι πελειάσιν αἰθέρι κεῖσθε." Καὶ ὁ τὴν εἰς Ἡσίοδον δὲ ἀναφερομένην ποιήσας Ἀστρονομίαν ἀεὶ Πελειάδας αὐτὰς λέγει·

Τάσδε βροτοὶ καλέουσι Πελειάδας.

Καὶ πάλιν·

Χειμέριαι δύνουσι Πελειάδες.

Καὶ πάλιν·

Τῆμος ἀποκρύπτουσι Πελειάδες.

Οὐδὲν οὖν ἄπιστον, καὶ Ὅμηρον τὰς Πλειάδας κατὰ ποιητικὸν νόμον Πελειάδας ὠνομακέναι."

81. *„Ἀποδεδειγμένου οὖν τοῦ ὅτι Πλειάδες ἦσαν ἐντετορευμέναι τῷ ποτηρίῳ, καθ' ἕκαστον τῶν ὤτων δύο ὑποθετέον, εἴτε βούλεταί τις ὀρνιθοφυεῖς κόρας, εἴτ' αὖ καὶ ἀνθρωποειδεῖς, ἄστροις δὲ πεποικιλμένας. Τὸ μέντοι „ἀμφὶς ἕκαστον χρύσειαι νεμέθοντο" οὐχ ὥςπερὶ ἓν ἕκαστον ἀκουστέον· γενήσονται γὰρ οὕτως ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν· ἀλλ' ἐπείπερ ἔσχισται μὲν ἑκάτερον τῶν ὤτων εἰς δύο σχίσεις, τούτων δ' αὖ συνάφεια κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπόληξιν· ἕκαστον μὲν ἂν λέγοιτο, καθὸ τέτταρες αἱ πᾶσαι σχίσεις τῶν ὤτων, ἑκάτερον δὲ, καθὸ συμφυῆ πάλιν ἐπὶ τέλει γίνεται τῆς ἀναστάσεως αὐτῶν. Ὅταν οὖν εἴπῃ·*

Δοιαὶ δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
χρύσειαι νεμέθοντο, δύω δ' ὕπο πυθμένες ἦσαν·

καθ' ἑκατέραν τὴν σχίσιν τῶν ὤτων ἀκουσόμεθα μίαν

πελειάδα· ἃς δοιὰς εἶπε, καθὸ συμφυεῖς εἰσιν ἀλλήλαις καὶ συνεζευγμέναι. Τὸ γὰρ δοιοὶ καὶ δοιαὶ σημαίνει καὶ τὸ κατ᾽ ἀριθμὸν εἶδος, τὸ δύο, οἷον·

Δοιοὺς δὲ τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα.

Καὶ „δοιὼ θεράποντε.“ Σημαίνει δὲ καὶ τὸ συμφυὲς καὶ τὸ συνεζευγμένον κατ᾽ ἀριθμὸν, ὡς ἐν τούτοις·

Δοιοὺς δ᾽ ἄρ᾽ ὑπήλυθε θάμνους
ἐξ ὁμόθεν πεφυῶτας, ὁ μὲν φυλίης, ὁ δ᾽ ἐλαίης.

(492) Γενήσονται οὖν ἐπὶ τῶν ὤτων τέσσαρες πελειάδες.“

82. „Ἐπειθ᾽ ὅταν ἐπενέγκῃ τό·

Δοιαὶ δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
χρύσειαι νεμέθοντο, δύω δ᾽ ὑποπυθμένες ἦσαν·

ἀκουστέον οὐ πυθμένας δύο, ἀλλ᾽ οὐδὲ κατὰ διαίρεσιν ἀναγνωστέον, ὡς ὁ Θρᾷξ Διονύσιος, ἀλλὰ κατὰ σύνθετον ὑποπυθμένες, ὅπως ἐπὶ τῶν πελειάδων ἀκούωμεν· ὅτι τέσσαρες μὲν ἦσαν ἐπὶ τῶν ὤτων, δύο δ᾽ ὑποπυθμένες, τουτέστιν ὑπὸ τῷ πυθμένι, οἷον ὑποπυθμένιοι· ὥστε διακρατεῖσθαι τὸ δέπας ὑπὸ δυοῖν Πελειάδων ὑποκειμένων τῷ πυθμένι, ἓξ δὲ τὰς πάσας γενέσθαι Πλειάδας, ἐπείπερ ὁρῶνται τοσαῦται, λέγονται δὲ ἑπτὰ, καθότι καὶ Ἄρατός φησιν·

Ἑπτάποροι δὴ ταί γε μετ᾽ ἀνθρώποις καλέονται,
Ἓξ οἶαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι ὀφθαλμοῖσιν.
Οὐ μέν πως ἀπόλωλεν ἀπευθὴς ἐκ Διὸς ἀστὴρ,
ἐξ οὗ καὶ γενεῆθεν ἀκούομεν, ἀλλὰ μάλ᾽ αὔτως
εἴρεται. Ἑπτὰ δ᾽ ἐκεῖναι ἐπιῤῥήδην καλέονται.

Ἓξ οἶαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι ὀφθαλμοῖσιν. Τὸ ὁρώμενον οὖν ἐν τοῖς ἄστροις καὶ ἐν τῇ φαινομένῃ κατασκευῇ προσ-

ηκόντως ἐτόρευσιν. Τοῦτο μέντοι καὶ ἐπὶ τοῦ Διὸς σημαίνειν πείθονται τὸν ποιητὴν, ὅταν λέγῃ·

Τῇ μέν τ᾿ οὐδὲ ποτητὰ παρέρχεται, οὐδὲ πέλειαι
τρήρωνες, ταί τ᾿ ἀμβροσίην Διῒ πατρὶ φέρουσιν.
Ἀλλά τε καὶ τῶν αἰεὶ ἀφαιρεῖται λὶς πέτρη·
ἀλλ᾿ ἄλλην ἐνίησι πατὴρ ἐναρίθμιον εἶναι.

ὑπὸ τῆς ὀξύτητος τῶν πλαγκτῶν πετρῶν καὶ τῆς λειότητος ἀφαιρεῖσθαι λέγων μίαν τῶν Πλειάδων, ἄλλην δὲ πρὸς τοῦ Διὸς ἐνίεσθαι χάριν τοῦ σώζειν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν· ποιητικῶς αἰνιττόμενος, ὅτι τῶν Πλειάδων ἐξ ὁρωμένων, ὅμως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν οὐκ ἀπόλλυται, λέγονται δὲ καὶ τῷ ἀριθμῷ καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἑπτά.“

83. „Πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας, οὐκ οἰκείως τῷ ποτηρίῳ ἐντετυπῶσθαι τὰς Πλειάδας, ξηρῶν τροφῶν οὔσας σημαντικὰς, λεκτέον, ὅτι τὸ δέπας ἀμφοτέρων τῶν τροφῶν ἐστι δεκτικόν· κυκεὼν γὰρ ἐν αὐτῷ γίνεται· τοῦτο δ᾿ ἐστὶ πόσις ἐν τῷ κράματι τυρὸν ἔχουσα καὶ ἄλφιτον· ἄμφω δὲ ταῦτα κυκώμενα καὶ οὕτω πινόμενα λέγει ὁ ποιητής·

Τοῖσι δὲ τεῦχε κυκειῶ ἐϋπλόκαμος Ἑκαμήδη·
ἣ σφῶιν πρῶτον μὲν ἐπιπροΐηλε τράπεζαν,
καλὴν, κυανόπεζαν, ἐΰξοον· αὐτὰρ ἐπ᾿ αὐτῆς
χάλκειον κάνεον· ἐπὶ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον,
ἠδὲ μέλι χλωρὸν, παρὰ δ᾿ ἀλφίτου ἱεροῦ ἀκτὴν,
πὰρ δὲ δέπας περικαλλὲς, ὃ οἴκοθεν ἦγ᾿ ὁ γεραιὸς,
ἐν τῷ ῥά σφι κύκησε γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν
οἴνῳ Πραμνείῳ, ἐπὶ δ᾿ αἴγειον κνῆ τυρὸν
κνήστι χαλκείῃ, ἐπὶ δ᾿ ἄλφιτα λευκὰ πάλυνε·
πινέμεναι δ᾿ ἐκέλευεν, ἐπεί ῥ᾿ ὥπλισσε κυκειῶ.“

84. „Τὸ δέ·

Ἄλλος μὲν μογέων ἀκοκινήσασκε τραπέζης
(493) πλεῖον ἐόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν·
Οὐκ ἀκουστέον ἐπὶ μόνων Μαχάονος καὶ Νέστορος, ὡς οἴονταί τινες, τὸ ὃς ἀντὶ τοῦ ὁ λαμβάνοντες ἐπὶ τοῦ Μαχάονος, λέγοντες·

Ἀλλ' ὃς μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης.

ἐκ τοῦ μογέων δηλοῦσθαι νομίζοντες, ἐπειδὴ τέτρωται. Ὅτι δὲ καθ' Ὅμηρον ὁ Μαχάων οὐ τέτρωται, ἐν ἄλλοις δειχθήσεται. Ἀγνοοῦσι δὲ, ὅτι τὸ ἄλλος Ὅμηρος οὐκ ἐπὶ μόνων Μαχάονος καὶ Νέστορος ἔθηκε, δύο γὰρ οὗτοι πίνουσιν, ἀλλ' εἶπεν ἂν ἕτερος. Τοῦτο γὰρ ἐπὶ δύο τάσσεσθαι πέφυκεν, ὡς καὶ ἐπὶ τούτων·

Οἴσετε δ' ἄρν' ἕτερον λευκὸν, ἑτέρην δὲ μέλαιναν.

Ἔπειτα δὲ τὸ ὃς ἀντὶ προτακτικοῦ τοῦ ὁ Ὅμηρος οὐδέποτε τίθησι· τοὔμπαλιν δὲ ἀντὶ τοῦ ὃς ὑποτακτικοῦ παραλαμβάνει τὸ προτακτικὸν ὁ, οἷον·

Ἔνθα δὲ Σίσυφος ἔσκεν, ὁ κέρδιστος γένετ' ἀνδρῶν.

Ἐλλείπει οὖν τὸ τὶς μόριον. Τὸ γὰρ πλῆρές ἐστιν, „ἄλλος μέν τις μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης, πλεῖον ἐόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν," ὡς παντὸς ἀνθρώπου μόλις ἂν ἀποκινήσοντος ἀπὸ τῆς τραπέζης τὸ ποτήριον, τοῦ δὲ Νέστορος αὐτὸ ῥᾳδίως βαστάζοντος δίχα πόνου καὶ κακοπαθείας. Τὸ γὰρ ποτήριον ὑφίσταται μέγα καὶ κατὰ τὸ κύτος καὶ βαρὺ τὴν ὁλκήν· ὅπερ φιλοπότης ὢν ὁ Νέστωρ ἐκ τῆς συνεχοῦς συνηθείας βαστάζειν ἔσθενε."

85. „Σωσίβιος δὲ ὁ λυτικὸς, προθεὶς τὰ ἔπη·

Ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης
πλεῖον ἐόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν,

γράφει κατὰ λέξιν· „Νῦν τὸ μὲν ἐπιτιμώμενόν ἐστι τῷ ποιητῇ, ὅτι τοὺς μὲν λοιποὺς ἔστι μογέοντας ἀείρειν τὸ

δέπας, τὸν δὲ Νέστορα μόνον ἀμογητί. Ἄλογον δ' ἐδόκει, Διομήδους καὶ Αἴαντος, ἔτι δ' Ἀχιλλέως παρόντων, εἰσάγεσθαι τὸν Νέστορα γενναιότερον, τῇ ἡλικίᾳ προβεβηκότα. Τούτων τοίνυν οὕτως κατηγορουμένων, τῇ ἀναστροφῇ χρησάμενοι, ἀπολύομεν τὸν ποιητήν. Ἀπὸ γὰρ τούτου τοῦ ἑξαμέτρου·

Πλεῖον ἐόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν,

ἀπὸ τοῦ μέσου ἐξελόντες τὸ γέρων, τάξομεν τοῦ πρώτου στίχου πρὸς τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τὸ Ἄλλος μέν, εἶτα τὸ ἐξ ἀρχῆς συνεροῦμεν, Ἄλλος μὲν γέρων μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης πλεῖον ἐόν, ὁ δὲ Νέστωρ ἀπονητὶ ἄειρεν. Νῦν οὖν, οὕτω τεταγμένων, ὁ Νέστωρ φαίνεται τῶν μὲν λοιπῶν πρεσβυτῶν μόνος τὸ δέπας ἀμογητὶ ἀείρων." Ταῦτα καὶ ὁ θαυμάσιος λυτικὸς Σωσίβιος, ὃν οὐκ ἀχαρίτως διέπαιξε διὰ τὰς πολυθρυλλήτους ταύτας καὶ τὰς τοιαύτας λύσεις Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος βασιλεύς. Λαμβάνοντος γὰρ αὐτοῦ σύνταξιν βασιλικήν, μεταπεμψάμενος τοὺς ταμίας, ἐκέλευσεν, ἐὰν παραγένηται ὁ Σωσίβιος ἐπὶ τὴν ἀπαίτησιν τῆς συντάξεως, λέγειν αὐτῷ, ὅτι ἀπείληφε. Καὶ μετ' οὐ πολὺ παραγενομένῳ καὶ αἰτοῦντι, εἰπόντες δεδωκέναι αὐτῷ, τὰς ἡσυχίας εἶχον, ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ προσελθὼν κατεμέμφετο τοὺς ταμίας. Πτολεμαῖος (494) δὲ μεταπεμψάμενος αὐτούς, καὶ ἥκειν κελεύσας μετὰ τῶν βιβλίων, ἐν οἷς αἱ ἀναγραφαὶ εἰσι τῶν τὰς συντάξεις λαμβανόντων, λαβὼν ταύτας εἰς χεῖρας ὁ βασιλεύς, καὶ κατιδών, ἔφη καὶ αὐτὸς εἰληφέναι αὐτὸν οὕτως. Ἦν ὀνόματα ἐγγεγραμμένα ταῦτα, Σωτῆρος, Σωσιγένους, Βίωνος, Ἀπόλλωνος, Δίωνος· εἰς ἃ ἀποβλέψας ὁ βασιλεὺς εἶπεν, ὦ θαυμάσιε λυτικέ, ἐὰν ἀφέλῃς τοῦ Σωτῆρος τὸ σω, καὶ τοῦ Σωσιγένους τὸ σι, καὶ τοῦ Βίωνος τὴν πρώ-

την συλλαβὴν βι, καὶ τὴν τελευταίαν τοῦ Ἀπόλλωνος, εὑρήσεις σαυτὸν ἀπειληφότα κατὰ τὰς σὰς ἐπινοίας. Καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ᾽ ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς σαυτοῦ πτεροῖς, κατὰ τὸν θαυμάσιον Αἰσχύλον, ἁλίσκῃ, ἀπροσδιονύσους λύσεις πραγματευόμενος."

86. ΟΛΜΟΣ. Ποτήριον κερατίου τρόπον εἰργασμένον. Μενεσθένης ἐν τετάρτῳ Πολιτικῶν γράφει οὕτως· „Ἀλβατάνης δὲ στρεπτὸν καὶ ὅλμον χρυσοῦν. Ὁ δὲ ὅλμος ἐστὶ ποτήριον, κερατίου τρόπον εἰργασμένον, ὕψος ὡς πυγωνιαῖον."

87. ΟΞΥΒΑΦΟΝ. Ἡ μὲν κοινὴ συνήθεια οὕτως καλεῖ τὸ ὄξους δεκτικὸν σκεῦος· ἔστι δὲ καὶ ὄνομα ποτηρίου, οὗ μνημονεύει Κρατῖνος μὲν ἐν Πυτίνῃ, οὕτως·

Πῶς τις αὐτὸν, πῶς τις ἂν
ἀπὸ τοῦ πότου παύσειε, τοῦ λίαν πότου;
Ἐγᾦδα. Συντρίψω γὰρ αὐτοῦ τοὺς χόας,
καὶ τοὺς καδίσκους συγκεραυνώσω σποδῶν,
καὶ τἄλλα πάντ᾽ ἀγγεῖα τὰ περὶ τὸν πότον,
κοὐδ᾽ ὀξύβαφον οἰνηρὸν ἔτι κεκτήσεται.

Ὅτι δ᾽ ἐστὶ τὸ ὀξύβαφον εἶδος κύλικος μικρᾶς κεραμέας, σαφῶς παρίστησιν Ἀντιφάνης ἐν Μύστιδι, διὰ τούτων. Γραῦς ἐστι φίλοινος, ἐπαινοῦσα κύλικα μεγάλην, καὶ ἐξευτελίζουσα τὸ ὀξύβαφον ὡς βραχύ. Εἰπόντος οὖν τινος πρὸς αὐτήν· „Σὺ δ᾽ ἀλλὰ πῖθι" λέγει·

Τοῦτο μέν σοι πείσομαι.
Καὶ γὰρ ἐπαγωγὸν, ὦ θεοὶ, τὸ σχῆμά πως
τῆς κύλικός ἐστιν ἄξιόν τε τοῦ κλέους
τοῦ τῆς ἑορτῆς. Οὗ μὲν ἦμεν ἄρτι γὰρ
ἐξ ὀξυβαφίων κεραμέων ἐπίνομεν·
τούτῳ δὲ, τέκνον, πολλὰ κἀγάθ᾽ οἱ θεοὶ

τῷ δημιουργῷ δοῖεν, ὅς ἐποίησέ σε,
τῆς συμμετρίας καὶ τῆς ἀφελείας οὕνεκα.

Κἀν τοῖς Βαβυλωνίοις οὖν τοῖς Ἀριστοφάνους ἀκουσόμεθα ποτήριον τὸ ὀξύβαφον, ὅταν ὁ Διόνυσος λέγη περὶ τῶν Ἀθήνησι δημαγωγῶν, ὡς αὐτὸν ᾔτουν ἐπὶ τὴν δίκην ἀπελθόντα ὀξυβάφω δύο. Οὐ γὰρ ἄλλο τι ἡγητέον εἶναι, ἢ ὅτι ἐκπώματα ᾔτουν. Καὶ τὸ τοῖς ἀποκοτταβίζουσι δὲ ὀξύβαφον τιθέμενον, εἰς ὃ τὰς λάταγας ἐγχέουσιν, οὐκ ἄλλο τι ἂν εἴη, ἢ ἐκπέταλον ποτήριον. Μνημονεύει δὲ τοῦ ὀξυβάφου, ὡς ποτηρίου, καὶ Εὔβουλος ἐν Μυλωθρίδι·

Καὶ πιεῖν χωρὶς μετρῶ
ὀξύβαφον εἰς τὸ κοινὸν, εἶτ᾽ ἐπομνύτω
ὁ μὲν οἶνος ὄξος αὑτὸν εἶναι γνήσιον,
τὸ δ᾽ ὄξος οἶνον αὑτὸ μᾶλλον θατέρου.

88. *ΟΙΝΙΣΤΗΡΙΑ.* Οἱ μέλλοντες ἀποκείρειν τον σκόλλυν ἔφηβοι, φησὶ Πάμφιλος, εἰσφέρουσι τῷ Ἡρακλεῖ μέγα ποτήριον πληρώσαντες οἴνου, ὃ καλοῦσιν οἰνιστηρίαν, καὶ σπείσαντες τοῖς συνελθοῦσι διδόασι πιεῖν.

ΟΛΛΙΞ. Πάμφιλος ἐν Ἀττικαῖς λέξεσι τὸ ξύλινον ποτήριον ἀποδίδωσι.

89. *ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΟΝ.* Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἐν ἕκτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν ὡς οὕτω καλουμένων (495) τινῶν ποτηρίων μνημονεύει, γράφων οὕτως· „Ἦσαν δὲ καὶ ὀνύχινοι σκύφοι, καὶ συνδέσεις τούτων μέχρι δικοτύλων· καὶ Παναθηναϊκὰ μέγιστα, τὰ μὲν δίχοα, τὰ δὲ καὶ μείζονα.“

ΠΡΟΑΡΟΝ. Κρατὴρ ξύλινος, εἰς ὃν τὸν οἶνον κιρνᾶσιν οἱ Ἀττικοί. „Κοίλοις ἐν προάροις“ φησὶ Πάμφιλος.

90. *ΠΕΛΙΚΑΙ.* Καλλίστρατος ἐν ὑπομνήμασι

Θραττῶν Κρατίνου ἀποδίδωσι κύλικα. Κράτης δ᾽ ἐν δευτέρῳ Ἀττικῆς διαλέκτου γράφει οὕτως· „Οἱ χόες πελίκαι, καθάπερ εἴπομεν, ὠνομάζοντο. Ὁ δὲ τύπος ἦν τοῦ ἀγγείου πρότερον μὲν τοῖς Παναθηναϊκοῖς ἐοικὼς, ἡνίκα ἐκαλεῖτο πελίκη, ὕστερον δὲ ἔσχεν οἰνοχόης σχῆμα, οἷοί εἰσιν οἱ ἐν τῇ ἑορτῇ παρατιθέμενοι, ὁποίους δή ποτε ὄλπας ἐκάλουν, χρώμενοι πρὸς τὴν τοῦ οἴνου ἔγχυσιν. Καθάπερ Ἴων ὁ Χῖος ἐν Εὐρυτίδαις φησίν·

> Ἐκ ζαθέων πιθακνῶν ἀφύσσοντες ὄλπαις
> οἶνον ὑπερφίαλον κελαρύζετε.

Νυνὶ δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον ἀγγεῖον καθιερώμενον τινὰ τρόπον ἐν τῇ ἑορτῇ παρατίθεται μόνον, τὸ δ᾽ ἐς τὴν χρείαν πῖπτον μετεσχημάτισται, ἀρυταίνῃ μάλιστα ἐοικὸς, ὃ δὴ καλοῦμεν χόα.“ Τὴν δὲ ὄλπην Κλείταρχος Κορινθίους μέν φησι καὶ Βυζαντίους καὶ Κυπρίους τὴν λήκυθον ἀποδιδόναι, Θεσσαλοὺς δὲ τὴν πρόχοον. Σέλευκος δὲ, πελίχναν Βοιωτοὺς μὲν τὴν κύλικα, Εὐφρόνιος δ᾽ ἐν ὑπομνήμασι, τοὺς χόας.

91. *ΠΕΛΛΑ.* Ἀγγεῖον σκυφοειδὲς, πυθμένα ἔχον πλατύτερον, εἰς ὃ ἤμελγον τὸ γάλα. Ὅμηρος·

> Ὡς ὅτε μυῖαι
> σταθμῷ ἐνιβρομέωσιν ἐΰγλαγέας κατὰ πέλλας.

Τοῦτο δὲ Ἱππῶναξ λέγει πελλίδα·

> Ἐκ πελλίδος πίνοντες· Οὐ γὰρ ἦν αὐτῇ
> κύλιξ, ὁ παῖς γὰρ ἐμπεσὼν κατήραξε.

δῆλον, οἶμαι, ποιῶν, ὅτι ποτήριον μὲν οὐκ ἦν, δι᾽ ἀπορίαν δὲ κύλικος ἐχρῶντο τῇ πελλίδι. Καὶ πάλιν·

> Ἐκ δὲ τῆς πέλλης
> ἔπινον, ἄλλοτ᾽ αὐτὸς, ἄλλοτ᾽ Ἀρήτη
> προὔπινεν.

Φοίνιξ δὲ ὁ Κολοφώνιος ἐν τοῖς ἰάμβοις ἐπὶ φιάλης τίθησι τὴν λέξιν, λέγων οὕτως·

> Θαλῆς γάρ, ὅστις ἀστέων ὀνήιστος,
> καὶ τῶν τότ', ὡς λέγουσι, πολλὸν ἀνθρώπων
> ἐὼν ἄριστος, ἔλαβε πελλίδα χρυσῆν.

Καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει φησίν·

> Ἐκ πελλίδος δὲ τάργανον κατηγυίης
> χωλοῖσι δακτύλοισι τἠτέρῃ σπένδει,
> τρέμων, οἷόν περ ἐν βορηίῳ νωδός.

Κλείταρχος δ' ἐν ταῖς Γλώσσαις πελλητῆρα μὲν καλεῖν Θεσσαλοὺς καὶ Αἰολεῖς τὸν ἀμολγέα, πέλλαν δὲ τὸ ποτήριον. Φιλητᾶς δ' ἐν Ἀτάκτοις τὴν κύλικα Βοιωτούς.

62. ΠΕΝΤΑΠΛΟΑ. Μνημονεύει αὐτῆς Φιλόχορος ἐν δευτέρᾳ Ἀτθίδος. Ἀριστόδημος δ' ἐν τρίτῳ περὶ Πινδάρου τοῖς Σκίροις φησὶν Ἀθήναζε ἀγῶνα ἐπιτελεῖσθαι τῶν ἐφήβων δρόμου· τρέχειν δ' αὐτοὺς ἔχοντας ἀμπέλου κλάδον κατάκαρπον, τὸν καλούμενον ὦσχον. Τρέχουσι δ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διονύσου μέχρι τοῦ τῆς Σκιράδος Ἀθηνᾶς ἱεροῦ, καὶ ὁ νικήσας λαμβάνει κύλικα τὴν λεγο-
(496) μένην πενταπλόαν, καὶ κωμάζει μετὰ χοροῦ. Πενταπλόα δ' ἡ κύλιξ καλεῖται, καθ' ὅσον οἶνον ἔχει καὶ μέλι καὶ τυρὸν καὶ ἄλφιτον καὶ ἐλαίου βραχύ.

ΠΕΤΑΧΝΟΝ. Ποτήριον ἐκπέταλον, οὗ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Δρωπίδῃ· πρόκειται δὲ τὸ μαρτύριον. Μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασι, λέγων· „Πάντες δ' ἔνδον πεταχνοῦνται."

93. ΠΛΗΜΟΧΟΗ. Σκεῦος κεραμεοῦν βεμβικῶδες ἑδραῖον ἡσυχῇ, ὃ κοτυλίσκον ἔνιοι προσαγορεύουσιν, ὥς φησι Πάμφιλος. Χρῶνται δὲ αὐτῷ ἐν Ἐλευσῖνι τῇ τελευταίᾳ τῶν μυστηρίων ἡμέρᾳ, ἣν καὶ ἀπ' αὐτοῦ προσα-

χορεύουσι πλημοχόας· ἐν ᾗ δύο πλημοχόας πληρώσαντες, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὰς, τὴν δὲ πρὸς δύσιν ἀνιστάμενοι, ἀνατρέπουσιν ἐπιλέγοντες ῥῆσιν μυστικήν. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ ὁ τὸν Πειρίθουν γράψας, εἴτε Κριτίας ἐστὶν ὁ τύραννος, ἢ Εὐριπίδης, λέγων οὕτως·

> Ἵνα πλημοχόας τάσδ' εἰς χθόνιον
> χάσμ' εὐφήμως προχέωμεν.

ΠΡΙΣΤΙΣ ὅτι ποτηρίου εἶδος, προείρηται ἐν τῷ περὶ τοῦ βατιακίου λόγῳ.

94. ΠΡΟΧΥΤΗΣ. Εἶδος ἐκπώματος, ὡς Σιμάριστος ἐν τετάρτῳ Συνωνύμων. Ἴων δ' ὁ Χῖος ἐν ἐλεγείοις·

> Ἡμῖν δὲ κρητῆρ' οἰνοχόοι θέραπες
> κιρνάντων προχύταισιν ἐν ἀργυρέοις.

Φιλητᾶς δ' ἐν Ἀτάκτοις ἀγγεῖον ξύλινον, ἀφ' οὗ τοὺς ἀγροίκους πίνειν. Μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀλέξανδρος ἐν Τίγονι. Ξενοφῶν δ' ἐν ὀγδόῳ Παιδείας προχοΐδας τινὰς λέγει κύλικας, γράφων ὧδε· (ὁ δὲ λόγος ἐστὶν αὐτῷ περὶ Περσῶν·) „Ἦν δὲ αὐτοῖς νόμινον, μὴ προχοΐδας εἰσφέρεσθαι εἰς τὰ συμπόσια, δῆλον ὅτι νομίζοντες τὸ μὴ ὑπερπίνειν ἧττον ἂν καὶ σώματα καὶ γνώμας σφάλλειν· νῦν δὲ τὸ μὲν μη εἰσφέρεσθαι ἔτι αὖ καταμένει· τοσοῦτον δὲ πίνουσιν, ὥστε ἀντὶ τοῦ εἰσφέρειν αὐτοὶ ἐκφέρονται, ἐπειδὰν μηκέτι δύνωνται ὀρθούμενοι ἐξιέναι."

ΠΡΟΥΣΙΑΣ. Ὅτι τὸ ποτήριον τοῦτο ἐξορθόν ἐστι, προείρηται. Καὶ ὅτι τὴν προσηγορίαν ἔσχεν ἀπὸ Προυσίου, τοῦ Βιθυνίας βασιλεύσαντος, καὶ ἐπὶ τρυφῇ καὶ μαλακίᾳ διαβοήτου γενομένου, ἱστορεῖ Νίκανδρος ὁ Καλχηδόνιος ἐν τετάρτῳ Προυσίου συμπτωμάτων.

95. ΡΕΟΝΤΑ. Οὕτως ποτήριά τινα ἐκαλεῖτο. Μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἀστυδάμας ἐν Ἑρμῇ, λέγων οὕτως·

Κρατῆρε μὲν πρώτιστον ἀργυρῶ δύο,
φιάλας δὲ πεντήκοντα, δέκα δὲ κυμβία,
ῥέοντα δώδεχ', ὧν τὰ μὲν δέκ' ἀργυρᾶ
ἦν, δύο δὲ χρυσᾶ, γρὺψ, τὸ δ' ἕτερον πήγασος.

ΡΥΣΙΣ. Φιάλη χρυσῆ, Θεόδωρος. Κρατῖνος ἐν Νόμοις· „Ῥυσίδι σπένδων."

96. *ΡΟΔΙΑΣ.* Δίφιλος Αἱρησιτείχει· (τὸ δὲ δρᾶμα τοῦτο Καλλίμαχος ἐπιγράφει Εὐνοῦχον·) λέγει δὲ οὕτως·

Πιεῖν δὲ δεῖ
ἁδρότερον, ἢ τῶν Ῥοδιακῶν, ἢ τῶν ῥυτῶν.

Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Διώξιππος ἐν Φιλαργύρῳ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης, Λυγκεύς τε ὁ Σάμιος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

97. *ΡΥΤΟΝ.* Ἔχει τὸ υ βραχὺ, καὶ ὀξύνεται. Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου „Ῥυτὰ καὶ κυμβία (φησὶ, καὶ φιάλας." Δίφιλος δ' ἐν Εὐνούχῳ ἢ Στρατιώτῃ, (ἔστι δὲ τὸ δρᾶμα διασκευὴ τοῦ Αἱρησιτείχους·)

(497) *Ἔσθ' ὑποχέασθαι πλείονας· πιεῖν δὲ δεῖ*
ἁδρότερον, ἢ τῶν Ῥοδιακῶν, ἢ τῶν ῥυτῶν.

Ἐπίνικος δ' ἐν Ὑποβαλλομέναις·

Καὶ τῶν ῥυτῶν τὰ μέγιστα τῶν ὄντων τρία
πίνειν δεήσει τήμερον πρὸς κλεψύδραν
κρουνιζόμενον. Ἀμφότερα δ' οἰωνίζομαι.
Ἔστι δ' ἐλέφας. Β. Ἐλέφαντα περιάγει ῥυτὸν,
*χωροῦντα δύο χόας * * **
** * ὃν οὐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπίοι.*
*Α. Ἐγὼ * τοῦτο * * πέπωκα πολλάκις.*
Β. Οὐδὲν ἐλέφαντος γὰρ διαφέρεις οὐδὲ σύ.
Α. Ἕτερον τριήρης· τοῦτ' ἴσως χωρεῖ χόα.

Περὶ δὲ τοῦ ῥυτοῦ λέγων, φησίν·

Ὁ Βελλεροφόντης ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Πηγάσου
τὴν πύρπνοον χίμαιραν εἰσηκοντικώς.
Β. Εἶεν, δέχου καὶ τοῦτο.

Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ῥυτὸν πρότερον κέρας. Δοκεῖ δὲ σκευοποιηθῆναι ὑπὸ πρώτου τοῦ Φιλαδέλφου Πτολεμαίου βασιλέως, φορήματα γενέσθαι τῶν Ἀρσινόης εἰκόνων. Τῇ γὰρ εὐωνύμῳ χειρὶ τοιοῦτον φέρει δημιούργημα πάντων τῶν ὡραίων πλῆρες, ἐμφαινόντων τῶν δημιουργῶν, ὡς καὶ τοῦ τῆς Ἀμαλθείας ἐστὶν ὀλβιώτερον τὸ κέρας τοῦτο. Μνημονεύει αὐτοῦ Θεοκλῆς ἐν Ἰθυφάλλοις, οὕτως·

Ἐθύσαμεν γὰρ σήμερον σωτήρια
πάντες οἱ τεχνῖται·
μεθ᾽ ὧν πιὼν κέρας τόδ᾽ ὡς τὸν φίλτατον
βασιλέα πάρειμι.

Διονύσιος δ᾽ ὁ Σινωπεὺς, ἐν Σωζούσῃ καταλέγων τινα ποτήρια, καὶ τοῦ ῥυτοῦ ἐμνήσθη, ὡς προεῖπον. Ἡδύλος δ᾽ ἐν ἐπιγράμμασι περὶ τοῦ κατασκευασθέντος ὑπὸ Κτησιβίου τοῦ μηχανοποιοῦ ῥυτοῦ μνημονεύων, φησί·

Ζωροπόται, καὶ τοῦτο φιλοζεφύρου κατὰ νηὸν
τὸ ῥυτὸν αἰδοίης, δεῦτ᾽, ἴδετ᾽, Ἀρσινόης,
ὀρχηστὴν βῆσαν Αἰγύπτιον· ὃς λιγὺν ἦχον
σαλπίζει κρουνοῦ πρὸς ῥύσιν οἰγομένου,
οὐ πολέμου σύνθημα, διὰ χρυσέου δὲ γεγωνεῖ
κώδωνος κώμου σύνθεμα καὶ θαλίης,
Νεῖλος ὁκοῖον ἄναξ μύσταις φίλον ἱεραγωγοῖς
εὗρε μέλος θείων πάτριον ἐξ ἀδύτων.
Ἀλλ᾽ εἰ Κτησιβίου σοφὸν εὕρεμα τίετε τοῦτο,
δεῦτε, νέοι, νηῷ τῷδε παρ᾽ Ἀρσινόης.

Θεόφραστος δ᾽ ἐν τῷ περὶ μέθης τὸ ῥυτόν φησιν ὀνομαζόμενον ποτήριον τοῖς ἥρωσι μόνοις ἀποδίδοσθαι. Δωρό-

θεος δ' ὁ Σιδώνιός φησι, τὰ φυτὰ κέρασιν ὅμοια εἶναι, διατετρημένα δ' εἶναι· ἐξ ὧν, κρουνιζόντων λεπτῶς, κάτωθεν πίνουσιν. Ὠνομάσθαι δὲ ἀπὸ τῆς φύσεως.

98. ΣΑΝΝΑΚΡΑ. Κράτης ἐν πέμπτῳ Ἀττικῆς διαλέκτου ἔκπωμά φησιν εἶναι οὕτως καλούμενον. Ἔστι δὲ Περσικόν. Φιλήμων δ' ἐν τῇ Χήρᾳ βατιακῶν μνησθεὶς, καὶ τῇ γελοιότητι τοῦ ὀνόματος προσπαίξας, φησί· „Σαννάκρα, ἱπποτραγέλαφοι, βατιάκια, σαννάκια."

ΣΕΛΕΥΚΙΣ. Ὅτι ἀπὸ Σελεύκου τοῦ βασιλέως τὴν προσηγορίαν ἔσχε τὸ ἔκπωμα, προείρηται, ἱστοροῦντος τοῦτο καὶ Ἀπολλοδώρου τοῦ Ἀθηναίου. Πολέμων δ' ἐν πρώτῳ τῶν πρὸς Ἀδαῖον „Ποτήρια (φησὶ) παραπλήσια Σελευκὶς, Ῥοδιὰς, Ἀντιγονίς."

(498) ΣΚΑΛΛΙΟΝ. Κυλίκιον μικρὸν, ᾧ σπένδουσιν Αἰολεῖς· ὡς Φιλητᾶς φησιν ἐν Ἀτάκτοις.

99. ΣΚΥΦΟΣ. Τούτου τινὲς τὴν γενικὴν σὺν τῷ σ προφέρονται διὰ παντὸς, οὐκ εὖ· ὅτε γὰρ ἀρσενικόν ἐστιν ὁ σκύφος, ὡς λύχνος, ἄνευ τοῦ σ προοισόμεθα, ὅτε δὲ οὐδέτερον τὸ σκύφος, σὺν τῷ σ κλινοῦμεν, σκύφος σκύφους, ὡς τεῖχος τείχους. Οἱ δ' Ἀττικοὶ τὴν εὐθεῖαν καὶ ἀρσενικῶς καὶ οὐδετέρως λέγουσιν. Ἡσίοδος δ' ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας σὺν τῷ π σκύπφον λέγει·

Τῷ δὲ Μάρης θοὸς ἄγγελος ἦλθε δι' οἴκου,
πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἄνακτι

Καὶ πάλιν·

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βοὸς αἴνυτο χερσὶν,
Ἴφικλος δ' ἐπὶ νῶτ' ἐπεμαίετο. Τῷ δ' ἔπ' ὄπισθεν,
σκύπφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δὲ σκῆπτρον ἀείρας,
ἔστειχεν Φύλακος, καὶ ἐνὶ δμώεσσιν ἔειπεν.

Ὁμοίως δὲ καὶ Ἀναξίμανδρος ἐν τῇ Ἡρωολογίᾳ, λέγων

ὧδε· „Ἀμφιτρύων δὲ τὴν λείην δασάμενος τοῖς συμμάχοις, καὶ τὸν σκύπφον ἔχων ὃν εἵλετο αὐτῷ." Καὶ πάλιν· „Τὸν δὲ σκύπφον Τηλεβόῃ δίδωσι Ποσειδῶν, παιδὶ τῷ ἑαυτοῦ, Τηλεβόης δὲ Πτερέλεῳ· τοῦτον ἑλὼν ἀπέπλεεν." Ὁμοίως εἴρηκε καὶ Ἀνακρέων·

Ἐγὼ δ' ἔχων σκύπφον Ἐρξίωνι
τῷ λευκολόφῳ μεστὸν ἐξέπινον.

(ἀντὶ τοῦ προέπινον. Κυρίως γάρ ἐστι τοῦτο προπίνειν τὸ ἑτέρῳ πρὸ ἑαυτοῦ δοῦναι πιεῖν. Καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς δὲ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ τῇ

Ἀρήτῃ δ' ἐν χερσὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον.

Καὶ ἐν Ἰλιάδι·

Πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα.

Πληροῦντες γὰρ προέπινον ἀλλήλοις μετὰ προσαγορεύσεως.) Πανύασις τρίτῳ Ἡρακλείας φησί·

Τοῦ κεράσας κρητῆρα μέγαν χρυσοῖο φαεινὸν,
σκύπφους αἰνύμενος θαμέας ποτὸν ἡδὺν ἔπινεν.

Εὐριπίδης δ' ἐν Εὐρυσθεῖ ἀρσενικῶς ἔφη· „Σκύφος τε μακρός." Καὶ Ἀχαιὸς ἐν Ὀμφάλῃ·

Ὁ δὲ σκύφος με τοῦ θεοῦ καλεῖ.

Σιμωνίδης δ' „Οὐατόεντα σκύφον" ἔφη. Ἴων δ' ἐν Ὀμφάλῃ· „Οἶνος οὐκ ἔνι ἐν τῷ σκύφει." Τῷ σκύφει ἰδίως, ἀπὸ τοῦ σκύφος σχηματίσας, οὐδετέρως ἔφη. Ὁμοίως καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Κύκλωπι· „Φέρ' ἐγχέας εἰς τὸ σκύφος." Καὶ Ἄλεξις ἐν Λευκαδίᾳ·

Οἴνου γεραιοῖς χείλεσιν μέγα σκύφος,

Καὶ Ἐπιγένης ἐν Βακχείᾳ·

Τὸ σκύφος ἔχαιρον δεχόμενος.

Φαίδιμός τε ἐν πρώτῳ Ἡρακλείας·

Δουράτεοι σκύφος εὐρὺ μελιζώροιο ποτοῖο.

Καὶ παῤ Ὁμήρῳ δὲ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος γράφει·

Πλησάμενος δ' ἄρα οἱ δῶκε σκύφος, ᾧπερ ἔπινεν.

Ἀρίσταρχος δέ·

Πλησάμενος δ' ἄρα οἱ δῶκε σκύφον, ᾧπερ ἔπινεν.

Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Νεστορίδος φησὶν, ὅτι τῷ σκύφει καὶ τῷ κισσυβίῳ τῶν μὲν ἐν ἄστει καὶ μετρίων οὐδεὶς ἐχρῆτο, συβῶται δὲ καὶ νομεῖς καὶ οἱ ἐν ἀγρῷ, ὡς ὁ Εὔμαιος

πλησάμενος δῶκε σκύφος, ᾧπερ ἔπινεν,
οἴνου ἐνίπλειον.

Καὶ Ἀλκμὰν δέ φησι·

(499) *Πολλάκι δ' ἐν κορυφαῖς ὀρέων, ὅκα*
θεοῖσιν ἅδῃ πολύφανος ἑορτὰ,
χρύσεον ἄγγος ἔχοισα μέγαν σκύφον,
οἷά τε ποιμένες ἄνδρες ἔχουσιν,
χερσὶ λεόντειον γάλα θεῖσα
τυρὸν ἐτύρησας μέγαν ἄτρυφον
ἀργύφεόν τε.

Αἰσχύλος δ' ἐν Πεῤῥαιβίσι φησί·

Ποῦ μοι τὰ πολλὰ δῶρα κἀκροθίνια;
ποῦ χρυσότευκτα κἀργυρᾶ σκυφώματα,

Στησιχορος δὲ το παρὰ Φόλῳ τῷ κενταύρῳ ποτήριον σκύφειον δέπας καλεῖ, ἐν ἴσῳ τῷ σκυφοειδές· λέγει δ' ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους·

Σκύπφειον δὲ λαβὼν δέπας ἔμμετρον ὡς τριλάγυνον,
πῖεν ἐπισχόμενος, τό ῥά οἱ παρέθηκε Φόλος κεράσας.

Καὶ Ἄρχιππος δ' ἐν Ἀμφιτρύωνι οὐδετέρως εἴρηκε.

100. *Λάγυνον δὲ μέτρου λέγουσιν εἶναι ὄνομα παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς χοὸς καὶ κοτύλης· χωρεῖν δ' αὐτὸ κοτύλας Ἀττικὰς δώδεκα. Καὶ ἐν Πάτραις δέ φασι τοῦτ'*

εἶναι τὸ μέτρον τὴν λάγυνον. Ἀρσενικῶς δὲ εἴρηκε τον λάγυνον Νικόστρατος μὲν ἐν Ἑκάτῃ·

Τῶν κατεσταμνισμένων
ἡμῖν λαγύνων πηλίκοι τινές; Β. Τρίχους.

Καὶ πάλιν·

Τὸν μεστὸν ἡμῖν φέρε λάγυνον.

Καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Κλίνῃ·

Καὶ δυσχερὴς λάγυνος οὗτος πλησίον
ὄξους.

Δίφιλος ἐν Ἀνασωζομένοις·

Λάγυνον ἔχω κενὸν, ὦ γραῦ, θύλακον δὲ μεστόν.

Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ γράφει· „Καθ' ὃν χρόνον ἐπεδήμησας ἐν Σάμῳ, Διαγόρα, πολλάκις οἶδά σε παραγινόμενον εἰς τοὺς παρ' ἐμοὶ πότους, ἐν οἷς λάγυνος κατ' ἄνδρα κείμενος οἰνοχοεῖτο, πρὸς ἡδονὴν διδοὺς ἑκάστῳ ποτήριον.“ Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Θετταλῶν πολιτείᾳ θηλυκῶς λέγεσθαί φησιν ὑπὸ Θετταλῶν τὴν λάγυνον. Καὶ Ῥιανὸς ὁ ἐποποιὸς ἐν ἐπιγράμμασιν·

Ἥμισυ μὲν πίσσης κωνίτιδος, ἥμισυ δ' οἴνου,
Ἀρχῖν', ἀτρεκέως ἥδε λάγυνος ἔχει.
Λεπτοτέρης δ' οὐκ οἶδ' ἐρίφου κρέας· πλὴν ὅ γε πέμψας
Αἰνεῖσθαι πάντων ἄξιος Ἱπποκράτης.

Οὐδετέρως δὲ Δίφιλος ἐν Ἀδελφοῖς εἴρηκεν·

Ὦ τοιχωρύχον
ἐκεῖνο καὶ τῶν δυναμένων, λαγύνιον
ἔχον βαδίζειν εἰς τὰ γεύμαθ' ὑπὸ μάλης,
καὶ τοῦτο πωλεῖν, μέχρι ἂν, ὥσπερ ἐν ἐράνῳ,

εἷς λοιπὸς ἢ κάπηλος ἠδικημένος
ὑπ' οἰνοπώλου.

Τὸ δ' ἐν Γηρυονηΐδι Στησιχόρου „Ἔμμετρον ὡς τριλάγυνον“ τὴν τῶν τριῶν γενῶν ἀμφιβολίαν ἔχει. Ἐρατοσθένης δέ φησι, λέγεσθαι τὴν πέτασον καὶ τὴν στάμνον ὑπό τινων.

101. Τὸ δὲ σκύφος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς σκαφίδος. Καὶ τοῦτο δ' ἐστὶν ὁμοίως ἀγγεῖον ξύλινον στρογγύλον, γάλα καὶ ὀρὸν δεχόμενον, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ λέγεται·

Ναῖον δ' ὀρῷ ἄγγεα πάντα,
γαυλοί τε, σκαφίδες τε, τετυγμένα, τοῖς ἐνάμελγεν.

εἰ μὴ σκύφος οἷον σκύθος τις, διὰ τὸ τοὺς σκύθας περαιτέρω τοῦ δέοντος μεθύσκεσθαι. Ἱερώνυμος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ περὶ μέθης καὶ τὸ μεθύσαι σκυθίσαι φησί· (500) συγγενὲς γὰρ εἶναι τῷ φ τὸ θ. Ὕστερον δὲ κατὰ μίμησιν εἰργάσαντο κεραμέους τε καὶ ἀργυροῦς σκύφους. Ὧν πρῶτοι μὲν ἐγένοντο καὶ κλέος ἔλαβον οἱ Βοιώτιοι λεγόμενοι, χρησαμένου διὰ τὰς στρατείας πρώτου Ἡρακλέους τῷ γένει· διὸ καὶ Ἡρακλεωτικοὶ πρός τινων καλοῦνται. Ἔχουσι μέντοι πρὸς τοὺς ἄλλους διαφοράν· ἔπεστι γὰρ ἐπὶ τῶν ὤτων αὐτοῖς ὁ λεγόμενος Ἡράκλειος δεσμός. Μνημονεύει δὲ τῶν Βοιωτικῶν σκύφων Βακχυλίδης ἐν τούτοις, ποιούμενος τὸν λόγον πρὸς τοὺς Διοσκόρους, καλῶν αὐτοὺς ἐπὶ ξενίᾳ·

Οὐ βοῶν πάρεστι σώματ', οὔτε χρυσός,
οὔτε πορφύρεοι τάπητες, ἀλλὰ θυμὸς εὐμενής,
Μοῦσά τε γλυκεῖα, καὶ Βοιωτίοισιν
ἐν σκύφοισιν οἶνος ἡδύς.

Διήνεγκαν δὲ μετὰ τοὺς Βοιωτίους οἱ Ῥοδιακοὶ λεγόμενοι, Δαμοκράτους δημιουργήσαντος. Τρίτοι δ' εἰσὶν οἱ

Συρακόσιοι. Καλεῖται δ' ὁ σκύφος ὑπὸ Ἠπειρωτῶν, ὥς φησι Σέλευκος, λυρτὸς, ὑπὸ δὲ Μηθυμναίων, ὡς Παρμένων φησὶν ἐν τῷ περὶ διαλέκτου, σκύθος. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Δερκυλίδας ὁ Λακεδαιμόνιος Σκύφος, ὥς φησιν Ἔφορος ἐν τῇ ὀκτωκαιδεκάτῃ λέγων οὕτως· „Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ Θίβρωνος Δερκυλίδαν ἔπεμψαν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀκούοντες, ὅτι πάντα πράττειν εἰώθασιν οἱ περὶ τὴν Ἀσίαν βάρβαροι μετὰ ἀπάτης καὶ δόλου. Διόπερ Δερκυλίδαν ἔπεμψαν, ἥκιστα νομίζοντες ἐξαπατηθήσεσθαι· ἦν γὰρ οὐδὲν ἐν τῷ τρόπῳ Λακωνικὸν οὐδ' ἁπλοῦν ἔχων, ἀλλὰ πολὺ τὸ πανοῦργον καὶ τὸ θηριῶδες. Διὰ καὶ Σκύθον αὐτὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι προσηγόρευον.“

102. ΤΑΒΑΙΤΑΣ. Ἀμύντας ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τῆς Ἀσίας σταθμῶν, περὶ τοῦ ἀερομέλιτος καλουμένου διαλεγόμενος, γράφει οὕτως· „Σὺν τοῖς φύλλοις δρέποντες συντιθέασιν, εἰς παλάθης Συριακῆς τρόπον πλάττοντες, οἱ δὲ σφαίρας ποιοῦντες. Καὶ ἐπειδὰν μέλλωσι προσφέρεσθαι, ἀποκλάσαντες ἀπ' αὐτῶν ἐν τοῖς ξυλίνοις ποτηρίοις, οὓς καλοῦσι ταβαίτας, προβρέχουσι, καὶ διηθήσαντες πίνουσι. Καὶ ἔστιν ὅμοιον, ὡς ἂν τις μέλι πίνοι διείς· τοῦτο δὲ καὶ πολὺ ἥδιον.“

ΤΡΑΓΕΛΑΦΟΣ. Οὕτω τινὰ καλεῖται ποτήρια, ὧν μνημονεύει Ἄλεξις μὲν ἐν Κονιάτῃ·

Κυμβία,
φιάλαι, τραγέλαφοι, κύλικες.

Εὔβουλος δ' ἐν Κατακολλωμένῳ·

Ἀλλ' εἰσὶ φιάλαι πέντε, τραγέλαφοι δύο.

Μένανδρος δ' ἐν Ἁλιεῖ φησι· „Τραγέλαφοι, λαβρώνιοι.“ Ἀντιφάνης Χρυσίδι·

— Σαπροπλούτῳ δ', ὡς λέγουσι, νυμφίῳ,

κεκτημένῳ τάλαντα, παῖδας, ἐπιτρόπους,
ζεύγη, καμήλους, στρώματ᾽, ἀργυρώματα,
φιάλας, τριήρεις, τραγελάφους, καρχήσια,
γαυλοὺς ὁλοχρύσους, πλοῖα. Τοὺς κάδους μὲν οὖν
καλοῦσι γαυλοὺς πάντες οἱ προγάστορες.

ΤΡΙΗΡΗΣ. Ὅτι καὶ τριήρης εἶδος ἐκπώματος, Ἐπίνικος ἐν Ὑποβαλλομέναις δεδήλωκε. Προείρηται δὲ τὸ μαρτύριον.

ΥΣΤΙΑΚΟΝ. Ποτήριον ποιόν. Ῥίνθων ἐν Ἡρακλεῖ.

Ἐν ὑστιακῷ τε καθαρὸν ἐλατῆρα
καθαρῶν τ᾽ ἀλήτων κἀλφίτων ἀπεῤῥόφεις.

103. ΦΙΑΛΗ. Ὅμηρος μὲν, ὅταν λέγῃ·

ἀμφίδετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκε.

(501) καὶ χρυσῆν φιάλην, καὶ δίπλακα δημὸν, οὐ τὸ ποτήριον λέγει, ἀλλὰ χαλκεῖόν τι ἐκπέταλον λεβητῶδες, ἴσως δύο ὦτα ἔχον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Παρθένιος δ᾽, ὁ τοῦ Διονυσίου, ἀμφίθετον ἀκούει τὴν ἀπύθμενον φιάλην. Ἀπολλόδωρος δ᾽ ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ τοῦ κρατῆρος ῥησειδίῳ τὴν κατὰ τὸν πυθμένα μὴ δυναμένην τίθεσθαι καὶ ἐρείδεσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὸ στόμα. Τινὲς δέ φασιν, ὃν τρόπον ἀμφιφορεὺς λέγεται ὁ ἀμφοτέρωθεν κατὰ τὰ ὦτα δυνάμενος φέρεσθαι, οὕτω καὶ ἀμφίθετον φιάλην. Ἀρίσταρχος δὲ τὴν δυναμένην ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τίθεσθαι, κατὰ τὸν πυθμένα καὶ κατὰ τὸ στόμα. Διονύσιος δ᾽ ὁ Θρᾷξ τὴν στρογγύλην, τὴν ἀμφιθέουσαν κυκλοτερεῖ τῷ σχήματι. Ἀσκληπιάδης δ᾽ ὁ Μυρλεανὸς „Ἡ μὲν φιάλη (φησὶ) κατ᾽ ἀντιστοιχίαν ἐστὶ πιάλη, ἡ τὸ πιεῖν ἅλις ἔχουσα· μείζων γὰρ τοῦ ποτηρίου. Ἡ δὲ [ἀμφίθετος καὶ] ἀπύρωτος ἡ ψυχρήλατος, ἡ ἐπὶ πῦρ οὐκ

ἐπιτιθεμένη· καθότι καὶ λέβητα καλεῖ ὁ ποιητὴς τὸν μὲν ἐμπυριβήτην, τὸν δὲ ἄπυρον·

Κὰδ δὲ λέβητ' ἄπυρον βοὸς ἄξιον ἀνθεμόεντα.

τὸν δεχόμενον ἴσως ὕδωρ ψυχρὸν, ὥστε καὶ τὴν φιάλην εἶναι χαλκείῳ προσεοικυῖαν ἐκπετάλῳ, δεχομένην ψυχρὸν ὕδωρ. Τὴν δ' ἀμφίθετον πότερα δύο βάσεις ἔχειν δεῖ νομίζειν ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἢ τὸ μὲν ἀμφὶ σημαίνει τὸ περὶ, τοῦτο δ' αὖ τὸ περιττόν; ὥστε λέγεσθαι τὴν περιττῶς πεποιημένην ἀμφίθετον, ἐπεὶ τὸ ποιῆσαι θεῖναι πρὸς τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο. Δύναται δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τὸν πυθμένα καὶ τὸ στόμα τιθεμένη· ἡ δὲ τοιαύτη θέσις τῶν φιαλῶν Ἰωνική ἐστι καὶ ἀρχαία. Ἔτι γοῦν καὶ νῦν οὕτω Μασσαλιῆται τιθέασι τὰς φιάλας ἐπὶ πρόσωπον."

104. Κρατίνου δ' εἰπόντος ἐν Δραπέτισι

Δέχεσθε φιάλας τάσδε βαλανειομφάλους·

Ἐρατοσθένης ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ περὶ κωμῳδίας τὴν λέξιν ἀγνοεῖν φησι Λυκόφρονα· τῶν γὰρ φιαλῶν οἱ ὀμφαλοὶ καὶ τῶν βαλανείων οἱ θόλοι παρόμοιοι· εἰς δὲ τὸ εἶδος οὐκ ἀῤῥύθμως παίζονται. Ἀπίων δὲ καὶ Διόδωρός φησι, φιάλαι ποιαὶ, ὧν ὁ ὀμφαλὸς παραπλήσιος ἠθμῷ. Ὁ δὲ Μυρλεανὸς Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς περὶ Κρατίνου „Βαλανειόμφαλοι (φησὶ) λέγονται, ὅτι οἱ ὀμφαλοὶ αὐτῶν καὶ τῶν βαλανείων οἱ θόλοι ὅμοιοί εἰσιν." Καὶ Δίδυμος δὲ τὰ αὐτὰ εἰπὼν, παρατίθεται Λυκόφρονος οὕτως ἔχοντα· „Ἀπὸ τῶν ὀμφαλῶν τῶν ἐν ταῖς γυναικείαις πυέλοις, ὅθεν τοῖς σκαφίοις ἀρύουσι." Τίμαρχος δ' ἐν τετάρτῳ περὶ τοῦ Ἐρατοσθένους Ἑρμοῦ „Πεπαῖχθαί τις ἂν οἰηθείη (φησὶ) τὴν λέξιν, διότι τὰ πλεῖστα τῶν Ἀθήνησι βαλανείων κυκλοειδῆ ταῖς κατασκευαῖς ὄντα τοὺς ἐξαγω-

γοὺς ἔχει κατὰ μέσον, ἐφ' οὗ χαλκοῦς ὀμφαλὸς ἔπεστιν."
Ἴων δ' ἐν Ὀμφάλῃ·

Ἴτ', ἐκφορεῖτε, παρθένοι, κύπελλα καὶ
μεσομφάλους.

Οὕτω δ' εἴρηκε τὰς βαλανειομφάλους, ὧν Κρατῖνος μνημονεύει·

Δέχεσθε φιάλας τάσθε βαλανειομφάλους.

Καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Ἀλθαίᾳ ἔφη·

(502) Λαβοῦσα πλήρη χρυσέαν μεσόμφαλον
φιάλην. Τελέστης δ' ἄκατον ὠνόμαζέ νιν.

ὡς τοῦ Τελέστου ἄκατον τὴν φιάλην εἰρηκότος. Φερεκράτης δὲ ἢ ὁ πεποιηκὼς τοὺς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένους Πέρσας φησι·

Στεφάνους τε πᾶσι κὠμφαλωτὰς χρυσίδας.

105. Ἀθηναῖοι δὲ τὰς μὲν ἀργυρᾶς φιάλας ἀργυρίδας λέγουσι, χρυσίδας δὲ τὰς χρυσᾶς. Τῆς δὲ ἀργυρίδος φιάλης Φερεκράτης μὲν ἐν Πέρσαις οὕτως μνημονεύει·

Οὗτος σὺ, ποῖ τὴν ἀργυρίδα τηνδὶ φέρεις;

Χρυσίδος δὲ Κρατῖνος ἐν Νόμοις·

Χρυσίδι σπένδων γέγραφε τοῖς ὄφεσι πιεῖν διδούς·

Καὶ Ἕρμιππος ἐν Κέρκωψι·

Χρυσίδ' οἴνου πανσέληνον ἐκπιὼν ὑφείλετο.

Ἐκαλεῖτο δέ τις καὶ βαλανωτὴ φιάλη, ἧς τῷ πυθμένι χρυσοῖ ὑπέκειντο ἀστράγαλοι. Σῆμος δὲ ἐν Δήλῳ ἀνακεῖσθαί φησι χαλκοῦν φοίνικα, Ναξίων ἀνάθημα, καὶ καρυωτὰς φιάλας χρυσᾶς. Ἀναξανδρίδης δὲ φιάλας Ἄρεος καλεῖ τὰ ποτήρια ταῦτα. Αἰολεῖς δὲ τὴν φιάλην ἄρακιν καλοῦσι.

106. ΦΘΟΙΣ. πλατεῖαι φιάλαι ὀμφαλωτοί. Εὔπο-

λις· „Σὺν φθοῖσι προπεπωκώς.“ Ἔδει δὲ ὀξύνεσθαι, ὡς Καρσὶ, παισὶ, φθειρσί.

ΦΙΛΟΤΗΣΙΑ. Κύλιξ τις, ἣν κατὰ φιλίαν προὔπινον, ὥς φησι Πάμφιλος. Δημοσθένης δέ φησι· „Καὶ φιλοτησίαν προὔπινεν.“ Ἄλεξις·

Φιλοτησίαν σοι τήνδ᾽ ἐγὼ
ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ κύλικα προπίομαι.

Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ τὸ ἑταιρικὸν συνευωχούμενον φιλοτήσιον. Ἀριστοφάνης·

Ἑπτάπους γοῦν ἡ σκιά ᾽στὶν,
ἢ ᾽πὶ τὸ δεῖπνον· ὡς ἤδη καλεῖ μ᾽
ὁ χορὸς ὁ φιλοτήσιος.“

Διὰ δὲ τὴν τοιαύτην πρόποσιν ἐκαλεῖτο καὶ κύλιξ φιλοτησία, ὡς ἐν Λυσιστράτῃ·

Δέσποινα Πειθοῖ, καὶ κύλιξ φιλοτησία.

ΧΟΝΝΟΙ. Παρὰ Γορτυνίοις ποτηρίου εἶδος, ὅμοιον Θηρικλείῳ, χάλκεον· ὃ δίδοσθαι τῷ ἁρπασθέντι ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ φησιν Ἑρμῶναξ.

ΧΑΛΚΙΔΙΚΑ ποτήρια. Ἴσως ἀπὸ τῆς Χαλκίδος τῆς Θρᾳκικῆς εὐδοκιμοῦντα.

107. ΧΥΤΡΙΔΕΣ. * * Καὶ ὅ γε Ἄλεξις ἐν Ὑποβολιμαίῳ·

Ἐγὼ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως τέτταρα
χυτρίδι᾽ ἀκράτου τῆς τ᾽ ἀδελφῆς προσλαβὼν
τῆς τοῦ βασιλέως ταῦτ᾽, ἀπνευστί τ᾽ ἐκπιὼν
ὡς ἄν τις ἥδιστ᾽ ἴσον ἴσῳ κεκραμένον,
καὶ τῆς ὁμονοίας, διὰ τί νῦν μὴ κωμάσω
ἄνευ λυχνούχου πρὸς τὸ τηλικοῦτο φῶς;

Ἡρόδοτος δ᾽ ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν νόμον φησὶ θέσθαι Ἀργείους καὶ Αἰγινήτας Ἀττικὸν, μηδὲν προσφέ-

ρειν πρὸς τὰς θυσίας, μηδὲ κέραμον, ἀλλ' ἐκ χυτρίδων ἐπιχωρίων τὸ λοιπὸν αὐτόθι εἶναι πίνειν. Καὶ Μελέαγρος δ' ὁ κυνικὸς ἐν τῷ Συμποσίῳ οὑτωσὶ γράφει· „Κἀν τοσούτῳ πρόποσιν αὐτῷ βαρεῖαν διέδωκε, χυτρίδια βαθέα δώδεκα."

108. ΨΥΓΕΥΣ ἢ ΨΥΚΤΗΡ. Πλάτων Συμποσίῳ· „Ἀλλὰ φέρε, παῖ, φάναι τὸν ψυκτῆρα ἐκεῖνον, ἰδόντα αὐτὸν πλέον ἢ ὀκτὼ κοτύλας χοροῦντα. Τοῦτον οὖν ἐμπλησάμενον πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐκπιεῖν, ἔπειτα τῷ Σωκράτει κελεύειν ἐγχεῖν." * * * παραμηκύνειν, ἐγχειροῦντος τοῦ Ἀρχεβούλου, εὐκαιρότατα προχέων ὁ παῖς τοῦ οἰναρίου ἀνατρέπει τὸν ψυκτῆρα." Ἄλεξις ἐν Εἰσοικιζομένῳ φησί· „Τρικότυλον ψυγέα." Διώξιππος Φιλαργύρῳ·

Παρ' Ὀλυμπίχου δὲ θηρικλείους ἔλαβεν ἕξ,
ἔπειτα τοὺς δύο ψυκτῆρας.

Μένανδρος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Χαλκείῳ φησι·

Τοῦτο δὴ τὸ νῦν ἔθος,
ἄκρατον, ἐβόων· τὴν μεγάλην· ψυκτῆρά τις
προὔπινεν αὐτοῖς, ἀθλίους ἀπολλύων.

Ἐπιγένης δ' ἐν Ἡρωίνῃ, καταλέγων πολλὰ ποτήρια, καὶ τοῦ ψυγέως οὕτως μνημονεύει·

Τὴν θηρίκλειον δεῦρο καὶ τὰ Ῥοδιακὰ
κόμισον λαβὼν τοὺς παῖδας. Εἰσοίσεις μόνος
ψυκτῆρα, κύαθον, κυμβία.

Στράττις Ψυχασταῖς·

Ὁ δέ τις ψυκτῆρ', ὁ δέ τις κύαθον
χαλκοῦν κλέψας ἀπορῶν κεῖται,
κοτύλη δ' ἀνὰ χοίνικα μάττει.

Ἄλεξις δ' ἐν Ἱππίσκῳ ψυκτηρίδιον καλεῖ, διὰ τούτων

Ἀπήντων τῷ ξένῳ
εἰς τὴν κατάλυσιν ησόνην αἴθων ἀνήρ.
Τοῖς παισί τ' εἶπα, δύο γὰρ ἦγον οἴκοθεν,
τἀκπώματ' εἰς τὸ φανερὸν ἐκνενιτρωμένα
θεῖναι. Κύαθος δ' ἦν ἀργυροῦς, τἀκπώματα
ἦγεν δύο δραχμὰς, κυμβίον δὲ τέτταρας
(503) ψυκτηρίδιον δὲ δύ' ὀβολοὺς, Φιλιππίδου
λεπτότερον.

109. Ἡρακλέων δὲ ὁ Ἐφέσιος· „Ὃν ἡμεῖς (φησὶ) ψυγεα καλοῦμεν, ψυκτηρίαν τινὲς ὀνομάζουσιν. Τοὺς δ' Ἀττικοὺς καὶ κωμῳδεῖν τὸν ψυγέα ὡς ξενικὸν ὄνομα." Εὔφρων ἐν Ἀποδιδούσῃ·

Ἐπὰν δὲ καλέσῃ ψυγέα τὴν ψυκτηρίαν,
τὸ σευτλίον δὲ τεῦτλα, φακέα τὴν φακῆν,
τί δεῖ ποιεῖν; σὺ γὰρ εἶπον. Β. Ὥσπερ χρυσίου
φωνῆς ἀπότισον, Πυργόθεμι, καταλλαγήν.

Ἀντιφάνης Ἱππεῦσι·

Πῶς οὖν διαιτώμεσθα; τὸ μὲν ἐφίππιον
στρῶμ' ἐστὶν ἡμῖν, ὁ δὲ καλὸς πῖλος καλὸς
ψυκτήρ. Τί βούλει; Πάντ' Ἀμαλθείας κέρας.

Ἐν δὲ τῇ Κάρνῃ σαφῶς δηλοῦται, ὅτι τούτῳ ἐχρῶντο οἰνοχοοῦντες κυάθῳ. Εἰπὼν γάρ· „Τρίποδα καὶ κάδον παραθέμενος, ψυκτῆρά τ' οἴνου, μεθύσκεται." Ἐν τοῖς ἑξῆς ποιεῖ αὐτὸν λέγοντα· „Πότος ἔσται σφοδρότερος. Οὐκοῦν, εἰ φράσαι τις, οὐκ ἔτι ἔξεστι κυαθίζειν γὰρ, τὸν δὲ κάδον ἔξω καὶ τὸ ποτήριον λαβὼν, ἀπόφερε τἄλλα πάντα." Διονύσιος δὲ ὁ τοῦ Τρύφωνος ἐν τῷ περὶ ὀνομάτων „τὸν ψυγέα, φησὶν, ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι δῖνον." Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς καλεῖσθαί φησι ψυκτήρια καὶ τοὺς ἀλσώ-

δεις καὶ συσκίους τόπους τοὺς τοῖς θεοῖς ἀνειμένους, ἐν οἷς ἐστιν ἀναψῦξαι. Αἰσχύλος Νεανίσκοις·

Αὔρας ὑποσκίοισιν ἐν ψυκτηρίοις.

Εὐριπίδης Φαέθοντι·

Ψυκτήρια
δένδρεα φίλαισιν ὠλέναισι δέξεται.

Καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον δὲ ποιήσας, εἴθ' Ἡσίοδός ἐστιν ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος,

Ἔνθα ποτ' ἔσται ἐμὸν ψυκτήριον, ὄρχαμε λαῶν.

110. ΩΙΔΟΣ. Οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ποτήριον, φησὶ Τρύφων ἐν τοῖς Ὀνοματικοῖς, τὸ ἐπὶ τῷ σκολίῳ διδόμενον, ὡς Ἀντιφάνης παρίστησιν ἐν Διπλασίοις·

Τί οὖν ἐνέσται τοῖς θεοῖσιν; Β. Οὐδὲ ἕν,
ἂν μὴ κεράσῃ τις. Α. Ἴσχε. Τὸν ᾠδὸν λάμβανε.
Ἔπειτα μηδὲν τῶν ἀπηρχαιωμένων
τούτων περάνῃς, τὸν Τελαμῶνα, μηδὲ τὸν
Παιῶνα, μηδ' Ἁρμόδιον.

ΩΙΟΣΚΥΦΙΑ. Περὶ τῆς ἰδέας τῶν ποτηρίων Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Νεστορίδος φησὶν, ὅτι δύο πυθμένας ἔχει, ἕνα μὲν τὸν κατὰ τὸ κύτος αὐτῷ συγκεχαλκευμένον, ἕτερον δὲ τὸν προσθετὸν, ἀπ' ὀξέος ἀρχόμενον, καταλήγοντα δὲ εἰς πλατύτερον, ἐφ' οὗ ἵσταται τὸ ποτήριον.

ΩΙΟΝ. Δείνων ἐν τρίτῳ Περσικῶν φησιν οὕτως· „Ἔστι δὲ ποτίβαζις, ἄρτος κρίθινος καὶ πύρινος ὀπτὸς, καὶ κυπαρίσσου στέφανος, καὶ οἶνος κεκραμένος ἐν ᾠῷ χρυσῷ, οὗ αὐτὸς βασιλεὺς πίνει.“

111. Τοσαῦτα εἰπὼν ὁ Πλούταρχος καὶ ὑπὸ πάντων κροταλισθεὶς ᾔτησε φιάλην, ἀφ' ἧς σπείσας ταῖς Μούσαις καὶ τῇ τούτων Μνημοσύνῃ μητρὶ, προὔπινε

πᾶσι φιλοτησίαν ἐπειπὼν, Φιάλαν ὡς εἴ τις ἀφνειᾶς ἀπὸ (504) χειρὸς ἑλὼν ἔνδον ἀμπέλου καχλάζοισαν δρόσῳ δωρήσεται, οὐ μόνον νεανίᾳ γαμβρῷ προπίνων, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς φιλτάτοις, ἔδωκε τῷ παιδὶ, περισοβεῖν ἐν κύκλῳ κελεύσας, τὸ κύκλῳ πίνειν τοῦτ' εἶναι λέγων, παρατιθέμενος Μενάνδρου ἐκ Περινθίας·

Οὐδὲ μίαν ἡ γραῦς ὅλως
κύλικα παρῆκεν, ἀλλὰ πίνει τὴν κύκλῳ.

καὶ πάλιν ἐκ Θεοφορουμένης·

Καὶ ταχὺ
πάλιν τὸ πρῶτον περισοβεῖ ποτήριον
αὐτοῖς ἀκράτου.

καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Κρήσσαις·

Τὰ δ' ἄλλα χαῖρε κύλικος ἑρπούσης κύκλῳ.

Αἰτοῦντος δὲ τοῦ γραμματικοῦ Λεωνίδου μεῖζον ποτήριον, καὶ εἰπόντος, Κρατηρίζωμεν, ἄνδρες φίλοι· (οὕτως δὲ τοὺς πότους Λυσανίας φησὶν ὁ Κυρηναῖος Ἡρόδωρον εἰρηκέναι ἐν τούτοις· „Ἐπεὶ δὲ θύσαντες πρὸς δεῖπνον καὶ κρατῆρας καὶ εὐχὰς καὶ παιῶνας ἐτράποντο.“ Καὶ ὁ τοὺς μίμους δὲ πεποιηκὼς, οὓς ἀεὶ διὰ χειρὸς ἔχειν Δοῦρίς φησι τὸν σοφὸν Πλάτωνα, λέγει που κῆκεκρατηρίχημες ἀντὶ τοῦ πεπώκειμεν.) Ἀλλὰ μὴν, πρὸς θεῶν, ὁ Ποντιανὸς ἔφη, οὐ δεόντως ἐκ μεγάλων πίνετε ποτηρίων, τὸν ἥδιστον καὶ χαριέστατον Ξενοφῶντα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, ὅς ἐν τῷ Συμποσίῳ φησίν· „Ὁ δ' αὖ Σωκράτης εἶπεν, ἀλλὰ πίνειν μὲν, ὦ ἄνδρες, καὶ ἐμοὶ πάνυ δοκεῖ. Τῷ γὰρ ὄντι ὁ οἶνος ἄρδων τὰς ψυχὰς τὰς μὲν λύπας ὥσπερ ὁ μανδραγόρας ἀνθρώπους κοιμίζει, τὰς δὲ φιλοφροσύνας ὥσπερ ἔλαιον φλόγας ἐγείρει. Δοκεῖ μέντοι μοι καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα τὰ αὐτὰ πάσχειν, ἅπερ καὶ τὰ

τῶν ἐν γῇ φυομένων. Καὶ γὰρ ἐκεῖνα, ὅταν μὲν ὁ θεὸς αὐτὰ ἄγαν ἀθρόως ποτίζῃ, οὐ δύναται ὀρθοῦσθαι, οὐδὲ ταῖς ὥραις διαπλοῦσθαι· ὅταν δὲ, ὅσῳ ἥδεται, τοσοῦτο πίνῃ, καὶ μάλα ὀρθά τε αὔξεται, καὶ θάλλοντα ἀφικνεῖται εἰς τὴν καρπογονίαν. Οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς, ἢν μὲν ἀθρόον τὸ ποτὸν ἐγχεώμεθα, ταχὺ ἡμῶν καὶ τὰ σώματα καὶ αἱ γνῶμαι σφαλοῦνται, καὶ οὐδ' ἀναπνεῖν, μὴ ὅτι λέγειν δυνησόμεθα· ἢν δὲ ἡμῖν οἱ παῖδες μικραῖς κύλιξι μικρὰ ἐπιψακάζωσιν, ἵνα καὶ ἐγὼ Γοργείοισι ῥήμασιν εἴπω, οὕτως οὐ βιαζόμενοι μεθύειν ὑπὸ τοῦ οἴνου, ἀλλ' ἀναπειθόμενοι πρὸς τὸ παιγνιωδέστερον ἀφιξόμεθα."

112. Εἰς ταῦτά τις ἀποβλέπων, τὰ τοῦ καλοῦ Ξενοφῶντος ἐπιγινώσκειν δυνήσεται, ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν ὁ λαμπρότατος Πλάτων ζηλοτυπίαν. Ἢ τάχα φιλονείκως εἶχον ἀρχῆθεν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἄνδρες οὗτοι, αἰσθόμενοι τῆς ἰδίας ἑκάτερος ἀρετῆς, καὶ ἴσως καὶ περὶ πρωτείων διεφέροντο· οὐ μόνον ἐξ ὧν περὶ Κύρου εἰρήκασι τεκμαιρομένοις ἡμῖν, ἀλλὰ κἀκ τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων. Συμπόσια μὲν γὰρ γεγράφασιν ἀμφότεροι, καὶ ἐν αὐτοῖς ὁ μὲν τὰς αὐλητρίδας ἐκβάλλει, ὁ δὲ εἰσάγει· καὶ ὁ μὲν, ὡς πρόκειται, παραιτεῖται πίνειν μεγάλοις ποτηρίοις, ὁ δὲ τὸν Σωκράτην παράγει τῷ ψυκτῆρι πίνοντα μέχρι τῆς ἕω. Κἀν τῷ περὶ ψυχῆς δὲ ὁ Πλάτων, καταλεγόμενος ἕκαστον τῶν παρατυχόντων, οὐδὲ κατὰ μικρὸν τοῦ Ξενοφῶντος μέμνηται. Καὶ περὶ τοῦ Κύρου οὖν ὁ μὲν λέγει, ὡς ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐπεπαίδευτο πάντα τὰ πάτρια, ὁ δὲ Πλάτων, (505) ὥσπερ ἐναντιούμενος, ἐν τρίτῳ Νόμων φησί· „Μαντεύομαι δὲ περὶ Κύρου, τὰ μὲν ἄλλα στρατηγὸν αὐτὸν ἀγαθὸν εἶναι καὶ φιλόπονον, παιδείας δ' ὀρθῆς οὐδὲ ἧφθαι τὸ παράπαν, οἰκονομίᾳ δ' οὐ δή τινι οὖν προσε-

σχηκέναι. Ἔοικε δ' ἐκ νέου στρατεύεσθαι, παραδούς τε τοὺς παῖδας ταῖς γυναιξὶ τρέφειν." Πάλιν ὁ μὲν Ξενοφῶν συναναβὰς Κύρῳ εἰς Πέρσας μετὰ τῶν μυρίων Ἑλλήνων, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς τὴν προδοσίαν τοῦ Θεσσαλοῦ Μένωνος, ὅτι αὐτὸς αἴτιος ἐγένετο τοῖς περὶ Κλέαρχον τῆς ἀπωλείας τῆς ὑπὸ Τισσαφέρνου γενομένης, καὶ οἷός τις ἦν τὸν τρόπον, ὡς χαλεπὸς, ὡς ἀσελγὴς, διηγησαμένου ὁ καλὸς Πλάτων μονονουχὶ εἰπών· „Οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος οὗτος," ἐγκώμια αὐτοῦ διεξέρχεται, ὁ τοὺς ἄλλους ἁπαξαπλῶς κακολογήσας, ἐν μὲν τῇ Πολιτείᾳ Ὅμηρον ἐκβάλλων καὶ τὴν μιμητικὴν ποίησιν, αὐτὸς δὲ τοὺς διαλόγους μιμητικῶς γράψας, ὧν τῆς ἰδέας οὐδ' αὐτὸς εὑρετής ἐστιν. Πρὸ γὰρ αὐτοῦ τοῦθ' εὗρε τὸ εἶδος τῶν λόγων ὁ Τήϊος Ἀλεξαμενὸς, ὡς Νικίας ὁ Νικαεὺς ἱστορεῖ καὶ Σωτίων. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν οὕτως γράφει· „Οὐκοῦν οὐδὲ ἐμμέτρους τοὺς καλουμένους Σώφρονος μίμους μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις, ἢ τοὺς Ἀλεξαμενοῦ τοῦ Τηΐου τοὺς πρώτους γραφέντας τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων." ἄντικρυς φάσκων ὁ πολυμαθέστατος Ἀριστοτέλης πρὸ Πλάτωνος διαλόγους γεγραφέναι τὸν Ἀλεξαμενόν. Διαβάλλει δὲ ὁ Πλάτων καὶ Θρασύμαχον τὸν Χαλκηδόνιον, σοφιστὴν ὅμοιον εἶναι λέγων τῷ ὀνόματι. Ἔτι δὲ Ἱππίαν καὶ Γοργίαν καὶ Παρμενίδην καὶ ἐνὶ διαλόγῳ τῷ Πρωταγόρᾳ πολλοὺς, ὁ τοιαῦτα ἐν τῇ Πολιτείᾳ εἰπών· „Ὅταν, οἶμαι, δημοκρατουμένη πόλις, ἐλευθερίας διψήσασα, κακῶν οἰνοχόων τύχῃ, καὶ ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ."

113. Λέγεται δὲ, ὡς καὶ ὁ Γοργίας αὐτὸς, ἀναγνοὺς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ διάλογον, πρὸς τοὺς συνήθεις ἔφη, Ὡς καλῶς οἶδε Πλάτων ἰαμβίζειν. Ἕρμιππος δὲ ἐν τῷ

περὶ Γοργίου· „Ὡς ἐπεδήμησε (φησὶ) ταῖς Ἀθήναις Γοργίας μετὰ τὸ ποιήσασθαι τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἐν Δελφοῖς ἑαυτοῦ χρυσῆς εἰκόνος, εἰπόντος τοῦ Πλάτωνος, ὅτε εἶδεν αὐτὸν, Ἥκει ἡμῖν ὁ καλός τε καὶ χρυσοῦς Γοργίας· ἔφη ὁ Γοργίας, Ἦ καλόν γε αἱ Ἀθῆναι καὶ νέον τοῦτον Ἀρχίλοχον ἐνηνόχασιν.“ Ἄλλοι δέ φασιν, ὡς ἀναγνοὺς ὁ Γοργίας τὸν Πλάτωνος διάλογον πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν, ὅτι οὐδὲν τούτων οὔτε εἶπεν οὔτε ἤκουσε [παρὰ Πλάτωνος]. Ταὐτά φασι καὶ Φαίδωνα εἰπεῖν, ἀναγνόντα τὸν περὶ ψυχῆς. Διὸ καλῶς ὁ Τίμων περὶ αὐτοῦ ἔφη·

Ὡς ἀνέπλαττε Πλάτων, πεπλασμένα θαύματα εἰδώς. Παρμενίδη μὲν γὰρ καὶ ἐλθεῖν εἰς λόγους τὸν τοῦ Πλάτωνος Σωκράτην, μόλις ἡ ἡλικία συγχωρεῖ, οὐχ ὡς καὶ τοιούτους εἰπεῖν ἢ ἀκοῦσαι λόγους. Τὸ δὲ πάντων σχετλιώτερον, καὶ τὸ εἰπεῖν οὐδεμιᾶς κατεπειγούσης χρείας, ὅτι παιδικὰ γεγόνοι τοῦ Παρμενίδου Ζήνων, ὁ πολίτης αὐτοῦ. Ἀδύνατον δὲ καὶ Φαῖδρον οὐ μόνον κατὰ Σωκράτην εἶναι, ἢ πού γε καὶ ἐρώμενον αὐτοῦ γεγονέναι. Ἀλλὰ μὴν οὐ δύνανται Πάραλος καὶ Ξάνθιππος, οἱ Περικλέους (506) υἱοὶ, τελευτήσαντες τῷ λοιμῷ, Πρωταγόρᾳ διαλέγεσθαι. ὅτε δεύτερον ἐπεδήμησε ταῖς Ἀθήναις, οἱ πέμπτῳ ἔτει πρότερον τελευτήσαντες. Πολλὰ δ' ἔστι καὶ ἄλλα λέγειν περὶ αὐτοῦ, καὶ δεικνύναι, ὡς ἔπλαττε τους διαλόγους.

114. Ὅτι δὲ καὶ δυσμενὴς ἦν πρὸς ἅπαντας, δῆλον καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἴωνι ἐπιγραφομένῳ. Ἐν ᾧ πρῶτον μὲν κακολογεῖ πάντας τοὺς ποιητὰς, ἔπειτα καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου προαγομένους, Φανοσθένη τὸν Ἄνδριον κἀπολλόδωρον τὸν Κυζικηνὸν, ἔτι δὲ τὸν Κλαζομένιον Ἡρακλείδην. Ἐν δὲ τῷ Μένωνι καὶ τοὺς μεγίστους παρ' Ἀθη-

ναίοις γενομένους, Ἀριστείδην καὶ Θεμιστοκλέα· Μένωνα δὲ ἐπαινεῖ, τὸν τοὺς Ἕλληνας προδόντα. Ἐν δὲ τῷ Εὐθυδήμῳ Εὐθύδημον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Διονυσόδωρον προπηλακίζων, καὶ καλῶν ὀψιμαθεῖς, ἔτι δὲ ἐριστὰς ὀνομάζων, ὀνειδίζει αὐτοῖς καὶ τὴν ἐκ Χίου τῆς πατρίδος φυγὴν, ἀφ᾽ ἧς ἐν Θουρίοις κατῳκίσθησαν. Ἐν δὲ τῷ περὶ ἀνδρείας Μελησίαν, τὸν Θουκυδίδου τοῦ ἀντιπολιτευσαμένου Περικλεῖ, καὶ Λυσίμαχον τὸν Ἀριστείδου τοῦ δικαίου, τῆς τῶν πατέρων ἀρετῆς ἀναξίους εἶναι φάσκων. Ἃ δὲ περὶ Ἀλκιβιάδου εἴρηκεν ἐν τῷ Συμποσίῳ, οὐδ᾽ εἰς φῶς λέγεσθαί ἐστιν ἄξιον, ἔν τε τῷ προτέρῳ τῶν εἰς αὐτὸν διαλόγων· ὁ γὰρ δεύτερος ὑπό τινων Ξενοφῶντος εἶναι λέγεται, ὡς καὶ ἡ Ἀλκυὼν Λέοντος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ, ὥς φησι Νικίας ὁ Νικαεύς. Τὰ μὲν οὖν κατ᾽ Ἀλκιβιάδου λεχθέντα σιωπῶ· ὅτι δὲ τὸν Ἀθηναίων δῆμον εἰκαῖον εἴρηκε κριτὴν [ἔτι πρόκωπον], Λακεδαιμονίους δὲ ἐπαινῶν, ἐπαινεῖ καὶ τοὺς πάντων Ἑλλήνων ἐχθροὺς Πέρσας. Καὶ τὸν ἀδελφὸν δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου Κλεινίαν μαινόμενόν τε ἀποφαίνει, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἠλιθίους, Μειδίαν τε ὀρτυγοκόπον, καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον εὐπρόσωπον μὲν εἶναι, δεῖν δ᾽ αὐτὸν ἀποδύσαντας θεωρεῖν· ὀφθήσεται γὰρ, φησὶ, περίβλεπτον ἀξίωμα περικείμενος κάλλους οὐκ ἀληθινοῦ.

115. Ἐν δὲ τῷ Κίμωνι οὐδὲ τῆς Θεμιστοκλέους φείδεται κατηγορίας, οὐδὲ τῆς Ἀλκιβιάδου καὶ Μυρωνίδου, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αὐτοῦ τοῦ Κίμωνος. Καὶ ὁ Κρίτων δ᾽ αὐτοῦ Σοφοκλέους περιέχει καταδρομήν. Ὁ δὲ Γοργίας οὐ μόνον ἀφ᾽ οὗ τὸ ἐπίγραμμα, ἀλλὰ καὶ Ἀρχελάου τοῦ Μακεδονίας βασιλέως· ὃν οὐ μόνον ἐπονείδιστον γένος ἔχειν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἀπέκτεινε τὸν δεσπότην. Οὗτος δ᾽ ἐστὶ Πλάτων,

ὃν Σπεύσιππός φησι φίλτατον ὄντα Ἀρχελάῳ, Φιλίππῳ τῆς βασιλείας αἴτιον γενέσθαι. Γράφει γοῦν Καρύστιος ὁ Περγαμηνὸς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν οὕτως· „Σπεύσιππος, πυνθανόμενος Φίλιππον βλασφημεῖν περὶ Πλάτωνος, εἰς ἐπιστολὴν ἔγραφέ τι τοιοῦτον, Ὥσπερ ἀγνοοῦντας τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας Φίλιππος διὰ Πλάτωνος ἔσχεν. Εὐφραῖον γὰρ ἀπέστειλε τὸν Ὠρείτην πρὸς Περδίκκαν Πλάτων, ὃς ἔπεισεν ἀπομερίσαι τινὰ χώραν Φιλίππῳ. Διατρέφων δ' ἐνταῦθα δύναμιν, ὡς ἀπέθανε Περδίκκας, ἐξ ἑτοίμου δυνάμεως ὑπαρχούσης, ἐπέπεσε τοῖς πράγμασι.“ Τοῦτο δ' εἴπερ οὕτως ἀληθείας ἔχει, θεὸς ἂν εἰδείη. Ὁ δὲ καλὸς αὐτοῦ Πρωταγόρας πρὸς τῷ καταδρομὴν ἔχειν πολλῶν ποιητῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, ἐκθεατριζόμενον ἔχει καὶ τὸν Καλλίου βίον μᾶλλον τῶν Εὐπόλιδος Κολάκων. Ἐν δὲ τῷ Μενεξένῳ οὐ μόνον Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος χλευάζεται, ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥαμνούσιος Ἀντιφῶν, καὶ ὁ μουσικὸς Λάμπρος. Ἐπιλί-
(507) ποι δ' ἄν με ἡ ἡμέρα, εἰ πάντας ἐθελήσαιμι ἐπελθεῖν τοὺς κακῶς ἀκούσαντας ὑπὸ τοῦ σοφοῦ. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' Ἀντισθένη ἐπαινῶ. Καὶ γὰρ καὶ οὗτος, πολλοὺς εἰπὼν κακῶς, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀπέσχετο, ἀλλὰ καλέσας αὐτὸν φορτικῶς Σάθωνα, τὸν ταύτην ἔχοντα τὴν ἐπιγραφὴν διάλογον ἐξέδωκεν.

116. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς ἐν τοῖς ὑπομνήμασι, περὶ τῆς πρὸς πάντας τοῦ Πλάτωνος κακοηθείας λέγων, γράφει καὶ ταῦτα· „Μετὰ τὴν Σωκράτους τελευτὴν ἐπὶ πλεῖον τῶν συνήθων ἀθυμούντων, ἔν τινι συνουσίᾳ Πλάτων συμπαρὼν, λαβὼν τὸ ποτήριον, παρεκάλει μὴ ἀθυμεῖν αὐτοὺς, ὡς ἱκανὸς αὐτὸς εἴη ἡγεῖσθαι τῆς σχολῆς, καὶ προέπιεν Ἀπολλοδώρῳ. Καὶ ὃς εἶπεν, Ἥδιον ἂν

παρὰ Σωκράτους τὴν τοῦ φαρμάκου κύλικα εἰλήφειν, ἢ παρὰ σοῦ τὴν τοῦ οἴνου πρόποσιν. Ἐδόκει γὰρ Πλάτων φθονερὸς εἶναι, καὶ κατὰ τὸ ἦθος οὐδαμῶς εὐδοκιμεῖν. Καὶ γὰρ Ἀρίστιππον πρὸς Διονύσιον ἀποδημήσαντα ἔσκωπτεν, αὐτὸς τρὶς εἰς Σικελίαν ἐκπλεύσας· ἅπαξ μὲν τῶν ῥυάκων χάριν, ὅτε καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ Διονυσίῳ συγγενόμενος ἐκινδύνευσε, δὶς δὲ πρὸς τὸν νεώτερον Διονύσιον. Αἰσχίνου τε πένητος ὄντος, καὶ μαθητὴν ἕνα ἔχοντος Ξενοκράτην, τοῦτον περιέσπασε. Καὶ Φαίδωνι δὲ τὴν τῆς δουλείας ἐφιστὰς δίκην ἐφωράθη· καὶ τὸ καθόλου πᾶσι τοῖς Σωκράτους μαθηταῖς ἐπεφύκει μητρυιᾶς ἔχων διάθεσιν. Διόπερ Σωκράτης, οὐκ ἀηδῶς περὶ αὐτοῦ στοχαζόμενος, ἐνύπνιον ἔφησεν ἑωρακέναι, πλειόνων παρόντων. Δοκεῖν γὰρ ἔφη τὸν Πλάτωνα, κορώνην γενόμενον, ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἀναπηδήσαντα, τὸ φαλακρόν μου κατασκαριφᾶν, καὶ κράζειν περιβλέπουσαν. Δοκῶ οὖν σε, ὦ Πλάτων, πολλὰ κατὰ τῆς ἐμῆς ψεύδεσθαι κεφαλῆς. Ἦν δὲ ὁ Πλάτων πρὸς τῇ κακοηθείᾳ καὶ φιλόδοξος, ὅστις ἔφησεν, Ἔσχατον τὸν τῆς δόξης χιτῶνα ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῷ ἀποδυόμεθα, ἐν διαθήκαις, ἐν ἐκκομιδαῖς, ἐν τάφοις· ὥς φησι Διοσκουρίδης ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι. Καὶ τὸ πόλιν δὲ θελῆσαι κτίσαι, καὶ τὸ νομοθετῆσαι, τίς οὐ φήσει πάθος εἶναι φιλοδοξίας; Δῆλον δέ ἐστι τοῦτο, ἐξ ὧν ἐν τῷ Τιμαίῳ λέγει· „Πέπονθά τι πάθος πρὸς τὴν πολιτείαν, ὥσπερ ἂν εἰ ζωγράφος ἐβούλετο τὰ ἑαυτοῦ ἔργα κινούμενα καὶ ἐνεργὰ ἰδεῖν, οὕτω κἀγὼ τοὺς πολίτας, οὓς διαγράφω.“

117. *Περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις αὐτοῦ λελεγμένων τί ἂν καὶ λέγοι τις; Ἡ μὲν γὰρ ψυχή, ἡ διαπλαττομένη ἀθάνατος ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν χωρι-*

ζομένη τοῦ σώματος, παρὰ πρώτῳ εἴρηται Ὁμήρῳ· Οὗτος γὰρ εἶπεν, ὡς ἡ τοῦ Πατρόκλου ψυχὴ

Ἄϊδόσδε κατῆλθεν,
ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀδροτῆτα καὶ ἥβην.

Εἰ δ' οὖν καὶ Πλάτωνος φήσειέ τις εἶναι τὸν λόγον, οὐχ ὁρῶ, τίν' ἐσχήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ ὠφέλειαν. Ἐὰν γὰρ καὶ συγχωρήσῃ τις, μεθίστασθαι τὰς τῶν τετελευτηκότων ψυχὰς εἰς ἄλλας φύσεις, καὶ πρὸς τὸν μετεωρότερον καὶ καθαρώτερον ἀνέρχεσθαι τόπον, ἅτε κουφότητος μετεχούσας, τί πλέον ἡμῖν; Ὧν γὰρ μήτ' ἀνάμνησίς ἐστιν, οὗ ποτε ἦμεν, μήτ' αἴσθησις, εἰ καὶ τὸ σύνολον ἦμεν, τίς χάρις ταύτης τῆς ἀθανασίας; Οἱ δὲ συντεθέντες ὑπ' (508) αὐτοῦ Νόμοι, καὶ τούτων ἔτι πρότερον ἡ Πολιτεία, τί πεποιήκασιν; Καίτοι γ' ἔδει, καθάπερ τὸν Λυκοῦργον τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὸν Σόλωνα τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τὸν Ζάλευκον τοὺς Θουρίους, καὶ αὐτόν, εἴπερ ἦσαν χρήσιμοι, πεῖσαί τινας τῶν Ἑλλήνων αὐτοῖς χρήσασθαι. Νόμος γάρ ἐστιν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, λόγος ὡρισμένος καθ' ὁμολογίαν κοινὴν πόλεως, μηνύων πῶς δεῖ πράττειν ἕκαστα. Ὁ δὲ Πλάτων πῶς οὐκ ἄτοπος, τριῶν Ἀθηναίων γενομένων νομοθετῶν, τῶν γε δὴ γνωριζομένων, Δράκοντος, καὶ αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος, καὶ Σόλωνος, τῶν μὲν τοῖς νόμοις ἐμμένειν τοὺς πολίτας, τῶν δὲ τοῦ Πλάτωνος καὶ προσκαταγελᾶν. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῆς Πολιτείας· εἰ καὶ πασῶν ἐστιν αὕτη βελτίων, μὴ πείθοι δ' ἡμᾶς, τί πλέον; Ἔοικεν οὖν ὁ Πλάτων οὐ τοῖς οὖσιν ἀνθρώποις γράψαι τοὺς νόμους, ἀλλὰ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διαπλαττομένοις, ὥστε καὶ ζητεῖσθαι τοὺς χρησομένους. Ἐχρῆν οὖν ἃ πείσει λέγων, ταῦτα καὶ γρά-

φειν, καὶ μὴ ταὐτὰ ποιεῖν τοῖς εὐχομένοις, ἀλλὰ τοῖς τῶν ἐνδεχομένων ἀντεχομένοις.

118. Χωρὶς τοίνυν τούτων, εἴ τις διεξίοι τοὺς Τιμαίους αὐτοῦ, καὶ τοὺς Γοργίας, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ τοὺς τοιούτους διαλόγους, ἐν οἷς καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι διεξέρχεται, καὶ περὶ τῶν κατὰ φύσιν, καὶ περὶ πλειόνων ἄλλων, οὐδ' ὣς διὰ ταῦτα θαυμαστέος ἐστίν. Ἔχει γάρ τις καὶ παρ' ἑτέρων ταῦτα λαβεῖν ἢ βέλτιον λεχθέντα, ἢ μὴ χεῖρον. Καὶ γὰρ Θεόπομπος ὁ Χῖος ἐν τῷ κατὰ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς „Τοὺς πολλοὺς (φησὶ) τῶν διαλόγων αὐτοῦ ἀχρείους καὶ ψευδεῖς ἄν τις εὕροι· ἀλλοτρίους δὲ τοὺς πλείους, ὄντας ἐκ τῶν Ἀριστίππου διατριβῶν, ἐνίους δὲ κἀκ τῶν Ἀντισθένους, πολλοὺς δὲ κἀκ τῶν Βρύσωνος τοῦ Ἡρακλεώτου.“ Ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ἄνθρωπον ὅπερ ἐπαγγέλλεται, καὶ ἡμεῖς ζητοῦμεν ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων, ὅπερ οὐχ εὑρίσκομεν· ἀλλὰ συμπόσια μὲν καὶ λόγους ὑπὲρ ἔρωτος εἰρημένους καὶ μάλ' ἀπρεπεῖς, οὓς καταφρονῶν τῶν ἀναγνωσομένων συνέθηκεν, ὥνπερ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τυραννικοί τινες καὶ διάβολοι γενόμενοι.

119. Εὐφραῖος μὲν γὰρ, παρὰ Περδίκκᾳ τῷ βασιλεῖ διατρίβων ἐν Μακεδονίᾳ, οὐχ ἧττον αὐτοῦ ἐβασίλευε, φαῦλος ὢν καὶ διάβολος. Ὅς οὕτω ψυχρῶς συνέταξε τὴν ἑταιρίαν τοῦ βασιλέως, ὥστε οὐκ ἐξῆν τοῦ συσσιτίου μετασχεῖν, εἰ μή τις ἐπίσταιτο τὸ γεωμετρεῖν ἢ τὸ φιλοσοφεῖν. Ὅθεν Φιλίππου τὴν ἀρχὴν παραλαβόντος, Παρμενίων αὐτὸν ἐν Ὠρεῷ λαβὼν ἀπέκτεινεν, ὥς φησι Καρύστιος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν. Καὶ Κάλλιππος δὲ ὁ Ἀθηναῖος, μαθητὴς καὶ αὐτὸς Πλάτωνος, ἑταῖρος Δίωνος καὶ συμμαθητὴς γενόμενος, καὶ συναποδημήσας αὐτῷ εἰς Συρα-

κούσας, ὁρῶν ἤδη τὸν Δίωνα ἐξιδιοποιούμενον τὴν μοναρχίαν, ἀποκτείνας αὐτὸν, καὶ αὐτὸς τυραννεῖν ἐπιχειρήσας, ἐπεσφάγη. Εὐάγων δ' ὁ Λαμψακηνὸς, ὥς φασιν Εὐρύπυλος καὶ Δικαιοκλῆς ὁ Κνίδιος ἐν εἰκοστῷ καὶ πρώτῳ Διατριβῶν, ἔτι δὲ Δημοχάρης ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ ὑπὲρ Σοφοκλέους πρὸς Φίλωνα, δανείσας τῇ πατρίδι ἀργύριον ἐπὶ ἐνεχύρῳ τῇ ἀκροπόλει, καὶ ἀποστερήσας, τυραννεῖν ἐβουλεύετο, ἕως, συνδραμόντες ἐπ' αὐτὸν οἱ Λαμψακη-
(509) νοὶ, καὶ τὰ χρήματα ἀποδόντες, ἐξέβαλον. Τίμαιος δ' ὁ Κυζικηνὸς, ὡς ὁ αὐτὸς Δημοχάρης φησὶ, χρήματα καὶ σῖτον ἐπιδοὺς τοῖς πολίταις, καὶ διὰ ταῦτα πιστευθεὶς εἶναι χρηστὸς παρὰ τοῖς Κυζικηνοῖς, μικρὸν ἐπισχὼν χρόνον ἐπέθετο τῇ πολιτείᾳ δι' Ἀριδαίου. Κριθεὶς δὲ, καὶ ἁλοὺς, καὶ ἀδοξήσας, ἐν μὲν τῇ πόλει ἐπέμενε παλαιὸς καὶ γεγηρακὼς, ἀτίμως δὲ καὶ ἀδόξως διαζῶν. Τοιοῦτοι δ' εἰσὶ καὶ νῦν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν τινες, ἀνοσίως καὶ ἀδόξως βιοῦντες. Χρημάτων γὰρ ἐξ ἀσεβείας καὶ παρὰ φύσιν κυριεύσαντες διὰ γοητείαν, νῦν εἰσι περίβλεπτοι· ὥσπερ καὶ Χαίρων ὁ Πελληνεὺς, ὃς οὐ μόνον Πλάτωνι ἐσχόλακεν, ἀλλὰ καὶ Ξενοκράτει. Καὶ οὗτος οὖν, τῆς πατρίδος πικρῶς τυραννήσας, οὐ μόνον τοὺς ἀρίστους τῶν πολιτῶν ἐξήλασεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τούτων δούλοις τὰ χρήματα τῶν δεσποτῶν χαρισάμενος, καὶ τὰς ἐκείνων γυναῖκας συνῴκισε πρὸς γάμου κοινωνίαν· ταῦτ' ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς καλῆς Πολιτείας καὶ τῶν παρανόμων Νόμων.

120. Διὸ καὶ Ἔφιππος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ναυάγῳ Πλάτωνά τε αὐτὸν καὶ τῶν γνωρίμων τινὰς κεκωμῴδηκεν ὡς καὶ ἐπ' ἀργυρίῳ συκοφαντοῦντας, ἐμφαίνων ὅτι καὶ πολυτελῶς ἠσκοῦντο, καὶ ὅτι τῆς εὐμορφίας τῶν καθ'

ἡμᾶς ἀσελγῶν πλείονα πρόνοιαν ἐποιοῦντο. Λέγει δὲ οὕτως·

Ἔπειτ' ἀναστὰς εὔστοχος νεανίας
τῶν ἐξ Ἀκαδημείας τις ὑπὸ Πλάτωνα καὶ
Βρύσωνα θρασυμαχειοληψικερμάτων,
πληγεὶς ἀνάγκῃ, ληψολιγομίσθῳ τέχνῃ
συνών τις, οὐκ ἄσκεπτα δυνάμενος λέγειν,
εὖ μὲν μαχαίρᾳ ξύστ' ἔχων τριχώματα,
εὖ δ' ὑποκαθιεὶς ἄτομα πώγωνος βάθη,
εὖ δ' ἐν πεδίλῳ πόδα τιθεὶς ὑπὸ ξυρὸν
κνήμης ἱμάντων ἰσομέτροις ἑλίγμασιν,
ὄγκῳ τε χλανίδος εὖ τεθωρακισμένος,
σχῆμ' ἀξιόχρεων ἐπικαθεὶς βακτηρίᾳ
ἀλλότριον, οὐκ οἰκεῖον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
ἔλεξεν, Ἄνδρες τῆς Ἀθηναίων χθονός.

Μέχρι τούτων ἡμῖν πεπεραιώσθω καὶ ἥδε ἡ συναγωγή, φίλτατε Τιμόκρατες. Ἑξῆς δὲ ἐροῦμεν περὶ τῶν ἐπὶ τρυφῇ διαβοήτων γενομένων.

LIBER XII.

(510) Ἄνθρωπος εἶναί μοι Κυρηναῖος δοκεῖς, κατὰ τὸν Ἀλέξιδος Τυνδάρεων, ἑταῖρε Τιμόκρατες·

Κἀκεῖ γάρ, ἄν τις ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἕνα καλῇ,
πάρεισιν ὀκτωκαίδεκ' ἄλλοι, καὶ δέκα
ἅρματα, συνωρίδες τε πεντεκαίδεκα·
τούτοις δὲ δεῖ σε τἀπιτήδει' ἐμβαλεῖν,
ὥστ' ἦν κράτιστον, μηδὲ καλέσαι μηδένα.

Κἀμοὶ δ' ἦν κράτιστον σιωπᾶν, καὶ μὴ ἐπὶ τοσούτοις

προειρημένοις ἕτερα προστιθέναι· ἀλλ' ἐπεὶ πάνυ λιπαρῶς ἡμᾶς ἀπαιτεῖς καὶ τὸν περὶ τῶν ἐπὶ τρυφῇ διαβοήτων γενομένων λόγον, καὶ τῆς τούτων ἡδυπαθείας.

2. Ἡ γὰρ ἀπόλαυσις δήπου μετ' ἐπιθυμίας πρῶτον, ἔπειτα μεθ' ἡδονῆς. Καίτοι Σοφοκλῆς γ' ὁ ποιητὴς, τῶν ἀπολαυστικῶν γε εἷς ὢν, ἵνα μὴ κατηγορῇ τοῦ γήρως, εἰς σωφροσύνην ἔθετο τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰς τῶν ἀφροδισίων ἀπολαύσεις, φήσας ἀσμένως ἀπηλλάχθαι αὐτῶν, ὥσπερ τινὸς δεσπότου. Ἐγὼ δέ φημι, καὶ τὴν τοῦ Πάριδος κρίσιν ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων πεποιῆσθαι ἡδονῆς πρὸς ἀρετὴν οὖσαν σύγκρισιν. Προκριθείσης γοῦν τῆς Ἀφροδίτης, (αὕτη δ' ἐστὶν ἡ ἡδονὴ,) πάντα συνεταράχθη. Καί μοι δοκεῖ καὶ ὁ καλὸς ἡμῶν Ξενοφῶν τὸν περὶ τὸν Ἡρακλέα καὶ τὴν ἀρετὴν μῦθον ἐντεῦθεν πεπλακέναι. Κατὰ γὰρ τὸν Ἐμπεδοκλέα·

Οὐδέ τις ἦν κείνοισιν Ἄρης θεὸς, οὐδὲ κυδοιμὸς,
οὐδὲ Ζεὺς βασιλεὺς, οὐδὲ Κρόνος, οὐδὲ Ποσειδῶν,
ἀλλὰ Κύπρις βασίλεια.
Τὴν οἵ γ' εὐσεβέεσσιν ἀγάλμασιν ἱλάσκονται,
γραπτοῖς δὲ ζώοισι, μύροισί τε δαιδαλεόδμοις,
σμύρνης τ' ἀκρήτου θυσίαις, λιβάνου τε θυώδους,
ξανθῶν τε σπονδὰς μελίτων ῥίπτοντες ἐς οὖδας.

Καὶ Μένανδρος δ' ἐν Κιθαριστῇ, περί τινος μουσικευομένου λέγων, φησὶ,

(511) φιλόμουσον εἶν' αὐτὸν πάνυ
ἀκούσματ' εἰς τρυφήν τε παιδεύεσθ' ἀεί.

3. Καίτοι τινές φασι, κατὰ φύσιν εἶναι τὴν ἡδονὴν, ἐκ τοῦ πάντα ζῶα δεδουλῶσθαι ταύτῃ, ὥσπερ οὐχὶ καὶ δειλίας καὶ φόβου καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων κοινῶς μὲν ἐν ἅπασιν ὄντων, παρὰ δὲ τοῖς λογισμῷ χρωμένοις ἀπο-

δοκιμαζομένων. Τὸ οὖν ἡδονὰς διώκειν προπετῶς λύπας ἐστὶ θηρεύειν. Διόπερ Ὅμηρος, ἐπονείδιστον βουλόμενος ποιῆσαι τὴν ἡδονὴν, καὶ τῶν θεῶν φησι τοὺς μεγίστους οὐδὲν ὑπὸ τῆς σφετέρας ὠφελεῖσθαι δυνάμεως, ἀλλὰ τὰ μέγιστα βλάπτεσθαι, προενεχθέντας ὑπ᾽ αὐτῆς. Ὅσα μὲν γὰρ ἀγρυπνῶν ὁ Ζεὺς ἐφρόντιζεν ὑπὲρ τῶν Τρώων, ταῦτ᾽ ἀπώλεσε μεθ᾽ ἡμέραν ὑφ᾽ ἡδονῆς κρατηθείς. Καὶ ὁ Ἄρης, ἀλκιμώτατος ὢν, ὑπὸ τοῦ ἀσθενεστάτου Ἡφαίστου συνεποδίσθη, καὶ ὦφλεν αἰσχύνην καὶ ζημίαν, ἐκδοὺς ἑαυτὸν ἔρωσιν ἀλογίστοις. Φησὶ γοῦν πρὸς τοὺς θεοὺς, ὅτ᾽ ἦλθον αὐτὸν θεασόμενοι δεδεμένον·

Οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα· κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν·
ὡς καὶ νῦν Ἥφαιστος, ἐὼν βραδὺς, εἷλεν Ἄρηα,
ὠκύτατόν περ ἐόντα θεῶν, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι,
χωλὸς ἐὼν, τέχνησι· τὸ καὶ ζωάγρι᾽ ὀφέλλει.

Οὐδεὶς δὲ λέγει τὸν Ἀριστείδου βίον ἡδὺν, ἀλλὰ τὸν Σμινδυρίδου τοῦ Συβαρίτου, καὶ τὸν Σαρδαναπάλου. Καίτοι κατά γε τὴν δόξαν, φησὶν ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς Θεόφραστος, οὐχ ὁμοίως λαμπρός ἐστιν· ἀλλ᾽ οὐκ ἐτρύφησεν, ὥσπερ ἐκεῖνοι. Οὐδὲ τὸν Ἀγησιλάου τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως· ἀλλὰ μᾶλλον, εἰ ἔτυχε, τὸν Ἀνάνιος, οὕτως ἀοράτου κατὰ δόξαν ὄντος. Οὐδὲ τὸν τῶν ἡμιθέων τῶν ἐπὶ Τροίας, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τῶν νῦν. Καὶ τοῦτ᾽ εἰκότως. Ὁ μὲν γὰρ ὀκατάσκευος καὶ καθάπερ ἀνεύρετος ἦν, οὔτ᾽ ἐπιμιξίας οὔσης, οὔτε τῶν τεχνῶν διηκριβωμένων, ὁ δὲ πᾶσιν ἐξηρτυμένος πρὸς ῥᾳστώνην καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας διαγωγάς.

4. Πλάτων δὲ ἐν τῷ Φιλήβῳ φησίν· „Ἡδονὴ μὲν γὰρ ἁπάντων ἀλαζονίστατον. Ὡς δὲ λόγος, καὶ ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τὰ ἀφροδίσια, ἃ δὴ μέγιστα δοκοῦσιν εἶναι,

καὶ τὸ ἐπιορκεῖν συγγνώμην εἴληφε παρὰ θεῶν, ὥσπερ
καθάπερ παίδων τῶν ἡδονῶν, οὐδὲ τὸν λογισμὸν κεκτη-
μένων.“ Ἐν δὲ τῷ ὀγδόῳ τῆς Πολιτείας ὁ αὐτὸς Πλάτων
πρότερος ὑπέδειξε τὸ ὑπὸ τῶν Ἐπικουρείων θρυλλούμενον,
ὅτι τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μέν εἰσι φυσικαὶ μὲν, οὐκ ἀναγκαῖαι
δὲ, αἱ δὲ οὔτε φυσικαὶ οὔτ᾽ ἀναγκαῖαι, γράφων οὕτως·
„Ἆρ᾽ οὖν οὐχὶ ἡ τοῦ φαγεῖν μέχρι ὑγιείας καὶ εὐεξίας καὶ
αὐτοῦ σίτου καὶ ὄψου ἀναγκαῖος ἂν εἴη; Ἡ μέν γέ που
τοῦ σίτου κατ᾽ ἀμφότερα ἀναγκαία, ᾗ τε ὠφέλιμος ᾗ τε
παῦσαι πεινῶντας δυνατή. Ναί. Ἡ δὲ ὄψου, εἴ πῃ τινὰ
ὠφέλειαν πρὸς εὐεξίαν παρέχεται. Πάνυ μὲν οὖν. Τί δαί;
ἡ πέρα τούτων καὶ ἀλλοίων ἐδεσμάτων ἢ τοιούτων ἐπιθυ-
μία, δυνατὴ δὲ κολαζομένη ἐκ νέων πολλῶν ἀπαλλάττε-
(512) σθαι, καὶ βλαβερὰ μὲν σώματι, βλαβερὰ δὲ ψυχῇ
πρός τε φρόνησιν καὶ πρὸς τὸ σωφρονεῖν, ἆρά γε ὀρθῶς
καὶ ἀναγκαία ἂν καλοῖτο; Ὀρθότατα μὲν οὖν.“

5. Ἡρακλείδης δ᾽ ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς
τάδε λέγει· „Οἱ τύραννοι καὶ οἱ βασιλεῖς, τῶν ἀγαθῶν
ὄντες κύριοι, καὶ πάντων εἰληφότες πεῖραν, τὴν ἡδονὴν
προκρίνουσι, μεγαλοψυχοτέρας ποιούσης τῆς ἡδονῆς τὰς
τῶν ἀνθρώπων φύσεις. Ἅπαντες γοῦν οἱ τὴν ἡδονὴν τι-
μῶντες καὶ τρυφᾶν προῃρημένοι μεγαλόψυχοι καὶ μεγα-
λοπρεπεῖς εἰσιν, ὡς Πέρσαι καὶ Μῆδοι. Μάλιστα γὰρ
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὴν ἡδονὴν οὗτοι καὶ τὸ τρυφᾶν
τιμῶσιν, ἀνδρειότατοι καὶ μεγαλοψυχότατοι τῶν βαρβά-
ρων ὄντες. Ἔστι γὰρ τὸ μὲν ἥδεσθαι καὶ τὸ τρυφᾶν ἐλευ-
θέρων· ἀνίησι γὰρ τὰς ψυχὰς καὶ αὔξει· τὸ δὲ πονεῖν
δούλων καὶ ταπεινῶν· διὸ καὶ συστέλλονται οὗτοι τὰς φύ-
σεις. Καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις, ἕως ἐτρύφα, μεγίστη τε
ἦν καὶ μεγαλοψυχοτάτους ἔτρεφεν ἄνδρας. Ἁλουργῆ μὲν

γὰρ ἠμπίσχοντο ἱμάτια, ποικίλους δ' ὑπέδυνον χιτῶνας· κορύμβους δ' ἀναδούμενοι τῶν τριχῶν, χρυσοῦς τέττιγας περὶ τὸ μέτωπον καὶ τὰς κόμας ἐφόρουν· ὀκλαδίας τε αὐτοῖς δίφρους ἔφερον οἱ παῖδες, ἵνα μὴ καθίζοιεν ὡς ἔτυχεν. Καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ τοιοῦτοι, οἱ τὴν ἐν Μαραθῶνι νικήσαντες μάχην, καὶ μόνοι τὴν τῆς Ἀσίας ἁπάσης δύναμιν χειρωσάμενοι. Καὶ οἱ φρονιμώτατοι δὲ, φησὶ, καὶ μεγίστην δόξαν ἐπὶ σοφίᾳ ἔχοντες μέγιστον ἀγαθὸν τὴν ἡδονὴν εἶναι νομίζουσι· Σιμωνίδης μὲν οὑτωσὶ λέγων·

Τίς γὰρ ἁδονᾶς ἄτερ
θνητῶν βίος ποθεινὸς, ἢ
ποία τυραννίς; Τᾶς δ' ἄτερ
οὐδὲ θεῶν ζηλωτὸς αἰών.

Πίνδαρος, παραινῶν Ἱέρωνι τῷ Συρακοσίων ἄρχοντι·

Μηδὲ μαύρου (φησὶ) τέρψιν ἐν βίῳ· πολύ τοι
φέρτιστον ἀνδρὶ τερπνὸς αἰών.

Καὶ Ὅμηρος δὲ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὸ εὐφραίνεσθαι τέλος φησὶν εἶναι χαριέστερον, ὅταν δαιτυμόνες μὲν ἀοιδοῦ ἀκουάζωνται, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι. Τοὺς δὲ θεοὺς φησιν εἶναι ῥεῖα ζώοντας· τὸ δὲ ῥεῖα ἐστὶν ἀπόνως· ὥσπερ ἐνδεικνύμενος, ὅτι μέγιστόν ἐστι τῶν κακῶν ἡ περὶ τὸ ζῆν ταλαιπωρία, καὶ ὁ πόνος."

6. Διόπερ καὶ Μεγακλείδης ἐπιτιμᾷ τοῖς μεθ' Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ποιηταῖς, ὅσοι περὶ Ἡρακλέους εἰρήκασιν, ὡς στρατοπέδων ἡγεῖτο, καὶ πόλεις ᾕρει· ὃς μεθ' ἡδονῆς πλείστης τὸν μετ' ἀνθρώπων βίον διετέλεσε, πλείστας μὲν γυναῖκας γήμας, ἐκ πλείστων δὲ λάθρᾳ παρθένων παιδοποιησάμενος. Εἴποι γὰρ ἄν τις πρὸς τοὺς οὐ ταῦτα παραδεχομένους, Πόθεν, ὦ οὗτοι, τὴν περὶ τὰς ἐδωδὰς αὐτῷ σπουδὴν ἀνατίθετε; ἢ πόθεν παρῆλθεν εἰς τοὺς

ἀνθρώπους τὸ τῆς λοιβαίας κύλικος μηδὲν ὑπολείπεσθαι, εἰ μὴ τὰ περὶ τὰς ἡδονὰς ἐδοκίμαζεν; ἢ διά τι τα θερμὰ λουτρὰ τὰ φαινόμενα ἐκ τῆς γῆς πάντες Ἡρακλέους φασὶν εἶναι ἱερά; ἢ διὰ τί τὰς μαλακὰς στρωμνὰς Ἡρακλέους κοίτας εἰώθασι καλεῖν, εἰ κατεφρόνει τῶν ἡδέως ζώντων; Τοῦτον οὖν, φησὶν, οἱ νέοι ποιηταὶ κατασκευάζουσιν ἐν ληστοῦ σχήματι μόνον περιπορευόμενον, ξύλον ἔχοντα καὶ λεοντῆν καὶ τόξα· καὶ ταῦτα πλάσαι πρῶτον (513) Στησίχορον τὸν Ἱμεραῖον. Καὶ Ξάνθος δ᾽ ὁ μελοποιὸς, πρεσβύτερος ὢν Στησιχόρου, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Στησίχορος μαρτυρεῖ, ὥς φησιν ὁ Μεγακλείδης, οὐ ταύτην αὐτῷ περιτίθησι τὴν στολὴν, ἀλλὰ τὴν Ὁμηρικήν. Πολλὰ δὲ τῶν Ξάνθου παραπεποίηκεν ὁ Στησίχορος, ὥσπερ καὶ τὴν Ὀρεστείαν καλουμένην. Ἀντισθένης δὲ, τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι φάσκων, προσέθηκε τὴν ἀμεταμέλητον.

7. Ὁ δὲ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ Ὀδυσσεὺς ἡγεμὼν δοκεῖ γεγενῆσθαι Ἐπικούρῳ τῆς πολυθρυλλήτου ἡδονῆς, ὅσπερ φησίν·

Οὐ γάρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
δαιτυμόνες δ᾽ ἀνὰ δώματ᾽ ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ,
ἥμενοι ἑξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ᾽ ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
οἰνοχόος παρέχῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν.
Τοῦτό τι μοὶ κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

Ὁ δὲ Μεγακλείδης φησὶ, τὸν Ὀδυσσέα, καθομιλοῦντα τοὺς καιροὺς ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν ὁμοήθης τοῖς Φαίαξιν εἶναι, τὸ ἁβροδίαιτον αὐτῶν ἀσπάζεσθαι, προπυθόμενον τοῦ Ἀλκίνου·

Αἰεὶ δ' ἡμῖν δαίς τε φίλη, κίθαρίς τε, χοροί τε,
εἵματά τ' ἐξημοιβὰ, λοετρά τε θερμὰ, καὶ εὐναί.

Μόνως γὰρ οὕτως ᾠήθη ὧν ἤλπιζε μὴ διαμαρτεῖν. Τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παραινῶν Ἀμφιλόχῳ τῷ παιδί·

Ὦ τέκνον,
ποντίου θηρὸς πετραίου χρωτὶ μάλιστα νόον
προσφέρων, πάσαις πολίεσσιν ὁμίλει·
τῷ παρεόντι δ' ἐπαινήσαις ἑκὼν
ἄλλοτ' ἀλλοῖα φρόνει.

Ὁμοίως φησὶ καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἰφιγενείᾳ·

Νοῦν δεῖ πρὸς ἀνδρὶ, σῶμα πουλύπους ὅπως
πέτρᾳ, τραπέσθαι γνησίου φρονήματος.

Καὶ ὁ Θέογνις·

Πουλύπου ὀργὴν ἴσχε πολυπλόκου.

Εἰσὶ δ' οἵ φασι ταύτης εἶναι τῆς γνώμης τὸν Ὅμηρον, προτάττοντα τοῦ σπουδαίου βίου πολλάκις τὸν καθ' ἡδονὴν, λέγοντα·

Οἱ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο
χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη
Νέκταρ ἐῳνοχόει, τοὶ δὲ χρυσέοις δεπάεσσι
δειδέχατ' ἀλλήλους.

Καὶ ὁ Μενέλαος δὲ παρ' αὐτῷ φησιν·

Οὐδέ κεν ἡμέας
Ἄλλο διέκρινεν φιλέοντέ τε τερπομένω τε.

καί·

Ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.

Διόπερ καὶ Ὀδυσσεὺς τρυφὴν καὶ λαγνείαν τέλος τοῦ βίου παρὰ τῷ Ἀλκινόῳ τίθεται.

8. Διαβόητοι δὲ ἐπὶ τρυφῇ ἐγένοντο πρῶτοι πάντων ἀνθρώπων Πέρσαι. Ὧν καὶ οἱ βασιλεῖς ἐχείμαζον μὲν ἐν

Σούσοις, ἐθέριζον δ' ἐν Ἐκβατάνοις. Κληθῆναι δὲ τὰ Σοῦσά φησιν Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης διὰ τὴν ὡραιότητα τοῦ τόπου· σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ τὸ κρίνον. Ἐν Περσεπόλει δὲ διατρίβουσι φθινόπωρον, καὶ ἐν Βαβυλῶνι τὸ λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ μέρος. Καὶ οἱ Πάρθων δὲ βασιλεῖς ἐαρίζουσι μὲν ἐν Ῥαγαῖς, χειμάζουσι δὲ ἐν (514) Βαβυλῶνι, * * * * τὸ λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Καὶ τὸ παράσημον δὲ, ὃ ἐπετίθεντο τῇ κεφαλῇ οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς οὐδ' αὐτὸ ἠρνεῖτο τὴν τῆς ἡδυπαθείας ἀπόλαυσιν. Κατεσκευάζετο γὰρ, ὥς φησι Δείνων, ἐκ σμύρνης καὶ τοῦ καλουμένου λαβύζου. Εὐώδης δ' ἐστὶν ἡ λάβυζος, καὶ πολυτιμότερον τῆς σμύρνης. Ὁπότε δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἅρματος κατίοι, φησὶ, βασιλεὺς, οὔτε καθήλλετο ὀλίγου ὄντος ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ὕψους, οὔτε διὰ χειρῶν ἐρειδόμενος, ἀλλ' ἀεὶ αὐτῷ χρυσοῦς δίφρος ἐτίθετο, καὶ τούτῳ ἐπιβαίνων κατῄει· καὶ ὁ βασιλέως διφροφόρος εἰς τοῦτο εἵπετο. Φυλάσσουσί τε αὐτὸν καὶ τριακόσιαι γυναῖκες, ὡς ἱστορεῖ ὁ Κυμαῖος Ἡρακλείδης ἐν πρώτῃ Περσικῶν. Αὗται δὲ τὰς μὲν ἡμέρας κοιμῶνται, ἵνα νυκτὸς ἐγρηγορῶσι, τῆς δὲ νυκτὸς ᾄδουσαι καὶ ψάλλουσαι διατελοῦσι, λύχνων καιομένων. Χρῆται δὲ αὐταῖς καὶ πολλάκις ὁ βασιλεὺς διὰ τῆς τῶν μηλοφόρων αὐλῆς. Ἦσαν δὲ οὗτοι τῶν δορυφόρων καὶ τῷ γένει πάντες Πέρσαι, ἐπὶ τῶν στυράκων μῆλα χρυσᾶ ἔχοντες, χίλιοι τὸν ἀριθμὸν, ἀριστίνδην ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν μυρίων Περσῶν τῶν Ἀθανάτων καλουμένων. Καὶ διῄει διὰ τῆς τούτων αὐλῆς πεζὸς, ὑποτιθεμένων ψιλοταπίδων Σαρδιανῶν, ἐφ' ὧν οὐδεὶς ἄλλος ἐπέβαινεν, ἢ βασιλεύς. Ὅτε δὲ εἰς τὴν ἐσχάτην αὐλὴν ἔλθοι, ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἅρμα· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐφ' ἵππου· πεζὸς δὲ οὐδέποτε ἑωράθη ἔξω τῶν βασιλείων. Εἰ δὲ ἐπὶ

θήραν ἔξίοι, καὶ αἱ παλλακίδες αὐτῷ συνεξῄεσαν. Ὁ δὲ θρόνος, ἐφ᾽ ᾧ ἐχρημάτιζε καθήμενος, χρυσοῦς ἦν, ὃν περιειστήκεσαν τέσσαρες κιονίσκοι λιθοκόλλητοι χρυσοῖ, ἐφ᾽ ὧν διετέτατο ἱμάτιον ποικίλον πορφυροῦν.

9. Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τετάρτῳ βίων προειπὼν περὶ τῆς Μήδων τρυφῆς, καὶ ὅτι διὰ ταύτην πολλοὺς εὐνουχίσαιεν τῶν περιοικιόνων, ἐπιφέρει καὶ τὴν παρὰ Μήδων γενέσθαι Πέρσαις μηλοφορίαν μὴ μόνον ὧν ἔπαθον τιμωρίαν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν δορυφορούντων τρυφῆς εἰς ὅσον ἦλθον ἀνανδρίας ὑπόμνημα. Δύναται γάρ, ὡς ἔοικεν, ἡ παράκαιρος ἅμα καὶ μάταιος αὐτῶν περὶ τὸν βίον τρυφὴ καὶ τοὺς ταῖς λόγχαις καθωπλισμένους ἀγύρτας ἀποφαίνειν. Καὶ προελθὼν δὲ γράφει· „Τοῖς γοῦν πορίσασί τι αὐτῷ ἡδὺ βρῶμα διδοὺς ἆθλα τοῦ πορισθέντος, οὐχ ἑτέραις ἡδύνων ταῦτα τιμαῖς παρετίθει, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὸς ἀπολαύειν αὐτῶν, νοῦν ἔχων· τοῦτο μὲν γάρ ἐστιν ὁ λεγόμενος, οἶμαι, καὶ Διὸς ἅμα καὶ βασιλέως ἐγκέφαλος." Χάρης δ᾽ ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν „Εἰς τοῦτο (φησὶν) ἧκον τρυφῆς οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς, ὥστε ἔχεσθαι τῆς βασιλικῆς κλίνης ὑπὲρ κεφαλῆς οἴκημά τι πεντάκλινον, ἐν ᾧ χρυσίου πεντακισχίλια διὰ παντὸς ἔκειτο τάλαντα· καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο προσκεφάλαιον βασιλικόν. Καὶ πρὸς ποδῶν ἕτερον οἴκημα τρίκλινον, οὗ τάλαντα τρισχίλια ἔκειτο ἀργυρίου, καὶ προσηγορεύετο βασιλικὸν ὑποπόδιον. Ἦν δ᾽ ἐν τῷ κοιτῶνι καὶ λιθοκόλλητος ἄμπελος χρυσῆ ὑπὲρ τῆς κλίνης." Τὴν δὲ ἄμπελον ταύτην Ἀμύντας φησὶν ἐν τοῖς Σταθμοῖς καὶ βότρυας ἔχειν ἐκ τῶν πολυτελεστάτων ψήφων συντεθειμένους, οὐ μακράν τε ταύτης ἀνακεῖσθαι κρατῆρα (515) χρυσοῦν, Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ποίημα. Ἀγαθο-

κλῆς δ' ἐν τρίτῳ περὶ Κυζίκου ἐν Πέρσαις φησὶν εἶναι καὶ χρυσοῦν καλούμενον ὕδωρ. Εἶναι δὲ τοῦτο λιβάδας ἑβδομήκοντα, καὶ μηδένα πίνειν ἀπ' αὐτοῦ, ἢ μόνον βασιλέα καὶ τὸν πρεσβύτατον αὐτοῦ τῶν παίδων· τῶν δ' ἄλλων ἐάν τις πίῃ, θάνατος ἡ ζημία.

10. Ξενοφῶν δ' ἐν ὀγδόῳ Παιδείας „Ἐχρῶντό (φησιν) ἔτι τότε τῇ ἐκ Περσῶν παιδείᾳ καὶ τῇ Μήδων στολῇ καὶ ἁβρότητι. Νῦν δὲ τὴν μὲν ἐκ Περσῶν καρτερίαν περιορῶσιν ἀποσβεννυμένην, τὴν δὲ τῶν Μήδων μαλακίαν διασώζονται. Σαφηνίσαι δὲ βούλομαι καὶ τὴν θρύψιν αὐτῶν. Ἐκείνοις γὰρ πρῶτον μὲν οὐκ ἔτι τὰς εὐνὰς μόνον ἀρκεῖ μαλακῶς ὑποστόρνυσθαι, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν κλινῶν τοὺς πόδας ἐπὶ ταπίδων τιθέασιν, ὅπως μὴ ἀντερείδῃ τὸ δάπεδον, ἀλλ' ὑπείκωσιν αἱ τάπιδες. Καὶ μὴν τὰ πεττόμενα ἐπὶ τράπεζαν ὅσα τε πρότερον εὕρητο, οὐδὲν αὐτῶν ἀφῄρηται, ἄλλα τε καινὰ ἀεὶ ἐπιμηχανῶνται, καὶ ὄψα γε ὡσαύτως· καὶ γὰρ καινοποιητὰς ἀμφοτέρων τούτων κέκτηνται. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ χειμῶνι οὐ μόνον κεφαλὴν καὶ σῶμα καὶ πόδας αὐτοὺς ἀρκεῖ ἐσκεπάσθαι, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄκραις ταῖς χερσὶ χειρῖδας δασείας καὶ δακτυλήθρας ἔχουσιν. Ἔν γε μὴν τῷ θέρει οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς οὔθ' αἱ τῶν δένδρων οὔθ' αἱ τῶν πετρῶν σκιαὶ, ἀλλ' ἐν ταύταις ἑτέρας σκιάδας ἄνθρωποι μηχανώμενοι αὐτοῖς παρεστᾶσι." Κἀν τοῖς ἑξῆς δέ φησι περὶ αὐτῶν οὑτωσί· „Νῦν δὲ στρώματα πλείω ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ἵππων, ἢ ἐπὶ τῶν εὐνῶν· οὐ γὰρ τῆς ἱππείας οὕτως, ὡς τοῦ μαλακῶς καθῆσθαι, ἐπιμέλονται. Καὶ τοὺς θυρωροὺς δὲ, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς, καὶ τοὺς ὀψοποιοὺς, καὶ οἰνοχόους, καὶ παρατιθέντας καὶ ἀναιροῦντας, καὶ κατακοιμίζοντας καὶ ἀνιστάντας, καὶ

τοὺς κοσμητὰς, οἳ ὑποχρίουσί τε καὶ ἐντρίβουσιν αὐτοὺς, καὶ τἄλλα, ῥυθμίζουσιν."

11. *Λυδοὶ δὲ εἰς τοσοῦτον ἦλθον τρυφῆς, ὡς καὶ πρῶτοι γυναῖκας εὐνουχίσαι, ὥς ἱστορεῖ Ξάνθος ὁ Λυδὸς, ἢ ὁ εἰς αὐτὸν τὰς ἀναφερομένας ἱστορίας συγγεγραφὼς, Διονύσιος ὁ Σκυτοβραχίων, ὡς Ἀρτέμων φησὶν ὁ Κασανδρεὺς ἐν τῷ περὶ συναγωγῆς βιβλίων, ἀγνοῶν ὅτι Ἔφορος ὁ συγγραφεὺς μνημονεύει αὐτοῦ, ὡς παλαιοτέρου ὄντος, καὶ Ἡροδότῳ τὰς ἀφορμὰς δεδωκότος. Ὁ δ᾽ οὖν Ξάνθος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Λυδιακῶν Ἀδραμύτην φησὶ τῶν Λυδῶν βασιλέα πρῶτον γυναῖκας εὐνουχίσαντα, χρῆσθαι αὐταῖς ἀντὶ ἀνδρῶν εὐνούχων. Κλέαρχος δ᾽ ἐν τῇ τετάρτῃ περὶ βίων „Λυδοὶ (φησὶ) διὰ τρυφὴν παραδείσους κατασκευασάμενοι, καὶ κηπαίους αὐτοὺς ποιήσαντες ἐσκιατροφοῦντο, τρυφερώτερον ἡγησάμενοι τὸ μηδ᾽ αὐτοῖς ὅλως ἐπιπίπτειν τὰς τοῦ ἡλίου αὐγάς. Καὶ τέλος πόῤῥω προάγοντες ὕβρεως, τὰς τῶν ἄλλων γυναῖκας καὶ παρθένους εἰς τὸν τόπον τὸν διὰ τὴν πρᾶξιν Ἁγνεῶνα κληθέντα συνάγοντες ὕβριζον. Καὶ τέλος τὰς ψυχὰς ἀποθηλυνθέντες ἠλλάξαντο τὸν τῶν γυναικῶν βίον, διόπερ καὶ γυναῖκα τύραννον ὁ βίος εὕρετο αὐτοῖς, μίαν τῶν ὑβρισθεισῶν, Ὀμφάλην· ἥτις πρώτη κατῆρξε μὲν τῆς εἰς Λυδοὺς πρεπούσης τιμωρίας. Τὸ γὰρ ὑπὸ γυναικὸς ἄρ-
(516) χεσθαι ὑβριζομένους σημεῖόν ἐστι βίας. Οὖσα οὖν καὶ αὐτὴ ἀκόλαστος, καὶ ἀμυνομένη τὰς γενομένας αὐτῇ πρότερον ὕβρεις, τοῖς ἐν τῇ πόλει δούλοις τὰς τῶν δεσποτῶν παρθένους ἐξέδωκεν, ἐν ᾧ τόπῳ πρὸς ἐκείνων ὑβρίσθη· εἰς τοῦτον οὖν συναθροίσασα μετ᾽ ἀνάγκης, συγκατέκλεισε τοῖς δούλοις τὰς δεσποίνας. Ὅθεν οἱ Λυδοὶ, τὸ πικρὸν τῆς πράξεως ὑποκοριζόμενοι, τὸν τόπον*

καλοῦσι [γυναικῶν ἀγῶνα] γλυκὺν ἀγκῶνα. Οὐ μόνον δὲ Λυδῶν γυναῖκες ἄφετοι οὖσαι τοῖς ἐντυχοῦσιν, ἀλλὰ καὶ Λοκρῶν τῶν Ἐπιζεφυρίων, ἔτι δὲ τῶν περὶ Κύπρον, καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν ἑταιρισμῷ τὰς ἑαυτῶν κόρας ἀφοσιούντων, παλαιᾶς τινος ὕβρεως ἔοικεν εἶναι πρὸς ἀλήθειαν ὑπόμνημα καὶ τιμωρία. Πρὸς ἣν εἷς τῶν Λυδῶν εὐγενὴς ἀνὴρ ὁρμήσας, καὶ τῇ παρ' αὐτοῖς Μίδου βασιλείᾳ βαρυνθεὶς, τοῦ μὲν Μίδου ὑπ' ἀνανδρίας καὶ τρυφῆς καὶ ἐν πορφύρᾳ κειμένου καὶ ταῖς γυναιξὶν ἐν τοῖς ἱστοῖς συνταλασιουργοῦντος, Ὀμφάλης δὲ πάντας τοὺς συγκατακλιθέντας αὐτῇ ξενοκτονούσης, ἀμφοτέρους ἐκόλασε, τὸν μὲν ὑπ' ἀπαιδευσίας κεκωφημένον τῶν ὤτων ἐξελκύσας, ὃς διὰ τὴν τοῦ φρονεῖν ἔνδειαν τοῦ πάντων ἀναισθητοτάτου ζώου τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε· τὴν δὲ * *

12. Πρῶτοι δὲ Λυδοὶ καὶ τὴν καρύκην ἐξεῦρον· περὶ ἧς τῆς σκευασίας οἱ τὰ Ὀψαρτυτικὰ συνθέντες εἰρήκασι, Γλαῦκός τε ὁ Λοκρὸς καὶ Μίθαικος καὶ Διονύσιος, Ἡρακλεῖδαι τε δύο γένος Συρακόσιοι, καὶ Ἆγις καὶ Ἐπαίνετος καὶ Διονύσιος, ἔτι δὲ Ἡγήσιππος καὶ Ἐρασίστρατος καὶ Εὐθύδημος καὶ Κρίτων· πρὸς τούτοις δὲ Στέφανος, Ἀρχύτας, Ἀκέστιος, Ἀκεσίας, Διοκλῆς, Φιλιστίων. Τοσούτους γὰρ οἶδα γράψαντας Ὀψαρτυτικά. Καὶ κάνδαυλον δέ τινα ἔλεγον οἱ Λυδοὶ, οὐχ ἕνα, ἀλλὰ τρεῖς· οὕτως ἐξήσκηντο πρὸς τὰς ἡδυπαθείας. Γίνεσθαι δ' αὐτόν φησιν ὁ Ταραντῖνος Ἡγήσιππος ἐξ ἑφθοῦ κρέως, καὶ κνηστοῦ ἄρτου, καὶ Φρυγίου τυροῦ, ἀνήθου τε, καὶ ζωμοῦ πίονος. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἄλεξις ἐν Παννυχίδι ἢ Ἐρίθοις· μάγειρος δ' ἐστὶν ὁ προσδιαλεγόμενος·

Ὅτι δέ σοι
παρὰ τοῦτο κάνδαυλόν τινα παραθήσομεν.

Α. Κάνδαυλον; Οὐκ ἑδήδοχ᾽ οὐδ᾽ ἀκήκοα
οὐδέποτε. * * * *
Α. Θαυμαστὸν ἐμὸν εὕρημα πάνυ· πολὺν δ᾽ ἐγὼ
ἐὰν παραθῶ σοι, προσκατέδει τοὺς δακτύλους
σαυτῷ γε χαίρων. Ἔρια μὲν ποιήσομεν
* * *
Β. Ἄνθρωπε, ποίει λευκὰ καὶ βλέπεις * *
Α. Ἐπὰν ἀπὸ τῶν κοινῶν ταρίχους ἰχθύων,
κρεῶν, βατανίων * * * εὐθέως
δίπυρον παραθήσεις, ᾠὸν ἐπιτετμημένον,
πῦον, μέλιτος ὀξύβαφον., ἀποταγηνιῶ
τυροῦ Κυθνίου τροφόλια· χλωρὰ παρατευὼν
βοτρύδιόν τι, χόριον, ἐν ποτηρίῳ
γλυκύν· τὸ τοιοῦτον γὰρ ἀεί πως μέρος
ἐπιπαίζεται, κεφαλὴ δὲ δείπνου γίγνεται.
Β. Ἄνθρωπ᾽, ἐπίπαιζε μόνον * * *
* * * ἀλλ᾽ ἀπαλλάγηθί μου
* * * * κανδαύλους λέγων
καὶ χόρια καὶ βατάνια πᾶσάν θ᾽ ἡδονήν.

Μνημονεύει τοῦ κανδαύλου καὶ Φιλήμων ἐν Παρεισιόντι, οὕτως·

Τοὺς ἐν τῇ πόλει
μάρτυρας ἔχω γάρ, ὅτι μόνος φύσκην ποιῶ,
κάνδαυλον, ᾠά, θρῖον, ἐν στενῷ. Τί γὰρ
τούτων διάπτωμ᾽ ἐγένετ᾽, ἢ ἁμάρτημα τί;

(517) Καὶ Νικόστρατος ἐν Μαγείρῳ·

Ὃς μέλανα ποιεῖν ζωμὸν οὐκ ἠπίστατο,
θρῖον δὲ καὶ κάνδαυλον.

Καὶ Μένανδρος Τροφωνίῳ·

Ἰωνικὸς πλούταξ· ὑποστάσεις ποιῶ,
κάνδαυλον, ὑποβινητιῶντα βρώματα.

Καὶ εἰς τοὺς πολέμους δὲ ἐξιόντες οἱ Λυδοὶ παρατάττονται μετὰ συρίγγων καὶ αὐλῶν, ὥς φησιν Ἡρόδοτος. Καὶ Λακεδαιμόνιοι δὲ μετ᾽ αὐλῶν ἐξορμῶσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καθάπερ Κρῆτες μετὰ λύρας.

13. Ἡρακλείδης δ᾽ ὁ Κυμαῖος, ὁ τὰ Περσικὰ συγγράψας, ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Παρασκευαστικοῖς εἰπών, ὡς ὁ ἐν τῇ λιβανοφόρῳ χώρᾳ βασιλεὺς αὐτόνομός τέ ἐστι καὶ οὐδενὸς ὑπήκοος, γράφει καὶ ταῦτα· „Οὗτος δ᾽ ὑπερβάλλει τῇ τρυφῇ καὶ ῥᾳθυμίᾳ. Διατρίβει τε γὰρ ἀεὶ ἐν τοῖς βασιλείοις, ἐν τρυφῇ καὶ δαπάνῃ τὸν βίον διάγων, καὶ πράττει οὐδὲ ἓν πρᾶγμα, οὐδὲ πολλοῖς πλησιάζει, ἀλλὰ δικαστὰς αὐτὸς ἀποδεικνύει· καὶ ἐάν τις αὐτοὺς ἡγῆται μὴ δικαίως δεδικακέναι, ἔστι θυρὶς ἐν τῷ ὑψηλοτάτῳ τῶν βασιλείων, καὶ αὕτη ἁλύσει δέδεται. Ὁ οὖν ἡγούμενος ἀδίκως δεδικάσθαι ἐπιλαμβάνεται τῆς ἁλύσεως, καὶ ἕλκει τὴν θυρίδα, καὶ ὁ βασιλεύς, ἐπειδὰν αἴσθηται, εἰσκαλεῖ, καὶ αὐτὸς δικάζει. Καὶ ἐὰν φαίνωνται οἱ δικασταὶ ἀδίκως δικάσαντες, ἀποθνήσκουσιν· Ἐὰν δὲ δικαίως, ὁ κινήσας τὴν θυρίδα ἀπόλλυται.“ Τὰ δ᾽ ἀναλώματα λέγει τῆς ἡμέρας εἰς τὴν βασιλέα, καὶ τὰς περὶ αὐτὸν γυναῖκας, καὶ φίλους, γίνεσθαι τάλαντα πεντεκαίδεκα Βαβυλώνια.

14. Παρὰ δὲ Τυῤῥηνοῖς ἐκτόπως τρυφήσασιν ἱστορεῖ Τίμαιος ἐν τῇ πρώτῃ, ὅτι αἱ θεράπαιναι γυμναὶ τοῖς ἀνδράσι διακονοῦνται. Θεόπομπος δ᾽ ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ νόμον εἶναί φησι παρὰ τοῖς Τυῤῥηνοῖς, κοινὰς ὑπάρχειν τὰς γυναῖκας· ταύτας δὲ ἐπιμελεῖσθαι σφόδρα τῶν σωμάτων, καὶ γυμνάζεσθαι πολλά

κις καὶ μετ᾽ ἀνδρῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς ἑαυτάς· οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι αὐταῖς, φαίνεσθαι γυμναῖς. Δειπνεῖν δὲ αὐτὰς οὐ παρὰ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἑαυτῶν, ἀλλὰ παρ᾽ οἷς ἂν τύχωσι τῶν παρόντων, καὶ προπίνουσιν, οἷς ἂν βουληθῶσιν. Εἶναι δὲ καὶ πιεῖν δεινὰς, καὶ τὰς ὄψεις πάνυ καλάς. Τρέφειν δὲ τοὺς Τυῤῥηνοὺς πάντα τὰ γινόμενα παιδία, οὐκ εἰδότας, ὅτου πατρός ἐστιν ἕκαστον. Ζῶσι δὲ καὶ οὗτοι τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς θρεψαμένοις, πότους τὰ πολλὰ ποιούμενοι, καὶ πλησιάζοντες ταῖς γυναιξὶν ἁπάσαις. Οὐδὲν δ᾽ αἰσχρόν ἐστι Τυῤῥηνοῖς οὐ μόνον αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ τι ποιοῦντας, ἀλλ᾽ οὐδὲ πάσχοντας φαίνεσθαι. Ἐπιχώριον γὰρ καὶ τοῦτο παρ᾽ αὐτοῖς ἐστι. Καὶ τοσούτου δέουσιν αἰσχρὸν ὑπολαμβάνειν, ὥστε καὶ λέγουσιν, ὅταν ὁ μὲν δεσπότης τῆς οἰκίας ἀφροδισιάζηται, ζητῇ δέ τις αὐτὸν, ὅτι πάσχει τὸ καὶ τὸ, προσαγορεύσαντες αἰσχρῶς τὸ πρᾶγμα. Ἐπειδὰν δὲ συνουσιάζωσι καθ᾽ ἑταιρίας ἢ κατὰ συγγενείας, ποιοῦσιν οὕτως. Πρῶτον μὲν, ὅταν παύσωνται πίνοντες, καὶ μέλλωσι καθεύδειν, εἰσάγουσι παρ᾽ αὐτοὺς οἱ διάκονοι, τῶν λύχνων ἔτι καιομένων, ὁτὲ μὲν ἑταίρας, ὁτὲ δὲ παῖδας πάνυ καλοὺς, ὁτὲ δὲ καὶ γυναῖκας· ὅταν δὲ τούτων ἀπολαύσωσιν, αὖθις αὐτοῖς νεανίσκους ἀκμάζοντας, οἳ πλησιάζουσιν αὐτοῖς ἐκείνοις. Ἀφροδισιάζουσι δὲ, καὶ ποιοῦνται τὰς συνουσίας, ὁτὲ μὲν ὁρῶντες ἀλλήλους, ὡς δὲ τὰ πολλὰ, καλύβας περιβάλλοντες περὶ τὰς κλίνας, αἳ πεπλεγμέναι εἰσὶν ἐκ ῥάβδων, περιβέβληται δ᾽ ἄνωθεν ἱμάτια. Καὶ
(518) πλησιάζουσι μὲν σφόδρα καὶ ταῖς γυναιξὶ, πολὺ μέντοι γε χαίρουσι συνόντες τοῖς παισὶ καὶ τοῖς μειρακίοις. Καὶ γὰρ γίνονται παρ᾽ αὐτοῖς πάνυ καλοὶ τὰς ὄψεις, ἅτε τρυφερῶς διαιτώμενοι καὶ λεαινόμενοι τὰ σώματα. Πάντες

δὲ οἱ πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦντες βάρβαροι πιττοῦνται καὶ ξυροῦνται τὰ σώματα· καὶ παρά γε τοῖς Τυῤῥηνοῖς ἐργαστήρια κατεσκεύασται πολλὰ, καὶ τεχνῖται τούτου τοῦ πράγματός εἰσιν, ὥσπερ παρ' ἡμῖν οἱ κουρεῖς. Παρ' οὓς ὅταν εἰσέλθωσι, παρέχουσιν ἑαυτοὺς πάντα τρόπον, οὐδὲν αἰσχυνόμενοι τοὺς ὁρῶντας οὐδὲ τοὺς παριόντας. Χρῶνται δὲ τούτῳ τῷ νόμῳ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν τὴν Ἰταλίαν οἰκούντων, μαθόντες παρὰ Σαυνιτῶν καὶ Μεσσαπίων. Ὑπὸ δὲ τῆς τρυφῆς οἱ Τυῤῥηνοὶ, ὡς Ἄλκιμος ἱστορεῖ, πρὸς αὐλὸν καὶ μάττουσι καὶ πυκτεύουσι καὶ μαστιγοῦσιν."

15. Διαβόητοι δέ εἰσιν ἐπὶ τρυφῇ καὶ αἱ τῶν Σικελῶν τράπεζαι, οἵτινες καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς θάλατταν λέγουσιν εἶναι γλυκεῖαν, χαίροντες τοῖς ἐξ αὐτῆς γινομένοις ἐδέσμασιν, ὥς φησι Κλέαρχος ἐν πέμπτῳ βίων. Περὶ δὲ Συβαριτῶν τί δεῖ καὶ λέγειν; παρ' οἷς πρώτοις εἰσήχθησαν εἰς τὰ βαλανεῖα λουτροχόοι καὶ παραχύται πεπεδημένοι, τοῦ μὴ θᾶττον ἰέναι, καὶ ὅπως μὴ σπεύδοντες κατακαίωσι τοὺς λουομένους. Πρῶτοι δὲ Συβαρῖται καὶ τὰς ποιούσας ψόφον τέχνας οὐκ ἐῶσιν ἐπιδημεῖν τῇ πόλει, οἷον χαλκέων καὶ τεκτόνων καὶ τῶν ὁμοίων, ὅπως αὐτοῖς πανταχόθεν ἀθόρυβοι ὦσιν οἱ ὕπνοι. Οὐκ ἐξῆν δ' οὐδ' ἀλεκτρυόνα ἐν τῇ πόλει τρέφεσθαι. Ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτῶν Τίμαιος, ὅτι ἀνὴρ Συβαρίτης εἰς ἀγρόν ποτε πορευόμενος ἔφη, ἰδὼν τοὺς ἐργάτας σκάπτοντας αὐτὸς ῥῆγμα λαβεῖν· πρὸς ὃν ἀποκρίνασθαί τινα τῶν ἀκουσάντων, αὐτὸς δὲ σοῦ διηγουμένου ἀκούων πεπονηκέναι τὴν πλευράν. Ἐν Κρότωνι δὲ σκάπτοντί τινι τὴν τῶν ἀθλούντων κόνιν ἐπιστάντες τινὲς Συβαριτῶν ἐθαύμαζον λέγοντες, εἰ τηλικαύτην ἔχοντες πόλιν, οἰκέτας μὴ κέκτηνται τοὺς σκά-

ψοντας ἑαυτοῖς τὴν παλαίστραν. Ἄλλος δὲ Συβαρίτης, παραγενόμενος εἰς Λακεδαίμονα, καὶ κληθεὶς εἰς φειδίτιον, ἐπὶ τῶν ξύλων κατακείμενος, καὶ δειπνῶν μετ᾽ αὐτῶν, πρότερον μὲν ἔφη καταπεπλῆχθαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πυνθανόμενος ἀνδρείαν, νῦν δὲ θεασάμενος νομίζειν μηδὲν τῶν ἄλλων αὐτοὺς διαφέρειν. Καὶ γὰρ τὸν ἀνανδρότατον μᾶλλον ἂν ἑλέσθαι ἀποθανεῖν, ἢ τοιοῦτον βίον ζῶντα καρτερεῖν.

16. Ἔθος δὲ παρ᾽ αὐτοῖς καὶ τοὺς παῖδας μέχρι τῆς τῶν ἐφήβων ἡλικίας ἁλουργίδας τε φορεῖν, καὶ πλοκαμῖδας ἀναδεδεμένους χρυσοφορεῖν. Ἐπιχωριάζειν δὲ παρ᾽ αὐτοῖς διὰ τὴν τρυφὴν ἀνθρωπάρια μικρὰ, καὶ τοὺς σκωπαίους, ὥς φησιν ὁ Τίμων, τοὺς καλουμένους παρά τισι στίλπωνας, καὶ κυνάρια Μελιταῖα, ἅπερ αὐτοῖς καὶ ἕπεσθαι εἰς τὰ γυμνάσια. Πρὸς οὓς καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις Μασανάσσης ὁ τῶν Μαυρουσίων βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, ὥς φησι Πτολεμαῖος ἐν ὀγδόῳ ὑπομνημάτων, ζητοῦσι συνωνεῖσθαι πιθήκους· „Παρ᾽ ὑμῖν, ὦ οὗτοι, αἱ γυναῖκες οὐ τίκτουσι παιδία;“ Παιδίοις γὰρ ἔχαιρεν ὁ (519) Μασανάσσης, καὶ εἶχε παρ᾽ αὐτῷ τρεφόμενα τῶν υἱῶν (πολλοὶ δὲ ἦσαν,) τὰ τέκνα, καὶ τῶν θυγατέρων ὁμοίως. Καὶ πάντα ταῦτα αὐτὸς ἔτρεφε μέχρι τριῶν ἐτῶν· μεθ᾽ ἃ ἀπέπεμπε πρὸς τοὺς γεγεννηκότας, παραγινομένων ἄλλων. Τὰ δὲ αὐτὰ ἔφη καὶ Εὔβουλος ὁ κωμικὸς ἐν Χάρισιν, οὕτως·

Καὶ γὰρ πόσῳ κάλλιον, ἱκετεύω, τρέφειν
ἄνθρωπον ἔστ᾽ ἄνθρωπον, ἂν ἔχῃ βίον,
ἢ χῆνα πλατυγίζοντα καὶ κεχηνότα,
ἢ στρουθὸν, ἢ πίθηκον, ἐπίβουλον κακόν.

Καὶ Ἀθηνόδωρος δὲ ἐν τῷ περὶ σπουδῆς καὶ παιδιᾶς Ἀρ-

χύταν φησὶ τὸν Ταραντῖνον, πολιτικὸν ἅμα καὶ φιλόσοφον γενόμενον, πλείστους οἰκέτας ἔχοντα, ἀεὶ τούτοις παρὰ τὴν δίαιταν ἀφιεμένοις εἰς τὸ συμπόσιον ἥδεσθαι. Ἀλλ' οἱ Συβαρῖται ἔχαιρον τοῖς Μελιταίοις κυνιδίοις, καὶ ἀνθρώποις οὐκ ἀνθρώποις.

17. Ἐφόρουν δ' οἱ Συβαρῖται καὶ ἱμάτια Μιλησίων ἐρίων πεποιημένα· ἀφ' ὧν δὴ καὶ αἱ φιλίαι ταῖς πόλεσιν ἐγένοντο, ὡς ὁ Τίμαιος ἱστορεῖ. Ἠγάπων γὰρ τῶν μὲν ἐξ Ἰταλίας Τυῤῥηνούς, τῶν δ' ἔξωθεν τοὺς Ἴωνας, ὅτι τρυφῇ προσεῖχον. Οἱ δ' ἱππεῖς τῶν Συβαριτῶν, ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους ὄντες, ἐπόμπευον ἔχοντες κροκωτοὺς ἐπὶ τοῖς θώραξι, καὶ τοῦ θέρους οἱ νεώτεροι αὐτῶν, εἰς τὰ τῶν Νυμφῶν ἄντρα τῶν Λουσιάδων ἀποδημοῦντες, διετέλουν μετὰ πάσης τρυφῆς. Οἱ δ' εὔποροι αὐτῶν, ὁπότε εἰς ἀγρὸν παραβάλλοιεν, καίπερ ἐπὶ ζευγῶν πορευόμενοι, τὴν ἡμερησίαν πορείαν ἐν τρισὶν ἡμέραις διήνυον. Ἦσαν δέ τινες αὐτοῖς καὶ τῶν εἰς τοὺς ἀγροὺς φερουσῶν ὁδῶν κατάστεγοι. Τοῖς δὲ πλείστοις αὐτῶν ὑπάρχουσιν οἰνῶνες ἐγγὺς τῆς θαλάσσης· εἰς οὓς δι' ὀχετῶν τῶν οἴνων ἐκ τῶν ἀγρῶν ἀφειμένων, τὸν μὲν ἔξω τῆς χώρας πιπράσκεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν πόλιν τοῖς πλοίοις διακομίζεσθαι. Ποιοῦνται δὲ καὶ δημοσίᾳ πολλὰς καὶ πυκνὰς ἑστιάσεις, καὶ τοὺς λαμπρῶς φιλοτιμηθέντας χρυσοῖς στεφάνοις τιμῶσι, καὶ τούτους ἀνακηρύττουσιν ἐν ταῖς δημοσίαις θυσίαις καὶ τοῖς ἀγῶσι, προσκηρύττοντες οὐκ εὔνοιαν, ἀλλὰ τὴν εἰς τὰ δεῖπνα χορηγίαν· ἐν οἷς στεφανοῦσθαι καὶ τῶν μαγείρων τοὺς ἄριστα τὰ παρατεθέντα διασκευάσαντας. Παρὰ Συβαρίταις δ' εὑρέθησαν καὶ πύελοι, ἐν αἷς κατακείμενοι ἐπυριῶντο. Πρῶτοι δὲ καὶ ἀμίδας ἐξεῦρον, ἃς εἰσέφερον εἰς τὰ συμπόσια. Καταγελῶντες δὲ

τῶν ἀποδημούντων ἐκ τῶν πατρίδων αὐτοὶ ἐσεμνύνοντο ἐπὶ τῷ γεγηρακέναι ἐπὶ ταῖς τῶν ποταμῶν γεφύραις.

18. *Δοκεῖ δὲ μετὰ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῶν εἶναι ὅ τε τῆς χώρας, ἀλιμένου τῆς θαλάσσης παρηκούσης καὶ τῶν καρπῶν σχεδὸν ἁπάντων ὑπὸ τῶν πολιτῶν καταναλισκομένων, ὅ τε τῆς πόλεως τόπος, καὶ ὁ παρὰ τοῦ θεοῦ χρησμὸς συμπαροξῦναι πάντας ἐκτρυφῆσαι, καὶ ποιῆσαι ζῆσαι ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐκλελυμένως. Ἡ δὲ πόλις αὐτῶν, ἐν κοίλῳ κειμένη, τοῦ μὲν θέρους ἕωθέν τε καὶ πρὸς ἑσπέραν ψῦχος ὑπερβάλλον ἔχει, τὸ δὲ μέσον τῆς ἡμέρας καῦμα ἀνύποιστον· ὥστε τοὺς πλείστους αὐτῶν ὑπειληφέναι πρὸς (520) ὑγίειαν διαφέρειν τοὺς ποταμούς· ὅθεν καὶ ῥηθῆναι, ὅτι τον βουλόμενον ἐν Συβάρει μὴ πρὸ μοίρας ἀποθανεῖν, οὔτε δυόμενον οὔτε ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ὁρᾷν δεῖ. Ἔπεμψαν δέ ποτε καὶ εἰς θεοῦ τοὺς χρησομένους, ὧν ἦν εἷς Ἄμυρις, πυνθανόμενοι, μέχρι τίνος εὐδαιμονήσουσι. Καὶ ἡ Πυθία ἔφη·*

Εὐδαίμων, Συβαρῖτα, πανευδαίμων σὺ μὲν αἰεὶ
ἐν θαλίῃσιν ἔσῃ, τιμῶν γένος αἰὲν ἐόντων.
Εὖτ᾽ ἂν δὴ πρότερον θνητὸν θεοῦ ἄνδρα σεβίσσῃς,
τηνίκα σοι πόλεμός τε καὶ ἔμφυλος στάσις ἥξει.

Τούτων ἀκούσαντες ἔδοξαν λέγειν αὐτοῖς τὸν θεὸν, ὡς οὐδέποτε παύσαιντο τρυφῶντες· οὐδέποτε γὰρ τιμήσειν ἄνθρωπον μᾶλλον θεοῦ. Ἐγένετ᾽ οὖν αὐτοῖς τῆς τύχης ἡ μεταβολὴ, ἐπεί τις, τῶν οἰκετῶν τινα μαστιγῶν, καὶ τοῦτον καταφυγόντα εἰς τὰ ἱερὰ πάλιν ἐμαστίγου· ὡς δὲ τὸ τελευταῖον κατέδραμεν ἐπὶ τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μνήματα, ἀφῆκεν αἰδεσθείς. Ἐξαναλώθησαν δὲ, φιλοτιμούμενοι πρὸς ἑαυτοὺς τρυφαῖς. Καὶ ἡ πόλις δὲ πρὸς ἁπάσας τὰς ἄλλας ἡμιλλᾶτο περὶ τρυφῆς. Εἶτα μετ᾽ οὐ πολὺ

γινομένων αὐτοῖς σημείων πολλῶν καὶ ἀπωλείας, περὶ ἧς οὐ κατεπείγει λέγειν, διεφθάρησαν.

19. Εἰς τηλικοῦτον δ' ἦσαν τρυφῆς ἐληλακότες, ὡς καὶ παρὰ τὰς εὐωχίας τοὺς ἵππους ἐθίσαι πρὸς αὐλὸν ὀρχεῖσθαι. Τοῦτ' οὖν εἰδότες οἱ Κροτωνιᾶται, ὅτε αὐτοῖς ἐπολέμουν, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ διὰ τῆς Πολιτείας αὐτῶν, ἐνέδοσαν τοῖς ἵπποις τὸ ὀρχηστικὸν μέλος. Συμπαρῆσαν γὰρ αὐτοῖς καὶ αὐληταὶ ἐν στρατιωτικῇ σκευῇ. Καὶ ἅμα αὐλούντων ἀκούοντες οἱ ἵπποι, οὐ μόνον ἐξωρχήσαντο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναβάτας ἔχοντες ηὐτομόλησαν πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας. Τὰ ὅμοια ἱστόρησε καὶ περὶ Καρδιανῶν ὁ Λαμψακηνὸς Χάρων ἐν δευτέρῳ Ὥρων, γράφων οὕτως· „Βισάλται εἰς Καρδίην ἐστρατεύσαντο, καὶ ἐνίκησαν. Ἡγεμὼν δὲ τῶν Βισαλτέων ἦν Ὄναρις. Οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίῃ ἐπράθη, καί τινι Καρδιηνῷ δουλεύσας κορσωτεὺς ἐγένετο. Καρδιηνοῖς δὲ λόγιον ἦν, ὡς Βισάλται ἀπίξονται ἐπ' αὐτούς. Καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο ἐν τῷ κορσωτηρίῳ ἱζάνοντες. Καὶ ἀποδρὰς ἐκ τῆς Καρδίης εἰς τὴν πατρίδα, τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν ἐπὶ τοὺς Καρδιηνούς, ἀποδειχθεὶς ἡγεμὼν ὑπὸ τῶν Βισαλτέων. Οἱ δὲ Καρδιηνοὶ πάντες τοὺς ἵππους ἐδίδαξαν ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἱστάμενοι τοῖς προσθίοις ὠρχοῦντο ἐξεπιστάμενοι τὰ αὐλήματα. Ταῦτα οὖν ἐπιστάμενος Ὄναρις, ἐκτήσατο ἐκ τῆς Καρδίης αὐλητρίδα, καὶ ἀφικομένη ἡ αὐλητρὶς εἰς τοὺς Βισάλτας ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς· μεθ' ὧν δὴ καὶ στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίην. Καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη συνειστήκει, ἐκέλευσεν αὐλεῖν τὰ αὐλήματα, ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιηνῶν ἐξεπισταίατο Καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ, ἔστησαν ἐπὶ τῶν

ὀπισθίων ποδῶν, καὶ πρὸς ὀρχησμὸν ἐτράποντο· τῶν δὲ Καρδιηνῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν, καὶ οὕτως ἐνικήθησαν.“ (521) Συβαριτῶν δέ τις, εἰς Κρότωνά ποτε διαπλεῦσαι βουληθεὶς, ἐκ τῆς Συβάρεως ἰδιόστολον ἐναυλώσατο πλοῖον, ἐφ᾽ ᾧ οὔτε ῥαντισθήσεται, οὔτε ἐμβήσεται ἕτερος, καὶ ἐφ᾽ ᾧ τὸν ἵππον ἀναλήψεται. Τοῦ δὲ οὕτως συμφρονήσαντος ἐνεβίβασέ τε τὸν ἵππον, καὶ ὑποστορέσαι τῷ ζώῳ ἐκέλευσεν. Ἔπειτα τινὸς τῶν προπεμπόντων ἐδεῖτο συμπλεῦσαι αὐτῷ, λέγων, ὅτι προδιεστειλάμην τῷ πορθμεῖ, ἵνα παρὰ τὴν γῆν πλέῃ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι μόλις ἄν σου ὑπήκουσα, εἰ παρὰ τὴν θάλασσαν ἔμελλες πεζεύειν, καὶ μὴ παρὰ τὴν γῆν πλεῖν.

20. Φύλαρχος δ᾽ ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, εἰπὼν, ὅτι παρὰ Συρακοσίοις νόμος ἦν τὰς γυναῖκας μὴ κοσμεῖσθαι χρυσῷ, μηδ᾽ ἀνθινὰ φορεῖν, μηδ᾽ ἐσθῆτας ἔχειν πορφυρᾶς ἐχούσας παρυφὰς, ἐὰν μή τις αὐτῶν συγχωρῇ ἑταίρα εἶναι κοινή. Καὶ ὅτι ἄλλος ἦν νόμος, τὸν ἄνδρα μὴ καλλωπίζεσθαι, μηδ᾽ ἐσθῆτι περιέργῳ χρῆσθαι καὶ διαλλαττούσῃ, ἐὰν μὴ ὁμολογῇ μοιχεύειν ἢ κίναιδος εἶναι. Καὶ τὴν ἐλευθέραν μὴ ἐκπορεύεσθαι ἡλίου δεδυκότος, ἐὰν μὴ μοιχευθησομένην. Ἐκωλύετο δὲ καὶ, ἡμέρας ἐξιέναι ἄνευ τῶν γυναικονόμων, ἀκολουθούσης αὐτῇ μιᾶς θεραπαινίδος· „Συβαρῖται (φησὶν), ἐξοκείλαντες εἰς τρυφὴν, ἔγραψαν νόμον, τὰς γυναῖκας εἰς τὰς ἑορτὰς καλεῖν, καὶ τοὺς εἰς τὰς θυσίας καλοῦντας πρὸ ἐνιαυτοῦ τὴν παρασκευὴν ποιεῖσθαι, ἵνα ἀξίως ποιούμενοι τοῦ χρόνου τῶν θ᾽ ἱματίων καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου προάγωσιν οὕτως εἰς τὰς κλήσεις. Εἰ δέ τις τῶν ὀψοποιῶν ἢ μαγείρων ἴδιον εὕροι βρῶμα καὶ περιττὸν, τὴν ἐξουσίαν μὴ εἶναι χρήσασθαι τούτῳ ἕτερον πρὸ ἐνιαυτοῦ,

ἀλλ' αὐτῷ τῷ εὑρόντι τὸν χρόνον τοῦτον, ὅπως ὁ πρῶτος εὑρὼν καὶ τὴν ἐργασίαν ἔχῃ, πρὸς τὸ τοὺς ἄλλους φιλοπονοῦντας αὐτοὺς ὑπερβάλλεσθαι τοῖς τοιούτοις. Ὡσαύτως δὲ μηδὲ τοὺς τὰς ἐγχέλεις πωλοῦντας τέλος ἀποτίνειν, μηδὲ τοὺς θηρεύοντας. Τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς τὴν πορφύραν τὴν θαλαττίαν βάπτοντας καὶ τοὺς εἰσάγοντας ἀτελεῖς ἐποίησαν."

21. „Πάνυ οὖν ἐξοκείλαντες εἰς ὕβριν, τὸ τελευταῖον, παρὰ Κροτωνιατῶν τριάκοντα πρεσβευτῶν ἡκόντων, ἅπαντας αὐτοὺς ἀπέκτειναν, καὶ πρὸ τοῦ τείχους τὰ σώματα ἐξέῤῥιψαν, καὶ ὑπὸ θηρίων εἴασαν διαφθαρῆναι. Αὕτη δ' αὐτοῖς καὶ τῶν κακῶν ἐγένετο ἀρχὴ, μηνίσαντος τοῦ δαιμονίου. Ἔδοξαν γοῦν μετ' ὀλίγας ἡμέρας πάντες αὐτῶν οἱ ἄρχοντες τὴν αὐτὴν ἰδεῖν ὄψιν ἐν τῇ αὐτῇ νυκτί· τὴν γὰρ Ἥραν ἰδόντες ἐλθοῦσαν εἰς μέσην τὴν ἀγορὰν, καὶ ἐμοῦσαν χολήν. Ἀνέβλυσε δὲ καὶ αἵματος πηγὴ ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἔληξαν τῆς ὑπερηφανίας, ἕως πάντες ὑπὸ Κροτωνιατῶν ἀπώλοντο." Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης φησί· „Συβαρῖται, τὴν Τήλυος τυραννίδα καταλύσαντες, τοὺς μετασχόντας τῶν πραγμάτων ἀναιροῦντες καὶ φονεύοντες ἐπὶ τῶν βωμῶν ἀπήντησαν. Καὶ ἐπὶ τοῖς φόνοις τούτοις ἀπεστράφη μὲν τὸ τῆς Ἥρας ἄγαλμα, τὸ δὲ ἔδαφος ἀνῆκε πηγὴν αἵματος, ὥστε τὸν σύνεγγυς ἅπαντα τόπον κατεχάλκωσαν θυρίσι, βουλόμενοι στῆσαι τὴν τοῦ αἵματος ἀναφοράν. (522) Διόπερ ἀνάστατοι ἐγένοντο καὶ διεφθάρησαν ἅπαντες, οἱ καὶ τὸν τῶν Ὀλυμπιων τὸν πάνυ ἀγῶνα ἀμαυρῶσαι ἐθελήσαντες. Καθ' ὃν γὰρ ἄγεται καιρὸν ἐπιτηρήσαντες, ἄθλων ὑπερβολῇ ὡς αὐτοὺς καλεῖν ἐπεχείρουν τοὺς ἀθλητάς."

22. Καὶ Κροτωνιᾶται δ', ὥς φησι Τίμαιος, μετὰ το ἐξελεῖν Συβαρίτας ἐξώκειλαν εἰς τρυφήν· ὥστε καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν περιέναι κατὰ τὴν πόλιν ἁλουργίδα ἠμφιεσμένον καὶ ἐστεφανωμένον χρυσῷ στεφάνῳ, ὑποδεδεμένον λευκὰς κρηπῖδας. Οἱ δὲ οὐ διὰ τρυφήν φασι τοῦτο γεγονέναι, ἀλλὰ διὰ Δημοκήδη τὸν ἰατρόν· ὃς τὸ γένος ἦν Κροτωνιάτης, Πολυκράτει δὲ τῷ Σαμίων τυράννῳ συνὼν, καὶ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ Περσῶν, ἀνήχθη ὡς βασιλέα, Ὀροίτου τὸν Πολυκράτην ἀποκτείναντος. Θεραπεύσας δ' ὁ Δημοκήδης Ἄτοσσαν τὴν Δαρείου μὲν γυναῖκα, Κύρου δὲ θυγατέρα, τὸν μαστὸν ἀλγήσασαν, ᾔτησε ταύτην δωρεὰν καταπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἐπανελευσόμενος· καὶ τυχὼν ἧκεν εἰς Κρότωνα. Βουλομένου τε αὐτόθι καταμένειν, ἐπιλαβομένου τινὸς τῶν Περσῶν, καὶ λέγοντος, ὅτι βασιλέως εἴη δοῦλος, ἐκεῖνον μὲν ἀφείλοντο οἱ Κροτωνιᾶται, ἐκδύσαντες δὲ τὴν στολὴν τοῦ Πέρσου, ἐνέδυσαν τὸν ὑπηρέτην τοῦ πρυτανεύοντος. Ἐξ οὗ δὴ Περσικὴν ἔχων στολὴν περιέρχεται ταῖς ἑβδόμαις τοὺς βωμοὺς μετὰ τοῦ πρυτάνεως· οὐ τρυφῆς χάριν οὐδ' ὕβρεως, ἀλλ' ἐπηρείας τῆς εἰς τοὺς Πέρσας τοῦτο πράττοντες. Ὕστερον δὲ καὶ οἱ Κροτωνιᾶται, φησὶν ὁ Τίμαιος, ἐπεχείρησαν τὴν Ὀλυμπικὴν πανήγυριν καταλῦσαι, τῷ αὐτῷ χρόνῳ προθέντες ἀργυρικὸν σφόδρα πλούσιον ἀγῶνα. Οἱ δὲ Συβαρίτας τοῦτο ποιῆσαι λέγουσιν.

23. Ταραντίνους δέ φησι Κλέαρχος ἐν τετάρτῳ βίων, ἀλκὴν καὶ δύναμιν κτησαμένους, εἰς τοσοῦτον τρυφῆς προελθεῖν, ὥστε τὸν ὅλον χρῶτα παραλεαίνεσθαι, καὶ τῆς ψιλώσεως ταύτης τοῖς λοιποῖς κατάρξαι. Ἐφόρουν δὲ, φησὶ, καὶ παρυφὴν διαφανῆ πάντες, οἷς νῦν ὁ τῶν γυναικῶν

ἁβρύνεται βίος. Δεύτερον δ' ὑπὸ τῆς τρυφῆς εἰς ὕβριν προδηγηθέντες ἀνάστατον μίαν πόλιν Ἰαπύγων ἐποίησαν, Καρβίναν, ἐξ ἧς παῖδας καὶ παρθένους καὶ τὰς ἐν ἀκμῇ γυναῖκας ἀθροίσαντες εἰς τὰ τῶν Καρβινατῶν ἱερὰ σκηνοποιησάμενοι, γυμνὰ πᾶσι τῆς ἡμέρας τὰ σώματα παρεῖχον θεωρεῖν· καὶ ὁ βουλόμενος, καθάπερ εἰς ἀτυχῆ παραπηδῶν ἀγέλην, ἐθοινᾶτο ταῖς ἐπιθυμίαις τὴν τῶν ἀθροισθέντων ὥραν, πάντων μὲν ὁρώντων, μάλιστα δὲ ὧν ἥκιστα ἐκεῖνοι προσεδόκων θεῶν. Οὕτω δὲ τὸ δαιμόνιον ἠγανάκτησεν, ὥστε Ταραντίνων τοὺς ἐν Καρβίνῃ παρανομήσαντας ἐκεραύνωσε πάντας. Καὶ μέχρι καὶ νῦν ἐν Τάραντι ἑκάστη τῶν οἰκιῶν, οὓς ὑπεδέξαντο τῶν εἰς Ἰαπυγίαν ἐκπεμφθέντων, τοσαύτας ἔχει στήλας πρὸ τῶν θυρῶν· ἐφ' αἷς καθ' ὃν ἀπώλοντο χρόνον οὔτ' οἰκτίζονται τοὺς ἀποιχομένους, οὔτε τὰς νομίμους χέονται χοάς, ἀλλὰ θύουσι Διὶ Καταιβάτῃ.

24. Ἰαπύγων τε αὖ τὸ γένος ἐκ Κρήτης ὂν, τῶν κατὰ Γλαύκου ζήτησιν ἀφικομένων καὶ κατοικησάντων, οἱ
(523) μετὰ τούτους, λήθην λαβόντες τῆς Κρητῶν περὶ τὸν βίον εὐκοσμίας, εἰς τοῦτο τρυφῆς, εἶθ' ὕστερον ὕβρεως ἦλθον, ὥστε πρῶτοι τὸ πρόσωπον ἐντριψάμενοι καὶ προκόμια περιθετά τε λαβόντες, στολὰς μὲν ἀνθινὰς φορῆσαι, τὸ δὲ ἐργάσασθαι καὶ πονεῖν αἴσχιον νομίσαι, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτῶν καλλίονας τὰς οἰκίας ποιῆσαι τῶν ἱερῶν, τοὺς δ' ἡγεμόνας τῶν Ἰαπύγων, ἐφυβρίζοντας τὸ θεῖον, πορθεῖν ἐκ τῶν ἱερῶν τὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα, προειπόντας μεθίστασθαι τοῖς κρείττοσι. Διόπερ ἐξ οὐρανοῦ βαλλόμενοι πυρὶ καὶ χαλκῷ, ταύτην διέδοσαν τὴν φήμην. Ἐμφανῆ γὰρ ἦν μέχρι πόῤῥω κεχαλκευμένα τῶν ἐξ οὐρανοῦ βελῶν· καὶ πάντες οἱ ἀπ' ἐκείνων μέχρι τῆμε-

ρον ἐν χρῷ κεκαρμένοι καὶ πένθιμον στολὴν ἀμπεχόμενοι ζῶσι, πάντων τῶν πρὶν ὑπαρξάντων ἀγαθῶν σπανίζοντες.

25. Ἴβηρες δὲ, καίτοι ἐν τραγικαῖς στολαῖς καὶ ποικίλαις προϊόντες, καὶ χιτῶσι ποδήρεσι χρώμενοι, οὐδὲν ἐμποδίζονται τῆς πρὸς τοὺς πολέμους ῥώμης. Μασσαλιῶται δ' ἐθηλύνθησαν, οἱ τὸν αὐτὸν Ἴβηρσι τῆς ἐσθῆτος φοροῦντες κόσμον. Ἀσχημονοῦσι γοῦν διὰ τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς μαλακίαν, διὰ τρυφὴν γυναικοπαθοῦντες. Ὅθεν καὶ παροιμία παρῆλθε, Πλεύσειας εἰς Μασσαλίαν. Καὶ οἱ τὴν Σῖριν δὲ κατοικοῦντες, ἣν πρῶτοι κατέσχον οἱ ἀπὸ Τροίας ἐλθόντες, ὕστερον δ' ὑπὸ Κολοφωνίων, ὥς φησι Τίμαιος καὶ Ἀριστοτέλης, εἰς τρυφὴν ἐξώκειλαν οὐχ ἧσσον Συβαριτῶν. Καὶ γὰρ ἰδίως παρ' αὐτοῖς ἐπεχωρίασε φορεῖν ἀνθινοὺς χιτῶνας, οὓς ἐζώννυντο μίτραις πολυτελέσι· καὶ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν περιοίκων μιτροχίτωνες, ἐπεὶ Ὅμηρος τοὺς ἀζώστους ἀμιτροχίτωνας καλεῖ. Καὶ Ἀρχίλοχος δ' ὁ ποιητὴς ὑπερτεθαύμακε τὴν χώραν τῶν Σιριτῶν διὰ τὴν εὐδαιμονίαν. Περὶ γοῦν τῆς Θάσου λέγων, ὡς ἥσσονός, φησιν·

Οὐ γάρ τι καλὸς χῶρος, οὐδ' ἐφίμερος,
οὐδ' ἐρατὸς, οἷος ἀμφὶ Σίριος ῥοάς.

Ὠνομάσθη δ' ἡ Σῖρις, ὡς μὲν Τίμαιός φησι καὶ Εὐριπίδης ἐν δεσμώτιδι Μελανίππῃ, ἀπὸ γυναικός τινος Σίριδος· ὡς δ' Ἀρχίλοχος, ἀπὸ ποταμοῦ. Οὐκ ὀλίγον δὲ πρὸς τὴν τρυφὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ σύμπαντος τούτου κλίματος καὶ τὸ πλῆθος ἐγένετο τῶν ἀνθρώπων. Διὸ καὶ Μεγάλη Ἑλλὰς ἐκλήθη πᾶσα σχεδὸν ἡ κατὰ τὴν Ἰταλίαν κατοίκησις.

26. Μιλήσιοι δ', ἕως μὲν οὐκ ἐτρύφων, ἐνίκων Σκύ-

θας, ὥς φησιν Ἔφορος, καὶ τάς τε ἐφ' Ἑλλησπόντῳ πόλεις ἔκτισαν, καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον κατῴκισαν πόλεσι λαμπραῖς, καὶ πάντες ἐπὶ τὴν Μίλητον ἔθεον. Ὡς δ' ὑπήχθησαν ἡδονῇ καὶ τρυφῇ, κατεῤῥύη τὸ τῆς πόλεως ἀνδρεῖον, φησὶν Ἀριστοτέλης, καὶ παροιμία τις ἐγεννήθη ἐπ' αὐτῶν·

Πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.

Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικὸς ἐν δευτέρῳ περὶ δικαιοσύνης φησίν· „Ἡ Μιλησίων πόλις περιπέπτωκεν ἀτυχίαις διὰ τρυφὴν βίου καὶ πολιτικὰς ἔχθρας· οἱ τὸ ἐπιεικὲς οὐκ (524) ἀγαπῶντες, ἐκ ῥιζῶν ἀνεῖλον τοὺς ἐχθρούς. Στασιαζόντων γὰρ τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων καὶ τῶν δημοτῶν, οὓς ἐκεῖνοι Γέργιθας ἐκάλουν, πρῶτον μὲν κρατήσας ὁ δῆμος, καὶ τοὺς πλουσίους ἐκβαλὼν, καὶ συναγαγὼν τὰ τέκνα τῶν φυγόντων εἰς ἀλωνίας, βοῦς συναγαγόντες συνηλοίησαν καὶ παρανομωτάτῳ θανάτῳ διέφθειραν. Τοιγάρτοι πάλιν οἱ πλούσιοι κρατήσαντες, ἅπαντας, ὧν κύριοι κατέστησαν, μετὰ τῶν τέκνων κατεπίττωσαν. Ὧν καιομένων φασὶν ἄλλα τε πολλὰ γενέσθαι τέρατα, καὶ ἐλαίαν ἱερὰν αὐτομάτην ἀναφθῆναι. Διόπερ ὁ θεὸς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπήλαυνεν αὐτοὺς τοῦ μαντείου, καὶ ἐπερωτώντων, διὰ τίνα αἰτίαν ἀπελαύνονται, εἶπε·

Καί μοι Γεργίθων τε φόνος μέλει ἀπτολεμίστων,
πισσήρων τε μόρος, καὶ δένδρεον αἰὲν ἀθαλλές.

Κλέαρχος δ' ἐν τετάρτῳ, ζηλώσαντάς φησι τοὺς Μιλησίους τὴν Κολοφωνίων τρυφὴν, διαδοῦναι καὶ τοῖς πλησιοχώροις, ἔπειτ' ὀνειδιζομένους λέγειν ἑαυτοῖς· „Οἴκοι τὰ Μιλήσια, κἀπιχώρια, καὶ μὴ 'ν τῷ μέσῳ."

27. Καὶ περὶ Σκυθῶν δ' ἑξῆς ὁ Κλέαρχος τάδε ἱστορεῖ· „Μόνον δὲ νόμοις κοινοῖς πρῶτον ἔθνος ἐχρήσατο

τὸ Σκυθῶν· εἶτα πάλιν ἐγένοντο πάντων ἀθλιώτατοι βροτῶν διὰ τὴν ὕβριν. Ἐτρύφησαν μὲν γὰρ ὡς οὐδένες ἕτεροι, τῶν πάντων εὐροίας καὶ πλούτου καὶ τῆς λοιπῆς αὐτοὺς χορηγίας κατασχούσης. Τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ἔτι καὶ νῦν ὑπολειπούσης περὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν ἐσθῆτός τε καὶ διαίτης. Τρυφήσαντες δὲ, καὶ μάλιστα δὴ καὶ πρῶτοι πάντων τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὸ τρυφᾶν ὁρμήσαντες, εἰς τοῦτο προῆλθον ὕβρεως, ὥστε πάντων τῶν ἀνθρώπων, εἰς οὓς ἀφίκοιντο, ἠκρωτηρίαζον τὰς ῥῖνας· ἀφ᾽ ὧν οἱ ἀπόγονοι μεταστάντες, ἔτι καὶ νῦν ἀπὸ τοῦ πάθους ἔχουσι τὴν ἐπωνυμίαν. Αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν τὰς Θρᾳκῶν τῶν πρὸς ἑσπέραν καὶ ἄρκτον τῶν περιοίκων γυναῖκας ἐποίκιλλον τὰ σώματα, περόναις γραφὴν ἐνεῖσαι. Ὅθεν πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον αἱ ὑβριστεῖσαι τῶν Θρᾳκῶν γυναῖκες ἰδίως ἐξηλείψαντο τὴν συμφορὰν, προσαναγραψάμεναι τὰ λοιπὰ τοῦ χρωτὸς, ἵν᾽ ὁ τῆς ὕβρεως καὶ τῆς αἰσχύνης ἐπ᾽ αὐταῖς χαρακτὴρ εἰς ποικιλίαν καταριθμηθεὶς κόσμου προσηγορίᾳ τοὔνειδος ἐξαλείψῃ. Πάντων δὲ οὕτως ὑπερηφάνως προέστησαν, ὥστε οὐδένων ἄδακρυς ἡ τῆς δουλείας ὑπουργία γιγνομένη, διήγγειλεν εἰς τοὺς ἐπιγιγνομένους τὴν ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσιν, οἵα τις ἦν. Διὰ τὸ πλῆθος οὖν τῶν κατασχουσῶν αὐτοὺς συμφορῶν, ἐπεὶ διὰ τὸ πένθος ἅμα τόν τε τῶν βίων ὄλβον καὶ τὰς κόμας περιεσπάσθησαν παντὸς ἔθνους, οἱ ἔξω τὴν ἐφ᾽ ὕβρει κουρὰν ἀπεσκυθίσθαι προσηγόρευσαν.

28. Τοὺς δὲ σύμπαντας Ἴωνας ἐπισκώπτων Καλλίας ἢ Διοκλῆς, ἐν Κύκλωψί φησι·

Τί γὰρ ἡ τρυφερὰ καὶ καλλιτράπεζος Ἰωνία εἴφ᾽ ὅ
τι πράσσει.

Καὶ Ἀβυδηνοὶ, (Μιλησίων δ᾽ εἰσὶν ἄποικοι,) ἀνειμένοι

τὴν δίαιτάν εἰσι καὶ κατεαγότες, ὡς παρίστησιν Ἕρμιπ-πος ἐν Στρατιώταις·

Χαίρω διαπόντιον
στράτευμά τι πραττομένων,
τὰ μὲν πρὸς ὄψιν μαλακῶς
ἔχειν ἀπὸ σώματος,
(525) κόμῃ τε νεανικῇ
σφρίγει τε βραχιόνων.
Β. Ἤισθου τὸν Ἄβυδον ὡς
ἀνὴρ γεγένηται;

Καὶ Ἀριστοφάνης Τριφάλητι, παρακωμῳδῶν πολλοὺς τῶν Ἰώνων·

Ἔπειθ᾿, ὅσοι παρῆσαν ἐπίσημοι ξένοι,
ἐπηκολούθουν, κἠντιβόλουν προσκείμενοι,
ὅκως ἔχων τὸν παῖδα πωλήσει ᾿ς Χίον,
ἕτερος θ᾿ ὅκως ἐς Κλαζομενάς, ἕτερος δ᾿ ὅκως
ἐς Ἔφεσον, οἱ δ᾿ ἐς Ἄβυδον. Ἦν δὲ πάνθ᾿ ὁδῷ
ἐκεῖνα.

Περὶ δὲ τῶν Ἀβυδηνῶν Ἀντιφῶν ἐν τῷ κατ᾿ Ἀλκιβιάδου λοιδορίας γράφει οὕτως· „Ἐπειδὴ ἐδοκιμάσθης ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων, παραλαβὼν παρ᾿ αὐτῶν τὰ σαυτοῦ χρήματα, ᾤχου ἀποπλέων εἰς Ἄβυδον, οὔτε χρέος ἴδιον σαυτοῦ πραξόμενος οὐδὲν, οὔτε προξενίας οὐδεμιᾶς ἕνεκεν, ἀλλὰ τῇ σαυτοῦ παρανομίᾳ καὶ ἀκολασίᾳ τῆς γνώμης ὁμοίους ἔργων τρόπους μαθησόμενος παρὰ τῶν ἐν Ἀβύδῳ γυναικῶν, ὅπως ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ βίῳ σαυτοῦ ἔχοις χρῆσθαι αὐτοῖς.“

29. Ἀπώλοντο δὲ καὶ Μάγνητες οἱ πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ διὰ τὸ πλέον ἀνεθῆναι, ὡς φησι Καλλῖνος ἐν τοῖς ἐλεγείοις, καὶ Ἀρχίλοχος. Ἑάλωσαν γὰρ ὑπὸ Ἐφεσίων. Καὶ

περὶ αὐτῶν δὲ τῶν Ἐφεσίων Δημόκριτος Ἐφέσιος ἐν τῷ προτέρῳ περὶ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ ναοῦ, διηγούμενος περὶ τῆς χλιδῆς αὐτῶν καὶ ὧν ἐφόρουν βαπτῶν ἱματίων, γράφει καὶ τάδε· „Τὰ δὲ τῶν Ἰώνων ἰοβαφῆ καὶ πορφυρᾶ καὶ κρόκινα ῥόμβοις ὑφαντά· αἱ δὲ κεφαλαὶ κατ᾽ ἴσα διειλημμέναι ζώοις. Καὶ σαράπεις μήλινοι καὶ πορφυροῖ καὶ λευκοὶ, οἱ δὲ ἁλουργεῖς. Καὶ καλασίρεις Κορινθιουργεῖς· εἰσὶ δὲ αἱ μὲν πορφυραῖ τούτων, αἱ δὲ ἰοβαφεῖς, αἱ δὲ ὑακίνθιναι· λάβοι δ᾽ ἄν τις καὶ φλογίνας καὶ θαλασσοειδεῖς. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ Περσικαὶ καλασίρεις, αἵπερ εἰσὶ κάλλισται πασῶν. Ἴδοι δ᾽ ἄν τις, φησὶ, καὶ τὰς καλουμένας ἀκταίας, ὅπερ ἐστὶ καὶ πολυτελέστατον ἐν τοῖς Περσικοῖς περιβλήμασιν. Ἔστι δὲ τοῦτο σπαθητὸν ἰσχύος καὶ κουφότητος χάριν· καταπέπλασται δὲ χρυσοῖς κέγχροις· οἱ δὲ κέγχροι νήματι πορφυρῷ πάντες εἰς τὴν εἴσω μοῖραν ἅμματ᾽ ἔχουσιν ἀνὰ μέσον.“ Τούτοις πᾶσι χρῆσθαί φησι τοὺς Ἐφεσίους ἐπιδόντας εἰς τρυφήν.

30. Περὶ δὲ τῆς Σαμίων τρυφῆς Δοῦρις ἱστορῶν παρατίθεται Ἀσίου ποιήματα, ὅτι ἐφόρουν χλιδῶνας περὶ τοῖς βραχίοσι καὶ τὴν ἑορτὴν ἄγοντες τῶν Ἡραίων ἐβάδιζον κατεκτενισμένοι τὰς κόμας ἐπὶ τὸ μετάφρενον καὶ τοὺς ὤμους. Τὸ δὲ νόμιμον τοῦτο μαρτυρεῖσθαι καὶ ὑπὸ παροιμίας τῆσδε, Βαδίζειν Ἡραῖον ἐμπεπλεγμένον. Ἔστι δὲ τὰ τοῦ Ἀσίου ἔπη οὕτως ἔχοντα·

Οἱ δ᾽ αὔτως φοίτεσκον, ὅπως πλοκάμους κτενίσαιντο
εἰς Ἥρας τέμενος, πεπυκασμένοι εἵμασι καλοῖς,
χιονέοισι χιτῶσι πέδον χθονὸς εὐρέος εἶχον,
χρύσειαι δὲ κόρυμβαι ἐπ᾽ αὐτῶν, τέττιγες ὥς·
χαῖται δ᾽ ἠωρεῦντ᾽ ἀνέμῳ χρυσέοις ἐνὶ δεσμοῖς·

δαιδάλεοι δὲ χλιδῶνες ἄρ᾽ ἀμφὶ βραχίοσιν ἦσαν
* * * * * τες ὑπασπίδιον πολεμιστήν.

Ἡρακλείδης δ᾽ ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς Σαμίους (526) φησὶ, καθ᾽ ὑπερβολὴν τρυφήσαντας, διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους μικρολογίαν, ὥσπερ Συβαρίτας, τὴν πόλιν ἀπολέσαι.

31. Κολοφώνιοι δ᾽, ὥς φησι Φύλαρχος, τὴν ἀρχὴν ὄντες σκληροὶ ἐν ταῖς ἀγωγαῖς, ἐπεὶ εἰς τρυφὴν ἐξώκειλαν, πρὸς Λυδοὺς φιλίαν καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, προήεσαν διησκημένοι τὰς κόμας χρυσῷ κόσμῳ, ὡς καὶ Ξενοφάνης φησίν·

Ἀφροσύνας δὲ μαθόντες ἀνωφελέας παρὰ Λυδῶν,
ὄφρα τυραννίης ἦσαν ἄνευ στυγερῆς,
ἤεσαν εἰς ἀγορὴν παναλουργέα φάρε᾽ ἔχοντες,
οὐ μείους ἤπερ χίλιοι εἰς ἐπίπαν·
αὐχαλέοι χαίτῃσιν ἀγαλλόμεν᾽ εὐπρεπέεσσιν,
ἀσκητοῖς ὀδμὴν χρίμασι δευόμενοι.

Οὕτω δ᾽ ἐξελύθησαν διὰ τὴν ἄκαιρον μέθην, ὥστε τινὲς αὐτῶν οὔτε ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον οὔτε δυόμενον ἑωράκασιν. Νόμον τε ἔθεντο, ὃς ἔτι καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν ἦν, τας αὐλητρίδας, καὶ τὰς ψαλτρίας, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν ἀκροαμάτων, τὰ μισθώματα λαμβάνειν ἀπο πρωὶ μέχρι μέσου ἡμέρας καὶ μέχρι λύχνων ἀφῶν· ἀπὸ δὲ τούτου τὴν λοιπὴν νύκτα ἦσαν πρὸς τῷ μεθύειν. Θεόπομπος δ᾽ ἐν πεντεκαιδεκάτῃ ἱστοριῶν χιλίους φησὶν ἄνδρας αὐτῶν ἁλουργεῖς φοροῦντας στολὰς ἀστυπολεῖν· ὅθεν καὶ βασιλεῦσι σπάνιον τότ᾽ ἦν καὶ περισπούδαστον. Ἰσοστάσιος γὰρ ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἐξεταζομένη. Τοιγαροῦν, διὰ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἐν τυραννίδι καὶ στάσεσι γενόμενοι, αὐτῇ πατρίδι διεφθάρησαν. Ταῦτα εἴρηκε

περὶ αὐτῶν καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Νόμων. Κοινῶς δὲ περὶ πάντων τῶν Ἰώνων τρυφῆς Ἀντιφάνης ἐν Δωδώνῃ τάδε λέγει·

Πόθεν οἰκήτωρ εἶ; τίς Ἰώνων
τρυφεραμπεχόνων ἁβρὸς ἡδυπαθὴς
ὄχλος ὥρμηται;

Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς καὶ δὴ καὶ τοὺς Ἴωνάς φησι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τρυφῆς * * * ἔτι καὶ νῦν ἡ χρυσῆ παροιμία διαμεμένηκε.

32. Καὶ τῶν παρωκεανιτῶν δέ τινάς φησι Θεόπομπος ἐν ὀγδόῃ Φιλιππικῶν ἁβροδιαίτους γενέσθαι. Περὶ δὲ Βυζαντίων καὶ Καλχηδονίων ὁ αὐτός φησι Θεόπομπος τάδε· „Ἦσαν δὲ οἱ Βυζάντιοι, καὶ διὰ τὸ δημοκρατεῖσθαι πολὺν ἤδη χρόνον καὶ τὴν πόλιν ἐπ' ἐμπορίου κειμένην ἔχειν καὶ τὸν δῆμον ἅπαντα περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸν λιμένα διατρίβειν, ἀκόλαστοι, καὶ συνουσιάζειν καὶ πίνειν εἰθισμένοι ἐπὶ τῶν καπηλείων. Καλχηδόνιοι δὲ, πρὶν μὲν μετασχεῖν αὐτοῖς τῆς πολιτείας, ἅπαντες ἐν ἐπιτηδεύμασι καὶ βίῳ βελτίονι διετέλουν ὄντες. Ἐπεὶ δὲ τῆς δημοκρατίας τῶν Βυζαντίων ἐγεύσαντο, διεφθάρησαν εἰς τρυφὴν, καὶ τὸν καθ' ἡμέραν βίον ἐκ σωφρονεστάτων καὶ μετριωτάτων φιλοπόται καὶ πολυτελεῖς γενόμενοι.“ Κἂν τῇ πρώτῃ δὲ πρὸς ταῖς εἴκοσι τῶν Φιλιππικῶν τὸ τῶν Ὀμβρίκων φησὶν ἔθνος, (ἔστι δὲ περὶ τὸν Ἀδρίαν,) ἐπιεικῶς εἶναι ἁβροδίαι-
(527) τον, παραπλησίως τε βιοτεύειν τοῖς Λυδοῖς, χώραν τε ἔχειν ἀγαθὴν, ὅθεν προελθεῖν εἰς εὐδαιμονίαν.

33. Περὶ δὲ Θετταλῶν λέγων ἐν τῇ τετάρτῃ, φησὶν, ὅτι ζῶσιν οἱ μὲν σὺν ταῖς ὀρχηστρίσι καὶ ταῖς αὐλητρίσι διατρίβοντες, οἱ δ' ἐν κύβοις καὶ πότοις καὶ ταῖς τοιαύταις ἀκολασίαις διημερεύοντες, καὶ μᾶλλον σπουδάζουσιν,

ὅπως ὄψων παντοδαπῶν τὰς τραπέζας παραθήσονται πλήρεις, ἢ τὸν αὑτῶν βίον ὅπως παρασχήσονται κεκοσμημένον. Φαρσάλιοι δὲ πάντων (φησὶν) ἀνθρώπων εἰσὶν ἀργότατοι καὶ πολυτελέστατοι.“ Ὡμολόγηνται δ' οἱ Θετταλοὶ, ὡς καὶ Κριτίας φησὶ, πάντων Ἑλλήνων πολυτελέστατοι γεγενῆσθαι περὶ τὴν δίαιταν καὶ τὴν ἐσθῆτα· ὅπερ αὐτοῖς αἴτιον ἐγένετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπαγαγεῖν τοὺς Πέρσας, ζηλώσαντας τὴν τούτων τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν. Περὶ δὲ Αἰτωλῶν Πολύβιος μὲν ἐν τρισκαιδεκάτῃ ἱστοριῶν φησιν, ὡς διὰ τὴν τῶν πολέμων συνέχειαν καὶ τὴν τῶν βίων πολυτέλειαν κατάχρεοι ἐγένοντο. Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν δωδεκάτῃ ἱστοριῶν „Αἰτωλοὶ (φησὶ) τοσούτῳ τῶν λοιπῶν ἑτοιμότερον ἔχουσι πρὸς θάνατον, ὅσῳπερ καὶ ζῆν πολυτελῶς καὶ ἐκτενέστερον ζητοῦσι τῶν ἄλλων.“

34. Διαβόητοι δ' εἰσὶ περὶ τρυφὴν Σικελιῶταί τε καὶ Συρακόσιοι, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης φησὶν ἐν Δαιταλεῦσιν·

Ἀλλ' οὐ γὰρ ἔμαθε ταῦτ' ἐμοῦ πέμποντος, ἀλλὰ μᾶλλον
πίνειν, ἔπειτ' ᾄδειν κακῶς, Συρακοσίων τράπεζαν,
Συβαρίτιδάς τ' εὐωχίας καὶ Χῖον ἐν Λακαίναν.

Πλάτων δ' ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς φησι· „Ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἔχων εἰς Ἰταλίαν τε καὶ Σικελίαν ἦλθον, ὅτε πρῶτον ἀφικόμην. Ἐλθόντα δέ με ὁ ταύτῃ βίος οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἤρεσε, δίς τε τῆς ἡμέρας ἐμπιπλάμενον ζῆν, καὶ μηδέποτε κοιμώμενον μόνον νύκτωρ, καὶ ὅσα τούτων ἐπιτηδεύματα συνέπεται τῷ βίῳ. Ἐκ γὰρ τούτων τῶν ἐθῶν οὔτ' ἂν φρόνιμος οὐδεὶς ποτε γενέσθαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπων ἐκ νέου ἐπιτηδεύων δύναιτο, σώφρων δὲ οὐδ' ἂν μελλῆσαι ποτὲ γενέσθαι.“ Κἀν τρίτῳ δὲ Πολι-

τείας γράφει οὕτως· „Συρακοσίαν δὲ, ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικιλίαν ὄψου, ὡς ἔοικας, οὐκ αἰνεῖς· ψέγεις δὲ καὶ Κορινθίαν κόρην φίλην εἶναι ἀνδράσι μέλλουσιν εὖ σώματος ἕξειν, καὶ Ἀττικῶν πεμμάτων τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθείας."

35. Ποσειδώνιος δ' ἐν ἑκκαιδεκάτῃ ἱστοριῶν, περὶ τῶν κατα τὴν Συρίαν πόλεων λέγων ὡς ἐτρύφων, γράφει καὶ ταῦτα· „Τῶν γοῦν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀνθρώπων διὰ τὴν εὐβοσίαν τῆς χώρας ἀπὸ τῆς περὶ τὰ ἀναγκαῖα κακοπαθείας συνόδους νεμόντων πλείονας, ἐν αἷς εὐωχοῦντο συνεχῶς, τοῖς μὲν γυμνασίοις ὡς βαλανείοις χρώμενοι, ἀλειφόμενοι δ' ἐλαίῳ πολυτελεῖ καὶ μύροις· τοῖς δὲ γραμματείοις, (οὕτως γὰρ ἐκάλουν τὰ κοινὰ τῶν συνδείπνων,) ὡς ἐν οἰκητηρίοις διαιτώμενοι, καὶ τὸ πλεῖον τῆς ἡμέρας γαστριζόμενοι ἐν αὐτοῖς οἴνοις καὶ βρώμασιν, ὥστε καὶ προσαποφέρειν πολλὰ καὶ καταυλουμένους πρὸς χελωνίδος πολυκρότου ψόφον, ὥστε τὰς πόλεις ὅλας τοιούτοις κελάδοις συνηχεῖσθαι." Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν τῇ τριακοστῇ πέμπτῃ τῶν Εὐρωπιακῶν „Ἀρυκανδεῖς (φησὶ) Λυκίας, (528) ὅμοροι ὄντες Λιμυρεῦσι, διὰ τὴν περὶ τὸν βίον ἀσωτίαν καὶ πολυτέλειαν κατάχρεοι γενόμενοι, καὶ διὰ τὴν ἀργίαν καὶ φιληδονίαν ἀδυνατοῦντες ἀποδοῦναι τα δάνεια, προσέκλιναν ταῖς Μιθριδάτου ἐλπίσιν, ἆθλον ἕξειν νομίσαντες χρεῶν ἀποκοπάς." Ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ πρώτῃ Ζακυνθίους φησὶν ἀπείρους εἶναι πολέμου, διὰ το ἐν εὐπορίᾳ καὶ πλούτῳ τρυφῶντας ἐθίζεσθαι.

36. Πολύβιος δ' ἐν τῇ ἑβδόμῃ· „Καπυησίους τοὺς ἐν Καμπανίᾳ, διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς πλοῦτον περιβαλομένους, ἐξοκεῖλαι εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν, ὑπερβαλλομένους τὴν περὶ Κρότωνα καὶ Σύβαριν παραδεδομένην

φήμην. Οὐ δυνάμενοι οὖν (φησὶ) φέρειν τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν, ἐκάλουν τὸν Ἀννίβαν· διόπερ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνήκεστα δεινὰ ἔπαθον. Πετηλῖνοι δὲ, τηρήσαντες τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν, εἰς τοσοῦτον καρτερίας ἦλθον πολιορκούμενοι ὑπ' Ἀννίβα, ὥστε, μετὰ τὸ πάντα μὲν τὰ κατα τὴν πόλιν δέρματα καταφαγεῖν, ἁπάντων δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δένδρων τοὺς φλοιοὺς καὶ τοὺς ἁπαλοὺς πτόρθους ἀναλῶσαι, καὶ ἕνδεκα μῆνας ὑπομείναντες τὴν πολιορκίαν, οὐδενὸς βοηθοῦντος οὐδὲ συνευδοκοῦντος Ῥωμαίων, παρέδοσαν ἑαυτούς."

37. Τοὺς δὲ Κουρῆτας Φύλαρχος διὰ τῆς ἑνδεκάτης τῶν ἱστοριῶν Αἰσχύλον ἱστορεῖν διὰ τὴν τρυφὴν τυχεῖν τῆς προσηγορίας·

Χλιδῶν τε πλόκαμος ὥστε παρθένοις ἁβραῖς·
ὅθεν καλεῖν Κουρῆτα λαὸν ᾔνεσαν.

Ἀγάθων δ' ἐν τῷ Θυέστῃ τοὺς τὴν Προνακτος θυγατέρα μνηστεύοντας τοῖς τε λοιποῖς πᾶσιν ἐξησκημένους ἐλθεῖν καὶ κομῶντας τὰς κεφαλὰς, ἐπεὶ δ' ἀπέτυχον τοῦ γάμου,

Κόμας ἐκειράμεσθα (φησὶ) μάρτυρας τρυφῆς
ἥ που ποθεινὸν χρῆμα παιζούσῃ φρενί.
Ἐπώνυμον γοῦν εὐθὺς ἔσχομεν κλέος,
Κουρῆτες εἶναι, κουρίμου χάριν τριχός.

Καὶ Κυμαῖοι δὲ οἱ ἐν Ἰταλίᾳ, ὥς φησιν Ὑπέροχος ἢ ὁ ποιήσας τὰ εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενα Κυμαϊκὰ, διετέλεσαν χρυσοφοροῦντες καὶ ἀνθιναῖς ἐσθῆσι χρώμενοι, καὶ μετὰ γυναικῶν εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐξιόντες, ἐπὶ ζευγῶν ὀχούμενοι. Περὶ μὲν οὖν ἐθνῶν καὶ πόλεων τρυφῆς τοσαῦτα μνημονεύω.

38. Περὶ δὲ τῶν κατ' ἄνδρα τάδε ἤκουσα. Κτησίας

ἐν τρίτῃ Περσικῶν καὶ πάντας μέν φησι τοὺς βασιλεύσαντας τῆς Ἀσίας περὶ τρυφὴν σπουδάσαι, μάλιστα δὲ Νινύαν, τὸν Νίνου καὶ Σεμιράμιδος υἱόν. Καὶ οὗτος οὖν, ἔνδον μένων καὶ τρυφῶν, ὑπ᾽ οὐδενὸς ἑωρᾶτο, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν εὐνούχων καὶ τῶν ἰδίων γυναικῶν. Τοιοῦτος δ᾽ ἦν καὶ Σαρδανάπαλος, ὃν οἱ μὲν Ἀνακυνδαράξεω λέγουσιν υἱόν, οἱ δὲ Ἀναβαξάρου. Ὅτι δὴ οὖν Ἀρβάκης, εἷς τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν στρατηγῶν, Μῆδος γένος, διεπράξατο διά τινος τῶν εὐνούχων Σπαραμείζου θεάσασθαι Σαρδανάπαλον, καὶ μόλις αὐτῷ ἐπετράπη ἐκείνου ἐθελήσαντος, ὡς εἰσελθὼν εἶδεν αὐτὸν ὁ Μῆδος ἐψιμυθιωμένον καὶ κεκοσμημένον γυναικιστὶ, καὶ μετὰ τῶν παλλακίδων ξαίνοντα πορφύραν, (529) ἀναβάδην τε μετ᾽ αὐτῶν καθήμενον, γυναικείαν δὲ στολὴν ἔχοντα, καὶ κατεξυρημένον τὸν πώγωνα, καὶ κατακεκισσηρισμένον· (ἦν δὲ καὶ γάλακτος λευκότερος, καὶ ὑπεγέγραπτο τοὺς ὀφθαλμούς· ἐπεὶ δὲ καὶ προσεῖδε τὸν Ἀρβάκην, τὰ λευκὰ ἐπαναβαλὼν τοῖς ὀφθαλμοῖς·) οἱ μὲν πολλοὶ, ὧν ἐστι καὶ Δοῦρις, ἱστοροῦσιν ὑπὸ τούτου ἀγανακτήσαντος, εἰ τοιοῦτος αὐτῶν βασιλεύει, συγκεντηθέντα ἀποθανεῖν. Κτησίας δὲ λέγει, εἰς πόλεμον αὐτὸν καταστῆναι, καὶ ἀθροίσαντα πολλὴν στρατιὰν, καὶ καταλυθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀρβάκου, τελευτῆσαι, ἑαυτὸν ἐμπρήσαντα ἐν τοῖς βασιλείοις, πυρὰν νήσαντα ὕψος τεσσάρων πλέθρων, ἐφ᾽ ἧς ἐπέθηκε χρυσᾶς κλίνας ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, καὶ ἴσας τραπέζας, καὶ ταύτας χρυσᾶς. Ἐποίησε δὲ ἐν τῇ Πυρᾷ καὶ οἴκημα ἑκατόμποδον ἐκ ξύλων, κἀνταῦθα κλίνας ὑπεστόρεσε, καὶ κατεκλίθη ἐνταῦθα αὐτός τε μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακίδες ἐν ταῖς ἄλλαις κλίναις· τοὺς γὰρ τρεῖς υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας, ὁρῶν τὰ πράγματα κακούμενα, προπεπόμφει εἰς Νίνον πρὸς

τὸν ἐκεῖ βασιλέα, δοὺς αὐτοῖς τρισχίλια χρυσίου τάλαντα. Ἐπεστέγασε δὲ τὸ οἴκημα δοκοῖς μεγάλαις τε καὶ παχείαις· ἔπειτα ἐν κύκλῳ περιέθηκε πολλὰ ξύλα καὶ παχέα, ὥστε μὴ εἶναι ἔξοδον. Ἐνταῦθα ἐπέθηκε μὲν χρυσίου μυριάδας χιλίας, ἀργυρίου δὲ μυρίας μυριάδας ταλάντων, καὶ ἱμάτια καὶ πορφύρας καὶ στολὰς παντοδαπάς. Ἔπειτα ὑφάψαι ἐκέλευε τὴν πυράν, καὶ ἐκαίετο πεντεκαίδεκα ἡμέραις. Οἱ δὲ ἐθαύμαζον ὁρῶντες τὸν καπνὸν, καὶ ἐδόκουν αὐτὸν θυσίας ἐπιτελεῖν· ταῦτα δὲ μόνοι ᾔδεισαν οἱ εὐνοῦχοι. Ὁ μὲν οὖν Σαρδανάπαλος, ἐκτόπως ἡδυπαθήσας, ὡς ἐνῆν, γενναίως ἐτελεύτησε.

39. Κλέαρχος δὲ, περὶ τοῦ Περσῶν βασιλέως διηγούμενος, ὅτι τοῖς αὐτῷ πορίσασιν ἡδύ τι βρῶμα ἆθλα ἐτίθει, νοῦν οὐκ ἔχων· τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ λεγόμενος οἶμαι Διὸς ἅμα καὶ βασιλέως ἐγκέφαλος· ὅθεν ὁ πάντων εὐδαιμονέστατος Σαρδανάπαλος, παρ' ὅλον τὸν βίον τιμήσας τὰς ἀπολαύσεις, καὶ τελευτήσας δείκνυσιν ἐν τῷ τοῦ μνήματος τύπῳ τοῖς δακτύλοις, οἷου καταγέλωτός ἐστιν ἄξια τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, οὐκ ἄξια ὄντα ψόφου δακτύλων, ὃν πεποίηται * * * * ποιούμενος δὶς ἐν χορῷ, ἡ περὶ τὰ λοιπὰ σπουδή. Φαίνεται οὖν ἄπρακτος γενόμενος Σαρδανάπαλος. Καὶ γὰρ ἐπιγέγραπται αὐτοῦ τῷ μνήματι· „Σαρδανάπαλος Ἀνακυνδαράξεω Ἀγχιάλην ἔδειμε καὶ Ταρσὸν μιῇ ἡμέρῃ, ἀλλὰ νῦν τέθνηκεν." Ἀμύντας δ' ἐν τρίτῳ Σταθμῶν ἐν τῇ Νίνῳ φησὶν εἶναι χῶμα ὑψηλὸν, ὅπερ κατασπάσαι Κῦρον ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἀναχωννύντα τῇ πόλει. Λέγεσθαι δὲ τὸ χῶμα τοῦτ' εἶναι Σαρδαναπάλου τοῦ βασιλεύσαντος Νίνου, ἐφ' οὗ καὶ ἐπιγεγράφθαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Χαλδαϊκοῖς γράμμασιν, ὃ μετενεγκεῖν Χοιρίλον ἔμμετρον ποιήσαντα. Εἶναι δὲ τοῦ-

το· „Ἐγὼ δὲ ἐβασίλευσα, καὶ ἄχρι ἑώρων τοῦ ἡλίου φῶς, ἔπιον, ἔφαγον, ἠφροδισίασα, εἰδὼς τόν τε χρόνον ὄντα (530) βραχὺν, ὃν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ τοῦτον πολλὰς ἔχοντα μεταβολὰς καὶ κακοπαθείας, καὶ ὧν ἂν καταλίπω ἀγαθῶν, ἄλλοι ἕξουσι τὰς ἀπολαύσεις. Διὸ κἀγὼ ἡμέραν οὐδεμίαν παρέλιπον τοῦτο ποιῶν.“ Κλείταρχος δ᾽ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον γήρᾳ τελευτῆσαί φησι Σαρδανάπαλον μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῆς Σύρων ἀρχῆς. Ἀριστόβουλος δ᾽ „Ἐν Ἀγχιάλῃ, ἣν ἐδείματο (φησὶ) Σαρδανάπαλος, Ἀλέξανδρος ἀναβαίνων εἰς Πέρσας κατεστρατοπεδεύσατο. Καὶ ἦν οὐ πόῤῥω τὸ τοῦ Σαρδαναπάλου μνημεῖον, ἐφ᾽ οὗ ἑστάναι τύπον λίθινον, συμβεβληκότα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δακτύλους, ὡς ἂν ἐπικροτοῦντα. Ἐπιγεγράφθαι δὲ αὐτῷ Ἀσσυρίοις γράμμασι· „Σαρδανάπαλος, Ἀνακυνδαράξου παῖς, Ἀγχιάλην καὶ Ταρσὸν ἔδειμεν ἡμέρῃ μιῇ. Ἔσθιε, πῖνε, παῖζε· ὡς τἆλλα τούτου οὐκ ἄξια.“ Τοῦ ἀποκροτήματος ἔοικε λέγειν.

40. Οὐ μόνος δὲ ὁ Σαρδανάπαλος διετέθρυπτο, ἀλλὰ καὶ Ἀνδρόκοττος ὁ Φρύξ. Καὶ γὰρ οὗτος ἐνεδύσατο ἀνθινὴν ἐσθῆτα καὶ γυναικὸς εὐπρεπέστερον ἐκοσμεῖτο, ὡς Μνασέας φησὶν ἐν τρίτῳ Εὐρώπης. Κλέαρχος δ᾽ ἐν πέμπτῳ βίων Σάγαρίν φησι τὸν Μαριανδυνὸν ὑπὸ τρυφῆς σιτεῖσθαι μὲν μέχρι γήρως ἐκ τοῦ τῆς τιτθῆς στόματος, ἵνα μὴ μασώμενος πονήσειεν, οὐ πώποτε δὲ τὴν χεῖρα κατωτέρω τοῦ ὀμφαλοῦ προενέγκασθαι. Διὸ καὶ Ἀριστοτέλης, Ξενοκράτην τὸν Χαλκηδόνιον σκώπτων, ὅτι οὐρῶν οὐ προσῆγε τὴν χεῖρα τῷ αἰδοίῳ, ἔλεγε·

Χεῖρες μὲν ἁγναὶ, φρὴν δ᾽ ἔχει μίασμά τι.

Κτησίας δ᾽ ἱστορεῖ, Ἄνναρον, τὸν βασιλέως ὕπαρχον καὶ τῆς Βαβυλωνίας δυναστεύσαντα, στολῇ χρῆσθαι γυναι-

κείᾳ καὶ κόσμῳ. Καὶ ὅτι, βασιλέως δούλῳ ὄντι, αὐτῷ εἰς τὸ δεῖπνον εἰσῄεσαν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ψάλλουσαι καὶ ᾄδουσαι γυναῖκες. Ἔψαλλον δὲ αὗται, καὶ ᾖδον, ἐκείνου δειπνοῦντος· Φοῖνιξ δ᾽, ὁ Κολοφώνιος ποιητὴς, περὶ Νίνου λέγων ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἰάμβων, φησίν·

„Ἀνὴρ Νῖνος τις ἐγένετ᾽, ὡς ἐγὼ κλύω,
Ἀσσύριος· ὅστις εἶχε χρυσίου πόντον
καὶ τἄλλα πολλῷ πλέονα Κασπίης ψάμμου·
ὃς οὐκ ἴδ᾽ ἀστέρ᾽, οὐδ᾽ ἰδὼν ἐδίζητο,
οὐ παρὰ μάγοισι πῦρ ἱερὸν ἀνέστησεν,
ὥσπερ νόμος, ῥάβδοισι τοῦ θεοῦ ψαύων·
οὐ μὴν θυητὴς, οὐ δικασπόλος κεῖνος,
οὐ λεωλογεῖν ἐμάνθαν᾽, οὐκ ἀμιθρῆσαι·
ἀλλ᾽ ἦν ἄριστος ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
κἠρᾶν, τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα κατὰ πετρῶν ὤθει.
Ὡς δ᾽ ἀπέθαν᾽ ὡνὴρ, πᾶσι κατέλιπε ῥῆσιν,
ὅκου Νῖνος νῦν ἐστι καὶ τὸ σῆμ᾽ ᾄδει,
Ἄκουσον, εἴτ᾽ Ἀσσύριος, εἴτε καὶ Μῆδος
εἶς, ἢ Κόραξος, ἢ ᾽πὸ τῶν ἄνω λιμνῶν
Ἰνδὸς κομητής· οὐ γὰρ ἀλλὰ κηρύσσω·
ἐγὼ Νῖνος πάλαι ποτ᾽ ἐγενόμην πνεῦμα,
νῦν δ᾽ οὐκ ἔτ᾽ οὐδὲν, ἀλλὰ γῆ πεποίημαι.
ἔχω δ᾽, ὁκόσον ἔδαισα, χὠκόσ᾽ ᾔεισα,
*   *   *   χὠκόσ᾽ ἠράσθην.
τὰ δ᾽ ὄλβι᾽ ἡμέων δήιοι συνελθόντες
(531) φέρουσιν, ὥσπερ ὠμὸν ἔριφον αἱ Βάκχαι.
Ἐγὼ δ᾽ ἐς Ἅιδην οὔτε χρυσὸν οὔθ᾽ ἵππον
οὔτ᾽ ἀργυρῆν ἅμαξαν ᾠχόμην ἕλκων·
σποδὸς δὲ πολλὴ χὠ μιτρηφόρος κεῖμαι."

41. Θεόπομπος δὲ ἐν πεντεκαιδεκάτῃ Φιλιππικῶν

ἱστοριῶν Στράτωνά φησι τὸν Σιδώνιον βασιλέα ὑπερβάλλειν ἡδυπαθείᾳ καὶ τρυφῇ πάντας ἀνθρώπους. Οἷα γὰρ τοὺς Φαίακας Ὅμηρος ποιεῖν μεμυθολόγηκεν, ἑορτάζοντας καὶ πίνοντας, καὶ κιθαρῳδῶν καὶ ῥαψῳδῶν ἀκροωμένους, τοιαῦτα καὶ ὁ Στράτων διετέλει ποιῶν πολὺν χρόνον. Καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ἐκείνων παρακεκινήκει πρὸς τὰς ἡδονάς, ὅσῳ οἱ μὲν Φαίακες, ὥς φησιν Ὅμηρος, μετὰ τῶν οἰκείων γυναικῶν καὶ θυγατέρων ἐποιοῦντο τοὺς πότους, ὁ δὲ Στράτων μετ' αὐλητρίδων καὶ ψαλτριῶν καὶ κιθαριστριῶν κατεσκεύαστο τὰς συνουσίας· καὶ μετεπέμπετο πολλὰς μὲν ἑταίρας ἐκ Πελοποννήσου, πολλὰς δὲ μουσουργοὺς ἐξ Ἰωνίας, ἑτέρας δὲ παιδίσκας ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, τὰς μὲν ᾠδικάς, τὰς δὲ ὀρχηστρικάς, ὧν εἴθιστο μετὰ τῶν φίλων ἀγῶνας τιθέναι, καὶ μεθ' ὧν συνουσιάζων διέτριβε· χαίρων μὲν καὶ τῷ βίῳ τῷ τοιούτῳ, καὶ δοῦλος ὢν φύσει τῶν ἡδονῶν, ἔτι δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν Νικοκλέα φιλοτιμούμενος. Ἐτύγχανον γὰρ ὑπερφιλοτίμως ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους, καὶ σπουδάζων ἑκάτερος αὐτὸς ἥδιον καὶ ῥαθυμότερον ποιεῖσθαι τὸν βίον· οἵ γε προῆλθον εἰς τοσαύτην ἅμιλλαν, ὡς ἡμεῖς ἀκούομεν, ὥστε, πυνθανόμενοι παρὰ τῶν ἀφικνουμένων τάς τε παρασκευὰς τῶν οἰκιῶν καὶ τὰς πολυτελείας τῶν θυσιῶν τὰς παρ' ἑκατέρῳ γινομένας, ἐφιλονείκουν ὑπερβάλλεσθαι τοῖς τοιούτοις ἀλλήλους. Ἐσπούδαζον δὲ δοκεῖν εὐδαίμονες εἶναι καὶ μακαριστοί. Οὐ μὴν περί γε τὴν τοῦ βίου τελευτὴν διηυτύχησαν, ἀλλ' ἀμφότεροι βιαίῳ θανάτῳ διεφθάρησαν." Ἀναξιμένης δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Βασιλέων μεταλλαγαὶ περὶ τοῦ Στράτωνος τὰ αὐτὰ ἱστορήσας διημιλλῆσθαί φησιν αὐτὸν Νικοκλεῖ τῷ τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος βασιλεύσαντι, ἐσπου-

διακότι περὶ τρυφὴν καὶ ἀσέλγειαν, ἀποθανεῖν τ' ἀμφοτέρους βιαίως.

42. Ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τῶν Φιλιππικῶν Θεόπομπος, περὶ Φιλίππου λέγων, φησί· „Καὶ τριταῖος εἰς Ὀνόκαρσιν ἀφικνεῖται, χωρίον τι τῆς Θρᾴκης, ἄλσος ἔχον πολὺ κατεσκευασμένον καλῶς, καὶ πρὸς τῷ διαιτηθῆναι κεχαρισμένον, ἄλλως τε καὶ τὴν θερινὴν ὥραν. Ἦν γὰρ καὶ τῶν ὑπὸ Κότυος προκριθέντων, ὃς ἁπάντων τῶν βασιλέων τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ γεγενημένων μάλιστα πρὸς ἡδυπαθείας καὶ τρυφὰς ὥρμησε· καὶ περιιὼν τὴν χώραν, ὅπου κατίδοι τόπους δένδρεσι συσκίους καὶ καταῤῥύτους ὕδασι, τούτους κατεσκεύασεν ἑστιατόρια· καὶ φοιτῶν εἰς ἑκάστους, ὁπότε τύχοι, θυσίας τε τοῖς θεοῖς ἐποιεῖτο, καὶ συνῆν μετὰ τῶν ὑπάρχων εὐδαίμων καὶ μακαριστὸς ὤν, ἕως εἰς τὴν Ἀθηνᾶν βλασφημεῖν καὶ πλημμελεῖν ἐπεχείρησε.“ Διηγεῖταί τε ἑξῆς ὁ συγγραφεύς, ὅτι δεῖπνον κατεσκεύασεν ὁ Κότυς, ὡς γαμουμένης αὐτῷ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ θάλαμον κατασκευάσας ἀνέμενε μεθύων τὴν θεόν. Ἤδη δ' ἔκφρων γενόμενος, (532) ἔπεμπέ τινα τῶν δορυφόρων, ὀψόμενον, εἰ παραγέγονεν ἡ θεὸς εἰς τὸν θάλαμον. Ἀφικομένου δ' ἐκείνου, καὶ εἰπόντος, μηδένα εἶναι ἐν τῷ θαλάμῳ, τοξεύσας τοῦτον ἀπέκτεινε, καὶ ἄλλον δεύτερον ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ἕως ὁ τρίτος, συνεὶς, παραγενόμενος ἔφη, πάλαι τὴν θεὸν αὐτὸν ἀναμένειν. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὗτός ποτε καὶ, ζηλοτυπήσας τὴν αὑτοῦ γυναῖκα, ταῖς αὑτοῦ χερσὶν ἀνέτεμε τὴν ἄνθρωπον, ἀπὸ τῶν αἰδοίων ἀρξάμενος.

43. Ἐν δὲ τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν, περὶ Χαβρίου τοῦ Ἀθηναίου ἱστορῶν, φησιν· „Οὐ δυνάμενος δὲ ζῆν ἐν τῇ πόλει, τὰ μὲν διὰ τὴν ἀσέλγειαν καὶ διὰ τὴν πολυτέλειαν τὴν αὑτοῦ τὴν περὶ τὸν βίον, τὰ δὲ διὰ τοὺς

Ἀθηναίους· ἅπασι γάρ εἰσι χαλεποί· διὸ καὶ εἵλοντο αὐτῶν οἱ ἔνδοξοι ἔξω τῆς πόλεως καταβιοῦν· Ἰφικράτης μὲν ἐν Θρᾴκῃ, Κόνων δ' ἐν Κύπρῳ, Τιμόθεος δ' ἐν Λέσβῳ, Χάρης δ' ἐν Σιγείῳ, καὶ αὐτὸς ὁ Χαβρίας ἐν Αἰγύπτῳ." Καὶ περὶ τοῦ Χάρητος ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ φησι· Χάρητός τε νωθροῦ τε ὄντος καὶ βραδέος, καίτοι γε καὶ πρὸς τρυφὴν ἤδη ζῶντος· ὅς γε περιήγετο στρατευόμενος αὐλητρίδας καὶ ψαλτρίας καὶ πεζὰς ἑταίρας· καὶ τῶν χρημάτων τῶν εἰσφερομένων εἰς τὸν πόλεμον τὰ μὲν εἰς ταύτην τὴν ὕβριν ἀνήλισκε, τὰ δ' αὐτοῦ κατέλιπεν Ἀθήνησι, τοῖς τε λέγουσι καὶ τὰ ψηφίσματα γράφουσι καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοῖς δικαζομένοις· ἐφ' οἷς ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων οὐδεπώποτε ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ διὰ ταῦτα καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἠγάπα τῶν πολιτῶν, καὶ δικαίως· καὶ γὰρ αὐτοὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἔζων, ὥστε τοὺς μὲν νέους ἐν τοῖς αὐλητριδίοις καὶ παρὰ ταῖς ἑταίραις διατρίβειν, τοὺς δὲ μικρὸν ἐκείνων πρεσβυτέρους ἔν τε τοῖς κύβοις καὶ ταῖς τοιαύταις ἀσωτίαις· τὸν δὲ δῆμον ἅπαντα πλείω καταναλίσκειν εἰς τὰς κοινὰς ἑστιάσεις καὶ κρεανομίας, ἤπερ εἰς τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν." Ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ τοῦ Θεοπόμπου συγγράμματι περὶ τῶν ἐκ Δελφῶν συληθέντων χρημάτων „Χάρητι (φησὶ) τῷ Ἀθηναίῳ διὰ Λυσάνδρου τάλαντα ἑξήκοντα. Ἀφ' ὧν ἐδείπνισεν Ἀθηναίους ἐν τῇ ἀγορᾷ, θύσας τὰ ἐπινίκια τῆς γενομένης μάχης πρὸς τοὺς Φιλίππου ξένους." Ὧν ἡγεῖτο μὲν Ἀδαῖος, Ἀλεκτρυὼν ἐπικαλούμενος· περὶ οὗ καὶ ὁ Ἡρακλείδης ὁ τῶν κωμῳδιῶν ποιητὴς μέμνηται οὕτως·

Ἀλεκτρυόνα, τὸν τοῦ Φιλίππου, παραλαβὼν,
ἀωρὶ κοκκύζοντα καὶ πλανώμενον
κατέκοψεν· οὐ γὰρ εἶχεν οὐδέπω λόφον.

ἕνα κατακόψας, μάλα συχνοὺς ἐδείπνισε
Χάρης Ἀθηναίων τόθ᾽· ὡς γενναῖος ἦν.

Τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Δοῦρις.

44. Ἰδομενεὺς δέ φησι καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας Ἱππίαν καὶ Ἵππαρχον εὑρεῖν θαλίας καὶ κώμους· διὸ καὶ ἵππων καὶ ἑτέρων πολλῶν ἐπιπολάσαι τὸ πλῆθος παρ᾽ αὐτοῖς· ὅθεν βαρεῖαν αὐτῶν γενέσθαι τὴν ἀρχήν. Καίτοι ὁ πατὴρ αὐτῶν Πεισίστρατος μετρίως ἐχρῆτο ταῖς ἡδοναῖς· ὥστ᾽ οὐδ᾽ ἐν τοῖς χωρίοις οὐδ᾽ ἐν τοῖς κήποις φύ-
(533) λακας ἐφίστα, ὡς Θεόπομπος ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ εἰκοστῇ, ἀλλ᾽ εἴα τὸν βουλόμενον εἰσιόντα ἀπολαύειν, καὶ λαμβάνειν ὧν δεηθείη· ὅπερ ὕστερον ἐποίησε καὶ Κίμων, μιμησάμενος ἐκεῖνον. Περὶ οὗ καὶ αὐτοῦ ἱστορῶν ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν, ὁ Θεόπομπός φησι· „Κίμων ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς κήποις οὐδένα τοῦ καρποῦ καθίστα φύλακα, ὅπως οἱ βουλόμενοι τῶν πολιτῶν εἰσιόντες ὀπωρίζωνται, καὶ λαμβάνωσιν, εἴ τινος δέοιντο τῶν ἐν τοῖς χωρίοις. Ἔπειτα τὴν οἰκίαν παρεῖχε κοινὴν ἅπασι· καὶ δεῖπνον ἀεὶ εὐτελὲς παρασκευάζεσθαι πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ τοὺς ἀπόρους προσιόντας τῶν Ἀθηναίων εἰσιόντας δειπνεῖν. Ἐθεράπευε δὲ καὶ τοὺς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν αὐτοῦ τι δεομένους· καὶ λέγουσιν ὡς περιήγετο μὲν ἀεὶ νεανίσκους δύ᾽ ἢ τρεῖς, ἔχοντας κέρματα· τούτοις τε διδόναι προσέταττεν, ὁπότε τις προσέλθοι αὐτοῦ δεόμενος. Καί φασι μὲν αὐτὸν καὶ εἰς ταφὴν εἰσφέρειν. Ποιεῖν δὲ καὶ τοῦτο πολλάκις, ὁπότε τῶν πολιτῶν τινα ἴδοι κακῶς ἠμφιεσμένον, κελεύειν αὐτῷ μεταμφιέννυσθαι τῶν νεανίσκων τινὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ. Ἐκ δὴ τούτων ἁπάντων ηὐδοκίμει, καὶ πρῶτος ἦν τῶν πολιτῶν.“ Ὁ δὲ Πεισίστρατος καὶ ἐν πολλοῖς

βαρὺς ἐγένετο, ὅπου καὶ τὸ Ἀθήνησι τοῦ Διωνύσου πρόσωπον ἐκείνου τινές φασιν εἰκόνα.

45. Περικλέα δὲ τὸν Ὀλύμπιόν φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς, ὡς ἀπήλλαξεν ἐκ τῆς οἰκίας τὴν γυναῖκα, καὶ τὸν μεθ' ἡδονῆς βίον προείλετο, ᾤκει τε μετὰ Ἀσπασίας, τῆς ἐκ Μεγάρων ἑταίρας, καὶ τὸ πολὺ μέρος τῆς οὐσίας εἰς ταύτην κατανάλωσε. Θεμιστοκλῆς δ', οὔπω Ἀθηναίων μεθυσκομένων οὐδ' ἑταίραις χρωμένων, ἐκφανῶς τέθριππον ζεύξας ἑταιρίδων διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ πληθύοντος ἑωθινὸς ἤλασεν. Ἀμφιβόλως δ' αὐτὸ εἴρηκεν ὁ Ἰδομενεύς, εἴτε ἑταίρας τέτταρας συνυπέζευξεν ὡς ἵππους, εἴτε ἀνεβίβασεν αὐτὰς ἐπὶ τὸ τέθριππον. Πόσσις δ' ἐν τρίτῳ Μαγνητικῶν τὸν Θεμιστοκλέα φησὶν, ἐν Μαγνησίᾳ τὴν στεφανηφόρον ἀρχὴν ἀναλαβόντα, θῦσαι Ἀθηνᾷ, καὶ τὴν ἑορτὴν Παναθήναια ὀνομάσαι, καὶ Διονύσῳ Χοοπότῃ θυσιάσαντα καὶ τὴν Χοῶν ἑορτὴν αὐτόθι καταδεῖξαι. Κλέαρχος δ' ἐν πρώτῳ περὶ φιλίας τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ τρίκλινον οἰκοδομησάμενον περικαλλέστατον, ἀγαπᾶν ἔφησεν, εἰ τοῦτον φίλων πληρώσειεν.

46. Χαμαιλέων δ' ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ Ἀνακρέοντος, προθεὶς τὸ

Ξανθῇ δ' Εὐρυπύλῃ μέλει
ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων·

τὴν προσηγορίαν ταύτην λαβεῖν τὸν Ἀρτέμωνα διὰ τὸ τρυφερῶς βιοῦντα περιφέρεσθαι ἐπὶ κλίνης. Καὶ γὰρ Ἀνακρέων αὐτὸν ἐκ πενίας εἰς τρυφὴν ὁρμῆσαί φησιν, ἐν τούτοις·

Πρὶν μὲν ἔχων βερβέριον, καλύμματ' ἐσφηκωμένα,
καὶ ξυλίνους ἀστραγάλους ἐν ὠσὶ καὶ ψιλὸν περὶ
πλευρῇσι * * * βοὸς

νεόπλυτον εἴλυμα κακῆς ἀσπίδος, ἀρτοπώλισι
(534) κἠθελοπόρνοισιν ὁμιλέων ὁ πονηρὸς Ἀρτέμων,
κίβδηλον εὑρίσκων βίον,
πολλὰ μὲν ἐν δουρὶ τιθεὶς αὐχένα, πολλὰ δ' ἐν τροχῷ,
πολλὰ δὲ νῶτα σκυτίνῃ μάστιγι θωμιχθείς, κόμην
πώγωνά τ' ἐκτετιλμένος·
νῦν δ' ἐπιβαίνει σατινέων, χρύσεα φορέων καθέρ-
ματα
παῖς Κύκης, καὶ σκιαδίσκην ἐλεφαντίνην φορέει
γυναιξὶν αὔτως.

47. Περὶ δὲ τοῦ καλοῦ Ἀλκιβιάδου Σάτυρος ἱστορῶν „Λέγεται (φησὶν), ὅτι ἐν Ἰωνίᾳ μὲν ὢν, Ἰώνων ἐφαίνετο τρυφερώτερος, ἐν Θήβαις δὲ σωμασκῶν καὶ γυμναζόμενος, τῶν Θηβαίων αὐτῶν μᾶλλον Βοιώτιος, ἐν Θετταλίᾳ δὲ ἱπποτροφῶν καὶ ἡνιοχῶν, τῶν Ἀλευαδῶν ἱππικώτερος, ἐν Σπάρτῃ δὲ καρτερίαν καὶ ἀφέλειαν ἐπιτηδεύων, ἐνίκα τοὺς Λάκωνας, ὑπερῆρε δὲ καὶ τὴν τῶν Θρᾳκῶν ἀκρατοποσίαν. Τὴν δὲ αὐτοῦ γυναῖκα πειρῶν, ὡς ἕτερος, ἔπεμψεν αὐτῇ χιλίους Δαρεικούς. Κάλλιστος δὲ ὢν τὴν μορφὴν, κόμην τε ἔτρεφεν ἐπὶ πολὺ τῆς ἡλικίας, καὶ ὑποδήματα παρηλλαγμένα ἐφόρει, ἃ ἀπ' αὐτοῦ Ἀλκιβιάδες καλεῖται. Ὅτε δὲ χορηγοίη πομπεύων ἐν πορφυρίδι, εἰσιὼν εἰς τὸ θέατρον ἐθαυμάζετο οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Διὸ καὶ Ἀντισθένης ὁ Σωκρατικὸς, ὡς ἂν αὐτὸς αὐτόπτης γενονὼς τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἰσχυρὸν αὐτὸν καὶ ἀνδρώδη καὶ ἀπαίδευτον καὶ τολμηρὸν καὶ ὡραῖον ἐφ' ἡλικίας γενέσθαι φησίν. Εἰς δὲ τὰς ἀποδημίας ὁπότε στέλλοιτο, τέσσαρσι τῶν συμμαχίδων πόλεων ὥσπερ θεραπαίναις ἐχρῆτο. Σκηνὴν μὲν γὰρ αὐτῷ Περσικὴν ἔπησσον Ἐφέσιοι, τροφὴν δὲ τοῖς ἵπποις αὐτοῦ Χῖοι

παρεῖχον, ἱερεῖα δὲ παρίστασαν εἰς τὰς θυσίας καὶ κρεανομίας Κυζικηνοὶ, Λέσβιοι δὲ οἶνον παρεῖχον καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν καθ᾽ ἡμέραν δίαιταν. Ἀφικόμενος δ᾽ Ἀθήνησιν ἐξ Ὀλυμπίας, δύο πίνακας ἀνέθηκεν, Ἀγλαοφῶντος γραφήν· ὧν ὁ μὲν εἶχεν Ὀλυμπιάδα καὶ Πυθιάδα στεφανούσας αὐτὸν, ἐν δὲ θατέρῳ Νεμέα ἦν καθημένη, καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς Ἀλκιβιάδης, καλλίων φαινόμενος τῶν γυναικείων προσώπων. Καὶ στρατηγῶν δὲ ἔτι καλὸς εἶναι ἤθελεν· ἀσπίδα γοῦν εἶχεν ἐκ χρυσίου καὶ ἐλέφαντος πεποιημένην, ἐφ᾽ ἧς ἦν ἐπίσημον ἔρως κεραυνὸν ἠγκυλημένος· ἐπικωμάσας δέ ποτε ὡς Ἄνυτον, ἐραστὴν ὄντα καὶ πλούσιον, συνεπικωμάζοντος αὐτῷ τῶν ἑταίρων ἑνὸς Θρασύλλου, (τῶν πενήτων δ᾽ οὗτος ἦν, προπιὼν τῷ Θρασύλλῳ τὰ ἡμίση τῶν ποτηρίων τῶν ἐπὶ τῷ κυλικείῳ προκειμένων, ἐκέλευσε τοὺς ἀκολούθους ἀποφέρειν πρὸς τὸν Θράσυλλον· εἶθ᾽ οὕτω φιλοφρονησάμενος τὸν Ἄνυτον ἀπηλλάσσετο. Ὁ δὲ Ἄνυτος πάνυ ἐλευθερίως καὶ ἐρωτικῶς, λεγόντων τινῶν, ὡς ἀγνώμονα εἴη πεποιηκὼς ὁ Ἀλκιβιάδης, Οὐ μὰ Δί᾽, ἔφη, ἀλλ᾽ εὐγνώμονα· ἔχων ἐξουσίαν ἅπαντα λαβεῖν, τὰ ἡμίση κατέλιπεν."

48. Λυσίας δὲ ὁ ῥήτωρ περὶ τῆς τρυφῆς αὐτοῦ λέγων φησίν· „Ἐκπλεύσαντες γὰρ κοινῇ Ἀξίοχος καὶ Ἀλκιβιάδης εἰς Ἑλλήσποντον, ἔγημαν ἐν Ἀβύδῳ δύο ὄντε Μεδον-(535)τιάδα τὴν Ἀβυδηνὴν, καὶ ξυνῳκείτην. Ἔπειτα αὐτοῖν γίνεται θυγάτηρ, ἣν οὐκ ἔφαντο δύνασθαι γνῶναι ὁποτέρου εἴη. Ἐπεὶ δὲ ἦν ἀνδρὸς ὡραία, ξυνεκοιμῶντο, καὶ ταύτῃ, καὶ εἰ μὲν χρῷτο καὶ ἔχοι Ἀλκιβιάδης, Ἀξιόχου ἔφασκεν εἶναι θυγατέρα· εἰ δὲ Ἀξίοχος, Ἀλκιβιάδου." Κεκωμῴδηται δὲ καὶ ὑπὸ Εὐπόλιδος, ὡς καὶ ἀκόλαστος πρὸς γυναῖκας, ἐν Κόλαξιν, οὕτως·

Ἀλκιβιάδης ἐκ τῶν γυναικῶν ἐξίτω. Β. Τί ληρεῖς;
Οὐκ οἴκαδ᾽ ἐλθὼν τὴν σεαυτοῦ γυμνάσεις δάμαρτα;
Καὶ Φερεκράτης δέ φησιν·

> Οὐκ ὢν ἀνὴρ γὰρ Ἀλκιβιάδης, ὡς δοκεῖ,
> ἀνὴρ ἁπασῶν τῶν γυναικῶν ἐστι νῦν.

Ἐν Σπάρτῃ δὲ ὤν, ἔφθειρε τὴν Ἄγιδος τοῦ βασιλέως γυναῖκα, Τίμαιαν. Ἐπιπληττόντων δ᾽ αὐτῷ τινῶν, οὐκ ἀκρασίας ἕνεκεν συνελθεῖν ἔφη, ἀλλ᾽ ἵν᾽ ὁ γενόμενος ἐξ αὐτοῦ βασιλεύσῃ τε τῆς Σπάρτης, καὶ μηκέτι λέγωνται οἱ βασιλεῖς ἀφ᾽ Ἡρακλέους, ἀλλ᾽ ἀπ᾽ Ἀλκιβιάδου. Στρατηγῶν δὲ συμπεριήγετο αὐτῷ τήν τε Λαΐδος τῆς Κορινθίας μητέρα Τιμάνδραν, καὶ Θεοδότην τὴν Ἀττικὴν ἑταίραν.

49. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν κυρίους Ἀθηναίους ποιήσας τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ πλείους τῶν πεντακισχιλίων Πελοποννησίους λαβών, ἀνέπεμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Κατιών τε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν πατρίδα, ἐστεφάνωσε τὰς Ἀττικὰς τριήρεις θαλλῷ καὶ μίτραις καὶ ταινίαις· καὶ ἀναψάμενος τὰς αἰχμαλώτους ναῦς ἠκρωτηριασμένας εἰς διακοσίας, ἱππαγωγούς τε ἄγων σκύλων καὶ ὅπλων Λακωνικῶν καὶ Πελοποννησιακῶν μεστάς, εἰσέπλει. Ἡ δὲ τριήρης, ἐφ᾽ ἧς αὐτὸς κατέπλει, μέχρι μὲν τῶν κλείθρων τοῦ Πειραιῶς προέτρεχεν ἁλουργοῖς ἱστίοις· ὡς δὲ ἐντὸς ἦν καὶ τὰς κώπας ἔλαβον οἱ ἐρέται, Χρυσόγονος μὲν ηὔλει τὸ τριηρικόν, ἐνδεδυκὼς τὴν Πυθικὴν στολήν· Καλλιππίδης δ᾽ ὁ τραγῳδὸς ἐκέλευε, τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς στολὴν ἠμφιεσμένος. Διὸ καὶ χαριέντως εἶπέ τις· „Οὔτ᾽ ἂν δύο Λυσάνδρους ἐπήνεγκεν ἡ Σπάρτη, οὔτ᾽ ἂν δύ᾽ Ἀλκιβιάδας Ἀθῆναι." Ἐμιμεῖτο δὲ Ἀλκιβιάδης τὸν Παυσανίου Μηδισμόν, καί, καθομιλῶν Φαρνάβαζον, τὴν Περσικὴν ἐνεδύσατο στολήν,

καὶ την Περσικὴν ἔμαθε φωνὴν, καθάπερ καὶ Θεμιστοκλῆς.

50. Δοῦρις δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν „Παυσανίας μὲν (φησὶν,) ὁ τῶν Σπαρτιατῶν βασιλεὺς, καταθέμενος τὸν πάτριον τρίβωνα, τὴν Περσικὴν ἐνεδύετο στολήν. Ὁ δὲ Σικελίας τύραννος Διονύσιος ξυστίδα καὶ χρυσοῦν στέφανον ἐπὶ περόνῃ μετελάμβανε τραγικόν. Ἀλέξανδρος δ', ὡς τῆς Ἀσίας ἐκυρίευσε, Περσικαῖς ἐχρῆτο στολαῖς. Δημήτριος δὲ πάντας ὑπερέβαλλε. Τὴν μὲν γὰρ ὑπόδεσιν, ἣν εἶχε, κατεσκεύαζεν ἐκ πολλοῦ δαπανήματος· ἦν γὰρ κατὰ μὲν τὸ σχῆμα τῆς ἐργασίας σχεδὸν ἐμβάτης, πίλημα λαμβάνων τῆς πολυτελεστάτης πορφύρας· τούτῳ δὲ χρυσοῦ πολλὴν ἐνύφαινον ποικιλίαν ὀπίσω καὶ ἔμπροσθεν ἐνιέντες οἱ τεχνῖται. Αἱ δὲ χλαμύδες αὐτοῦ ἦσαν ὄρφνινον ἔχουσαι τὸ φέγγος τῆς χρόας, τὸ δὲ πᾶν ὁ πόλος ἐνύφαντο, χρυσοῦς ἀστέρας ἔχων καὶ (536) τὰ δώδεκα ζώδια. Μίτρα δὲ χρυσόπαστος ἦν, ἣ καυσίαν ἁλουργῆ οὖσαν ἔσφιγγεν, ἐπὶ τὸ νῶτον φέρουσα τὰ τελευταῖα καταβλήματα τῶν ὑφασμάτων. Γινομένων δὲ τῶν Δημητρίων Ἀθήνησιν, ἐγράφετο ἐπὶ τοῦ προσκηνίου ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὀχούμενος.“ Νύμφις δὲ ὁ Ἡρακλεώτης ἐν ἕκτῳ τῶν περὶ τῆς πατρίδος „Παυσανίας (φησὶν,) ὁ περὶ Πλαταιὰς νικήσας Μαρδόνιον, τὰ τῆς Σπάρτης ἐξελθὼν νόμιμα, καὶ εἰς ὑπερηφανίαν ἐπιδοὺς, περὶ Βυζάντιον διατρίβων, χαλκοῦν τὸν ἀνακείμενον κρατῆρα τοῖς θεοῖς τοῖς ἐπὶ τοῦ στόματος ἱδρυμένοις, ὃν ἔτι καὶ νῦν εἶναι συμβαίνει, ἐτόλμησεν ἐπιγράψαι, ὡς αὐτὸς ἀναθεὶς, ὑποθεὶς τόδε τὸ ἐπίγραμμα, διὰ τὴν τρυφὴν καὶ ὑπερηφανίαν ἐπιλαθόμενος αὐτοῦ·

*Μνᾶμ' ἀρετᾶς ἀνέθηκε Ποσειδάωνι ἄνακτι
Παυσανίας, ἄρχων Ἑλλάδος εὐρυχόρου,
Πόντου ἐπ' Εὐξείνου, Λακεδαιμόνιος γένος, υἱὸς
Κλευμβρότου, ἀρχαίας Ἡρακλέος γενεᾶς."*

51. *Ἐτρύφησε δὲ καὶ Φάραξ ὁ Λακεδαιμόνιος, ὡς Θεόπομπος ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ ἱστορεῖ· καὶ ταῖς ἡδοναῖς οὕτως ἀσελγῶς ἐχρήσατο, καὶ χύδην, ὥστε πολὺ μᾶλλον διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην αὐτὸν ὑπολαμβάνεσθαι Σικελιώτην, ἢ διὰ τὴν πατρίδα Σπαρτιάτην. Ἐν δὲ τῇ πεντηκοστῇ δευτέρᾳ φησὶν, ὡς Ἀρχίδαμος ὁ Λάκων, ἀποστὰς τῆς πατρίου διαίτης, συνειθίσθη ξενικῶς καὶ μαλακῶς· διόπερ οὐκ ἠδύνατο τὸν οἴκοι βίον ὑπομένειν, ἀλλ' ἐσπούδαζεν ἀεὶ δι' ἀκρασίαν ἔξω διατρίβειν. Καὶ Ταραντίνων πρεσβευσαμένων περὶ συμμαχίας, ἔσπευσε συνεξελθεῖν αὐτοῖς βοηθός· κἀκεῖ γενόμενος, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ἀποθανὼν, οὐδὲ ταφῆς κατηξιώθη, καίτοι Ταραντίνων πολλὰ χρήματα ὑποσχομένων τοῖς πολεμίοις ὑπὲρ τοῦ ἀνελέσθαι αὐτοῦ τὸ σῶμα. Φύλαρχος δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν Θρᾳκῶν φησι, τῶν καλουμένων Κροβύζων, βασιλέα γενέσθαι Ἰσάνθην, τρυφῇ πάντας τοὺς καθ' ἑαυτὸν ὑπερβαλλόμενον. Ἦν δὲ καὶ πλούσιος καὶ καλός. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ ὁ αὐτὸς Πτολεμαῖόν φησι τὸν δεύτερον Αἰγύπτου βασιλεύσαντα πάντων σεμνότατον γενόμενον τῶν δυναστῶν καὶ παιδείας, εἴ τινα καὶ ἄλλον, καὶ αὐτὸν ἐπιμεληθέντα, οὕτως ἐξαπατηθῆναι τὴν διάνοιαν καὶ διαφθαρῆναι ὑπὸ τῆς ἀκαίρου τρυφῆς, ὥστε τὸν πάντα χρόνον ὑπολαβεῖν βιώσεσθαι, καὶ λέγειν ὅτι μόνος εὕροι τὴν ἀθανασίαν. Κατατεινόμενον οὖν ὑπὸ ποδάγρας πλείους ἡμέρας, ὡς ποτ' οὖν ἐῤῥάϊσε καὶ κατεῖδε διά τινων ὑπολαμπάδων τοὺς Αἰγυπτίους παρὰ τὸν ποταμὸν ἀριστοποι*

ουμένους, καὶ τὰ τυχόντα προσφερομένους, ἐπί τε τῆς ἄμμου χύδην ἐῤῥιμμένους, εἶπεν· „Ὦ τάλας ἐγὼ, τὸ μηδὲ τούτων ἕνα γενέσθαι.“

52. *Περὶ δὲ Καλλίου καὶ τῶν τούτου κολάκων φθάνομεν καὶ πρότερον εἰπόντες· ἀλλ' ἐπεὶ καινῶς Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς ἱστορεῖ περὶ αὐτοῦ, ἄνωθεν ἀναλαβὼν διηγήσομαι. „Ὅτε τὸ πρῶτον εἰς Εὔβοιαν ἐστράτευσαν οἱ Πέρσαι, τότε, ὥς φασιν, Ἐρετριεὺς ἀνὴρ Διόμνηστος κύριος ἐγένετο τῶν τοῦ στρατηγοῦ χρημάτων. Ἔτυχε γὰρ ἐν τῷ ἀγρῷ τῷ ἐκείνου σκηνῶν, καὶ τὰ χρήματα εἰς οἴκημά τι θέμενος τῆς οἰκίας. Τελευ-
(537) τησάντων δὲ πάντων, διέλαθεν ἔχων ὁ Διόμνηστος τὸ χρυσίον. Ἐπεὶ δὲ πάλιν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐρέτριαν στράτευμα, προστάξας ἀνάστατον ποιῆσαι τὴν πόλιν, εἰκότως ὑπεξέθεντο ὅσοι χρημάτων ηὐπόρουν. Οἱ οὖν καταλελειμμένοι τῆς τοῦ Διομνήστου οἰκίας παρ' Ἱππόνικον τὸν Καλλίου, τὸν Ἄμμωνα ἐπικαλούμενον, ὑπεξέθεντο τὰ χρήματα εἰς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἀνασκευασθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν ἁπάντων τῶν Ἐρετριέων κατέσχον οὗτοι τὰ χρήματα πολλὰ ὄντα. Ὥστε Ἱππόνικος, ὁ ἀπ' ἐκείνου γεγονὼς τοῦ τὴν παρακαταθήκην λαβόντος, ᾔτησεν Ἀθηναίους ποτὲ ἐν ἀκροπόλει τόπον, ἵν' οἰκοδομήσηται τοῖς χρήμασιν ὅπου κείσεται, λέγων ὡς οὐκ ἀσφαλὲς ὂν, ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ πολλὰ χρήματα εἶναι· καὶ ἔδοσαν Ἀθηναῖοι. Νουθετηθεὶς δ' ὑπὸ τῶν φίλων, μετενόησε. Τούτων οὖν τῶν χρημάτων Καλλίας κύριος γενόμενος, καὶ πρὸς ἡδονὴν βιώσας· — ποῖοι γὰρ οὐ κόλακες ἢ τί πλῆθος οὐχ ἑταίρων περὶ αὐτὸν ἦσαν; ποίας δὲ δαπάνας οὐχ ὑπερεώρα ἐκεῖνος; ἀλλ' ὅμως εἰς τοσοῦτον αὐτὸν περιέστησεν ὁ περὶ ἡδονὴν βίος, ὥστε μετὰ*

γραϊδίου βαρβάρου διατελεῖν ἠναγκάσθη, καὶ τῶν ἀναγκαίων τῶν καθ᾽ ἡμέραν ἐνδεὴς γενόμενος, τὸν βίον ἐτελεύτησε. Τὸν δὲ Νικίου φησὶ τοῦ Περγασῆθεν πλοῦτον ἢ τὸν Ἰσχομάχου τίνες ἀπώλεσαν; Οὐκ Αὐτοκλέης καὶ Ἐπικλέης, οἱ μετ᾽ ἀλλήλων ζῆν προελόμενοι καὶ πάντ᾽ ἐν ἐλάττονι ποιούμενοι τῆς ἡδονῆς; Ἐπειδὴ δὲ πάντα κατανάλωσαν, κώνειον πιόντες ἅμα τὸν βίον ἐτελεύτησαν."

53. Περὶ δὲ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ πάνυ τρυφῆς Ἔφιππος μὲν ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἡφαιστίωνος καὶ Ἀλεξάνδρου τελευτῆς φησιν, ὅτι ἐν τῷ παραδείσῳ ἔκειτο αὐτῷ χρυσοῦς θρόνος καὶ κλῖναι ἀργυρόποδες, ἐφ᾽ ὧν καθεζόμενος ἐχρημάτιζε μετὰ τῶν ἑταίρων. Νικοβούλη δέ φησιν, ὅτι παρὰ τὸ δεῖπνον πάντες οἱ ἀγωνισταὶ ἐσπούδαζον τέρπειν τὸν βασιλέα, καὶ ὅτι ἐν τῷ τελευταίῳ δείπνῳ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπεισόδιόν τι μνημονεύσας ἐκ τῆς Εὐριπίδου Ἀνδρομέδας, ἠγωνίσατο, καὶ τὸν ἄκρατον προθύμως προπίνων, καὶ τοὺς ἄλλους ἠνάγκαζεν. Ἔφιππος δέ φησιν, ὡς Ἀλέξανδρος καὶ τὰς ἱερὰς ἐσθῆτας ἐφόρει ἐν τοῖς δείπνοις· ὁτὲ μὲν τὴν τοῦ Ἄμμωνος πορφυρίδα, καὶ περισχιδεῖς καὶ κέρατα, καθάπερ ὁ θεός, ὁτὲ δὲ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐφόρει πολλάκις, ἔχων τὴν Περσικὴν στολήν, ὑποφαίνων ἄνωθεν τῶν ὤμων τό τε τόξον καὶ τὴν σιβύνην. Ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἑρμοῦ· τὰ μὲν ἄλλα σχεδὸν καὶ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν χλαμύδα τε πορφυρᾶν καὶ χιτῶνα μεσόλευκον, καὶ τὴν καυσίαν ἔχουσαν τὸ διάδημα τὸ βασιλικόν· ἐν δὲ τῇ συνουσίᾳ τά τε πέδιλα καὶ τὸν πέτασον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, καὶ τὸ κηρύκειον ἐν τῇ χειρί· πολλάκις δὲ καὶ λεοντῆν καὶ ῥόπαλον, ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς. Τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ καθ᾽ ἡμᾶς Κόμμοδος ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῶν ὀχημάτων παρακείμενον

εἶχε τὸ Ἡράκλειον ῥόπαλον, ὑπεστρωμένης αὐτῷ λεοντῆς, καὶ Ἡρακλῆς καλεῖσθαι ἤθελεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοτελικοῦ τοσούτοις αὐτὸν ἀφομοιοῦντος θεοῖς, ἀτὰρ καὶ τῇ Ἀρτέμιδι; Ἔῤῥανε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ μύρῳ σπουδαίῳ καὶ (538) οἴνῳ εὐώδει τὸ δάπεδον. Ἐθυμιᾶτο δὲ αὐτῷ σμύρνα καὶ τὰ ἄλλα θυμιάματα· εὐφημία τε καὶ σιγὴ κατεῖχε πάντας ὑπὸ δέους τοὺς παρόντας. Ἀφόρητος γὰρ ἦν καὶ φονικός. Ἐδόκει γὰρ εἶναι μελαγχολικός. Ἐν Ἐκβατάνοις δὲ ποιήσας τῷ Διονύσῳ θυσίαν καὶ πάντων δαψιλῶς ἐν τῇ θοίνῃ παρασκευασθέντων, καὶ Σατραβάτης ὁ σατράπης τοὺς στρατιώτας εἱστίασε πάντας. Ἀθροισθέντων δὲ πολλῶν ἐπὶ τὴν θέαν, φησὶν ὁ Ἔφιππος, κηρύγματα ἐγίνετο ὑπερήφανα, καὶ τῆς Περσικῆς ὑπεροψίας αὐθαδέστερα. Ἄλλων γὰρ ἄλλο τι ἀνακηρυττόντων, καὶ στεφανούντων τὸν Ἀλέξανδρον, εἷς τις τῶν ὀπισθοφυλάκων, ὑπερπεπαικὼς πᾶσαν κολακείαν, κοινωσάμενος τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ἐκέλευσε τὸν κήρυκα ἀνειπεῖν, ὅτι Γοργὸς ὁ ὁπλοφύλαξ Ἀλέξανδρον Ἄμμωνος υἱὸν στεφανοῖ χρυσοῖς τρισχιλίοις, καὶ ὅταν Ἀθήνας πολιορκῇ, μυρίαις πανοπλίαις, καὶ τοῖς ἴσοις καταπέλταις, καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις βέλεσιν εἰς τὸν πόλεμον ἱκανοῖς.

54. Χάρης δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν „Ὅτε (φησὶν) εἷλε Δαρεῖον, γάμους συνετέλεσεν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων φίλων, ἐνενήκοντα καὶ δύο θαλάμους κατασκευασάμενος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Ἦν δὲ ὁ οἶκος ἑκατοντάκλινος, ἐν ᾧ ἑκάστη ἦν κλίνη κεκοσμημένη στολῇ γαμικῇ εἴκοσι μνῶν ἀργυρᾶ· ἡ δὲ αὐτοῦ χρυσόπους ἦν. Συμπαρέλαβε δὲ εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τοὺς ἰδιοξένους ἅπαντας, καὶ κατέκλινεν ἀντιπροσώπους ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις νυμφίοις· τήν τε λοιπὴν δύναμιν, πεζήν τε καὶ

ναυτικὴν, καὶ τὰς πρεσβείας καὶ τοὺς παρεπιδημοῦντας ἐν τῇ αὐλῇ. Κατεσκεύαστο δὲ ὁ οἶκος πολυτελῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς, ἱματίοις τε καὶ ὀθονίοις πολυτελέσιν, ὑπὸ δὲ ταῦτα πορφυροῖς καὶ φοινικοῖς χρυσοϋφέσι. Τοῦ δὲ μένειν τὴν σκηνὴν ὑπέκειντο κίονες εἰκοσαπήχεις περίχρυσοι καὶ διάλιθοι καὶ περιάργυροι. Περιεβέβλητο δ' ἐν τῷ περιβόλῳ πολυτελεῖς αὐλαῖαι ζωωτοὶ καὶ διάχρυσοι, κανόνας ἔχουσαι περιχρύσους καὶ περιαργύρους. Τῆς δὲ αὐλῆς ἦν τὸ περίμετρον στάδιοι τέσσαρες. Ἐγίνετο δὲ τὰ δεῖπνα πρὸς σάλπιγγα, τότε μὲν ἐν τοῖς γάμοις, καὶ ἄλλως δ' ἀεὶ, ὅτι τύχοι σπονδοποιούμενος, ὥστε πᾶν εἰδέναι τὸ στρατόπεδον. Ἐπὶ πέντε δὲ ἡμέρας ἐπετελέσθησαν οἱ γάμοι, καὶ ἐλειτούργησαν πάνυ πολλοὶ καὶ βαρβάρων καὶ Ἑλλήνων, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς. Θαυματοποιοὶ δὲ ἦσαν διαπρέποντες Σκύμνος Ταραντῖνος, καὶ Φιλιστίδης Συρακόσιος, Ἡράκλειτός τε ὁ Μυτιληναῖος· μεθ' οὓς ἐπεδείξατο ῥαψῳδὸς Ἄλεξις Ταραντῖνος. Παρῆλθον δὲ καὶ ψιλοκιθαρισταὶ, Κρατῖνος Μηθυμναῖος, Ἀριστώνυμος Ἀθηναῖος, Ἀθηνόδωρος Τήιος· ἐκιθαρῴδησάν τε Ἡράκλειτός τε ὁ Ταραντῖνος, καὶ Ἀριστοκράτης ὁ Θηβαῖος. Αὐλῳδοὶ δὲ παρῆλθον Διονύσιος ὁ Ἡρακλεώτης, Ὑπέρβολος Κυζικηνός· παρῆλθον δὲ καὶ αὐληταὶ, οἳ πρῶτον τὸ Πυθικὸν ηὔλησαν, εἶθ' ἑξῆς μετὰ τῶν χορῶν Τιμόθεος, Φρύνιχος, Καφισίας, Διόφαντος, ἔτι δὲ Εὔιος ὁ Χαλκιδεύς. Καὶ ἔκτοτε οἱ πρότερον καλούμενοι Διονυσοκόλακες Ἀλεξανδροκόλακες ἐκλήθησαν, διὰ τὰς τῶν δώρων ὑπερβολὰς, ἐφ' οἷς καὶ ἥσθη ὁ Ἀλέξανδρος. Ὑπεκρίθησαν δὲ τραγῳ-
(539) δοὶ μὲν Θεσσαλὸς καὶ Ἀθηνόδωρος καὶ Ἀριστόκριτος, κωμῳδοὶ δὲ Λύκων καὶ Φορμίων καὶ Ἀρίστων. Παρῆν δὲ καὶ Φασίμηλος ὁ ψάλτης. Οἱ δὲ πεμφθέντες, φησὶ,

στέφανοι ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ταλάντων ἦσαν μυρίων πεντακισχιλίων."

55. Πολύκλειτος δὲ ὁ Λαρισσαῖος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ ἐπὶ χρυσῆς κλίνης κοιμᾶσθαί φησι τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ αὐλητρίδας αὐτῷ καὶ αὐλητὰς ἀεὶ ἕπεσθαι ἐπι τὸ στρατόπεδον, καὶ πίνειν ἄχρι τῆς ἕω. Κλέαρχος δ' ἐν τοῖς περὶ βίων, περὶ Δαρείου λέγων, τοῦ καθαιρεθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, φησίν· „Ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ἀθλοθετῶν τοῖς τὰς ἡδονὰς αὐτῷ γνωρίζουσιν, ὑπὸ πάντων τῶν ἡδέων ἡττωμένην ἀπέδειξε τὴν βασιλείαν, καὶ καταγωνιζόμενος ἑαυτὸν οὐκ ᾔσθετο πρότερον, ἢ τὸ σκῆπτρον ἕτεροι λαβόντες ἀνεκηρύχθησαν." Φύλαρχος δ' ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, καὶ Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ Ἀσίας καὶ τοὺς ἑταίρους φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρου ὑπερβαλούσῃ τρυφῇ χρήσασθαι. Ὧν εἷς ὢν καὶ Ἅγνων, χρυσοῦς ἥλους ἐν ταῖς κρηπῖσι καὶ τοῖς ὑποδήμασιν ἐφόρει. Κλεῖτος δὲ, ὁ Λευκὸς καλούμενος, ὅτε χρηματίζειν μέλλοι, ἐπὶ πορφυρῶν ἱματίων διαπεριπατῶν τοῖς ἐντυγχάνουσι διελέγετο. Περδίκκᾳ δὲ καὶ Κρατερῷ φιλογυμναστοῦσιν ἠκολούθουν διφθέραι σταδιαῖαι τοῖς μεγέθεσιν, ὑφ' αἷς περιλαμβάνοντες τόπον ἐν ταῖς καταστρατοπεδείαις ἐγυμνάζοντο· ἠκολούθει δὲ αὐτοῖς καὶ ὑποζύγια πολλὰ, τὰ τὴν κόνιν κομίζοντα πρὸς τὴν ἐν τῇ παλαίστρᾳ χρείαν. Λεοννάτῳ δὲ καὶ Μενελάῳ, φιλοκυνήγοις οὖσιν, αὐλαῖαι σταδίων ἑκατὸν ἠκολούθουν, αἷς περιστάντες τὰς θήρας ἐκυνήγουν. Τὰς δὲ χρυσᾶς πλατάνους καὶ τὴν χρυσῆν ἄμπελον, ὑφ' ἣν οἱ Περσῶν βασιλεῖς ἐχρημάτιζον πολλάκις καθήμενοι, σμαραγδίνους βότρυς ἐχούσας καὶ τῶν Ἰνδικῶν ἀνθράκων, ἄλλων τε παντοδαπῶν λίθων ὑπερβαλλόντων ταῖς πολυτελείαις, ἐλάττω,

φησὶν ὁ Φύλαρχος, φαίνεσθαι τῆς καθ᾿ ἡμέραν ἑκάστοτε γινομένης παρ᾿ Ἀλεξάνδρῳ δαπάνης. Ἦν γὰρ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ κλινῶν ἑκατὸν, χρυσοῖ δὲ κίονες πεντήκοντα κατεῖχον αὐτήν. Οἱ δὲ ὑπερτείνοντες οὐρανίσκοι διάχρυσοι, ποικίλμασιν ἐκπεπονημένοι πολυτελέσιν, ἐσκέπαζον τὸν ἄνω τόπον. Καὶ πρῶτοι μὲν Πέρσαι πεντακόσιοι μηλοφόροι περὶ αὐτὴν ἐντὸς εἱστήκεσαν, πορφυραῖς καὶ μηλίναις ἐσθῆσιν ἐξησκημένοι· μετὰ δὲ τούτους τοξόται, τὸν ἀριθμὸν χίλιοι, οἱ μὲν φλόγινα ἐνδεδυκότες, οἱ δὲ ὑσγινοβαφῆ, πολλοὶ δὲ καὶ κυάνεα εἶχον περιβόλαια. Προειστήκεσαν δὲ τούτων ἀργυράσπιδες Μακεδόνες πεντακόσιοι. Κατὰ δὲ μέσην τὴν σκηνὴν χρυσοῦς ἐτίθετο δίφρος, ἐφ᾿ οὗ καθήμενος ἐχρημάτιζεν ὁ Ἀλέξανδρος, τῶν σωματοφυλάκων πανταχόθεν ἐφεστηκότων. Ἔξωθεν δὲ κύκλῳ τῆς σκηνῆς τὸ τῶν ἐλεφάντων ἄγημα διεσκευασμένον ἐφειστήκει, καὶ Μακεδόνες χίλιοι, Μακεδονικὰς στολὰς ἔχοντες, εἶτα μύριοι Πέρσαι· τό τε τὴν πορφύραν ἔχον πλῆθος εἰς πεντακοσίους ἦν, οἷς Ἀλέξανδρος ἔδωκε φορεῖν την στολὴν ταύτην. Τοσούτων δὲ ὄντων καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν θεραπευόντων, οὐδεὶς ἐτόλμα προσπορεύεσθαι Ἀλεξάνδρῳ· τοιοῦτον ἐγεγόνει τὸ περὶ αὐτὸν ἀξίωμα. Ἔγραψε δὲ καὶ τότε Ἀλέξανδρος ταῖς ἐν Ἰωνίᾳ πόλεσι, καὶ πρώτοις Χίοις, ὅπως αὐτῷ πορ-
(540) φύραν ἀποστείλωσιν. Ἤθελε γὰρ τοὺς ἑταίρους ἅπαντας ἁλουργὰς ἐνδῦσαι στολάς. Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιστολῆς Χίοις, παρὼν Θεόκριτος, ὁ σοφὸς, νῦν ἐγνωκέναι ἔφη τὸ παρ᾿ Ὁμήρῳ εἰρημένον, Τὸν δ᾿

ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

56. Ἀντίοχον δὲ, τὸν Γρυπὸν ἐπικαλούμενον, βασιλέα, φησὶ Ποσειδώνιος ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, τὰς ἐπὶ Δάφνῃ πανηγύρεις ἐπιτελοῦντα, ὑποδο-

χὰς λαμπρὰς ἐπιτελεῖν. Ἐν αἷς τὸ μὲν πρῶτον ἀναδόσεις ἐγίγνοντο ὁλομελῶν βρωμάτων, εἶτ᾽ ἤδη καὶ ζώντων χηνῶν καὶ λαγωῶν καὶ δορκάδων. Ἀνεδίδοντο δὲ, φησὶ, καὶ χρυσοῖ στέφανοι τοῖς δειπνοῦσι, καὶ ἀργυρωμάτων πλῆθος, καὶ θεραπόντων, καὶ ἵππων, καὶ καμήλων. Ἔδει τε ἀναβάντα ἐπὶ τὴν κάμηλον ἕκαστον πιεῖν, καὶ λαβεῖν τε τὴν κάμηλον, καὶ τὰ ἐπὶ τὴν κάμηλον, καὶ τὸν παρεστῶτα παῖδα." Ἐν δὲ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, περὶ τοῦ ὁμωνύμου αὐτοῦ Ἀντιόχου λέγων, τοῦ ἐπ᾽ Ἀρσάκην εἰς Μηδίαν στρατεύσαντος, φησὶν, ὅτι ὑποδοχὰς ἐποιεῖτο καθ᾽ ἡμέραν ὀχλικάς· ἐν αἷς χωρὶς τῶν ἀναλισκομένων καὶ ἐκφατνιζομένων σωρευμάτων ἕκαστος ἀπέφερε τῶν ἑστιατόρων ὁλομελῆ κρέα χερσαίων τε, καὶ πτηνῶν, καὶ θαλαττίων ζώων, ἀδιαίρετα ἐσκευασμένα, ἅμαξαν πληρῶσαι δυνάμενα· καὶ μετὰ ταῦτα μελιπήκτων, καὶ στεφάνων ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτοῦ ἀνδρομήκεσι λημνίσκων χρυσῶν πιλήμασι πλήθη."

57. Κλύτος δ᾽ ὁ Ἀριστοτελικὸς ἐν τοῖς περὶ Μιλήτου Πολυκράτη φησὶ, τὸν Σαμίων τύραννον, ὑπὸ τρυφῆς τὰ πανταχόθεν συνάγειν· κύνας μὲν ἐξ Ἠπείρου, αἶγας δὲ ἐκ Σκύρου, ἐκ δὲ Μιλήτου πρόβατα, ὗς δὲ ἐκ Σικελίας. Ἄλεξις δ᾽ ἐν τρίτῳ Σαμίων Ὥρων ἐκ πολλῶν πόλεών φησι κοσμηθῆναι τὴν Σάμον ὑπὸ τοῦ Πολυκράτους, κύνας μὲν Μολοττικὰς καὶ Λακαίνας εἰσαγαγόντος, αἶγας δ᾽ ἐκ Σκύρου καὶ Νάξου, πρόβατα δ᾽ ἐκ Μιλήτου καὶ τῆς Ἀττικῆς. Μετεστέλλετο δὲ, φησὶ, καὶ τεχνίτας ἐπὶ μισθοῖς μεγίστοις. Πρὸ δὲ τοῦ τυραννῆσαι κατασκευασάμενος στρωμνὰς πολυτελεῖς καὶ ποτήρια ἐπέτρεπε χρῆσθαι τοῖς ἢ γάμον ἢ μείζονας ὑποδοχὰς ποιουμένοις. Ἐκ πάντων οὖν τούτων ἄξιον θαυμάζειν τὸν τύραννον, ὅτι αὐ-

δαμόθεν ἀναγέγραπται γυναῖκας ἢ παῖδας μεταπεμψάμενος, καίτοι περὶ τὰς τῶν ἀῤῥένων ὁμιλίας ἐπτοημένος, ὡς καὶ ἀντερᾶν Ἀνακρέοντι τῷ ποιητῇ· ὅτε καὶ δι' ὀργὴν ἀπέκειρε τὸν ἐρώμενον. Πρῶτος δὲ ὁ Πολυκράτης καὶ ναῦς πήξας, ἀπὸ τῆς πατρίδος Σαμίας ἐκάλεσε. Κλέαρχος δέ φησιν, ὡς Πολυκράτης, ὁ τῆς ἁβρᾶς Σάμου τύραννος, διὰ τὴν περὶ τὸν βίον ἀκολασίαν ἀπώλετο, ζηλώσας τὰ Λυδῶν μαλακά. Ὅθεν τῷ μὲν Σάρδεων ἀγκῶνι γλυκεῖ προσαγορευομένῳ τὴν παρὰ τοῖς Σαμίοις λαύραν ἀντικατεσκεύασεν ἐν τῇ πόλει, καὶ τῶν Λυδῶν ἄνθεσι πάντα ἔπλησε τὰ διαγγελθέντα Σαμίων ἄνθεα. Τούτων δὲ ἡ μὲν Σαμίων λαύρα στενή τις ἦν γυναικῶν δημιουργῶν, καὶ τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ ἀκρασίαν πάντων βρωμάτων ὄν-
(541) τως ἐνέπλησε τὴν Ἑλλάδα· τὰ δὲ Σαμίων ἄνθη γυναικῶν καὶ ανδρῶν κάλλη διάφορα, ἔτι δὲ τῆς συμπάσης πόλεως ἐν ἑορταῖς τε καὶ μέθαις. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κλέαρχος. Οἶδα δὲ κἀγὼ παρὰ τοῖς ἐμοῖς Ἀλεξανδρεῦσι λαύραν τινὰ καλουμένην μέχρι καὶ νῦν εὐδαιμόνων, ἐν ᾗ πάντα τὰ πρὸς τρυφὴν ἐπωλεῖτο.

58. Ἀλκισθένη δὲ τὸν Συβαρίτην φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Θαυμασίοις ὑπὸ τρυφῆς ἱμάτιον τοιοῦτον κατασκευάσαι τῇ πολυτελείᾳ, ὡς προτίθεσθαι αὐτὸ ἐπὶ Λακινίου ἐν τῇ πανηγύρει τῆς Ἥρας, εἰς ἣν συμπορεύονται πάντες Ἰταλιῶται, καὶ τῶν δεικνυμένων μάλιστα πάντων ἐκεῖνο θαυμάζεσθαι. Οὗ φασι κυριεύσαντα Διονύσιον τὸν πρεσβύτερον ἀποδόσθαι Καρχηδονίοις ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ταλάντων. Ἱστορεῖ δὲ καὶ Πολέμων περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν ἐν Καρχηδόνι πέπλων. Περὶ δὲ Σμινδυρίδου τοῦ Συβαρίτου καὶ τῆς τούτου τρυφῆς ἱστόρησεν Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἕκτῃ, ὡς ἀποπλέων ἐπὶ τὴν

μνηστείαν τῆς Κλεισθένους τοῦ Σικυωνίων τυράννου θυγατρὸς Ἀγαρίστης, φησὶν, ἀπὸ μὲν Ἰταλίης Σμινδυρίδης ὁ Ἱπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλεῖστον δὴ χλιδῆς εἷς ἀνὴρ ἀφίκετο. Εἵποντο γοῦν αὐτῷ χίλιοι μάγειροι καὶ ὀρνιθευταί. Ἱστορεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ ἑβδόμῃ. Περὶ δὲ τῆς Διονυσίου τοῦ νεωτέρου Σικελίας τυράννου τρυφῆς Σάτυρος ὁ περιπατητικὸς ἱστορῶν ἐν τοῖς βίοις, πληροῦσθαί φησι παρ᾽ αὐτῷ τριακοντακλίνους οἴκους ὑπὸ τῶν εὐωχουμένων. Καὶ Κλέαρχος δὲ ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν βίων γράφει οὕτως· „Διονύσιος δ᾽ ὁ Διονυσίου, ἁπάσης γενόμενος Σικελίας ἀλάστωρ, εἰς τὴν Λοκρῶν πόλιν παρελθὼν, οὖσαν αὐτῷ μητρόπολιν, (Δωρὶς γὰρ ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸ γένος ἦν Λοκρὶς,) στρώσας οἶκον τῶν ἐν τῇ πόλει τὸν μέγιστον ἑρπύλλοις καὶ ῥόδοις, μετεπέμπετο μὲν ἐν μέρει τὰς Λοκρῶν παρθένους· καὶ γυμνὸς μετὰ γυμνῶν οὐδὲν αἰσχύνης παρέλιπεν, ἐπὶ τοῦ στρώματος κυλινδούμενος. Τοιγαροῦν μετ᾽ οὐ πολὺν χρόνον οἱ ὑβρισθέντες, γυναῖκα καὶ τέκνα ἐκείνου λαβόντες, ὑποχείρια ἐπὶ τῆς ὁδοῦ στήσαντες μεθ᾽ ὕβρεως ἐνηκολάσταινον αὐτοῖς· καὶ ἐπεὶ τῆς ὕβρεως πλήρεις ἐγένοντο, κεντοῦντες ὑπὸ τοὺς τῶν χειρῶν ὄνυχας βελόναις ἀνεῖλον αὐτούς. Καὶ τελευτησάντων, τὰ μὲν ὀστᾶ κατέκοψαν ἐν ὅλμοις· τὰ δὲ λοιπὰ κρέα νεμησάμενοι, ἐπηράσαντο πάντες τοῖς μὴ γευσαμένοις αὐτῶν· ὅθεν πρὸς τὴν ἀνόσιον ἀρὰν κατήλεσαν αὐτῶν τὰς σάρκας, ἵν᾽ ἡ τροφὴ σιτοποιουμένων κατεδεσθῇ· τὰ δὲ λείψανα κατεπόντωσαν. Αὐτὸς δὲ Διονύσιος τέλος μητραγυρτῶν καὶ τυμπανοφορούμενος οἰκτρῶς τὸν βίον κατέστρεψεν. Εὐλαβητέον οὖν τὴν καλουμένην τρυφὴν, οὖσαν τῶν βίων ἀνατροπὴν, ἁπάντων τε ὀλέθριον ἡγεῖσθαι τὴν ὕβριν.“

59. Διόδωρος δ᾽ ὁ Σικελιώτης ἐν τοῖς περὶ βιβλιοθήκης Ἀκραγαντίνους φησὶ κατασκευάσαι Γέλωνι κολυμβήθραν πολυτελῆ, τὸ περίμετρον ἔχουσαν σταδίων ἑπτὰ, βάθος δὲ πηχῶν εἴκοσιν, εἰς ἣν ἐπαγομένων ποταμῶν καὶ κρηναίων ὑδάτων ἰχθυοτροφεῖον εἶναι, καὶ πολλοὺς παρέχεσθαι ἰχθῦς εἰς τὴν τρυφὴν καὶ ἀπόλαυσιν τῷ Γέλωνι· καθίπτασθαι δὲ καὶ κύκνων πλῆθος εἰς αὐτὴν, ὡς γίνεσθαι ἐπιτερπεστάτην τὴν θέαν. Ὕστερον δὲ αὕτη διεφθάρη καταχωσθεῖσα. Δοῦρις δ᾽ ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ (542) Ἀγαθοκλέα, καὶ πλησίον Ἱππωνίου πόλεως ἄλσος τι δείκνυσθαι, κάλλει διάφορον καὶ κατάῤῥυτον ὕδασιν, ἐν ᾧ καὶ τόπον τινὰ εἶναι καλούμενον Ἀμαλθείας κέρας, ὃ τὸν Γέλωνα κατασκευάσαι. Σειληνὸς δ᾽ ὁ Καλλατιανὸς ἐν τρίτῳ Σικελικῶν περὶ Συρακούσας φησὶ κῆπον εἶναι πολυτελῶς κατεσκευασμένον, ὃν καλεῖσθαι Μῦθον, ἐν ᾧ χρηματίζειν Ἱέρωνα τὸν βασιλέα. Ἡ δὲ Πανορμῖτις τῆς Σικελίας πᾶσα κῆπος προσαγορεύεται, διὰ τὸ πᾶσα εἶναι πλήρης δένδρων ἡμέρων, ὥς φησι Καλλίας ἐν ὀγδόῃ τῶν περὶ Ἀγαθοκλέα ἱστοριῶν. Ποσειδώνιος δὲ ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν, περὶ Δαμοφίλου λέγων τοῦ Σικελιώτου, δι᾽ ὃν ὁ δουλικὸς ἐκινήθη πόλεμος, ὅτι τρυφῆς ἦν οἰκεῖος, γράφει καὶ ταῦτα· „Τρυφῆς οὖν δοῦλος ἦν καὶ κακουργίας, διὰ μὲν τῆς χώρας τετρακύκλους ἀπήνας περιαγόμενος, καὶ ἵππους, καὶ θεράποντας ὡραίους, καὶ παραδρομὴν ἀνάγωγον κολάκων τε καὶ παίδων στρατιωτικῶν. Ὕστερον δὲ πανοικίᾳ ἐφυβρίστως κατέστρεψε τὸν βίον, ὑπὸ τῶν οἰκετῶν περιυβρισθείς.“

60. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς, ὥς φησι Δοῦρις ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, χιλίων καὶ διακοσίων ταλάντων κατ᾽ ἐνιαυτὸν κύριος γενόμενος, καὶ ἀπὸ τούτων βρα-

χία δαπανῶν εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν, τὰ λοιπὰ πάντα διὰ τὴν ἔμφυτον ἀκρασίαν ἠφάνιζε, θοίνας τε καθ' ἑκάστην ἡμέραν λαμπρὰς ἐπιτελῶν, καὶ πλῆθός τι συνδείπνων ἔχων καὶ ταῖς μὲν δαπάναις ταῖς εἰς τὰ δεῖπνα τοὺς Μακεδόνας ὑπερέβαλε, τῇ δὲ καθαριότητι Κυπρίους καὶ Φοίνικας· ῥάσματά τε μύρων ἔπιπτεν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀνθινά τε πολλὰ τῶν ἐδαφῶν ἐν τοῖς ἀνδρῶσι κατεσκευάζετο, διαπεποικιλμένα ὑπὸ δημιουργῶν. Ἦσαν δὲ καὶ πρὸς γυναῖκας ὁμιλίαι σιωπώμεναι, καὶ νεανίσκων ἔρωτες νυκτερινοὶ, καὶ ὁ τοῖς ἄλλοις τιθέμενος θεσμοὺς Δημήτριος, καὶ τοὺς βίους τάττων, ἀνομοθέτητον ἑαυτῷ τὸν βίον κατεσκεύαζεν. Ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ τῆς ὄψεως, τήν τε τρίχα τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ξανθιζόμενος, καὶ παιδέρωτι τὸ πρόσωπον ὑπαλειφόμενος, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀλείμμασιν ἐγχρίων ἑαυτόν· ἠβούλετο γὰρ τὴν ὄψιν ἱλαρὸς καὶ τοῖς ἀπαντῶσιν ἡδὺς φαίνεσθαι. Ἐν δὲ τῇ πομπῇ τῶν Διονυσίων, ἣν ἔπεμψεν ἄρχων γενόμενος, ᾖδε χορὸς εἰς αὐτὸν ποιήματα Σειρώμενος τοῦ Σολέως, ἐν οἷς ἡλιόμορφος προσηγορεύετο·

Ἐξόχως δ' εὐγενέτας ἠπιόμοιρος ζαθέοις
ἄρχων σε τιμαῖς γεραίρει.

Καρύστιος δὲ ὁ Περγαμηνὸς ἐν τρίτῳ ὑπομνημάτων „Δημήτριος (φησὶν) ὁ Φαληρεὺς, Ἱμεραίου τοῦ ἀδελφοῦ ἀναιρεθέντος ὑπ' Ἀντιπάτρου, αὐτὸς μετὰ Νικάνορος διέτριβεν, αἰτίαν ἔχων, ὡς τὰ Ἐπιφάνεια τοῦ ἀδελφοῦ θύων. Κασάνδρῳ δὲ γενόμενος φίλος, μέγα ἴσχυσε. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν αὐτοῦ τὸ ἄριστον ὀξύβαφα, παντοδαπὰς ἐλάας ἔχοντα, καὶ τυρὸν νησιωτικόν. Ὡς δ' ἐπλούτησε, Μοσχίωνα, τὸν ἄριστον τῶν τότε μαγείρων καὶ δειπνοποιῶν, ἐωνήσατο, καὶ τοσαῦτα ἦν τὰ παρασκευαζόμενα καθ'

ἱμερὰν, ὥστε, χαρισαμένου τῷ Μοσχίωνι τὰ λείψανα, Μοσχίων ἐν ἔτεσι δύο τρεῖς συνοικίας ἐωνήσατο, παῖδάς τ' ἐλευθέρους ὕβριζε, καὶ γυναῖκας τὰς τῶν ἐπιφανεστάτων. Ἐζηλοτύπουν δὲ πάντες οἱ παῖδες τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ Θέογνιν· καὶ τοσοῦτον ἦν τῷ Δημητρίῳ προσελθεῖν, ὥστε, (543) μετ' ἄριστον αὐτοῦ περιπατήσαντος παρὰ τοὺς Τρίποδας, συνῆλθον εἰς τὸν τόπον παῖδες κάλλιστοι ταῖς ἑξῆς ἡμέραις, ἵν' ὀφθεῖεν αὐτῷ."

61. Νικόλαος δ' ὁ περιπατητικὸς ἐν τῇ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ τῶν ἱστοριῶν Λεύκολλόν φησιν, ἀφικόμενον εἰς Ῥώμην, καὶ θριαμβεύσαντα, λόγον τε ἀποδόντα τοῦ πρὸς Μιθριδάτην πολέμου, ἐξοκεῖλαι εἰς πολυτελῆ δίαιταν ἐκ τῆς παλαιᾶς σωφροσύνης, τρυφῆς τε πρῶτον εἰς ἅπαν Ῥωμαίοις ἡγεμόνα γενέσθαι, καρπωσάμενον δυοῖν βασιλέοιν πλοῦτον, Μιθριδάτου καὶ Τιγράνου. Διαβόητος δ' ἦν παρὰ Ῥωμαίοις καὶ Σίττιος ἐπὶ τρυφῇ καὶ μαλακίᾳ, ὥς φησι Ῥουτίλιος. Περὶ γὰρ Ἀπικίου προειρήκαμεν. Παυσανίαν δὲ καὶ Λύσανδρον ἐπὶ τρυφῇ διαβοήτους γενέσθαι, σχεδὸν πάντες ἱστοροῦσι. Διόπερ καὶ Ἆγις ἐπὶ Λυσάνδρου ἔφη, ὅτι δεύτερον τοῦτον ἡ Σπάρτη φέρει Παυσανίαν. Θεόπομπος δὲ ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Ἑλληνικῶν τἀναντία φησὶ περὶ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι φιλόπονος ἦν, καὶ θεραπεύειν δυνάμενος καὶ ἰδιώτας καὶ βασιλεῖς, σώφρων ὤν, καὶ τῶν ἡδονῶν ἁπασῶν κρείττων. Γενόμενος γοῦν τῆς Ἑλλάδος σχεδὸν ἁπάσης κύριος, ἐν οὐδεμιᾷ φανήσεται τῶν πόλεων, οὔτε πρὸς τὰς ἀφροδισίους ἡδονὰς ὁρμήσας, οὔτε μέθαις καὶ πότοις ἀκαίροις χρησάμενος."

62. Οὕτω δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὰ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς πολυτελείας ἠσκεῖτο, ὡς καὶ Παῤῥάσιον τὸν ζωγράφον πορφύραν ἀμπέχεσθαι, χρυσοῦν στέφανον ἐπὶ τῆς κεφα-

λῆς ἔχοντα, ὡς ἱστορεῖ Κλέαρχος ἐν τοῖς βίοις. Οὗτος γὰρ, παρὰ μέλος ὑπὲρ τὴν γραφικὴν τρυφήσας, λόγῳ τῆς ἀρετῆς ἀντελαμβάνετο, καὶ ἐπέγραφε τοῖς ὑφ᾽ αὐτοῦ ἐπιτελουμένοις ἔργοις·

Ἁβροδίαιτος ἀνὴρ, ἀρετήν τε σέβων, τόδ᾽ ἔγραψε.

Καί τις, ὑπεραλγήσας ἐπὶ τούτῳ, παρέγραψε, Ῥαβδοδίαιτος ἀνήρ. Ἐπέγραψε δὲ ἐπὶ πολλῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τάδε·

Ἁβροδίαιτος ἀνὴρ, ἀρετήν τε σέβων, τάδ᾽ ἔγραψε,
Παῤῥάσιος, κλεινῆς πατρίδος ἐξ Ἐφέσου.
Οὐδὲ πατρὸς λαθόμην Εὐήνορος, ὅς νιν ἔφυσε
γνήσιον, Ἑλλήνων πρῶτα φέροντα τέχνης.

Ηὔχησε δ᾽ ἀνεμεσήτως ἐν τούτοις·

Εἰ καὶ ἄπιστα κλύουσι λέγω τάδε· φημὶ γὰρ ἤδη
τέχνης εὑρῆσθαι τέρματα τῆσδε σαφῆ
χειρὸς ὑφ᾽ ἡμετέρης· ἀνυπέρβλητος δὲ πέπηγεν
οὖρος. Ἀμώμητον δ᾽ οὐδὲν ἔγεντο βροτοῖς.

Ἀγωνιζόμενος δέ ποτε πρὸς καταδεέστερον ἐν Σάμῳ τὸν Αἴαντα, καὶ ἡττηθεὶς, συναχθομένων αὐτῷ τῶν φίλων, ἔφη, ὡς αὐτὸς μὲν ὀλίγον φροντίζοι, Αἴαντι δὲ συνάχθοιτο δεύτερον ἡττηθέντι. Ἐφόρει δὲ ὑπὸ τρυφῆς πορφυρίδα, καὶ στρόφιον λευκὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἶχε, σκίπωνί τε ἐστηρίζετο, χρυσᾶς ἕλικας ἐμπεπαισμένῳ, χρυσοῖς τε ἀνασπαστοῖς ἐπέσφιγγε τῶν βλαυτῶν τοὺς ἀναγωγέας. Ἀλλ᾽ οὐδὲ τὰ κατὰ τὴν τέχνην ἀηδῶς ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ῥᾳδίως, ὡς καὶ ᾄδειν γράφοντα, ὡς ἱστορεῖ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ εὐδαιμονίας. Τερατευόμενος δὲ ἔλεγεν, ὅτε τὸν ἐν Λίνδῳ Ἡρακλέα ἔγραφεν, ὡς ὄναρ αὐτῷ ἐπιφαινόμενος ὁ θεὸς σχηματίζοι αὐτὸν πρὸς τὴν τῆς γραφῆς ἐπιτηδειότητα. Ὅθεν καὶ ἐπέγραψε τῷ πίνακι·

(544) Οἷος δ' ἐννύχιον φαντάζετο πολλάκι φοιτῶν
Παῤῥασίῳ δι' ὕπνου, τοῖος ὅδ' ἐστὶν ὁρᾶν.

63. Καὶ φιλοσόφων δὲ αἱρέσεις ὅλαι τῆς περὶ τὴν τρυφὴν αἱρέσεως ἀντεποιήσαντο· καὶ ἥ γε Κυρηναϊκὴ καλουμένη, ἀπ' Ἀριστίππου τοῦ Σωκρατικοῦ τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα, ὃς ἀποδεξάμενος τὴν ἡδυπάθειαν, ταύτην τέλος εἶναι ἔφη, καὶ ἐν αὐτῇ τὴν εὐδαιμονίαν βεβλῆσθαι, καὶ μονόχρονον αὐτὴν εἶναι· παραπλησίως τοῖς ἀσώτοις οὔτε τὴν μνήμην τῶν γεγονυιῶν ἀπολαύσεων πρὸς αὐτὸν ἡγούμενος, οὔτε τὴν ἐλπίδα τῶν ἐσομένων, ἀλλ' ἑνὶ μόνῳ τὸ ἀγαθὸν κρίνων τῷ παρόντι, τὸ δὲ ἀπολελαυκέναι καὶ ἀπολαύσειν οὐδὲν νομίζων πρὸς αὐτὸν, τὸ μὲν ὡς οὐκ ἔτ' ὄν, τὸ δὲ οὔπω καὶ ἄδηλον· ὁποῖον καὶ οἱ τρυφῶντες πάσχουσι τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν ἀξιοῦντες. Ὡμολόγησε δ' αὐτοῦ τῷ δόγματι καὶ ὁ βίος, ὃν ἐβίωσεν ἐν πάσῃ τρυφῇ καὶ πολυτελείᾳ μύρων καὶ ἐσθήτων καὶ γυναικῶν. Λαΐδα γοῦν ἀναφανδὸν εἶχε τὴν ἑταίραν, καὶ ταῖς Διονυσίου πολυτελείαις ἔχαιρε, καίτοι πολλάκις ἐνυβριζόμενος. Ἡγήσανδρος γοῦν φησιν, ὡς καὶ ἀδόξου ποτὲ κλισίας παρ' αὐτῷ τυχὼν ἤνεγκεν, ἐρωτήσαντός τε τοῦ Διονυσίου, τί φαίνεται ἡ κατάκλισις πρὸς τὴν χθὲς, ἔφησε παραπλησίαν εἶναι. Ἐκείνη τε γὰρ, ἔφησεν, ἀδοξεῖ τήμερον χωρισθεῖσα ἐμοῦ, χθὲς δὲ πασῶν ἦν ἐνδοξοτάτη δι' ἡμᾶς. Αὕτη δὲ τήμερον καὶ ἔνδοξος γέγονε διὰ τὴν ἡμετέραν παρουσίαν, χθὲς δὲ ἠδόξει μὴ παρόντος ἐμοῦ.“ Καὶ ἐν ἄλλοις δέ φησιν ὁ Ἡγήσανδρος· „Ἀρίστιππος, φαινόμενος μὲν ὑπὸ τῶν τοῦ Διονυσίου θεραπόντων, σκωπτόμενος δ' ἐπὶ τῷ ἀνέχεσθαι ὑπ' Ἀντιφῶντος, Εἰ δ' ἁλιευόμενος ἐτύγχανον, ἔφη, καταλιπὼν τὴν ἐργασίαν ἂν ἀπῆλθον;“ Διέτριβε δ' ὁ Ἀρίστιππος τὰ πολλὰ ἐν Αἰγίνῃ τρυφῶν. Διὸ

καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασί φησιν, ὅτι πολλάκις ἐνουθέτει αὐτὸν ὁ Σωκράτης, καὶ τὴν ἠθοποιΐαν πλάσας τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Ἡδονῆς εἰσῆγεν. Ὁ δ' Ἀρίστιππος ἐπὶ τῆς Λαΐδος ἔλεγεν, Ἔχω καὶ οὐκ ἔχομαι. Καὶ παρὰ Διονυσίῳ διηνέχθη τισὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν τριῶν γυναικῶν. Καὶ μύροις ἐλούετο, καὶ ἔφασκεν, ὅτι

Κἀν βακχεύμασιν
οὖσ' ἥ γε σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.

Κωμῳδῶν δὲ αὐτὸν Ἄλεξις ἐν Γαλατείᾳ, ποιεῖ τινα θεράποντα διηγούμενον περί τινος τῶν μαθητῶν τάδε·

Ὁ δεσπότης οὑμὸς περὶ λόγους γάρ ποτε
διέτριψε, μειρακίσκος ὤν, καὶ φιλοσοφεῖν
ἐπέθετο. Κυρηναῖος ἦν ἐνταῦθά τις,
ὥς φησ', Ἀρίστιππος, σοφιστὴς εὐφυής,
μᾶλλον δὲ πρωτεύων ἁπάντων τῶν τότε,
ἀκολασίᾳ τε τῶν γεγονότων διαφέρων.
Τούτῳ τάλαντον δοὺς μαθητὴς γίννεται
ὁ δεσπότης. Καὶ τὴν τέχνην μὲν οὐ πάνυ
ἐξέμαθε, τὴν δ' ἀρτηρίαν συνήρπασεν.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀνταίῳ, περὶ τῆς τῶν φιλοσόφων τρυφερότητος διαλεγόμενός, φησιν·

Α. Ὦ τᾶν, κατανοεῖς, τίς ποτ' ἐστὶν οὑτοσὶ
ὁ γέρων; Β. Ἀπὸ τῆς μὲν ὄψεως Ἑλληνικός,
(545) λευκὴ χλανὶς, φαιὸς χιτωνίσκος καλός,
πιλίδιον ἁπαλὸν, εὔρυθμος βακτηρία,
βαιὰ τράπεζα. Τί μακρὰ δεῖ λέγειν; Ὅλως
αὐτὴν ὁρᾶν γὰρ τὴν Ἀκαδήμειαν δοκῶ.

64. Ἀριστόξενος δ' ὁ μουσικὸς ἐν τῷ Ἀρχύτα βίῳ ἀφίησι παρὰ Διονυσίου τοῦ νεωτέρου πρεσβευτὰς πρὸς τὴν Ταραντίνων πόλιν, ἐν οἷς εἶναι καὶ Πολύαρχον τὸν

ἡδυπαθῆ ἐπικαλούμενον, ἄνδρα περὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ἐσπουδακότα, καὶ οὐ μόνον τῷ ἔργῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ λόγῳ. Ὄντα δὲ γνώριμον τῷ Ἀρχύτᾳ, καὶ φιλοσοφίας οὐ παντελῶς ἀλλότριον, ἀπαντᾶν εἰς τὰ τεμένη καὶ συμπεριπατεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀρχύταν, ἀκροώμενον τῶν λόγων. Ἐμπεσούσης δέ ποτε ἀπορίας καὶ σκέψεως περί τε τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ τὸ σύνολον περὶ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν, ἔφη ὁ Πολύαρχος· „Ἐμοὶ μὲν, ὦ ἄνδρες, πολλάκις ἤδη πέφηνεν ἐπισκοποῦντι κομιδῆ τὸ τῶν ἀρετῶν τούτων κατασκεύασμα καὶ πολὺ τῆς φύσεως ἀφεστηκὸς εἶναι. Ἡ γὰρ φύσις, ὅταν φθέγγηται τὴν ἑαυτῆς φωνὴν, ἀκολουθεῖν κελεύει ταῖς ἡδοναῖς, καὶ τοῦτό φησιν εἶναι νοῦν ἔχοντος· τὸ δὲ ἀντιτείνειν καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς ἐπιθυμίας, οὔτε ἔμφρονος, οὔτε εὐτυχοῦς, οὔτε ξυνιέντος εἶναι, τίς ποτε ἐστὶν ἡ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως σύστασις. Τεκμήριον δ᾽ ἰσχυρὸν εἶναι, τὸ πάντας ἀνθρώπους, ὅταν ἐξουσίας ἐπιλάβωνται μέγεθος ἀξιόχρεων ἐχούσης, ἐπὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς καταφέρεσθαι, καὶ τοῦτο νομίζειν τέλος εἶναι τῆς ἐξουσίας· τὰ δὲ ἄλλα πάντα σχεδὸν ἁπλῶς εἰπεῖν ἐν παρέργῳ τίθεσθαι χώρᾳ. Προφέρειν δὲ ἔξεστι νῦν μὲν τοὺς Περσῶν βασιλεῖς, καὶ εἴ τίς που τυραννίδος ἀξιολόγου κύριος ὢν τυγχάνει· πρότερον δὲ τούς τε Λυδῶν καὶ τῶν Μήδων, καὶ ἔτι ἀνώτερον καὶ τοὺς Σύρων· οἷς οὐδὲν γένος ἡδονῆς ἀζήτητον γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ δῶρα παρὰ τοῖς Πέρσαις προκεῖσθαι λέγεται τοῖς δυναμένοις ἐξευρίσκειν καινὴν ἡδονήν· καὶ μάλα ὀρθῶς. Ταχὺ γὰρ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐμπίπλαται τῶν χρονιζουσῶν ἡδονῶν, κἂν ὦσι σφόδρα διηκριβωμέναι· ὥστε, ἐπεὶ μεγάλην ἔχει δύναμιν ἡ καινότης πρὸς τὸ μείζω φανῆναι τὴν ἡδονὴν, οὐκ ὀλιγωρητέον οὖν, ἀλλὰ πολλὴν ἐπιμέλειαν αὐτῆς ποιη-

τέον. Διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν πολλὰ μὲν ἐξευρεθῆναι βρωμάτων εἴδη, πολλὰ δὲ πεμμάτων, πολλὰ δὲ θυμιαμάτων καὶ μύρων, πολλὰ δὲ ἱματίων καὶ στρωμάτων, καὶ ποτηρίων δή, καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν· πάντα γὰρ δὴ ταῦτα συμβάλλεσθαί τινας ἡδονάς, ὅταν ᾖ ἡ ὑποκειμένη ὕλη τῶν θαυμαζομένων ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ὃ δὴ πεπονθέναι δοκεῖ ὅ τε χρυσὸς καὶ ἄργυρος, καὶ τὰ πολλὰ τῶν εὐοφθάλμων τε καὶ σπανίων, ὅσα καὶ κατὰ τὰς ἀπεργαζομένας τέχνας διηκριβωμένα φαίνεται.“

65. Εἰπὼν δὲ τούτοις ἑξῆς τὰ περὶ τῆς θεραπείας τῆς τοῦ Περσῶν βασιλέως, οἵους καὶ ὅσους ἔχει θεραπευτῆρας, καὶ περὶ τῆς τῶν ἀφροδισίων αὐτοῦ χρήσεως, καὶ τῆς περὶ τὸν χρῶτα αὐτοῦ ὀδμῆς, καὶ τῆς εὐμορφίας καὶ τῆς ὁμιλίας, καὶ περὶ τῶν θεωρημάτων καὶ τῶν ἀκροαμάτων, εὐδαιμονέστατον ἔφη κρῖναι τῶν νῦν τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα· πλεῖσται γάρ εἰσιν αὐτῷ καὶ τελειόταται παρεσκευασμέναι ἡδοναί. Δεύτερον δέ, φησί, τὸν ἡμέτερον τύραννον θείη τις ἄν, καίπερ πολὺ λειπόμενον. Ἐκείνῳ (546) μὲν γὰρ ἥ τε Ἀσία ὅλη χορηγεῖ * *, τὸ δὲ Διονυσίου χορηγεῖον παντελῶς ἂν εὐτελές τι φανείη πρὸς ἐκεῖνο συγκρινόμενον. Ὅτι μὲν οὖν περιμάχητός ἐστιν ὁ τοιοῦτος βίος, φανερὸν ἐκ τῶν συμβεβηκότων. Σύρους μὲν γὰρ Μῆδοι μετὰ τῶν μεγίστων κινδύνων ἀφείλαντο τὴν βασιλείαν οὐκ ἄλλου τινὸς ἕνεκα, ἢ τοῦ κυριεῦσαι τῆς Σύρων ἐξουσίας· Μήδους δὲ Πέρσαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ἀπόλαυσις. Οἱ δὲ νομοθέται, ὁμαλίζειν βουληθέντες τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ μηδένα τῶν πολιτῶν τρυφᾶν, ἀνακύψαι πεποιήκασι τὸ τῶν ἀρετῶν εἶδος· καὶ ἔγραψαν νόμους περὶ συναλλαγμάτων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἐδόκει πρὸς τὴν

πολιτικὴν κοινωνίαν ἀναγκαῖα εἶναι, καὶ δὴ καὶ περὶ ἐσθῆτος καὶ τῆς λοιπῆς διαίτης, ὅπως ᾖ ὁμαλής. Πολεμούντων οὖν τῶν νομοθετῶν τῷ τῆς πλεονεξίας γένει πρῶτον μὲν ὁ περὶ τὴν δικαιοσύνην ἔπαινος ηὐξήθη, καὶ πού τις καὶ ποιητὴς ἐφθέγξατο·

Δικαιοσύνας τὸ χρύσεον πρόσωπον.

Καὶ πάλιν·

Τὸ χρύσεον ὄμμα τὸ τᾶς Δίκας.

Ἀπεθεώθη δὲ καὶ αὐτὸ τὸ τῆς Δίκης ὄνομα· ὥστε παρ' ἐνίοις καὶ βωμοὺς καὶ θυσίας γίνεσθαι Δίκῃ. Μετὰ ταύτην δὲ καὶ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν ἐπεισεκώμασαν, καὶ πλεονεξίαν ἐκάλεσαν τὴν ἐν ἀπολαύσεσιν ὑπεροχήν· ὥστε καὶ τὸν πειθαρχοῦντα τοῖς νόμοις καὶ τῇ τῶν πολλῶν φήμῃ μετριάζειν περὶ τὰς σωματικὰς ἡδονάς."

66. Καὶ Δοῦρις δέ φησιν ἐν τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν, ὡς ἦν τὸ παλαιὸν τοῖς δυνάσταις ἐπιθυμία τῆς μέθης. Διὸ ποιεῖν τὸν Ὅμηρον τῷ Ἀγαμέμνονι λοιδορούμενον τὸν Ἀχιλλέα καὶ λέγοντα·

Οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων.

Καὶ τὸν θάνατον δὲ ἀποσημαίνων τοῦ βασιλέως, φησίν·

Ὡς ἀμφὶ κρητῆρα τραπέζας τε πληθούσας
κείμεθα.

Δεικνύων καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρ' αὐταῖς ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς μέθης γενόμενον. Φιλήδονος δ' ἦν καὶ Σπεύσιππος, ὁ Πλάτωνος συγγενὴς καὶ διάδοχος τῆς σχολῆς. Διονύσιος γοῦν, ὁ τῆς Σικελίας τύραννος, ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῇ, κατὰ τῆς φιληδονίας αὐτοῦ εἰπών, καὶ φιλαργυρίαν αὐτῷ ὀνειδίζει, καὶ τὸν Λασθενείας τῆς Ἀρκαδικῆς ἔρωτα, ἥτις Πλάτωνος ἠκηκόει.

67. Οὐ μόνος δὲ Ἀρίστιππος καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ τὴν

κατὰ κίνησιν ἡδονὴν ἠσπάζοντο, ἀλλὰ καὶ Ἐπίκουρος καὶ οἱ ἀπὸ τούτου. Καὶ ἵνα μὴ τοὺς καταιγισμους λέγω καὶ τὰ ἐπεντρώματα, ἅπερ πολλάκις προφέρεται ὁ Ἐπίκουρος, καὶ τοὺς γαργαλισμοὺς καὶ τὰ νύγματα, ἃ ἐν τῷ περὶ τέλους εἴρηκε, τούτων μνησθήσομαι. Φησὶ γάρ· „Οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι᾽ ἀφροδισίων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι᾽ ἀκροαμάτων, ἀφαιρῶν δὲ καὶ τὰς διὰ μορφῆς κατ᾽ ὄψιν ἡδείας κινήσεις.“ Καὶ Μητρόδωρος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς φησι· „Περὶ γαστέρα, ὦ φυσιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαστέρα ὁ κατὰ φύσιν βαδίζων λόγος τὴν ἅπασαν ἔχει σπουδήν.“ Καὶ ὁ Ἐπίκουρος δέ φησιν· „Ἀρχὴ καὶ ῥίζα παντὸς ἀγαθοῦ ἡ τῆς γαστρὸς ἡδονή· καὶ τὰ σοφὰ καὶ τὰ περιττὰ ἐπὶ ταύτην ἔχει τὴν ἀναφοράν.“ Κἀν τῷ περὶ τέλους δὲ πάλιν φησί· „Τιμητέον τὸ καλὸν καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ τοιουτότροπα, ἐὰν ἡδονὴν παρασκευάζῃ· ἐὰν δὲ μὴ παρασκευάζῃ, χαίρειν ἐατέον.“ σαφῶς ὑπουρ-
(547) γὸν ποιῶν ἐν τούτοις τὴν ἀρετὴν τῆς ἡδονῆς καὶ θεραπαίνης τάξιν ἐπέχουσαν. Κἀν ἄλλοις δέ φησι· „Προσπτύω τῷ καλῷ καὶ τοῖς κενῶς αὐτὸ θαυμάζουσιν, ὅταν μηδεμίαν ἡδονὴν ποιῇ.“

68. Καλῶς ἄρα ποιοῦντες Ῥωμαῖοι, οἱ πάντ᾽ ἄριστοι, Ἄλκιον καὶ Φιλίσκον τοὺς Ἐπικουρείους ἐξέβαλον τῆς πόλεως, Λευκίου τοῦ Ποστουμίου ὑπατεύοντος, δι᾽ ἃς εἰσηγοῦντο ἡδονάς. Ὁμοίως δὲ καὶ Μεσσήνιοι κατὰ ψήφισμα ἐξέωσαν τοὺς Ἐπικουρείους, Ἀντίοχος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντας τοὺς φιλοσόφους τῆς αὑτοῦ βασιλείας, γράψας τάδε· „Βασιλεὺς Ἀντίοχος Φανίᾳ. Ἐγράψαμεν ὑμῖν καὶ πρότερον, ὅπως μηδεὶς ᾖ φιλόσοφος ἐν τῇ πόλει, μηδ᾽ ἐν τῇ χώρᾳ. Πυνθανόμεθα δὲ, οὐκ ὀλίγους εἶναι, καὶ τοὺς

νέους λυμαίνεσθαι, διὰ τὸ μηδὲν πεποιηκέναι ὑμᾶς, ὧν ἐγράψαμεν περὶ τούτων. Ὡς ἂν οὖν λάβῃς τὴν ἐπιστολὴν, σύνταξον κήρυγμα ποιήσασθαι, ὅπως οἱ μὲν φιλόσοφοι πάντες ἀπαλλάσσωνται ἐκ τῶν τόπων ἤδη, τῶν δὲ νεανίσκων ὅσοι ἂν ἁλίσκωνται πρὸς τούτοις γινόμενοι, διότι κρεμήσονται, καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἐν αἰτίαις ἔσονται ταῖς μεγίσταις· καὶ μὴ ἄλλως γίνηται."

Τῆς δ' ἡδονῆς πρὸ Ἐπικούρου εἰσηγητὴς ἐγένετο Σοφοκλῆς ὁ ποιητὴς, ἐν Ἀντιγόνῃ ταῦτα εἰπών·

Τὰς γὰρ ἡδονὰς
ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ
ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἡγοῦμαι νεκρόν.
Πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα,
καὶ ζῆ τύραννον σχῆμ' ἔχων· ἐὰν δ' ἀπῇ
τούτων τὸ χαίρειν, τἄλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς
οὐκ ἂν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν.

69. Καὶ Λύκων δὲ ὁ περιπατητικὸς, ὥς φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος, κατ' ἀρχὰς ἐπιδημήσας παιδείας ἕνεκα ταῖς Ἀθήναις, περὶ συμβολικοῦ κώθωνος καὶ πόσον ἑκάστη τῶν ἑταιρουσῶν ἐπράττετο μίσθωμα, ἀκριβῶς ἠπίστατο. Ὕστερον δὲ καὶ, τοῦ περιπάτου προστὰς, ἐδείπνιζε τοὺς φίλους, ἀλαζονείᾳ καὶ πολυτελείᾳ πολλῇ χρώμενος. Χωρὶς γὰρ τῶν παραλαμβανομένων εἰς αὐτὰ ἀκροαμάτων, καὶ ἀργυρωμάτων, καὶ στρωμνῆς, ἡ λοιπὴ παρασκευὴ καὶ ἡ τῶν δείπνων περιεργία καὶ ὁ τῶν τραπεζῶν καὶ μαγείρων ὄχλος τοσοῦτος ἦν, ὥστε καὶ πολλοὺς ὀῤῥωδεῖν, καὶ βουλομένους προσιέναι πρὸς τὴν διατριβὴν, ἀνακόπτεσθαι, καθάπερ εἰς πολίτευμα πονηρὸν καὶ χορηγιῶν καὶ λειτουργιῶν πλῆρες εὐλαβουμένους προσάγειν. Ἔδει γὰρ ἄρξαι τε τὴν νομιζομένην ἐν τῷ περιπάτῳ ἀρχήν. Αὔ-

τη δ' ἦν ἐπὶ τῆς εὐκοσμίας τῶν ἐπιχειρούντων τριάκονθ' ἡμέρας· εἶτα τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ, λαβόντα ἀφ' ἑκάστου τῶν ἐπιχειρούντων ἐννέα ὀβολοὺς, ὑποδέξασθαι μὴ μόνον αὐτοὺς τοὺς τὴν συμβολὴν εἰσενεγκόντας, ἀλλὰ καὶ οὓς παρακαλέσειεν ὁ Λύκων, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐπιμελῶς συναντῶντας τῶν πρεσβυτέρων εἰς τὴν σχολήν· ὥστε γίνεσθαι μηδὲ εἰς τὸν μυρισμὸν καὶ τοὺς στεφάνους ἱκανὸν τὸ ἐκλεγόμενον ἀργύριον· ἱεροποιῆσαί τε καὶ τῶν Μουσῶν ἐπιμελητὴν γενέσθαι. Ἃ δὴ πάντα ἐφαίνετο λόγου μὲν ἀλλότρια καὶ φιλοσοφίας εἶναι, τρυφῆς δὲ καὶ περιστάσεως οἰκειότερα. Καὶ γὰρ εἰ παρίεντό τινες τῶν μὴ δυναμένων εἰς ταῦτα ἀναλίσκειν, ἀπὸ βραχείας καὶ τῆς τυχούσης ὁρμώμενοι χορηγίας, ὅ γε μισθὸς ἱκανῶς ἦν ἄτοπος. Οὐ γὰρ ἵνα συῤῥυέντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῆς ἕως τοῦ ὀρθρίου γενομένης τραπέζης ἀπολαύσωσιν, ἢ χάριν ἐξοινίας, ἐποιή-(548) σαντο τὰς συνόδους ταύτας οἱ περὶ Πλάτωνα καὶ Σπεύσιππον, ἀλλ' ἵνα φαίνωνται καὶ τὸ θεῖον τιμῶντες καὶ φυσικῶς ἀλλήλοις συμπεριφερόμενοι· καὶ τὸ πλεῖστον ἕνεκεν ἀνέσεως καὶ φιλολογίας. Ἃ δὴ πάντα γέγονε δεύτερα παρ' αὐτοῖς ὕστερον τῶν τε χλανίδων καὶ τῆς πολυτελείας τῆς εἰρημένης. Οὐ γὰρ ἔγωγε τοὺς λοιποὺς ὑπεξαιροῦμαι. Ὁ δὲ Λύκων ὑπ' ἀλαζονείας καὶ ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τῆς πόλεως τόπῳ ἐν τῇ Κόνωνος οἰκίᾳ εἶχεν εἰκοσίκλινον οἶκον, ὃς ἦν ἐπιτήδειος αὐτῷ πρὸς τὰς ὑποδοχάς. Ἦν δὲ ὁ Λύκων καὶ σφαιριστὴς ἀγαθὸς καὶ ἐπιδέξιος."

70. Περὶ δὲ Ἀναξάρχου Κλέαρχος ὁ Σολεὺς ἐν πέμπτῳ βίων οὕτω γράφει· „Τῶν Εὐδαιμονικῶν καλουμένων Ἀναξάρχῳ, διὰ τὴν τῶν χορηγησάντων ἄγνοιαν περιπεσούσης ἐξουσίας, γυμνὴ μὲν ᾠνοχόει παιδίσκη πρόσηβος, ἡ

προκριθεῖσα διαφέρειν ὥρᾳ τῶν ἄλλων, ἀνασύρουσα πρὸς ἀλήθειαν τὴν τῶν οὕτως αὐτῇ χρωμένων ἀκρασίαν. Ὁ δὲ σιτοποιὸς, χειρῖδας ἔχων καὶ περὶ τῷ στόματι κημὸν, ἔτριβε τὸ σταῖς, ἵνα μήτε ἱδρὼς ἐπιῤῥέοι, μήτε τοῖς φυράμασιν ὁ τρίβων ἐμπνέοι." Διὸ πρεπόντως ἄν τις εἴποι τῷ σοφῷ τούτῳ φιλοσόφῳ τὰ ἐκ τοῦ Ἀναξίλα Λυροποιοῦ·

Ξανθοῖς τε μύροις χρῶτα λιπαίνων,
χλανίδας θ' ἕλκων, βλαύτας σύρων,
βολβοὺς τρώγων, τυροὺς κάπτων,
ᾠὰ κολάπτων, κήρυκας ἔχων,
Χῖον πίνων, καὶ πρὸς τούτοις
ἐν σκυταρίοις ῥαπτοῖσι φορῶν
Ἐφεσήια γράμματα καλά.

71. Πόσῳ γὰρ τούτων βελτίων Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, περὶ οὗ φησιν ὁ αὐτὸς Κλέαρχος ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν βίων, ὅτι διὰ τὸ σωφρόνως ζῆν σχεδὸν ὀγδοήκοντα ἔτη τῷ φρονεῖν συνεβίωσε. Καὶ ἐπεί τις αὐτὸν ἤρετο, τίνι διαίτῃ χρώμενος οὕτως ἐμμελῶς καὶ μετὰ αἰσθήσεως τοσοῦτον χρόνον ζήσειεν, Οὐδὲν πώποτε, εἶπεν, ἡδονῆς ἕνεκεν πράξας. Δημήτριος δὲ ὁ Βυζάντιος ἐν τετάρτῳ περὶ ποιημάτων „Γοργίας (φησὶν) ὁ Λεοντῖνος ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ γέγονεν αἴτιον τοῦ βιῶσαι πλείω τῶν ἑκατὸν ἐτῶν, ἔφη, Τὸ μηδὲν πώποτε ἑτέρου ἕνεκεν πεποιηκέναι. Ὦχος δὲ, πολλῷ χρόνῳ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν λοιπὴν περὶ τὸν βίον χορηγίαν διαρκῆ κτησάμενος, ὡς τελευτῶντος ἠρώτησεν ὁ πρεσβύτατος τῶν υἱῶν, τί πράσσων τοσαῦτ' ἔτη διαφυλάξειε τὴν βασιλείαν, ἵνα καὶ αὐτὸς τοῦτο μιμοῖτο, Τὰ δίκαια πράττων, εἶπε, πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους καὶ θεούς. Καρύστιος δ' ὁ Περγαμηνὸς ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι

„Κηφισόδωρος (φησὶν) ὁ Θηβαῖος, Πολύδωρον τὸν Τήιον ἰατρὸν Ἀντιπάτρῳ συσσιτεῖν, ψιλοτάπιδα ἔχοντι κρικωτὴν καθάπερ τοὺς στρωματεῖς εὐτελῆ, ἐφ᾽ ἧς κατακεῖσθαι, κάδους δὲ χαλκοῦς καὶ ποτήρια ὀλίγα· γεγονέναι γὰρ ὀλιγοδίαιτον, καὶ τρυφῆς ἀλλότριον."

72. Τιθωνὸν δὲ, ἀπὸ τῆς ἕω μέχρι δυσμῶν κοιμώμενον, μόλις ἐπιθυμίαι πρὸς ἑσπέραν ἐπήγειρον· ὅθεν ἠοῖ συγκοιμᾶσθαι λεχθεὶς, διὰ τὸ ταῖς ἐπιθυμίαις ἐμπεπλέχθαι * * * ἐπὶ τῷ γήρᾳ καθεῖρκται, κρεμαστὸς ὢν (549) πρὸς ἀλήθειαν ἐκ τούτων. Καὶ Μελάνθιος δὲ, τὸν αὐτοῦ τράχηλον κατατείνων, ἀπήγχετο ἐκ τῶν ἀπολαύσεων, κνισότερος ὢν τοῦ Ὀδυσσέως Μελανθίου. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι πᾶν τὸ σῶμα διεστράφησαν διὰ τὰς ἀκαίρους ἡδονὰς, οἱ δὲ καὶ εἰς πάχος σώματος ἐπέδωκαν, ἄλλοι δὲ καὶ εἰς ἀναισθησίαν, διὰ πολλὴν τρυφήν. Νύμφις γοῦν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Ἡρακλείας „Διονύσιος (φησὶν) ὁ Κλεάρχου τοῦ πρώτου τυραννήσαντος ἐν Ἡρακλείᾳ υἱὸς, καὶ αὐτὸς τῆς πατρίδος τυραννήσας, ὑπὸ τρυφῆς καὶ τῆς καθ᾽ ἡμέραν ἀδηφαγίας ἔλαθεν ὑπερσαρκήσας, ὥστε διὰ τὸ πάχος ἐν δυσπνοίᾳ αὐτὸν συσχεθῆναι καὶ πνιγμῷ. Διὸ συνέταξαν οἱ ἰατροὶ κατασκευάσαι βελόνας λεπτὰς, τῷ μήκει διαφερούσας, αἷς διὰ τῶν πλευρῶν καὶ τῆς κοιλίας διωθεῖν, ὅταν εἰς ὕπνον τύχῃ βαθύτερον ἐμπεσών. Μέχρι μὲν οὖν τινος ὑπὸ τῆς πεπωρωμένης ἐκ τοῦ στέατος σαρκὸς οὐκ ἐνεποίει τὴν αἴσθησιν· εἰ δὲ πρὸς καθαρὸν τόπον ἡ βελόνη διελθοῦσα ἔθιγε, τότε διεγείρετο. Τοὺς δὲ χρηματισμοὺς ἐποιεῖτο τοῖς βουλομένοις προτιθέμενος κιβωτὸν τοῦ σώματος, ἵνα τὰ μὲν λοιπὰ μέρη κρύπτῃ, τὸ δὲ πρόσωπον μόνον ὑπερέχων διαλέγοιτο τοῖς ἀπαντῶσι." Μνημονεύει δ᾽ αὐτοῦ καὶ Μένανδρος, ἥκιστ᾽ ὢν λοίδο-

ρος, ἐν τοῖς Ἁλιεῦσι, τὸν μῦθον ὑποστησάμενος ὑπὲρ τινων φυγάδων ἐξ Ἡρακλείας·

Παχὺς γὰρ ὗς ἔκειτ᾽ ἐπὶ στόμα.

καὶ πάλιν·

Ἐτρύφησεν, ὥστε μὴ πολὺν τρυφᾶν χρόνον.

καὶ ἔτι·

Ἴδιον ἐπιθυμῶν, μόνος μοι θάνατος οὗτος φαίνεται
εὐθάνατος, ἔχοντα πολλὰς χολλάδας κεῖσθαι παχὺν,
ὕπτιον, μόλις λαλοῦντα, καὶ τὸ πνεῦμ᾽ ἔχοντ᾽ ἄνω,
ἐσθίοντα, καὶ λέγοντα, σήπομ᾽ ὑπὸ τῆς ἡδονῆς

Ἀπέθανε δὲ, βιώσας ἔτη πέντε πρὸς τοῖς πεντήκοντα, ὧν ἐτυράννησε τρία καὶ τριάκοντα, ἁπάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ τυράννων πρᾳότητι καὶ ἐπιεικείᾳ διενηνοχώς.

73. Τοιοῦτος ἐγεγόνει καὶ Πτολεμαῖος ὁ ἕβδομος Αἰγύπτου βασιλεύσας, ὁ αὐτὸν μὲν Εὐεργέτην ἀνακηρύττων, ὑπὸ δὲ Ἀλεξανδρέων Κακεργέτης ὀνομαζόμενος. Ποσειδώνιος γοῦν ὁ Στωικὸς, συναποδημήσας Σκιπίωνι τῷ Ἀφρικανῷ, κληθέντι εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ θεασάμενος αὐτὸν, γράφει ἐν ἑβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν οὕτως· „Διὰ δὲ τρυφὴν διέφθαρτο τὸ σῶμα ὑπὸ παχύτητος καὶ γαστρὸς μεγέθους, ἣν δυσπερίληπτον εἶναι συνέβαινεν· ἐφ᾽ ἧς χιτωνίσκον ἐνδεδυκὼς ποδήρη, μέχρι τῶν καρπῶν χειρῖδας ἔχοντα, προῄει μηδέποτε πεζὸς, εἰ μὴ διὰ Σκιπίωνα.“ Ὅτι δὲ τρυφῆς οὐκ ἦν ἀλλότριος ὁ βασιλεὺς οὗτος, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ μαρτυρεῖ, ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν ὑπομνημάτων διηγούμενος, ὅπως τε ἱερεὺς ἐγένετο τοῦ ἐν Κυρήνῃ Ἀπόλλωνος, καὶ ὅπως δεῖπνον παρεσκεύασε τοῖς πρὸ αὐτοῦ γενομένοις ἱερεῦσι, γράφων οὕτως· „Ἀρτεμίτια, μεγίστη ἑορτὴ ἐν Κυρήνῃ· ἐν ᾗ ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος, (ἐνιαύσιος δὲ ἐστι,) δειπνίζει τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἱερευσαμένους, καὶ παρατίθη-

σιν ἑκάστῳ τρυβλία· τοῦτο δέ ἐστι κεραμεοῦν ἄγγος, ἐπι-
δεχόμενον ὡς εἴκοσιν ἀρτάβας· ἐν ᾧ πολλὰ μὲν τῶν ἀγρι-
μαίων ἔγκειται πεπονημένα, πολλὰ δὲ σῖτα, καὶ τῶν ἡμέ-
ρων ὀρνίθων, ἔτι δὲ θαλαττίων ἰχθύων, ταρίχους τε ξενι-
(550) κοῦ πλείονα γένη· πολλάκις δέ τινες καὶ καθάριον
ἀκολουθίσκον προσδιδόασιν. Ἡμεῖς δὲ περιειλόμεθα τὰ
τοιαῦτα· φιάλας δ᾽ ὁλαργύρους κατασκευάσαντες, τὸ τί-
μημα ἔχουσαν ἑκάστην ἧς προειρήκαμεν δαπάνης, ἵππον
τε κατεσκευασμένον σὺν ἱπποκόμῳ καὶ φαλάροις διαχρύ-
σοις ἐδώκαμεν, καὶ παρεκαλέσαμεν ἕκαστον ἐπὶ αὐτοῦ
καθεσθέντα οἴκαδ᾽ ἀπιέναι." Εἰς πάχος δ᾽ ἐπιδεδώκει
καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὁ τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἀπο-
κτείνας συμβασιλεύουσαν αὐτῷ. Φησὶ γοῦν περὶ αὐτοῦ
Ποσειδώνιος ἐν τῇ ἑβδόμῃ καὶ τεσσαρακοστῇ τῶν ἱστο-
ριῶν οὕτως· „Ὁ δὲ τῆς Αἰγύπτου δυνάστης, μισούμενος
μὲν ὑπὸ τῶν ὄχλων, κολακευόμενος δὲ ὑπὸ τῶν περὶ αὐ-
τὸν, ἐν πολλῇ δὲ τρυφῇ ζῶν, οὐδὲ πατεῖν οἷός τε ἦν, εἰ μὴ
δυσὶν ἐπαπερειδόμενος ἐπορεύετο. Εἰς δὲ τὰς ἐν τοῖς
συμποσίοις ὀρχήσεις ἀπὸ μετεώρων κλινῶν καθαλλό-
μενος ἀνυπόδητος συντονωτέρας αὐτὰς τῶν ἠσκηκότων
ἐποιεῖτο."

74. Ἀγαθαρχίδης δ᾽ ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ Εὐρωπιακῶν Μάγαν φησὶ, τὸν Κυρήνης βασιλεύσαντα ἔτη πεντήκοντα, ἀπολέμητον γενόμενον, καὶ τρυφῶντα, κατάσαρκον γενέσθαι ἐκτόπως τοῖς ὄγκοις κατὰ τὸν ἔσχατον καιρὸν, καὶ ὑπὸ τοῦ πάχους ἀποπνιγῆναι, δι᾽ ἀργίαν σώματος καὶ τὸ προσφέρεσθαι πλῆθος τροφῆς. Παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ διὰ τῆς ἑβδόμης καὶ εἰκοστῆς οὐ τῆς τυχούσης ἀδοξίας νομίζεσθαι, εἴ τις ἢ τὸ σχῆμα ἀνανδρότερον ἔχων, ἢ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος προπετὴς

ἐφαίνετο, γυμνῶν κατὰ δέκα ἡμέρας παρισταμένων τοῖς ἐφόροις τῶν νέων. Καθεώρων δὲ οἱ ἔφοροι καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ τὰ περὶ τὴν ἔνδυσιν καὶ τὴν στρωμνὴν τῶν νέων· εἰκότως. Καὶ γὰρ ὀψοποιοὶ ἦσαν παρὰ Λακεδαιμονίοις κρέως σκευασίας, ἄλλου δ' οὐδενός. Κἀν τῇ δ' ἑβδόμῃ εἰκοστῇ ὁ Ἀγαθαρχίδης ἔφη, Λακεδαιμόνιοι Ναυκλείδην τὸν Πολυβιάδου, παντελῶς ὑπερσαρκοῦντα τῷ σώματι, καὶ παχὺν διὰ τρυφὴν γενόμενον, καταβιβάσαντες εἰς μέσην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ Λυσάνδρου πολλὰ ὀνειδίσαντος ἐν τῷ κοινῷ, ὡς τρυφῶντι, παρ' ὀλίγον ἐξέβαλον ἐκ τῆς πόλεως, ἀπειλήσαντες τοῦτο ποιήσειν, εἰ μὴ τὸν βίον ἐπανορθώσαιτο. Εἰπόντος τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι καὶ Ἀγησίλαος, ὅτε διέτριβε περὶ τὸν Ἑλλήσποντον, πολεμῶν τοῖς βαρβάροις, ὁρῶν τοὺς Ἀσιαγενεῖς ταῖς μὲν στολαῖς πολυτελῶς ἠσκημένους, τοῖς σώμασι δ' οὕτως ἀχρείους ὄντας, γυμνοὺς πάντας ἐκέλευσε τοὺς ἁλισκομένους ἐπὶ τὸν κήρυκα ἄγειν, καὶ χωρὶς πωλεῖν τὸν τούτων ἱματισμὸν, ὅπως οἱ σύμμαχοι γιγνώσκοντες, διότι πρὸς μὲν ἆθλα μεγάλα, πρὸς δ' ἄνδρας εὐτελεῖς ὁ ἀγὼν συνέστηκε, προθυμότερον ταῖς ψυχαῖς ὁρμῶσιν ἐπὶ τοὺς ἐναντίους. Καὶ Πύθων δ' ὁ Βυζάντιος ῥήτωρ, ὡς Λέων ἱστορεῖ ὁ πολίτης αὐτοῦ, πάνυ ἦν παχὺς τὸ σῶμα· καὶ Βυζαντίοις ποτὲ στασιάζουσι πρὸς ἀλλήλους τοῖς πολίταις παρακαλῶν εἰς φιλίαν ἔλεγεν, „Ὁρᾶτέ με, ἄνδρες πολῖται, οἷός εἰμι τὸ σῶμα· ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔχω πολλῷ ἐμοῦ παχυτέραν. Ὅταν οὖν ὁμονοῶμεν, καὶ τὸ τυχὸν ἡμᾶς σκιμπόδιον δέχεται· ἐὰν δὲ στασιάσωμεν, οὐδὲ ἡ σύμπασα οἰκία.“

75. Πόσῳ οὖν κάλλιόν ἐστιν, ἀγαθὲ Τιμόκρατες, (551) πενόμενον εἶναι λεπτότερον ὧν καταλέγει Ἑρμιπ-

πος ἐν Κέρκωψιν, ἢ ὑπερπλουτοῦντας τῷ Ταναγραίῳ κήτει ἐοικέναι, καθάπερ οἱ προειρημένοι ἄνδρες. Φησὶ δ' οὕτως ὁ Ἕρμιππος, πρὸς τὸν Διόνυσον τὸν λόγον ποιούμενος·

Οἱ γὰρ πενόμενοι
ἀνάπηρά σοι θύουσιν ἤδη βούδια,
Λεωτροφίδου λεπτότερα καὶ Θουμάντιδος.

καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Γηρυτάδῃ λεπτοὺς τούσδε καταλέγει, οὓς καὶ πρέσβεις ὑπὸ τῶν ποιητῶν φησιν εἰς Ἅιδου πέμπεσθαι πρὸς τοὺς ἐκεῖ ποιητάς, λέγων οὑτωσί·

Καὶ τίς νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
ἔτλη κατελθεῖν; Β. Ἕν' ἀφ' ἑκάστης τῆς τέχνης
εἱλόμεθα κοινῇ, γενομένης ἐκκλησίας,
οὓς ᾖσμεν ὄντας ᾁδοφοίτας, καὶ θαμὰ
ἐκεῖσε φιλοχωροῦντας. Α. Εἰσὶ γάρ τινες
ἄνδρες παρ' ὑμῖν ᾁδοφοῖται; Β. Νὴ Δία
μάλιστά γ', ὥσπερ Θρᾳκοφοῖται. Πάντ' ἔχεις.
Α. Καὶ τίνες ἂν εἶεν; Β. Πρῶτα μὲν Σαννυρίων
ἀπὸ τῶν τρυγῳδῶν· ἀπὸ δὲ τῶν τραγικῶν χορῶν
Μέλητος· ἀπὸ δὲ τῶν κυκλίων Κινησίας.

Εἶθ' ἑξῆς φησιν·

Ὡς σφόδρ' ἐπὶ λεπτῶν ἐλπίδων ὠχεῖσθ' ἄρα·
τούτους γάρ, ἢν πολλῷ ξυνέλθῃ, ξυλλαβὼν
ὁ τῆς διαῤῥοίας ποταμὸς οἰχήσεται.

Περὶ δὲ τοῦ Σαννυρίωνος καὶ Στράττις ἐν Ψυχασταῖς φησι·

Σαννυρίωνος σκυτίνην ἐπικουρίαν.

Περὶ δὲ Μελήτου αὐτὸς ὁ Σαννυρίων ἐν Γέλωτι λέγει οὕτως·

Μέλητον τὸν ἀπὸ Ληναίου νεκρόν.

76. Ἦν δ' ὄντως μακρότατος καὶ λεπτότατος ὁ Κι-

νησίας, εἰς ὃν καὶ ὅλον δρᾶμα γέγραφε Στράττις, Φθιώτην Ἀχιλλέα αὐτὸν καλῶν, διὰ τὸ ἐν τῇ αὐτοῦ ποιήσει συνεχῶς το Φθιῶτα λέγειν. Παίζων οὖν εἰς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ἔφη, Φθιῶτ᾽ Ἀχιλλεῦ. Ἄλλοι δ᾽ αὐτὸν, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης, πολλάκις εἰρήκασι φιλύρινον Κινησίαν, διὰ τὸ φιλύρας τοῦ ξύλου λαμβάνοντα σανίδα συμπεριζώννυσθαι, ἵνα μὴ κάμπτηται διά τε τὸ μῆκος καὶ τὴν ἰσχνότητα. Ὅτι δὲ ἦν ὁ Κινησίας νοσώδης καὶ δεινὸς τἆλλα, Λυσίας ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ ὑπὲρ Φανίου παρανόμων ἐπιγραφομένῳ λόγῳ εἴρηκε, φάσκων αὐτὸν, ἀφέμενον τῆς τέχνης, συκοφαντεῖν, καὶ ἀπὸ τούτου πλουτεῖν. Ὅτι δὲ ὁ ποιητής ἐστι, καὶ οὐχ ἕτερος, σαφῶς αὐτὸς ὢν σημαίνεται ἐκ τοῦ καὶ ἐπὶ ἀθεότητι κωμῳδούμενον ἐμφανίζεσθαι, καὶ διὰ τοῦ λόγου τοιοῦτον δείκνυσθαι. Λέγει δ᾽ οὕτως ὁ ῥήτωρ· „Θαυμάζω δὲ, εἰ μὴ βαρέως φέρετε, ὅτι Κινησίας ἐστὶν ὁ τοῖς νόμοις βοηθὸς, ὃν ὑμεῖς πάντες ἐπίστασθε ἀσεβέστατον ἁπάντων καὶ παρανομώτατον ἀνθρώπων γεγονέναι. Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοιαῦτα περὶ θεοὺς ἐξαμαρτάνων, ἃ τοῖς μὲν ἄλλοις αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν, τῶν κωμῳδοδιδασκάλων δ᾽ ἀκούετε καθ᾽ ἕκαστον ἐνιαυτόν; Οὐ μετὰ τούτου ποτὲ Ἀπολλοφάνης καὶ Μυσταλίδης καὶ Λυσίθεος συνειστιῶντο, μίαν ἡμέραν ταξάμενοι τῶν ἀποφράδων, ἀντὶ νουμηνιαστῶν κακοδαιμονιστὰς σφίσιν αὐτοῖς τοὔνομα θέμενοι, πρέπον μὲν ταῖς αὐτῶν τύχαις· οὐ μὴν ὡς τοῦτο διαπραττόμενοι τὴν διάνοιαν ἔσχον, ἀλλ᾽ ὡς καταγελῶντες τῶν (552) θεῶν καὶ τῶν νόμων τῶν ἡμετέρων. Ἐκείνων μὲν οὖν ἕκαστος ἀπώλετο, ὥσπερ εἰκὸς, τοὺς τοιούτους. Τοῦτον δὲ τὸν ὑπὸ πλείστων γινωσκόμενον οἱ θεοὶ οὕτως διέθεσαν, ὥστε τοὺς ἐχθροὺς αὐτὸν βούλεσθαι ζῆν μᾶλλον, ἢ τεθνάναι, παράδειγμα τοῖς ἄλλοις, ἵν᾽ ἴδωσιν, ὅτι τοῖς

λίαν ὑβριστικῶς πρὸς τὰ θεῖα διακειμένοις, οὐκ εἰς τοὺς παῖδας ἀποτίθενται τὰς τιμωρίας, ἀλλ᾽ αὐτοὺς κακῶς ἀπολλύουσι, μείζους καὶ χαλεπωτέρας καὶ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς νόσους, ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, προσβάλλοντες. Τὸ μὲν γὰρ ἀποθανεῖν ἢ καμεῖν νομίμως κοινὸν ἅπασιν ἡμῖν ἐστι, τὸ δ᾽ οὕτως ἔχοντα τοσοῦτον χρόνον διατελεῖν, καὶ, καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκοντα, μὴ δύνασθαι τελευτῆσαι τὸν βίον, τούτοις μόνοις προσήκει, τοῖς τὰ τοιαῦτα, ἅπερ οὗτος, ἐξημαρτηκόσιν." Περὶ μὲν οὖν Κινησίου ταῦτα ὁ ῥήτωρ εἴρηκεν.

77. Λεπτότερος δ᾽ ἦν καὶ Φιλητᾶς, ὁ Κῷος ποιητής, ὃς καὶ διὰ τὴν τοῦ σώματος ἰσχνότητα σφαίρας ἐκ μολύβου πεποιημένας εἶχε περὶ τὼ πόδε, ὡς μὴ ὑπ᾽ ἀνέμου ἀνατραπείη. Πολέμων δ᾽ ὁ περιηγητὴς ἐν τῷ περὶ Θαυμασίων Ἀρχέστρατόν φησι τὸν μάντιν, ἁλόντα ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ ἐπὶ ζυγὸν ἀναβληθέντα, ὀβολοῦ ὁλκὴν εὑρεθῆναι ἔχοντα, οὕτως ἦν ἰσχνός. Ὁ δ᾽ αὐτὸς ἱστορεῖ, ὡς καὶ Πανάρετος ἰατρῷ μὲν οὐδὲν ὡμίλησεν, Ἀρκεσιλάου δὲ ἠκροᾶτο τοῦ φιλοσόφου, καὶ ὅτι συνεγένετο Πτολεμαίῳ τῷ Εὐεργέτῃ, τάλαντα δώδεκα τὸν ἐνιαυτὸν λαμβάνων· ἦν δὲ ἰσχνότατος, ἄνοσος διατελέσας. Μητρόδωρος δ᾽ ὁ Σκήψιος ἐν δευτέρῳ περὶ ἀλειπτικῆς Ἱππώνακτα τὸν ποιητὴν οὐ μόνον μικρὸν γενέσθαι τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ λεπτόν· ἀκρότονον δ᾽ οὕτως, ὡς πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κενὴν λήκυθον βάλλειν μέγιστόν τι διάστημα· τῶν ἐλαφρῶν σωμάτων διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸν ἀέρα τέμνειν, οὐκ ἐχόντων βιαίαν τὴν φοράν. Λεπτὸς δ᾽ ἦν καὶ Φιλιππίδης, καθ᾽ οὗ λόγος ἐστὶν Ὑπερίδῃ τῷ ῥήτορι, λέγων, αὐτὸν ἕνα τῶν πολιτευομένων εἶναι. Ἦν δ᾽ εὐτελὴς τὸ σῶμα διὰ λεπτότητα, ὡς ὁ Ὑπερίδης ἔφη. Ἄλεξίς τ᾽ ἐν Θεσπρωτοῖς φησιν·

Ἑρμῆ, θεῶν προπομπὲ, καὶ Φιλιππίδου
κληροῦχε, νυκτός τ' ὄμμα τῆς μελαμπέπλου.

Καὶ Ἀριστοφῶν Πλάτωνι·

Ἐν ἡμέραις τρισὶν
ἰσχνότερον αὐτὸν ἀποφανῶ Φιλιππίδου.
B. Οὕτως ἐν ἡμέραις ὀλίγαις νεκροὺς ποιεῖς;

Μένανδρος δ' ἐν Ὀργῇ·

Ὁ λιμὸς ὑμῶν τὸν καλὸν τοῦτον δακὼν
Φιλιππίδου λεπτότερον ἀποδείξει νεκρόν·

Ὅτι δὲ καὶ πεφιλιππιδῶσθαι ἔλεγον τὸ λελεπτύνθαι, Ἄλεξις ἐν Μανδραγοριζομένῃ φησί·

Κακῶς ἔχεις· στρουθὶς γὰρ ἀκαρὴς νὴ Δί' εἶ·
πεφιλιππίδωσαι. B. Μὴ σύ καινῶς μοι λάλει.
Ὅσον οὐ τέθνηκα. A. Τοῦ ταλαιπώρου πάθους!

Πολλῷ οὖν κάλλιόν ἐστι, τοιοῦτόν τινα εἶναι τὴν ἰδέαν, ἢ ὥς φησιν Ἀντιφάνης ἐν Αἰόλῳ·

Τοῦτον οὖν
δι' οἰνοφλυγίαν καὶ πάχος τοῦ σώματος
ἀσκὸν καλοῦσι πάντες οὑπιχώριοι.

Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς Δεινίαν φησὶ τὸν μυροπώλην, διὰ τρυφὴν εἰς ἔρωτα ἐμπεσόντα, καὶ πολλὰ χρήματα ἀναλώσαντα, ὡς ἔξω τῶν ἐπιθυμιῶν ἐγένετο, ὑπὸ λύπης ἐκταραχθέντα ἐκτέμνειν αὑτοῦ τὰ αἰδοῖα, (553) ταῦτα πάντα ποιούσης τῆς ἀκολάστου τρυφῆς.

78. Ἔθος δ' ἦν Ἀθήνησι, καὶ τοὺς πόδας τῶν τρυφώντων ἐναλείφειν μύροις, ὡς Κηφισόδωρος μὲν ἐν Τροφωνίῳ φησίν·

Ἔπειτ' ἀλείφεσθαι τὸ σῶμά μοι πρίω
μύρον ἴρινον καὶ ῥόδινον, ἄγαμαι, Ξανθία·
καὶ τοῖς ποσὶν χωρὶς πρίω μοι βάκχαριν.

τῶν πρὸς καλλωπισμὸν συντεινόντων, ἔχουσί τε ταῦτα καὶ χαίρουσιν αὐτοῖς. Οὐ γὰρ μόνον στεφανουμένων τοῖς ὡραίοις ἄνθεσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ χεῖρας ἐχόντων τὸ πᾶν εἶδος ἐπικοσμεῖται. Τάχα δ' ἴσως διὰ τὸ φιλοκάλους εἶναι· δηλοῖ δὲ τὸ τῶν καλῶν ἐρᾶν καὶ πρὸς τὰ ὡραῖα φιλικῶς ἔχειν. Καλὸν γὰρ ὅτι τὰς ὀπώρας καὶ τὸ τῆς ὥρας ὄντως πρόσωπον ἔν τε καρποῖσι καὶ ἄνθεσι θεωρούμενον. Ἢ πάντες οἱ ἐρῶντες οἷον ἐκτρυφῶντες ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ ὡριαινόμενοι τοῖς ὡραίοις ἁβρύνονται. Φυσικὸν γὰρ δή τι τὸ τοὺς οἰομένους εἶναι καλοὺς καὶ ὡραίους ἀνθολογεῖν. Ὅθεν αἵ τε περὶ τὴν Περσεφόνην ἀνθολογεῖν λέγονται, καὶ Σαπφώ φησιν· „ἰδεῖν ἄνθε' ἀμέργουσαν παῖδ' ἄγαν ἁπαλάν."

80. Οὕτω δὲ ἐξήρτηντο τῶν ἡδυπαθειῶν οἱ τότε, ὡς καὶ καλλιπύγου Ἀφροδίτης ἱερὸν ἱδρύσασθαι ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. Ἀνδρὶ ἀγροίκῳ ἐγένοντο δύο καλαὶ θυγατέρες. Αὗται φιλονεικήσασαί ποτε πρὸς ἑαυτὰς, προελθοῦσαι ἐπὶ τὴν λεωφόρον διεκρίνοντο, ποτέρα εἴη καλλιπυγοτέρα. Καί ποτε παριόντος νεανίσκου, πατέρα πρεσβύτην ἔχοντος, ἐπέδειξαν ἑαυτὰς καὶ τούτῳ· καὶ ὃς θεασάμενος ἔκρινε τὴν πρεσβυτέραν· ἧς καὶ εἰς ἔρωτα ἐμπεσὼν, ἐλθὼν εἰς ἄστυ, κλινήρης γίνεται, καὶ διηγεῖται τὰ γεγενημένα τῷ ἀδελφῷ ἑαυτοῦ, ὄντι νεωτέρῳ. Ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἐλθὼν εἰς τοὺς ἀγροὺς, καὶ θεασάμενος τὰς παῖδας, ἐρᾷ καὶ αὐτὸς τῆς ἑτέρας. Ὁ οὖν πατὴρ, ἐπεὶ παρακαλῶν αὐτοὺς ἐνδοξοτέρους λαβεῖν γάμους οὐκ ἔπειθεν, ἄγεται ἐκ τοῦ ἀγροῦ τὰς παῖδας αὐτοῖς, πείσας ἐκείνων τὸν πατέρα, καὶ ζεύγνυσι τοῖς υἱοῖς. Αὗται οὖν ὑπὸ τῶν πολιτῶν καλλίπυγοι ἐκαλοῦντο, ὡς καὶ ὁ Μεγαλοπολίτης Κερκιδᾶς ἐν τοῖς ἰάμβοις ἱστορεῖ, λέγων·

Ἦν καλλιπύγων ζεῦγος ἐν Συρακούσαις·
Αὗται οὖν, ἐπιλαβόμεναι οὐσίας λαμπρᾶς, ἱδρύσαντο Ἀφροδίτης ἱερὸν, καλέσασαι Καλλίπυγον τὴν θεὸν, ὡς ἱστορεῖ καὶ Ἀρχέλαος ἐν τοῖς ἰάμβοις.

81. Ἐν μανίᾳ δὲ τρυφὴν ἡδίστην γενομένην οὐκ ἀηδῶς, ὁ Ποντικὸς Ἡρακλείδης διηγεῖται, ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς οὕτως γράφων· „Ὁ Αἰξωνεὺς Θρασύλαος, ὁ Πυθοδώρου, διετέθη ποτὲ ὑπὸ μανίας τοιαύτης, ὡς πάντα τὰ πλοῖα τὰ εἰς τὸν Πειραιᾶ καταγόμενα ὑπολαμβάνειν ἑαυτοῦ εἶναι, καὶ ἀπεγράφετο αὐτὰ, καὶ ἀπέστειλε, καὶ διῴκει, καὶ καταπλέοντα ἀπεδέχετο μετὰ χαρᾶς τοσαύτης, ὅσησπερ ἂν τις εἴη τοσούτων χρημάτων κύριος ὤν. Καὶ τῶν μὲν ἀπολομένων, οὐδὲν ἐπεζήτησε, τοῖς δὲ σωζομένοις ἔχαιρε, καὶ διῆγε μετὰ πλείστης ἡδονῆς. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κρίτων, ἐκ Σικελίας ἐπιδημήσας, συλλαβὼν αὐτὸν παρέδωκεν ἰατρῷ, καὶ τῆς μανίας ἐπαύσατο, διηγεῖτο οὐδεπώποτε φάσκων κατὰ τὸν βίον ἡσθῆναι πλείονα· λύπην μὲν γὰρ οὐδ᾽ ἡντινοῦν αὐτῷ παραγίνεσθαι, τὸ δὲ τῶν ἡδονῶν πλῆθος ὑπερβάλλειν.“

LIBER XIII.

(555) Ἀντιφάνης ὁ κωμῳδιοποιὸς, ἑταῖρε Τιμόκρατες, ὡς ἀνεγίνωσκέ τινα τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ τῶν ἑαυτοῦ κωμῳδιῶν, ὁ δὲ δῆλος ἦν οὐ πάνυ τι ἀποδεχόμενος, Δεῖ γὰρ, ἔφησεν, ὦ βασιλεῦ, τὸν ταῦτ᾽ ἀποδεχόμενον ἀπὸ συμβόλων τε πολλάκις δεδειπνηκέναι καὶ περὶ ἑταίρας πλεονάκις καὶ εἰληφέναι καὶ δεδωκέναι πληγὰς, ὥς φησι Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς ἐν τοῖς περὶ κωμῳδίας. Ἡμεῖς οὖν τὸν περὶ

ἐρωτικῶν λόγον ἐνταῦθα μέλλοντες κατατάττειν, (ἐγένοντο γὰρ καὶ περὶ γαμετῶν καὶ ἑταιρῶν πολλάκις λόγοι,) εἰδόσιν ἐκτιθέμενοι τὴν ἱστορίαν, τῶν Μουσῶν τὴν Ἐρατὼ ἐπικαλεσάμενοι, εἰς μνήμην ἡμῖν ἰέναι τὸν ἐρωτικὸν ἐκεῖνον κατάλογον, ἐντεῦθεν τὴν καταρχὴν ποιησόμεθα·

Εἰ δ' ἄγε νῦν, Ἐρατώ, πάρ θ' ἵστασο, καί μοι ἔνισπε,

τίνες λόγοι περὶ αὐτοῦ τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν ἐρωτικῶν ἐλέχθησαν.

2. Καὶ γὰρ τὰς γαμετὰς ὁ καλὸς ἡμῶν ἑστιάτωρ ἐπαινῶν, Ἕρμιππον ἔφη ἐν τῷ περὶ νομοθετῶν ἱστορεῖν, ὅτι ἐν Λακεδαίμονι εἰς οἴκημά τι σκοτεινὸν πᾶσαι συνεκλείοντο αἱ κόραι, συγκλειομένων καὶ τῶν ἀγάμων νεανίσκων· καὶ ἕκαστος, ἧς ἐπιλάβοιτο, ταύτην ἀπῆγεν ἄπροικον. Διὸ καὶ Λύσανδρον ἐζημίωσαν, ὅτι καταλιπὼν τὴν προτέραν, ἑτέραν ἐβουλεύετο περικαλλεστέραν ἀγαγέσθαι. Κλέαρχος δ' ὁ Σολεὺς ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν „Ἐν Λακεδαίμονι (φησὶ) τοὺς ἀγάμους αἱ γυναῖκες ἐν ἑορτῇ τινι περὶ τὸν βωμὸν ἕλκουσαι ῥαπίζουσιν, ἵνα τὴν ἐκ τοῦ πράγματος ὕβριν φεύγοντες φιλοστοργῶσί τε, καὶ ἐν ὥρᾳ προσίωσι τοῖς γάμοις. Ἐν δὲ Ἀθήναις πρῶτος Κέκροψ μίαν ἑνὶ ἔζευξεν, ἀνέδην τὸ πρότερον οὐσῶν τῶν συνόδων, καὶ κοινογαμίων ὄντων. Διὸ καὶ ἔδοξέ τισι διφυὴς νομισθῆναι, οὐκ εἰδότων τῶν πρότερον διὰ τὸ πλῆθος τὸν πατέρα.“ Ἐκ τούτων οὖν τις ὁρμώμενος, μέμψαιτ' ἂν τοὺς περιτιθέντας Σωκράτει δύο γαμετὰς γυναῖκας, Ξανθίππην καὶ τὴν Ἀριστείδου Μυρτώ, οὐ τοῦ δικαίου καλουμένου, (οἱ χρόνοι γὰρ (556) οὐ συγχωροῦσιν,) ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνου. Εἰσὶ δὲ Καλλισθένης, Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, Σάτυρος ὁ περιπατητικός, Ἀριστόξενος, οἷς τὸ ἐνδόσιμον Ἀριστοτέλης

ἔδωκεν, ἱστορῶν τοῦτο ἐν τῷ περὶ εὐγενείας. Εἰ μὴ ἄρα συγκεχωρημένον κατὰ ψήφισμα τοῦτο ἐγένετο τότε διὰ σπάνιν ἀνθρώπων, ὥστ᾽ ἐξεῖναι καὶ δύο ἔχειν γυναῖκας τὸν βουλόμενον. Ὅθεν καὶ τοὺς τῆς κωμῳδίας ποιητὰς ἀποσιωπῆσαι τοῦτο, πολλάκις τοῦ Σωκράτους μνημονεύοντας. Παρέθετο δὲ περὶ τῶν γυναικῶν ψήφισμα Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος· ὅπερ σοι διαπέμψομαι εὐπορήσας τοῦ βιβλίου. Ἀντεῖπε δὲ τοῖς λέγουσι περὶ τῶν Σωκράτους γυναικῶν Παναίτιος ὁ Ῥόδιος.

3. Παρὰ δὲ Πέρσαις ἀνέχεται ἡ βασίλεια τοῦ πλήθους τῶν παλλακίδων, διὰ τὸ ὡς δεσπότην ἄρχειν τῆς γαμετῆς τὸν βασιλέα, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ τὴν βασιλίδα, ὥς φησι Δείνων ἐν τοῖς Περσικοῖς, ὑπὸ τῶν παλλακίδων θρησκεύεσθαι· προσκυνοῦσι γοῦν αὐτήν. Καὶ ὁ Πρίαμος δὲ πολλαῖς χρῆται γυναιξὶ, καὶ ἡ Ἑκάβη οὐ δυσχεραίνει. Λέγει γοῦν ὁ Πρίαμος·

Ἐννεακαίδεκα μέν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
τοὺς δ᾽ ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.

Παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν οὐκ ἀνέχεται ἡ τοῦ Φοίνικος μήτηρ τὴν τοῦ Ἀμύντορος παλλακίδα. Μήδεια δὲ, καίπερ εἰδυῖα τὸ ἔθος ὅτι ἐστὶ βαρβαρικὸν, οὐ φέρει οὐδὲ αὐτὴ τὸν Γλαύκης γάμον, ἤδη εἰς τὰ ἀμείνω καὶ Ἑλληνικὰ ἐκδεδιῃτημένη. Καὶ ἡ Κλυταιμνήστρα δὲ, περιπαθὴς γενομένη, τὴν Κασάνδραν σὺν αὐτῷ τῷ Ἀγαμέμνονι ἀποκτείνει, ἣν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ κρείων ἐπηγάγετο, ἐν ἔθει γενόμενος βαρβαρικῶν γάμων. „Θαυμάσαι δ᾽ ἄν τις (φησὶν Ἀριστοτέλης) ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Ἰλιάδος Ὅμηρος ἐποίησε Μενελάῳ συγκοιμωμένην παλλακίδα, πᾶσι δοὺς γυναῖκας. Κοιμῶνται γοῦν παρ᾽ αὐτῷ καὶ οἱ γέροντες μετὰ γυναικῶν, Νέστωρ καὶ Φοῖνιξ. Οὐ γὰρ ἦσαν οὗτοι ἐκλελυμένοι τοῖς

σώμασιν ἐν τοῖς τῆς νεότητος χρόνοις ἢ διὰ μέθης ἢ δι᾽ ἀφροδισίων, ἢ καὶ διὰ τὰς ἐν ταῖς ἀδηφαγίαις ἀπεψίας, ὥστε εἰκότως ἔῤῥωνται τῷ γήρᾳ. Ἔοικεν οὖν ὁ Σπαρτιάτης αἰδεῖσθαι γαμετὴν οὖσαν τὴν Ἑλένην, ὑπὲρ ἧς καὶ τὴν στρατείαν ἤθροισε· διόπερ φυλάττεται τὴν πρὸς ἄλλην κοινωνίαν. Ὁ δ᾽ Ἀγαμέμνων ὡς πολυγύναιος ὑπὸ Θερσίτου λοιδορεῖται·

Πλεῖαί τοι χαλκοῦ κλισίαι, πολλαὶ δὲ γυναῖκες
εἰσὶν ἐνὶ κλισίῃς ἐξαίρετοι, ἅς τοι Ἀχαιοὶ
πρωτίστῳ δίδομεν.

Ἀλλ᾽ οὐκ εἰκὸς, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς χρῆσιν εἶναι τὸ πλῆθος τῶν γυναικῶν, ἀλλ᾽ εἰς γέρας· ἐπεὶ οὐδὲ τὸν πολὺν οἶνον εἰς τὸ μεθύειν παρεσκευάσατο."

4. Ὁ δὲ Ἡρακλῆς πλείστας δόξας ἐσχηκέναι γυναῖκας, (ἦν γὰρ φιλογύνης,) ἀνὰ μέρος αὐτὰς εἶχεν, ὡς ἂν στρατευόμενος καὶ κατὰ διάφορα γιγνόμενος χωρία· ἐξ ὧν καὶ τὸ τῶν τέκνων αὐτῷ πλῆθος ἐγένετο. Ἐν ἑπτὰ μέντοι γε ἡμέραις πεντήκοντα διεπαρθένευσε Θεστίου κόρας, ὡς Ἡρόδωρος ἱστορεῖ. Πολυγύναιος δ᾽ ἐγένετο καὶ Αἰγεύς. Πρώτην μὲν γὰρ ἔγημε τὴν Ὅπλητος θυγατέρα, μεθ᾽ ἣν τῶν Χαλκώδοντος μίαν. Παραδοὺς δ᾽ ἀμφοτέρας φίλοις συνῆν πολλαῖς χωρὶς γάμων. Ἔπειτα τὴν Πιτθέως ἔλαβεν (557) Αἴθραν, μεθ᾽ ἣν Μήδειαν. Θησεὺς δὲ Ἑλένην ἁρπάσας, ἑξῆς καὶ Ἀριάδνην ἥρπασεν. Ἴστρος γοῦν ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῶν Ἀττικῶν, καταλέγων τὰς τοῦ Θησέως γενομένας γυναῖκας, φησὶ τὰς μὲν αὐτῶν ἐξ ἔρωτος γεγενῆσθαι, τὰς δ᾽ ἐξ ἁρπαγῆς, ἄλλας δ᾽ ἐκ νομίμων γάμων· ἐξ ἁρπαγῆς μὲν Ἑλένην, Ἀριάδνην, Ἱππολύτην καὶ τὰς Κερκύονος καὶ Σίνιδος θυγατέρας, νομίμως δ᾽ αὐτὸν γῆμαι Μελίβοιαν τὴν Αἴαντος μητέρα. Ἡσίοδος δέ φησι

καὶ Ἴππην καὶ Αἴγλην, δι' ἣν καὶ τοὺς πρὸς Ἀριάδνην ὅρκους παρέβη, ὥς φησι Κέρκωψ. Φερεκύδης δὲ προστίθησι καὶ Φερέβοιαν. Πρὸ δὲ τῆς Ἑλένης καὶ ἐκ Τροίας ἥρπασεν Ἀναξώ. Μετὰ δὲ τὴν Ἱππολύτην Φαίδραν ἔσχεν.

5. Φίλιππος δ' ὁ Μακεδὼν οὐκ ἐπήγετο μὲν εἰς τοὺς πολέμους γυναῖκας, ὥσπερ Δαρεῖος ὁ ὑπ' Ἀλεξάνδρου καταλυθείς· ὃς περὶ τῶν ὅλων πολεμῶν τριακοσίας πεντήκοντα περιήγετο παλλακάς, ὡς ἱστορεῖ Δικαίαρχος ἐν τρίτῳ περὶ τοῦ τῆς Ἑλλάδος βίου· „Ὁ δὲ Φίλιππος ἀεὶ κατὰ πόλεμον ἐγάμει. Ἐν ἔτεσι γοῦν εἴκοσι καὶ δυσὶν, οἷς ἐβασίλευσεν, ὥς φησι Σάτυρος ἐν τῷ περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ, Αὐδάταν Ἰλλυρίδα γήμας, ἔσχεν ἐξ αὐτῆς θυγατέρα Κύνναν· ἔγημε δὲ καὶ Φίλαν, ἀδελφὴν Δέρδα καὶ Μαχάτα. Οἰκειώσασθαι δὲ θέλων καὶ τὸ τῶν Θετταλῶν ἔθνος, ἐπαιδοποιήσατο ἐκ δύο Θετταλίδων γυναικῶν, ὧν ἡ μὲν ἦν Φεραία Νικησίπολις, ἥτις αὐτῷ ἐγέννησε Θετταλονίκην, ἡ δὲ Λαρισσαία Φίλιννα, ἐξ ἧς Ἀριδαῖον ἐτέκνωσε. Προσεκτήσατο δὲ καὶ τὴν Μολοττῶν βασιλείαν, γήμας Ὀλυμπιάδα, ἐξ ἧς ἔσχεν Ἀλέξανδρον καὶ Κλεοπάτραν. Καὶ τὴν Θρᾴκην δὲ ὅτε εἷλεν, ἧκε πρὸς αὐτὸν Κοθήλας ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς, ἄγων Μήδαν τὴν θυγατέρα καὶ δῶρα πολλά. Γήμας δὲ καὶ ταύτην ἐπεισήγαγε τῇ Ὀλυμπιάδι. Ἐπὶ πάσαις δὲ ἔγημε Κλεοπάτραν ἐρασθεὶς, τὴν Ἱπποστράτου μὲν ἀδελφὴν, Ἀττάλου δὲ ἀδελφιδῆν· καὶ ταύτην ἐπεισάγων τῇ Ὀλυμπιάδι, ἅπαντα τὸν βίον τὸν ἑαυτοῦ συνέχεεν. Εὐθέως γὰρ ἐν αὐτοῖς τοῖς γάμοις ὁ μὲν Ἄτταλος, Νῦν μέντοι γνήσιοι, ἔφη, καὶ οὐ νόθοι βασιλεῖς γεννηθήσονται. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ἔβαλεν ᾗ μετὰ χεῖρας εἶχε κύλικι τὸν Ἄτταλον, ἔπειτα κἀκεῖνος αὐτὸν τῷ

ποτηρίῳ. Καὶ μετὰ ταῦτα Ὀλυμπιὰς μὲν εἰς Μολοττοὺς ἔφυγεν, Ἀλέξανδρος δ' εἰς Ἰλλυριούς. Καὶ ἡ Κλεοπάτρα δὲ ἐγέννησε τῷ Φιλίππῳ θυγατέρα, τὴν κληθεῖσαν Εὐρώπην." Φιλογύνης δ' ἦν καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητής. Ἱερώνυμος γοῦν ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασί φησιν οὕτως· „Εἰπόντος Σοφοκλεῖ τινος, ὅτι μισογύνης ἐστὶν Εὐριπίδης, Ἔν γε ταῖς τραγῳδίαις, ἔφη ὁ Σοφοκλῆς· ἐπεὶ ἔν γε τῇ κλίνῃ φιλογύνης."

6. Αἱ δὲ γαμεταὶ ἡμῶν γυναῖκες οὐκ εἰσὶ τοιαῦται, οἵας Εὔβουλός φησιν ἐν Στεφανοπώλισι·

Μὰ Δί' οὐχὶ περιπεπλασμέναι ψιμυθίοις,
οὐδ' ὥσπερ ὑμεῖς συκαμίνῳ τὰς γνάθους
κεχριμέναι. Κἂν ἐξίητε τοῦ θέρους,
ὑπὸ τῶν μὲν ὀφθαλμῶν ὑδρορρόαι δύο
ῥέουσι μέλανος, ἐκ δὲ τῶν γνάθων ἱδρὼς
ἐπὶ τὸν τράχηλον ἄλοκα μιλτώδη ποιεῖ,
ἐπὶ τῷ προσώπῳ δ' αἱ τρίχες φορούμεναι
(558) εἴξασι πολιαῖς, ἀνάπλεῳ ψιμυθίου.

Ἀναξίλας δὲ ἐν Νεοττίδι φησίν·

Ὅστις ἀνθρώπων ἑταίραν ἠγάπησε πώποτε,
οὗ γένος τίς ἂν δύναιτο παρανομώτερον φράσαι;
Τίς γὰρ ἢ δράκαιν' ἄμικτος, ἢ χίμαιρα πύρπνοος,
ἢ χάρυβδις, ἢ τρίκρανος σκύλλα, ποντία κύων,
σφίγξ, ὕδρα, λέαιν', ἔχιδνα, πτηνά θ' ἁρπυιῶν γένη,
εἰς ὑπερβολὴν ἀφῖκται τοῦ καταπτύστου γένους;
Οὐκ ἔνεσθ'· αὗται δ' ἁπάντων ὑπερέχουσι τῶν κακῶν.
Ἔστι δὲ σκοπεῖν ἀπ' ἀρχῆς πρῶτα μὲν τὴν Πλαγγόνα,
ἥτις ὥσπερ ἡ χίμαιρα πυρπολεῖ τοὺς βαρβάρους.
Εἷς μόνος δ' ἱππεύς τις αὐτῆς τὸν βίον παρείλετο·
πάντα τὰ σκεύη γὰρ ἕλκων ᾤχετ' ἐκ τῆς οἰκίας.

Οἱ Σινώπῃ δ' αὖ συνόντες οὐχ ὕδρᾳ σύνεισι νῦν;
Γραῦς μὲν αὕτη, παραπέφυκε δ' ἡ Γνάθαινα· πλησίον
ὡς τὰ πολλά γ' εἰσὶ ταύτης. Ἔστι διπλάσιον κακόν.
Ἡ δὲ Νάννιον τί νυνὶ διαφέρειν Σκύλλης δοκεῖ;
Οὐ δύ' ἀποπνίξασ' ἑταίρους, τὸν τρίτον θηρεύεται
ἔτι λαβεῖν; Ἀλλ' ἐξέπαισε πορθμὶς ἐλατίνῳ πλάτῃ.
Ἡ δὲ Φρύνη τὴν Χάρυβδιν οὐχὶ πόῤῥω που ποιεῖ;
Τόν τε ναύκληρον λαβοῦσα καταπέπωκ' αὐτῷ σκάφει.
Ἡ Θεανὼ δ' οὐχὶ Σειρήν ἐστιν ἀποτετιλμένη;
βλέμμα καὶ φωνὴ γυναικός, τὰ σκέλη δὲ κοψίχου.
Σφίγγα Θηβαίαν δὲ πάσας ἔστι τὰς πόρνας καλεῖν·
αἳ λαλοῦσ' ἁπλῶς μὲν οὐδέν, ἀλλ' ἐν αἰνιγμοῖς τισιν,
ὡς ἐρῶσι καὶ φιλοῦσι καὶ σύνεισιν ἡδέως.
Εἶτα τετράπους μοι γένοιτο, φησὶ, τὴν πρὸς, ἢ θρόνος
εἶτα δὴ τριπους τις, εἶτα, φησὶ, παιδίσκη δίπους.
Εἶθ' ὁ μὲν γνοὺς ταῦτ' ἀπῆλθεν εὐθὺς ὥσπερ Οἰδίπους,
οὐδ' ἰδεῖν δόξας ἐκείνην, σώζεται δ' ἄκων μόνος.
Οἱ δ' ἐρᾶσθαι προσδοκῶντες εὐθύς εἰσιν ἠρμένοι,
καὶ φέρονθ' ὑψοῦ πρὸς αἴθραν. Συντεμόντι δ', οὐδὲ ἓν
ἔσθ' ἑταίρας, ὅσα περ ἔστι θηρί', ἐξωλέστερον.

7. *Τοιαῦτα πολλὰ τοῦ Λαρηνσίου λέγοντος, ὁ Λεωνίδης ψέγων τὸ τῆς γαμετῆς ὄνομα, τὰ ἐκ τῶν Μάντεων Ἀλέξιδος προηνέγκατο ταυτὶ τῶν ἐπῶν·*

*Ὦ δυστυχεῖς ἡμεῖς * * πεπρακότες*
τὴν τοῦ βίου παῤῥησίαν καὶ τὴν τρυφήν,
γυναιξὶ δοῦλοι ζῶμεν ἀντ' ἐλευθέρων.
Ἔπειτ' ἔχειν προῖκ', οὐχὶ τιμὴν πάσχομεν;

πικρὰν γε, καὶ μεστὴν γυναικείας χολῆς.
Ἡ τῶν γὰρ ἀνδρῶν ἐστι πρὸς ἐκείνην μέλι·
οἱ μέν γε συγγνώμην ἔχουσ᾽ ἀδικούμενοι·
αὗται δ᾽ ἀδικοῦσαι καὶ προσεγκαλοῦσ᾽ ἔτι·
ὧν οὐκ ἐχρῆν, ἄρχουσιν, ὧν δ᾽ ἄρχειν ἐχρῆν,
ἀμελοῦσιν· ἐπιορκοῦσιν· οὐδὲ ἓν κακὸν
ἔχουσι, καὶ κάμνειν λέγουσ᾽ ἑκάστοτε.

(559) Ξέναρχος δ᾽ ἐν Ὕπνῳ φησίν·
Εἶτ᾽ εἰσὶν οἱ τέττιγες οὐκ εὐδαίμονες,
ὧν ταῖς γυναιξὶν οὐδ᾽ ὁτιοῦν φωνῆς ἔνι;

Φιλέταιρος Κορινθιαστῇ·
Ὡς τακερὸν, ὦ Ζεῦ, καὶ μαλακὸν τὸ βλέμμ᾽ ἔχει.
Οὐκ ἐτὸς ἑταίρας ἱερόν ἐστι πανταχοῦ,
ἀλλ᾽ οὐχὶ γαμετῆς οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄμφις δ᾽ ἐν Ἀθάμαντι·
Εἶτ᾽ οὐ γυναικός ἐστιν εὐνοϊκώτερον
γαμετῆς ἑταίρα; Πολύ γε καὶ μάλ᾽ εἰκότως.
Ἡ μὲν νόμῳ γὰρ καταφρονοῦσ᾽ ἔνδον μένει,
ἡ δ᾽ οἶδεν ὅτι ἢ τοῖς τρόποις ὠνητέος
ἄνθρωπός ἐστιν, ἢ πρὸς ἄλλον ἀπιτέον.

8. Εὔβουλος δ᾽ ἐν Χρυσίλλᾳ·
Κακὸς
κακῶς ἀπόλοιθ᾽, ὅστις γυναῖκα δεύτερον
ἔγημε. Τὸν γὰρ πρῶτον οὐκ ἐρῶ κακῶς.
Ὁ μὲν γὰρ ἦν ἄπειρος, οἶμαι, τοῦ κακοῦ,
ὁ δ᾽, οἷον ἦν γυνὴ κακὸν, πεπυσμένος.

Καὶ προελθών φησιν·
Ὦ Ζεῦ πολυτίμητ᾽, εἶτ᾽ ἐγὼ κακῶς ποτε
ἐρῶ γυναῖκας; Νὴ Δί᾽, ἀπολοίμην ἄρα,
πάντων ἄριστον κτημάτων. Εἰ δ᾽ ἐγένετο

κακὴ γυνὴ Μήδεια, Πηνελόπεια δὲ
μέγα πρᾶγμ᾽. Ἐρεῖ τις, ὡς Κλυταιμνήστρα κακή·
Ἄλκηστιν ἀντέθηκα χρηστήν. Ἀλλ᾽ ἴσως
Φαίδραν ἐρεῖ κακῶς τις· ἀλλὰ νὴ Δία
χρηστή τις ἦν μέντοι . . . τίς; Οἴμοι δείλαιος!
ταχέως γέ μ᾽ αἱ χρησταὶ γυναῖκες ἐπέλιπον,
τῶν δ᾽ αὖ πονηρῶν ἔτι λέγειν πολλὰς ἔχω.

Ἀριστοφῶν δ᾽ ἐν Καλλωνίδῃ·

Κακὸς κακῶς γένοιθ᾽ ὁ γήμας δεύτερος
θνητῶν. Ὁ μὲν γὰρ πρῶτος οὐδὲν ἠδίκει·
οὔπω γὰρ εἰδὼς οὗτος, οἷον ἦν κακὸν,
ἐλάμβανεν γυναῖχ᾽· ὁ δ᾽ ὕστερον λαβὼν,
εἰς προὖπτον εἰδὼς αὑτὸν ἐνέβαλεν κακόν.

Καὶ Ἀντιφάνης ἐν Φιλοπάτορι·

Γεγάμηκε δήπου. Β. Σὺ τί λέγεις; Ἀληθινῶς
γεγάμηκεν, ὃν ἐγὼ ζῶντα περιπατοῦντά τε
κατέλιπον;

Μένανδρος δ᾽ ἐν Ἀῤῥηφόρῳ ἢ Αὐλητρίδι·

Οὐ γαμεῖς, ἂν νοῦν ἔχῃς,
τοῦτον καταλιπὼν τὸν βίον. Γεγάμηκα γαρ
αὐτός· διὰ τοῦτό σοι παραινῶ μὴ γαμεῖν.
Β. Δεδογμένον τὸ πρᾶγμ᾽. Ἀνεῤῥίφθω κύβος.
Α. Πέραινε· σωθείης δὲ νῦν. Ἀληθινὸν
εἰς πέλαγος αὑτὸν ἐμβαλεῖς γὰρ πραγμάτων,
οὐ Λιβυκὸν, οὐδ᾽ Αἰγαῖον, * * *
οὗ τῶν τριάκοντ᾽ οὐκ ἀπόλλυται τρία
πλοιάρια· γήμας δ᾽ οὐδὲ εἷς σέσωσθ᾽ ὅλως.

Ἐν δὲ Ἐμπιπραμένῃ·

Ἐξώλης ἀπόλοιθ᾽, ὅστις ποτὲ

ὁ πρῶτος ἦν γήμας, ἔπειθ᾽ ὁ δεύτερος,
εἶθ᾽ ὁ τρίτος, εἶθ᾽ ὁ τέταρτος, εἶθ᾽ ὁ μεταγενής.

Καρκίνος δ᾽ ὁ τραγικὸς ἐν Σεμέλῃ, ἧς ἀρχή· „Ὦ νύκτες,“ φησί·

Ὦ Ζεῦ, τί χρὴ γυναῖκας ἐξειπεῖν κακόν;
Ἀρκοῦν ἂν εἴη, κἂν γυναῖκ᾽ εἴπῃς μόνον.

9. Οὐκ αἰσθάνονται δὲ οὐδ᾽ οἱ παρ᾽ ἡλικίαν νέας ἀγόμενοι γυναῖκας, εἰς προὖπτον κακὸν αὑτοὺς ἐμβάλλοντες, καίτοι τοῦ Μεγαρικοῦ ποιητοῦ παραινέσαντος αὐτοῖς·

(560) Οὔ τοι σύμφορόν ἐστι γυνὴ νέα ἀνδρὶ γέροντι·
οὐ γὰρ πηδαλίῳ πείθεται, ὡς ἄκατος,
οὐδ᾽ ἄγκυραι ἔχουσιν· ἀποῤῥήξασα δὲ δεσμὰ
πολλάκις ἐκ νυκτῶν ἄλλον ἔχει λιμένα.

Καὶ Θεόφιλος δὲ ἐν Νεοπτολέμῳ ἔφη·

Οὐ συμφέρον νέα ᾽στὶ πρεσβύτῃ γυνή.
Ὥσπερ γὰρ ἄκατος, οὐδὲ μικρὸν πείθεται
ἑνὶ πηδαλίῳ, τὸ πεῖσμ᾽ ἀποῤῥήξασα δὲ
ἐκ νυκτὸς ἕτερον λιμέν᾽ ἔχουσ᾽ ἐξευρέθη.

10. Οὐδένα δὲ ὑμῶν ἀγνοεῖν οἴομαι, ἄνδρες φίλοι, ὅτι καὶ οἱ μέγιστοι πόλεμοι διὰ γυναῖκας ἐγένοντο· ὁ Ἰλιακὸς δι᾽ Ἑλένην, ὁ λοιμὸς διὰ Χρυσηΐδα, Ἀχιλλέως μῆνις διὰ Βρισηΐδα, καὶ ὁ ἱερὸς δὲ καλούμενος δι᾽ ἑτέραν γαμετήν, φησὶ Δοῦρις ἐν δευτέρᾳ ἱστοριῶν, Θηβαίαν γένος, ὄνομα Θεανώ, ἁρπασθεῖσαν ὑπὸ Φωκέως τινός. Δεκαετὴς δὲ καὶ οὗτος γενόμενος τῷ δεκάτῳ ἔτει Φιλίππου συμμαχήσαντος πέρας ἔσχε· τότε γὰρ εἷλον οἱ Θηβαῖοι τὴν Φωκίδα. Καὶ ὁ Κρισαϊκὸς δὲ πόλεμος ὀνομαζόμενος, ὥς φησι Καλλισθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, ὅτε Κιῤῥαῖοι πρὸς Φωκεῖς ἐπολέμησαν, δεκαετὴς ἦν, ἁρπασάντων Κιῤῥαίων τὴν Πελάγοντος τοῦ Φωκέως θυγατέ-

ρα Μεγιστώ, καὶ τὰς Ἀργείων θυγατέρας, ἐπανιούσας ἐκ τοῦ Πυθικοῦ ἱεροῦ. Δεκάτῳ δὲ ἔτει ἑάλω καὶ ἡ Κίῤῥα. Ἀνετράπησαν δὲ καὶ ὅλοι οἶκοι διὰ γυναῖκας· ὁ Φιλίππου τοῦ Ἀλεξάνδρου πατρὸς διὰ τὸν Κλεοπάτρας γάμον, ὁ Ἡρακλέους διὰ τὴν Ἰόλης ἐπιγαμίαν τῆς Εὐρύτου θυγατρὸς, ὁ Θησέως διὰ τὴν Φαίδρας τῆς Μίνωος, ὁ Ἀθάμαντος διὰ τὸν Θεμιστοῦς τῆς Ὑψέως, ὁ Ἰάσονος διὰ τὸν Γλαύκης τῆς Κρέοντος, ὁ Ἀγαμέμνονος διὰ Κασάνδραν. Καὶ ἡ ἐπ' Αἴγυπτον δὲ Καμβύσου στρατεία, ὥς φησι Κτησίας, διὰ γυναῖκα ἐγένετο. Ὁ γὰρ Καμβύσης, πυνθανόμενος τὰς Αἰγυπτίας γυναῖκας ἐν ταῖς συνουσίαις διαφέρειν τῶν ἄλλων, ἔπεμψε πρὸς Ἄμασιν τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα, μίαν αἰτῶν πρὸς γάμον τῶν θυγατέρων. Ὁ δὲ τῶν μὲν ἑαυτοῦ οὐκ ἔδωκεν, ὑπονοήσας μὴ γυναικὸς ἕξειν αὐτὴν τιμὴν, ἀλλὰ παλλακίδος· ἔπεμψε δὲ τὴν Ἀπρίου θυγατέρα Νειτῆτιν. Ὁ δὲ Ἀπρίας ἐκπεπτώκει τῆς Αἰγυπτίων βασιλείας διὰ τὴν γενομένην ἧτταν πρὸς Κυρηναίους, καὶ ἀνῄρητο ὑπὸ Ἀμάσιδος. Ἡσθεὶς οὖν ὁ Καμβύσης τῇ Νειτήτιδι καὶ σφόδρα ἐρεθισθεὶς, ἐκμανθάνει παρ' αὐτῆς τὰ πάντα, καὶ δεηθείσης ἐκδικῆσαι τοῦ Ἀπρίου τὸν φόνον πείθει πολεμῆσαι Αἰγυπτίοις. Δείνων δ' ἐν τοῖς Περσικοῖς, καὶ Λυκέας ὁ Ναυκρατίτης ἐν τρίτῃ Αἰγυπτιακῶν, τὴν Νειτῆτιν Κύρῳ πεμφθῆναί φασιν ὑπὸ Ἀμάσιδος· ἐξ ἧς γεννηθῆναι τον Καμβύσην, ὃν ἐκδικοῦντα τῇ μητρὶ ἐπ' Αἴγυπτον ποιήσασθαι στρατείαν. Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος καὶ πρῶτον γενέσθαι πόλεμόν φησι δύο γυναικῶν, Ὀλυμπιάδος καὶ Εὐρυδίκης· ἐν ᾧ τὴν μὲν βακχικώτερον μετὰ τυμπάνων προελθεῖν, τὴν δ' Εὐρυδίκην Μακεδονικῶς καθωπλισμένην, ἀσκηθεῖσαν τὰ πολεμικὰ καὶ παρὰ Κυννάνῃ τῇ Ἰλλυρίδι.

(561) 11. Ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις ἔδοξε τοῖς παροῦσι τῶν φιλοσόφων περὶ τοῦ ἔρωτος καὶ αὐτούς τι εἰπεῖν καὶ περὶ κάλλους. Καὶ ἐλέχθησαν λόγοι φιλόσοφοι πάμπολλοι· ἐν οἷς τινες καὶ ἐμνημόνευσαν τοῦ σκηνικοῦ φιλοσόφου Εὐριπίδου ᾀσμάτων, ὧν ἦν καὶ τάδε·

Παίδευμα δ' Ἔρως σοφίας ἀρετῆς
πλεῖστον ὑπάρχει, καὶ προσομιλεῖν
οὗτος ὁ δαίμων
πάντων ἥδιστος ἔφυ θνητοῖς.
Καὶ γὰρ ἄλυπον τέρψιν τιν' ἔχων
εἰς ἐλπίδ' ἄγει.
Τοῖς δ' ἀτελέστοις τῶν τοῦδε πόνων
μήτε συνείην, χωρίς τ' ἀγρίων
ναίοιμι τρόπων.
Τὸ δ' ἐρᾷν προλέγω τοῖσι νέοισιν
μή ποτε φεύγειν,
χρῆσθαι δ' ὀρθῶς, ὅταν ἔλθῃ.

Καὶ κατὰ τὸν Πίνδαρον δὲ ἄλλος τις ἔφη·

Εἴη καὶ ἐρᾷν καὶ ἔρωτι χαρίζεσθαι κατὰ καιρόν.

Ἕτερος δέ τις προσέθηκε τῶν Εὐριπίδου τάδε·

Σὺ δ', ὦ τύραννε θεῶν τε κἀνθρώπων, Ἔρως,
ἢ μὴ δίδασκε τὰ καλὰ φαίνεσθαι καλά,
ἢ τοῖς ἐρῶσιν, ὧν σὺ δημιουργὸς εἶ,
μοχθοῦσι μόχθους εὐτυχῶς συνεκπόνει.
Καὶ ταῦτα μὲν δρῶν τίμιος θεοῖς ἔσει,
μὴ δρῶν δ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ διδάσκεσθαι φιλεῖν
ἀφαιρεθήσει χάριτας, αἷς τιμῶσί σε.

12. Ποντιανὸς δὲ Ζήνωνα ἔφη τὸν Κιτιέα ὑπολαμβάνειν τὸν Ἔρωτα θεὸν εἶναι φιλίας καὶ ἐλευθερίας, ἔτι δὲ καὶ ὁμονοίας παρασκευαστικὸν, ἄλλου δ' οὐδενός. Διο

καὶ ἐν τῇ Πολιτείᾳ ἔφη, τὸν Ἔρωτα θεὸν εἶναι, συνεργὸν ὑπάρχοντα πρὸς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν. Ὅτι δὲ καὶ οἱ τούτου πρεσβύτεροι κατὰ φιλοσοφίαν σεμνόν τινα τὸν Ἔρωτα καὶ παντὸς αἰσχροῦ κεχωρισμένον ᾔδεσαν, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ γυμνάσια αὐτὸν συνιδρῦσθαι Ἑρμῇ καὶ Ἡρακλεῖ, τῷ μὲν λόγου, τῷ δ᾽ ἀλκῆς προεστῶτι· ὧν ἑνωθέντων φιλία τε καὶ ὁμόνοια γεννᾶται, δι᾽ ὧν ἡ καλλίστη ἐλευθερία τοῖς ταῦτα μετιοῦσι συναύξεται. Ἀθηναῖοι δὲ τοσοῦτον ἀπέσχον τοῦ συνουσίας τινὸς διαλαβεῖν προεστάναι τὸν Ἔρωτα, ὥστε, τῆς Ἀκαδημίας ἐκδήλως τῇ Ἀθηνᾷ καθιερωμένης, αὐτόθι τὸν Ἔρωτα ἱδρυσάμενοι, συνθύουσιν αὐτῷ. Θεσπιεῖς τε τὰ Ἐρωτίδια τιμῶσι, καθάπερ Ἀθήναια Ἀθηναῖοι, καὶ Ὀλύμπια Ἠλεῖοι, Ῥόδιοί τε τὰ Ἅλεια. Καὶ ἐν ταῖς δημοτελέσι δὲ σπονδαῖς ὡς ἐπίπαν ὁ Ἔρως τιμᾶται. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρὸ τῶν παρατάξεων Ἔρωτι προθύονται, ὡς ἐν τῇ τῶν παραταττομένων φιλίᾳ κειμένης τῆς σωτηρίας τε καὶ νίκης. Καὶ Κρῆτες δ᾽, ἐν ταῖς παρατάξεσι τοὺς καλλίστους τῶν πολιτῶν κοσμήσαντες, διὰ τούτων θύουσι τῷ Ἔρωτι, ὡς Σωσικράτης ἱστορεῖ. Ὁ δὲ παρὰ Θηβαίοις ἱερὸς λόχος καλούμενος συνέστηκεν ἐξ ἐραστῶν καὶ ἐρωμένων, τὴν τοῦ θεοῦ σεμνότητα ἐμφαίνων, ἀσπαζομένων θάνατον ἔνδοξον ἀντ᾽ αἰσχροῦ καὶ ἐπονειδίστου βίου. Σάμιοι δὲ, ὥς φησιν Ἐρξίας (562) ἐν Κολοφωνιακοῖς, γυμνάσιον ἀναθέντες τῷ Ἔρωτι τὴν διὰ τούτων ἀγομένην ἑορτὴν, Ἐλευθέρια προσηγόρευσαν· δι᾽ ὃν θεὸν καὶ Ἀθηναῖοι ἐλευθερίας ἔτυχον. Καὶ οἱ Πεισιστρατίδαι ἐκπεσόντες, ἐπεχείρησαν διαβάλλειν πρῶτοι τὰς περὶ τὸν θεὸν τοῦτον πράξεις.

13. Τούτων λεχθέντων, ὁ Πλούταρχος ἀπεμνημόνευσε τῶν ἐκ Φαίδρου Ἀλέξιδος·

*Πορευομένῳ δ᾽ ἐκ Πειραιῶς ὑπὸ τῶν κακῶν
καὶ τῆς ἀπόριας φιλοσοφεῖν ἐπῆλθέ μοι.
Καί μοι δοκοῦσιν ἀγνοεῖν οἱ ζωγράφοι
τὸν Ἔρωτα, συντομώτατον δ᾽ εἰπεῖν, ὅσοι
τοῦ δαίμονος τούτου ποιοῦσιν εἰκόνας.
Ἔστιν γὰρ οὔτε θῆλυς οὔτ᾽ ἄῤῥην· πάλιν
οὔτε θεὸς οὔτ᾽ ἄνθρωπος, οὔτ᾽ ἀβέλτερος
οὔτ᾽ αὖθις ἔμφρων, ἀλλὰ συννενημένος
πανταχόθεν, ἑνὶ τύπῳ τε πόλλ᾽ εἴδη φέρων.
Ἡ τόλμα μὲν γὰρ ἀνδρὸς, ἡ δὲ δειλία
γυναικὸς, ἡ δ᾽ ἄνοια μανίας, ὁ δὲ λόγος
φρονοῦντος, ἡ σφοδρότης δὲ θηρὸς, ὁ δὲ πόνος
ἀδάμαντος, ἡ φιλοτιμία δὲ δαίμονος.
Καὶ ταῦτ᾽ ἐγὼ, μὰ τὴν Ἀθηνᾶν καὶ θεοὺς,
οὐκ οἶδ᾽ ὅ τι ἐστὶν, ἀλλ᾽ ὅμως ἔχει γέ τι
τοιοῦτον, ἐγγύς τ᾽ εἰμὶ τοὐνόματος.*

Εὔβουλος δ᾽ ἢ Ἀραρὼς ἐν Καμπυλίωνι·

*Τίς ἦν ὁ γράψας πρῶτος ἀνθρώπων ἄρα
ἢ κηροπλαστήσας Ἔρωθ᾽ ὑπόπτερον;
ὡς οὐδὲν ᾔδει πλὴν χελιδόνας γράφειν,
ἀλλ᾽ ἦν ἄπειρος τῶν τρόπων τῶν τοῦ θεοῦ.
Ἔστιν γὰρ οὔτε κοῦφος οὔτε ῥᾴδιος
ἀπαλλαγῆναι τῷ φέροντι τὴν νόσον,
βαρὺς δὲ κομιδῇ. Πῶς ἂν οὖν ἔχοι πτερὰ
τοιοῦτο πρᾶγμα; Λῆρος, εἰ κἄφησέ τις.*

Ἄλεξις δ᾽ ἐν Ἀποκοπτομένῳ·

*Λέγεται γὰρ λόγος
ὑπὸ τῶν σοφιστῶν, μὴ πέτεσθαι τὸν θεὸν
τὸν Ἔρωτα, τοὺς δ᾽ ἐρῶντας· αἰτίαν δ᾽ ἔχειν*

ἐκεῖνον ἄλλως, ἠγνοηκότας δὲ τοὺς
γραφεῖς ἔχοντα πτέρυγας αὐτὸν ζωγραφεῖν.

14. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ Ἐρωτικῷ Χαιρήμονά φησι τὸν τραγικὸν λέγειν, ὡς τὸν οἶνον τῶν χρωμένων τοῖς τρόποις κεράννυσθαι, οὕτως καὶ τὸν Ἔρωτα· ὃς μετριάζων μέν ἐστιν εὔχαρις, ἐπιτεινόμενος δὲ καὶ διαταράττων χαλεπώτατος. Διόπερ ὁ ποιητὴς οὗτος, οὐ κακῶς αὐτοῦ τὰς δυνάμεις διαιρῶν, φησι· „Δίδυμα γὰρ τόξα αὐτὸν ἐντείνεσθαι χαρίτων, τὸ μὲν ἐπ' εὐαίωνι τύχᾳ, τὸ δ' ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς." Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος ποιητὴς καὶ περὶ τῶν ἐρώντων ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τραυματίᾳ φησὶν οὕτως·

Τίς οὐχὶ φήσει τοὺς ἐρῶντας ζῆν μόνους,
Ἔδει γε πρῶτον μὲν στρατευτικωτάτους
εἶναι, πονεῖν τε δυναμένους τοῖς σώμασι
μάλιστα, προσεδρεύειν τ' ἀρίστους τῷ πόθῳ,
ποιητικούς, ἰταμούς, προθύμους, εὐπόρους,
ἐν τοῖς ἀπόροις βλέποντας, ἀθλιωτάτους.

(563) Θεόφιλος δ' ἐν τῷ Φιλαύλῳ·

Τίς φησὶ τοὺς ἐρῶντας οὐχὶ νοῦν ἔχειν;
Ἦ πού τίς ἐστι τοὺς τρόπους ἀβέλτερος.
Εἰ γὰρ ἀφέλοι τις τοῦ βίου τὰς ἡδονάς,
καταλείπετ' οὐδὲν ἄλλο πλὴν τεθνηκέναι.
Ἐγὼ μὲν οὖν καὐτὸς κιθαριστρίας ἐρῶν,
παιδὸς κόρης, οὐ νοῦν ἔχω πρὸς τῶν θεῶν,
Κάλλει καλῆς, μεγέθει μεγάλης, τέχνῃ σοφῆς·
ἣν ἔστ' ἰδεῖν ἥδιον ἢ τὸ θεωρικὸν
ἔχουσιν ὑμῖν διανέμειν ἑκάστοτε.

Ἀριστοφῶν δ' ἐν Πυθαγοριστῇ·

Εἶτ' οὐ δικαίως ἔστ' ἀπεψηφισμένος
ὑπὸ τῶν θεῶν τῶν δώδεκ' εἰκότως Ἔρως;

Ἐτάραττε κἀκείνους γάρ, ἐμβάλλων στάσεις,
ὅτ' ἦν μετ' αὐτῶν. Ὡς δὲ λίαν ἦν θρασὺς
καὶ σοβαρός, ἀποκόψαντες αὐτοῦ τὰ πτερά,
ἵνα μὴ πέτηται πρὸς τὸν οὐρανὸν πάλιν,
δεῦρ' αὐτὸν ἐφυγάδευσαν ὡς ἡμᾶς κάτω,
τὰς δὲ πτέρυγας ἃς εἶχε τῇ Νίκῃ φορεῖν
ἔδοσαν, περιφανὲς σκῦλον ἀπὸ τῶν πολεμίων.

Περὶ δὲ τοῦ ἐρᾶν Ἄμφις ἐν Διθυράμβῳ φησί·

Τί φής; Σὺ ταυτὶ προσδοκᾷς πείσειν ἐμέ,
ὡς ἔστ' ἐραστής, ὅστις ὡραίων φίλων
τρόπων ἐραστής ἐστι, τὴν ὄψιν παρείς;
ἄφρων γ' ἀληθῶς. Οὔτε τοῦτο πείθομαι,
οὔθ' ὡς πένης ἄνθρωπος ἐνοχλῶν πολλάκις
τοῖς εὐποροῦσιν οὐ λαβεῖν τι βούλεται.

Ἄλεξις Ἑλένῃ·

Ὡς, ὅστις αὐτῆς τῆς ἀκμῆς τῶν σωμάτων
ἐρᾷ, τὸν ἄλλον δ' οὐδὲ γιγνώσκει λόγον,
τῆς ἡδονῆς ἔστ', οὐχὶ τῶν φίλων φίλος,
ἀδικεῖ τε τὸν Ἔρωτ' ἐμφανῶς θνητὸς θεόν,
ἄπιστον αὐτὸν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ποιῶν.

15. Τούτων τῶν Ἀλέξιδος ἀπομνημονεύσας ὁ Μυρτίλος, κᾆτα ἀποβλέψας εἰς τοὺς τὰ τῆς Στοᾶς αἱρουμένους, τὰ Ἑρμείου τοῦ Κουριέως ἐκ τῶν ἰάμβων προειπών·

Ἀκούσατ', ὦ Στώακες, ἔμποροι λήρου,
λόγων ὑποκριτῆρες, οἳ μόνοι πάντα
τὰν τοῖς πίναξι, πρίν τι τῷ σοφῷ δοῦναι,
αὐτοὶ καταῤῥοφεῖτε, κᾆθ' ἁλίσκεσθε
ἐναντία πράσσοντες οἷς τραγῳδεῖτε,

παιδοπῖπαι ὄντες, καὶ τοῦτο μόνον ἐζηλωκότες τὸν ἀρχηγὸν ὑμῶν τῆς σοφίας Ζήνωνα τὸν Φοίνικα, ὃς οὐδέποτε γυ-

ναικὶ ἐχρήσατο, παιδικοῖς δ' ἀεὶ, ὡς Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ. Θρυλλεῖτε γὰρ, ὅτι δεῖ μὴ τῶν σωμάτων, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ἐρᾶν· οἵτινες μέχρι ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν δεῖν λέγοντες συνέχειν τοὺς ἐρωμένους. Καί μοι δοκεῖ Ἀρίστων ὁ Κεῖος ὁ περιπατητικὸς οὐ κακῶς εἰρηκέναι ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τῶν ἐρωτικῶν Ὁμοίων πρός τινα Ἀττικὸν, μέγαν τινὰ κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἐπιδεικνύντα ὡς καλὸν, ᾧ Δῶρος ἦν ὄνομα, Τὴν πρὸς Δόλωνά μοι, φησὶ, δοκῶ παρ' Ὀδυσσέως ἀπάντησιν ἐπί σε μεταφέρειν·

Ἦ ῥά νύ τοι μεγάλων δώρων ἐπεμαίετο θυμός.

(564) 16. Ἡγήσανδρος δ' ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τῶν ἡδυσμάτων φησὶν ἐρᾶν πάντας, οὐ τῶν κρεῶν, οὐδὲ τῶν ἰχθύων· ἀπογενομένων γοῦν τούτων οὐδεὶς ἡδέως ἔτι προσφέρεται τὸ κρέας, οὐδὲ τὸν ἰχθὺν, οὐδὲ ἐπιθυμεῖ τῶν ὠμῶν καὶ τῶν ἀνηδύντων. Καὶ γὰρ τὸ παλαιὸν παίδων ἤρων, ὡς καὶ Ἀριστοφῶν ἔφη, ὅθεν καὶ καλεῖσθαι τοὺς ἐρωμένους συνέβη παιδικά. Πρὸς ἀλήθειαν γὰρ, καθάπερ φησὶ Κλέαρχος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἐρωτικῶν, Λυκοφρονίδην εἰρηκέναι φησίν·

Οὔτε παιδὸς ἄῤῥενος, οὔτε παρθένων
τῶν χρυσοφόρων, οὔτε γυναικῶν βαθυκόλπων
καλὸν τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ κόσμιον πεφύκει.
Ἡ γὰρ αἰδὼς ἄνθος ἐπισπείρει.

Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ ἔφη, τοὺς ἐραστὰς εἰς οὐδὲν ἄλλο τοῦ σώματος τῶν ἐρωμένων ἀποβλέπειν, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐν οἷς τὴν αἰδῶ κατοικεῖν. Σοφοκλῆς δέ που, περὶ τοῦ κάλλους τοῦ Πέλοπος διαλεγομένην ποιήσας τὴν Ἱπποδάμειάν, φησι·

Τοιάνδ' ἐν ὄψει λύγγα θηρατηρίαν

ἔρωτος, ἀστραπήν τιν᾽ ὀμμάτων ἔχει·
ἐνθάλπεται μὲν αὐτὸς, ἐξοπτᾷ δ᾽ ἐμὲ,
ἴσον μετρῶν ὀφθαλμὸν, ὥστε τέκτονος
παρὰ στάθμην ἰόντος ὀρθοῦται κανών.

17. Λικύμνιος δ᾽ ὁ Χῖος, τὸν Ὕπνον φήσας ἐρᾶν τοῦ Ἐνδυμίωνος, οὐδὲ καθεύδοντος αὐτοῦ κατακαλύπτει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλ᾽ ἀναπεπταμένων τῶν βλεφάρων κοιμίζει τὸν ἐρώμενον, ὅπως διὰ παντὸς ἀπολαύῃ τῆς τοῦ θεωρεῖν ἡδονῆς. Λέγει δ᾽ οὕτως·

Ὕπνος δὲ χαίρων
ὀμμάτων αὐγαῖς ἀναπεπταμένοις
ὄσσοις ἐκοίμιζε κοῦρον.

Καὶ ἡ Σαπφὼ δὲ πρὸς τὸν ὑπερβαλλόντως θαυμαζόμενον τὴν μορφὴν καὶ καλὸν εἶναι νομιζόμενόν φησι·

Στᾶθι κἄντα, φίλος, καὶ τὰν ἐπ᾽ ὄσσοις
ἀμπέτασον χάριν.

Ὁ δ᾽ Ἀνακρέων τί φησίν;

Ὦ παῖ, παρθένιον βλέπων,
δίζημαί σε, σὺ δ᾽ οὐ κλύεις,
οὐκ εἰδὼς, ὅτι τῆς ἐμῆς
ψυχῆς ἡνιοχεύεις.

Ὁ δὲ μεγαλοφωνότατος Πίνδαρος·

Τὰς δὲ Θεοξένου (φησὶν) ἀκτῖνας ὄσσων μαρμαριζοίσας δρακεὶς,
ὃς μὴ πόθῳ κυμαίνεται, ἐξ ἀδάμαντος
ἢ σιδάρου κεχάλκευται μέλαιναν ψυχάν.

Ὁ δὲ τοῦ Κυθηρίου Φιλοξένου Κύκλωψ, ἐρῶν τῆς Γαλατείας, καὶ ἐπαινῶν αὐτῆς τὸ κάλλος, προμαντευόμενος τὴν τύφλωσιν, πάντα μᾶλλον αὐτῆς ἐπαινεῖ, ἢ τῶν ὀφθαλμῶν μνημονεύει, λέγων ὧδε·

Ὦ καλλιπρόσωπε,
χρυσοβόστρυχε Γαλάτεια,
χαριτόφωνε κάλλος ἐρώτων.

Τυφλὸς ὁ ἔπαινος, καὶ κατ' οὐδὲν ὅμοιος τῷ Ἰβυκείῳ ἐκείνῳ·

Εὐρύαλε, γλαυκέων Χαρίτων θάλος
καλλικόμων μελέδημα, σὲ μὲν Κύπρις
ἅ τ' ἀγανοβλέφαρος Πειθὼ ῥοδέοισιν ἐν ἄνθεσι
θρέψαν.

Φρύνιχός τε ἐπὶ τοῦ Τρωΐλου ἔφη·

Λάμπειν ἐπὶ πορφυρέαις παρῇσι φῶς ἔρωτος.

18. Ὑμεῖς δὲ ξυρομένους τὰ γένεια περιφέρετε τοὺς ἐρωμένους· τοῦ ξύρεσθαι τὸν πώγωνα κατ' Ἀλέξανδρον (565) εὑρημένου, ὥς φησιν ὑμῶν ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς. Οὐκ ἀκαίρως δέ, ὡς ἐμαυτὸν πείθω, μεμνήσομαι τῆς λέξεως· χαίρω γὰρ πάνυ τῷ ἀνδρὶ διά τε τὴν πολυμαθίαν καὶ τὴν τοῦ ἤθους ἐπιείκειαν. Λέγει δὲ οὕτως ὁ φιλόσοφος· „Τὸ ξύρεσθαι τὸν πώγωνα κατ' Ἀλέξανδρον προῆκται, τῶν πρώτων οὐ χρωμένων αὐτῷ. Καὶ γὰρ Τιμόθεος ὁ αὐλητὴς πώγωνα μέγαν ἔχων ηὔλει, καὶ ἐν Ἀθήναις διατηροῦσιν οὐ σφόδρα ἀρχαῖον τὸν πρῶτον προσκειράμενον παρωνύμιον ἔχειν Κόρσην. Διὸ καὶ Ἄλεξις ἔφη που·

Πιττοκοπούμενόν τιν' ἢ ξυρούμενον
ὁρᾷς * * τούτων ἔχει τι θάτερον·
ἢ γὰρ στρατεύειν ἐπινοεῖν μοι φαίνεται
καὶ πάντα τῷ πώγωνι δρᾶν ἐναντία,
ἢ πλουσιακὸν τοιοῦτο προσπίπτει κακόν.
Τί γὰρ αἱ τρίχες λυποῦσιν ἡμᾶς, πρὸς θεῶν;

δι᾽ ἃς ἀνὴρ ἕκαστος ἡμῶν φαίνεται,
εἰ μή τι ταύταις ἀντιπράττεσθ᾽ ὑπονοεῖς;

Διογένης δὲ, ἰδών τινα οὕτως ἔχοντα τὸ γένειον, ἔφησε, Μή τι ἔχεις ἐγκαλεῖν τῇ φύσει, ὅτι ἄνδρα σὲ ἐποίησε, καὶ οὐ γυναῖκα; Ἕτερον δέ τινα ἐπὶ ἵππου ἰδὼν παραπλησίως ἔχοντα, καὶ μεμυρισμένον, καὶ τούτοις ἀκολούθως ἠμφιεσμένον, πρότερον μὲν ἔφησε ζητεῖν, τί ἐστιν ὁ ἱππόπορνος, νῦν δὲ εὑρηκέναι. Ἐν Ῥόδῳ δὲ νόμου ὄντος μὴ ξύρεσθαι, οὐδὲ ὁ ἐπιληψόμενος οὐδείς ἐστι, διὰ τὸ πάντας ξύρεσθαι. Ἐν Βυζαντίῳ δὲ ζημίας ἐπικειμένης τῷ ἔχοντι κουρεῖ ξυρὸν, οὐδὲν ἧττον πάντες χρῶνται αὐτῷ." Καὶ ταῦτα μὲν ὁ θαυμάσιος εἴρηκε Χρύσιππος.

19. Ὁ δὲ σοφὸς ἐκεῖνος Ζήνων, ὥς φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος, προμαντευόμενος ὑμῶν, ὡς τὸ εἰκὸς, περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς προσποιητοῦ ἐπιτηδεύσεως ἔφη, ὡς οἱ παρακούσαντες αὐτοῦ τῶν λόγων, καὶ μὴ συνέντες, ἔσονται ῥυπαροὶ καὶ ἀνελεύθεροι, καθάπερ οἱ τῆς Ἀριστίππου παρενεχθέντες αἱρέσεως ἄσωτοι καὶ θρασεῖς. Καὶ δὴ τοιοῦτοι ὑμῶν εἰσιν οἱ πλεῖστοι, συνεσπασμένοι καὶ κακοπινεῖς, οὐ μόνον τοῖς ἤθεσιν, ἀλλὰ καὶ ἕξει. Βουλόμενοι γὰρ ἐνδύεσθαι τὴν αὐτάρκειαν καὶ τὴν εὐτέλειαν, εὑρίσκεσθε ἐπὶ ταῖς τῆς φιλαργυρίας θύραις, ῥυπαρῶς ζῶντες, καὶ τριβωνάρια περιβαλλόμενοι μικρὰ, καὶ τῶν ἥλων ἐμπιπλάντες τὰ καττύματα, καὶ κιναίδους καλοῦντες τοὺς ἢ μύρου προσβάλλοντας ἢ μικρῷ μαλακωτέραν ἠμφιεσμένους ἐσθῆτα. Οὐ δεῖ οὖν οὕτως ἐσταλμένους περὶ ἀργύριον ἐπτοῆσθαι, καὶ ἐρωμένους περιάγεσθαι, ξυρουμένους τὴν ὑπήνην καὶ τὸν ὄῤῥον, τοὺς ἀκολουθοῦντας ἐν τῷ Λυκείῳ μετὰ σοφιστῶν νὴ Δία λεπτῶν, ἀσίτων, σκυτίνων, κατὰ τὸν Ἀντιφάνην..

20. Ἐπαινῶ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κάλλος. Καὶ γὰρ ἐν ταῖς εὐανδρίαις τοὺς καλλίστους ἐγκρίνουσι, καὶ τούτους πρωτοφορεῖν ἐπιτρέπουσιν. Ἐν Ἤλιδι δὲ καὶ κρίσις γίνεται κάλλους, καὶ τῷ πρώτῳ τὰ τῆς θεοῦ φέρειν τεύχη δίδοται, (566) τῷ δὲ δευτέρῳ τὸν βοῦν ἄγειν, ὁ δὲ τρίτος τὰς θυηλὰς ἐπιτίθησιν. Ἡρακλείδης δὲ ὁ Λέμβος ἱστορεῖ, ὅτι κατὰ τὴν Σπάρτην θαυμάζεται μᾶλλον ὁ κάλλιστος, καὶ γυνὴ ἡ καλλίστη, καλλίστας γεννώσης τῆς Σπάρτης τὰς γυναῖκας. Διὸ καὶ φασὶν Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως, γυναικὸς αὐτῷ καλῆς φαινομένης, ἑτέρας δὲ αἰσχρᾶς καὶ πλουσίας, ὡς ἀπέκλινεν ἐπὶ τὴν πλουσίαν, ζημιῶσαι τοὺς ἐφόρους αὐτὸν, ἐπιλέγοντας, ὅτι βασιλίσκους ἀντὶ βασιλέων τοῖς Σπαρτιάταις γεννᾶν προαιρεῖται. Εὐριπίδης τε ἔφη·

Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος.

Καὶ οἱ παρ' Ὁμήρῳ δὲ δημογέροντες, θαυμάζοντες τῆς Ἑλένης τὸ κάλλος, φασίν·

Οὐ νέμεσις, Τρῶας καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιῇδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτῃσι θεῇς εἰς ὦπα ἔοικεν.

Ἐκπέπληκται γοῦν καὶ αὐτὸς ὁ Πρίαμος ἐπὶ τῷ κάλλει τῆς γυναικὸς, καίτοι ἐν δεινοῖς ὑπάρχων. Θαυμάζει γοῦν ἐπὶ κάλλει τὸν Ἀγαμέμνονα, τοιαῦτ' ἐκφωνῶν·

Καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὔπω ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,
οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι δὲ ἀνδρὶ ἔοικεν.

Καθίστων δὲ καὶ πολλοὶ τοὺς καλλίστους βασιλέας, ὡς μέχρι νῦν οἱ Ἀθάνατοι καλούμενοι Αἰθίοπες, ὥς φησι Βίων ἐν Αἰθιοπικοῖς. Ὡς ἔοικε γὰρ, τὸ κάλλος βασιλείας οἰκεῖόν ἐστι. Θεαὶ περὶ κάλλους ἤρισαν πρὸς ἀλλήλας, καὶ

διὰ κάλλος οἱ θεοὶ ἀνερείψαντο Διὶ οἰνοχόον τὸν Γανυμήδη

Κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἵν' ἀθανάτοισι μετείη.

Αἱ θεαὶ δὲ τίνας ἁρπάζουσιν; οὐ τοὺς καλλίστους; οἷς καὶ σύνεισιν· Ἠὼς μὲν Κεφάλῳ καὶ Κλείτῳ καὶ Τιθωνῷ, Δημήτηρ Ἰασίωνι, Ἀφροδίτη Ἀγχίσῃ καὶ Ἀδώνιδι. Διὰ κάλλος δὲ καὶ ὁ μέγιστος τῶν θεῶν διὰ κεράμων χρυσὸς ἔρχεται, ταῦρος γίνεται, ἀετὸς πτεροῦται πολλάκις, ὥσπερ καὶ ἐπ' Αἰγίνῃ. Σωκράτης δ' ὁ φιλόσοφος, ὁ τῶν πάντων καταφρονῶν, τοῦ Ἀλκιβιάδου κάλλους οὐχ ἥττων ἐστίν; ὡς καὶ ὁ σεμνότατος Ἀριστοτέλης τοῦ Φασηλίτου μαθητοῦ. Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ καὶ τῶν ἀψύχων τὰ κάλλιστα προκρίνομεν; ἐπαινοῦντες τῶν Σπαρτιατῶν τὸ ἔθος, τὸ γυμνοῦν τὰς παρθένους τοῖς ξένοις. Ἐν Χίῳ δὲ τῇ νήσῳ καὶ βαδίζειν ἥδιστόν ἐστιν ἐπὶ τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς δρόμους, καὶ ὁρᾶν προσπαλαίοντας τοὺς νέους ταῖς κόραις.

21. Καὶ ὁ Κύνουλκος, Ταύτῃ καὶ τολμᾷς σὺ λέγειν, οὐ ῥοδοδάκτυλος οὖσα, κατὰ τὸν Κρατῖνον, ἀλλὰ βολίτινον ἔχων θάτερον σκέλος, ἐκείνου τοῦ ὁμωνύμου σοι ποιητοῦ τὴν κνήμην φορῶν, ὃς ἐν τοῖς καπηλείοις καὶ τοῖς πανδοκείοις ἀεὶ διαιταται, καίτοι Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος ἐν τῷ Ἀρεοπαγιτικῷ εἰρηκότος· „Ἐν καπηλείῳ δὲ φαγεῖν ἢ πιεῖν οὐδεὶς οὐδ' ἂν οἰκέτης ἐτόλμησε. Σεμνύνεσθαι γὰρ ἐμελέτων, οὐ βωμολοχεύεσθαι.“ Ὑπερίδης δ' ἐν τῷ κατὰ Πατροκλέους, (εἰ γνήσιος ὁ λόγος,) τοὺς Ἀρεοπαγίτας φησὶν ἀριστήσαντά τινα ἐν καπηλείῳ κωλῦσαι ἀνιέ-
(567) ναι εἰς Ἄρειον πάγον. Σὺ δὲ, ὦ σοφιστὰ, ἐν τοῖς καπηλείοις συναναφύρῃ, οὐ μεθ' ἑταίρων, ἀλλὰ μετὰ ἑταιρῶν, μαστροπευούσας περὶ σαυτὸν οὐκ ὀλίγας ἔχων, καὶ

περιφέρων ἀεὶ τοιαυτὶ βιβλία Ἀριστοφάνους καὶ Ἀπολλοδώρου καὶ Ἀμμωνίου καὶ Ἀντιφάνους, ἔτι δὲ Γοργίου τοῦ Ἀθηναίου, πάντων τούτων συγγεγραφότων περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἑταιρίδων. Ὦ τῆς καλῆς σου πολυμαθίας! Ὡς κατ' οὐδὲν ἐμιμήσω Θεόμανδρον τὸν Κυρηναῖον, ὅν φησι Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ εὐδαιμονίας περιιόντα ἐπαγγέλλεσθαι διδάσκειν εὐτυχίαν. Ἐρωτοδιδάσκαλε, οὐδὲν ἄρα διαφέρεις Ἀμάσιος τοῦ Ἠλείου, ὅν Θεόφραστος ἐν τῷ Ἐρωτικῷ περὶ τοὺς ἔρωτας δεινὸν γεγονέναι λέγει. Οὐκ ἂν ἁμάρτοι δέ τις σὲ καὶ πορνογράφον καλῶν, ὡς Ἀριστείδην καὶ Παυσανίαν, ἔτι δὲ Νικοφάνη, τοὺς ζωγράφους. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν ὡς ταῦτα καλῶς γραφόντων Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Σικυῶνι πινάκων. Ὦ τῆς καλῆς πολυμαθίας, ἄνδρες φίλοι, τῆς τοῦ γραμματικοῦ τοῦδε, ὃς οὐδ' ἐγκαλύπτεται, ἀλλ' ἀναφανδὸν τὰ Εὐβούλου ἀεὶ ἐκ Κερκώπων λέγει·

> Κόρινθον ἦλθον. Ἡδέως ἐνταῦθά πως
> λάχανόν τι τρώγων ὤκιμον διεφθάρην·
> κἀνταῦθα κατελήρησα τὴν ἐξωμίδα.

Καλός γε ὁ τῶν Κορινθίων σοφιστὴς, ὁ τοῖς μαθηταῖς διηγούμενος, ὅτι Ὤκιμον ἑταίρας ὄνομα. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ, ὦ ᾽ναιδὲς, δράματα ἀπὸ ἑταιρῶν ἔσχε τὰς ἐπιγραφὰς, Θάλαττα Διοκλέους, Φερεκράτους Κοριαννὼ, Εὐνίκου ἢ Φιλυλλίου Ἄντεια, Μενάνδρου δὲ Θαῒς καὶ Φάνιον, Ἀλέξιδος Ὀπώρα, Εὐβούλου Κλεψύδρα. Οὕτω δ' ἐκλήθη αὕτη ἡ ἑταίρα, ἐπειδὴ πρὸς κλεψύδραν συνουσίαζεν, ἕως κενωθῇ, ὡς Ἀσκληπιάδης εἴρηκεν ὁ τοῦ Ἀρείου ἐν τῷ περὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως συγγράμματι, τὸ κύριον αὐτῆς ὄνομα φάσκων εἶναι Μητίχην.

22. Ἔστιν δ' ἑταίρα,

ὡς Ἀντιφάνης φησὶν ἐν Ἀγροίκῳ,

τῷ τρέφοντι συμφορά·
εὐφραίνεται γὰρ, κακὸν ἔχων οἴκοι μέγα.

Διὸ καὶ θρηνῶν τις αὐτὸν παράγεται ὑπὸ Τιμοκλέους ἐν Νεαίρᾳ

Ἀλλ' ἔγωγ', ὁ δυστυχὴς,
Φρύνης ἐρασθεὶς, ἡνίκ' ἔτι τὴν κάππαριν
συνέλεγεν, οὔπω τ' εἶχεν, ὅσα περ νῦν ἔχει,
πάμπολλ' ἀναλίσκων ἐφ' ἑκάστῳ, τῆς θύρας
ἀπεκλειόμην.

Καὶ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δ' Ὀρεσταυτοκλείδης ὁ αὐτὸς Τιμοκλῆς φησι·

Περὶ δὲ τὸν πανάθλιον
εὕδουσι γρᾶες, Νάννιον, Πλαγγὼν, Λύκα,
Γνάθαινα, Φρύνη, Πυθιονίκη, Μυῤῥίνη,
Χρυσὶς, Κοναλλὶς, Ἱερόκλεια, Λοπάδιον.

Τούτων τῶν ἑταιρῶν καὶ Ἄμφις μνημονεύει ἐν Κουρίδι, λέγων·

Τυφλὸς ὁ πλοῦτος εἶναί μοι δοκεῖ,
Ὅστις γε παρὰ ταύτην μὲν οὐκ εἰσέρχεται,
Παρὰ δὲ Σινώπῃ καὶ Λύκᾳ καὶ Ναννίῳ,
ἑτέραις τε τοιαύταισι παγίσι τοῦ βίου
ἔνδον κάθητ' ἀπόπληκτος, οὐδ' ἐξέρχεται.

(568) 23. Ἄλεξις δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Ἰσοστάσιον τὴν ἑταιρικὴν παρασκευὴν καὶ τὰς δι' ἐπιτεχνήσεως κομμώσεις τῶν ἑταιρῶν οὕτως ἐκτίθεται·

Πρῶτα μὲν γὰρ πρὸς τὸ κέρδος καὶ τὸ συλᾶν τοὺς πέλας
πάντα τἄλλ' αὐταῖς πάρεργα γίγνεται· ῥάπτουσι δὲ
πᾶσιν ἐπιβουλάς. Ἐπειδὰν δ' εὐπορήσωσίν ποτε,

ἀνέλαβον καινὰς ἑταίρας, πρωτοπείρους τῆς τεχνης.
Εὐθὺς ἀναπλάττουσι ταύτας, ὥστε μήτε τοὺς τρόπους
μήτε τὰς ὄψεις ὁμοίας διατελεῖν οὔσας ἔτι.
Τυγχάνει μικρά τις οὖσα· φελλὸς ἐν ταῖς βαυκίσιν
ἐγκεκάττυται. Μακρά τις· διάβαθρον λεπτὸν φορεῖ,
τήν τε κεφαλὴν ἐπὶ τὸν ὦμον καταβαλοῦσ' ἐξέρχεται·
τοῦτο τοῦ μήκους ἀφεῖλεν. Οὐκ ἔχει τις ἰσχία·
ὑπενέδυσ' ἐῤῥαμμέν' αὐτήν· ὥστε τὴν εὐπυγίαν
ἀναβοᾶν τοὺς εἰσιδόντας. Κοιλίαν ἁδρὰν ἔχει·
στηθί' ἔστ' αὐταῖσι τούτων ὧν ἔχουσ' οἱ κωμικοί
ὀρθὰ προσθεῖσαι τοιαῦτα γοῦν αὐτῶν τῆς κοιλίας,
ὡσπερεὶ κοντοῖσι τούτοις εἰς τὸ πρόσθ' ἀπήγαγον.
Τὰς ὀφρῦς πυῤῥὰς ἔχει τις· ζωγραφοῦσιν ἀσβόλῳ.
Συμβέβηκ' εἶναι μέλαιναν· κατέπλασε ψιμυθίῳ.
Λευκόχρως λίαν τις ἐστί· παιδέρωτ' ἐντρίβεται.
Καλὸν ἔχει τοῦ σώματός τι· τοῦτο γυμνὸν δείκνυται.
Εὐφυεῖς ὀδόντας ἔσχεν· ἐξ ἀνάγκης δεῖ γελᾶν,
ἵνα θεωρῶσ' οἱ παρόντες τὸ στόμ', ὡς κομψὸν φορεῖ.
Ἂν δὲ μὴ χαίρῃ γελῶσα, διατελεῖ τὴν ἡμέραν
ἔνδον, ὥσπερ τοῖς μαγείροις ἃ παράκειθ' ἑκάστοτε,
ἡνίκ' ἂν πωλῶσιν αἰγῶν κρανία, ξυλήφιον
μυῤῥίνης ἔχουσα λεπτὸν ὀρθὸν ἐν τοῖς χείλεσιν·
ὥστε τῷ χρόνῳ σέσηρεν, ἄν τε βούλητ', ἄν τε μή.
Ὄψεις διὰ τούτων σκευοποιοῦσι τῶν τεχνῶν.

24. Διὸ συμβουλεύω σοι, Θετταλὲ ποικιλόδιφρε, τὰς ἐπὶ τῶν οἰκημάτων ἀσπάζεσθαι, καὶ μὴ καταναλίσκειν εἰς οὐδὲν δέον τὰ τῶν υἱῶν κέρματα. Ὄντως γὰρ ἄριστα χωλὸς οἰφεῖς, τοῦ κρηπιδοποιοῦ πατρὸς οὐ πολλά σε σωφρονίσαντος καὶ διδάξαντος σκύτη βλέπειν. Ἢ οὐκ

[redacted]

οἶδας κατὰ τὴν Εὐβούλου Παννυχίδα τὰς φειδωλοὺς κερμάτων παλευτρίας, πώλους Κύπριδος ἐξησκημένας,

γυμνὰς ἐφεξῆς ἐπὶ κέρως τεταγμένας,
ἐν λεπτοπήνοις ὕφεσιν ἑστώσας, οἵας
Ἠριδανὸς ἁγνοῖς ὕδασι κηπεύει κόρας·
παρ᾽ ὧν βεβαίως ἀσφαλῶς τ᾽ ἔξεστί σοι
μικροῦ πρίασθαι κέρματος τὴν ἡδονήν.

Καὶ ἐν Ναννίῳ, εἰ Εὐβούλου τὸ δρᾶμα, καὶ μὴ Φιλίππου, φησίν·

Ὅστις λέχη γὰρ σκότια νυμφεύει λάθρᾳ,
πῶς οὐχὶ πάντων ἐστὶν ἀθλιώτατος;
ἐξὸν θεωρήσαντι πρὸς τὸν ἥλιον
γυμνὰς ἐφεξῆς ἐπὶ κέρως τεταγμένας,
ἐν λεπτοπήνοις ὕφεσιν ἑστώσας, οἵας
Ἠριδανὸς ἁγνοῖς ὕδασι κηπεύει κόρας,
μικροῦ πρίασθαι κέρματος τὴν ἡδονήν·
(569) καὶ μὴ λαθραίαν κύπριν, αἰσχίστην νόσων
πασῶν, διώκειν, ὕβρεος, οὐ πόθου χάριν.
Ἑλλάδος ἔγωγε τῆς ταλαιπώρου στένω,
ἣ Κυδίαν ναύαρχον ἐξεπέμψατο.

Ἐπιτιμᾷ δὲ καὶ Ξέναρχος ἐν Πεντάθλῳ τοῖς παραπλησίως σοι βιοῦσι, καὶ ἐσπουδακόσι περὶ τὰς μεγαλομίσθους ἑταίρας καὶ τὰς ἐλευθέρας τῶν γυναικῶν, ταυτὶ λέγων·

Δεινά, δεινά, κοὐκ ἀνασχετὰ
ἐν τῇ πόλει πράττουσιν οἱ νεώτεροι.
Ὅπου γὰρ οὐσῶν μειρακῶν μάλ᾽ εὐπρεπῶν
ἐπὶ τοῖσι πορνείοισιν, ἃς ἔξεσθ᾽ ὁρᾶν
εἱληθερούσας, στέρν᾽ ἀπημφιεσμένας,
γυμνάς, ἐφεξῆς τ᾽ ἐπὶ κέρως τεταγμένας·

ὧν ἔστιν ἐκλεξάμενον ᾗ τις ἥδεται,
λεπτῇ, παχείᾳ, στρογγύλῃ, μακρᾷ, ῥικνῇ,
νέᾳ, παλαιᾷ, μεσοκόπῳ, πεπαιτέρᾳ·
μὴ κλίμακ' αἰτησάμενον εἰσβῆναι λάθρᾳ,
μηδὲ δι' ὀπῆς κάτωθεν ἐκδῦναι στέγης,
μηδ' ἐν ἀχύροισιν εἰσενεχθῆναι τέχνῃ.
Αὗται βιάζονται γάρ, εἰσέλκουσί τε
τοὺς μὲν γέροντας ὄντας ἐπικαλούμεναι
πατρίδια, τοὺς δ' ἀπφάρια, τοὺς νεωτέρους.
Καὶ τῶνδ' ἑκάστην ἔστιν ἀδεῶς, εὐτελῶς,
μεθ' ἡμέραν, πρὸς ἑσπέραν, πάντας τρόπους·
τὰς δ' οὔτ' ἰδεῖν ἔστ', οὔθ' ὁρῶντ' ἰδεῖν σαφῶς,
ἀεὶ δὲ τετρεμαίνοντα καὶ φοβούμενον
ἐν χειρὶ τὴν ψυχὴν ἔχοντα, δεδιότα·
ἃς πῶς ποτ', ὦ δέσποινα ποντία Κύπρι,
βινεῖν δύνανται, τῶν Δρακοντείων νόμων
ὁπόταν ἀναμνησθῶσι προσκινούμενοι;

25. Καὶ Φιλήμων δ' ἐν Ἀδελφοῖς προσιστορῶν, ὅτι πρῶτος Σόλων διὰ τὴν τῶν νέων ἀκμὴν ἔστησεν ἐπὶ οἰκημάτων γύναια πριάμενος, καθὰ καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἱστορεῖ ἐν τρίτῳ Κολοφωνιακῶν, φάσκων αὐτὸν καὶ πανδήμου Ἀφροδίτης ἱερὸν πρῶτον ἱδρύσασθαι ἀφ' ὧν ἠγγυρίσαντο αἱ προστᾶσαι τῶν οἰκημάτων. Ἀλλ' ὅ γε Φιλήμων οὕτως φησί·

Σὺ δ' εἰς ἅπαντας εὗρες ἀνθρώπους, Σόλων·
σὲ γὰρ λέγουσι τοῦτ' ἰδεῖν πρῶτον βροτῶν,
δημοτικόν, ὦ Ζεῦ, πρᾶγμα καὶ σωτήριον·
καί μοι λέγειν τοῦτ' ἐστὶν ἁρμοστόν, Σόλων·
μεστὴν ὁρῶντα τὴν πόλιν νεωτέρων,
τούτους τ' ἔχοντας τὴν ἀναγκαίαν φύσιν,

ἁμαρτάνοντάς τ᾽ εἰς ὃ μὴ προσῆκον ἦν,
στῆσαι πριάμενόν τοι γυναῖκας κατὰ τόπους
κοινὰς ἅπασι καὶ κατεσκευασμένας.
Ἑστᾶσι γυμναὶ, μὴ ᾽ξαπατηθῇς, πάνθ᾽ ὅρα.
Οὐκ εὖ σεαυτοῦ τυγχάνεις ἔχων· * *
* * ἔχεις πως· ἡ θύρα ᾽στ᾽ ἀνεῳγμένη.
Εἷς ὀβολός· εἰσπήδησον· οὐκ ἔστ᾽ οὐδὲ εἷς
ἀκκισμὸς, οὐδὲ λῆρος, οὐδ᾽ ὑφήρπασεν·
ἀλλ᾽ εὐθὺς, ὡς βούλει σὺ, χὤν βούλει τρόπον.
᾽Εξῆλθες· οἰμώζειν λέγ᾽, ἀλλοτρία ᾽στὶ σοι.

Καὶ ᾽Ασπασία δὲ ἡ Σωκρατικὴ ἐνεπορεύετο πλήθη καλῶν γυναικῶν, καὶ ἐπλήθυνεν ἀπὸ τῶν ταύτης ἑταιρίδων ἡ Ἑλλὰς, ὡς καὶ ὁ χαρίεις ᾽Αριστοφάνης παρασημαίνε-
(570) ται, λέγων τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ὅτι Περικλῆς διὰ τὸν ᾽Ασπασίας ἔρωτα καὶ τὰς ἁρπασθείσας ἀπ᾽ αὐτῆς θεραπαίνας ὑπὸ Μεγαρέων ἀνεῤῥίπισε·

Πόρνην δὲ Σιμαίθαν ἰόντες Μεγάραδε
νεανίαι κλέπτουσι μεθυσοκότταβοι·
κᾆθ᾽ οἱ Μεγαρῆς ὀδύναις πεφυσιγγωμένοι
ἀντεξέκλεψαν ᾽Ασπασίας πόρνας δύο·
κἀκεῖθεν ἀρχὴ τοῦ πολέμου κατεῤῥάγη
Ἕλλησι πᾶσιν, ἐκ τριῶν λαικαστριῶν.

26. Τῶν οὖν μεγαλομίσθων ἑταιρῶν ἀποτρέπω σε, γραμματικώτατε, διότι

τὰς μὲν ἄλλας ἔστιν αὐλούσας ἰδεῖν
αὐλητρίδας πάσας ᾽Απόλλωνος νόμον,
* * * * Διὸς νόμον·
αὗται δὲ μόνον αὐλοῦσιν Ἱέρακος νόμον·

᾽Επικράτης φησὶν ἐν ᾽Αντιλαΐδι. ᾽Εν ᾧ δράματι καὶ περὶ τῆς πολυθρυλλήτου Λαΐδος τάδε λέγει·

Αὕτη δὲ Λαῒς ἀργός ἐστι καὶ πότις,
τὸ καθ᾽ ἡμέραν ὁρῶσα πίνειν κἀσθίειν
μόνον, πεπονθέναι δὲ ταὐτά μοι δοκεῖ
τοῖς ἀετοῖς· οὗτοι γὰρ ὅταν ὦσιν νέοι,
ἐκ τῶν ὀρῶν πρόβατ᾽ ἐσθίουσι καὶ λαγως,
μετέωρ᾽ ἀναρπάζοντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος·
*ὅταν δὲ γηράσκωσιν ἤδη τότε * **
ἐπὶ τοὺς νεὼς ἵζουσι πεινῶντες κακῶς·
κἄπειτα τοῦτ᾽ εἶναι νομίζεται τέρας.
Καὶ Λαῒς ὀρθῶς γοῦν νομίζοιτ᾽ ἂν τέρας.
Αὕτη γὰρ, ὁπότ᾽ ἦν μὲν νεοττὸς καὶ νέα,
ὑπὸ τῶν στατήρων ἦν ἀπηγριωμένη,
εἶδες δ᾽ ἂν αὐτῆς Φαρνάβαζον θᾶττον ἄν·
ἐπεὶ δὲ δολιχὸν τοῖς ἔτεσιν ἤδη τρέχει,
τὰς ἁρμονίας τε διαχαλᾷ τοῦ σώματος,
ἰδεῖν μὲν αὐτὴν ῥᾷόν ἐστι καὶ πτύσαι·
ἐξέρχεταί τε πανταχόσ᾽ ἤδη πιομένη,
δέχεται δὲ καὶ στατῆρα καὶ τριώβολον,
προσίεται δὲ καὶ γέροντα καὶ νέον·
οὕτω δὲ τιθασὸς γέγονεν, ὥστ᾽, ὦ φίλτατε,
τἀργύριον ἐκ τῆς χειρὸς ἤδη λαμβάνει.

Μνημονεύει δὲ τῆς Λαΐδος καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Γεροντομανίᾳ, καὶ ἄλλας ἑταίρας αὐτῇ συγκαταλέγει, δια τούτων·

Τὴν ἐκ Κορίνθου Λαΐδ᾽ οἶσθα; Β. Πῶς γὰρ οὔ;
τὴν ἡμετέρειον. Α. Ἦν ἐκείνῃ τις φίλη
Ἄντεια. Β. Καὶ τοῦθ᾽ ἡμέτερον ἦν παίγνιον.
*Α. Νὴ τὸν Δί᾽, ἤνθει τότε Λαγίσκη· * **
** * * * * ἦν δὲ τότε*
καὶ Θεολύτη μάλ᾽ εὐπρόσωπος, καὶ καλη

ὑπέφαιν' ἐσομένη * * * *
* * δ' Ὤκιμον λαμπρὸν πάνυ.

27. Ταῦτά σοι παραινεῖν ἔχω, ἑταῖρε Μυρτίλε. Καὶ κατὰ τὴν Φιλεταίρου Κυνηγίδα

Παῦσαι γέρων ὢν τοὺς τρόπους. Οὐκ οἶσθ', ὅτι
ἥδιστόν ἐστιν, ἀποθανεῖν βινοῦνθ' ἅμα,
ὥσπερ λέγουσιν ἀποθανεῖν Φορμίσιον.

Ἢ ἥδιστόν ἐστί σοι, ὡς ἐν Μαραθωνίοις φησὶ Τιμοκλῆς,

Ὅσον τὸ μεταξὺ μετὰ κορίσκης ἢ μετὰ
χαμαιτύπης τὴν νύκτα κοιμᾶσθαι. Βαβαί.
Ἡ στιφρότης, τὸ χρῶμα, πνεῦμα, δαίμονες.
Τὸ μὴ σφόδρ' εἶναι πάνθ' ἕτοιμα, δεῖν δέ τι
(571) ἀγωνιᾶσαι, καὶ ῥαπισθῆναί τε καὶ
πληγὰς λαβεῖν ἁπαλαῖσι χερσίν· ἡδύ γε
νὴ τὸν Δία τὸν μέγιστον.

Ἔτι πολλὰ τοῦ Κυνούλκου θέλοντος λέγειν, καὶ τοῦ Μάγνου ἐπιῤῥαπίσαι βουληθέντος αὐτὸν εἰς τιμὴν τοῦ Μυρτίλου, φθάσας ὁ Μυρτίλος, (διήχθρευε γὰρ τῷ Σύρῳ,) ἔφη· Οὐχ ὧδ' ἐμόγησαν

ἐλπίδες, ὥστ' ἐχθρῶν συμμαχίας καλέσαι·

φησὶν ὁ Καλλίμαχος. Οὐ γὰρ αὐτάρκεις ἡμεῖς ἀμύνασθαι, ὦ Κύνουλκε;

Ὡς σκαιὸς εἶ κἄγροικος, αἰσχροεπῶν· ἔα,
ἐπαρίστερ' ἐν τῷ στόματι τὴν γλῶτταν φορεῖς·

κατὰ τὴν Ἐφίππου Φιλύραν. Δοκεῖς γάρ μοι ἐκείνων εἷς εἶναι,

οὓς ἐδίδαξαν ἀριστερὰ γράμματα Μοῦσαι·

ὥς τις ἔφη τῶν παρῳδῶν.

28. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες σύσσιτοι, οὐ κατὰ τὰς Μεταγένους Αὔρας ἢ τὸν Ἀριστανόρου Μαμμάκυθον

ὑμῖν ὀρχηστρίδας εἶπον ἑταίρας
ὡραίας πρότερον, νῦν δ' οὐχ ὑμῖν ἀγορεύω
ἄρτι χνοαζούσας αὐλητρίδας, αἵ τε τάχιστα
ἀνδρῶν φορτηγῶν ὑπὸ γούνατα μισθοῦ ἔλυσαν·

ἀλλὰ περὶ τῶν ὄντως ἑταιρῶν τὸν λόγον πεποίημαι, τουτέστι τῶν φιλίαν ἄδολον συντηρεῖν δυναμένων· ἃς οὐ Κύνουλκος τολμᾷ λοιδορεῖν, μόνας τε τῶν ἄλλων γυναικῶν τῷ τῆς φιλίας ὀνόματι προσηγορευμένας, ἢ ἀπὸ τῆς παρ' Ἀθηναίοις καλουμένης ἑταίρας τῆς Ἀφροδίτης. Περὶ ἧς φησιν ὁ Ἀθηναῖος Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς περὶ θεῶν οὕτως, ἑταίραν δὲ τὴν Ἀφροδίτην τὴν τοὺς ἑταίρους καὶ τὰς ἑταίρας συνάγουσαν· τοῦτο δ' ἐστὶ φίλας. Καλοῦσι γοῦν καὶ αἱ ἐλεύθεραι γυναῖκες ἔτι καὶ νῦν καὶ αἱ παρθένοι τὰς συνήθεις καὶ φίλας ἑταίρας, ὡς ἡ Σαπφώ·

Τάδε νῦν ἑτάραις ταῖσιν ἐμαῖς τερπνὰ καλῶς ἀείσω.

καὶ ἔτι·

Λατὼ καὶ Νιόβα μάλα μὲν φίλαι ἦσαν ἑταῖραι.

Καλοῦσι δὲ καὶ τὰς μισθαρνούσας ἑταίρας, καὶ τὸ ἐπὶ συνουσίαις μισθαρνεῖν, ἑταιρεῖν, οὐκ ἔτι πρὸς τὸ ἔτυμον ἀναφέροντες, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημονέστερον, καθὸ καὶ Μένανδρος ἐν Παρακαταθήκῃ ἀπὸ τῶν ἑταιρῶν τοὺς ἑταίρους διαστέλλων φησί·

Πεποιήκατ' ἔργον οὐχ ἑταίρων * *
* * * ταὐτὰ δ' ὄντα γράμματα
τὴν προσαγόρευσιν οὐ σφόδρ' εὔσημον ποιεῖ.

29. Περὶ δὲ τῶν ἑταιρῶν Ἔφιππος ἐν Ἐμπολῇ τάδε φησίν·

Ἔπειτά γ' εἰσιόντ', ἐὰν λυπούμενος
τύχῃ τις ἡμῶν, ἐκολάκευσεν ἡδέως·
ἐφίλησεν, οὐχὶ συμπιέσασα τὸ στόμα,

ὥσπερ πολέμιον, ἀλλὰ τοῖσι στρουθίοις
χαινοῦσ᾽ ὁμοίως· ᾖσε, παρεμυθήσατο,
ἐποίησέ θ᾽ ἱλαρὸν, εὐθέως τ᾽ ἀφεῖλε πᾶν
αὐτοῦ τὸ λυποῦν, κἀπέδειξεν ἵλεων.

Εὔβουλος δ᾽ ἐν Καμπυλίωνι, κοσμίαν ἑταίραν παράγων, φησίν·

Ὡς δ᾽ ἐδείπνει κοσμίως,
οὐχ ὥσπερ ἄλλαι, τῶν πράσων ποιούμεναι
τολύπας, ἔσαττον τὰς γνάθους καὶ τῶν κρεῶν
(572) ἀπέβρυκον αἰσχρῶς, ἀλλ᾽ ἑκάστου μικρὸν ἂν
ἀπεγεύεθ᾽, ὥσπερ παρθένος Μιλησία.

Ἀντιφάνης Ὑδρίᾳ·

Οὗτος δ᾽ ὃν λέγω
ἐκ γειτόνων αὐτῷ κατοικούσης τινὸς,
ἰδὼν ἑταίρας εἰς ἔρωτ᾽ ἀφίκετο,
ἀστῆς, ἐρήμου δ᾽ ἐπιτρόπου καὶ συγγενῶν,
ἦθός τι χρυσοῦν πρὸς ἀρετὴν κεκτημένης,
ὄντως ἑταίρας. Αἱ μὲν ἄλλαι τοὔνομα
βλάπτουσι τοῖς τρόποις γὰρ ὄντως ὂν καλόν.

Ἀναξίλας Νεοττίδι·

Ἐὰν δέ τις μέτρια λέγουσα * *
τοῖς δεομένοις τινῶν ὑπουργῇ πρὸς χάριν,
ἐκ τῆς ἑταιρίας ἑταίρα τοὔνομα
προσηγορεύθη. Καὶ σὺ νῦν οὐχ, ὡς λέγεις,
πόρνης, ἑταίρας δ᾽ εἰς ἔρωτα τυγχάνεις
ἐληλυθώς· ἆρ᾽ ὡς ἀληθῶς ἐστι γοῦν
ἁπλῆ τις; Β. Ἀστεία μὲν οὖν, νὴ τὸν Δία.

30. Ὁ δὲ ὑμέτερος φιλοσοφομειρακίσκος τοιοῦτος, οἷον Ἄλεξις ἢ Ἀντιφάνης ἐν Ὕπνῳ παράγει·

Διὰ ταῦθ᾽ ὁ πόρνος οὗτος οὐδὲ τῶν πράσων

ἑκάστοτ' ἐπιδειπνεῖ μεθ' ἡμῶν· τοῦτο δ' ἦν,
ἵνα μή τι λυπήσειε τὸν ἐραστὴν φιλῶν.

Καλῶς δὲ περὶ τῶν τοιούτων Ἔφιππος ἐν Σαπφοῖ φησιν·

Ὅταν γὰρ ὢν νέος
ἀλλότριον ἐλθὼν ὄψον ἐσθίειν μάθῃ,
ἀσύμβολόν τε χεῖρα προσβάλῃ βορᾷ,
διδόναι νόμιζ' αὐτὸν σὺ τῆς νυκτὸς λόγον.

Τὰ αὐτὰ εἴρηκε καὶ Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου.

31. Περὶ δὲ τῶν ἑταιρῶν καὶ Φιλέταιρος ἐν Κυνηγίδι τάδε φησίν·

Οὐκ ἐτὸς Ἑταίρας ἱερόν ἐστι πανταχοῦ,
ἀλλ' οὐχὶ γαμετῆς οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Οἶδα δὲ καὶ ἑορτὴν τὴν Ἑταιρίδεια, ἀγομένην ἐν Μαγνησίᾳ, οὐ διὰ τὰς ἑταίρας, ἀλλὰ δι' ἑτέραν αἰτίαν, ἧς μνημονεύει Ἡγήσανδρος, ἐν ὑπομνήμασι γράφων ὧδε· „Τὴν τῶν Ἑταιριδείων ἑορτὴν συντελοῦσι Μάγνητες. Ἱστοροῦσι δὲ, πρῶτον Ἰάσονα, τὸν Αἴσονος, συναγαγόντα τοὺς Ἀργοναύτας, ἑταιρείῳ Διὶ θῦσαι, καὶ τὴν ἑορτὴν Ἑταιρίδεια προσαγορεῦσαι. Θύουσι δὲ καὶ οἱ Μακεδόνων βασιλεῖς τὰ Ἑταιρίδεια.“ Πόρνης δὲ Ἀφροδίτης ἱερόν ἐστι παρὰ Ἀβυδηνοῖς, ὥς φησι Πάμφιλος· κατεχομένης γὰρ τῆς πόλεως δουλείᾳ, τοὺς φρουροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ ποτε θύσαντας, ὡς ἱστορεῖ Κλεάνθης ἐν τοῖς Μυθικοῖς, καὶ μεθυσθέντας ἑταίρας πλείονας προσλαβεῖν, ὧν μίαν, κατακοιμηθέντας αὐτοὺς ἰδοῦσαν, ἀνελομένην τὰς κλεῖς καὶ τὸ τεῖχος ὑπερβᾶσαν, ἀπαγγεῖλαι τοῖς Ἀβυδηνοῖς. Τοὺς δ' αὐτίκα μεθ' ὅπλων ἀφικομένους ἀνελεῖν μὲν τοὺς φύλακας, κρατήσαντας δὲ τῶν τειχῶν καὶ γενομένους ἐγκρατεῖς, τῆς ἐλευθερίας χαριστή-

ρια τῇ πόρνῃ ἀποδιδόντας, Ἀφροδίτης πόρνης ναὸν ἱδρύσασθαι.“ Ἄλεξις δ' ὁ Σάμιος ἐν δευτέρῳ Ὥρων Σαμιακῶν· „Τὴν ἐν Σάμῳ Ἀφροδίτην, ἣν οἱ μὲν ἐν Καλάμοις καλοῦσιν, οἱ δὲ ἐν Ἕλει, Ἀττικαὶ, φησὶν, ἑταῖραι ἱδρύσαντο αἱ συνακολουθήσασαι Περικλεῖ, ὅτε ἐπολιόρ-
(573) κει τὴν Σάμον, ἐργασάμεναι ἱκανῶς ἀπὸ τῆς ὥρας.“ Εὐάλκης δὲ ἐν τοῖς Ἐφεσιακοῖς καὶ ἐν Ἐφέσῳ φησὶν ἱερὰ ἱδρῦσθαι ἑταίρᾳ Ἀφροδίτῃ. Κλέαρχος δ' ἐν πρώτῳ Ἐρωτικῶν „Γύγης (φησὶν), ὁ Λυδῶν βασιλεὺς, οὐ μόνον περὶ ζῶσαν τὴν ἐρωμένην περιβόητος γέγονεν, ἐγχειρίσας αὑτόν τε καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκείνῃ πᾶσαν, ἀλλὰ καὶ, τελευτησάσης, συναγαγὼν τοὺς ἐκ τῆς χώρας Λυδοὺς πάντας, ἔχωσε μὲν Λυδίας τὸ νῦν ἔτι καλούμενον τῆς ἑταίρας μνῆμα, εἰς ὕψος ἄρας, ὥστε, περιοδεύοντος αὐτοῦ τὴν ἐντὸς τοῦ Τμώλου χώραν, οὗ ἂν ἐπιστραφεὶς τύχοι, καθορᾶν τὸ μνῆμα, καὶ πᾶσι τοῖς τὴν Λυδίαν οἰκοῦσιν ἄποπτον εἶναι.“ Δημοσθένης δ' ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας λόγῳ, (εἰ γνήσιος,) ὃν Ἀπολλόδωρος εἴρηκε, φησί· „Τὰς μὲν ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκα ἔχομεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν παλλακείας, τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως καὶ τῶν ἔνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν.“

32. Καταλέξω δέ σοι, Κύνουλκε, Ἰωνικήν τινα ῥῆσιν, ἐκτείνας κατὰ τὸν Αἰσχύλον, περὶ ἑταιρῶν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς καλῆς Κορίνθου, ἐπειδή μοι τὴν αὐτόθι σοφιστείαν ὠνείδισας. Νόμιμόν ἐστιν ἀρχαῖον ἐν Κορίνθῳ, ὡς καὶ Χαμαιλέων ὁ Ἡρακλεώτης ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ Πινδάρου, ὅταν ἡ πόλις εὔχηται περὶ μεγάλων τῇ Ἀφροδίτῃ, συμπαραλαμβάνεσθαι πρὸς τὴν ἱκετείαν τὰς ἑταίρας ὡς πλείστας, καὶ ταύτας προσεύχεσθαι τῇ θεῷ, καὶ ὕστε-

ρον ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς παρεῖναι. Καὶ ὅτε δὴ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὴν στρατείαν ἦγεν ὁ Πέρσης, ὡς καὶ Θεόπομπος ἱστορεῖ, καὶ Τίμαιος ἐν τῇ ἑβδόμῃ, αἱ Κορίνθιαι ἑταῖραι ηὔξαντο ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας εἰς τὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐλθοῦσαι νεών. Διὸ καὶ Σιμωνίδης, ἀναθέντων τῶν Κορινθίων πίνακα τῇ θεῷ, τὸν ἔτι καὶ νῦν διαμένοντα, καὶ τὰς ἑταίρας ἰδίᾳ γραψάντων, τὰς τότε ποιησαμένας τὴν ἱκετείαν, καὶ ὕστερον παρούσας, συνέθηκε τόδε τὸ ἐπίγραμμα·

Αἵδ᾽ ὑπὲρ Ἑλλάνων τε καὶ εὐθυμάχων πολιτᾶν
ἔσταθεν εὔχεσθαι Κύπριδι δαιμονίᾳ.
Οὐ γὰρ τοξοφόροισιν ἐμήσατο δῖ᾽ Ἀφροδίτα
Πέρσαις Ἑλλάνων ἀκρόπολιν προδόμεν.

Καὶ οἱ ἰδιῶται δὲ κατεύχονται τῇ θεῷ, τελεσθέντων περὶ ὧν ἂν ποιῶνται τὴν δέησιν, ἀπάξειν αὐτῇ τακτὰς ἑταίρας.

33. Ὑπάρχοντος οὖν τοῦ τοιούτου νομίμου περὶ τὴν θεὸν, Ξενοφῶν ὁ Κορίνθιος, ἐξιὼν εἰς Ὀλυμπίαν ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, καὶ αὐτὸς ἀπάξειν ἑταίρας ηὔξατο τῇ θεῷ νικήσας. Πίνδαρός τε τὸ μὲν πρῶτον ἔγραψεν εἰς αὐτὸν ἐγκώμιον, οὗ ἡ ἀρχή·

Τρισολυμπιονίκαν ἐπαινέων οἶκον.

Ὕστερον δὲ καὶ σκόλιον τὸ παρὰ τὴν θυσίαν ᾀσθὲν, ἐν ᾧ τὴν ἀρχὴν εὐθέως πεποίηται πρὸς τὰς ἑταίρας, αἳ, παραγενομένου τοῦ Ξενοφῶντος καὶ θύοντος τῇ Ἀφροδίτῃ, συνέθυσαν. Διόπερ ἔφη·

Ὦ Κύπρου δέσποινα, τεὸν
δεῦτ᾽ ἐς ἄλσος φορβάδων
(574) κορᾶν ἀγέλαν ἑκατόγγυιον Ξενοφῶν
τελείαις ἐπήγαγ᾽ εὐχωλαῖς ἰανθείς.

Ἤρξατο δ᾽ οὕτως τοῦ μέλους·

Πολύξειναι νεάνιδες, ἀμφίπολοι
Πειθοῦς ἐν ἀφνειῷ Κορίνθῳ,
αἵτε τᾶς χλωρᾶς λιβάνου ξανθὰ δάκρυα θυμιᾶτε
πολλάκις ματέρας ἐρώτων
οὐρανίαν πτάμεναι
νοήματι ποττὰν Ἀφροδίταν,
ὑμῖν ἄνωθεν ἀπαγορίας
ἔπορεν, ὦ παῖδες, ἐρατειναῖς ἐν εὐναῖς
μαλθακᾶς ὥρας ἀπὸ καρ-
πὸν δρέπεσθαι. Σὺν δ᾽ ἀνάγκᾳ πᾶν καλόν.

Ἀρξάμενός θ᾽ οὕτως, ἑξῆς φησιν·

Ἀλλὰ θαυμάζω, τί με λεξοῦντι δμοῦ
δεσπόται τοιάνδε μελίφρονος ἀρχὰν
εὑρόμενον σκολίου,
ξυνάορον ξυναῖς γυναιξί.

Δῆλον γὰρ, ὅτι πρὸς τὰς ἑταίρας διαλεγόμενος ἠγωνία, ποῖόν τι φανήσεται τοῖς Κορινθίοις τὸ πρᾶγμα. Πιστεύων δὲ, ὡς ἔοικεν, αὐτὸς αὐτῷ πεποίηκεν εὐθέως·

Ἐδιδάξαμεν χρυσὸν καθαρᾷ βασάνῳ.

Ὅτι δὲ καὶ Ἀφροδίσια ἴδια ἄγουσιν αὐτόθι αἱ ἑταῖραι, Ἄλεξις ἐν Φιλούσῃ φησίν·

Ἀφροδίσι᾽ ἦγε ταῖς ἑταίραις ἡ πόλις,
ἕτερα δὲ χωρίς ἐστι ταῖς ἐλευθέραις.
Ταῖς ἡμέραις ταύταις δὲ κωμάζειν ἔθος
ἐστὶν νόμος τε τὰς ἑταίρας ἐνθάδε
**   *   μεθ᾽ ἡμῶν.*

34. *Ἐν δὲ Λακεδαίμονι, ὥς φησι Πολέμων ὁ περιηγητὴς ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι ἀναθημάτων, εἰκών ἐστι τῆς διαβοήτου ἑταίρας Κοττίνας, ἥν φησι καὶ βοῦν ἀναθεῖναι χαλκῆν, γράφων οὕτως· „Καὶ τὸ Κοττίνας δὲ*

τῆς ἑταίρας εἰκόνιον, ἧς διὰ τὴν ἐπιφάνειαν οἴκημά τι λέγεται καὶ νῦν, ἐγγυτάτω τῆς Κολώνης, ἵνα τὸ Διονύσιόν ἐστιν, ἐπιφανὲς καὶ πολλοῖς ἐγνωσμένον τῶν ἐν τῇ πόλει. Ἀνάθημα δ' αὐτῆς ἐστιν ὑπὲρ τὸ τῆς Χαλκιοίκου, βοίδιόν τι χαλκοῦν, καὶ τὸ προειρημένον εἰκόνιον.“ Ἀλκιβιάδης δ' ὁ καλός, ἐφ' οὗ τις τῶν κωμικῶν ἔφη,

Ἀλκιβιάδην τὸν ἁβρόν, ὦ γῆ καὶ θεοί,
ὃν ἡ Λακεδαίμων μοιχὸν ἐπιθυμεῖ λαβεῖν·

ὑπὸ τῆς Ἄγιδος ἀγαπώμενος γυναικὸς ἐπὶ τὰς τῶν ἑταιρίδων θύρας ἐκώμαζεν, ἀπολιπὼν τὰς Λακαίνας καὶ τὰς Ἀττικάς. Μεδοντίδος γοῦν τῆς Ἀβυδηνῆς ἐξ ἀκοῆς ἐρασθεὶς ἔστερξε, καὶ πλεύσας εἰς Ἑλλήσποντον σὺν Ἀξιόχῳ, ὃς ἦν αὐτοῦ τῆς ὥρας ἐραστής, ὥς φησι Λυσίας ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατ' αὐτοῦ λόγῳ, καὶ ταύτης ἐκοινώνησεν αὐτῷ. Καὶ ἑτέρας δὲ δύο ἑταίρας ἐπήγετο ἀεὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, Δαμασάνδραν τῆς Λαΐδος τῆς νεωτέρας μητέρα καὶ Θεοδότην· ὑφ' ἧς καὶ ἀποθανὼν ἐκηδεύθη ἐν Μελίσσῃ, κώμῃ τῆς Φρυγίας, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ Φαρναβάζου. Εἴδομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸ ἐν Μελίσσῃ τοῦ Ἀλκιβιάδου μνῆμα, ἐκ Συνάδων εἰς Μητρόπολιν ἀφικνούμενοι· ἐν ᾧ καὶ κατ' ἔτος θύεται βοῦς, διακελευσαμένου τοῦτο τοῦ πάντ' ἀρίστου Ἁδριανοῦ βασιλέως· ὃς καὶ ἀνέστησεν ἐπὶ τῷ μνήματι Παρίου λίθου εἰκόνα τὸν Ἀλκιβιάδην.

(575) 35. Οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν, εἰ ἐξ ἀκοῆς τινες ἠράσθησάν τινων, ὁπότε Χάρης ὁ Μιτιληναῖος ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν ἱστοριῶν τῶν περὶ Ἀλέξανδρόν φησιν, ὀνείρατι θεασαμένους τινάς, οὓς μὴ πρότερον εἶδον, ἐρασθῆναι αὐτῶν· γράφει δὲ οὕτως· „Ὑστάσπῃ νεώτερος ἦν ἀδελφὸς Ζαριάδρης, περὶ ὧν λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι, ὅτι ἐξ Ἀφροδίτης καὶ Ἀδώνιδος ἐγεννήθησαν. Ἐκυρίευσε

δὲ ὁ μὲν Ὑστάσπης Μηδίας καὶ τῆς ὑποκάτω χώρας, ὁ δὲ Ζαριάδρης τῶν ὑπεράνω Κασπίων πυλῶν μέχρι τοῦ Τανάϊδος. Τῶν δὲ ἐπέκεινα τοῦ Τανάϊδος Ομάρτη βασιλεῖ Μαραθῶν θυγάτηρ ἦν ὄνομα Ὀδάτις· περὶ ἧς ἐν ταῖς ἱστορίαις γέγραπται, ὡς ἄρα κατὰ τὸν ὕπνον ἰδοῦσα τὸν Ζαριάδρην ἐρασθείη, τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο κἀκείνῳ πάθος συμπεσεῖν πρὸς αὐτήν. Διετέλουν γοῦν ἀλλήλων ἐπιθυμοῦντες διὰ τὴν κατὰ τὸν ὕπνον φαντασίαν. Ἦν δὲ ἡ Ὀδάτις καλλίστη τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν γυναικῶν, καὶ ὁ Ζαριάδρης δὲ ἦν καλός. Πέμποντος οὖν τοῦ Ζαριάδρου πρὸς τὸν Ὁμάρτην καὶ φιλοτιμουμένου γῆμαι τὴν ἄνθρωπον, οὐ συνετίθετο ὁ Ὁμάρτης διὰ τὸ εἶναι ἀῤῥένων παίδων ἔρημος· ἤθελε γὰρ αὐτὴν δοῦναι ἑνὶ τῶν περὶ αὐτὸν οἰκείων. Καὶ μετ᾽ οὐ πολὺν χρόνον ὁ Ὁμάρτης, συναγαγὼν τοὺς ἐκ τῆς βασιλείας δυνάστας καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς, ἐποιεῖτο τοὺς γάμους, οὐ προειπὼν, ὅτῳ μέλλοι διδόναι τὴν θυγατέρα. Ἀκμαζούσης οὖν τῆς μέθης, εἰσκαλέσας τὴν Ὀδάτιν ὁ πατὴρ εἰς τὸ συμπόσιον εἶπεν, ἀκουόντων τῶν συνδείπνων· „Ἡμεῖς, ὦ θύγατερ Ὀδάτι, νῦν ποιούμεθα τοὺς σοὺς γάμους. Περιβλέψασα οὖν καὶ θεωρήσασα πάντας, λαβοῦσα χρυσῆν φιάλην καὶ πληρώσασα, δὸς ᾧ θέλεις γαμηθῆναι· τούτου γὰρ κεκλήσῃ γυνή.“ Κἀκείνη περιβλέψασα πάντας ἀπῄει δακρύουσα, ποθοῦσα τὸν Ζαριάδρην ἰδεῖν· ἐπεστάλκει γὰρ αὐτῷ, ὅτι μέλλουσιν οἱ γάμοι συντελεῖσθαι. Ὁ δὲ στρατοπεδεύων ἐπὶ τοῦ Τανάϊδος, καὶ διαλαθὼν τὴν στρατοπεδείαν, διέβη μετὰ μόνου τοῦ ἁρματηλάτου, καὶ νυκτὸς ὁρμήσας ἐπὶ τοῦ ἅρματος διῆλθε διὰ τῆς πόλεως, διώξας περὶ τοὺς ὀκτακοσίους σταδίους. Πλησίον δὲ τῆς κώμης γενόμενος, ἐν ᾗ τοὺς γάμους συνετέλουν, καὶ καταλιπὼν ἔν τινι τόπῳ

αὐτῷ ἅρματι τὸν ἁρματηλάτην, προῆγεν ἐνδεδυκὼς στολὴν Σκυθικήν. Καὶ παρελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἰδὼν τὴν Ὀδάτιν ἑστηκυῖαν πρὸ τοῦ κυλικείου καὶ δακρύουσαν, κιρνῶσάν τε βραδέως τὴν φιάλην, εἶπε πλησίον στὰς παρ' αὐτήν· „Ὦ Ὀδάτι, πάρειμι δή σοι, καθάπερ ἠξίωσας, ἐγὼ Ζαριάδρης." Ἡ δὲ κατανοήσασα ξένον ἄνδρα καὶ καλὸν καὶ ὅμοιον τῷ κατὰ τὸν ὕπνον ἑωραμένῳ, περιχαρὴς γενομένη δίδωσιν αὐτῷ τὴν φιάλην· καὶ ὃς ἁρπάσας αὐτὴν ἀπήγαγεν ἐπὶ τὸ ἅρμα, καὶ ἔφυγεν ἔχων τὴν Ὀδάτιν. Οἱ δὲ παῖδες καὶ αἱ θεράπαιναι, συνειδυῖαι τὸν ἔρωτα, κατεσιώπησαν, καὶ κελεύοντος τοῦ πατρὸς καλεῖν, οὐκ ἔφασαν εἰδέναι ὅπου πεπόρευται. Μνημονεύεται δὲ ὁ ἔρως οὗτος παρὰ τοῖς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦσι βαρβάροις, καὶ περισσῶς ἐστι ζηλωτὸς, καὶ τὸν μῦθον τοῦτον ζωγραφοῦσιν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς βασιλείοις, ἔτι δὲ ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκίαις· καὶ ταῖς ἑαυτῶν θυγατράσιν οἱ πολλοὶ τῶν δυναστῶν ὄνομα τίθενται Ὀδάτιν."

(576) 36. Τὸ ὅμοιον ἱστορεῖ γενέσθαι καὶ Ἀριστοτέλης, ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν Πολιτείᾳ γράφων οὕτως· „Φωκαεῖς, οἱ ἐν Ἰωνίᾳ ἐμπορίᾳ χρώμενοι, ἔκτισαν Μασσαλίαν. Εὔξενος δ' ὁ Φωκαεὺς Νάνῳ τῷ βασιλεῖ, (τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ὄνομα,) ἦν ξένος. Οὗτος ὁ Νάνος, ἐπιτελῶν γάμους τῆς θυγατρὸς, κατὰ τύχην παραγενόμενον τὸν Εὔξενον παρακέκληκεν ἐπὶ τὴν θοίνην. Ὁ δὲ γάμος ἐγίγνετο τόνδε τὸν τρόπον. Ἔδει μετὰ τὸ δεῖπνον εἰσελθοῦσαν τὴν παῖδα φιάλην κεκερασμένην ᾧ βούλοιτο δοῦναι τῶν παρόντων μνηστήρων· ᾧ δὲ δοίη, τοῦτον εἶναι νυμφίον. Ἡ δὲ παῖς εἰσελθοῦσα δίδωσιν, εἴτε ἀπὸ τύχης εἴτε καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, τῷ Εὐξένῳ· ὄνομα δ' ἦν τῇ παιδὶ Πέττα. Τούτου δὲ συμπεσόντος καὶ τοῦ πατρὸς

ἀξιοῦντος, ὡς κατὰ θεὸν γενομένης τῆς δόσεως, ἔχειν αὐτὴν, ἔλαβεν ὁ Εὔξενος γυναῖκα, καὶ συνῴκει, μεταθέμενος τοὔνομα Ἀριστοξένην. Καὶ ἔστι γένος ἐν Μασσαλίᾳ ἀπὸ τῆς ἀνθρώπου μέχρι νῦν Πρωτιάδαι καλούμενον· Πρῶτος γὰρ ἐγένετο υἱὸς Εὐξένου καὶ τῆς Ἀριστοξένης."

37. Θεμιστοκλῆς τε, ὥς φησιν Ἰδομενεὺς, οὐχ ἅρμα ζευξάμενος ἑταιρῶν πληθούσης ἀγορᾶς εἰσήλασεν εἰς τὸ ἄστυ; Ἦσαν δὲ αὗται Λάμια, καὶ Σκιώνη, καὶ Σατύρα καὶ Νάννιον. Οὐ καὶ αὐτὸς Θεμιστοκλῆς ἐξ ἑταίρας ἦν γεγενημένος, ὄνομα Ἀβροτόνου; ὡς Ἀμφικράτης ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν συγγράμματι·

Ἀβρότονον Θρήισσα γυνὴ γένος· ἀλλὰ τεκέσθαι
τὸν μέγαν Ἕλλησιν φασὶ Θεμιστοκλέα.

Νεάνθης δ᾽ ὁ Κυζικηνὸς ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν Εὐτέρπης αὐτὸν εἶναί φησιν υἱόν. Κῦρος δὲ ὁ ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ἐπιστρατεύσας οὐχὶ ἑταίραν οὖσαν τὴν Φωκαΐδα, τὴν σοφωτάτην καὶ καλλίστην γενομένην, εἶχε συστρατευομένην; ἣν Ζηνοφάνης φησὶ, πρότερον Μιλτὼ καλουμένην, Ἀσπασίαν μετονομασθῆναι. Συνηκολούθει δὲ αὐτῷ καὶ ἡ Μιλησία παλλακίς. Ὁ δὲ μέγας Ἀλέξανδρος οὐ Θαΐδα εἶχε μεθ᾽ ἑαυτοῦ, τὴν Ἀττικὴν ἑταίραν; περὶ ἧς φησι Κλείταρχος, ὡς αἰτίας γενομένης τοῦ ἐμπρησθῆναι τὰ ἐν Περσεπόλει βασίλεια. Αὕτη δὲ ἡ Θαῒς καὶ μετὰ τὸν Ἀλεξάνδρου θάνατον καὶ Πτολεμαίῳ ἐγαμήθη, τῷ πρώτῳ βασιλεύσαντι Αἰγύπτου, καὶ ἐγέννησεν αὐτῷ τέκνον Λεοντίσκον καὶ Λάγον, θυγατέρα δὲ Εἰρήνην, ἣν ἔγημεν Εὔνοστος, ὁ Σόλων τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλεύς. Καὶ ὁ δεύτερος δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλευς, Φιλάδελφος δ᾽ ἐπίκλην, ὡς ἱστορεῖ ὁ Εὐεργέτης Πτολεμαῖος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ὑπομνημάτων,, πλείστας

ἔσχεν ἐρωμένας· Διδύμην μὲν, μίαν τῶν ἐπιχωρίων γυναικῶν, μάλ᾽ εὐπρεπεστάτην τὴν ὄψιν, καὶ Βιλιστίχην, ἔτι δὲ Ἀγαθόκλειαν καὶ Στρατονίκην, ἧς τὸ μέγα μνημεῖον ὑπῆρχεν ἐπὶ τῇ πρὸς Ἐλευσῖνι θαλάσσῃ, καὶ Μύρτιον καὶ ἄλλας δὲ πλείστας, ἐπιῤῥεπέστερος ὢν πρὸς ἀφροδίσια. Πολύβιος δ᾽ ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν Κλεινοῦς φησι τῆς οἰνοχοούσης αὐτῷ εἰκόνας πολλὰς ἀνακεῖσθαι κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, μονοχίτωνας καὶ ῥυτὸν ἐχούσας ἐν ταῖς χερσίν. Αἱ δὲ κάλλισται τῶν οἰκιῶν, φησὶν, οὐ Μυρτίου καὶ Μνησίδος καὶ Ποθεινῆς προσαγορεύονται; Καίτοι Μνησὶς μὲν ἦν αὐλητρὶς, καὶ Ποθεινή. Μύρτιον δὲ μία τῶν ἀποδεδειγμένων καὶ κοινῶν δεικτηριάδων. Τοῦ δὲ Φιλοπάτορος βασιλέως Πτο-
(577) λεμαίου οὐκ Ἀγαθόκλεια ἡ ἑταίρα ἐκράτει, ἡ καὶ πᾶσαν ἀνατρέψασα τὴν βασιλείαν; Εὔμαχος δ᾽ ὁ Νεαπολίτης ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ Ἀννίβαν ἱστοριῶν Ἱερώνυμόν φησι τὸν τυραννήσαντα Συρακοσίων ἀγαγέσθαι γυναῖκα τῶν ἐπ᾽ οἰκήματος προεστηκυιῶν, Πειθὼ ὄνομα, καὶ ἀποδεῖξαι βασιλίδα.

38. Τιμόθεος δ᾽, ὁ στρατηγήσας Ἀθηναίων, ἐπιφανῶς ἑταίρας ἦν υἱὸς, Θρᾴττης τὸ γένος, σεμνῆς δ᾽ ἄλλως τοὺς τρόπους. Μεταβάλλουσαι γὰρ αἱ τοιαῦται εἰς τὸ σῶφρον, τῶν ἐπὶ τούτῳ σεμνυνομένων εἰσὶ βελτίους. Ὁ δὲ Τιμόθεος καὶ, σκωπτόμενός ποτε, ὅτι τοιαύτης εἴη μητρὸς, Καὶ χάριν γε αὐτῇ, φησὶν, οἶδα, ὅτι δι᾽ αὐτὴν Κόνωνός εἰμι υἱός. Φιλέταιρον δὲ, τὸν Περγάμου καὶ τῆς Καινῆς ταύτης λεγομένης βασιλεύσαντα χώρας, Βόας αὐλητρίδος, ἑταίρας, τὸ γένος ἀπὸ Παφλαγονίας, υἱόν φησι γενέσθαι Καρύστιος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν. Ἀριστοφῶν δὲ ὁ ῥήτωρ, ὁ τὸν νόμον εἰσ-

ενεγκὼν ἐπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος, ὃς ἂν μὴ ἐξ ἀστῆς γένηται νόθον εἶναι, αὐτὸς ἀπεδείχθη ὑπὸ Καλλιάδου τοῦ κωμικοῦ ἐκ Χορηγίδος τῆς ἑταίρας παιδοποιησάμενος, ὡς ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ Καρύστιος ἐν τρίτῳ ὑπομνημάτων. Δημήτριος δ' ὁ Πολιορκητὴς οὐ δαιμονίως ἤρα Λαμίας τῆς αὐλητρίδος, ἐξ ἧς ἔσχε καὶ θυγατέρα Φίλαν; Τὴν δὲ Λάμιαν Πολέμων φησὶν ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν Σικυῶνι ποικίλης στοᾶς θυγατέρα μὲν εἶναι Κλεάνορος Ἀθηναίου, κατασκευάσαι δὲ Σικυωνίοις τὴν προκειμένην στοάν. Ἤρα δὲ καὶ Λεαίνης, καὶ αὐτῆς ἑταίρας Ἀττικῆς, ὁ Δημήτριος, καὶ ἄλλων δὲ πλειόνων.

39. Μάχων δὲ ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Χρείαις φησὶν οὕτως·

Ὑπερβολῇ δὲ τῆς Λεαίνης σχῆμά τ
περαινομένης εὖ, παρά τε τῷ Δημητρίῳ
εὐημερούσης, φασὶ καὶ τὴν Λάμιαν
τὸν βασιλέ' εὐμελῶς κελητίσαι
ὑπερεπαινεθῆναί θ'. Ἡ δὲ τοῦτ' ἀπεκρίθη,
Πρὸς ταῦτα καὶ λέαιναν, εἰ βούλει, κράτει.

Ἦν δὲ ἡ Λάμια σφόδρα εὔθικτος καὶ ἀστικὴ πρὸς τὰς ἀποκρίσεις, καθάπερ καὶ Γνάθαινα, περὶ ἧς ἐροῦμεν. Πάλιν δὲ περὶ τῆς Λαμίας ὁ Μάχων οὕτω γράφει·

Δημήτριός ποθ' ὁ βασιλεὺς γένη μύρων
Λαμίᾳ παρὰ πότον παντοδαπῶν ἐπεδείκνυτο.
Ἡ Λάμια δ' ἦν αὐλητρὶς, ἧς σφόδρ' ἡδέως
ἔχειν φασὶ κνισθῆναί τε τὸν Δημήτριον.
Ἀποδοκιμαζούσης δὲ πάντα, καὶ πάνυ
κατεγχλιδώσης τῷ βασιλεῖ, νάρδον τινὰ
διένευσ' ἐνεγκεῖν εὐχερῆ, τῇ χειρί τε
τάδοῖον ἀποτρίψας θιγὼν τοῖς δακτύλοις,

Τουτί γε, Λάμια, φησὶν, ὀσφράνθητι, καὶ
εἴσει παρὰ τἆλλα διαφορὰν ὅσην ἔχει.
Κείνη δὲ γελάσασ᾽, Ἀλλὰ τοῦτ᾽, ἔφη, τάλαν,
ὄζειν δοκεῖ μοι σαπρότατον πάντων πολύ.
Δημήτριος δ᾽ εἶπ᾽, Ἀλλὰ μὴν, νὴ τοὺς θεοὺς,
ἀπὸ βαλάνου τοῦτ᾽ ἔστι, Λάμια, βασιλικῆς.

40. *Πτολεμαῖος δ᾽, ὁ τοῦ Ἀγησάρχου, ἐν ταῖς περὶ* (578) *τὸν Φιλοπάτορα᾽ ἱστορίαις βασιλέων ἐρωμένας ἀναγράφων, φησί· „Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος αὐξήσαντος Φίλινναν τὴν ὀρχηστρίδα, ἐξ ἧς καὶ γεννῆσαι Ἀριδαῖον, τὸν μετὰ Ἀλέξανδρον βασιλεύσαντα Δημητρίου δὲ τοῦ Πολιορκητοῦ μετὰ τὰς προειρημένας Μανίαν, Ἀντιγόνου δὲ Δημὼ, ἐξ ἧς Ἀλκυονέα γεννηθῆναι, Σελεύκου δὲ τοῦ νεωτέρου Μύσταν καὶ Νῦσαν.“ Ἡρακλείδης δὲ ὁ Λέμβος ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν Δημώ φησιν ἐρωμένην γενέσθαι τοῦ Δημητρίου· ᾗ ἐπιμανῆναι καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀντίγονον, καὶ ἀποκτεῖναι Ὀξύθεμιν, ὡς καὶ πολλὰ συνεξαμαρτάνοντα τῷ Δημητρίῳ, καὶ ὅτι ἀπέκτεινε τὰς τῆς Δημοῦς θεραπαίνας στρεβλῶν.*

41. *Περὶ δὲ τοῦ εἰρημένου τῆς Μανίας ὀνόματος ὁ Μάχων τάδε φησίν·*

Ἴσως δ᾽ ἂν ἀπορήσαι τις εὐλόγως θ᾽ ἅμα,
τῶν νῦν ἀκροατῶν, εἴ τις Ἀττικὴ γυνὴ
προσηγορεύετ᾽ ἢ ᾿νομίσθη Μανία.
Αἰσχρὸν γὰρ ὄνομα Φρυγιακὸν γυναῖκ᾽ ἔχειν,
καὶ ταῦθ᾽ ἑταίραν ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος,
ἢ τὴν Ἀθηναίων τὶ κωλῦσαι πόλιν,
ὑφ᾽ ἧς ἅπαντές εἰσιν ἐπηνωρθωμένοι.
Τὸ μὲν οὖν ὑπάρχον εὐθέως ἐκ παιδίου

αὐτῇ Μέλιττ᾽ ἦν ὄνομα. Τῷ μεγέθει μὲν ἦν
τῶν τότε γυναικῶν βραχύ τι καταδεεστέρα·
φωνῇ δ᾽ ὁμιλίᾳ τε κεχορηγημένη,
πάνυ δ᾽ εὐπρόσωπος οὖσα καὶ καταπληκτική,
πολλοὺς ἐραστὰς καὶ πολίτας καὶ ξένους
ἔχουσ᾽, ὅπουπερ περὶ γυναικός τις λόγος
γένοιτο, μανίαν τὴν Μέλιτταν ὡς καλὴν
ἔφασκον εἶναι. Καὶ προσεξειργάζετο
αὐτὴ τὸ πλεῖον. Ἡνίκα σκώψειε γάρ,
ῥημάτιον εὐθὺ τοῦτο μανίαν ἀνεβόα·
αὐτή θ᾽ ὅτ᾽ ἐπαινοίη τιν᾽ ἢ ψέγοι πάλιν,
ἐπ᾽ ἀμφοτέρων προσέκειτο μανία τῶν λόγων.
Διὸ τῆς μανίας ἐπίῤῥημ᾽ ἐκτείνας δοκεῖ
καλέσαι τις αὐτὴν τῶν ἐραστῶν Μανίαν·
μᾶλλον τὸ πάρεργον ἐπεκράτησ᾽, ἢ τοὔνομα.
Δοκεῖ δὲ λιθιᾶν, ὡς ἔοιχ᾽, ἡ Μανία·
Γνάθαινά τ᾽ εἰς τὰ στρώμαθ᾽ ὅτι προΐεται,
ἐνομοθετήθη τοῦτό πως ὑπὸ Διφίλου.
Μετὰ ταῦτα δ᾽ ἡ Γνάθαινα πρὸς τὴν Μανίαν
ἐλοιδορεῖτο, καὶ λέγει, Τί τοῦτο, παῖ,
εἰ δὲ λίθον εἶχες; Ὑπολαβοῦσ᾽ ἡ Μανία,
Ἔδωκ᾽ ἂν, ἵν᾽ ἔχῃς, φήσ᾽, ἀποψᾶσθαι, τάλαν.

42. Ὅτι δ᾽ ἦν καὶ ἀστεία τις ἀποκρίνασθαι, τάδε περὶ αὐτῆς Μάχων ἀναγράφει·

Τῆς Μανίας ἦρα Λεοντίσκος ποτὲ
ὁ παγκρατιαστὴς, καὶ συνεῖχ᾽ αὐτὴν μόνος
γαμετῆς τρόπον γυναικός. Ὑπὸ δ᾽ Ἀντήνορος
μοιχευομένην αἰσθόμενος αὐτὴν ὕστερον,
σφόδρ᾽ ἠγανάκτησ᾽. Ἡ δὲ, Μηδὲν, φησὶ, σοὶ,
ψυχὴ, μελέτω· μαθεῖν γὰρ αἰσθέσθαι θ᾽ ἅμα

Ὀλυμπιονικῶν νυκτὸς ἀθλητῶν δυοῖν
(579) πληγὴν * * τί δύναταί ποτ᾽, ἤθελον.
Αἰτουμένην λέγουσι τὴν πυγήν ποτε
ὑπὸ τοῦ βασιλέως Μανίαν Δημητρίου
ἀνταξιῶσαι δωρεὰν καὐτόν τινα.
Δόντος δ᾽, ἐπιστρέψασα μετὰ μικρὸν λέγει,
Ἀγαμέμνονος παῖ, νῦν ἐκεῖν᾽ ἔξεστί σοι.
Εἶναι δοκῶν αὐτόμολος ἄνθρωπος ξένος
καὶ παρεπιδημήσας Ἀθήνησίν ποτε
τὴν Μανίαν μετεπέμψαθ᾽, ὅσον ᾔτησε δούς.
Εἰς τὸν δὲ πότον ἦν συμπαρειληφώς τινας
ἐκ τῆς πόλεως τῶν ἐπιγελᾶν εἰθισμένων
ἅπαντα τοῖς τρέφουσιν ἀεὶ πρὸς χάριν·
βουλόμενος εἶναι γλαφυρὸς ἀστεῖός θ᾽ ἅμα,
τῆς Μανίας ἄριστα παιζούσης σφόδρα
ἀνισταμένης τε πολλάκις εἰς δασύποδα
αὐτὴν ἐπικροῦσαι βουλόμενος, Πρὸς τῶν θεῶν,
μειράκια, τί δοκεῖ τῶν ἀγρίων ὑμῖν ποτε
ἐν τοῖς ὄρεσι τάχιστα θηρίον τρέχειν;
Ἡ Μανία δ᾽, Αὐτόμολος, ὦ βέλτιστ᾽, ἔφη.
Μετὰ ταῦτα δ᾽ ὡς εἰσῆλθε πάλιν ἡ Μανία,
τὸν αὐτόμολον ἔσκωπτε, ῥίψασπίν τ᾽ ἔφη
αὐτὸν γεγονέναι προσβολῆς οὔσης ποτέ.
Ὁ δὲ στρατιώτης ὑπό τι σκυθρωπάσας
ἀπέπεμψε ταύτην, διαλιποῦσα δ᾽ ἡ ἑταίρα,
Μηδὲν παρὰ τοῦτο, φησὶ, λυποῦ, φίλτατε·
οὐ γάρ σὺ φεύγων ἀπέβαλες τὴν ἀσπίδα
μὰ τὴν Ἀφροδίτην, ἀλλ᾽ ὃ σοὶ χρήσας τότε.
Ἐν συμποσίῳ δ᾽, ὥς φασι, παρὰ τῇ Μανίᾳ
παρεδέξατ᾽ αὐτὴν τῶν πονηρῶν τις πάνυ.

Κᾆθ' ὡς ἐπηρώτησε, Πότερ' ἄνω θέλεις
ἐλθοῦσ' ἅμα βαλεῖν, ἢ κάτω; γελάσασ', Ἄνω,
βέλτιστε, φησίν. Ὑπό τι γὰρ δέδοικά σε,
μή μου προπεσούσης τοὔμπλόκιον ὑπεκτράγῃς.

43. Καὶ ἄλλων δὲ ἑταιρῶν ἀπομνημονεύματα ὁ Μάχων συνήγαγεν, ὧν οὐκ ἄκαιρόν ἐστι κατὰ τὸ ἑξῆς μνημονεῦσαι. Γναθαίνης μὲν οὕτως·

Παρὰ Γναθαίνῃ Δίφιλος πίνων ποτέ,
Ψυχρόν γ', ἔφη, τἀγγεῖον, ὦ Γνάθαιν', ἔχεις.
Τῶν σῶν γὰρ, εἶπεν, ἐπιμελῶς, ὦ Δίφιλε,
εἰς αὐτό γ' ἀεὶ δραμάτων ἐμβάλλομεν.
Πρὸς τὴν Γνάθαιναν Δίφιλος κληθείς ποτε
ἐπὶ δεῖπνον, ὡς λέγουσι, τοῖς Ἀφροδισίοις,
τιμώμενος μάλιστα τῶν ἐρωμένων,
λήθῃ θ' ὑπ' αὐτῆς ἐκτενῶς ἀγαπώμενος,
παρῆν ἔχων δύο Χῖα, Θάσια τέτταρα,
μύρον, στεφάνους, τραγήματ', ἔριφον, ταινίας,
ὄψον, μάγειρον, τὰ μετὰ ταῦτ', αὐλητρίδα.
Καὶ τῶν ἐραστῶν Συριακοῦ τινος ξένου
πέμψαντος αὐτῇ χιόνα, σαπέρδην θ' ἕνα,
αἰσχυνομένη, τὰ δῶρα μή τις καταμάθῃ,
φυλαττομένη τε πολὺ μάλιστα Δίφιλον,
μὴ δῷ δίκην μετὰ ταῦτα κωμῳδουμένη,
τὸ μὲν τάριχος εἶπε ταχέως ἀποφέρειν
πρὸς τοὺς σπανίζειν ὁμολογουμένους ἁλῶν,
τὴν χιόνα δ' εἰς τὸν ἄκρατον ἐνσεῖσαι λάθρᾳ·
(580) τῷ παιδί τ' ἐπέταξ' ἐγχέανθ' ὅσον δέκα
κυάθους προσενεγκεῖν Διφίλῳ ποτήριον.
Ὑπερηδέως δὲ τὴν κύλικ' ἐκπιὼν ἄφνω
καὶ τὸ παράδοξον καταπλαγεὶς ὁ Δίφιλος,

Νὴ τὴν Ἀθηνᾶν καὶ θεούς, ψυχρόν γ᾽, ἔφη,
Γνάθαιν᾽, ἔχεις τὸν λάκκον ὁμολογουμένως.
Ἡ δ᾽ εἶπε, Τῶν σῶν δραμάτων γὰρ ἐπιμελῶς
εἰς αὐτὸν ἀεὶ τοὺς προλόγους ἐμβάλλομεν.
Μαστιγίας μώλωπας ὑψηλοὺς ἔχων
μετὰ τῆς Γναθαίνης ἀπὸ τύχης ἀνεπαύετο.
Περιλαμβάνουσα δ᾽ αὐτόν, ὡς ἀνώμαλον
τὸ νῶτον εἶχε παντελῶς, Τάλαν, τάλαν
ἄνερ, πόθεν ἔχεις ταῦτ᾽, ἔφη, τὰ τραύματα;
Κἀκεῖνος αὐτῇ συντόμως ἀπεκρίνατο,
ὅτι, παῖς ἔτ᾽ ὤν, ἐνήλατ᾽ εἰς πυρὰν ποτε
παίζων μετά τινων ἡλικιωτῶν ἐνέπεσεν.
Ναὶ τὴν φίλην Δήμητρα, δικαίως τε γάρ,
ἄνθρωπε, φησίν, ἐξεδάρης, ἀκόλαστος ὤν.
Παρὰ Δεξιθέᾳ δειπνοῦσα θήταιρᾳ ποτὲ
Γνάθαινα, τοὖψον ἀποτιθείσης πᾶν σχεδὸν
τῆς Δεξιθέας τῇ μητρί, Νὴ τὴν Ἄρτεμιν,
εἰ, φησίν, ᾔδειν, ἡ Γνάθαινα, τοῦτ᾽ ἐγώ,
τῇ μητρὶ συνεδείπνουν ἄν, οὐχὶ σοί, γύναι.
Ἐπεὶ προέβη τοῖς ἔτεσιν ἡ Γνάθαινα, καὶ
ἤδη τελέως ἦν ὁμολογουμένως σορός,
εἰς τὴν ἀγορὰν λέγουσιν αὐτὴν ἐξίναι,
καὶ τοὖψον ἐφορᾶν, καὶ πολυπραγμονεῖν, πόσου
πωλεῖθ᾽ ἕκαστον. Εἶτ᾽ ἰδοῦσα κατὰ τύχην
ἑστῶτα κρεοπώλην τιν᾽ ἀστεῖον πάνυ
τῇ θ᾽ ἡλικίᾳ σφόδρα νέον, Ὦ πρὸς τῶν θεῶν,
μειράκιον, ὁ καλός, φησί, πῶς ἵστης; φράσον.
Ὁ δὲ μειδιάσας, Κύβδ᾽, ἔφη, τριωβόλου.
Τίς δ᾽ οὐπιτρέψων ἐστί σοι, φησίν, τάλαν,
ὄντι γ᾽ ἐν Ἀθήναις Καρικοῖς χρῆσθαι σταθμοῖς;

Στρατοκλῆς δ' ἐρίφους προῖκ' ἐδίδου τοῖς γνωρίμοις
λοπάδας, συνάλμους τ', εὖ συναρτύειν δοκῶν,
καὶ δίψαν ὑπολειπόμενοι εἰς τὴν αὔριον
τοῖς ἐπισυνάπτειν βουλομένοις τὸν ἑωθινὸν,
μακρὰς δὲ πράττειν εἰς τὰ λοιπὰ ξυμβολάς.
Γνάθαινα δ' αὐτῆς εἶπε πρὸς ἐραστήν τινα,
στραγγευόμενον ὁρῶσα περὶ τὰς συμβολὰς,
Στρατοκλῆς ἐπ' ἐρίφοις, φησὶ, χειμῶνας ποιεῖ.
'Ιδοῦσ' ἔφηβον ἡ Γνάθαιν' ἰσχνὸν πάνυ
καὶ μέλανα λεπτόν θ', ὡς ἔοιχ', ὑπερβολῇ
καὶ λιπαρὸν, ἔτι δὲ τῶν ἐφήβων βραχύτερον,
ἔσκωπτεν εἰς Ἄδωνιν. 'Αναγώγως δέ πως
τοῦ μειρακίσκου καὶ τυραννικώτερον
αὐτῇ συναντήσαντος ἐμβλέψασα τῇ
θυγατρὶ μετ' αὐτῆς συμπορευομένῃ λέγει,
Δικαιότερον ἦν, ὦ τέκνον, νὴ τὼ θεώ.
Λέγουσι Ποντικόν τι μειρακύλλιον
ἀναπαυόμενον μετὰ τῆς Γναθαίνης ἀξιοῦν
πρωῒ γενόμενον, ὥστε τὴν πυγὴν ἅπαξ
αὐτῷ παρασχεῖν· τὴν δὲ τοῦτ' εἰπεῖν, Τάλαν,
ἔπειτα τὴν πυγήν με νῦν αἰτεῖς, ὅτε
(581) τὰς ὗς ἐπὶ νομὴν καιρός ἐστιν ἐξάγειν;

44. Καὶ Γναθαινίου δέ γε τῆς θυγατριδῆς αὐτῆς τάδε ἀναγράφει·

Εἰς τὰς 'Αθήνας παρεπιδημήσας ξένος
σατράπης, πάνυ γέρων, ὡς ἐνενήκοντ' ὢν ἐτῶν,
Κρονίοις ἀπιοῦσαν εἶδε τὴν Γναθαίνιον
μετὰ τῆς Γναθαίνης ἐξ 'Αφροδισίου τινός.
Τό τ' εἶδος αὐτῆς τοὺς ῥυθμούς τε καταμαθὼν,

ἐπυνθάνετο, μίσθωμα πράττεται πόσον
τῆς νυκτός. Ἡ Γνάθαινα δ', εἰς τὴν πορφύραν
καὶ τὰ δόρατ' ἀποβλέψασα, δραχμὰς χιλίας
ἔταξ'. Ὁ δ' ἄφνω καιρίμην πληγεὶς, Παπαῖ,
ζωγρεῖς, γύναι, φήσ', ἕνεκα τοῦ στρατιωτικοῦ·
μνᾶς πραξαμένη δὲ πέντε τὰς σπονδὰς ποιοῦ,
καὶ στρῶσον ἡμῖν ἔνδον. Ἡ δ', ἐπιδέξιον
βουλόμενον εἶναι τὸν σατράπην, ἀπεδέξατο,
εἶπεν δὲ * * Δὸς ὅσον ἐπιθυμεῖς, πάτερ·
οἶδα γὰρ ἀκριβῶς καὶ πέποιθα τοῦθ', ὅτι
εἰς νύκτ' ἀποδώσεις τῷ θυγατρίῳ μου διπλοῦν.
Ἐν ταῖς Ἀθήναις χαλκοτύπος σφόδρ' εὐφυὴς
καταλελυκυίας τῆς Γναθαινίου σχεδὸν,
οὐκ ἔτι θ' ἑταιρεῖν ὑπομενούσης, διὰ τό πως
τὸν Ἀνδρόνικον ἡδέως αὐτῆς ἔχειν,
τὸν ὑποκριτήν· τότε δ' ὄντος ἐν ἀποδημίᾳ,
ἐξ οὗ γεγονὸς ἦν ἄῤῥεν αὐτῷ παιδίον·
οὐχ ὑπομένουσαν τὴν Γναθαίνιον λαβεῖν
μίσθωμα, λιπαρῶν δὲ καὶ προσκείμενος,
πολὺ δαπανήσας, ἔσχεν αὐτὴν χρυσίον.
Ἀνάγωγος ὢν δὲ καὶ βάναυσος παντελῶς
ἐν σκυτοτομίῳ μετὰ τινῶν καθήμενος
κατεσχόλαζε τῆς Γναθαινίου λέγων,
ἑτέρῳ τρόπῳ μὲν συγγενέσθαι μηδενὶ,
ἑξῆς καθιππάσθαι δ' ὑπ' αὐτῆς πεντάκις.
Μετὰ ταῦτ' ἀκούσας Ἀνδρόνικος τὸ γεγονὸς,
ἐκ τῆς Κορίνθου προσφάτως ἀφιγμένος
* * * πικρῶς δὲ λοιδορούμενος
παρὰ τὸν πότον ταῦτ' ἔλεγε τῇ Γναθαινίῳ,
αὐτὸν μὲν ἀξιοῦντα μὴ τετευχέναι

τούτου παρ᾽ αὐτῆς μηδέποτε τοῦ σχήματος,
ἐν τῷδε δ᾽ ἑτέρους ἐντρυφᾶν μαστιγίας.
Ἔπειτεν εἰπεῖν φασὶ τὴν Γναθαίνιον,
Περιλαμβάνειν γὰρ οὐκ ἐδοκίμαζον, τάλαν,
ἄνθρωπον ἄχρι τοῦ στόματος ἠσβολωμένον·
διὰ τοῦθ᾽ ὑπέμεινα, πολὺ λαβοῦσα χρυσίον,
ἐφιλοσόφησά θ᾽, ἵν᾽ ἄκρον ὡς μάλιστα καὶ
ἐλάχιστον αὐτοῦ περιλάβω τοῦ σώματος.
Ἔπειτα, φασὶ, τῆς Γναθαινίου ποτὲ
τὸν Ἀνδρόνικον οὐ θελούσης παρὰ πότον
(582) *φιλεῖν, καθάπερ ταῖς πρότερον ἡμέραις ἀεὶ,*
ὀργιζομένης δὲ διὰ τὸ μηδὲν λαμβάνειν,
Ἔπειτα πῶς γὰρ οὐχ ὁρᾷς, Γνάθαιν᾽, ἔφη,
ὑπερηφάνως μοι τὴν θυγατέρα χρωμένην;
Ἡ γραῦς δ᾽ ἀγανακτήσασα, Τάλαν, ἔφη, τέκνον·
περίλαβε, φησὶ, καὶ φίλησον, εἰ θέλεις.
Ἡ δ᾽ εἶπε, Μῆτερ, πῶς ἔφη, μέλλω φιλεῖν
τὸν μηδὲν ὠφέλημα, τὸν ὑπὸ τὰς στέγας,
τὸ κοινὸν Ἄργος δωρεὰν θέλοντ᾽ ἔχειν.
Πανηγύρεως οὔσης ποθ᾽, ἡ Γναθαίνιον
εἰς Πειραιᾶ κατέβαινε πρὸς ξένον τινὰ
ἔμπορον ἐραστὴν εὐτελῶς ἐπ᾽ ἀστράβης,
τὰ πάντ᾽ ἔχουσ᾽ ὀνάρια μεθ᾽ ἑαυτῆς τρία,
καὶ τρεῖς θεραπαίνας, καὶ νέαν τιτθὴν μίαν.
ἔπειτεν αὐταῖς ἐπί τινος στενῆς ὁδοῦ
κακὸς παλαιστὴς ἐνέτυχέν τις τῶν ἀεὶ
ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐπιμελῶς ἡττημένων·
ὃς οὐ δυνάμενος τότε παρελθεῖν ῥᾳδίως,
ἀλλὰ στενοχωρῶν, εἶπεν, Ὦ τρισάθλιε
ὀνηλάτ᾽, εἰ μὴ θᾶττον ἐκστήσει ποτὲ

ἐκ τῆς ὁδοῦ, τὰ γύναια ταυτὶ καταβαλῶ
σὺν τοῖς ὀναρίοις, φησὶ, καὶ ταῖς ἀστράβαις.
Γναθαίνιον δ' εἶπ', Ὦ τάλαν, μὴ δῆτ', ἄνερ·
οὐδέποτε γάρ τοῦτ' ἐστί σοι πεπραγμένον.

45. Ἑξῆς δὲ καὶ ταῦτ' ἀναγράφει·

Λαΐδα λέγουσι τὴν Κορινθίαν ποτὲ
Εὐριπίδην ἰδοῦσαν ἐν κήπῳ τινὶ
πινακίδα καὶ γραφεῖον ἐξηρτημένον
ἔχοντ', Ἀπόκριναι, φησὶν, ὦ ποιητά μοι,
τί βουλόμενος ἔγραψας ἐν τραγῳδίᾳ,
Ἔῤῥ', αἰσχροποιέ; Καταπλαγεὶς δ' Εὐριπίδης
τὴν τόλμαν αὐτῆς, Σὺ γὰρ, ἔφη, τίς εἶ, γύναι;
οὐκ αἰσχροποιός; Ἡ δὲ γελάσασ' ἀπεκρίθη,
Τί δ' αἰσχρὸν, εἰ μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκεῖ;

Ἡ Γλυκέριον λαβοῦσα παρ' ἐραστοῦ τινος
Κορίνθιον παράπηχυ καινὸν λήδιον,
ἔδωκεν εἰς γναφεῖον· εἶτ' ἐπεὶ τέλος
ἔδοξ' ἔχειν, πέμψασα τὴν θεραπαινίδα
τὸ μισθάριον ἔχουσαν ἐκέλευ' ἀποφέρειν
θοἰμάτιον. Ὁ γναφεὺς δ' εἶπεν, Ἄν γ' ἐλαδίου
ταρτημόριά μοι, φησὶ, προσενέγκῃς τρία,
κόμισαι. Τὸ κωλῦον γάρ ἐστι τοῦτό με.
Ἡ δ' ὡς ἀπήγγειλεν, Τάλαιν', εἶπεν, κακῶν,
ἡ Γλυκέριον· μέλλει γὰρ ὥσπερ μαινίδας
ἀποτηγανίζειν φησί μου τὸ λήδιον.

Ὁ τοῦ Σοφοκλέους Δημοφῶν ἐρώμενος
τὴν Αἶγα Νικὼ, πρεσβυτέραν οὖσαν, ποτὲ
νέος ὢν ἔτ' αὐτὸς εἶχεν. Ἐπεκαλεῖτο δ' Αἶξ,
ὅτι τὸν μέγαν ποτ' ὄντ' ἐραστὴν κατέφαγε
Θαλλόν· παρεγενήθη γὰρ εἰς τὴν Ἀττικὴν

ὠνησόμενος χελιδονείας ἰσχάδας,
Ὑμήττιόν τε φορτιούμενος μέλι.
Λέγεται δ' ἐκείνην τὴν γυναῖκ' ἐσχηκέναι
πυγὴν πάνυ καλὴν, ἣν ποτ' ἠξίου λαβεῖν
ὁ Δημοφῶν. Ἡ δ' εἶπε γελάσασ', Εὖ γ', ἵνα
(583) Σοφοκλεῖ λαβὼν δῷς, φησὶ, παρ' ἐμοῦ, φίλτατε.
Καλλιστόος δὲ τῆς Ὑὸς καλουμένης
πρὸς τὴν ἑαυτῆς λοιδορουμένης ποτὲ
μητέρα, Κορώνη δ' ἐπεκαλεῖτο τοὔνομα,
διέλυεν ἡ Γνάθαιν'. Ἐρωτηθεῖσα δὲ,
τί διαφέρονται, Τί γὰρ, ἔφησεν, ἄλλο πλὴν
ἄλλ' ἢ κορώνη, θἄτερ' ἐκείνη μέμφεται.
Ἵππην λέγουσι τὴν ἑταίραν Θεόδοτον
ἔχειν ἐραστὴν, τὸν ἐπὶ τοῦ χόρτου ποτὲ
γενόμενον. Αὕτη δ' ὀψὲ τῆς ὥρας ποτὲ
εἰσῆλθεν ἐπὶ κώθωνα πρὸς τὸν βασιλέα
Πτολεμαῖον· εἰώθει δὲ συμπίνειν ἀεὶ
αὐτῷ. Λέγει δ' οὖν ὑστεροῦσα παρὰ πολὺ,
Πτολεμαῖε, διψῶ, φησὶ, παππία, σφόδρα·
ἀλλ' ἐγχεέτω μοι τέτταρας κοτύλας ἔπειτ'
εἰς τὴν μεγάλην. Ἔπειτεν ὁ βασιλεὺς λέγει,
Ἐς τὴν λεκάνην μὲν οὖν. Δοκεῖς γάρ μοι πολὺν,
Ἵππη, πάνυ χόρτον, φησὶ, καταβεβρωκέναι.
Φρύνην ἑταίρα Μοίριχος, τὴν Θεσπικήν·
κἄπειτεν αἰτήσασαν αὐτὸν μνᾶν μίαν,
ὁ Μοίριχος, Μέγ', εἶπεν. Οὐ πρώην δύο
χρυσοῦς λαβοῦσα παρεγένου ξένῳ τινί;
Περίμενε τοίνυν καὶ σὺ, φησὶν, ἕως ἂν οὗ
βινητιάσω· καὶ τοσοῦτον λήψομαι.
Νικὼ λέγεται τὴν Αἶγα, Πύθωνός τινος

αὐτήν ποτ' ἀπολιπόντος, Εὔαρδιν δὲ τὴν
παχεῖαν ἀναλαβόντος, εἶτεν ὕστερον
μεταπεμπομένου ποθ', ὡς ἔοικ', αὐτήν, λέγειν
πρὸς τὸν μετιόντα παῖδα, Πύθων, φησὶ,
ἐπειδὴ τῶν ὑῶν ἐγένετο διάμεστος,
ἐπ' αἶγας οἷός ἐστιν ἀνακάμπτειν πάλιν;

46. Μέχρι μὲν τούτων μνημονεύω τῶν ὑπὸ τοῦ Μάχωνος εἰρημένων. Αἱ γὰρ καλαὶ ἡμῶν Ἀθῆναι τοσοῦτον πλῆθος ἤνεγκαν ἑταιρῶν, περὶ ὧν ἐπεξελεύσομαι ὅσον γε δύναμαι, ὅσον ὄχλον εὐανδροῦσα πόλις οὐκ ἔσχεν. Ἀνέγραψε γοῦν Ἀριστοφάνης μὲν ὁ Βυζάντιος ἑκατὸν καὶ τριάκοντα πέντε, Ἀπολλόδωρος δὲ τούτων πλείους, ὁ Γοργίας δὲ πλέονας, παραλειφθῆναι φάσκοντες ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους μετὰ ἑταιρῶν πλειόνων καὶ τάσδε, τὴν Πάροινον ἐπικληθεῖσαν, καὶ Λαμπυρίδα, καὶ Εὐφροσύνην· αὕτη δὲ ἦν γναφέως θυγάτηρ. Ἄγραφοι δ' εἰσὶν αὐτῷ Μεγίστη, Ἀγαλλὶς, Θαυμάριον, Θεόκλεια· αὕτη δ' ἐπεκαλεῖτο Κορώνη· Ληναιτόκυστος, Ἄστρα, Γνάθαινα, καὶ ταύτης θυγατριδῆ Γναθαίνιον· καὶ Σιγὴ, καὶ Συνωρὶς ἡ Λύχνος ἐπικαλουμένη, καὶ Εὔκλεια, καὶ Γρυμαία, καὶ Θρυαλλὶς, ἔτι Χίμαιρα καὶ Λαμπάς. Τῆς δὲ Γναθαίνης ἤρα δεινῶς, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται, Δίφιλος ὁ κωμῳδιοποιός, ὡς καὶ Λυγκεὺς ὁ Σάμιος ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν ἱστορεῖ. Ἐν ἀγῶνι οὖν ποτε αὐτὸν ἀσχημονήσαντα σφόδρα ἀρθῆναι ἐκ τοῦ θεάτρου συνέβη, καὶ οὐδὲν ἧττον ἐλθεῖν πρὸς τὴν Γνάθαιναν. Κελεύοντος οὖν τοῦ Διφίλου ὑπονίψαι τοὺς πόδας αὐτοῦ τὴν Γνάθαιναν, ἡ δὲ „Τί γάρ, εἶπεν, οὐκ ἠρμένος ἥκεις;“ Σφόδρα δ' ἦν εὔθικτος πρὸς τὰς ἀποκρίσεις ἡ Γνάθαινα. Καὶ ἄλλαι δὲ ἑταῖραι μέγα ἐφρόνουν ἐφ' αὑταῖς, παιδείας ἀντεχόμεναι, καὶ τοῖς μα-

θήμασι χρόνον ἀπομερίζουσαι· διόπερ καὶ εὔθικτοι πρὸς (584) τὰς ἀπαντήσεις ἦσαν. Κατηγοροῦντος γοῦν ποτε Στίλπωνος Γλυκέρας παρὰ πότον, ὡς διαφθειρούσης τοὺς νέους, ὥς φησι Σάτυρος ἐν τοῖς βίοις, ὑποτυχοῦσα ἡ Γλυκέρα „Τὴν αὐτὴν, ἔφη, ἔχομεν αἰτίαν, ὦ Στίλπων. Σέ τε γὰρ λέγουσι διαφθείρειν τοὺς ἐντυγχάνοντάς σοι, ἀνωφελῆ καὶ ἐρωτικὰ σοφίσματα διδάσκοντα, ἐμέ τε ὡσαύτως. Μηδὲν οὖν διαφέρειν, ἐπιτριβομένοις καὶ κακῶς πάσχουσιν, ἢ μετὰ φιλοσόφου ζῆν, ἢ ἑταίρας.“ Κατὰ γὰρ τὸν Ἀγάθωνα

Γυνὴ τὸ σῶμα * * * δι᾽ ἀργίαν
ψυχῆς φρόνησιν ἐντὸς οὐκ ἀργὸν φορεῖ.

47. Γναθαίνης δὲ πολλὰς ἀποκρίσεις ἀνέγραψεν ὁ Λυγκεύς. Παρασίτου γάρ τινος ὑπὸ γραὸς τρεφομένου καὶ τὸ σῶμα εὖ ἔχοντος, „Χαριέντως γ᾽, ἔφη, ὦ νεανίσκε, τὸ σωμάτιον διάκεισαι.“ — „Τί οὖν οἴει, εἰ μὴ ἐδευτεροκοίτουν;“ — „Τῷ λιμῷ ἂν, ἔφη, ἀπέθανες.“ Παυσανίου δὲ τοῦ Λάκκου ὀρχουμένου καὶ εἰς κάδον τινὰ ἐμπεσόντος, „Ὁ Λάκκος, ἔφη, εἰς τὸν κάδον ἐμπέπτωκεν.“ Ἐπιδόντος δέ τινος οἶνον ἐν ψυκτηριδίῳ μικρὸν, καὶ εἰπόντος ὅτι ἑκκαιδεκαέτης, „Μικρός γε, ἔφη, ὡς τοσούτων ἐτῶν.“ Νεανίσκων δέ τινων παρὰ πότον ὑπὲρ αὐτῆς τυπτόντων ἑαυτοὺς, ἔφη πρὸς τὸν ἡττώμενον, „Θάῤῥει, παιδίον· οὐ γὰρ στεφανίτης ὁ ἀγών ἐστιν, ἀλλ᾽ ἀργυρίτης.“ Ὡς δ᾽ ὁ τὴν μνᾶν τῇ θυγατρὶ δοὺς αὐτῆς οὐδὲν ἔτι ἔφερεν, ἀλλ᾽ ἐφοίτα μόνον, „Παιδίον, ἔφη, ὥσπερ πρὸς Ἱππόμαχον τὸν παιδοτρίβην μνᾶν δοὺς, οἴει ἀεὶ φοιτήσειν;“ Φρύνης δὲ πικρότερον εἰπούσης αὐτῇ, „Εἰ δὲ λίθον εἶχες;“ ἔφη· „Ἀποψήσασθαι ἄν σοι ἔδωκα.“ Ἐτύγχανε δὲ ἡ μὲν αἰτίαν ἔχουσα λιθιᾶν, ἡ δὲ κοιλίαν προπετεστέραν ἔχειν. Τῶν δὲ

πινόντων παρ' αὐτῇ βαλλομένων εἰς βολβοφακῆν, καὶ τῆς παιδίσκης ἐν τῷ καθαίρειν εἰς τὸν κόλπον ἐμβαλλομένης τῶν φακῶν, ἡ Γνάθαινα ἔφη· „Κολποφακῆν διανοεῖται ποιεῖν." Ἀνδρονίκου δὲ τοῦ τραγῳδοῦ ἀπ' ἀγῶνός τινος, ἐν ᾧ τοὺς Ἐπιγόνους εὐημερήκει, πίνειν μέλλοντος παρ' αὐτῇ, καὶ τοῦ παιδὸς κελεύοντος τὴν Γνάθαιναν προαναλῶσαι·

Ὀλόμενε παῖδων (ἔφη) ποῖον εἴρηκας λόγον,

Πρὸς δὲ ἀδολέσχην τινὰ διηγούμενον, ὅτι παραγέγονεν ἀφ' Ἑλλησπόντου, „Πῶς οὖν, φησὶν, εἰς τὴν πρώτην πόλιν οὐχ ἧκες τῶν ἐκεῖ;" Τοῦ δ' εἰπόντος· „Εἰς ποίαν;" „Εἰς Σίγειον" εἶπεν. Εἰσελθόντος δέ τινος ὡς αὐτὴν, καὶ ἰδόντος ἐπί τινος ἀγγείου ᾠὰ, εἰπόντος τε· „Ὠμὰ ταῦτα, Γνάθαινα, ἢ ἑφθά;" — „Ἔγχαλκα, ἔφη, παιδίον." Χαιρεφῶντος δὲ ἀκλήτου ἐπὶ δεῖπνον ἐλθόντος, προπιοῦσα ποτήριον αὐτῷ ἡ Γνάθαινα, „Λαβὲ, ἔφησεν, ὑπερήφανε." Καὶ ὃς, „Ἐγὼ ὑπερήφανος;" — „Τίς δὲ μᾶλλον, εἶπεν ἡ Γνάθαινα, ὃς οὐδὲ καλούμενος ἔρχῃ;" — Νικὼ δὲ, ἡ Αἲξ ἐπικαλουμένη, φησὶν ὁ Λυγκεὺς, παρασίτου τινὸς ἀπαντήσαντος λεπτοῦ ἐξ ἀῤῥωστίας „Ὡς ἰσχνός" ἔφη. — „Τί γὰρ οἴει με ἐν τρισὶν ἡμέραις καταβεβρωκέναι;" — „Ἤτοι τὴν λήκυθον, ἔφη, ἢ τὰ ὑποδήματα."

48. Μετάνειρα δὲ, ἡ ἑταίρα, Δημοκλέους τοῦ παρασίτου, Λαγυνίωνος ἐπίκλην, καταπεσόντος ἔν τινι κονιάματι, „Καὶ γάρ σὺ, φησὶ, σαυτὸν ἔδωκας, οὐ ψῆφοι εἰσίν." Διαπηδῶντος δ' αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πλησίον κλίνην, (585) „Πρόσεχε, φησὶ, μὴ ἀνατραπῇς." Τοῦτο ἱστορεῖ Ἡγήσανδρος. Ἀριστόδημος δ' ἐν δευτέρῳ γελοίων ἀπομνημονευμάτων, Γνάθαιναν, φησὶ, δύο ἐμισθώσαντο,

στρατιώτης καὶ μαστιγίας· ἀναγωγότερον οὖν τοῦ στρατιώτου λάκκον αὐτὴν εἰπόντος „Πῶς, ἔφησεν, ἢ ὅτι δύο ποταμοὶ ἐμβάλλετέ μοι, Λύκος καὶ Ἐλεύθερος;" Ἐπὶ δὲ τὴν θυγατέρα τῆς Γναθαίνης πτωχῶν ἐραστῶν κωμαζόντων, καὶ ἀπειλούντων κατασκάψειν τὴν οἰκίαν, ἐνηνοχέναι γὰρ δικέλλας καὶ ἅμας, „Εἰ ταῦτ' εἴχεθ' ὑμεῖς, εἶπεν ἡ Γνάθαινα, ἐνέχυρα θέντες τὸ μίσθωμα ἂν ἀπεστείλατε." Ἐμμελὴς δὲ ἦν πάνυ ἡ Γνάθαινα, καὶ οὐκ ἀνάστειος φθέγξασθαι· ἥτις καὶ νόμον συσσιτικὸν συνέγραψε, καθ' ὃν δεῖ τοὺς ἐραστὰς ὡς αὐτὴν καὶ τὴν θυγατέρα εἰσιέναι, κατὰ ζῆλον τῶν τὰ τοιαῦτα συνταξαμένων φιλοσόφων. Ἀνέγραψε δ' αὐτὸν Καλλίμαχος ἐν τῷ τρίτῳ πίνακι τῶν νόμων, καὶ ἀρχὴν αὐτοῦ τήνδε παρέθετο· „Ὅδε ὁ νόμος ἴσος ἐγράφη καὶ ὅμοιος, στίχων τριακοσίων εἴκοσι τριῶν."

49. Καλλίστιον δὲ, τὴν ἐπικληθεῖσαν Πτωχελένην, μαστιγίας ἐμισθώσατο. Θέρους δὲ ὄντος, ἐπεὶ γυμνὸς κατέκειτο, τοὺς τύπους τῶν πληγῶν ἰδοῦσα „Πόθεν οὗτοι, τάλαν;" εἶπε. Καὶ ὅς· „Παιδὸς ὄντος μου, ζωμὸς κατεχύθη" Ἡ δέ· „Δηλαδὴ μόσχειος." Μενάνδρῳ τῷ ποιητῇ δυσημερήσαντι καὶ εἰσελθόντι εἰς τὴν οἰκίαν Γλυκέρα προσενέγκασα γάλα παρεκάλει ῥοφῆσαι· ὁ δὲ „Οὐ θέλω" εἶπεν. Ἦν γὰρ ἐφεστηκυῖα γραῦς αὐτῷ. Ἡ δὲ „Ἀποφύσα, καὶ τῷ κάτω χρῶ." Θαῒς, ἐραστοῦ τινος αὐτῆς ἀλαζόνος παρὰ πολλῶν ποτήρια χρησαμένου, καὶ λέγοντος θέλειν ταῦτα συγκόψαι, ἄλλα δὲ κατασκευάσαι, „Ἀπολεῖς, ἔφη, ἑκάστου τὸ ἴδιον." Λεόντιον κατακειμένη μετ' ἐραστοῦ, ἐπεισελθούσης εἰς τὸ συμπόσιον Γλυκέρας, καὶ τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς ταύτῃ μᾶλλον προσέχοντος, κατάστυγνος ἦν. Ὡς δ' ἐπιστρέψας ὁ γνώριμος αὐτὴν ἠρώτησε

τί λυπεῖται, „Ἡ ὑστέρα με λυπεῖ“ ἔφη. Πρὸς Λαΐδα τὴν Κορινθίαν ἐραστὴς ἀποσφράγισμα πέμψας ἐκέλευε παραγίνεσθαι. Ἡ δ' „Οὐ δύναμαι, εἶπε· πηλός ἐστι.“ Θαῒς πρὸς γράσωνα πορευομένη, ἐπεί τις αὐτὴν ἠρώτα, ποῦ πορεύεται, εἶπεν·

Αἰγεῖ συνοικήσουσα τῷ Πανδίονος.

Φρύνη συνδειπνοῦσά ποτε γράσωνι, ἄρασα φορίνην, „Λαβὲ, εἶπε, καὶ κατάτραγε.“ Πέμψαντος δέ τινος αὐτῇ τῶν γνωρίμων οἶνον χρηστὸν μὲν, ὀλίγον δὲ, καὶ λέγοντος ὅτι δεκαέτης ἐστὶ, „Μικρὸς, ὡς πολλῶν ἐτῶν“ ἔφη. Ζητουμένου δὲ ἔν τινι συμποσίῳ, διὰ τίνα αἰτίαν οἱ στέφανοι κρήμανται, εἶπεν· „Ὅτι ψυχαγωγοῦσι.“ Μαστιγίου δέ τινος μειρακιευομένου πρὸς αὐτὴν, καὶ φαμένου πολλαῖς συμπεπλέχθαι, καθ' ὑπόκρισιν ἐσκυθρώπασεν. Ἐπερωτήσαντος δὲ τὴν αἰτίαν, „Ὀργίζομαί σοι, εἶπεν, ὅτι πολλὰς ἔχεις.“ Φιλάργυρος δέ τις ἐραστὴς ὑποκοριζόμενος αὐτὴν εἶπεν „Ἀφροδίσιον εἶ Πραξιτέλους.“ Ἡ δὲ „Σὺ δ' Ἔρως Φειδίου.“

50. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν πολιτικῶν οἶδά τινας μνημονεύοντας αὐτῶν, ἢ κατηγοροῦντας, ἢ ἀπολογουμένους, μνησθήσομαι καὶ τούτων. Δημοσθένης μὲν γὰρ ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος Σινώπης μέμνηται καὶ Φανοστράτης. (586) Καὶ περὶ μὲν τῆς Σινώπης Ἡρόδικος ὁ Κρατήτειος ἐν ἕκτῳ Κωμῳδουμένων φησὶν, ὅτι Ἄβυδος ἐλέγετο διὰ τὸ γραῦς εἶναι. Μνημονεύει δ' αὐτῆς Ἀντιφάνης ἐν Ἀρκάδι καὶ ἐν Κηπουρῷ, ἐν Ἀκεστρίᾳ, ἐν Ἁλιευομένῃ, ἐν Νεοττίδι, καὶ Ἄλεξις ἐν Κλεοβουλίνῃ, καὶ Καλλικράτης ἐν Μοσχίωνι. Περὶ δὲ τῆς Φανοστράτης Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀθήνησιν ἑταιρίδων, ὅτι Φθειροπύλη ἐπεκαλεῖτο, ἐπειδήπερ ἐπὶ τῆς θύρας ἑστῶσα ἐφθειρίζετο.

Ὑπερίδης δὲ ἐν τῷ κατὰ Ἀρισταγόρας φησί· „Καὶ πάλιν τὰς ἀφύας καλουμένας τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκαλέσατε.“ Ἑταιρῶν ἐπωνυμία αἱ ἀφύαι, περὶ ὧν ὁ προειρημένος Ἀπολλόδωρός φησι· „Σταγόνιον καὶ Ἄνθις ἀδελφαί. Αὗται Ἀφύαι ἐκαλοῦντο, ὅτι καὶ λευκαὶ καὶ λεπταὶ οὖσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους εἶχον.“ Ἀντιφάνης δ᾽ ἐν τῷ περὶ ἑταιρῶν Νικοστρατίδα φησὶν Ἀφύην κληθῆναι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ὁ δ᾽ αὐτὸς Ὑπερίδης ἐν τῷ κατὰ Μαντιθέου αἰκίας περὶ Γλυκέρας τάδε λέγει· „Ἄγων Γλυκέραν τε τὴν Θαλασσίδος, ζεῦγος ἔχων.“ Ἄδηλον, εἰ αὕτη ἐστὶν ἡ Ἁρπάλῳ συνοῦσα· περὶ ἧς φησι Θεόπομπος ἐν τοῖς περὶ τῆς Χίας ἐπιστολῆς, ὅτι μετὰ τὸν τῆς Πυθιονίκης θάνατον ὁ Ἅρπαλος μετεπέμψατο τὴν Γλυκέραν Ἀθήνηθεν· ἣν καὶ ἐλθοῦσαν οἰκεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις τοῖς ἐν Ταρσῷ, καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τοῦ πλήθους, βασίλισσαν προσαγορευομένην· ἀπειρῆσθαί τε ἐπὶ πᾶσι μὴ στεφανοῦν Ἅρπαλον, ἐὰν μὴ καὶ Γλυκέραν στεφανῶσιν. Ἐν Ῥωσσῷ δὲ καὶ εἰκόνα χαλκῆν αὐτῆς ἱστάναι τολμῆσαι παρὰ τὴν ἑαυτοῦ. Τὰ ὅμοια δὲ εἴρηκε καὶ Κλείταρχος ἐν ταῖς περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίαις. Ὁ δὲ γράψας τὸν Ἀγῆνα, τὸ σατυρικὸν δραμάτιον, εἴτε Πύθων ἐστὶν ὁ Καταναῖος, ἢ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, φησί·

Καὶ μὴν ἀκούω μυριάδας τὸν Ἅρπαλον
αὐτοῖσι τῶν Ἀγῆνος οὐκ ἐλάττονας
σίτου παραπέμψαι καὶ πολίτην γεγονέναι.
Β. Γλυκέρας ὁ σῖτος οὗτος ἦν· ἔσται δ᾽ ἴσως
αὐτοῖς ὀλέθρου κοὐχ ἑταίρας ἀῤῥαβών.

51. Λυσίας δ᾽ ἐν τῷ πρὸς Λαΐδα, (εἴ γε γνήσιος ὁ λόγος,) τούτων μνημονεύει· „Φιλύρα γέ τοι ἐπαύσατο πορνευομένη, ἔτι νέα οὖσα, καὶ Σκιώνη, καὶ Ἱππάφεσις, καὶ

Θεόκλεια, καὶ Ψαμάθη, καὶ Λαγίσκα, καὶ Ἄνθεια." Μήποτε δὲ δεῖ γράφειν ἀντὶ τῆς Ἀνθείας Ἄντειαν. Οὐ γὰρ εὑρίσκομεν παρ' οὐδενὶ Ἄνθειαν ἀναγεγραμμένην ἑταίραν, ἀπὸ δὲ Ἀντείας καὶ ὅλον δρᾶμα ἐπιγραφόμενον, ὡς προεῖπον, Εὐνίκου ἢ Φιλυλλίου, Ἄντεια ἐστί. Καὶ ὁ τὸν κατὰ Νεαίρας δὲ λόγον γράψας μνημονεύει αὐτῆς. Ἐν δὲ τῷ κατὰ Φιλωνίδου βιαίων ὁ Λυσίας, εἰ γνήσιος ὁ λόγος, καὶ Ναΐδος τῆς ἑταίρας μέμνηται· κἂν τῷ πρὸς Μέδοντα ψευδομαρτυριῶν Ἀντικύρας. Ἐπώνυμον δέ ἐστι τοῦτο ἑταίρας· τὸ γὰρ κύριον ἦν Οἶα, ὡς Ἀντιφάνης εἴρηκεν ἐν τῷ περὶ ἑταιρῶν, Ἀντίκυραν αὐτὴν φάσκων κληθῆναι, ἤτοι ὅτι συνέπινε παρακινοῦσι καὶ μεμηνόσιν, ἢ ὅτι αὐτὴν ἀναλαβὼν ὁ ἰατρὸς Νικόστρατος καὶ ἀποθνήσκων κατέλιπεν αὐτῇ πολὺν ἐλλέβορον, ἄλλο δὲ οὐδέν. Καὶ Λυκοῦργος ἐν τῷ κατὰ Λεωκράτους Εἰρηνίδος ἑταίρας μέμνηται, ὡς (587) *ἑταιρούσης τῷ Λεωκράτει. Ναννίου δὲ Ὑπερίδης μνημονεύει ἐν τῷ κατὰ Πατροκλέους. Αὕτη δὲ ὅτι Αἲξ ἐπεκαλεῖτο, προείπομεν, διὰ τὸ Θαλλὸν τὸν κάπηλον ἐξαναλῶσαι. Ὅτι δὲ θαλλῷ χαίρουσιν αἱ αἶγες διόπερ οὐδ' εἰς ἀκρόπολιν ἄνεισι τὸ ζῶον, οὐδ' ὅλως Ἀθηνᾷ θύεται διὰ τοῦτο, ἄλλος ἔσται λόγος. Ἀλλὰ ὅ γε Σοφοκλῆς ἐν Ποιμέσιν, ὅτι θαλλοφαγεῖ τὸ ζῶον, φησὶν οὕτως·*

Ἑωθινὸς γάρ, πρίν τιν' αὐλητῶν ὁρᾶν,
θαλλὸν χιμαίρᾳ προσφέρων νεοσπάδα,
εἶδον στρατὸν στείχοντα παρ' ἀλίαν ἄκραν.

Μνημονεύει τῆς Ναννίου καὶ Ἄλεξις ἐν Ταραντίνοις, οὕτως·

Νάννιον δὲ μαίνεται
ἐπὶ τῷ Διονύσῳ.

κωμῳδῶν αὐτὴν, ὡς μέθυσον. Μένανδρος δ' ἐν Ψευδηρακλεῖ φησιν·

Οὐκ ἐπεῖρα Νάννιον;

Ἀντιφάνης δ' ἐν τῷ περὶ ἑταιρῶν „Προσκήνιον (φησὶν) ἐπεκαλεῖτο ἡ Νάννιον, ὅτι πρόσωπόν τε ἀστεῖον εἶχε, καὶ ἐχρῆτο χρυσίοις καὶ ἱματίοις πολυτελέσι, ἐκδῦσα δὲ ἦν αἰσχροτάτη Ἦν δὲ Κορώνη τῆς Ναννίου θυγάτηρ, τὸ τῆς Τήθης ἀναφέρουσα ἐκ τριπορνείας ὄνομα." Καὶ Νεμεάδος δὲ τῆς αὐλητρίδος Ὑπερίδες μνημονεύει ἐν τῷ κατὰ Πατροκλέους. Περὶ ἧς ἄξιον θαυμάζειν, πῶς περιεῖδον Ἀθηναῖοι οὕτω προσαγορευομένην τὴν πόρνην, πανηγύρεως ἐνδοξοτάτης ὀνόματι κεχρημένην· κεκώλυτο γὰρ τὰ τοιαῦτα τίθεσθαι ὀνόματα οὐ μόνον ταῖς ἑταιρούσαις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις δούλαις, ὥς φησι Πολέμων ἐν τοῖς περὶ ἀκροπόλεως.

52. Καὶ Ὠκίμου δὲ τῆς ἐμῆς, ὡς σὺ φῂς Κύνουλκε, καὶ Ὑπερίδης μέμνηται, ἐν τῷ κατὰ Ἀρισταγόρας δευτέρῳ λέγων οὕτως· „Ὥστε Λαῒς μὲν, ἡ δοκοῦσα τῶν πώποτε διενηνοχέναι τὴν ὄψιν, καὶ Ὤκιμον καὶ Μετάνειραν." Νικόστρατος δὲ, ὁ τῆς μέσης κωμῳδίας ποιητὴς, ἐν Πανδρόσῳ οὑσωσὶ λέγων·

Ἔπειτα τῆς αὐτῆς ὁδοῦ πρὸς Ἀερόπην
ἐλθοῦσα, πέμψαι στρώματ' αὐτὴν αὐτίκα
κέλευε, καὶ παρ' Ὤκιμον χαλκώματα.

Μένανδρος δ' ἐν Κόλακι τάσδε καταλέγει ἑταίρας·

Χρυσίδα, Κορώνην, Ἀντίκυραν, Ἰσχάδα,
Καὶ Ναννάριον ἔσχηκας, ὡραίαν σφόδρα.

Φιλέταιρος ἐν Κυναγίδι·

Οὐχὶ Κερκώπη μὲν ἤδη γέγον' ἔτη τρισχίλια,
ἡ δὲ Διοπείθους ἀειδὴς Τέλεσις ἕτερα μυρία;

Θεολύτην δ᾽ οὐκ οἶδεν οὐδεὶς, ὅτε τὸ πρῶτον ἐγένετο.
Οὐχὶ Λαῒς μὲν τελευτῶσ᾽ ἀπέθανεν βινουμένη;
Ἰσθμιὰς δὲ καὶ Νέαιρα κατασέσηπε, καὶ Φίλα.
Κοσσύφας δὲ καὶ Γαλήνας καὶ Κορώνας οὐ λέγω·
περὶ δὲ Ναΐδος σιωπῶ· γομφίους γὰρ οὐκ ἔχει.

Θεόφιλος Φιλαύλῳ·

Τοῦ μή ποτ᾽ αὐτὸν ἐμπεσεῖν εἰς Λαΐδα
φερόμενον, ἢ Μηκωνίδ᾽, ἢ Σισύμβριον,
ἢ Βάραθρον, ἢ Θάλλουσαν, ἢ τούτων τινὰ
ὧν ἐμπλέκουσι τοῖς λίνοις αἱ μαστροποὶ,
ἢ Ναννάριον, ἢ Μαλθάκην.

53. Τοσαῦτ᾽ εἰπὼν μετά τινος τροχιλίας ὁ Μυρτίλος, (588) Μή τι τοιοῦτον ὑμεῖς οἱ φιλόσοφοι, ἔφη, οἳ καὶ πρὸ τῶν Ἡδονικῶν καλουμένων αὐτοὶ τὸν τῆς ἡδονῆς τοῖχον ὑποσκάπτοντες, ὥς που ὁ Ἐρατοσθένης φησί. Κἀμοὶ μὲν τὰ καλὰ τῶν ἑταιρῶν ἀποφθέγματα πεπεράνθω μέχρι τούτων· ἐπ᾽ ἄλλο δ᾽ εἶδος μεταβήσομαι λόγων. Καὶ πρῶτόν γε μνησθήσομαι τοῦ φιλαληθεστάτου Ἐπικούρου· ὅστις ἐγκυκλίου παιδείας ἀμύητος ὢν ἐμακάριζε καὶ τοὺς ὁμοίως αὐτῷ ἐπὶ φιλοσοφίαν παρεχομένους, τοιαύτας φωνὰς προϊέμενος· „Μακαρίζω σε, ὦ οὗτος, ὅτι καθαρὸς πάσης αἰτίας ἐπὶ φιλοσοφίαν ὥρμησας.“ Ὅθεν αὐτὸν καὶ ὁ Τίμων φησὶ

Γραμμαδιδασκαλίδην, ἀναγωγότατον ζωόντων.

Οὗτος οὖν ὁ Ἐπίκουρος οὐ Λεόντιον εἶχεν ἐρωμένην, τὴν ἐφ᾽ ἑταιρείᾳ διαβόητον γενομένην; ἣ δὲ οὐχ, ὅτι φιλοσοφεῖν ἤρξατο, ἐπαύσατο ἑταιροῦσα, πᾶσί τε τοῖς Ἐπικουρείοις συνῆν ἐν τοῖς κήποις, Ἐπικούρῳ δὲ καὶ ἀναφανδόν· ὥστ᾽ ἐκεῖνον, πολλὴν φροντίδα ποιούμενον αὐτῆς, τοῦτ᾽ ἐμφανίζειν διὰ τῶν πρὸς Ἕρμαρχον ἐπιστολῶν.

54. *Λαΐδος τε τῆς ἐξ Ὑκκάρων (πόλις δ' αὕτη Σικελική, ἀφ' ἧς αἰχμάλωτος γενομένη ἧκεν εἰς Κόρινθον, ὡς ἱστορεῖ Πολέμων ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν πρὸς Τίμαιον· ἧς καὶ Ἀρίστιππος ἤρα, καὶ Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ, Διογένης τε ὁ κύων· ἧ καὶ Ἀφροδίτη, ἡ ἐν Κορίνθῳ, ἡ Μελαινὶς καλουμένη, νυκτὸς ἐπιφαινομένη ἐμήνυεν ἐραστῶν ἔφοδον πολυταλάντων) οὐχ Ὑπερίδης μνημονεύει ἐν τῷ κατὰ Ἀρισταγόρας δευτέρῳ; Ἀπελλῆς δὲ ὁ ζωγράφος, ἔτι παρθένον οὖσαν τὴν Λαΐδα θεασάμενος ἀπὸ τῆς Πειρήνης ὑδροφοροῦσαν, καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος, ἤγαγέ ποτε αὐτὴν εἰς φίλων συμπόσιον. Γλευασάντων δ' αὐτὸν τῶν ἑταίρων, ὅτι ἀνθ' ἑταίρας παρθένον εἰς τὸ συμπόσιον ἀγάγοι, „Μὴ θαυμάσητε, εἶπεν, ἐγὼ γὰρ αὐτὴν εἰς μέλλουσαν ἀπόλαυσιν μετ' οὐδ' ὅλην τριετίαν καλὴν δείξω.“ Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Σωκράτης ἐμαντεύσατο περὶ Θεοδότης τῆς Ἀθηναίας, ὥς φησι Ξενοφῶν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν· „Ὅτι δὲ καλλίστη εἴη, καὶ στέρνα κρείττω λόγου παντὸς ἔχοι, ἔλεγέ τις. Ἰτέον ἡμῖν, ἔφη, θεασομένοις τὴν γυναῖκα· οὐ γὰρ δὴ ἀκούσασιν ἔστι κρῖναι τὸ κάλλος.“ Οὕτω δ' ἦν ἡ Λαῒς καλή, ὡς καὶ τοὺς ζωγράφους ἐρχομένους πρὸς αὐτὴν ἀπομιμεῖσθαι τῆς γυναικὸς τοὺς μαστοὺς καὶ τὰ στέρνα. Διαζηλοτυπουμένη δέ ποτε ἡ Λαῒς Φρύνῃ, πολὺν ἐραστῶν ἔσχηκεν ὅμιλον, οὐ διακρίνουσα πλούσιον ἢ πένητα, οὐδ' ὑβριστικῶς αὐτοῖς χρωμένη.*

55. *Ἀρίστιππος δὲ κατ' ἔτος συνδιημέρευεν αὐτῇ ἐν Αἰγίνῃ τοῖς Ποσειδωνίοις· καὶ ὀνειδιζόμενος ὑπὸ οἰκέτου, ὅτι „Σὺ μὲν αὐτῇ τοσοῦτον ἀργύριον δίδως, ἡ δὲ προῖκα Διογένει τῷ κυνὶ συγκυλίεται·“ ἀπεκρίνατο· „Ἐγὼ Λαΐδι χορηγῶ πολλά, ἵνα αὐτὸς αὐτῆς ἀπολαύω, οὐχ ἵνα μὴ ἄλλος.“ Τοῦ δὲ Διογένους εἰπόντος αὐτῷ· „Ὦ Ἀρίστιππε,*

κοινῇ συνοικεῖς πόρνῃ. Ἢ κύνιζε οὖν, ὡς ἐγώ, ἢ πέπαυσο." Καὶ ὁ Ἀρίστιππος· „Ἆρά γε μή τί σοι ἄτοπον δοκεῖ εἶναι, Διόγενες, οἰκίαν οἰκεῖν, ἐν ᾗ πρότερον ᾤκησαν ἄλλοι;" — „Οὐ γάρ." — „Τί δαί; ναῦν, ἐν ᾗ πολλοὶ πεπλεύκασιν;" — „Οὐδὲ τοῦτο," ἔφη. — „Οὕτως οὖν οὐδὲ γυναικὶ συνεῖναι ἄτοπόν ἐστιν, ᾗ πολλοὶ κέχρηνται." Νυμφόδωρος δ' ὁ Συρακόσιος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ (589) θαυμαζομένων ἐξ Ὑκκάρου φησὶ Σικελικοῦ φρουρίου εἶναι τὴν Λαΐδα. Στράττις δ' ἐν Μακεδόσιν ἢ Παυσανίᾳ Κορινθίαν αὐτὴν εἶναί φησι, διὰ τούτων·

Εἰσὶν δὲ πόθεν αἱ παῖδες αὗται, καὶ τίνες;
B. Νυνὶ μὲν ἥκουσιν Μεγαρόθεν, εἰσὶ δὲ
Κορίνθιαι· Λαῒς μὲν ἡδί, μέγα κλέος.

Τίμαιος δ' ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, ἐξ Ὑκκάρων· καθὰ καὶ Πολέμων εἴρηκεν, ἀναιρεθῆναι φάσκων αὐτὴν ὑπό τινων γυναικῶν ἐν Θετταλίᾳ, ἐρασθεῖσάν τινος Παυσανίου Θετταλοῦ, κατὰ φθόνον καὶ δυσζηλίαν ταῖς ξυλίναις χελώναις τυπτομένην ἐν Ἀφροδίτης ἱερῷ. Διὸ καὶ τὸ τέμενος κληθῆναι ἀνοσίας Ἀφροδίτης. Δείκνυσθαι δ' αὐτῆς τάφον παρὰ τῷ Πηνειῷ, σημεῖον ἔχοντα ὑδρίαν λιθίνην, καὶ ἐπίγραμμα τόδε·

Τῆσδέ ποθ' ἡ μεγάλαυχος ἀνίκητός τε πρὸς ἀλκὴν
  Ἑλλὰς ἐδουλώθη κάλλεος ἰσοθέου,
Λαΐδος· ἣν ἐτέκνωσεν Ἔρως, θρέψεν δὲ Κόρινθος·
  κεῖται δ' ἐν κλεινοῖς Θετταλικοῖς πεδίοις.

Αὐτοσχεδιάζουσιν οὖν οἱ λέγοντες αὐτὴν ἐν Κορίνθῳ τεθάφθαι πρὸς τῷ Κρανείῳ.

56. Ἀριστοτέλης δ' ὁ Σταγειρίτης οὐκ ἐξ Ἑρπυλλίδος τῆς ἑταίρας ἐπαιδοποίησε Νικόμαχον, καὶ συνῆν ταύτῃ μέχρι θανάτου; ὥς φησιν Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Ἀριστο-

τέλους πρώτῳ, ἐπιμελείας φάσκων τῆς δεούσης τετυχηκέναι ἐν ταῖς τοῦ φιλοσόφου διαθήκαις. Ὁ δὲ καλὸς ἡμῶν Πλάτων οὐκ Ἀρχεάνασσαν, τὴν Κολοφωνίαν ἑταίραν, ἠγάπα; ὡς καὶ ᾄδειν εἰς αὐτὴν τάδε·

Ἀρχεάνασσαν ἔχω, τὴν ἐκ Κολοφῶνος ἑταίρην,
 ἧς καὶ ἐπὶ ῥυτίδων πικρὸς ἔπεστιν ἔρως.
Ἆ δειλοὶ, νεότητος ἀπαντήσαντες ἐκείνης
 πρωτοπόρου, δι᾽ ὅσης ἤλθετε πυρκαϊῆς!

Περικλῆς δὲ ὁ Ὀλύμπιος, ὥς φησι Κλέαρχος ἐν πρώτῳ Ἐρωτικῶν, οὐχ ἕνεκεν Ἀσπασίας τῆς νεωτέρας, ἀλλὰ τῆς Σωκράτει τῷ σοφῷ συγγενομένης, καί περ τηλικοῦτον ἀξίωμα συνέσεως καὶ πολιτικῆς δυνάμεως κτησάμενος, οὐ συνετάραξε πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα; Ἦν δ᾽ οὗτος ἀνὴρ πρὸς ἀφροδίσια πάνυ καταφερής· ὅστις καὶ τῇ τοῦ υἱοῦ γυναικὶ συνῆν, ὡς Στησίμβροτος ὁ Θάσιος ἱστορεῖ, κατὰ τοὺς αὐτοὺς αὐτῷ χρόνους γενόμενος καὶ ἑωρακὼς αὐτὸν, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ Θεμιστοκλέους καὶ Θουκυδίδου καὶ Περικλέους. Ἀντισθένης δὲ ὁ Σωκρατικὸς ἐρασθέντα φησὶν αὐτὸν Ἀσπασίας δὶς τῆς ἡμέρας εἰσιόντα καὶ ἐξιόντα ἀπ᾽ αὐτῆς ἀσπάζεσθαι τὴν ἄνθρωπον, καὶ, φευγούσης ποτὲ αὐτῆς γραφὴν ἀσεβείας, λέγων ὑπὲρ αὐτῆς, πλείονα ἐδάκρυσεν, ἢ ὅτε ὑπὲρ τοῦ βίου καὶ τῆς οὐσίας ἐκινδύνευσε. Καὶ Κίμωνος δ᾽, Ἐλπινίκῃ τῇ ἀδελφῇ παρανόμως συνόντος, εἶθ᾽ ὕστερον ἐκδοθείσης Καλλίᾳ, καὶ φυγαδευθέντος, μισθὸν ἔλαβε τῆς καθόδου αὐτοῦ ὁ Περικλῆς τὸ τῇ Ἐλπινίκῃ μιχθῆναι. Πυθαίνετος ἐν τρίτῳ περὶ Αἰγίνης Περίανδρόν φησιν, ἐξ Ἐπιδαύρου τὴν Προκλέους θυγατέρα Μέλισσαν ἰδόντα, Πελοποννησιακῶς ἠσθημένην, (ἀναμπέχονος γὰρ καὶ μονοχίτων ἦν, καὶ ᾠνοχόει τοῖς ἐργαζομένοις,) ἐρασθέντα γῆμαι. Πύῤῥου δὲ τοῦ Ἠπει-

ρωτῶν βασιλέως, ὃς ἦν τρίτος ἀπὸ Πύῤῥου τοῦ ἐπ᾽ Ἰταλίαν στρατεύσαντος, ἐρωμένη ἦν Τίγρις ἡ Λευκαδία· ἣν (590) Ὀλυμπιὰς, ἡ τοῦ νεανίσκου μήτηρ, φαρμάκοις ἀπέκτεινε.

57. Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς, ὥσπερ ἕρμαιόν τι, ἔτι λαλοῦντος τοῦ Μυρτίλου ἔφη, εἰ ἔχομεν ἀῤῥενικῶς εἰρημένον τὸν τίγριν. Φιλήμονα γὰρ οἶδα ταῦτ᾽ εἰρηκότα ἐν Νεαίρᾳ·

Ὥσπερ Σέλευκος δεῦρ᾽ ἔπεμψε τὴν τίγριν,
ἣν εἴδομεν ἡμεῖς, τῷ Σελεύκῳ πάλιν ἔδει
ἡμᾶς τι παρ᾽ ἡμῶν ἀντιπέμψαι θηρίον·
τρυγέρανον· οὐ γὰρ γίγνεται τοῦτ᾽ αὐτόθι.

Πρὸς ὃν ὁ Μυρτίλος ἔφη, Ἐπεί περ ἡμῖν ἐμποδὼν ἐγένου κατάλογον γυναικῶν ποιουμένοις, οὐ κατὰ τοὺς Σωσικράτους τοῦ Φαναγορίτου Ἠοίους, ἢ τὸν τῶν γυναικῶν κατάλογον Νικαινέτου τοῦ Σαμίου ἢ Ἀβδηρίτου· μικρὸν ἀποσχὼν ἐπὶ τὴν παρὰ σοῦ τρέψομαι πεῦσιν, Φοίνιξ ἄττα γεραιέ. Μάθε οὖν, ὅτι ἀρσενικῶς εἴρηκε τὸν τίγριν Ἄλεξις ἐν Πυραύνῳ, οὕτως·

Ἄνοιγ᾽, ἄνοιγε τὴν θύραν· ἐλάνθανον
πάλαι περιπατῶν ἀνδριὰς, ἀλέτων ὄνος,
ποτάμιος ἵππος, τοῖχος, ὁ Σελεύκου τίγρις.

Ἔχων δὲ καὶ ἄλλα μαρτύρια ἀνατίθεμαι τὰ νῦν, ἕως ἂν ἀπομνημονεύσω τὸν περὶ τῶν καλῶν γυναικῶν κατάλογον.

58. Κλέαρχος γὰρ περὶ Ἐπαμινώνδου φησὶν οὕτως· „Ἐπαμινώνδας ὁ Θηβαῖος σεμνότερον μὲν τούτων, οὐκ εὐσχημόνως δὲ περὶ τὰς ὁμιλίας ἐσφάλλετο τὴν γνώμην, εἴ τις θεωροίη τὰ πραχθέντα αὐτῷ περὶ τὴν Λάκωνος γυναῖκα.“ Ὑπερίδης δ᾽ ὁ ῥήτωρ ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας τὸν υἱὸν ἀποβαλὼν Γλαύκιππον Μυῤῥίνην τὴν πολυτελεστάτην ἑταίραν ἀνέλαβε, καὶ ταύτην μὲν ἐν ἄστει εἶχεν,

ἐν Πειραιεῖ δὲ Ἀρισταγόραν, Φίλαν δ' ἐν Ἐλευσῖνι, ἣν πολλῶν ὠνησάμενος χρημάτων εἶχεν ἐλευθερώσας, ὕστερον δὲ καὶ οἰκουρὸν αὐτὴν ἐποιήσατο, ὡς Ἰδομενεὺς ἱστορεῖ. Ἐν δὲ τῷ ὑπὲρ Φρύνης λόγῳ Ὑπερίδης ὁμολογῶν ἐρᾶν τῆς γυναικὸς, καὶ οὐδέπω τοῦ ἔρωτος ἀπηλλαγμένος τὴν προειρημένην Μυῤῥίνην εἰς τὴν οἰκίαν εἰσήγαγεν.

59. Ἦν δὲ ἡ Φρύνη ἐκ Θεσπιῶν. Κρινομένη δὲ ὑπὸ Εὐθίου, τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπέφυγε· διόπερ ὀργισθεὶς ὁ Εὐθίας, οὐκ ἔτι εἶπεν ἄλλην δίκην, ὥς φησιν Ἕρμιππος. Ὁ δὲ Ὑπερίδης, συναγορεύων τῇ Φρύνῃ, ὡς οὐδὲν ἤνυε λέγων, ἐπίδοξοί τε ἦσαν οἱ δικασταὶ καταψηφιούμενοι, παραγαγὼν αὐτὴν εἰς τοὐμφανὲς, καὶ περιῤῥήξας τοὺς χιτωνίσκους, γυμνά τε τὰ στέρνα ποιήσας, τοὺς ἐπιλογικοὺς οἴκτους ἐκ τῆς ὄψεως αὐτῆς ἐπεῤῥητόρευσε, δεισιδαιμονῆσαί τ' ἐποίησε τοὺς δικαστὰς, τὴν ὑποφῆτιν καὶ ζάκορον Ἀφροδίτης, ἐλέῳ χαρισαμένους μὴ ἀποκτεῖναι. Καὶ ἀφεθείσης, ἐγράφη μετὰ ταῦτα ψήφισμα, μηδένα οἰκτίζεσθαι τῶν λεγόντων ὑπέρ τινος, μηδὲ βλεπόμενον τὸν κατηγορούμενον ἢ τὴν κατηγορουμένην κρίνεσθαι. Ἦν δὲ ὄντως μᾶλλον ἡ Φρύνη καλὴ ἐν τοῖς μὴ βλεπομένοις. Διόπερ οὐδὲ ῥᾳδίως ἦν αὐτὴν ἰδεῖν γυμνήν· ἐχέσαρκον γὰρ χιτώνιον ἠμπείχετο, καὶ τοῖς δημοσίοις οὐκ ἐχρῆτο βαλανείοις. Τῇ δὲ τῶν Ἐλευσινίων πανηγύρει καὶ τῇ τῶν Ποσειδωνίων ἐν ὄψει τῶν Πανελλήνων πάντων, ἀποτιθεμένη θοἰμάτια, καὶ λύσασα τὰς κόμας, ἐνέβαινε τῇ θαλάττῃ· καὶ ἀπ' αὐτῆς Ἀπελλῆς τὴν Ἀναδυομένην Ἀφρο-
(591) δίτην ἀνεγράψατο. Καὶ Πραξιτέλης δὲ ὁ ἀγαλματοποιὸς, ἐρῶν αὐτῆς, τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην ἀπ' αὐτῆς ἐπλάσατο, καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἔρωτος βάσει, τῇ ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου, ἐπέγραψε·

Πραξιτέλης, ὃν ἔπασχε, διηκρίβωσεν ἔρωτα,
ἐξ ἰδίης ἕλκων ἀρχέτυπον κραδίης,
Φρύνῃ μισθὸν ἐμεῖο διδοὺς ἐμέ. Φίλτρα δὲ βάλλω
οὐκ ἔτ' ὀϊστεύων, ἀλλ' ἀτενιζόμενος.

Ἐκλογὴν τε αὐτῇ τῶν ἀγαλμάτων ἔδωκεν, εἴτε τὴν Ἔρωτα θέλοι λαβεῖν, εἴτε τὸν ἐπὶ Τριπόδων σάτυρον. Ἡ δὲ ἑλομένη τὸν Ἔρωτα ἀνέθηκεν αὐτὸν ἐν Θεσπιαῖς. Αὐτῆς δὲ τῆς Φρύνης οἱ περικτίονες ἀνδριάντα ποιήσαντες ἀνέθηκαν ἐν Δελφοῖς χρύσεον ἐπὶ κίονος Πεντελικοῦ· κατεσκεύασε δ' αὐτὸν Πραξιτέλης. Ὃν καὶ θεασάμενος Κράτης ὁ κυνικὸς ἔφη τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας ἀνάθημα. Ἕστηκε δὲ καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη μέση τῆς Ἀρχιδάμου, τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως, καὶ τῆς Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, ἔχουσα ἐπιγραφὴν, ΦΡΥΝΗ ΕΠΙΚΛΕΟΥΣ ΘΕΣΠΙΚΗ, ὥς φησιν Ἀλκέτας ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων.

60. *Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ ἑταιρῶν δύο ἀναγράφει Φρύνας γεγονέναι, ὧν τὴν μὲν ἐπικαλεῖσθαι Κλαυσιγέλωτα, τὴν δὲ Σαπέρδιον. Ἡρόδικος δὲ ἐν ἕκτῳ Κωμῳδουμένων τὴν μὲν παρὰ τοῖς ῥήτορσί φησιν ὀνομαζομένην Σηστὸν καλεῖσθαι, διὰ τὸ ἀποσήθειν καὶ ἀποδύειν τοὺς συνόντας αὐτῇ, τὴν δὲ Θεσπικήν. Ἐπλούτει δὲ σφόδρα ἡ Φρύνη, καὶ ὑπισχνεῖτο τειχιεῖν τὰς Θήβας, ἐὰν ἐπιγράψωσι Θηβαῖοι, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΕΝ ΚΑΤΕΣΚΑΨΕΝ, ΑΝΕΣΤΗΣΕ ΔΕ ΦΡΥΝΗ Η ΕΤΑΙΡΑ, ὡς ἱστορεῖ Καλλίστρατος ἐν τῷ περὶ ἑταιρῶν Εἴρηκε δὲ περὶ τοῦ πλούτου αὐτῆς Τιμοκλῆς ὁ κωμικὸς ἐν Νεαίρᾳ (πρόκειται τὸ μαρτύριον) καὶ Ἄμφις ἐν Κουρίδι. Παρεσίτει δὲ τῇ Φρύνῃ Γρυλλίων, εἷς ὢν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, ὡς καὶ Σάτυρος ὁ Ὀλύνθιος, ὑποκριτής, Παμφίλῃ. Ἀριστο-*

γείτων δ' ἐν τῷ κατὰ Φρύνης τὸ κύριον αὐτῆς φησιν εἶναι ὄνομα Μνησαρέτην. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, ὅτι τὸν ἐπιγραφόμενον κατ' αὐτῆς Εὐθίου λόγον Διόδωρος ὁ περιηγητὴς Ἀναξιμένους φησὶν εἶναι. Ποσείδιππος δ' ὁ κωμικὸς ἐν Ἐφεσίᾳ τάδε φησὶ περὶ αὐτῆς·

Φρύνη πρὸ ἡμῶν γέγονεν ἐπιφανεστάτη
πολὺ τῶν ἑταιρῶν. Καὶ γὰρ εἰ νεωτέρα
τῶν τότε χρόνων εἶ, τόν γ' ἀγῶν' ἀκήκοας.
Βλάπτειν δοκοῦσα τοὺς βίους μείζους βλάβας,
τὴν Ἡλιαίαν εἷλε περὶ τοῦ σώματος.
Καὶ τῶν δικαστῶν καθ' ἕνα δεξιουμένη
μετὰ δακρύων διέσωσε τὴν ψυχὴν μόλις.

61. Ἴστε δὲ, ὅτι καὶ Δημάδης ὁ ῥήτωρ ἐξ αὐλητρίδος ἑταίρας ἐπαιδοποιήσατο Δημέαν· ὃν φρυαττόμενόν ποτε ἐπὶ τοῦ βήματος ἐπεστόμισεν Ὑπερίδης, εἰπών· „Οὐ σιωπήσει, μειράκιον, μεῖζον τῆς μητρὸς ἔχων τὸ φύσημα;" Καὶ Βίων δ' ὁ Βορυσθενίτης, φιλόσοφος, ἑταίρας ἦν υἱὸς, (592) Ὀλυμπίας Λακαίνης, ὥς φησι Νικίας ὁ Νικαεὺς ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς. Σοφοκλῆς δ' ὁ τραγῳδιοποιὸς, ἤδη γέρων ὢν, ἠράσθη Θεωρίδος τῆς ἑταίρας. Ἱκετεύων οὖν τὴν Ἀφροδίτην, φησί·

Κλῦθί μευ εὐχομένου, κουροτρόφε· δὸς δὲ γυναῖκα
τήνδε νέων μὲν ἀναίνεσθαι φιλότητα καὶ εὐνὴν,
ἡ δ' ἐπιτερπέσθω πολιοκροτάφοισι γέρουσιν,
ὧν ἰσχὺς μὲν ἀπήμβλυνται, θυμὸς δὲ μενοινᾷ.

Ταῦτα μέν ἐστιν ἐκ τῶν εἰς Ὅμηρον ἀναφερομένων. Τῆς δὲ Θεωρίδος μνημονεύει, λέγων ἔν τινι στασίμῳ οὕτως·

Φίλη γὰρ ἡ Θεωρίς.

Ἐπὶ δὲ δυσμαῖς ὢν τοῦ βίου, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, Ἀρχίππην ἠγάπησε τὴν ἑταίραν, καὶ τοῦ βίου κληρονόμον

κατέλιπεν. Ὅτε δὲ γηραιῷ ὄντι τῷ Σοφοκλεῖ συνῆν ἡ Ἀρχίππη, ὁ πρότερος αὐτῆς ἐραστὴς Σμικρίνης, ἐρωτώμενος ὑπό τινος, τί πράττει Ἀρχίππη, χαριέντως ἔφη· „Ὥσπερ αἱ γλαῦκες ἐπὶ τάφων κάθηται."

62. Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἰσοκράτης, ὁ τῶν ῥητόρων αἰδημονέστατος, Μετάνειραν εἶχεν ἐρωμένην καὶ καλήν, ὡς Λυσίας ἱστορεῖ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς. Δημοσθένης δ' ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας τὴν Μετάνειραν τοῦ Λυσίου φησὶν ἐρωμένην εἶναι. Ἥττητο δὲ καὶ ὁ Λυσίας Λαγίδος τῆς ἑταίρας; ἧς ἔγραψεν ἐγκώμιον Κέφαλος ὁ ῥήτωρ· καθάπερ καὶ Ἀλκιδάμας ὁ Ἐλαΐτης, ὁ Γοργίου μαθητής, ἔγραψε καὶ αὐτὸς ἐγκώμιον Ναΐδος τῆς ἑταίρας. Τὴν δὲ Ναΐδα ταύτην Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Φιλωνίδου βιαίων, (εἰ γνήσιος ὁ λόγος,) ἐρωμένην φησὶ γενέσθαι Φιλωνίδου, γράφων ὧδε· „Ἔστιν οὖν γυνὴ ἑταίρα, Ναῒς ὄνομα, ἧς Ἀρχίας κύριος ἐστίν· ὁ δ' ὑμέναιος ἐπιτήδειος. Ὁ Φιλωνίδης δ' ἐρᾶν φησί." Μνημονεύει αὐτῆς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γηρυτάδῃ. Μήποτε δὲ κἀν τῷ Πλούτῳ, ἐν ᾧ λέγει·

Ἐρᾷ δὲ Λαῒς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου;

γραπτέον Ναῒς, καὶ οὐ Λαΐς. Ἕρμιππος δ' ἐν τῷ περὶ Ἰσοκράτους προβαίνοντά φησι τῇ ἡλικίᾳ τὸν Ἰσοκράτη ἀναλαβεῖν Λαγίσκαν τὴν ἑταίραν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐξ ἧς καὶ γενέσθαι αὐτῷ θυγάτριον. Μνημονεύει δ' αὐτῆς Στράττις ἐν τούτοις·

Καὶ τὴν Λαγίσκαν, τὴν Ἰσοκράτους παλλακὴν,
ἰδεῖν με συκάζουσαν εὐναίαν ἔτι,
τόν τ' αὐλοτρύπην αὐτόν.

Καὶ Λυσίας δὲ ἐν τῷ κατὰ Λαΐδος, εἰ γνήσιος ὁ λόγος, μνημονεύει αὐτῆς, καταλέγων καὶ ἄλλας ἑταίρας, ἐν τούτοις· „Φιλύρα γέ τοι ἐπαύσατο πορνευομένη, καὶ ἔτι νέα

οὖσα, καὶ Σκιώνη, καὶ Ἱππάφεσις, καὶ Θεόκλεια, καὶ Ψαμάθη, καὶ Λαγίσκα, καὶ Ἄνθεια, καὶ Ἀριστόκλεια."

63. Δημοσθένη δὲ τὸν ῥήτορα καὶ τεκνοποιήσασθαι ἐξ ἑταίρας ἔχει λόγος. Αὐτὸς γοῦν ἐν τῷ περὶ Χρυσίου λόγῳ προαγήοχε τὰ τέκνα ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ὡς δι᾽ ἐκείνων ἔλεον ἕξων, χωρὶς τῆς μητρὸς, καίτοι ἔθος ἐχόντων τῶν κρινομένων τὰς γυναῖκας ἐπάγεσθαι· ἀλλ᾽ αἰδοῖ τοῦτ᾽ ἐποίησε, φεύγων τὴν διαβολήν. Ἀκόλαστος δ᾽ ἦν ὁ ῥήτωρ περὶ τὰ ἀφροδίσια, ὥς φησιν Ἰδομενεύς· Ἀριστάρχου γοῦν τινος ἐρασθεὶς μειρακίου, καὶ δι᾽ αὐτὸ παροινήσας εἰς Νικόδημον, ἐξέκοψεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Παραδέδοται δὲ καὶ περὶ ὄψα καὶ περὶ νέους καὶ περὶ γυναῖκας πολυτελής. Τοιγαροῦν καὶ ὁ γραμματεύς ποτ᾽ αὐτοῦ (593) εἶπε· „Τί δ᾽ ἄν τις περὶ Δημοσθένους λέγειν δύναιτο; τὰ γὰρ ἐνιαυτῷ μελετηθέντα ἐκείνῳ μία γυνὴ μιᾷ νυκτὶ συνέχεεν." Ἀναλαβεῖν γοῦν καὶ εἰς τὴν οἰκίαν λέγεταί τινα Κνωσίωνα μειρακίσκον, καίτοι γυναῖκα ἔχων· ὡς καὶ αὐτὴν ἀγανακτήσασαν συγκοιμᾶσθαι τῷ Κνωσίωνι.

64. Μυῤῥίνην δὲ, τὴν Σαμίαν, ἑταίραν Δημήτριος εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ὁ τῆς διαδοχῆς τελευταῖος, καὶ ἔξω τοῦ διαδήματος κοινωνὸν εἶχε τῆς βασιλείας, ὥς φησι Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός. Πτολεμαῖός τε, ὁ τὴν ἐν Ἐφέσῳ διέπων φρουρὰν, υἱὸς ὢν τοῦ Φιλαδέλφου βασιλέως, Εἰρήνην εἶχε τὴν ἑταίραν, ἥτις, ὑπὸ Θρᾳκῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐπιβουλευομένου τοῦ Πτολεμαίου, καὶ καταφυγόντος, εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν συγκατέφυγε· καὶ ἀποκτεινάντων αὐτὸν ἐκείνων, ἡ Εἰρήνη, ἐχομένη τῶν ῥόπτρων τῶν θυρῶν τοῦ ἱεροῦ, ἔῤῥαινε τοῦ αἵματος τοῖς βωμοῖς, ἕως καὶ αὐτὴν κατέσφαξαν. Δανάην δὲ, τὴν Λεοντίου τῆς Ἐπικου-

ρείου θυγατέρα, ἑταιριζομένην καὶ αὐτὴν, Σώφρων εἶχεν, ὁ ἐπὶ τῆς Ἐφέσου· δι᾽ ἣν αὐτὸς ἐσώθη, ἐπιβουλευόμενος ὑπὸ Λαοδίκης, ἡ δὲ κατεκρημνίσθη, ὡς γράφει Φύλαρχος διὰ τῆς δωδεκάτης τάδε· „Ἡ πάρεδρος τῆς Λαοδίκης Δανάη, πιστευομένη ὑπ᾽ αὐτῆς τὰ πάντα, Λεοντίου δὲ οὖσα, τῆς μετ᾽ Ἐπικούρου τοῦ φυσικοῦ σχολασάσης, θυγάτηρ, Σώφρονος δὲ γεγονυῖα πρότερον ἐρωμένη, παρακολουθοῦσα, διότι ἀποκτεῖναι βούλεται τὸν Σώφρονα ἡ Λαοδίκη, διανεύει τῷ Σώφρονι, μηνύουσα τὴν ἐπιβουλήν. Ὁ δὲ, συλλαβὼν καὶ προσποιηθεὶς συγχωρεῖν περὶ ὧν λέγει, δύ᾽ ἡμέρας παρῃτήσατο εἰς σκέψιν· καὶ συγχωρησάσης, νυκτὸς ἔφυγεν εἰς Ἔφεσον. Μαθοῦσα δὲ ἡ Λαοδίκη τὸ ποιηθὲν ὑπὸ τῆς Δανάης, κατεκρήμνισε τὴν ἄνθρωπον, οὐδὲν τῶν προγεγενημένων φιλανθρώπων ἐπισυμβαλλομένη. Τὴν δὲ Δανάην φασὶν, ὡς ᾔσθετο τὸν ἐπηρτημένον αὐτῇ κίνδυνον, ἀνακρινομένην ὑπὸ τῆς Λαοδίκης, οὐδ᾽ ἀποκρίσεως αὐτὴν ἀξιῶσαι· ἀπαγομένην τε ἐπὶ τὸν κρημνὸν, εἰπεῖν, ὡς δικαίως οἱ πολλοὶ καταφρονοῦσι τοῦ θείου, ὅτε ἐγὼ μὲν, τὸν γενόμενόν μοι ἄνδρα σώσασα, τοιαύτην χάριτα παρὰ τοῦ δαιμονίου λαμβάνω, Λαοδίκη δὲ, τὸν ἴδιον ἀποκτείνασα, τηλικαύτης τιμῆς ἀξιοῦται.“ Ὁ δ᾽ αὐτὸς Φύλαρχος καὶ περὶ Μύστας ἱστορεῖ ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ οὕτως· „Μύστα Σελεύκου τοῦ βασιλέως ἐρωμένη ἦν· ἥτις, ὑπὸ Γαλατῶν Σελεύκου νικηθέντος, καὶ μόλις ἐκ τῆς φυγῆς διασωθέντος, αὐτὴ, μεταμφιεσαμένη τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα, καὶ ἀναλαβοῦσα θεραπαινίδος τῆς τυχούσης, συλληφθεῖσα ἀνήχθη μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων, καὶ, πραθεῖσα ὁμοίως ταῖς ἑαυτῆς θεραπαινίσιν, ἦλθεν εἰς Ῥόδον· ἔνθα ἐκφήνασα ἑαυτὴν, ἥτις ἦν, περισπουδάστως ὑπὸ τῶν Ῥοδίων τῷ Σελεύκῳ διεπέμφθη.“

65. *Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς, Λαμπιτοῦς τῆς Σαμίας ἑταίρας ἐρασθεὶς, ἡδέως δι' αὐτὴν καὶ Λαμπιτω προσηγορεύετο, ὥς φησι Δίυλλος· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Χαριτοβλέφαρος. Νικαρέτη δὲ ἡ ἑταίρα ἐρωμένη ἦν Στεφάνου τοῦ ῥήτορος· Λυσίου δὲ τοῦ σοφιστοῦ Μετάνειρα. Ἦσαν δὲ αὗται δοῦλαι Κασίου τοῦ Ἠλείου μετὰ καὶ ἄλλων ἑταιρῶν, Ἀντείας, Στρατόλας, Ἀριστοκλείας, Φίλας, Ἰσθμιάδος, Νεαίρας. Ἡ δὲ Νέαιρα ἦν Στρατοκλείδου ἐρωμένη, καὶ Ξενοκλείδου τοῦ ποιητοῦ, καὶ Ἱππάρχου τοῦ ὑποκριτοῦ, καὶ Φρυνίωνος τοῦ Παιανιέως, ὃς ἦν Δήμωνος μὲν υἱὸς, Δημοχάρους δὲ ἀδελφιδοῦς. Τὴν δὲ Νέαιραν εἶχον ἡμέραν παρ' ἡμέραν, διαιτητῶν γενομένων φίλων, Φρυ-*
(594) *νίων καὶ Στέφανος ὁ ῥήτωρ· ὃς καὶ τὴν τῆς Νεαίρας θυγατέρα Στρυβήλην, τὴν ὕστερον Φανὼ κληθεῖσαν, ὡς ἰδίαν θυγατέρα ἐξέδοτο Φράστορι τῷ Αἰγιαλεῖ, ὥς φησι Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας. Ὃς καὶ περὶ Σινώπης τῆς ἑταίρας τάδε λέγει· „Ἀρχίαν τὸν ἱεροφάντην, ἐξελεγχθέντα ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὡς ἀσεβοῦντα καὶ θύοντα παρὰ τὰ πάτρια τὰς θυσίας, ἐκολάσατε· καὶ ἄλλα τε κατηγορήθη αὐτοῦ, καὶ ὅτι Σινώπῃ τῇ ἑταίρᾳ Ἁλῴοις ἐπὶ τῆς ἐσχάρας, τῆς ἐν τῇ αὐλῇ Ἐλευσῖνι προσαγούσῃ, ἱερεῖον θύσειε, νομίμου ὄντος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἱερεῖα μὴ θύειν, οὐδὲ ἐκείνου οὔσης τῆς θυσίας, ἀλλὰ τῆς ἱερείας."*

66. *Διαβόητος δ' ἑταίρα γέγονε καὶ ἡ Μιλησία Πλαγγών· ἧς περικαλλεστάτης οὔσης ἠράσθη τις νεανίσκος Κολοφώνιος, Βακχίδα ἔχων ἐρωμένην τὴν Σαμίαν. Λόγους οὖν προσενέγκαντος τοῦ νεανίσκου πρὸς αὐτὴν, ἡ Πλαγγὼν, ἀκούσασα τῆς Βακχίδος τὸ κάλλος, καὶ ἀποτρέψαι θέλουσα τὸν νεανίσκον τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος, ὡς ἀδύνατον ἦν, ᾔτησε τῆς συνουσίας μισθὸν τὸν Βακχίδος*

ὅρμον, διαβόητον ὄντα. Ὁ δὲ σφοδρῶς ἐρῶν ἠξίωσε τὴν Βακχίδα μὴ περιιδεῖν αὐτὸν ἀπολλύμενον. Καὶ ἡ Βακχὶς, τὴν ὁρμὴν κατιδοῦσα τοῦ νεανίσκου, ἔδωκε. Πλαγγὼν τε, τὸ ἄζηλον συνιδοῦσα τῆς Βακχίδος, τὸν μὲν ἀπέπεμψεν ἐκείνῃ, τῷ δὲ ὡμίλησε. Καὶ τοῦ λοιποῦ φίλαι ἐγένοντο, κοινῶς περιέπουσαι τὸν ἐραστήν. Ἐφ᾽ οἷς Ἴωνες ἀγασθέντες, ὥς φησι Μενέτωρ ἐν τῷ περὶ ἀναθημάτων, Πασιφίλαν ἐκάλεσαν τὴν Πλαγγόνα. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ἀρχίλοχος περὶ αὐτῆς ἐν τούτοις·

Συκῆ πετραίη πολλὰς βόσκουσα κορώνας,
εὐήθης ξείνων δέκτρια Πασιφίλη.

Ὅτι δὲ καὶ Μένανδρος ὁ ποιητὴς ἤρα Γλυκέρας, κοινόν. Ἐνεμεσήθη δέ. Φιλήμονος γὰρ ἑταίρας ἐρασθέντος, καὶ χρηστὴν ταύτην ὀνομάσαντος διὰ τοῦ δράματος, ἀντέγραψε Μένανδρος, ὡς οὐδεμιᾶς αὔσης χρηστῆς.

67. Ἅρπαλος δὲ ὁ Μακεδὼν, ὁ τῶν Ἀλεξάνδρου πολλὰ χρημάτων συλήσας καὶ καταφυγὼν εἰς Ἀθήνας, ἐρασθεὶς Πυθιονίκης, πολλὰ εἰς αὐτὴν κατανάλωσεν ἑταίραν οὖσαν· καὶ ἀποθανούσῃ πολυτάλαντον μνημεῖον κατεσκεύασεν· ἐκφέρων τε αὐτὴν ἐπὶ τὰς ταφὰς, ὥς φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, τεχνιτῶν τῶν ἐπισημοτάτων χορῷ μεγάλῳ καὶ παντοίοις ὀργάνοις καὶ εὐφωνίαις παρέπεμπε τὸ σῶμα. Δικαίαρχος δ᾽ ἐν τοῖς περὶ τῆς εἰς Τροφωνίου καταβάσεώς φησι· „Ταὐτὸ δὲ πάθοι τις ἂν ἐπὶ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἀφικνούμενος κατὰ τὴν ἀπ᾽ Ἐλευσῖνος τὴν ἱερὰν ὁδὸν καλουμένην. Καὶ γὰρ ἐνταῦθα καταστὰς, οὗ ἂν ᾖ τὸ πρῶτον εἰς Ἀθήνας ἀφορώμενος νεὼς καὶ τὸ πόλισμα, ὄψεται παρὰ τὴν ὁδὸν αὐτὴν ᾠκοδομημένον μνῆμα, οἷον οὐχ ἕτερον οὐδὲ σύνεγγυς οὐδέν ἐστι τῷ μεγέθει. Τοῦτο δὲ τὸ

μὲν πρῶτον, ὅπερ εἰκὸς, ἢ Μιλτιάδου φήσεις σαφῶς, ἢ Περικλέους, ἢ Κίμωνος, ἤ τινος ἑτέρου τῶν ἀγαθῶν ἀν-
(595) δρῶν εἶναι· μάλιστα μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως δημοσίᾳ κατεσκευασμένον· εἰ δὲ μὴ, δεδογμένον κατασκευάσασθαι. Πάλιν δ᾽ ὅταν ἐξετάσῃ Πυθιονίκης τῆς ἑταίρας, ἥντινα χρὴ προσδοκίαν λαβεῖν αὐτόν.“ Θεόπομπος δ᾽ ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολῇ τὴν Ἁρπάλου διαβάλλων ἀκολασίαν φησίν· „Ἐπίσκεψαι δὲ καὶ διάκουσον σαφῶς παρὰ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος, ὃν τρόπον Πυθιονίκην περιέστειλε τελευτήσασαν. Ἡ Βακχίδος μὲν ἦν δούλη τῆς αὐλητρίδος, ἐκείνη δὲ Σινώπης τῆς Θράττης, τῆς ἐξ Αἰγίνης Ἀθήναζε μετενεγκαμένης τὴν πορνείαν· ὥστε γίνεσθαι μὴ μόνον τρίδουλον, ἀλλὰ καὶ τρίπορνον αὐτήν. Ἀπὸ πλειόνων δὲ ταλάντων, ἢ διακοσίων, δύο μνήματα κατεσκεύασεν αὐτῆς· ὃ καὶ πάντες ἐθαύμαζον, ὅτι τῶν μὲν ἐν Κιλικίᾳ τελευτησάντων ὑπὲρ τῆς σῆς βασιλείας καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας οὐδέπω νῦν οὔτ᾽ ἐκεῖνος οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν ἐπιστατῶν κεκόσμηκε τὸν τάφον, Πυθιονίκης δὲ τῆς ἑταίρας φανήσεται τὸ μὲν Ἀθήνησι, τὸ δ᾽ ἐν Βαβυλῶνι μνῆμα πολὺν ἤδη χρόνον ἐπιτετελεσμένον. Ἣν γὰρ πάντες ᾔδεσαν κοινῆς δαπάνης κοινὴν τοῖς βουλομένοις γιγνομένην, ταύτης ἐτόλμησεν ὁ φίλος εἶναι σοῦ φάσκων ἱερὸν καὶ τέμενος ἱδρύσασθαι, καὶ προσαγορεῦσαι τὸν ναὸν καὶ τὸν βωμὸν Πυθιονίκης Ἀφροδίτης, ἅμα τῆς τε παρὰ θεῶν τιμωρίας καταφρονῶν καὶ τὰς σὰς τιμὰς προπηλακίζειν ἐπιχειρῶν.“ Μνημονεύει τούτων καὶ Φιλήμων ἐν Βαβυλωνίῳ·

Βασίλισσ᾽ ἔσει Βαβυλῶνος, ἂν οὕτω τύχῃ.
Τὴν Πυθιονίκην οἶσθα, καὶ τὸν Ἅρπαλον.

Μνημονεύει δ᾽ αὐτῆς καὶ Ἄλεξις ἐν Λυκίσκῳ.

68. *Μετὰ δὲ τὴν Πυθιονίκης τελευτὴν ὁ Ἅρπαλος Γλυκέραν μετεπέμψατο, καὶ ταύτην ἑταίραν, ὥς ὁ Θεόπομπος ἱστορεῖ, φάσκων ἀπειρηκέναι τὸν Ἅρπαλον μὴ στεφανοῦν ἑαυτὸν, εἰ μή τις στεφανώσειε καὶ τὴν πόρνην. „Ἔστησέ τε εἰκόνα χαλκῆν τῆς Γλυκέρας ἐν Ῥωσσῷ τῆς Συρίας, οὗπερ καί σε καὶ αὐτὸν ἀνατιθέναι μέλλει. Παρέδωκέ τε αὐτῇ κατοικεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις τοῖς ἐν Ταρσῷ, καὶ ὁρᾷ ὑπὸ τοῦ λαοῦ προσκυνουμένην, καὶ βασίλισσαν προσαγορευομένην, καὶ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς τιμωμένην, αἷς πρέπον ἦν τὴν σὴν μητέρα καὶ τὴν σοὶ συνοικοῦσαν." Συνεπιμαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ τὸν Ἀγῆνα τὸ σατυρικὸν δραμάτιον γεγραφὼς, ὅπερ ἐδίδαξε Διονυσίων ὄντων ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπου τοῦ ποταμοῦ, εἴτε Πύθων ἦν ὁ Καταναῖος ἢ ὁ Βυζάντιος, ἢ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς. Ἐδιδάχθη δὲ τὸ δρᾶμα ἤδη φυγόντος τοῦ Ἁρπάλου ἐπὶ θάλατταν καὶ ἀποστάντος. Καὶ τῆς μὲν Πυθιονίκης ὡς τεθνηκυίας μέμνηται, τῆς δὲ Γλυκέρας ὡς οὔσης παρ' αὐτῷ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις αἰτίας γινομένης τοῦ δωρεὰς λαμβάνειν παρὰ Ἁρπάλου, λέγων ὧδε·*

Ἔστιν δ' ὅπου μὲν ὁ κάλαμος πέφυχ' ὅδε,
ἐφέτωμ' ἄορνον. Οὑξ ἀριστερᾶς δ' ὅδε
πόρνης ὁ κλεινὸς ναὸς, ὃν δὴ Παλλίδης
τεύξας κατέγνω διὰ τὸ πρᾶγμ' αὑτοῦ φυγήν.
Ἐνταῦθα δὴ τῶν βαρβάρων τινὲς μάγοι,
ὁρῶντες αὐτὸν παγκάκως διακείμενον,
ἔπεισαν ὡς ἄξουσι τὴν ψυχὴν ἄνω
(596) *τὴν Πυθιονίκης.*

Παλλίδην δ' ἐνταῦθα ἐκάλεσε τὸν Ἅρπαλον. Ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς τῷ κυρίῳ καλέσας αὐτόν φησιν·

Ἐκμαθεῖν δέ σου ποθῶ,

μακρὰν ἀποικῶν κεῖθεν, Ἀτθίδα χθόνα
τίνες τύχαι κατέχουσιν, ἢ πράττουσι τί.
Α. Ὅτε μὲν ἔφασκον δοῦλον ἐκτῆσθαι βίον,
ἱκανὸν ἐδείπνουν· νῦν δὲ τὸν χέδροπα μόνον
καὶ τὸν μάραθον ἔσθουσι, πυροὺς δ' οὐ μάλα.
Β. Καὶ μὴν ἀκούω μυριάδας τὸν Ἅρπαλον
αὐτοῖσι τῶν Ἀγῆνος οὐκ ἐλάσσονας
σίτου διαπέμψαι, καὶ πολίτην γεγονέναι.
Α. Γλυκέρας ὁ σῖτος οὗτος ἦν· ἐστὶν δ' ἴσως
αὐτοῖσιν ὀλέθρου, κοὐχ ἑταίρας, ἀῤῥαβών.

69. Ἐνδόξους δὲ ἑταίρας καὶ ἐπὶ κάλλει διαφερούσας ἤνεγκε καὶ ἡ Ναύκρατις· Δωρίχαν τε, ἣν ἡ καλὴ Σαπφὼ, ἐρωμένην γενομένην Χαράξου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, κατ' ἐμπορίαν εἰς τὴν Ναύκρατιν ἀπαίροντος, διὰ τῆς ποιήσεως διαβάλλει, ὡς πολλὰ τοῦ Χαράξου νοσφισαμένην. Ἡρόδοτος δ' αὐτὴν Ῥοδῶπιν καλεῖ, ἀγνοῶν, ὅτι ἑτέρα τῆς Δωρίχης ἐστὶν αὕτη· ἡ καὶ τοὺς περιβοήτους ὀβελίσκους ἀναθεῖσα ἐν Δελφοῖς, ὧν μέμνηται Κρατῖνος διὰ τούτων * * * Εἰς δὲ τὴν Δωρίχαν τόδ' ἐποίησε τοὐπίγραμμα Ποσείδιππος, καίτοι ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ πολλάκις αὐτῆς μνημονεύσας. Ἔστι δὲ τόδε·

Δωρίχα, ὀστέα μὲν σὰ πάλαι κοιμήσατο, δεσμῶν
  χαίτης, ἥ τε μύρων ἔκπνοος ἀμπεχόνη,
ᾗ ποτε τὸν χαρίεντα περιστέλλουσα Χάραξον,
  σύγχρους ὀρθρινῶν ἥψαο κισσυβίων.
Σαπφῶαι δὲ μένουσι φίλης ἔτι καὶ μενέουσιν
  ᾠδῆς αἱ λευκαὶ φθεγγόμεναι σελίδες.
Οὔνομα σὸν μακαριστὸν, ὃ Ναύκρατις ὧδε φυλάξει,
  ἔστ' ἂν ἴῃ Νείλου ναῦς ἔφαλος τενάγη.

Καὶ Ἀρχεδίκη δ' ἦν ἐκ τῆς Ναυκράτεως, καὶ αὐτὴ ἑταίρα

καλή. Φιλεῖ γάρ πως ἡ Ναύκρατις, ὡς ὁ Ἡρόδοτός φησιν, ἐπαφροδίτους ἔχειν τὰς ἑταίρας.

70. Καὶ ἡ ἐξ Ἐρέσου δὲ τῆς ἑτέρας * * Σαπφὼ τοῦ καλοῦ Φάωνος ἐρασθεῖσα περιβόητος ἦν, ὥς φησι Νύμφις ἐν Περίπλῳ Ἀσίας. Νικαρέτη δὲ ἡ Μεγαρὶς οὐκ ἀγεννὴς ἦν ἑταίρα, ἀλλὰ καὶ γονέων καὶ κατὰ παιδείαν ἐπέραστος ἦν, ἠκροᾶτο δὲ Στίλπωνος τοῦ φιλοσόφου. Βιλιστίχη δ' ἡ Ἀργεία, ἑταίρα καὶ αὐτὴ ἔνδοξος, τὸ γένος ἀπὸ τῶν Ἀτρειδῶν σώζουσα, ὡς οἱ τὰ Ἀργολικὰ γράψαντες ἱστοροῦσιν. Ἔνδοξος δέ ἐστι καὶ Λέαινα ἡ ἑταίρα, Ἁρμοδίου ἐρωμένη τοῦ τυραννοκτονήσαντος· ἥτις καὶ αἰκιζομένη ὑπὸ τῶν περὶ Ἱππίαν τὸν τύραννον οὐδὲν ἐξειποῦσα ἐναπέθανε ταῖς βασάνοις. Στρατοκλῆς δ' ὁ ῥήτωρ ἐρωμένην εἶχε τὴν ἐπικληθεῖσαν Λήμην ἑταίραν, τὴν καλουμένην Παρόραμα· διὰ τὸ καὶ δύο δραχμῶν φοιτᾶν πρὸς τὸν βουλόμενον, ὥς φησι Γοργίας ἐν τῷ περὶ ἑταιρῶν.

Ἐπὶ τούτοις ὁ Μυρτίλος μέλλων σιωπᾶν, Ἀλλὰ μικροῦ, ἔφη, ἄνδρες φίλοι, ἐξελαθόμην ὑμῖν εἰπεῖν τήν τε (597) Ἀντιμάχου Λυδὴν, προσέτι δὲ καὶ τὴν ὁμώνυμον ταύτης ἑταίραν Λυδὴν, ἣν ἠγάπα Λαμύνθιος ὁ Μιλήσιος. Ἑκάτερος γὰρ τούτων τῶν ποιητῶν, ὥς φησι Κλέαρχος ἐν τοῖς Ἐρωτικοῖς, τῆς βαρβάρου Λυδῆς εἰς ἐπιθυμίαν καταστὰς ἐποίησεν ὁ μὲν ἐν ἐλεγείοις, ὁ δ' ἐν μέλει τὸ καλούμενον ποίημα Λυδήν. Παρέλιπον δὲ καὶ τὴν Μιμνέρμου αὐλητρίδα Ναννὼ καὶ τὴν Ἑρμησιάνακτος τοῦ Κολοφωνίου Λεόντιον· ἀπὸ γαρ ταύτης, ἐρωμένης αὐτῷ γενομένης, ἔγραψεν ἐλεγειακὰ τρία βιβλία, ὧν ἐν τῷ τρίτῳ κατάλογον ποιεῖται ἐρωτικῶν, οὑτωσί πως λέγων·

71. *Οἵην μὲν φίλος υἱὸς ἀνήγαγεν Οἰάγροιο*
Ἀγριόπην Θρῇσσαν στειλάμενος κιθάρην
Αἰδόθεν. Ἔπλευσεν δὲ κακὸν καὶ ἀπειθέα χῶρον,
ἔνθα Χάρων κοινὴν ἕλκεται εἰς ἄκατον
ψυχὰς οἰχομένων, λίμνης δ' ἐπὶ μακρὸν ἀϋτεῖ
ῥεῦμα διὲκ μεγάλων ῥυομένης δονάκων.
Ἀλλ' ἔτλη παρὰ κῦμα μονόζωστος κιθαρίζων
Ὀρφεὺς, παντοίους δ' ἐξανέπεισε θεούς·
Κωκυτόν τ' ἀθέμιστον ἐπ' ὀφρύσι μειδήσαντα
ἠδὲ καὶ αἰνοτάτου βλέμμ' ὑπέμεινε κυνὸς,
ἐν πυρὶ μὲν φωνὴν τεθοωμένου, ἐν πυρὶ δ' ὄμμα
σκληρὸν τριστοίχοις δεῖμα φέρον κεφαλαῖς.
Ἔνθεν ἀοιδιάων μεγάλους ἀνέπεισεν ἄνακτας
Ἀγριόπην μαλακοῦ πνεῦμα λαβεῖν βιότου.
Οὐ μὴν οὐδ' υἱὸς Μήνης ἀγέραστον ἔθηκε
Μουσαῖος, Χαρίτων ἤρανος, Ἀντιόπην·
ἥ τε πολυμνήστησιν Ἐλευσῖνος παρὰ πέζαν
εὐασμὸν κρυφίων ἐξεφόρει λογίων,
Ῥάριον ὀργειῶν ἀνέμω διαποιπνύουσα
Δήμητρα· γνωστὴ δ' ἐστὶ καὶ εἰν Ἀΐδῃ.
Φημὶ δὲ καὶ Βοιωτὸν ἀποπρολιπόντα μέλαθρα
Ἡσίοδον, πάσης ἤρανον ἱστορίης,
Ἀσκραίων ἐσικέσθαι ἔχονθ' Ἑλικωνίδα κώμην·
ἔνθεν ὅ γ' Ἠοίην μνώμενος Ἀσκραϊκὴν
πόλλ' ἔπαθεν, πάσας δὲ λόγων ἀνεγράψατο βίβλους
ὕμνων ἐκ πρώτης παιδὸς ἀνερχόμενος.
Αὐτὸς δ' οὗτος ἀοιδὸς, ὃν ἐκ Διὸς αἶσα φυλάσσει
ἥδιστον πάντων δαίμονα μουσοπόλον,
λεπτὴν εἰς Ἰθάκην ἀνετείνετο θεῖος Ὅμηρος
ᾠδῇσιν πινυτῆς εἵνεκα Πηνελόπης·

ἡν διὰ πολλὰ παθὼν ὀλίγην ἐσενάσσατο νῆσον
πολλὸν ἀπ' εὐρείης λειπόμενος πατρίδος·
ἔκλαιεν δ' Ἰκάρου τε γένος καὶ δῆμον Ἀμύκλου
καὶ Σπάρτην, ἰδίων ἁπτόμενος παθέων.
Μίμνερμος δὲ τὸν ἡδὺν ὃς εὕρετο πολλὸν ἀνατλὰς
(598) ἦχον καὶ μαλακοῦ πνεῦμ' ἀπὸ πενταμέτρου,
καίετο μὲν Ναννοῦς· πολιῷ δ' ἐπὶ πολλάκι λωτῷ
κνημωθεὶς κώμους εἶχε συνεξαμύῃ.
Ἤχθεε δ' Ἑρμόβιον τὸν ἀεὶ βαρὺν ἠδὲ Φερέκλην
ἐχθρὸν μισήσας τοιάδ' ἔπεμψεν ἔπη.
Λυδῆς δ' Ἀντίμαχος Λυσηΐδος ἐκ μὲν ἔρωτος
πληγεὶς Πακτωλοῦ ῥεῦμ' ἐπέβη ποταμοῦ·
δαρδάνη δὲ θανοῦσαν ὑπὸ ξηρὴν θέτο γαῖαν
κλαίων, αἰάζων δ' ἦλθεν ἀποπρολιπὼν
ἄκραν ἐς Κολοφῶνα· γόων δ' ἐνεπλήσατο βίβλους
ἱράς, ἐκ παντὸς παυσάμενος καμάτου.
Λέσβιος Ἀλκαῖος δὲ πόσους ἀνεδέξατο κώμους,
Σαπφοῦς φορμίζων ἱμερόεντα πόθον,
γιγνώσκεις. Ὁ δ' ἀοιδὸς ἀηδόνος ἠράσαθ', ὕμνων
Τήιον ἀλγύνων ἄνδρα πολυφραδίῃ.
Καὶ γὰρ τὴν ὁ μελιχρὸς ἐφωμίλησ' Ἀνακρείων
στελλομένην πολλαῖς ἄμμιγα Λεσβιάσι·
φοίτα δ' ἄλλοτε μὲν λείπων Σάμον, ἄλλοτε δ' αὐτὴν
οἰνηρὴν δοῦριν κεκλιμένην πατρίδα,
Λέσβον ἐς εὔοινον· τὸ δὲ δὴ ῥίον εἴσιδε Λέκτον
πολλάκις Αἰολικοῦ κύματος ἀντιπέρας.
Ἀτθὶς δ' οἷα μέλισσα πολυπρήωνα κολώνην
λείπουσ' ἐν τραγικαῖς ἦδε χοροστασίαις
Βάκχον καὶ τὸν Ἔρωτ' ἀγειραιθειαρειδος
* * * Ζεὺς ἔπορεν Σοφοκλεῖ.

Φημὶ δὲ κἀκεῖνον τὸν ἀεὶ πεφυλαγμένον ἄνδρα
καὶ πάντων μῖσος κτώμενον ἐκ συνοχῶν
πάσας ἀμφὶ γυναῖκας, ὑπὸ σκολιοῖο τυπέντα
τόξου, νυκτερινὰς οὐκ ἀποθέσθ' ὀδύνας.
Ἀλλὰ Μακηδονίης πάσας κατενίσατο λαύρας,
Αἰγείων μέθεπεν δ' Ἀρχέλεω ταμίην,
εἰσόκε δαίμων Εὐριπίδῃ εὕρετ' ὄλεθρον,
ἀμφὶ βίου στυγνῶν ἀντιάσαντι κυνῶν.
Ἄνδρα δὲ, τὸν Κυθέρηθεν ἀνετρέψαντο τιθῆναι,
Βάκχου καὶ λωτοῦ πιστότατον ταμίην,
Μοῦσαι παιδευθέντα Φιλόξενον, οἷα τιναχθεὶς
ὠρυγῇ ταύτης ἦλθε διὰ πτόλεως,
γιγνώσκεις, ἀΐουσα μέγαν πόθον, ὃν Γαλατείης
αὐτοῖς μηλείοις θῆκαθ' ὑπὸ προγόνοις.
Οἶσθα δὲ καὶ τὸν ἀοιδὸν, ὃν Εὐρυπύλου πολιῆται
Κῷοι χάλκειον θῆκαν ὑπὸ πλατάνῳ
Βιττίδα μολπάζοντα θοὴν, περὶ πάντα Φιλητᾶν
ῥήματα καὶ πᾶσαν ῥυόμενον λαλιήν.
Οὐδὲ μὲν οὐδ' ὁπόσοι σκληρὸν βίον ἐστήσαντο
ἀνθρώπων, σκολιὴν μαιόμενοι σοφίην,
οὓς αὐτὴ περὶ πικρὰ λόγοις ἐσφίγξατο μῆτις
καὶ δεινὴ μύθων κῦδος ἔχουσ' ἀρετὴ,
οὐδ' οἵδ' αἰνὸν ἔρωτος ἀπεστρέψαντο κυδοιμὸν
(599) φαινόμενον, δεινὸν δ' ἦλθον ὑφ' ἡνίοχον.
Οἵη μὲν Σάμιον μανίη κατέδησε Θεανοῦς
Πυθαγόρην, ἑλίκων κομψὰ γεωμετρίης
εὑρόμενον, καὶ κύκλον, ὅσον περιβάλλεται αἰθὴρ,
βαιῇ ἐνὶ σφαίρῃ πάντ' ἀποτασσόμενον.
Οἵῳ δ' ἔχλιηνεν ὃν ἔξοχον ἔχρη Ἀπόλλων
ἀνθρώπων εἶναι Σωκράτη ἐν σοφίῃ

Κύπρις μηνίουσα πυρὸς μένει. Ἐκ δὲ βαθείης
ψυχῆς κουφοτέρας ἐξεπόνησ᾽ ἀνίας,
οἰκί᾽ ἐς Ἀσπασίης πωλεύμενος· οὐδέ τι τέκμαρ
εὗρε, λόγων πολλὰς εὐρόμενος διόδους.
Ἄνδρα Κυρηναῖον δ᾽ εἴσω πόθος ἔσπασεν Ἰσθμοῦ
δεινὸν, ὅ τ᾽ Ἀπιδανῆς Λαΐδος ἠράσατο,
ὀξὺς Ἀρίστιππος, πάσας δ᾽ ἠνήνατο λέσχας
φεύγων, οὐδαμένον ἐξεφόρησε βίῳ.

72. *Ἐν τούτοις ὁ Ἑρμησιάναξ σφάλλεται, συγχρονεῖν οἰόμενος Σαπφὼ καὶ Ἀνακρέοντα, τὸν μὲν κατὰ Κῦρον καὶ Πολυκράτην γενόμενον, τὴν δὲ κατ᾽ Ἀλυάττην τὸν Κροίσου πατέρα. Χαμαιλέων δ᾽ ἐν τῷ περὶ Σαπφοῦς καὶ λέγειν τινάς φησιν εἰς αὐτὴν πεποιῆσθαι ὑπὸ Ἀνακρέοντος τάδε·*

Σφαίρῃ δεῦτέ με πορφυρέῃ
βάλλων χρυσοκόμης Ἔρως
νήνι ποικιλοσαμβάλῳ
συμπαίζειν προκαλεῖται.
Ἡ δ᾽, (ἐστὶν γὰρ ἀπ᾽ εὐκτίτου
Λέσβου,) τὴν μὲν ἐμὴν κόμην,
(λευκὴ γάρ,) καταμέμφεται,
πρὸς δ᾽ ἄλλην τινὰ χάσκει.

Καὶ τὴν Σαπφὼ δὲ πρὸς αὐτὸν ταῦτά φησιν εἰπεῖν·

Κεῖνον, ὦ χρυσόθρονε Μοῦσ᾽, ἔνισπες
ὕμνον, ἐκ τᾶς καλλιγύναικος ἐσθλᾶς
Τήιος χώρας ὃν ἄειδε τερπνῶς
πρέσβυς ἀγαυός.

Ὅτι δὲ οὐκ ἔστι Σαπφοῦς τοῦτο τὸ ᾆσμα, παντί που δῆλον. Ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι παίζειν τὸν Ἑρμησιάνακτα περὶ τούτου τοῦ ἔρωτος. Καὶ γὰρ Δίφιλος ὁ κωμῳδιοποιὸς

πεποίηκεν ἐν Σαπφοῖ δράματι Σαπφοῦς ἐραστὰς Ἀρχίλοχον καὶ Ἱππώνακτα.

Ταῦθ' ὑμῖν, ὦ ἑταῖροι, οὐκ ἀμερίμνως δοκῶ τὸν ἐρωτικὸν τοῦτον πεποιῆσθαι κατάλογον, οὐκ ὢν οὕτως ἐρωτομανὴς, ὡς διαβάλλων με εἴρηκεν ὁ Κύνουλκος· ἀλλ' ἐρωτικὸς μὲν εἶναι ὁμολογῶ, ἐρωτομανὴς δὲ οὔ.

Τίς δ' ἔστ' ἀνάγκη δυστυχεῖν ἐν πλείοσιν,
ἐξὸν σιωπᾶν κἂν σκότῳ κρύπτειν τάδε;

Αἰσχύλος ἔφη ὁ Ἀλεξαρδρεὺς ἐν Ἀμφιτρύωνι. Οὗτος δ' ἐστὶν Αἰσχύλος, ὁ καὶ τὰ Μεσσηνιακὰ ἔπη συνθεὶς, ἀνὴρ εὐπαίδευτος.

73. Ὑπολαμβάνων οὖν μέγαν εἶναι δαίμονα καὶ δυνατώτατον τὸν Ἔρωτα, προσέτι δὲ καὶ τὴν Ἀφροδίτην τὴν χρυσῆν, τὰ Εὐριπίδου ἐπὶ νοῦν λαμβάνων λέγω·

Τὴν Ἀφροδίτην οὐχ ὁρᾷς, ὅση θεός;
ἣν οὐδ' ἂν εἴποις οὐδὲ μετρήσειας ἂν
ὅση πέφυκε κἀφ' ὅσον διέρχεται.
Αὕτη τρέφει σὲ κἀμὲ καὶ πάντας βροτούς.
Τεκμήριον δὲ μὴ λόγῳ μόνον μάθῃς,
(600) ἔργῳ δὲ δείξω τὸ σθένος τὸ τῆς θεοῦ.
Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖ', ὅταν ξηρὸν πέδον
ἄκαρπον αὐχμῷ νοτίδος ἐνδεῶς ἔχῃ·
ἐρᾷ δ' ὁ σεμνὸς οὐρανὸς πληρούμενος
ὄμβρου πεσεῖν εἰς γαῖαν Ἀφροδίτης ὕπο.
Ὅταν δὲ συμμιχθῆτον ἐς ταυτὸν δύο,
φύουσιν ἡμῖν πάντα καὶ τρέφουσ' ἅμα,
δι' ὧν βρότειον ζῇ τε καὶ θάλλει γένος.

Καὶ ὁ σεμνότατος δ' Αἰσχύλος ἐν ταῖς Δαναΐσιν αὐτὴν παράγει τὴν Ἀφροδίτην λέγουσαν·

Ἐρᾷ μὲν ἁγνὸς οὐρανὸς τρῶσαι χθόνα,

ἔρως δὲ γαῖαν λαμβάνει γάμου τυχεῖν·
ὄμβρος δ' ἀπ' εὐνάεντος οὐρανοῦ πεσὼν
ἔκυσε γαῖαν· ἡ δὲ τίκτεται βροτοῖς
μήλων τε βοσκὰς καὶ βίον Δημήτριον·
δενδρῶτις ὥρα δ' ἐκ νοτίζοντος γάμου
τέλειος ἐστί. Τῶν δ' ἐγὼ παραίτιος.

74. Ἐν Ἱππολύτῳ Εὐριπιδείῳ πάλιν ἡ Ἀφροδίτη φησίν·

Ὅσοι τε πόντου τερμόνων τ' Ἀτλαντικῶν
ναίουσιν εἴσω, φῶς ὁρῶντες ἡλίου,
τοὺς μὲν σέβοντας τἀμὰ πρεσβεύω κράτη,
σφάλλω δ', ὅσοι φρονοῦσιν εἰς ἡμᾶς μέγα.

Νεανίσκῳ γὰρ τὴν πᾶσαν ἀρετὴν ἔχοντι τοῦτο μόνον τὸ ἁμάρτημα προσὸν, ὅτι οὐκ ἐτίμα τὴν Ἀφροδίτην, αἴτιον ἐγένετο τοῦ ὀλέθρου· καὶ οὔτε ἡ Ἄρτεμις ἡ περισσῶς ἀγαπήσασα οὔτε τῶν ἄλλων θεῶν τις ἢ δαιμόνων ἐβοήθησεν αὐτῷ. Κατὰ τὸν αὐτὸν οὖν ποιητὴν,

Ὅστις Ἔρωτα μὴ μόνον κρίνει θεὸν,
ἢ σκαιός ἐστιν, ἢ καλῶν ἄπειρος ὢν
οὐκ οἶδε τὸν μέγιστον ἀνθρώποις θεόν.

Ὃν ὁ σοφὸς ὑμνῶν ἀεί ποτε Ἀνακρέων, πᾶσίν ἐστι διὰ στόματος. Λέγει οὖν περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ κράτιστος Κριτίας τάδε·

Τὸν δὲ γυναικείων μελέων πλέξαντα πότ' ᾠδὰς
ἡδὺν Ἀνακρείοντα Τέως εἰς Ἑλλάδ' ἀνῆγε,
συμποσίων ἐρέθισμα, γυναικῶν ἠπερόπευμα,
αὐλῶν ἀντίπαλον, φιλοβάρβιτον, ἡδὺν, ἄλυπον.
Οὔ ποτέ σου φιλότης γηράσεται, οὐδὲ θανεῖται,
ἔς τ' ἂν ὕδωρ οἴνῳ συμμιγνύμενον κυλίκεσσι
παῖς διαπομπεύῃ, προπόσεις ἐπιδέξια νωμῶν,

παννυχίδας θ' ἱερὰς θήλεις χοροὶ ἀμφιέπωσι,
πλάστιγξ θ' ἡ χαλκοῦ θυγάτηρ ἐπ' ἄκραισι καθίζῃ
κοττάβου ὑψηλαῖς κορυφαῖς Βρομίου ψακάδεσσιν.

75. Ἀρχύτας δὲ ὁ ἁρμονικὸς, ὥς φησι Χαμαιλέων, Ἀλκμᾶνα γεγονέναι τῶν ἐρωτικῶν μελῶν ἡγεμόνα, καὶ ἐκδοῦναι πρῶτον μέλος, ἀκόλαστον ὄντα καὶ περὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὴν τοιαύτην μοῦσαν εἰς τὰς διατριβάς. Διὸ καὶ λέγειν ἔν τινι τῶν μελῶν·

Ἔρος με δεῦτε Κύπριδος ἕκατι
γλυκὺς κατείβων καρδίαν ἰαίνει.

Λέγει δὲ καὶ, ὡς τῆς Μεγαλοστράτης συμμέτρως ἐρασθεὶς, ποιητρίας μὲν οὔσης, δυναμένης δὲ καὶ διὰ τὴν (601) ὁμιλίαν τοὺς ἐραστὰς προσελκύσασθαι. Λέγει δ' οὕτως περὶ αὐτῆς·

Τοῦθ' ἁδεῖαν μοῦσαν ἔδειξε δῶρον
μάκαιρα παρθένων
ἁ ξανθὰ Μεγαλοστράτα.

Καὶ Στησίχορος δ' οὐ μετρίως ἐρωτικὸς γενόμενος συνέστησε καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τῶν ᾀσμάτων· ἃ δὴ καὶ τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖτο παιδιὰ καὶ παιδικά. Οὕτω δ' ἐναγώνιος ἦν ἡ περὶ τὰ ἐρωτικὰ πραγματεία, καὶ οὐδεὶς ἡγεῖτο φορτικοὺς τοὺς ἐρωτικοὺς, ὥστε καὶ Αἰσχύλος, μέγας ὢν ποιητὴς, καὶ Σοφοκλῆς, ἦγον εἰς τὰ θέατρα διὰ τῶν τραγῳδιῶν τοὺς ἔρωτας, ὁ μὲν τὸν Ἀχιλλέως πρὸς Πάτροκλον, ὁ δ' ἐν τῇ Νιόβῃ τὸν τῶν παίδων· διὸ καὶ παιδεραστάν τινες καλοῦσι τὴν τραγῳδίαν· καὶ ἐδέχοντο τὰ τοιαῦτα ᾄσματα οἱ θεαταί.

76. Καὶ ὁ Ῥηγῖνος δὲ Ἴβυκος βοᾷ καὶ κέκραγεν·

Ἦρι μὲν αἵ τε Κυδώνιαι
μηλίδες ἀρδόμεναι ῥοᾶν

ἐκ ποταμῶν, ἵνα παρθένων
κῆπος ἀκήρατος, αἵ τ' οἰνανθίδες
αὐξόμεναι σκιεροῖσιν ὑφ' ἔρνεσιν
οἰναρέοις θαλέθοισιν· ἐμοὶ δ' ἔρος
οὐδεμίαν κατάκοιτος ὥραν, ἅθ' ὑπὸ στεροπᾶς φλέγων
Θρηίκιος βορέας, ἀΐσσων παρὰ Κύπριδος
ἀζαλέαις μανίαισιν ἐρεμνὸς ἀθάμβησε κραταιῶς
παιδόθεν φυλάσσει
ἡμετέρας φρένας.

Καὶ Πίνδαρος δ', οὐ μετρίως ὢν ἐρωτικός, φησιν·

Εἴη καὶ ἐρᾶν, καὶ ἔρωτι χαρίζεσθαι κατὰ καιρόν·
μὴ πρεσβυτέραν ἀριθμοῦ δίωκε, θυμέ,
πρᾶξιν.

Διόπερ καὶ ὁ Τίμων ἐν τοῖς σίλλοις ἔφη·

Ὥρη ἐρᾶν, ὥρη δὲ γαμεῖν, ὥρη δὲ πεπαῦσθαι·

καὶ μὴ ἀναμένειν, ἔς τ' ἂν ἐκεῖνό τις φθέγξηται κατα τὸν αὐτὸν τοῦτον φιλόσοφον·

Ἡνίκ' ἐχρῆν δύνειν, νῦν ἄρχεται ἡδύνεσθαι.

Μνησθεὶς δὲ καὶ τοῦ Τενεδίου Θεοξένου ὁ Πίνδαρος, ὃς ἦν αὐτοῦ ἐρώμενος, τί φησί;

Χρῆν μὲν κατὰ καιρὸν ἐρώτων δρέπεσθαι, θυμὲ, σὺν ἁλικίᾳ·
τὰς δὲ Θεοξένου ἀκτῖνας προσώπου μαρμαριζοίσας δρακεὶς
ὃς μὴ πόθῳ κυμαίνεται, ἐξ ἀδάμαντος
ἠὲ σιδάρου κεχάλκευται μέλαιναν καρδίαν
ψυχρᾷ φλογὶ, πρὸς δ' Ἀφροδίτας ἀτιμασθεὶς ἑλικοβλεφάρου,
ἢ περὶ χρήμασι μοχθίζει βιαίως, ἢ γυναικείῳ θράσει
ψυχὰν φορεῖται πᾶσαν ὁδὸν θεραπεύων.

ἀλλ᾽ ἐγὼ * δ᾽ ἕκατι τᾶς * * κηρὸς ὣς
δαχθεὶς ἑλεηρᾶν μελισσᾶν
τάκομαι, εὖτ᾽ ἂν ἴδω παίδων νεόγυιον ἐς ἥβαν.
Ἐν δ᾽ ἄρα καὶ Τενέδῳ Πειθώ τε ναίει
καὶ Χάρις υἱὸν Ἀγησιλάου.

77. Ὅλως δὲ τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας τῶν ἐπὶ ταῖς θηλείαις προκρίνουσι πολλοί. Παρὰ γὰρ ταῖς ἄλλαις ταῖς εὐνομουμέναις πόλεσιν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος σπουδασθῆναι τόδε τὸ ἔθος. Κρῆτες γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς περὶ τὰ παιδικὰ δαιμονίως ἐπτόηνται. Ἐχεμένης γοῦν ἐν τοῖς Κρητικοῖς οὐ τὸν Δία φησὶν ἁρπάσαι τὸν Γανυμήδην, ἀλλὰ Μίνωα. Οἱ δὲ προειρημένοι Χαλκιδεῖς παρ᾽ αὐτοῖς φασιν ἁρπασθῆναι τὸν Γανυμήδην ὑπὸ τοῦ Διὸς, καὶ τὸν τόπον δεικνύντες Ἁρπάγιον καλοῦσιν, ἐν ᾧ καὶ μυῤῥίναι διάφοροι πεφύκασιν. Καὶ τὴν πρὸς Ἀθηναίους δ᾽ ἔχθραν διελύσατο Μίνως, καίπερ ἐπὶ θανάτῳ παιδὸς συστᾶσαν, Θησέως ἐρασθεὶς, καὶ τὴν θυγατέρα τούτῳ γυναῖκα ἔδωκε Φαίδραν, ὥς Ζηνὶς ἢ Ζηνεύς φησιν ὁ Χῖος ἐν τῷ περὶ τῆς πατρίδος συγγράμματι.

78. Ἱερώνυμος δὲ ὁ περιπατητικὸς περισπουδάστους (602) φησὶ γενέσθαι τοὺς τῶν παίδων ἔρωτας, ὅτι πολλάκις ἡ τῶν νέων ἀκμὴ καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους ἑταιρικὸν συμφρονῆσαν πολλὰς τυραννίδας καθεῖλε. Παίδων γὰρ παρόντων ἐραστὴς πᾶν ὁτιοῦν ἕλοιτ᾽ ἂν παθεῖν, ἢ δειλοῦ δόξαν ἀπενέγκασθαι παρὰ τοῖς παιδικοῖς. Ἔργῳ γοῦν τοῦτο ἔδειξεν ὁ συνταχθεὶς Θήβησιν ὑπὸ Ἐπαμινώνδου ἱερὸς λόχος, καὶ ὁ κατὰ τῶν Πεισιστρατιδῶν θάνατος ὑπὸ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος γενόμενος· περὶ Σικελίαν δ᾽ ἐν Ἀκράγαντι ὁ Χαρίτωνος καὶ Μελανίππου. Μελάνιπ-

πος δ' ἦν τὰ παιδικά, ὥς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ Ἐρωτικῶν. Οὗτοι φανέντες ἐπιβουλεύοντες Φαλάριδι, καὶ βασανιζόμενοι ἀναγκαζόμενοί τε λέγειν τοὺς συνειδότας, οὐ μόνον οὐ κατεῖπον, ἀλλὰ καὶ τὸν Φάλαριν αὐτὸν εἰς ἔλεον τῶν βασάνων ἤγαγον, ὡς ἀπολῦσαι αὐτοὺς πολλὰ ἐπαινέσαντα. Διὸ καὶ ὁ Ἀπόλλων ἡσθεὶς ἐπὶ τούτοις ἀναβολὴν τοῦ θανάτου τῷ Φαλάριδι ἐχαρίσατο, τοῦτο ἐμφήνας τοῖς πυνθανομένοις τῆς Πυθίας, ὅπως αὐτῷ ἐπιθῶνται· ἔχρησέ τε καὶ περὶ τῶν ἀμφὶ τὸν Χαρίτωνα, προτάξας τοῦ ἑξαμέτρου τὸ πεντάμετρον, καθάπερ ὕστερον καὶ Διονύσιος ὁ Ἀθηναῖος ἐποίησε, ὁ ἐπικληθεὶς Χαλκοῦς, ἐν τοῖς ἐλεγείοις. Ἐστὶ δὲ ὁ χρησμὸς ὅδε·

Εὐδαίμων Χαρίτων καὶ Μελάνιππος ἔφυ,
θείας ἁγητῆρες ἐφαμερίοις φιλότατος.

Διαβόητα δ' ἐστὶ καὶ τὰ ἐπὶ Κρατίνῳ τῷ Ἀθηναίῳ γενόμενα· ὃς μειράκιον ὢν εὔμορφον, Ἐπιμενίδου καθαίροντος τὴν Ἀττικὴν ἀνθρωπείῳ αἵματι διά τινα μύση παλαιά, ὡς ἱστορεῖ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ περὶ τελετῶν, ἑκὼν αὑτὸν ἐπέδωκεν ὁ Κρατῖνος ὑπὲρ τῆς θρεψαμένης· ᾧ καὶ ἐπαπέθανεν ὁ ἐραστὴς Ἀριστόδημος, λύσιν τ' ἔλαβε τὸ δεινόν. Διὰ τοὺς τοιούτους οὖν ἔρωτας οἱ τύραννοι, (πολέμιοι γὰρ αὐτοῖς αὗται αἱ φιλίαι,) τὸ παράπαν ἐκώλυον τοὺς παιδικοὺς ἔρωτας, πανταχόθεν αὐτοὺς ἐκκόπτοντες. Εἰσὶ δὲ οἳ καὶ τὰς παλαίστρας ὥσπερ ἀντιτειχίσματα ταῖς ἰδίαις ἀκροπόλεσιν ἐνεπίμπρασάν τε καὶ κατέσκαψαν· ὡς ἐποίησε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος

79. Παρὰ δὲ Σπαρτιάταις, ὡς Ἅγνων φησὶν ὁ Ἀκαδημαϊκός, πρὸ τῶν γάμων ταῖς παρθένοις ὡς παιδικοῖς νόμος ἐστὶν ὁμιλεῖν. Καὶ γὰρ ὁ νομοθέτης Σόλων ἔφη·

Μηρῶν ἱμείρων καὶ γλυκεροῦ στόματος.

Αἰσχύλος τε καὶ Σοφοκλῆς ἀναφανδὸν ἔφασαν· ὁ μὲν Μυρμιδόσι·

Σέβας δὲ μηρῶν ἁγνὸν οὐκ ἐπηδέσω,
ὦ δυσχάριστε τῶν πυκνῶν φιλημάτων.

Ὁ δ' ἐν Κολχίσι περὶ Γανυμήδους τινὰ λόγον ποιούμενος·

Μηροῖς ὑπαίθων τὴν Διὸς τυραννίδα.

Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, ὅτι τὰ περὶ Κρατίνου καὶ Ἀριστοδήμου πεπλάσθαι φησὶ Πολέμων ὁ περιηγητὴς ἐν ταῖς πρὸς τὸν Νεάνθην Ἀντιγραφαῖς. Ὑμεῖς δὲ, ὦ Κύνουλκε, τὰς διηγήσεις ταύτας, κἂν ψευδεῖς ὦσιν, ἀληθεῖς εἶναι πιστεύετε· καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ποιημάτων, ἃ περὶ τοὺς παιδικοὺς ἐστιν ἔρωτας, ἡδέως μελετᾶτε· τοῦ παιδεραστεῖν παρὰ πρώτων Κρητῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας παρελθόντος, ὡς ἱστορεῖ Τίμαιος. Ἄλλοι δέ φασι τῶν τοιούτων ἐρώτων κατάρξασθαι Λάϊον ξενωθέντα παρὰ Πέλοπι, καὶ ἐρασθέντα (603) τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Χρυσίππου, ὃν καὶ ἁρπάσαντα καὶ ἀναθέμενον εἰς ἅρμα εἰς Θήβας φυγεῖν. Πράξιλλα δὲ ἡ Σικυωνία ὑπὸ Διός φησιν ἁρπασθῆναι τὸν Χρύσιππον. Καὶ Κελτοὶ δὲ, τῶν βαρβάρων καίτοι καλλίστας ἔχοντες γυναῖκας, παιδικοῖς μᾶλλον χαίρουσιν· ὡς πολλάκις ἐνίους ἐπὶ ταῖς δοραῖς μετὰ δύο ἐρωμένων ἀναπαύεσθαι. Πέρσας δὲ παρ' Ἑλλήνων φησὶν Ἡρόδοτος μαθεῖν τὸ παισὶ χρῆσθαι.

80. Φιλόπαις δ' ἦν ἐκμανῶς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς. Δικαίαρχος γοῦν ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν Ἰλίῳ θυσίας Βαγώου τοῦ εὐνούχου οὕτως αὐτόν φησιν ἡττᾶσθαι, ὡς ἐν ὄψει θεάτρου ὅλου καταφιλεῖν αὐτὸν ἀνακλάσαντα, καὶ τῶν θεατῶν ἐπιφωνησάντων μετὰ κρότου, οὐκ ἀπειθήσας, πάλιν ἀνακλάσας ἐφίλησεν. Καρύστιος δ' ἐν

τορικοῖς ὑπομνήμασι „Χάρων (φησὶ) τῷ Χαλκιδεῖ παῖς καλὸς ἦν, καὶ εἶχεν εὖ πρὸς αὐτόν. Ὡς δ' Ἀλέξανδρος παρὰ Κρατερῷ αὐτὸν ἐπῄνεσε γενομένου πότου, ὁ Κρατερὸς ἐκέλευσε τὸν παῖδα καταφιλῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ ὅς, Μηδαμῶς, εἶπεν, οὐ γάρ οὕτως ἐμὲ εὐφρανεῖ, ὡς σὲ λυπήσει. Ὥσπερ γὰρ ἦν ἐρωτικὸς ὁ βασιλεὺς οὗτος, οὕτως καὶ πρὸς τὸ καθῆκον ἐγκρατὴς καὶ πρὸς τὸ πρεπωδέστατον. Αἰχμαλώτους γοῦν λαβὼν τὰς Δαρείου θυγατέρας, καὶ τὴν γυναῖκα κάλλει διαπρεπεστάτην οὖσαν, οὐ μόνον ἀπέσχετο, ἀλλ' οὐδ' ἐκείνας μαθεῖν ἐποίησεν, ὅτι εἰσὶν αἰχμάλωτοι, ἀλλ' ὡς ἔτι Δαρείου ἐν τῇ βασιλείᾳ ὄντος πάντα αὐταῖς χορηγεῖσθαι ἐκέλευσε. Διόπερ καὶ Δαρεῖος τοῦτο μαθὼν ηὔξατο τῷ Ἡλίῳ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, ἢ αὐτὸν βασιλεύειν ἢ Ἀλέξανδρον." Ῥαδαμάνθυος δὲ τοῦ δικαίου Ἴβυκος ἐραστήν φησι γενέσθαι Τάλων. Διότιμος δ' ἐν τῇ Ἡρακλείᾳ Εὐρυσθέα φησὶν Ἡρακλέους γενέσθαι παιδικά, διόπερ καὶ τοὺς ἄθλους ὑπομεῖναι. Ἀγαμέμνονά τε Ἀργύννου ἐρασθῆναι λόγος, ἰδόντα ἐπὶ τῷ Κηφισῷ νηχόμενον· ἐν ᾧ καὶ τελευτήσαντα αὐτὸν (συνεχῶς γὰρ ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ ἀπελούετο,) δάψας, εἵσατο καὶ ἱερὸν αὐτόθι Ἀφροδίτης Ἀργυννίδος. Λικύμνιος δὲ ὁ Χῖος ἐν διθυράμβοις Ἀργύννου φησὶν ἐρώμενον Ὑμέναιον γενέσθαι. Ἀντιγόνου δὲ τοῦ βασιλέως ἐρώμενος ἦν Ἀριστοκλῆς ὁ κιθαρῳδός, περὶ οὗ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τῷ Ζήνωνος βίῳ γράφει οὕτως· „Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς ἐπεκώμαζε τῷ Ζήνωνι. Καί ποτε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐλθὼν ἔκ τινος πότου, καὶ ἀναπηδήσας πρὸς τὸν Ζήνωνα, ἔπεισεν αὐτὸν συγκωμάσαι αὐτῷ πρὸς Ἀριστοκλέα τὸν κιθαρῳδόν, οὗ σφόδρα ἤρα ὁ βασιλεύς."

81. Φιλομεῖραξ δὲ ἦν ὁ Σοφοκλῆς, ὡς Εὐριπίδης φι-

λογύνης. Ἴων γοῦν ὁ ποιητὴς ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Ἐπιδημίαις γράφει οὕτως· „Σοφοκλεῖ τῷ ποιητῇ ἐν Χίῳ συνήντησα, ὅτε ἔπλει εἰς Λέσβον στρατηγὸς, ἀνδρὶ παιδιώδει παρ᾽ οἶνον καὶ δεξιῷ. Ἑρμησίλεω δὲ, ξένου οἱ ἐόντος καὶ προξένου Ἀθηναίων, ἑστιῶντος αὐτὸν, ἐπεὶ παρὰ τὸ πῦρ ἑστεὼς ὁ τὸν οἶνον ἐγχέων παῖς * * ἐὼν δῆλος ἦν, εἶπέ τε, Βούλει με ἡδέως πίνειν; Φάντος δ᾽ αὐτοῦ, Βραδέως τοίνυν καὶ πρόσφερέ μοι καὶ ἀπόφερε τὴν κύλικα. Ἔτι πολὺ μᾶλλον ἐρυθριάσαντος τοῦ παιδὸς, εἶπε πρὸς τὸν συγκατακείμενον, Ὡς καλῶς Φρύνιχος ἐποίησεν, εἴπας·
(604) Λάμπει δ᾽ ἐπὶ πορφυρέαις παρῇσι φῶς ἔρωτος.
Καὶ πρὸς τόδε ἠμείφθη ὁ Ἐρετριεὺς ἢ Ἐρυθραῖος γραμμάτων ἐὼν διδάσκαλος „Σοφὸς μὲν δὴ σύ γε εἶ, ὦ Σοφόκλεις, ἐν ποιήσει· ὅμως μέντοι γε οὐκ εὖ εἴρηκε Φρύνιχος, πορφυρέας εἰπὼν τὰς γνάθους τοῦ καλοῦ. Εἰ γὰρ ὁ ζωγράφος χρώματι πορφυρέῳ ἐναλείψειε τουδὶ τοῦ παιδὸς τὰς γνάθους, οὐκ ἂν ἔτι καλὸς φαίνοιτο. Οὐ κάρτα δεῖ τὸ καλὸν τῷ μὴ καλῷ φαινομένῳ εἰκάζειν." Ἀναγελάσας ἐπὶ τῷ Ἐρετριεῖ Σοφοκλῆς· „Οὐδὲ τόδε σοι ἀρέσκει ἄρα, ὦ ξένε, τὸ Σιμωνίδειον, κάρτα δοκέον τοῖς Ἕλλησιν εὖ εἰρῆσθαι·

Πορφυρέου ἀπὸ στόματος ἱεῖσα φωνὰν παρθένος;
οὐδ᾽ ὁ ποιητὴς, ἔφη, λέγων χρυσοκόμαν Ἀπόλλωνα; Χρυσέας γὰρ εἰ ἐποίησεν ὁ ζωγράφος τὰς τοῦ θεοῦ κόμας, καὶ μὴ μελαίνας, χεῖρον ἂν ἦν τὸ ζωγράφημα. Οὐδὲ ὁ φὰς ῥοδοδάκτυλον; Εἰ γάρ τις εἰς ῥόδεον χρῶμα βάψειε τοὺς δακτύλους, πορφυροβάφου χεῖρας, καὶ οὐ γυναικὸς καλῆς, ποιήσειε." Γελασάντων δὲ, ὁ μὲν Ἐρετριεὺς ἐνωπήθη τῇ ἐπιραπίξει, ὁ δὲ πάλιν τοῦ παιδὸς τῷ λόγῳ εἰ-

χετο. Εἴρετο γάρ μιν, ἀπὸ τῆς κύλικος κάρφος τῷ μικρῷ δακτύλῳ ἀφαιρετέοντα, εἰ καθορᾷ τὸ κάρφος. Φάντος δὲ καθορᾶν, Ἄπο τοίνυν φύσησον αὐτὸ, ἵνα μὴ πλύνοιτο ὁ δάκτυλος εὖ. Προσαγαγόντος δ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν κύλικα, ἐγγυτέρω τὴν κύλικα τοῦ ἑαυτοῦ στόματος ἦγεν, ἵνα δὴ ἡ κεφαλὴ τῇ κεφαλῇ ἀσσοτέρα γένηται. Ὡς δ' ἦν οἱ κάρτα πλησίον, προσλαβὼν τῇ χειρὶ ἐφίλησεν. Ἐπικροτησάντων δὲ πάντων σὺν γέλωτι καὶ βοῇ, ὡς εὖ ὑπηγάγετο τὸν παῖδα, Μελετῶ, εἶπε, στρατηγεῖν, ὦ ἄνδρες· ἐπειδήπερ Περικλῆς ποιεῖν με ἔφη, στρατηγεῖν δ' οὐκ ἐπίστασθαι. ἆρ' οὖν οὐ κατ' ὀρθόν μοι πέπτωκε τὸ στρατήγημα; Τοιαῦτα πολλὰ δεξιῶς ἔλεγέ τε καὶ ἔπρησσεν, ὅτε πίνοι ἢ πράσσοι. Τὰ μέντοι πολιτικὰ οὔτε σοφὸς οὔτε ῥεκτήριος ἦν, ἀλλ' ὡς ἄν τις εἷς τῶν χρηστῶν Ἀθηναίων."

82. Καὶ Ἱερώνυμος δ' ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασί φησιν, ὅτι Σοφοκλῆς εὐπρεπῆ παῖδα ἔξω τείχους ἀπήγαγε χρησόμενος αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν παῖς τὸ ἴδιον ἱμάτιον ἐπὶ τῇ πόᾳ ὑπέστρωσε, τὴν δὲ τοῦ Σοφοκλέους χλανίδα περιεβάλοντο. Μετ' οὖν τὴν ὁμιλίαν ὁ παῖς ἁρπάσας τὸ τοῦ Σοφοκλέους χλανίδιον ᾤχετο, καταλιπὼν τῷ Σοφοκλεῖ τὸ ἑαυτοῦ παιδικὸν ἱμάτιον. Οἷα δὲ εἰκὸς διαλαληθέντος τοῦ συμβεβηκότος, Εὐριπίδης πυθόμενος καὶ ἐπιτωθάζων τὸ γεγονὸς, καὶ αὐτός ποτε ἔφη τούτῳ κεχρῆσθαι τῷ παιδὶ, ἀλλὰ μηδὲν προσθεῖναι, τὸν δὲ Σοφοκλέα διὰ τὴν ἀκολασίαν καταφρονηθῆναι. Καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἀκούσας, ἐποίησεν εἰς αὐτὸν τοιοῦτον ἐπίγραμμα, χρησάμενος τῷ περὶ τοῦ Ἡλίου καὶ Βορέου λόγῳ, καὶ τὸ πρὸς μοιχείαν αὐτοῦ παραινιττόμενος·

Ἥλιος ἦν, οὐ παῖς, Εὐριπίδη, ὅς με χλιαίνων
γυμνὸν ἐποίησεν· σοὶ δὲ φιλοῦνθ' ἑτέραν
Βοῤῥᾶς ὡμίλησε. Σὺ δ' οὐ σοφὸς, ὃς τὸν Ἔρωτα,
ἀλλοτρίαν σπείρων, λωποδύτην ἀπάγεις.

83. *Θεόπομπος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν συληθέντων ἐκ* (605) *Δελφῶν χρημάτων Ἀσώπιχόν φησι τὸν Ἐπαμινώνδου ἐρώμενον τὸ Λευκτρικὸν τρόπαιον ἐντετυπωμένον ἔχειν ἐπὶ τῆς ἀσπίδος, καὶ θαυμαστῶς αὐτὸν κινδυνεύειν· ἀνακεῖσθαι δὲ τὴν ἀσπιδα ταύτην ἐν Δελφοῖς ἐν τῇ στοᾷ. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ συγγράμματι Θεόπομπος φιλογύναιον μέν φησι γεγονέναι Φάϋλλον τὸν Φωκέων τύραννον, φιλόπαιδα δὲ Ὀνόμαρχον· καὶ ἐκ τῶν τοῦ θεοῦ χαρίσασθαι τοῦτον εἰς Δελφοὺς παραγενομένῳ τῷ Πυθοδώρου τοῦ Σικυωνίου υἱῷ, ἀποκειρομένῳ τὴν κόμην, ὄντι καλῷ συγγενόμενον, τὰ Συβαριτῶν ἀναθήματα, στλεγγίδια χρυσᾶ τέσσαρα. Τῇ Δεινιάδου δὲ αὐλητρίδι Βρομιαδίᾳ Φάϋλλος καρχήσιον ἀργυροῦν Φωκαέων καὶ στέφανον χρυσοῦν κιττοῦ Πεπαρηθίων. Αὐτὴ δὲ, φησὶ, καὶ ἔμελλε τὰ Πύθια αὐλεῖν, εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐκωλύθη. Τῷ δὲ Λυκόλᾳ τῷ τοῦ Τριχολέου υἱῷ Φυσκίδᾳ ὄντι καλῷ Ὀνόμαρχος ἔδωκε, φησὶ, στέφανον δάφνης, Ἐφεσίων ἀνάθημα. Οὗτος ὁ παῖς πρὸς Φίλιππον ἀχθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, κἀκεῖ προαγωγευόμενος, οὐδὲν λαβὼν ἀπεστάλη. Τῷ Ἐπιλύκου τοῦ Ἀμφιπολίτου υἱῷ, ὄντι καλῷ, Δαμίππῳ Πλεισθένους ἀνάθημα Ὀνόμαρχος ἔδωκε. Φαρσαλίᾳ τῇ Θεσσαλίδι ὀρχηστρίδι δάφνης στέφανον χρυσοῦν Φιλόμηλος ἔδωκε, Λαμψακηνῶν ἀνάθημα. Αὕτη ἡ Φαρσαλία ἐν Μεταποντίῳ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ μάντεων, γενομένης φωνῆς ἐκ τῆς δάφνης τῆς χαλκῆς, ἣν ἔστησαν Μεταποντῖνοι κατὰ τὴν Ἀριστέα τοῦ Προκοννησίου ἐπιδημίαν, ὅτε*

ἔφησεν ἐξ Ὑπερβορέων παραγεγονέναι, ὡς τάχιστα ὤφθη εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβαλοῦσα, ἐμμανῶν γενομένων τῶν μάντεων, διεσπάσθη ὑπ' αὐτῶν. Καὶ τῶν ἀνθρώπων ὕστερον ἀναζητούντων τὴν αἰτίαν, εὑρέθη διὰ τον τοῦ θεοῦ στέφανον ἀνῃρημένη."

84. Ὁρᾶτε οὖν καὶ ὑμεῖς οἱ φιλόσοφοι, οἱ παρὰ φύσιν τῇ Ἀφροδίτῃ χρώμενοι καὶ ἀσεβοῦντες εἰς τὴν θεόν, μὴ τὸν αὐτὸν διαφθαρῆτε τρόπον. Τότε γὰρ καὶ οἱ παῖδές εἰσι καλοί, ὡς Γλυκέρα ἔφασκεν ἡ ἑταίρα, ὅσον ἐοίκασι γυναικὶ χρόνον, καθάπερ ἱστορεῖ Κλέαρχος. Ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ κατὰ φύσιν δοκεῖ πεποιηκέναι Κλεώνυμος ὁ Σπαρτιάτης, πρῶτος ἀνθρώπων εἰς ὁμηρείαν λαβὼν παρὰ Μεταποντίνων γυναῖκας, παρθένους τὰς ἐνδοξοτάτας καὶ καλλίστας διακοσίας, ὡς ἱστορεῖ Δοῦρις ὁ Σάμιος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν περὶ Ἀγαθοκλέα ἱστοριῶν. Κἀγὼ δὲ κατὰ τὴν Ἐπικράτους Ἀντιλαΐδα

Ταρωτίκ' ἐκμεμάθηκα ταῦτα παντελῶς
Σαπφοῦς, Μελήτου, Κλεομένους, Λαμυνθίου.

Ὑμεῖς δέ, ὦ φιλόσοφοι, κἂν ἐρασθέντες ποτὲ γυναικῶν ἐν ἐννοίᾳ λάβητε ὡς ἀδύνατόν ἐστι τὸ τυχεῖν μάθετε * * * παύονται οἱ ἔρωτες, ὥς φησι Κλέαρχος. Τῇ τε γὰρ περὶ τὴν Πειρήνην χαλκῇ βοῒ βοῦς ἐπανέβη· καὶ γεγραμμένῃ κυνὶ καὶ περιστερᾷ καὶ χηνὶ τῇ μὲν κύων, τῇ δὲ περιστερά, τῇ δὲ χὴν προσῆλθον καὶ ἐπεπήδησαν· φανέντων δὲ πᾶσι τούτοις ἀδυνάτων, ἀπέστησαν, καθάπερ Κλείσοφος ὁ Σηλυμβριανός. Οὗτος γάρ, τοῦ ἐν Σάμῳ Παρίου ἀγάλματος ἐρασθείς, κατέκλεισεν αὑτὸν ἐν τῷ ναῷ, ὡς πλησιάσαι δυνησόμενος· καὶ ὡς ἠδυνάτει διά τε τὴν ψυχρότητα καὶ τὸ ἀντίτυπον τοῦ λίθου, τηνικαῦτα τῆς ἐπιθυμίας ἀπέστη, καὶ προβαλλόμενος τὸ

σαρκίον ἐπλησίασε. Τῆς πράξεως ταύτης μνημονεύει καὶ Ἄλεξις ὁ ποιητὴς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Γραφῇ, λέγων ὧδε·

(606) Γεγένηται δ᾽, ὡς λέγουσι, κἀν Σάμῳ
τοιοῦθ᾽ ἕτερον. Λιθίνης ἐπεθύμησεν κόρης
ἄνθρωπος, ἐγκατέκλεισέ θ᾽ αὑτὸν τῷ νεῷ.

Καὶ Φιλήμων τοῦ αὐτοῦ μνημονεύων φησίν·

Ἀλλ᾽ ἐν Σάμῳ μὲν τοῦ λιθίνου ζώου ποτὲ
ἄνθρωπος ἠράσθη τις· εἶτ᾽ εἰς τὸν νεὼν
κατέκλεισεν αὑτόν.

Κτησικλέους δέ ἐστιν ἔργον τὸ ἄγαλμα, ὥς φησιν Ἀδαῖος ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῷ περὶ ἀγαλματοποιῶν. Πολέμων δέ, ἢ ὁ ποιήσας τὸν ἐπιγραφόμενον Ἑλλαδικόν· „Ἐν Δελφοῖς (φησὶν) ἐν τῷ πινάκων θησαυρῷ παῖδές εἰσι λίθινοι δύο, ὧν τοῦ ἑτέρου Δελφοί φασι τῶν θεωρῶν ἐπιθυμήσαντά τινα συγκατακλεισθῆναι, καὶ τῆς ὁμιλίας καταλιπεῖν στέφανον. Φωραθέντος δ᾽ αὐτοῦ, τὸν θεὸν χρωμένοις τοῖς Δελφοῖς συντάξαι, ἀφεῖναι τὸν ἄνθρωπον· δεδωκέναι γὰρ αὐτῷ μισθόν.“

85. Καὶ ἄλογα δὲ ζῶα ἀνθρώπων ἠράσθη· Σεκούνδου μέν τινος βασιλικοῦ οἰνοχόου ἀλεκτρυών· ἐκαλεῖτο δὲ ὁ μὲν ἀλεκτρυὼν Κένταυρος, ὁ δὲ Σεκοῦνδος ἦν οἰκέτης Νικομήδους τοῦ Βιθυνῶν βασιλέως, ὡς ἱστορεῖ Νίκανδρος ἐν ἕκτῳ Περιπετειῶν. Ἐν Αἰγίῳ δὲ παιδὸς ἠράσθη χήν, ὡς Κλέαρχος ἱστορεῖ ἐν πρώτῳ Ἐρωτικῶν. Τὸν δὲ παῖδα τοῦτον Θεόφραστος ἐν τῷ Ἐρωτικῷ Ἀμφίλοχον καλεῖσθαί φησι καὶ τὸ γένος Ὠλένιον εἶναι. Ἑρμείας δὲ ὁ τοῦ Ἑρμοδώρου, Σάμιος δὲ γένος, ἐρασθῆναι χῆνα Λακύδους τοῦ φιλοσόφου. Ἐν δὲ Λευκαδίᾳ φησὶ Κλέαρχος οὕτως ἐρασθῆναι ταὼν παρθένου, ὡς καὶ τὸν

βίον ἐκλιπούσῃ συναποθανεῖν. Δελφῖνα δ' ἐν Ἰασῷ παιδὸς ἐρασθῆναι λόγος, ὡς ἱστορεῖ Δοῦρις ἐν τῇ ἐνάτῃ. Ὁ δὲ λόγος ἐστὶν αὐτῷ ὁ περὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ λέγει οὕτως· „Μετεπέμψατο δὲ καὶ τὸν ἐκ τῆς Ἰασοῦ παῖδα. Περὶ γὰρ τὴν πόλιν ταύτην Διονύσιός τις ἦν παῖς, ὃς μετὰ τῶν ἄλλων ἐκ παλαίστρας παραγενόμενος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐκολύμβα. Δελφὶς δὲ πρὸς αὐτὸν ἐκ τοῦ πελάγους ἀπήντα, καὶ ἀναλαμβάνων ἐπὶ τὰ νῶτα, ἔφερεν ἐπὶ πλεῖστον νηχόμενος, καὶ πάλιν ἀποκαθίστα εἰς τὴν γῆν." Φιλανθρωπότατον δέ ἐστι καὶ συνετώτατον τὸ ζῶον ὁ δελφὶς, χάριν τε ἀποδιδόναι ἐπιστάμενον. Φύλαρχος γοῦν ἐν τῇ δωδεκάτῃ „Κοίρανος (φησὶν) ὁ Μιλήσιος, ἰδὼν ἁλιέας τῷ δικτύῳ λαβόντας δελφῖνα, καὶ μέλλοντας κατακόπτειν, ἀργύριον δοὺς καὶ παραστησάμενος ἀφῆκεν εἰς τὸ πέλαγος. Καὶ μετὰ ταῦτα ναυαγίᾳ χρησάμενος περὶ Μύκονον, καὶ πάντων ἀπολομένων, μόνος ὑπὸ δελφῖνος ἐσώθη ὁ Κοίρανος. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ γηραιοῦ ἐν τῇ πατρίδι, καὶ τῆς ἐκφορᾶς παρὰ τὴν θάλατταν γιγνομένης κατὰ τύχην ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐν τῷ λιμένι πλῆθος δελφίνων ἐφάνη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, μικρὸν ἀποπέρω τῶν συνεκκομιζόντων τὸν Κοίρανον, ὡσεὶ συνεκφερόντων καὶ συγκηδευόντων τὸν ἄνθρωπον." Ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ Φύλαρχος διὰ τῆς εἰκοστῆς, ὅσην ἐλέφας τὸ ζῶον φιλοστοργίαν ἔσχεν εἰς παιδίον. Γράφει δ' οὕτως· „Τούτῳ δὲ τῷ ἐλέφαντι συνετρέφετο θήλεια ἐλέφας, ἣν Νίκαιαν ἐκάλουν· ᾧ τελευτῶσα ἡ τοῦ Ἰνδοῦ γυνὴ παιδίον αὑτῆς τριακοσταῖον παρακατέθετο. Ἀποθανούσης δὲ τῆς ἀνθρώπου, δεινή τις φιλοστοργία γέγονε τοῦ θηρίου πρὸς τὸ παιδίον. Οὔτε γὰρ ἀπ' αὐτοῦ χωριζόμενον τὸ βρέφος ὑπέμενεν· ὁ δὲ, εἰ μὴ βλέποι τὸ παιδίον,

ἤσχαλλεν. Ὅτ᾽ οὖν ἡ τροφὸς ἐμπλήσειεν αὐτὸ τοῦ γάλακτος, ἀνὰ μέσον τῶν ποδῶν τοῦ θηρίου ἐτίθει αὐτὸ (607) ἐν σκάφῃ. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο πεποιήκοι, τροφὴν οὐκ ἐλάμβανεν ἡ ἐλέφας. Καὶ μετὰ ταῦτα δι᾽ ὅλης τῆς ἡμέρας τοὺς καλάμους λαμβάνων, καὶ τῶν παρατιθεμένων χορτασμάτων, καθεύδοντος τοῦ βρέφους, τὰς μυίας ἀπεσόβει· ὅτε δὲ κλαίοι, τῇ προβοσκίδι τὴν σκάφην ἐκίνει καὶ κατεκοίμιζεν αὐτό. Τὸ δ᾽ αὐτὸ ἐποίει καὶ ὁ ἄῤῥην ἐλέφας πολλάκις."

86. Ὑμεῖς δὲ, ὦ φιλόσοφοι, καὶ τῶν δελφίνων καὶ τῶν ἐλεφάντων ἐστὲ κατὰ τὴν γνώμην ἀγριώτεροι, ἔτι δὲ ἀνημερώτεροι, καίτοι Περσαίου τοῦ Κιτιέως ἐν τοῖς συμποτικοῖς ὑπομνήμασι βοῶντος καὶ λέγοντος· „Περὶ ἀφροδισίων ἁρμοστὸν εἶναι ἐν τῷ οἴνῳ μνείαν ποιεῖσθαι· καὶ γὰρ πρὸς ταῦτα ἡμᾶς, ὅταν ὑποπίωμεν, ἐπιῤῥεπεῖς εἶναι. Καὶ ἐνταῦθα τοὺς μὲν ἡμέρως τε καὶ μετρίως αὐτοῖς χρωμένους ἐπαινεῖν δεῖ, τοὺς δὲ θηριωδῶς καὶ ἀπλήστως ψέγειν. Καὶ εἰ διαλεκτικοὶ συνελθόντες εἰς πότον περὶ συλλογισμῶν διαλέγοιντο, ἀλλοτρίως ἂν αὐτοὺς ὑπολάβοι τις ποιεῖν τοῦ παρόντος καιροῦ. Καὶ ὁ καλὸς κἀγαθὸς ἀνὴρ μεθυσθείη ἄν. Οἱ δὲ βουλόμενοι σωφρονικοὶ εἶναι σφόδρα, μέχρι τινὸς διατηροῦσιν ἐν τοῖς πότοις τὸ τοιοῦτον· εἶθ᾽ ὅταν παραδύῃ τὸ οἰνάριον, τὴν πᾶσαν ἀσχημοσύνην ἐπιδείκνυνται. Ὃ καὶ πρώην ἐγένετο ἐπὶ τῶν ἐξ Ἀρκαδίας θεωρῶν πρὸς Ἀντίγονον παραγενομένων. Ἐκεῖνοι γὰρ ἠρίστων σφόδρα σκυθρωπῶς καὶ εὐσχημόνως, ὡς ᾤοντο, οὐχ ὅτι ἡμῶν τινα προσβλέποντες, ἀλλ᾽ οὐδὲ ἀλλήλους. Ὡς δὲ ὁ πότος προέβαινε, καὶ εἰσῆλθεν ἄλλα τε ἀκροάματα, καὶ αἱ Θετταλαὶ αὗται ὀρχηστρίδες, καθάπερ αὐταῖς ἔθος ἐστὶν, ἐν ταῖς διαζώστραις γυμναὶ ὠρχοῦντο,

οὐκ ἔτι κατεῖχον αὐτοὺς οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ ἐκ τῶν κλινῶν ἀνώρμων καὶ ἐβόων, ὡς θαυμαστόν τι θέαμα θεώμενοι· καὶ μακάριον τὸν βασιλέα ἀπεκάλουν, ὅτι ἔξεστιν αὐτῷ τούτων ἀπολαύειν· καὶ ἕτερα τούτοις παραπλήσια πάνυ πολλὰ τῶν φορτικῶν ἐποίουν. Τῶν φιλοσόφων δέ τις συμπίνων ἡμῖν εἰσελθούσης αὐλητρίδος, καὶ οὔσης εὐρυχωρίας παρ᾽ αὐτῷ, βουλομένης τῆς παιδίσκης παρακαθίσαι, οὐκ ἐπέτρεψεν, ἀλλὰ σκληρὸν αὑτὸν εἰσῆγεν. Εἶθ᾽ ὕστερον, πωλουμένης τῆς αὐλητρίδος, καθάπερ ἔθος ἐστὶν ἐν τοῖς πότοις γίνεσθαι, ἐν τῷ ἀγοράζειν πάνυ νεανίσκος ἦν· καὶ τῷ πωλοῦντι ἄλλῳ τινὶ θᾶττον προσθέντι ἠμφισβήτει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸν πεπρακέναι· καὶ τέλος εἰς πυγμὰς ἦλθεν ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος φιλόσοφος, καὶ ἐν ἀρχῇ οὐδ᾽ ἂν παρακαθίσαι ἐπιτρέπων τῇ αὐλητρίδι.“ Μήποτε αὐτός ἐστιν ὁ Περσαῖος, ὁ περὶ τῆς αὐλητρίδος διαπυκτεύσας. Φησὶ γὰρ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος, ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος γράφων ὧδε· „Ζήνων ὁ Κιτιεὺς, Περσαίου παρὰ πότον αὐλητρίδιον πριαμένου, διοκνοῦντος εἰσαγαγεῖν πρὸς αὐτὸν διὰ τὸ τὴν αὐτὴν οἰκεῖν οἰκίαν, συναισθόμενος συνείλκυσε τὴν παιδίσκην, καὶ συγκατέκλεισε τῷ Περσαίῳ.“ Οἶδα δὲ καὶ Πολύστρατον τὸν Ἀθηναῖον, μαθητὴν δὲ Θεοφράστου, τὸν ἐπικαλούμενον Τυῤῥηνὸν, ὅτι τῶν αὐλητρίδων τὰ ἱμάτια περιέδυεν.

87. Ἐσπουδάκεσαν δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς περὶ τὰς μουσουργοὺς, ὡς δῆλον ποιεῖ Παρμενίων ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολῇ, ἣν ἐπέστειλεν αὐτῷ μετὰ τὸ Δαμασκὸν ἑλεῖν καὶ τῆς ἀποσκευῆς τῆς Δαρείου ἐγκρατὴς γενέσθαι. Καταριθμησάμενος οὖν τὰ αἰχμάλωτα, γράφει καὶ ταῦτα· (608) „Παλλακίδας εὗρον μουσουργοὺς τοῦ βασιλέως τριακοσίας εἴκοσιν ἐννέα, ἄνδρας στεφανοπλόκους ἓξ καὶ

τεσσαράκοντα, ὀψοποιοὺς διακοσίους ἑβδομήκοντα ἑπτα, χυτρεψοὺς εἴκοσιν ἐννέα, γαλακτουργοὺς τρεῖς καὶ δέκα, ποτηματοποιοὺς ἑπτακαίδεκα, οἰνοηθητὰς ἑβδομήκοντα, μυροποιοὺς τεσσαράκοντα.“ Καὶ ὑμῖν δὲ, ὦ ἑταῖροι, λέγω, ὅτι οὐδέν ἐστιν ὀφθαλμῶν οὕτως εὐφραντικὸν, ὡς γυναικὸς κάλλος. Ὁ γοῦν τοῦ τραγικοῦ Χαιρήμονος Οἰνεὺς, περὶ παρθένων τινῶν διηγούμενος, ὧν ἐθεᾶτό, φησιν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι·

Ἔκειτο γὰρ ἡ μὲν λευκὸν εἰς σεληνόφως
φαίνουσα μαστὸν λελυμένης ἐπωμίδος·
τῆς δ' αὖ χορεία λαγόνα τὴν ἀριστερὰν
ἔλυσε· γυμνῆς δ' αἰθέρος θεάμασιν
ζῶσαν γραφὴν ἔφαινε· χρῶμα δ' ὄμμασι
λευκὸν μελαίνης ἔργον ἀντηύγει σκιᾶς.
Ἄλλη δ' ἐγύμνου καλλίχειρας ὠλένας,
ἄλλη προσαμπέχουσα θῆλυν αὐχένα,
ἡ δ' ἐκραγέντων χλανιδίων ὑπὸ πτύχας
ἔφαινε μηρὸν, κἀξεπεσφραγίζετο
ὥρας γελώσης χωρὶς ἐλπίδων ἔρως.
Ὑπνωμέναι δ' ἔπιπτον ἑλενίων ἔπι,
ἴων τε μελανόφυλλα συγκλῶσαι πτερὰ
κρόκον θ', ὃς ἡλιῶδες εἰς ὑφάσματα
πέπλων οἰκίας εἴδωλον εἰσομόργνυται.
Πέρσης δὲ θαλερὸς ἐκτραφεὶς ἀμάρακος
λειμῶσι μαλακοῖς ἐξέτεινεν αὐχένας.

88. Ἐπικατάφορος δὲ ὢν ὁ ποιητὴς οὗτος καὶ ἐπὶ τὰ ἄνθη, ἐν Ἀλφεσιβοίᾳ φησί·

Καὶ σώματος μὲν ὄψεις κατειργάζετο
στίλβοντα λευκῷ χρώματι διαπρεπῆ·
αἰδὼς δ' ἐπερρύθμιζεν ἠπιώτατον

ἐρύθημα λαμπρῷ προστιθεῖσα χρώματι·
κόμαι δὲ κηροχρῶτες ὡς ἀγάλματος
αὐτοῖσι βοστρύχοισιν ἐκπεπλασμένοι
ξουθοῖσιν ἀνέμοις ἐντρύφων φορούμενοι.

Ἐν δὲ τῇ Ἰοῖ ἔαρος τέκνα προσηγόρευε τὰ ἄνθη·
Ἀνθηροῦ τέκνα
ἔαρος πέριξ στρώσαντες.

Ἐν δὲ Κενταύρῳ, ὅπερ δρᾶμα πολύμετρόν ἐστι, λειμῶνος τέκνα·
Ἔνθεν μὲν αὐτῶν εἰς ἀπείρονα στρατὸν
ἀνθέων ἀλόγχων ἐστράτευσαν, ἡδοναῖς
*θηρωμένων * * τὰ λειμώνων τέκνα.*

Ἐν δὲ Διονύσῳ·
Χορῶν ἐραστὴς κισσὸς, ἐνιαυτοῦ δὲ παῖς.

Περὶ δὲ ῥόδων ἐν Ὀδυσσεῖ φησιν οὕτως·
Κόμαισιν ὡρῶν σώματ᾽ εὐανθῆ ῥόδα
εἶχον, τιθήνημ᾽ ἔαρος ἐκπρεπέστατον.

Καὶ ἐν Θυέστῃ·
Ῥόδ᾽ ὀξυφεγγῆ κρίνεσιν ἀργεννοῖς ὁμοῦ.

Ἐν δὲ Μινύαις·
Πολλὴν ὀπώραν Κύπριδος εἰσορᾶν παρῆν,
ἄκραισι περκάζουσαν οἰνάνθαις χρόνου.

89. *Ἐπὶ κάλλει δὲ*
(Ἔτι γὰρ γέρων ἀοιδὸς κελαδεῖ Μναμοσύναν,
κατὰ τὸν Εὐριπίδην)
διαβόητοι γεγόνασι γυναῖκες, Θαργηλία ἡ Μιλησία, ἥτις (609) *καὶ τεσσαρεσκαίδεκα ἀνδράσιν ἐγαμήθη, οὖσα καὶ τὸ εἶδος πάνυ καλὴ καὶ σοφὴ, ὥς φησιν Ἱππίας ὁ σοφιστὴς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Συναγωγῇ. Δείνων δ᾽ ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Περσικῶν τῆς πρώτης συντάξεώς φησιν*

ὅτι ἡ Βαγάζου γυνη, ἥτις ἦν ὁμοπάτριος Ξέρξου ἀδελφή, ὄνομα Ἀνοῦτις, καλλίστη ἦν τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυναικῶν καὶ ἀκολαστοτάτη. Φύλαρχος δ' ἐν τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ Τιμῶσάν φησι, τὴν Ὀξυάρτου παλλακίδα, πάσας γυναῖκας ὑπερβεβληκέναι κάλλει. Ταύτην δ' ἀπεστάλκει δῶρον ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Στατίρᾳ τῇ βασιλέως γυναικί. Θεόπομπος δ' ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ πεντηκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, Ξενοπείθειαν, τὴν Λυσανδρίδου μητέρα, πασῶν τῶν κατὰ Πελοπόννησον γυναικῶν γεγονέναι καλλίονα. Ἀπέκτειναν δὲ αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Χρύσην, ὅτε καὶ τὸν Λυσανδρίδαν, ἐχθρὸν ὄντα, Ἀγησίλαος ὁ βασιλεὺς καταστασιάσας φυγαδευθῆναι ἐποίησεν ὑπὸ Λακεδαιμονίων. Καλλίστη δ' ἦν καὶ Παντίκα ἡ Κυπρία, περὶ ἧς φησι Φύλαρχος ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, ὅτι παρ' Ὀλυμπιάδι οὖσαν, τῇ Ἀλεξάνδρου μητρὶ, ᾔτει πρὸς γάμον Μόνιμος ὁ Πυθίωνος. Καὶ ἐπεὶ ἦν ἀκόλαστος ἡ γυνὴ, ἔφη ἡ Ὀλυμπιάς· „Ὦ πόνηρε, τοῖς ὀφθαλμοῖς γαμεῖς, καὶ οὐ τῷ νῷ.“ Καὶ τὴν κατάγουσαν δὲ Πεισίστρατον ἐπὶ τὴν τυραννίδα, ὡς Ἀθηνᾶς πεῖραν εἶδος ἔχουσαν, καλήν φησι γεγονέναι, ἥτις καὶ τῇ θεῷ εἴκαστο τὴν μορφήν. Στεφανόπωλις δὲ ἦν· καὶ αὐτὴν ἐξέδωκε πρὸς γάμου κοινωνίαν ὁ Πεισίστρατος Ἱππάρχῳ τῷ υἱῷ, ὡς Κλείδημος ἱστορεῖ ἐν ὀγδόῳ Νόστων. Ἐξέδωκε δὲ καὶ Ἱππάρχῳ τῷ υἱεῖ τὴν παραιβατήσασαν αὐτῷ γυναῖκα Φύην, τὴν Σωκράτους θυγατέρα. Καὶ Χάρμου τοῦ πολεμαρχήσαντος θυγατέρα ἔλαβεν Ἱππίᾳ, περικαλλεστάτην οὖσαν, τῷ μετ' αὐτὸν τυραννεύσαντι. Συνέβη δὲ, ὥς φησι, τὸν Χάρμον ἐραστὴν τοῦ Ἱππίου γενέσθαι, καὶ τὸν πρὸς Ἀκαδημίᾳ Ἔρωτα ἱδρύσασθαι πρῶτον, ἐφ' οὗ ἐπιγέγραπται·

Ποικιλομήχαν᾽ Ἔρως, σοὶ τόνδ᾽ ἱδρύσατο βωμὸν
Χάρμος ἐπὶ σκιεροῖς τέρμασι γυμνασίου.

Ἡσίοδος δ᾽ ἐν τρίτῳ Μελαμποδίας τὴν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδα καλλιγύναικα εἶπεν. Εὐπρεπεῖς γὰρ αὐτόθι γίνονται γυναῖκες, ὡς καὶ Θεόφραστος εἴρηκε. Καὶ Νυμφόδωρος δ᾽ ἐν τῷ τῆς Ἀσίας Περίπλῳ καλλίονάς φησι γίνεσθαι γυναῖκας τῶν πανταχοῦ γυναικῶν ἐν Τενέδῳ τῇ Τρωικῇ νήσῳ.

90. *Οἶδα δὲ καὶ περὶ κάλλους γυναικῶν ἀγῶνά ποτε διατεθέντα· περὶ οὗ ἱστορῶν Νικίας ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς διαθεῖναί φησιν αὐτὸν Κύψελον, πόλιν κτίσαντα ἐν τῷ πεδίῳ περὶ τὸν Ἀλφειόν· εἰς ἣν κατοικίσαντα Παῤῥασίων τινὰς, τέμενος καὶ βωμὸν ἀναστῆσαι Δήμητρι Ἐλευσινίᾳ, ἧς ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ τὸν τοῦ κάλλους ἀγῶνα ἐπιτελέσαι· καὶ νικῆσαι πρῶτον αὐτοῦ τὴν γυναῖκα Ἡροδίκην. Ἐπιτελεῖται δὲ καὶ μέχρι νῦν ὁ ἀγὼν οὗτος· καὶ αἱ ἀγωνιζόμεναι γυναῖκες χρυσοφόροι ὀνομάζονται. Θεόφραστος δὲ ἀγῶνα κάλλους φησὶ γενέσθαι παρὰ Ἠλείοις, καὶ τὴν κρίσιν ἐπιτελεῖσθαι μετὰ σπουδῆς, λαμβάνειν τε τοὺς νικήσαντας ἆθλα ὅπλα· ἅπερ ἀνατίθεσθαί φησι Διονύσιος* (610) *ὁ Λευκτρικὸς τῇ Ἀθηνᾷ, τὸν δὲ νικήσαντα ταινιούμενον ὑπὸ τῶν φίλων καὶ πομπεύοντα ἕως τοῦ ἱεροῦ παραγίγνεσθαι. Τὸν στέφανον δ᾽ αὐτοῖς δίδοσθαι μυῤῥίνης, ἱστορεῖ Μυρσίλος ἐν ἱστορικοῖς παραδόξοις. Ἐνιαχοῦ δέ φησιν ὁ αὐτὸς Θεόφραστος καὶ κρίσεις γυναικῶν περὶ σωφροσύνης γίνεσθαι καὶ οἰκονομίας, ὥσπερ ἐν τοῖς βαρβάροις· ἑτέρωθι δὲ κάλλους, ὡς δέον καὶ τοῦτο τιμᾶσθαι, καθάπερ καὶ παρὰ Τενεδίοις καὶ Λεσβίοις· ταύτην δὲ τύχης ἢ φύσεως εἶναι, τιμὴν δὲ δέον προκεῖσθαι σωφροσύνης. Τὸ κάλλος γὰρ οὕτως καλόν· εἰ δὲ μὴ, κίνδυνον ἔσχεν ἐπ᾽ ἀκολασίαν.*

91. Τοσαῦτα τοῦ Μυρτίλου ἑξῆς καταλέξαντος, καὶ πάντων αὐτὸν ἐπὶ τῇ μνήμῃ θαυμασάντων, ὁ Κύνουλκος ἔφη·

Πουλυμαθημοσύνης, τῆς οὐ κενεώτερον οὐδὲν,

Ἵππων ἔφη ὁ ἄθεος. Ἀλλὰ καὶ Ἡράκλειτος ὁ θεῖός φησι· „Πουλυμαθίη νόον ἔχειν οὐ διδάσκει.“ Καὶ ὁ Τίμων δὲ ἔφη·

Ἐν δὲ πλατυσμὸς
πουλυμαθημοσύνης, τῆς οὐ κενεώτερον ἄλλο.

Τί γὰρ ὄφελος τῶν τοσούτων ὀνομάτων, ὦ γραμματικὲ, πάντας ἐπιτρῖψαι μᾶλλον, ἢ σωφρονίσαι δυναμένων τοὺς ἀκούοντας. Καὶ ἐὰν μέν τίς σου πύθηται, τίνες ἦσαν οἱ εἰς τὸν δούριον ἵππον ἐγκατακλεισθέντες, ἑνὸς καὶ δευτέρου ἴσως ἐρεῖς ὄνομα· καὶ οὐδὲ ταῦτ᾽ ἐκ τῶν Στησιχόρου, (σχολῇ γὰρ,) ἀλλ᾽ ἐκ τῆς Σακάδα τοῦ Ἀργείου Ἰλίου πέρσιδος· οὗτος γὰρ παμπόλλους τινὰς κατέλεξεν. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων ἔχοις ἂν οὕτως εὐρύθμως καταλέξαι τὰς προσηγορίας, καὶ τίνες οἱ ὑπὸ τοῦ Κύκλωπος αὐτῶν καταβρωθέντες, ἢ ὑπὸ τῶν Λαιστρυγόνων, καὶ εἰ ὄντως κατεβρώθησαν· ὅστις οὖν οὐδὲ τοῦτ᾽ οἶδας, καίτοι συνεχῶς Φυλάρχου μνήμην ποιούμενος, ὅτι ἐν ταῖς Κείων πόλεσιν οὔτε ἑταίρας οὔτε αὐλητρίδας ἰδεῖν ἔστι.

92. Καὶ ὁ Μυρτίλος, Τοῦτο δὲ ποῦ εἴρηκεν ὁ Φύλαρχος; Κατανέγνων γὰρ αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἱστορίαν. Εἰπόντος δὲ, Ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ, ὁ Μυρτίλος ἔφη, Εἶτ᾽ οὐκ ἐγὼ δικαίως πάντας ὑμᾶς τοὺς φιλοσόφους μισῶ, μισοφιλολόγους ὄντας; οὓς οὐ μόνον Λυσίμαχος ὁ βασιλεὺς ἐξεκήρυξε τῆς ἰδίας βασιλείας ἀπελαύνων, ὥς ὁ Καρύστιός φησιν ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναῖοι. Ἄλεξις γοῦν ἐν Ἵππῳ φησί·

Τοῦτ' ἔστιν Ἀκαδήμεια, τοῦτο Ξενοκράτης;
Πόλλ' ἀγαθὰ δοῖεν οἱ θεοὶ Δημητρίῳ
καὶ τοῖς νομοθέταις, διότι τοὺς τὰς τῶν λόγων,
ὥς φασι, δυνάμεις παραδιδόντας τοῖς νέοις
ἐς κόρακας ἔῤῥειν φασὶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς.

Καὶ Σοφοκλῆς δέ τις ψηφίσματι ἐξήλασε πάντας φιλοσόφους τῆς Ἀττικῆς, καθ' οὗ λόγον ἔγραψε Φίλων, ὁ Ἀριστοτέλους γνώριμος, ἀπολογίαν ὑπὲρ τοῦ Σοφοκλέους Δημοχάρους πεποιηκότος, τοῦ Δημοσθένους ἀνεψιοῦ. Καὶ Ῥωμαῖοι δὲ οἱ πάντ' ἄριστοι ἐξέβαλον τοὺς σοφιστὰς τῆς Ῥώμης, ὡς διαφθείροντας τοὺς νέους· ἔπειτ' οὐκ οἶδ' ὅπως κατεδέξαντο. Ἐμφανίζει δ' ὑμῶν καὶ τὸ ἀνόητον Ἀνάξιππος ὁ κωμῳδιοποιὸς, ἐν Κεραυνουμένῳ λέγων οὕτως·

Οἴμοι, φιλοσοφεῖς. Ἀλλὰ τούς γε φιλοσόφους
(611) *ἐν τοῖς λόγοις φρονοῦντας εὑρίσκω μόνον,*
ἐν τοῖσι δ' ἔργοις ὄντας ἀνοήτους ὁρῶ.

Εἰκότως οὖν πολλαὶ τῶν πόλεων, καὶ μάλιστα ἡ Λακεδαιμονίων, ὡς Χαμαιλέων φησὶν ἐν τῷ περὶ Σιμωνίδου, οὐ προσίενται οὔτε ῥητορικὴν οὔτε φιλοσοφίαν διὰ τὰς ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν φιλοτιμίας καὶ ἔριδας καὶ τοὺς ἀκαίρους ἐλέγχους· δι' οὓς Σωκράτης μὲν ἀπέθανεν, ὁ πρὸς τοὺς εἰς τὰ δικαστήρια διακληρουμένους διαλεγόμενος περὶ τοῦ δικαίου, κλεπτιστάτους ὄντας· ἀπέθανε δὲ διὰ ταῦτα καὶ Θεόδωρος ὁ ἄθεος, καὶ Διαγόρας ἐφυγαδεύθη· ὅτε καὶ πλέων ναυαγίᾳ ἐχρήσατο· Θεότιμος δ', ὁ γράψας τὰ κατ' Ἐπικούρου βιβλία, ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ Ἐπικουρείου ἐξαιτηθεὶς ἀνηρέθη, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς Ὁμωνύμοις.

93. *Συνελόντι δὲ εἰπεῖν, κατὰ τὸν Σολέα Κλέαρχον, οὐ καρτερικὸν βίον ἀσκεῖτε, κυνικὸν δὲ τῷ ὄντι ζῆτε· καίτοι τοῦ ζώου τούτου ἐν τέτταρσι τὴν φύσιν περιττὴν ἔχοντος, ὅνπερ ὑμεῖς τὰ χείρω μερισάμενοι τηρεῖτε. Αἰσθήσει τε γὰρ τῇ πρὸς ὄσφρανσιν καὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον καὶ ἀλλότριον θαυμαστὸν, τό τε συνανθρωπίζον καὶ οἰκουρὸν εἶναι καὶ φυλακτικὸν τοῦ τῶν εὖ δρώντων βίου πάντων περιττότατον· ὧν οὐδέτερον πρόσεστιν ὑμῖν τοῖς τὸν κυνικὸν βίον μιμουμένοις. Οὔτε γὰρ συνανθρωπίζετε οὔτε διαγινώσκετε οὐδένα τῶν ὁμιλούντων, αἰσθήσει τε πολλῶν ὑστεροῦντες ἀργῶς καὶ ἀφυλάκτως ζῆτε. Λοιδόρου δὲ καὶ παμφάγου τοῦ ζώου πεφυκότος, ἔτι δὲ ταλαιπώρου καὶ γυμνοῦ τὸν βίον, ἄμφω ταῦτα μελετᾶτε, κακολόγοι καὶ βοροὶ, πρός τε τούτοις ἄνοικοι καὶ ἀνέστιοι βιοῦντες· ἐξ ὧν ἁπάντων ἀλλότριοι μὲν ἀρετῆς, μάταιοι δὲ εἰς τὸ τοῦ βίου χρήσιμον. Οὐδὲν γάρ ἐστι τῶν καλουμένων φιλοσόφων ἀφιλοσοφώτερον. Τίς γὰρ ἤλπισεν Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν τοιοῦτον γεγενῆσθαι τοὺς τρόπους, ὁποῖόν φησι Λυσίας ὁ ῥήτωρ ἐν τοῖς τῶν συμβολαίων λόγοις; ὃν ἐκ τῶν φερομένων ὡς αὐτοῦ διαλόγων θαυμάζομεν ὡς ἐπιεικῆ καὶ μέτριον, πλὴν εἰ μὴ, ὡς ἀληθῶς τοῦ σοφοῦ Σωκράτους ἐστὶ συγγράμματα, ἐχαρίσθη δὲ αὐτῷ ὑπὸ Ξανθίππης, τῆς Σωκράτους γυναικὸς, μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, ὥς οἱ ἀμφὶ τὸν Ἰδομενέα φασίν.*

94. *Ἀλλ' ὅ γε Λυσίας ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ λόγῳ οὑτωσί· „Πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν χρέως" (ἀπομνημονεύσω δ' ἐγὼ, εἰ καὶ πολλά ἐστι τὰ λεχθέντα, διὰ τὸν βρένθον ὑμῶν τὸν πολὺν, ὦ φιλόσοφοι) ἄρχεται δ' οὕτως ὁ ῥήτωρ· „Οὐκ ἄν ποτ' ᾠήθην, ἄνδρες δικασταὶ,*

Αἰσχίνης τολμῆσαι οὕτως αἰσχρὰν δίκην δικάσασθαι, νομίζων οὐκ ἂν ῥᾳδίως αὐτὸν ἑτέραν ταύτης συκοφαντωδεστέραν ἐξευρεῖν. Οὗτος γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὀφείλων ἀργύριον ἐπὶ τρισὶ δραχμαῖς Σωσινόμῳ τῷ τραπεζίτῃ καὶ Ἀριστογείτονι, προσελθὼν πρὸς ἐμὲ ἐδεῖτο μὴ περιιδεῖν αὐτὸν διὰ τοὺς τόκους ἐκ τῶν ὄντων ἐκπεσόντα. Κατασκευάζομαι δ', ἔφη, τέχνην μυρεψικήν· ἀφορμῆς δὲ δέομαι, καὶ οἴσω δέ σοι ἐννέ' ὀβολοὺς τῆς (612) *μνᾶς τόκους."* *Καλόν γε τὸ τέλος τῆς εὐδαιμονίας τῷ φιλοσόφῳ ἡ μυρεψικὴ τέχνη, ἀκόλουθός τε τῇ Σωκράτους φιλοσοφίᾳ, ἀνδρὸς τοῦ καὶ τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῶν μύρων ἀποδοκιμάσαντος· Σόλωνος δὲ τοῦ νομοθέτου οὐδ' ἐπιτρέποντος ἀνδρὶ τοιαύτης προΐστασθαι τέχνης. Διὸ καὶ Φερεκράτης ἐν Ἰπνῷ ἢ Παννυχίδι φησί·*

Κᾆτα μυροπωλεῖν τί μαθόντ' ἄνδρ' ἐχρῆν καθήμενον
ὑψηλῶς ὑπὸ σκιαδείῳ, κατεσκευασμένον
συνέδριον, τοῖς μειρακίοις ἵν' ἐλάλει δι' ἡμέρας;

Εἶθ' ἑξῆς φησιν·

Αὐτίκ' οὐδεὶς οὔτε μαγείραιναν εἶδε πώποτε
οὔτε μὴν οὐδ' ἰχθυοπώλαιναν.

Ἑκάστῳ γὰρ γένει ἁρμόζοντα δεῖν εἶναι καὶ τὰ τῆς τέχνης. Ἑξῆς δὲ τούτοις ὁ ῥήτωρ τάδε λέγει· "Πεισθεὶς δ' ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα λέγοντος, καὶ ἅμα οἰόμενος τοῦτον Αἰσχίνην Σωκράτους γεγονέναι μαθητήν, καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς πολλοὺς καὶ σεμνοὺς λέγοντα λόγους, οὐκ ἄν ποτε ἐπιχειρῆσαι, οὐδὲ τολμῆσαι, ἅπερ οἱ πονηρότατοι καὶ ἀδικώτατοι ἄνθρωποι ἐπιχειροῦσι πράττειν."

95. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν καταδρομὴν αὐτοῦ ποιησάμενος, ὡς ἐδανείσατο, ὡς οὔτε τόκους οὔτε τἀρχαῖον ἀπεδίδου, καὶ ὅτι ὑπερήμερος ἐγένετο γνώμῃ δικαστηρίου ἐρήμην καταδικασθεὶς, καὶ ὡς ἠνεχυράσθη οἰκέτης αὐτοῦ στιγματίας, καὶ πολλὰ ἄλλα κατειπὼν αὐτοῦ, ἐπιλέγει ταῦτα· „Ἀλλὰ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐκ εἰς ἐμὲ μόνον τοιοῦτός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς αὐτῷ κεχρημένους. Οὐχ οἱ μὲν κάπηλοι οἱ ἐγγὺς οἰκοῦντες, παρ᾽ ὧν προπόσεις λαμβάνων οὐκ ἀποδίδωσι, δικάζονται αὐτῷ συγκλείσαντες τὰ καπηλεῖα; Οἱ δὲ γείτονες οὕτως ὑπ᾽ αὐτοῦ δεινὰ πάσχουσιν, ὥστ᾽ ἐκλιπόντες τὰς αὐτῶν οἰκίας ἑτέρας πόῤῥω μισθοῦνται. Ὅσους δ᾽ ἐράνους συνείλεκται, τὰς μὲν ὑπολοίπους φορὰς οὐ κατατίθησιν, ἀλλὰ περὶ τοῦτον τὸν κάπηλον ὡς περὶ στήλην διαφθείρονται. Τοσοῦτοι δὲ ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἀπαιτήσοντες τὰ ὀφειλόμενα ἔρχονται, ὥστε οἴεσθαι τοὺς παριόντας ἐπ᾽ ἐκφορὰν αὐτοὺς ἥκειν τουτου τεθνεῶτος. Οὕτω δ᾽ οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ διάκεινται, ὥστε πολὺ ἀσφαλέστερον εἶναι δοκεῖν εἰς τὸν Ἀδρίαν πλεῖν, ἢ τούτῳ συμβάλλειν. Πολὺ γὰρ μᾶλλον, ἃ ἂν δανείσηται, αὑτοῦ νομίζει εἶναι, ἢ ἃ ὁ πατὴρ αὐτῷ κατέλιπεν. Ἀλλὰ γὰρ οὐ τὴν οὐσίαν κέκτηται Ἑρμαίου τοῦ μυροπώλου, τὴν γυναῖκα διαφθείρας ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονυῖαν; Ἧς ἐρᾶν προσποιησάμενος οὕτω διέθηκεν, ὥστε τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τοὺς υἱοὺς πτωχοὺς ἐποίησεν, αὐτὸν δὲ ἀντὶ καπήλου μυροπώλην ἀπέδειξεν· οὕτως ἐρωτικῶς τὸ κόριον μετεχειρίζετο, τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπολαύων, ἧς ῥᾶον τοὺς ὀδόντας ἀριθμῆσαι [ὅσου ἐλάττους ἦσαν] ἢ τῆς χειρὸς τοὺς δακτύλους. Καί μοι ἀνά-

βητε τούτων μάρτυρες. Ὁ μὲν οὖν βίος τοῦ σοφιστοῦ τοιοῦτος."

Ὁ μὲν οὖν Λυσίας, ὦ Κύνουλκε, οὕτως. Ἐγὼ δὲ, κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον τὸν τραγικὸν ποιητὴν,

Τάδ' οὐχ ὑπάρχων, ἀλλὰ τιμωρούμενος,

καταπαύσω τὸν πρὸς σὲ καὶ τοὺς ἄλλους κύνας ἐνταῦθα λόγον.

ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ.

ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAE

LIBRI XV.

CUM

RERUM ET SCRIPTORUM INDICIBUS.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITI.

EDITIO STEREOTYPA C. TAUCHNITIANA.

NOVA IMPRESSIO.

TOMUS IV.

LIPSIAE

SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.

1868.

IMPRESSIT F. L. METZGER, LIPSIAE.

ΑΘΗΝΑΙΟΥ

ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΑΙ.

LIBER XIV.

(613) *Τὸν Διόνυσον, ἑταῖρε Τιμόκρατες, μαινόμενον οἱ πολλοὶ λέγουσιν ἀπὸ τοῦ τοὺς πλείονος ἀκράτου σπῶντας θορυβώδεις γίνεσθαι.*

Οἶνός σε τρώει μελιηδὴς, ὅστε καὶ ἄλλους
βλάπτει, ὃς ἂν μιν χανδὸν ἕλῃ, μηδ' αἴσιμα πίνῃ.
Οἶνος καὶ Κένταυρον ἀγακλυτὸν Εὐρυτίωνα
ὤλεσ' ἐνὶ μεγάρῳ μεγαθύμου Πειριθόοιο,
ἐς Λαπίθας ἐλθόνθ'. Ὁ δ', ἐπεὶ φρένας ἄασεν οἴνῳ,
μαινόμενος κάκ' ἔρεξε δόμοις ἐνὶ Πειριθόοιο.

Κατιόντος γοῦν τοῦ οἴνου ἐς τὸ σῶμα, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, ἐπαναπλέει κακὰ ἔπεα καὶ μαινόμενα. Κλέαρχος δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Κορινθίοις φησίν·

Εἰ τοῖς μεθυσκομένοις ἑκάστης ἡμέρας
ἀλγεῖν συνέβαινε τὴν κεφαλὴν πρὸ τοῦ πιεῖν
τὸν ἄκρατον, ἡμῶν οὐδὲ εἷς ἔπινεν ἄν.
Νυνὶ δὲ πρότερον τοῦ πόνου τὴν ἡδονὴν
προλαμβάνοντες ὑστεροῦμεν τἀγαθοῦ.

Ξενοφῶν δὲ, τὸν Ἀγησίλαον, ὃς μέθης μὲν ἀπέχεσθαι ὁμοίως ᾤετο χρῆναι καὶ μανίας, σίτων δὲ ὑπερκαίρων

ὁμοίως καὶ ἀργίας. Ἀλλ᾿ οὐχ ἡμεῖς γε οὔτε τῶν πλεῖον πινόντων ὄντες, οὔτε τῶν ἐξοίνων γινομένων, πληθούσης ἀγορᾶς ἐπὶ τὰ μουσικὰ ταῦτα ἐρχόμεθα συμπόσια. Καὶ γὰρ ὁ φιλεπιτιμητὴς Οὐλπιανὸς πάλιν τινὸς ἐπείληπτο εἰπόντος, Ἔξοινος οὐκ εἰμί· λέγων, ὁ δ᾿ ἔξοινος ποῦ; Καὶ ὅς, παρ᾿ Ἀλέξιδι ἐν Εἰσοικιζομένῳ Ἔξοινος ἐποίει ταῦτ᾿, ἔφη.

2. Ἐπεὶ δὲ ἑκάστης ἡμέρας μετὰ τοὺς παρ᾿ ἡμῶν καινοὺς ἀεὶ λεγομένους λόγους καὶ ἀκροάματα ἑκάστοτε διάφορα ἐπεισάγει ὁ λαμπρὸς ἡμῶν ἑστιάτωρ Λαρήνσιος, ἔτι δὲ καὶ γελωτοποιούς, φέρε λέγωμέν τι καὶ ἡμεῖς περὶ τούτων. Καίτοι γε οἶδα, καὶ Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην, ἐν συμποσίῳ γελωτοποιῶν εἰσαχθέντων, ἀγέλαστον διαμείναντα· πιθήκου δ᾿ ἐπεισαχθέντος, γελάσαντα φάναι, ὡς οὗτος μὲν φύσει γελοῖός ἐστιν, ὁ δ᾿ ἄνθρωπος ἐπιτηδεύσει. Καὶ Εὐριπίδης δ᾿ ἐν τῇ δεσμώτιδι Μελανίππῃ ἔφη·

Ἀνδρῶν δὲ πολλοὶ τοῦ γέλωτος οὕνεκα
ἀσκοῦσι χάριτας κερτόμους. Ἐγὼ δέ πως
μισῶ γελοίους, οἵτινες μὲν ἐπὶ σοφῶν
(614) ἀχάλιν᾿ ἔχουσι στόματα· κεὶς ἀνδρῶν μὲν οὐ
τελοῦσιν ἀριθμόν, ἐν γέλωτι δ᾿ εὐπρεπεῖς·
οἰκοῦσι δ᾿ οἴκους καὶ τὰ ναυστολούμενα
ἔσω δόμων σώζουσι.

Παρμενίσκος δὲ ὁ Μεταποντῖνος, ὥς φησι Σῆμος ἐν πέμπτῳ Δηλιόδος καὶ γένει καὶ πλούτῳ πρωτεύων, εἰς Τροφωνίου καταβὰς, καὶ ἀνελθὼν οὐκ ἔτι γελᾶν ἐδύνατο. Καὶ χρηστηριαζομένῳ περὶ τούτου, ἡ Πυθία ἔφη·

Εἴρῃ μ᾿ ἀμφὶ γέλωτος, ἀμείλιχε, μειλιχίοιο;
Δώσει σοι μήτηρ οἴκῳ, τὴν ἔξοχα τῖε.

Ἐλπίζων δ᾽, ἂν ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα, γελάσειν, ὡς οὐδὲν ἦν πλέον, οἰόμενος ἐξηπατῆσθαι, ἔρχεταί ποτε κατὰ τύχην εἰς Δῆλον· καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν νῆσον θαυμάζων ἦλθε καὶ εἰς τὸ Λητῷον, νομίζων τῆς Ἀπόλλωνος μητρὸς ἄγαλμά τι θεωρήσειν ἀξιόλογον· ἰδὼν δ᾽ αὐτὸ ξύλινον ἄμορφον παραδόξως ἐγέλασεν. Καὶ τὸν τοῦ θεοῦ χρησμὸν ξυμβάλλων, καὶ τῆς ἀῤῥωστίας ἀπαλλαγεὶς, μεγαλωστὶ τὴν θεὸν ἐτίμησεν.

3. Ἀναξανδρίδης δ᾽ ἐν Γεροντομανίᾳ καὶ εὑρετὰς τῶν γελοίων φησὶ γενέσθαι Ῥαδάμανθυν καὶ Παλαμήδην, λέγων οὕτως·

> Καίτοι πολύ γε πονοῦμεν.
> Τὸν ἀσύμβολον εὗρε γελοῖα λέγειν Ῥαδάμανθυς καὶ
> Παλαμήδης.

Γελωτοποιῶν δὲ μέμνηται Ξενοφῶν ἐν τῷ Συμποσίῳ Φιλίππου μὲν, περὶ οὗ καὶ οὑτωσὶ λέγει· „Φίλιππος δ᾽ ὁ γελωτοποιὸς κρούσας τὴν θύραν εἶπε τῷ ὑπακούσαντι εἰσαγγεῖλαι, ὅστις τε εἴη καὶ διότι κατάγεσθαι βούλεται· συνεσκευασμένος δὲ ἔφη παρεῖναι πάντα τἀπιτήδεια, ὥστε δειπνεῖν τἀλλότρια. Καὶ τὸν παῖδα δὲ ἔφη πάνυ πιέζεσθαι διά τε τὸ φέρειν μηδὲν καὶ διὰ τὸ ἀνάριστον εἶναι.“ Ἱππόλοχος δὲ ὁ Μακεδὼν ἐν τῇ πρὸς Λυγκέα ἐπιστολῇ γελωτοποιῶν μέμνηται Μανδρογένους καὶ Στράτωνος τοῦ Ἀττικοῦ. Πλῆθος δ᾽ ἦν Ἀθήνησι τῆς σοφίας ταύτης. Ἐν γοῦν τῷ Διομέων Ἡρακλείῳ συνελέγοντο ἑξήκοντα ὄντες τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἐν τῇ πόλει δὲ ὠνομάζοντο, ὡς „Οἱ ἑξήκοντα τοῦτ᾽ εἶπον“ καὶ „Ἀπὸ τῶν ἑξήκοντα ἔρχομαι.“ Ἐν δὲ τούτοις ἦσαν Καλλιμέδων τε ὁ Κάραβος καὶ Δεινίας, ἔτι δὲ Μνασιγείτων καὶ Μέναιχμος, ὥς φησι Τηλεφάνης ἐν τῷ περὶ τοῦ ἄστεος. Τοσαύτη δ᾽ αὐτῶν δόξα τῆς ῥᾳ-

θυμίας ἐγένετο, ὡς καὶ Φίλιππον ἀκούσαντα τὸν Μακεδόνα πέμψαι αὐτοῖς τάλαντον, ἵν᾽ ἐγγραφόμενοι τὰ γελοῖα πέμπωσιν αὐτῷ. Ὅτι δὲ ἦν περὶ τὰ γελοῖα ἐσπουδακὼς ὁ βασιλεὺς οὗτος, μαρτυρεῖ Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς. Φιλόγελως δ᾽ ἦν καὶ Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, ὥς φησι Φύλαρχος ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν· ὅς γε καὶ τὴν Λυσιμάχου αὐλὴν κωμικῆς σκηνῆς οὐδὲν διαφέρειν ἔλεγεν· ἐξιέναι γὰρ ἀπ᾽ αὐτῆς πάντας δισυλλάβους· (τόν τε Βίθυν χλευάζων καὶ τὸν Πάριν, μεγίστους ὄντας παρὰ τῷ Λυσιμάχῳ, καί τινας ἑτέρους τῶν φίλων·) παρὰ δ᾽ αὐτοῦ Πευκέστας καὶ Μενελάους, ἔτι δὲ Ὀξυθέμιδας. Ταῦτα δ᾽ ἀκούων ὁ Λυσίμαχος, Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, πόρνην ἐκ τραγικῆς σκηνῆς οὐχ ἑώρακα ἐξιοῦσαν· (615) τὴν αὐλητρίδα Λάμιαν λέγων. Ἀπαγγελθέντος δὲ καὶ τούτου, πάλιν ὑπολαβὼν ὁ Δημήτριος ἔφη, Ἀλλ᾽ ἡ παρ᾽ ἐμοῦ πόρνη σωφρονέστερον τῆς παρ᾽ ἐκείνῳ Πηνελόπης ζῇ.

4. Ὅτι δὲ καὶ Σύλλας, ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς, φιλόγελως ἦν, προείρηται. Λεύκιος δὲ Ἀνίκιος, καὶ αὐτὸς Ῥωμαίων στρατηγήσας, Ἰλλυριοὺς καταπολεμήσας, καὶ αἰχμάλωτον ἀγαγὼν Γένθιον, τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλέα, σὺν τοῖς τέκνοις, ἀγῶνας ἐπιτελῶν τοὺς ἐπινικίους ἐν τῇ Ῥώμῃ, παντὸς γέλωτος ἄξια πράγματα ἐποίησεν, ὡς Πολύβιος ἱστορεῖ ἐν τῇ τριακοστῇ. Μεταπεμψάμενος γὰρ τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐπιφανεστάτους τεχνίτας, καὶ σκηνὴν κατασκευάσας μεγίστην ἐν τῷ κίρκῳ, πρώτους εἰσῆγεν αὐλητὰς ἅμα πάντας. Οὗτοι δ᾽ ἦσαν Θεόδωρος ὁ Βοιώτιος, Θεόπομπος, Ἕρμιππος ὁ Λυσίμαχος, οἵτινες ἐπιφανέστατοι ἦσαν. Τούτους δὲ, στήσας ἐπὶ τὸ προσκήνιον, μετὰ τοῦ χοροῦ αὐλεῖν ἐκέλευσεν ἅμα πάντας. Τῶν δὲ

διαπορευομένων τὰς κρούσεις μετὰ τῆς ἁρμοζούσης κινήσεως, προσπέμψας οὐκ ἔφη καλῶς αὐτοὺς αὐλεῖν, ἀλλ᾽ ἀγωνίζεσθαι μᾶλλον ἐκέλευσε. Τῶν δὲ διαπορούντων, ὑπέδειξέ τις τῶν ῥαβδούχων, ἐπιστρέψαντας ἀπαγαγεῖν ἐφ᾽ αὑτοὺς, καὶ ποιεῖν ὡσανεὶ μάχην. Ταχὺ δὲ συννοήσαντες οἱ αὐληταὶ, καὶ λαβόντες οἰκείαν [κίνησιν] ταῖς ἑαυτῶν ἀσελγείαις, μεγάλην ἐποίησαν σύγχυσιν. Συνεπιστρέψαντες δὲ τοὺς μέσους χοροὺς πρὸς τοὺς ἄκρους, οἱ μὲν αὐληταὶ φυσῶντες ἀδιανόητα, καὶ διαφέροντες τοὺς αὐλοὺς, ἀπῆγον ἀνὰ μέρος ἐπ᾽ ἀλλήλους. Ἅμα δὲ τούτοις ἐπικτυποῦντες οἱ χοροὶ καὶ συνεπεισιόντες τὴν σκηνὴν, ἐπεφέροντο τοῖς ἐναντίοις, καὶ πάλιν ἀνεχώρουν ἐκ μεταβολῆς. Ὡς δὲ καὶ περιζωσάμενός τις τῶν χορευτῶν ἐκ τοῦ καιροῦ στραφεὶς ἦρε τὰς χεῖρας ἀπὸ πυγμῆς πρὸς τὸν ἐπιφερόμενον αὐλητὴν, τότ᾽ ἤδη κρότος ἐξαίσιος ἐγένετο καὶ κραυγὴ τῶν θεωμένων. Ἔτι δὲ τούτων ἐκ παρατάξεως ἀγωνιζομένων, ὀρχησταὶ δύο εἰσήγοντο μετὰ συμφωνίας εἰς τὴν ὀρχήστραν· καὶ πύκται τέσσαρες ἀνέβησαν ἐπὶ τὴν σκηνὴν μετὰ σαλπιγκτῶν καὶ βυκανιστῶν. Ὁμοῦ δὲ τούτων πάντων ἀγωνιζομένων, ἄλεκτον ἦν τὸ συμβαῖνον. Περὶ δὲ τῶν τραγῳδῶν, φησὶν ὁ Πολύβιος, ὅ τι ἂν ἐπιβάλωμαι λέγειν, δόξω τισὶ διαχλευάζειν.

5. Ταῦτα τοῦ Οὐλπιανοῦ διεξελθόντος, καὶ πάντων ἀνακαγχασάντων ἐπὶ ταῖς ἀνικίοις ταύταις θέαις, ἐγένοντό τινες λόγοι καὶ περὶ τῶν καλουμένων πλάνων· καὶ ἐζητεῖτο, εἰ μνήμη τις καὶ περὶ τούτων ἐγένετο παρὰ τοῖς παλαιοτέροις· περὶ γὰρ θαυματοποιῶν ἤδη προειρήκαμεν. Καὶ ὁ Μάγνος ἔφη, Διονύσιος μὲν ὁ Σινωπεὺς, ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὁμώνυμοι μνημονεύει Κηφισοδώρου τοῦ πλάνου, διὰ τούτων·

Κηφισόδωρόν φασιν, ἐπικαλούμενον
πλάνον, τιν' ἐν Ἀθήναις γενέσθαι, τὴν σχολὴν
εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ βίου καταχρώμενον.
Τοῦτον ἐντυχόντα πρὸς τὸ σιμὸν ἀνατρέχειν,
ἢ συγκαθεῖναι τῇ 'πὶ τῇ βακτηρίᾳ.

Μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Νικόστρατος ἐν Σύρῳ·

Κηφισόδωρον οὐ κακῶς μὰ τὸν Δία
τὸν πλάνον φασὶ στενωπὸν εἰς στενὸν στῆσαί τινας
ἀγκαλίδας ἔχοντας, ὥστε μὴ παρελθεῖν μηδένα.

(616) Πανταλέοντος δὲ μνημονεύει Θεόγνητος ἐν Φιλοδεσπότῳ·

Ὁ Πανταλέων μὲν αὐτὸς αὐτοὺς τοὺς ξένους
τούς τ' ἀγνοοῦντας αὐτὸν ἐπλάνα, καὶ σχεδὸν
ἀπεκραιπάλα τὰ πλεῖστα, τοῦ γελάσαι χάριν
ἰδίαν τιν' αὑτῷ θέμενος ἀδολεσχίαν.

Καὶ Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς περὶ τοῦ Πανταλέοντος τάδε γράφει· „Ὁ δὲ πλάνος Πανταλέων τελευτᾶν μέλλων ἑκάτερον τῶν υἱῶν κατ' ἰδίαν ἐξηπάτησε, φήσας μόνῳ αὐτῷ λέγειν ὅπου κατορωρύχοι τὸ χρυσίον· ὥστε μάτην ὕστερον κοινῇ σκάπτοντας αἰσθέσθαι ἐξηπατημένους."

6. Οὐκ ἠπόρει δ' ἡμῶν τὸ συμπόσιον οὐδὲ τῶν φιλοσκωπτούντων. Περὶ δὲ τοιούτου τινὸς πάλιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ αὐτῷ γράφει· „Φιλοσκώπτης μέλλων ὑπὸ τοῦ δημίου σφάττεσθαι εἶπε θέλειν ὥσπερ τὸ κύκνειον ᾄσας ἀποθανεῖν. Ἐπιτρέψαντος δ' ἐκείνου ἔσκωψεν." Ὑπὸ δὴ τῶν τοιούτων πολλάκις ὁ Μυρτίλος σκωφθεὶς καὶ ἀγανακτήσας, εἶπε καλῶς Λυσίμαχον τὸν βασιλέα πεποιηκέναι. Τελεσφόρον γὰρ, ἕνα τῶν ὑπάρχων αὐτοῦ, ἐπειδὴ

ἔσκωψέ ποτε ἐν συμποσίῳ τὴν Ἀρσινόην, (γυνὴ δὲ ἦν τοῦ Λυσιμάχου,) ὡς ἐμετικὴν οὖσαν, εἰπών·

Κακῶν κατάρχεις τήνδ' ἐμοῦσαν εἰσάγων,

ὁ Λυσίμαχος ἀκούσας ἐμβληθῆναι αὐτὸν ἐκέλευσεν εἰς γαλεάγραν, καὶ δίκην θηρίου περιφερόμενον καὶ τρεφόμενον, κολαζόμενον οὕτως ἐποίησεν ἀποθανεῖν. Σὺ δὲ, ὦ Οὐλπιανὲ, εἰ τὴν γαλεάγραν ζητεῖς, ἔχεις παρ' Ὑπερίδῃ τῷ ῥήτορι· ὅπου δὲ, σὺ ζήτει. Καὶ Ταχὼς δ' ὁ Αἰγυπτίων βασιλεὺς Ἀγησίλαον σκώψας, τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὅτ' ἦλθεν αὐτῷ συμμαχήσων, (ἦν γὰρ βραχὺς τὸ σῶμα,) ἰδιώτης ἐγένετο, ἀποστάντος ἐκείνου τῆς συμμαχίας. Τὸ δὲ σκῶμμα τοῦτ' ἦν·

Ὤδινεν ὄρος, Ζεὺς δ' ἐφοβεῖτο, τὸ δ' ἔτεκεν μῦν.

Ὅπερ ἀκούσας ὁ Ἀγησίλαος, καὶ ὀργισθεὶς ἔφη, Φανήσομαί σοι ποτὲ καὶ λέων. Ὕστερον γὰρ ἀφισταμένων τῶν Αἰγυπτίων, ὥς φησι Θεόπομπος καὶ Λυκέας ὁ Ναυκρατίτης ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς, οὐδὲν αὐτῷ συμπράξας ἐποίησεν ἐκπεσόντα τῆς ἀρχῆς φυγεῖν εἰς Πέρσας.

7. Πολλῶν οὖν πολλάκις ὄντων τῶν ἀκροαμάτων, καὶ τῶν αὐτῶν οὐκ ἀεὶ, ἐπειδὴ πολλοὶ περὶ αὐτῶν ἐγένοντο λόγοι, τὰ ὀνόματα τῶν εἰπόντων, παραλιπὼν τῶν πραγμάτων, μνησθήσομαι. Περὶ μὲν γὰρ αὐλῶν, ὁ μέν τις ἔφη, τὸν Μελανιππίδην καλῶς ἐν τῷ Μαρσύᾳ, διασύροντα τὴν αὐλητικὴν, εἰρηκέναι περὶ τῆς Ἀθηνᾶς·

Ἁ μὲν Ἀθάνα
ὄργαν' ἔῤῥιψέν θ' ἱερᾶς ἀπὸ χειρὸς,
εἶπέ τ', Ἔῤῥετ' αἴσχεα, σώματι λύμα,
ἤ με τᾷδ' ἐγὼ κακότατι δίδωμι.

Πρὸς ὃν ἀντιλέγων ἄλλος ἔφη, Ἀλλ' ὅ γε Σελινούντιος

Τελέστης, τῷ Μελανιππίδη ἀντικορυσσόμενος, ἐν Ἀργοῖ ἔφη (ὁ δὲ λόγος ἐστὶ περὶ τῆς Ἀθηνᾶς)·

Ὅν σοφὸν σοφὰν λαβοῦσαν οὐκ ἐπέλπομαι νόῳ
δρυμοῖς ὀρείοις ὄργανον
δῖαν Ἀθάναν
δυσόφθαλμον αἶσχος ἐκφοβηθεῖσαν,
αὖθις ἐκ χερῶν βαλεῖν,
νυμφαγενεῖ χειροκτύπῳ φηρὶ Μαρσύᾳ κλέος.
(617) Τί γάρ νιν εὐηράτοιο κάλλεος
ὀξὺς ἔρως ἔτειρεν,
ᾇ γὰρ παρθενίαν ἄγαμον καὶ ἄπαιδ' ἀπένειμε Κλωθώ;

ὡς οὐκ ἂν εὐλαβηθείσης τὴν αἰσχρότητα τοῦ εἴδους διὰ τὴν παρθενίαν. Ἑξῆς τέ φησιν·

Ἀλλὰ μάταν ἀχόρευτος
ἅδε ματαιολόγων φάμα προσέπταθ'
Ἑλλάδα μουσοπόλων σοφᾶς ἐπίφθονον βροτοῖς τέχνας
ὄνειδος.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἐγκωμιάζων τὴν αὐλητικήν·

λεγε γαν ου μεριθοτάταν Βρομίῳ παρέδωκε σεμνᾶς
δαίμονος ἀερθὲν
πνεῦμ' αἰολοπτερύγων σὺν ἀγλαᾶν ὠκύτατι χειρῶν.

Κομψῶς δὲ κἂν τῷ Ἀσκληπιῷ ὁ Τελεστης ἐδήλωσε τὴν τῶν αὐλῶν χρείαν ἐν τούτοις·

Ἢ Φρύγα καλλιπνόων αὐλῶν ἱερῶν βασιλῆα
Λυδὸν ὃς ἥρμοσε πρῶτος
Δωρίδος ἀντίπαλον μούσης νομοαίολον ὀμφᾷ
πνεύματος εὔπτερον αὔραν ἀμφιπλέκων καλάμοις.

8. Πρατίνας δὲ ὁ Φλιάσιος, αὐλητῶν καὶ χορευτῶν μισθοφόρων κατεχόντων τὰς ὀρχήστρας, ἀγανακτεῖν τινας ἐπὶ τῷ τοὺς αὐλητὰς μὴ συναυλεῖν τοῖς χοροῖς, καθά-

περ ἦν πάτριον, ἀλλὰ τοὺς χοροὺς συνᾴδειν τοῖς αὐληταῖς· ὃν οὖν εἶχε θυμὸν κατὰ τῶν ταῦτα ποιούντων ὁ Πρατίνας, ἐμφανίζει διὰ τοῦδε τοῦ ὑπορχήματος·

Τίς ὁ θόρυβος ὅδε; τί τάδε τὰ χορεύματα;
Τίς ὕβρις ἔμολεν ἐπὶ Διονυσιάδα πολυπάταγα θυμέλαν;
Ἐμὸς ἐμὸς ὁ Βρόμιος·
ἐμὲ δεῖ κελαδεῖν, ἐμὲ δεῖ παταγεῖν
ἀν' ὄρεα θύμενον μετὰ Ναϊάδων,
οἷά τε κύκνον ἄγοντα
ποικιλόπτερον μέλος.
Τὰν ἀοιδὰν κατέστας σὺ Πιερὶς βασίλει'· ὁ δ' αὐλὸς
ὕστερον χορευέτω.
Καὶ γάρ ἐσθ' ὑπηρέτας κώμων μόνον,
θυραμάχοις τε πυγμαχίαισι νέων θέλει παρ' οἶνον
ἔμμεναι στρατηλάτας.
Παῖε τὸν Φρυναίου ποικίλου προανέχοντα,
φλέγε τὸν ὀλεσιαυλοκάλαμον,
λαλοβαρυπαραμελορυθμοβάταν
θυπατρυπάνω δέμας πεπλασμένον.
Ἤν ἰδοὺ ἅδε σοι δεξιὰ
καὶ ποδὸς διαῤῥιφά, θριαμβοδιθύραμβε
κισσόχαιτ' ἄναξ, ἄκουε
τὰν ἐμὰν Δώριον χορείαν.

9. Περὶ δὲ τῆς αὐλῶν πρὸς λύραν κοινωνίας, ἐπεὶ πολλάκις καὶ αὐτὴ ἡμᾶς ἡ συναυλία ἔθελγεν, Ἔφιππος ἐν Ἐμπολῇ φησι·

(618) Κοινωνεῖ γάρ, ὦ μειράκιον, ἡ
ἐν τοῖσιν αὐλοῖς μουσικὴ κἂν τῇ λύρᾳ
τοῖς ἡμετέροισι παιγνίοις. Ὅταν γὰρ εὖ

συναρμόσωσι τοῖς συνοῦσι τὸν τρόπον,
τόθ' ἡ μεγίστη τέρψις ἐξευρίσκεται.

Τὴν δὲ συναυλίαν τί ποτ' ἐστὶν, ἐμφανίζει Σῆμος ὁ Δήλιος ἐν πέμπτῳ Δηλιάδος, γράφων οὕτως· „Ἀγνοουμένης δὲ παρὰ πολλοῖς τῆς συναυλίας, λεκτέον. Ἦν τις ἀγὼν συμφωνίας ἀμοιβαῖος αὐλοῦ καὶ ῥυθμοῦ, χωρὶς λόγου τοῦ προσμελῳδοῦντος.“ Ἀστείως δὲ αὐτὴν Ἀντιφάνης φανερὰν ποιεῖ ἐν τῷ Αὐλητῇ, λέγων·

Ποίαν, φράσον γὰρ, ἥδε τὴν συναυλίαν
ταύτην; ἐπίσταται γὰρ, ἀλλ' ηὔλουν ἔτι
μαθόντες ὥστε τοὺς αὐλούς σύ τε
αὐτὴ τελετῇ ψεθείθαμεν συντυγχάνεις
αὐλῶν πέραινε. Δέξεται δὲ τἄλλα σοι
ἡδύ τι κοινόν ἐστιν οὐ χωρὶς πάλιν
συννεύματ', οὐ προβλήμαθ', οἷς σημαίνεται
ἕκαστα.

„Λίβυν δὲ τὸν αὐλὸν προσαγορεύουσιν οἱ ποιηταὶ (φησὶ Δοῦρις ἐν δευτέρῳ τῶν περὶ Ἀγαθοκλέα), ἐπειδὴ Σειρίτης, ὅς δοκεῖ πρῶτον εὑρεῖν τὴν αὐλητικὴν, Λίβυς ἦν τῶν Νομάδων, ὅς καὶ κατηύλησε τὰ μητρῷα πρῶτος.“ Αὐλήσεων δ' εἰσὶν ὀνομασίαι, ὥς φησι Τρύφων ἐν δευτέρῳ Ὀνομασιῶν, αἵδε· „Κῶμος, βουκολιασμὸς, γίγγρας, τετράκωμος, ἐπίφαλλος, χορεῖος, καλλίνικος, πολεμικὸν, ἡδύκωμος, σικυννοτύρβη, θυροκοπικὸν, τὸ δ' αὐτὸ καὶ κρουσίθυρον, κνισμὸς, μόθων. Ταῦτα δὲ πάντα μετ' ὀρχήσεως ηὐλεῖτο.“

10. Καὶ ᾠδῆς δὲ ὀνομασίας καταλέγει ὁ Τρύφων τάσδε· „Ἱμαῖος, ἡ ἐπιμύλιος καλουμένη, ἣν παρὰ τοὺς ἀλέτους ᾖδον· ἴσως ἀπὸ τῆς ἱμαλίδος. Ἱμαλὶς δ' ἐστὶ παρὰ Δωριεῦσιν ὁ Νόστος, καὶ τὰ ἐπίμετρα τῶν ἀλέτων.

Ἡ δὲ τῶν ἱστουργούντων ᾠδὴ ἔλινος, ὡς Ἐπίχαρμος ἐν Ἀταλάνταις ἱστορεῖ. Ἡ δὲ ταλασιουργῶν ἴουλος." Σῆμος δ' ὁ Δήλιος ἐν τῷ περὶ παιάνων φησί· „Τὰ δράγματα τῶν κριθῶν αὐτὰ καθ' αὑτὰ προσηγόρευον ἀμάλας· συναθροισθέντα δὲ καὶ ἐκ πολλῶν μίαν γενόμενα δέσμην οὔλους καὶ ἰούλους· καὶ τὴν Δήμητρα ὁτὲ μὲν Χλόην, ὁτὲ δὲ Ἰουλώ. Ἀπὸ τῶν οὖν τῆς Δήμητρος εὑρημάτων τούς τε καρποὺς καὶ τοὺς ὕμνους, τοὺς εἰς τὴν θεὸν, οὔλους καλοῦσι, καὶ ἰούλους. Δημήτρουλοι καὶ καλλίουλοι. Καὶ

Πλεῖστον οὖλον οὖλον ἵει, ἴουλον ἵει.

Ἄλλοι δέ φασιν ἐριουργῶν εἶναι τὴν ᾠδήν. Αἱ δὲ τῶν τιτθευουσῶν ᾠδαὶ καταβαυκαλήσεις ὀνομάζονται. Ἦν δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς ἑώραις τις ἐπ' Ἠριγόνῃ, ἣν καὶ ἀλῆτιν λέγουσιν, ᾠδήν. Ἀριστοτέλης γοῦν ἐν τῇ Κολοφωνίων πολιτείᾳ φησίν· „Ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Θεόδωρος ὕστερον βιαίῳ θανάτῳ. Λέγεται δὲ γενέσθαι τρυφῶν τις, ὡς ἐκ τῆς ποιήσεως δῆλον ἐστίν. Ἔτι γὰρ καὶ νῦν αἱ γυναῖκες (619) ᾄδουσιν αὐτοῦ μέλη περὶ τὰς ἑώρας." Ἡ δὲ τῶν θεριστῶν ᾠδὴ Λιτυέρσης καλεῖται. Καὶ τῶν μισθωτῶν δέ τις ἦν ᾠδὴ, τῶν ἐς τοὺς ἀγροὺς φοιτώντων, ὡς Τηλεκλείδης φησὶν ἐν Ἀμφικτύοσι· καὶ βαλανείων ἄλλαι, ὡς Κράτης ἐν Τόλμαις· καὶ τῶν πτισσουσῶν ἄλλη τις, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις, καὶ Νικοχάρης ἐν Ἡρακλεῖ χορηγῷ. Ἦν δὲ καὶ τοῖς ἡγουμένοις τῶν βοσκημάτων ὁ βουκολιασμὸς καλούμενος. Δίομος δὲ ἦν ὁ βουκόλος Σικελιώτης ὁ πρῶτος εὑρὼν τὸ εἶδος· μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἐπίχαρμος ἐν Ἀλκυόνι καὶ ἐν Ὀδυσσεῖ ναυαγῷ. Ἡ δ' ἐπὶ τοῖς θανάτοις καὶ λύπαις ᾠδὴ ὀλοφυρμὸς καλεῖται. Αἱ δὲ ἴουλοι καλούμεναι ᾠδαὶ Δήμητρι καὶ Φερσεφόνῃ πρέπουσιν. Ἡ δὲ εἰς Ἀπόλλωνα ᾠδὴ φιληλιάς, ὡς

Τελέσιλλα παρίστησιν· Οὔπιγγοι δὲ αἱ εἰς Ἄρτεμιν. Ἤιδοντο δὲ Ἀθήνησι καὶ οἱ Χαρώνδου νόμοι παρ' οἶνον, ὡς Ἕρμιππός φησιν ἐν ἕκτῳ περὶ νομοθετῶν. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἀττικαῖς φησι λέξεσιν· „Ἱμαῖος, ᾠδὴ μυλωθρῶν· ἐν δὲ γάμοις ὑμέναιος· ἐν δὲ πένθεσιν ἰάλεμος. Λίνος δὲ καὶ αἴλινος οὐ μόνον ἐν πένθεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπ' εὐτυχεῖ μολπᾷ, κατὰ τὸν Εὐριπίδην."

11. Κλέαρχος δ' ἐν πρώτῳ Ἐρωτικῶν νόμιον καλεῖσθαί τινά φησιν ᾠδὴν ἀπ' Ἠριφανίδος, γράφων οὕτως· „Ἠριφανὶς ἡ μελοποιὸς, Μενάλκου κυνηγετοῦντος ἐρασθεῖσα ἐθήρευε μεταθέουσα ταῖς ἐπιθυμίαις. Φοιτῶσα γὰρ καὶ πλανωμένη πάντας τοὺς ὀρείους ἐπεξήει δρυμοὺς, ὡς μῦθον εἶναι τοὺς λεγομένους Ἰοῦς δρόμους· ὥστε μὴ μόνον τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἀστοργίᾳ διαφέροντας, ἀλλὰ καὶ τῶν θηρῶν τοὺς ἀνημερωτάτους συνδακρῦσαι τῷ πάθει, λαβόντας αἴσθησιν ἐρωτικῆς ἐλπίδος. Ὅθεν ἐποίησέ τε καὶ ποιήσασα περιήει κατὰ τὴν ἐρημίαν, ὥς φασιν, ἀναβοῶσα καὶ ᾄδουσα τὸ καλούμενον νόμιον, ἐν ᾧ ἐστι· „Μακραὶ δρύες, ὦ Μέναλκα." Ἀριστόξενος δὲ ἐν τετάρτῳ περὶ μουσικῆς „Ἦιδον (φησὶν) αἱ ἀρχαῖαι γυναῖκες Καλύκην τινὰ ᾠδήν. Στησιχόρου δ' ἦν ποίημα, ἐν ᾧ Καλύκη τις ὄνομα, ἐρῶσα Εὐάθλου νεανίσκου, σωφρόνως εὔχεται τῇ Ἀφροδίτῃ γαμηθῆναι αὐτῷ. Ἐπεὶ δὲ ὑπερεῖδεν ὁ νεανίσκος, κατεκρήμνισεν ἑαυτήν. Ἐγένετο δὲ τὸ πάθος περὶ Λευκάδα. Σωφρονικὸν δὲ πάνυ κατεσκεύασεν ὁ ποιητὴς τὸ τῆς παρθένου ἦθος, οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου θελούσης συγγενέσθαι τῷ νεανίσκῳ· ἀλλ' εὐχομένης, εἰ δύναιτο, γυνὴ τοῦ Εὐάθλου γενέσθαι κουριδία, ἢ, εἰ τοῦτο μὴ δυνατὸν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου." Ἐν δὲ τοῖς κατὰ βραχὺ ὑπομνήμασιν ὁ Ἀριστόξενος „Ἴφικλος (φη-

σὶν) Ἁρπαλύκην ἐρασθεῖσαν ὑπερεῖδεν. Ἡ δὲ ἀπέθανε, καὶ γίνεται ἐπ᾽ αὐτῇ παρθένοις ᾠδῆς ἀγὼν, ἥτις Ἁρπαλύκη (φησὶ) καλεῖται.“ Νύμφις δ᾽ ἐν πρώτῳ περὶ Ἡρακλείας, περὶ Μαριανδυνῶν διηγούμενός, φησιν· „Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ᾠδῶν ἐνίας κατανοήσειεν ἄν τις, ἃς ἐκεῖνοι κατά τινα ἐπιχωριαζομένην παρ᾽ αὐτοῖς συνήθειαν ᾄδοντες ἀνακαλοῦνταί τινα τῶν ἀρχαίων, προσαγορεύοντες Βῶρμον. Τοῦτον δὲ λέγουσιν υἱὸν γενέσθαι ἀνδρὸς ἐπι- (620) φανοῦς καὶ πλουσίου, τῷ δὲ κάλλει καὶ τῇ κατὰ τὴν ἀκμὴν ὥρᾳ πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκεῖν· ὃν ἐφεστῶτα ἔργοις ἰδίοις, καὶ βουλόμενον τοῖς θερίζουσι δοῦναι πιεῖν, βαδίζοντα ἐφ᾽ ὕδωρ, ἀφανισθῆναι. Ζητεῖν οὖν αὐτὸν τοὺς ἀπὸ τῆς χώρας μετά τινος μεμελῳδημένου θρήνου καὶ ἀνακλήσεως, ᾧ καὶ νῦν ἔτι πάντες χρώμενοι διατελοῦσι. Τοιοῦτος δ᾽ ἐστὶ καὶ ὁ παρ᾽ Αἰγυπτίοις καλούμενος Μάνερως.“

12. Οὐκ ἀπελίποντο δὲ ἡμῶν τῶν συμποσίων οὐδὲ ῥαψῳδοί. Ἔχαιρε γὰρ τοῖς Ὁμήρου ὁ Λαρίνσιος ὡς ἄλλος οὐδὲ εἷς, ὡς λῆρον ἀποφαίνειν Κάσανδρον τὸν Μακεδονίας βασιλεύσαντα, περὶ οὗ φησι Καρύστιος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν, ὅτι οὕτως ἦν φιλόμηρος, ὡς διὰ στόματος ἔχειν τῶν ἐπῶν τὰ πολλά· καὶ Ἰλιὰς ἦν αὐτῷ καὶ Ὀδυσσεία ἰδίως γεγραμμέναι. Ὅτι δ᾽ ἐκαλοῦντο οἱ ῥαψῳδοὶ καὶ Ὁμηρισταὶ, Ἀριστοκλῆς εἴρηκεν ἐν τῷ περὶ χορῶν. Τοὺς δὲ νῦν Ὁμηριστὰς ὀνομαζομένους πρῶτος εἰς τὰ θέατρα παρήγαγε Δημήτριος ὁ Φαληρεύς. Χαμαιλέων δ᾽ ἐν τῷ περὶ Στησιχόρου καὶ μελῳδηθῆναί φησιν οὐ μόνον τὰ Ὁμήρου, ἀλλὰ καὶ τὰ Ἡσιόδου καὶ Ἀρχιλόχου, ἔτι δὲ Μιμνέρμου καὶ Φωκυλίδου. Κλέαρχος δ᾽ ἐν τῷ προτέρῳ περὶ γρίφων „Τὰ Ἀρχιλόχου (φησὶν) ὁ Σιμωνίδης ἐ

Ζακύνθιος ἐν τοῖς θεάτροις ἐπὶ δίφρου καθήμενος ἐῤῥαψῴδει." Λυσανίας δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ἰαμβοποιῶν Μνασίωνα τὸν ῥαψῳδὸν λέγει ἐν ταῖς δείξεσι τῶν Σιμωνίδου τινὰς ἰάμβων ὑποκρίνεσθαι. Τοὺς δ' Ἐμπεδοκλέους Καθαρμοὺς ἐῤῥαψῴδησεν Ὀλυμπίασι Κλεομένης ὁ ῥαψῳδὸς, ὥς φησι Δικαίαρχος ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ. Ἰάσων δ' ἐν τρίτῳ περὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἱερῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φησὶν ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ ὑποκρίνασθαι Ἡγησίαν τὸν κωμῳδὸν τὰ Ἡροδότου, Ἑρμόφαντον δὲ τὰ Ὁμήρου.

13. Καὶ οἱ καλούμενοι δὲ Ἱλαρῳδοὶ, (οὓς νῦν τινες Σιμῳδοὺς καλοῦσιν, ὡς Ἀριστοκλῆς φησιν ἐν πρώτῳ περὶ χορῶν, τῷ τὸν Μάγνητα Σῖμον διαπρέψαι μᾶλλον τῶν διὰ τοῦ ἱλαρῳδεῖν ποιητῶν) συνεχῶς ἡμῖν ἐπιφαίνονται. Καταλέγει δὲ ὁ Ἀριστοκλῆς καὶ τούσδε, ἐν τῷ περὶ μουσικῆς γράφων ὧδε· „Μαγῳδός· οὗτος δε ἐστιν ὁ αὐτὸς τῷ λυσιῳδῷ." Ἀριστόξενος δέ φησι τὸν μὲν ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα πρόσωπα ὑποκρινόμενον μαγῳδὸν καλεῖσθαι, τὸν δὲ γυναικεῖα ἀνδρείοις λυσιῳδόν· τὰ αὐτὰ δὲ μέλη ᾄδουσι, καὶ τἄλλα πάντα δ' ἐστὶν ὅμοια. Ὁ δὲ Ἰωνικὸς λόγος τὰ Σωτάδου καὶ τὰ πρὸ τούτου Ἰωνικὰ καλούμενα ποιήματα, Ἀλεξάνδρου τε τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ Πύρητος τοῦ Μιλησίου, καὶ Ἀλέξου, καὶ ἄλλων τοιούτων ποιητῶν προφέρεται. Καλεῖται δὲ οὗτος καὶ κιναιδολόγος. Ἤκμασε δὲ ἐν τῷ εἴδει τούτῳ Σωτάδης ὁ Μαρωνίτης, ὥς φησι Καρύστιος ὁ Περγαμηνὸς ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ Σωτάδου συγγράμματι, καὶ ὁ τοῦ Σωτάδου υἱὸς Ἀπολλώνιος. Ἔγραψε δὲ καὶ οὗτος περὶ τῶν τοῦ πατρὸς ποιημάτων σύγγραμμα· ἐξ οὗ ἔστι κατιδεῖν τὴν ἄκαιρον παῤῥησίαν τοῦ Σωτάδου, κακῶς μὲν εἰπόντος Λυσίμαχον τὸν βασιλέα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Πτολεμαῖον δὲ τὸν Φιλάδελφον παρὰ Λυσιμάχῳ,

καὶ ἄλλους τῶν βασιλέων ἐν ἄλλαις τῶν πόλεων. Διόπερ τῆς δεούσης ἔτυχε τιμωρίας. Ἐκπλεύσαντα γὰρ αὐτὸν (621) τῆς Ἀλεξανδρείας, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι, καὶ δοκοῦντα διαπεφευγέναι τὸν κίνδυνον· εἰρήκει γὰρ εἰς τὸν βασιλέα Πτολεμαῖον πολλὰ δεινὰ, ἀτὰρ καὶ τόδε, ὅτε τὴν ἀδελφὴν Ἀρσινόην ἐγεγαμήκει·

Εἰς οὐχ ὁσίην τρυμαλιὴν τὸ κέντρον ὠθεῖς.

Πάτροκλος οὖν, ὁ τοῦ Πτολεμαίου στρατηγὸς, ἐν Καύνῳ τῇ νήσῳ λαβὼν αὐτὸν, καὶ εἰς μολυβῆν κεραμίδα ἐμβαλὼν, καὶ ἀναγαγὼν εἰς τὸ πέλαγος, κατεπόντωσε. Τοιαύτη δ' ἐστὶν αὐτοῦ ἡ ποίησις· Θεοδώρου τοῦ αὐλητοῦ Φιλῖνος ἦν πατὴρ, εἰς ὃν ταῦτα ἔγραψεν·

Ὁ δ' ἀποστεγάσας τὸ τρῆμα τῆς ὄπισθε λαύρης,
διὰ δενδροφόρου φάραγγος ἐξέωσε βροντὴν
ἠλέματον, ὁκοίην ἀροτὴρ γέρων χαλᾷ βοῦς.

14. Σεμνότερος δὲ τῶν τοιούτων ἐστὶ ποιητῶν ὁ ἱλαρῳδὸς καλούμενος. Οὐδὲ γὰρ σχινίζεται· χρῆται δ' ἐσθῆτι λευκῇ ἀνδρείᾳ, καὶ στεφανοῦται χρυσοῦν στέφανον· καὶ τὸ μὲν παλαιὸν ὑποδήμασιν ἐχρῆτο, ὥς φησιν ὁ Ἀριστοκλῆς, νῦν δὲ κρηπῖσι. Ψάλλει δ' αὐτῷ ἄῤῥην ἢ θήλεια, ὡς καὶ τῷ αὐλῳδῷ. Δίδοται δὲ ὁ στέφανος τῷ ἱλαρῳδῷ καὶ τῷ αὐλῳδῷ, οὐ τῷ ψάλτῃ, οὐδὲ τῷ αὐλητῇ. Ὁ δὲ μαγῳδὸς καλούμενος τύμπανα ἔχει, καὶ κύμβαλα, καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτὸν ἐνδύματα γυναικεῖα· σχινίζεταί τε, καὶ πάντα ποιεῖ τὰ ἔξω κόσμου, ὑποκρινόμενος ποτὲ μὲν γυναῖκα καὶ μοιχοὺς καὶ μαστροποὺς, ποτὲ δὲ ἄνδρα μεθύοντα καὶ ἐπὶ κῶμον παραγενόμενον πρὸς τὴν ἐρωμένην. Φησὶ δὲ ὁ Ἀριστόξενος, τὴν μὲν ἱλαρῳδίαν, σεμνὴν οὖσαν, παρὰ τὴν τραγῳδίαν εἶναι, τὴν δὲ μαγῳδίαν παρὰ τὴν κωμῳδίαν. Πολλάκις δὲ οἱ μαγῳδοὶ, καὶ κω-

μικὰς ὑποθέσεις λαβόντες, ὑπεκρίθησαν κατὰ τὴν ἰδίαν ἀγωγὴν καὶ διάθεσιν. Ἔσχε δὲ τοὔνομα ἡ μαγῳδία ἀπὸ τοῦ οἱονεὶ μαγικὰ προφέρεσθαι, καὶ φαρμάκων ἐμφανίζειν δυνάμεις.

15. *Παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις κωμικῆς παιδιᾶς ἦν τις τρόπος παλαιὸς, ὥς φησι Σωσίβιος, οὐκ ἄγαν σπουδαῖος, ἅτε δὴ κἀν τούτοις τὸ λιτὸν τῆς Σπάρτης μεταδιωκούσης. Ἐμιμεῖτο γάρ τις ἐν εὐτελεῖ τῇ λέξει κλέπτοντάς τινας ὀπώραν, ἢ ξενικὸν ἰατρὸν τοιαυτὶ λέγοντα, ὡς Ἄλεξις ἐν Μανδραγοριζομένῃ διὰ τούτων παρίστησιν·

Ἐὰν ἐπιχώριος
ἰατρὸς εἴπῃ, τρυβλίον τούτῳ δότε
πτισάνης ἕωθεν, καταφρονοῦμεν εὐθέως·
ἂν δὲ πτισάναν καὶ τρυβλίον, θαυμάζομεν.
Καὶ πάλιν ἐὰν μὲν σευτλίον, παρείδομεν·
ἐὰν δὲ τευτλίον, ἀσμένως ἠκούσαμεν·
ὡς οὐ τὸ σεῦτλον ταυτὸν ὂν τῷ τευτλίῳ.

Ἐκαλοῦντο δ' οἱ μετιόντες τὴν τοιαύτην παιδιὰν παρὰ τοῖς Λάκωσι δικηλισταὶ, ὡς ἄν τις σκευοποιοὺς εἴπῃ καὶ μιμητάς. Τοῦ δὲ εἴδους τῶν δικηλιστῶν πολλαὶ κατὰ τόπους εἰσὶ προσηγορίαι. Σικυώνιοι μὲν γὰρ φαλλοφόρους αὐτοὺς καλοῦσιν, ἄλλοι δ' αὐτοκαβδάλους· οἱ δὲ φλύακας, ὡς Ἰταλοί· σοφιστὰς δὲ οἱ πολλοί· Θηβαῖοι δὲ, τὰ πολλὰ ἰδίως ὀνομάζειν εἰωθότες, ἐθελοντάς. Ὅτι δὲ καινουργοῦσι κατὰ τὰς φωνὰς οἱ Θηβαῖοι, Στράττις ἐπιδείκνυσιν ἐν Φοινίσσαις, διὰ τούτων·

Ξυνίετ' οὐδὲν, πᾶσα Θηβαίων πόλις,
(622) οὐδέν ποτ' ἄλλ'· οἳ πρῶτα μὲν τὴν σηπίαν
ὀπιτθοτίλαν, ὡς λέγουσ', ὀνομάζετε·
τὸν ἀλεκτρυόνα δ' ὀρτάλιχον, τὸς ἰατρὸν δὲ

σάκταν, βλέφυραν δὲ τὴν γέφυραν, τῦκα δὲ
τὰ σῦκα, κωτιλάδας δὲ τὰς χελιδόνας,
τὴν ἔνθεσιν δ' ἄκολον, τὸ γελᾶν δὲ κριδδέμεν,
νεασπάτωτον δ', ἤν τι νεοκάττυτον ᾖ.

16. Σῆμος δ' ὁ Δήλιος ἐν τῷ περὶ παιάνων „Οἱ αὐτοκάβδαλοι (φησὶ) καλούμενοι ἐστεφανωμένοι κιττῷ σχέδην ἐπέραινον ῥήσεις. Ὕστερον δὲ ἴαμβοι ὠνομάσθησαν αὐτοί τε καὶ τὰ ποιήματα αὐτῶν. Οἱ δὲ ἰθύφαλλοι (φησὶ) καλούμενοι προσωπεῖον μεθυόντων ἔχουσι, καὶ ἐστεφάνωνται, χειρῖδας ἀνθινὰς ἔχοντες· χιτῶσι δὲ χρῶνται μεσολεύκοις, καὶ περιέζωνται ταραντῖνον, καλύπτον αὐτοὺς μέχρι τῶν σφυρῶν. Σιγῇ δὲ διὰ τοῦ πυλῶνος εἰσελθόντες, ὅταν κατὰ μέσην τὴν ὀρχήστραν γένωνται, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ θέατρον, λέγοντες·

Ἀνάγετε, εὐρυχωρίαν
τῷ θεῷ ποιεῖτε.
Ἐθέλει γὰρ ὁ θεὸς ὀρθὸς ἐσφυρωμένος
διὰ μέσου βαδίζειν.

Οἱ δὲ φαλλοφόροι (φησὶ) προσωπεῖον μὲν οὐ λαμβάνουσι, προπόλιον δὲ ἐξ ἑρπύλλου περιτιθέμενοι, καὶ παιδέρωτας ἐπάνω τούτου ἐπιτίθενται, στέφανόν τε δασὺν ἴων καὶ κιττοῦ· αὐνακάς τε περιβεβλημένοι παρέρχονται, οἱ μὲν ἐκ παρόδου, οἱ δὲ κατὰ μέσας τὰς θύρας βαίνοντες ἐν ῥυθμῷ, καὶ λέγοντες·

Σοὶ, Βάκχε, τάνδε μοῦσαν ἀγλαΐζομεν,
ἁπλοῦν ῥυθμὸν χέοντες αἰόλῳ μέλει,
καινὰν, ἀπαρθένευτον, οὔ τι ταῖς πάρος
κεχρημέναν ᾠδαῖσιν, ἀλλ' ἀκήρατον
κατάρχομεν τὸν ὕμνον.

Εἶτα προστρέχοντες ἐτώθαζον, οὓς ἂν προέλοιντο, στά-

δην δὲ ἔπραττον· ὁ δὲ φαλλοφόρος ἰθὺ βαδίζων, καταπλησθεὶς αἰθάλῳ."

17. Ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐσμὲν, οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι παραλιπεῖν τὰ περὶ Ἀμοιβέως, τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς κιθαρῳδοῦ, ἀνδρὸς τεχνίτου κατὰ νόμους τῆς μουσικῆς. Οὗτός ποτε βράδιον ἥκων ἐπὶ τὸ συμπόσιον ἡμῶν, ὡς ἔμαθε παρά τινος τῶν οἰκετῶν ἀποδειπνήσαντας, ἐβουλεύετο τί χρὴ ποιεῖν, ἕως παρελθὼν ὁ Σόφων αὐτῷ μάγειρος γεγωνότερον ἐφθέγγετο, ὡς πάντας ἀκούειν, τὰ ἐξ Αὔγης ἔπη Εὐβούλου·

Τί, ὦ πόνηρ᾽, ἕστηκας ἐν πύλαις ἔτι,
ἀλλ᾽ οὐ βαδίζεις; Τοῖσδε γενναίως πάλαι
διεσπάρακται θερμὰ χηνίσκων μέλη,
διεῤῥάχισται σεμνὰ δελφάκων κρέα,
κατηλόηται γαστρὸς ἐν μέσῳ κύκλος,
κατησίμωται πάντα τἀκροκώλια,
ἐνωγάλισται σεμνὸς ἀλλᾶντος τόμος,
παρεντέτρωκται τευθὶς ἐξωπτημένη,
παρεγκέκαπταί τ᾽ ἀρνί᾽ ἐννέ᾽ ἢ δέκα.
Ὥστ᾽ εἴ τι βούλει τῶν λελειμμένων φαγεῖν,
ἔπειγ᾽ ἔπειγε, μή ποθ᾽ ὡς λύκος χανὼν
καὶ τῶνδ᾽ ἁμαρτὼν ὕστερον συχνὸν δράμῃς.
Πάντ᾽ ἐστὶν ἡμῖν·

κατὰ τὸν ἥδιστον Ἀντιφάνην, ὃς ἐν τῷ Φιλοθηβαίῳ φησίν·

Ἥ τε γὰρ συνώνυμος
τῆς ἔνδον οὔσης ἔγχελυς Βοιωτία
(623) τμηθεῖσα κοίλοις ἐν βυθοῖσι κακκάβης
χλιαίνετ᾽, αἴρεθ᾽, ἕψεται, παφλάζεται,
προσκάεθ᾽· ὥστε μηδ᾽ ἂν, εἰ χαλκοῦς ἔχων
μυκτῆρας εἰσέλθοι τις, ἐξελθεῖν πάλιν

εἰκῇ· τοσαύτην ἐξακοντίζει πνοήν.
Β. Λέγεις μάγειρον ζῶντα. Α. Πλησίον δέ γε
ταύτης ἄσιτος ἡμέραν καὶ νύχθ᾽ ὅλην
κεστρεὺς, λεπισθεὶς, σπασθεὶς, σταφεὶς, χρωσθεὶς,
ὁμοῦ τι πρὸς τέλος μέρος δρόμου περῶν,
σίζει κεκραγὼς, παῖς δ᾽ ἐφέστηκε ῥανῶν
ὄξει· Λίβυς τε καυλὸς ἐξηρασμένος
ἀκτῖσι θείαις σιλφίου παραστατεῖ.
Β. Εἶτ᾽ οὐκ ἐπῳδούς φασιν ἰσχύειν τινές;
Ἐγὼ γὰρ ἤδη τρεῖς ὁρῶ μασωμένους,
σοῦ ταῦτα συστρέφοντος. Α. Ἥ τε σύννομος
τῆς κυφονώτου σῶμ᾽ ἔχουσα σηπίας,
ξιφηφόροισι χερσὶν ἐξωπλισμένη
τευθὶς, μεταλλάξασα λευκαυγῆ φύσιν
σαρκὸς πυρωτοῖς ἀνθράκων ῥαπίσμασι,
ξανθαῖσιν αὔραις σῶμα πᾶν ἀγάλλεται,
δείπνου προφήτην λιμὸν ἐκκαλουμένη.
Ὥστε γ᾽ εἴσιθι·
μὴ μέλλε, χώρει. Δεῖ γὰρ ἠριστηκότας
πάσχειν, ἐάν τι καὶ παθεῖν ἡμᾶς δέῃ.

Καὶ ὃς, πάνυ ἐμμελέστατα ἀπαντήσας αὐτῷ, ἀνεφώνησε τὰ ἐκ τοῦ Κλεάρχου Κιθαρῳδοῦ τάδε·

Γόγγρῳ τε λευκῷ πᾶσι τοῖς κολλώδεσι
βρόχθιζε. Τούτοις γὰρ τρέφεται τὸ πνεῦμα, καὶ
τὸ φωνάριον ἡμῶν περίσαργον γίγνεται.

Κρότου δ᾽ ἐπὶ τούτοις γενομένου, καὶ πάντων ὁμοθυμαδὸν αὐτὸν καλεσάντων, εἰσελθὼν, καὶ πιὼν, ἀναλαβών τε τὴν κιθάραν, εἰς τοσοῦτον ἡμᾶς ἦσεν, ὡς πάντας θαυμάζειν τήν τε κιθάρισιν, μετὰ τῆς τέχνης ταχίστην οὖσαν, καὶ τῆς φωνῆς τὴν ἐμμέλειαν. Ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲν ἐλάτ-

των εἶναι νομίζεται τοῦ παλαιοῦ Ἀμοιβέως, ὅν φησιν Ἀριστέας ἐν τῷ περὶ κιθαρῳδῶν ἐν Ἀθήναις κατοικοῦντα, καὶ πλησίον τοῦ θεάτρου οἰκοῦντα, εἰ ἐξέλθοι ᾀσόμενος, τάλαντον Ἀττικὸν τῆς ἡμέρας λαμβάνειν.

18. Περὶ δὲ μουσικῆς τῶν μὲν τάδε λεγόντων, ἄλλων δ' ἄλλα γ' ὁσημέραι, πάντων δ' ἐπαινούντων τὴν παιδιὰν ταύτην, Μασούριος ὁ πάντ' ἄριστος καὶ σοφὸς (καὶ γὰρ νόμων ἐξηγητὴς οὐδενὸς δεύτερος, καὶ περὶ μουσικὴν ἐνδιατρίβων ἀεί· ἅπτεται γὰρ καὶ τῶν ὀργάνων) ἔφη, ὁ μὲν κωμῳδιοποιὸς Εὔπολις, ἄνδρες φίλοι, φησί·

Καὶ μουσικὴ πρᾶγμ' ἐστὶ βαθύ τι, καὶ καμπύλον, ἀεί τε καινὸν ἐξευρίσκει τι τοῖς ἐπινοεῖν δυναμένοις. Διόπερ καὶ Ἀναξίλας ἐν Ὑακίνθῳ φησίν·

Ἡ μουσικὴ δ', ὥσπερ Λιβύη, πρὸς τῶν θεῶν,
ἀεί τι καινὸν κατ' ἐνιαυτὸν θηρίον
τίκτει.

Μέγας γάρ, ὦ μακάριοι, κατὰ τὸν Θεοφίλου Κιθαρῳδόν, θησαυρός ἐστι καὶ βέβαιος ἡ μουσικὴ ἅπασι τοῖς μαθοῦσι παιδευθεῖσί τε. Καὶ γὰρ τὰ ἤθη παιδεύει, καὶ τοὺς θυμοειδεῖς, καὶ τὰς γνώμας διαφόρους καταπραΰνει. Κλεινίας γοῦν ὁ Πυθαγόρειος, ὡς Χαμαιλέων ὁ Ποντι-
(624) κὸς ἱστορεῖ, καὶ τῷ βίῳ καὶ τοῖς ἤθεσι διαφορῶν, εἴ ποτε συνέβαινε χαλεπαίνειν αὐτὸν δι' ὀργήν, ἀναλαμβάνων τὴν λύραν ἐκιθάριζε. Πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητοῦντας τὴν αἰτίαν ἔλεγε „πραΰνομαι." Καὶ ὁ Ὁμηρικὸς δὲ Ἀχιλλεὺς τῇ κιθάρᾳ κατεπραΰνετο, ἣν αὐτῷ ἐκ τῶν Ἠετίωνος λαφύρων μόνην Ὅμηρος χαρίζεται, καταστέλλειν τὸ πυρῶδες αὐτοῦ δυναμένην. Μόνος γοῦν ἐν Ἰλιάδι ταύτῃ χρῆται τῇ μουσικῇ. Ὅτι δὲ καὶ νόσους ἰᾶται μουσική, Θεόφραστος ἱστόρησεν ἐν τῷ περὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἰσχια-

κοὺς φάσκων ἀνόσους διατελεῖν, εἰ καταυλήσοι τις τοῦ τόπου τῇ Φρυγιστὶ ἁρμονίᾳ. Ταύτην δὲ τὴν ἁρμονίαν Φρύγες πρῶτοι εὗρον καὶ μετεχειρίσαντο. Διὸ καὶ τοὺς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν αὐλητὰς Φρυγίους καὶ δουλοπρεπεῖς τὰς προσηγορίας ἔχειν· οἷός ἐστιν ὁ παρὰ Ἀλκμᾶνι Σάμβας καὶ Ἄδων καὶ Τῆλος, παρὰ δὲ Ἱππώνακτι Κίων καὶ Κώδαλος καὶ Βάβυς, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν ἀεὶ πρὸς τὸ χεῖρον αὐλούντων, Κάκιον ἢ Βάβυς αὐλεῖ. Ὁ δ᾽ Ἀριστόξενος τὴν εὕρεσιν αὐτῆς Ὑάγνιδι τῷ Φρυγὶ ἀνατίθησιν.

19. Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς ἐν τρίτῳ περὶ μουσικῆς οὐδ᾽ ἁρμονίαν φησὶ δεῖν καλεῖσθαι τὴν Φρύγιον, καθάπερ οὐδὲ τὴν Λύδιον. Ἁρμονίας γὰρ εἶναι τρεῖς. Τρία γὰρ καὶ γενέσθαι Ἑλλήνων γένη, Δωριεῖς, Αἰολεῖς, Ἴωνας. Οὐ μικρᾶς οὖν οὔσης διαφορᾶς ἐν τοῖς τούτων ἤθεσι, Λακεδαιμόνιοι μὲν μάλιστα τῶν ἄλλων Δωριέων τὰ πάτρια διαφυλάττουσι· Θεσσαλοὶ δὲ, (οὗτοι γάρ εἰσι τὴν ἀρχὴν τοῦ γένους Αἰολεῦσι μεταδόντες,) παραπλήσιον ἀεὶ ποιοῦνται τοῦ βίου τὴν ἀγωγήν· Ἰώνων δὲ τὸ πολὺ πλῆθος ἠλλοίωται, διὰ τὸ συμπεριφέρεσθαι τοῖς ἀεὶ δυναστεύουσιν αὐτοῖς τῶν βαρβάρων. Τὴν οὖν ἀγωγὴν τῆς μελῳδίας, ἣν οἱ Δωριεῖς ἐποιοῦντο, Δώριον ἐκάλουν ἁρμονίαν· ἐκάλουν δὲ καὶ Αἰολίδα ἁρμονίαν, ἣν Αἰολεῖς ᾖδον· Ἰαστὶ δὲ τὴν τρίτην ἔφασκον, ἣν ἤκουον ᾀδόντων τῶν Ἰώνων. Ἡ μὲν οὖν Δώριος ἁρμονία τὸ ἀνδρῶδες ἐμφαίνει, καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς, καὶ οὐ διακεχυμένον, οὐδ᾽ ἱλαρὸν, ἀλλὰ σκυθρωπὸν καὶ σφοδρὸν, οὔτε δὲ ποικίλον, οὔτε πολύτροπον. Τὸ δὲ τῶν Αἰολέων ἦθος ἔχει τὸ γαῦρον καὶ ὀγκῶδες, ἔτι δὲ ὑπόχαυνον· ὁμολογεῖ δὲ ταῦτα ταῖς ἱπποτροφίαις αὐτῶν καὶ ξενοδοχίαις· οὐ πανοῦργον

δὲ, ἀλλὰ ἐξηρμένον καὶ τεθαῤῥηκός. Διὸ καὶ οἰκεῖόν ἐστ αὐτοῖς ἡ φιλοποσία, καὶ τὰ ἐρωτικὰ, καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὴν δίαιταν ἄνεσις. Διὸ καὶ περιέχουσι τὸ τῆς ὑποδωρίου καλουμένης ἁρμονίας ἦθος. Αὕτη γάρ ἐστι, φησὶν ὁ Ἡρακλείδης, ἣν ἐκάλουν Αἰολίδα· ὡς καὶ Λᾶσος ὁ Ἑρμιονεὺς, ἐν τῷ εἰς τὴν Ἑρμιόνι Δήμητρα ὕμνῳ λέγων οὕτως·

Δάματρα μέλπω Κόραν τε Κλυμένοιο ἄλοχον Μελίβοιαν,
ὕμνων ἀνάγων Αἰολίδ᾽ ἅμα βαρύβρομον ἁρμονίαν.

Ταῦτα δ᾽ ᾄδουσι πάντες ὑποδώρια τὰ μέλη. Ἐπεὶ οὖν τὸ μέλος ἐστὶν ὑποδώριον, εἰκότως Αἰολίδα φησὶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν ὁ Λᾶσος. Καὶ Πρατίνας δέ πού φησι·

Μήτε σύντονον
* * δίωκε μήτε τὰν ἀνειμέναν
Ἰαστὶ μοῦσαν, ἀλλὰ τὰν μέσσαν νεῶν
ἄρουραν αἰόλιζε τῷ μέλει.

Ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς σαφέστερόν φησι· „Πρέπει τοι πᾶσιν (625) ἀοιδὰ λαβράκταις Αἰολὶς ἁρμονία.“ Πρότερον μὲν οὖν, ὡς ἔφην, Αἰολίδα αὐτὴν ἐκάλουν, ὕστερον δὲ ὑποδώριον, ὥσπερ ἔνιοί φασιν, ἐν τοῖς αὐλοῖς τετάχθαι νομίσαντες αὐτὴν ὑπὸ τὴν Δώριον ἁρμονίαν. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὁρῶντας αὐτοὺς τὸν ὄγκον καὶ τὸ προσποίημα τῆς καλοκαγαθίας ἐν τοῖς τῆς ἁρμονίας ἤθεσι Δώριον μὲν αὐτὴν οὐ νομίζειν, προσεμφερῆ δέ πως ἐκείνῃ· διόπερ ὑποδώριον ἐκάλεσαν, ὡς τὸ προσεμφερὲς τῷ λευκῷ ὑπόλευκον, καὶ τὸ μὴ γλυκὺ μὲν, ἐγγὺς δὲ τούτου, λέγομεν ὑπόγλυκυ· οὕτως καὶ ὑποδώριον τὸ μὴ πάνυ Δώριον.

20. Ἑξῆς ἐπισκεψώμεθα τὸ τῶν Μιλησίων ἦθος, ὃ διαφαίνουσιν οἱ Ἴωνες, ἐπὶ ταῖς τῶν σωμάτων εὐεξίαις βρενθυόμενοι, καὶ θυμοῦ πλήρεις, δυσκατάλλακτοι, φιλό-

νεικοι, οὐδὲν φιλάνθρωπον οὐδὲ ἱλαρὸν ἐνδιδόντες, ἀστοργίαν καὶ σκληρότητα ἐν τοῖς ἤθεσιν ἐμφανίζοντες. Διόπερ οὐδὲ τὸ τῆς Ἰαστὶ γένος ἁρμονίας οὔτ᾽ ἀνθηρὸν οὔτε ἱλαρόν ἐστιν, ἀλλὰ αὐστηρὸν καὶ σκληρὸν, ὄγκον δὲ ἔχον οὐκ ἀγεννῆ· διὸ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ προσφιλὴς ἡ ἁρμονία. Τὰ δὲ τῶν νῦν Ἰώνων ἤθη τρυφερώτερα, καὶ πολὺ παραλλάττον τὸ τῆς ἁρμονίας ἦθος. Φασὶ δὲ Πύθερμον τὸν Τήιον ἐν τῷ γένει τῆς ἁρμονίας αὐτοῦ τούτῳ ποιῆσαι σκαιὰ μέλη· καὶ διὰ τὸ εἶναι τὸν ποιητὴν Ἰωνικὸν, Ἰαστὶ κληθῆναι τὴν ἁρμονίαν. Οὗτός ἐστι Πύθερμος, οὗ μνημονεύει Ἀνάνιος ἢ Ἱππῶναξ ἐν τοῖς ἰάμβοις, οὕτως·

Χρυσὸν λέγει Πύθερμος, ὡς οὐδὲν τἄλλα.

Λέγει δ᾽ οὕτως ὁ Πύθερμος·

Οὐδὲν ἦν ἄρα τἄλλα πλὴν ὁ χρυσός.

Οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον πιθανόν ἐστι, τὸν Πύθερμον, ἐκεῖθεν ὄντα, ποιήσασθαι τὴν ἀγωγὴν τῶν μελῶν, ἁρμόττουσαν τοῖς ἤθεσι τῶν Ἰώνων. Διόπερ ὑπολαμβάνω οὐχ ἁρμονίαν εἶναι τὴν Ἰαστὶ, τρόπον δέ τινα θαυμαστὸν σχήματος ἁρμονίας. Καταφρονητέον οὖν τὰς μὲν κατ᾽ εἶδος διαφορὰς οὐ δυναμένων θεωρεῖν, ἐπακολουθούντων δὲ τῇ τῶν φθόγγων ὀξύτητι καὶ βαρύτητι, καὶ τιθεμένων ὑπερμιξολύδιον ἁρμονίαν, καὶ πάλιν ὑπὲρ ταύτης ἄλλην. Οὐχ ὁρῶ γὰρ οὔτε τὴν ὑπερφρύγιον ἴδιον ἔχουσαν ἦθος· καίτοι τινές φασιν, ἄλλην ἐξευρηκέναι καινὴν ἁρμονίαν ὑποφρύγιον· δεῖ δὲ τὴν ἁρμονίαν εἶδος ἔχειν ἤθους ἢ πάθους· καθάπερ ἡ Λοκριστί. Ταύτῃ γὰρ ἔνιοι τῶν γενομένων κατὰ Σιμωνίδην καὶ Πίνδαρον ἐχρήσαντό ποτε, καὶ πάλιν κατεφρονήθη.

21. Τρεῖς οὖν αὗται, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς εἴπομεν εἶναι ἁρμονίας, ὅσα καὶ τὰ ἔθνη. Τὴν δὲ Φρυγιστὶ καὶ

τὴν Λυδιστὶ, παρὰ τῶν βαρβάρων οὔσας, γνωσθῆναι τοῖς Ἕλλησιν ἀπὸ τῶν σὺν Πέλοπι κατελθόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον Φρυγῶν καὶ Λυδῶν. Λυδοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ συνηκολούθησαν, διὰ τὸ τὴν Σίπυλον εἶναι τῆς Λυδίας· Φρύγες δὲ, οὐχ ὅτι ὁμοτέρμονες τοῖς Λυδοῖς εἰσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτῶν ἦρχεν ὁ Τάνταλος. Ἴδοις δ' ἂν καὶ τῆς Πελοποννήσου πανταχοῦ, μάλιστα δ' ἐν Λακεδαίμονι, χώματα μεγάλα, ἃ καλοῦσι τάφους τῶν μετὰ Πέλοπος Φρυγῶν. Μαθεῖν οὖν τὰς ἁρμονίας ταύτας τοὺς Ἕλληνας παρὰ τούτων. Διὸ καὶ Τελέστης ὁ Σελινούντιός φησι·

(626) Πρῶτοι παρὰ κρατῆρας Ἑλλήνων ἐν αὐλοῖς
συνοπαδοὶ Πέλοπος Ματρὸς ὀρείας Φρύγιον ἄεισαν νόμον·
τοὶ δ' ὀξυφώνοις πηκτίδων ψαλμοῖς κρέκον
Λύδιον ὕμνον.

22. Οὐ παραληπτέον δὲ τὴν μουσικὴν, φησὶ Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, ὡς Ἔφορος ἱστορεῖ, ἐπὶ ἀπάτῃ καὶ γοητείᾳ παρεισῆχθαι τοῖς ἀνθρώποις. Οὐδὲ τοὺς παλαιοὺς Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων αὐλὸν καὶ ῥυθμὸν εἰς τὸν πόλεμον ἀντὶ σάλπιγγος εἰκῆ νομιστέον εἰσαγαγεῖν· οὐδὲ τοὺς πρώτους Ἀρκάδων εἰς τὴν ὅλην πολιτείαν τὴν μουσικὴν παραλαβεῖν, ὥστε μὴ μόνον ἐν παισὶν, ἀλλὰ καὶ ἐν νεανίσκοις γενομένοις, ὡς τριάκοντα ἐτῶν, κατ' ἀνάγκην σύντροφον ποιεῖν αὐτὴν, τἄλλα τοῖς βίοις ὄντα αὐστηροτάτους. Παρὰ γοῦν μόνοις Ἀρκάσιν οἱ παῖδες ἐκ νηπίων ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμον τοὺς ὕμνους καὶ παιᾶνας, οἷς ἕκαστοι κατὰ τὰ πάτρια τοὺς ἐπιχωρίους ἥρωας καὶ θεοὺς ὑμνοῦσι. Μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς Τιμοθέου καὶ Φιλοξένου νόμους μανθάνοντες χορεύουσι κατ' ἐνιαυτὸν τοῖς Διονυσιακοῖς αὐληταῖς ἐν τοῖς θεάτροις, οἱ

μὲν οὖν παῖδες τοὺς παιδικοὺς ἀγῶνας, οἱ δὲ νεανίσκοι τοὺς τῶν ἀνδρῶν. Καὶ παρ' ὅλον δὲ τὸν βίον ἐν ταῖς συνουσίαις ταῖς κοιναῖς οὐ διὰ τῶν ἐπεισάκτων ἀκροαμάτων, ὡς διὰ τῶν ἀνὰ μέρος ᾄδειν ἀλλήλοις προστάττοντες. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων μαθημάτων ἀρνηθῆναί τι μὴ εἰδέναι, οὐδὲν αὐτοῖς αἰσχρόν ἐστι· τὸ δὲ ᾄδειν ἀποτρίβεσθαι, αἰσχρὸν παρ' αὐτοῖς νομίζεται. Καὶ μὴν ἐμβατήρια μετ' αὐλοῦ καὶ τάξεως ἀσκοῦντες, ἔτι δὲ ὀρχήσεις ἐκπονοῦντες, μετὰ κοινῆς ἐπιστροφῆς καὶ δαπάνης κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς θεάτροις ἐπιδείκνυνται. Ταῦτ' οὖν αὐτοὺς εἴθισαν οἱ παλαιοὶ οὐ τρυφῆς καὶ περιουσίας χάριν, ἀλλὰ θεωροῦντες τὴν ἑκάστου κατὰ τὸν βίον σκληρότητα καὶ τὴν τῶν ἠθῶν αὐστηρίαν, ἥτις αὐτοῖς παρέπεται διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ στυγνότητα τὴν κατὰ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν, οἷς καὶ συνεξομοιοῦσθαι πεφύκαμεν πάντες ἄνθρωποι· διὸ καὶ κατὰ τὰς ἐθνικὰς διαστάσεις πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρομεν ἤθει καὶ μορφαῖς καὶ χρώμασι. Πρὸς δὲ τούτοις συνόδους κοινὰς καὶ θυσίας ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ κατείθισαν, ἔτι δὲ χοροὺς παρθένων ὁμοῦ καὶ παίδων· σπεύδοντες τὸ τῆς φύσεως ἀτέραμνον διὰ τῆς τῶν ἐθισμῶν κατασκευῆς ἐξημεροῦν καὶ πραΰνειν. Ὧν Κυναιθεῖς ὀλιγωρήσαντες εἰς τέλος, καίτοι σκληρότατον παρὰ πολὺ τῆς Ἀρκαδίας ὁμοῦ τῷ τόπῳ καὶ τὸν ἀέρα ἔχοντες, πρὸς μὲν αὐτὰς τὰς ἐν ἀλλήλοις παρατριβὰς καὶ φιλοτιμίας ὁρμήσαντες, τέλος ἀπεθηριώθησαν οὕτως, ὡς μέγιστα ἀσεβήματα παρὰ μόνοις αὐτοῖς γίνεσθαι. Καθ' οὓς δὲ καιροὺς τὴν μεγάλην σφαγὴν ἐποιήσαντο, εἰς ἅς τε πόλεις Ἀρκαδικὰς κατὰ τὴν δίοδον εἰσῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι παραχρῆμα πάντες αὐτοὺς ἐξεκήρυξαν, Μαντινεῖς δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν

αὐτῶν καθαρμὸν τῆς πόλεως ἐποιήσαντο, σφάγια περιαγαγόντες κύκλῳ τῆς χώρας ἁπάσης.

23. Ἀγίας δ᾽ ὁ μουσικὸς ἔφη, τὸν στύρακα, τὸν ἐν ταῖς ὀρχήστραις θυμιώμενον τοῖς Διονυσίοις, Φρύγιον ποιεῖν ὀδμὴν τοῖς αἰσθανομένοις. Τὸ δ᾽ ἀρχαῖον ἡ μου-
(627) σικὴ ἐπ᾽ ἀνδρείαν προτροπὴ ἦν. Ἀλκαῖος γοῦν ὁ ποιητὴς, εἴ τις καὶ ἄλλος, μουσικώτατος γενόμενος, πρότερα τῶν κατὰ ποιητικὴν τὰ κατὰ τὴν ἀνδρείαν τίθεται, μᾶλλον τοῦ δέοντος πολεμικὸς γενόμενος. Διὸ καὶ, ἐπὶ τοῖς τοιούτοις σεμνυνόμενός, φησι·

Μαρμαίρει δὲ μέγας δόμος χαλκῷ· πᾶσα δ᾽ Ἄρει κεκόσμηται στέγη
λαμπραῖσιν κυνέαισι, καττᾶν λευκοὶ καθύπερθεν ἵππειοι λόφοι
νεύουσιν, κεφαλαῖσιν ἀνδρῶν τἀγάλματα· χάλκεαι δ᾽, αὖ πασσάλοις
κρυπτοῖσιν περικείμεναι λαμπραὶ κναμίδες, ἄρκος ἰσχυρῶ βέλευς·
θώρακές τε νέω λίνω, * κοῖλαί τε κατ᾽ ἀσπίδες βεβλημέναι.
Πὰρ δ᾽ αὖ Χαλκιδικαὶ σπάθαι, πὰρ δὲ ζώματα πολλὰ καὶ κυπαττίδες.
Τῶν οὐκ ἔστι λαθέσθ᾽, ἐπειδὴ πρώτισθ᾽ ὑπὸ ἔργον ἔσταμεν τόδε.

Καίτοι μᾶλλον ἴσως ἥρμοττε, τὴν οἰκίαν πλήρη εἶναι μουσικῶν ὀργάνων. Ἀλλ᾽ οἱ παλαιοὶ τὴν ἀνδρείαν ὑπελάμβανον εἶναι μεγίστην τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν, καὶ ταύτῃ τὰ πολλὰ προσνέμειν * * οὐ τοῖς ἄλλοις. Ἀρχίλοχος γοῦν, ἀγαθὸς ὢν ποιητὴς, πρῶτον ἐκαυχήσατο τὸ δύνασθαι με-

τέχειν τῶν πολιτικῶν ἀγώνων· δεύτερον δὲ ἐμνήσθη τῶν περὶ τὴν ποιητικὴν ὑπαρχόντων αὐτῷ, λέγων·

Εἰμὶ δ᾽ ἐγὼ θεράπων μὲν Ἐνυαλίοιο ἄνακτος,
καὶ Μουσέων ἐρατὸν δῶρον ἐπιστάμενος.

Ὁμοίως δὲ καὶ Αἰσχύλος, τηλικαύτην δόξαν ἔχων διὰ τὴν ποιητικὴν, οὐδὲν ἧττον ἐπὶ τοῦ τάφου ἐπιγραφῆναι ἠξίωσε μᾶλλον τὴν ἀνδρείαν, ποιήσας·

Ἀλκὴν δ᾽ εὐδόκιμον Μαραθώνιον ἄλσος ἂν εἴποι,
καὶ βαθυχαιτήεις Μῆδος ἐπιστάμενος.

24. Διόπερ καὶ οἱ ἀνδρειότατοι Λακεδαιμόνιοι μετ᾽ αὐλῶν στρατεύονται, Κρῆτες δὲ μετὰ λύρας, μετὰ δὲ συρίγγων καὶ αὐλῶν Λυδοὶ, ὡς Ἡρόδοτος ἱστορεῖ. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν βαρβάρων τὰς ἐπικηρυκείας ποιοῦνται μετ᾽ αὐλῶν καὶ κιθάρας, καταπραΰνοντες τῶν ἐναντίων τὰς ψυχάς. Θεόπομπος δ᾽ ἐν τεσσαρακοστῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν „Γέται (φησὶ) κιθάρας ἔχοντες καὶ κιθαρίζοντες τὰς ἐπικηρυκείας ποιοῦνται.“ Ὅθεν ἔοικε καὶ Ὅμηρος διατηρῶν τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἑλλήνων κατάστασιν λέγειν·

Φόρμιγγός θ᾽, ἣν δαιτὶ θεοὶ ποίησαν ἑταίρην·

ὡς καὶ τοῖς εὐωχουμένοις χρησίμης οὔσης τῆς τέχνης. Ἦν δ᾽, ὡς ἔοικε, τοῦτο νενομισμένον, πρῶτον μὲν, ὅπως ἕκαστος τῶν εἰς μέθην καὶ πλήρωσιν ὡρμημένων ἰατρὸν λαμβάνῃ τῆς ὕβρεως καὶ τῆς ἀκοσμίας τὴν μουσικήν· εἶθ᾽ ὅτι τὴν αὐθάδειαν πραΰνει. Περιαιρουμένη γὰρ τὴν στυγνότητα ποιεῖ πρᾳότητα καὶ χαρὰν ἐλευθέριον. Ὅθεν καὶ Ὅμηρος εἰσήγαγε τοὺς θεοὺς χρωμένους ἐν τοῖς πρώτοις τῆς Ἰλιάδος τῇ μουσικῇ μετὰ τὴν περὶ τὸν Ἀχιλλέα φιλοτιμίαν. Διετέλουν γὰρ ἀκροώμενοι

Φόρμιγγος περικαλλέος, ἣν ἔχ᾽ Ἀπόλλων,
Μουσάων θ᾽, αἳ ἄειδον ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ.

Παύσασθαι γὰρ ἔδει τὰ νείκη καὶ τὴν στάσιν, καθάπερ λέγομεν. Ἐοίκασιν οὖν οἱ πολλοὶ τὴν ἐπιστήμην ἀποδιδόναι ταῖς συνουσίαις ἐπανορθώσεως χάριν καὶ ὠφελείας. Ἀλλὰ μὴν οἱ ἀρχαῖοι καὶ περιέλαβον ἔθεσι καὶ νόμοις (628) τοὺς τῶν θεῶν ὕμνους ᾄδειν ἅπαντας ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν, ὅπως καὶ διὰ τούτων τηρῆται τὸ καλὸν καὶ σωφρονικὸν ἡμῶν. Ἐναρμονίων γὰρ ὄντων τῶν ᾀσμάτων, προσγενόμενος ὁ τῶν θεῶν λόγος ἀποσεμνύνει τὸν ἑκάστων τρόπον. Φιλόχορος δέ φησιν, ὡς οἱ παλαιοὶ σπένδοντες οὐκ ἀεὶ διθυραμβοῦσιν, ἀλλ' ὅταν σπένδωσι, τὸν μὲν Διόνυσον ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ, τὸν δ' Ἀπόλλωνα μεθ' ἡσυχίας καὶ τάξεως μέλποντες. Ἀρχίλοχος γοῦν φησιν·

Ὡς Διωνύσοιο ἄνακτος καλὸν ἐξάρξαι μέλος
οἶδα διθύραμβον, οἴνῳ συγκεραυνωθεὶς φρένας.

Καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Φιλοκτήτῃ ἔφη·

Οὐκ ἔστι διθύραμβος, ὄκχ' ὕδωρ πίῃς.

Ὅτι μὲν οὖν οὐχ ἡδονῆς χάριν ἐπιπολαίου καὶ δημοτικῆς ἡ μουσικὴ προῆλθε κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς ἑστιάσεις, ὥσπερ ἔνιοι νομίζουσι, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων. Λακεδαιμόνιοι δ', εἰ μὲν ἐμάνθανον τὴν μουσικήν, οὐδὲν λέγουσιν· ὅτι δὲ κρίνειν δύνανται καλῶς τὴν τέχνην, ὁμολογεῖται παρ' αὐτῶν, καί φασι τρὶς ἤδη σεσωκέναι διαφθειρομένην αὐτήν.

25. Καὶ πρὸς γυμνασίαν δὲ καὶ ὀξύτητα διανοίας συμβάλλεται ἡ μουσική. Διὸ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἕκαστοι καὶ τῶν βαρβάρων οἱ γινωσκόμενοι τυγχάνουσι χρώμενοι. Οὐ κακῶς δὲ λέγουσιν οἱ περὶ Δάμωνα τὸν Ἀθηναῖον, ὅτι καὶ τὰς ᾠδὰς καὶ τὰς ὀρχήσεις ἀνάγκη γίνεσθαι κινουμένης πως τῆς ψυχῆς· καὶ αἱ μὲν ἐλευθέριοι καὶ καλαὶ ποιοῦσι τοιαύτας, αἱ δ' ἐναντίαι τὰς ἐναντίας. Ὅθεν καὶ

το Κλεοσθένους, τοῦ Σικυωνίων τυράννου, χάριεν καὶ σημεῖον διανοίας πεπαιδευμένης. Ἰδὼν γάρ, ὥς φασι, φορτικῶς ὀρχησάμενον ἕνα τῶν τῆς θυγατρὸς μνηστήρων, (Ἱπποκλείδης δ' ἦν ὁ Ἀθηναῖος,) ἀπορχήσασθαι τὸν γάμον αὐτὸν ἔφησε, νομίζων, ὡς ἔοικε, καὶ τὴν ψυχὴν τἀνδρὸς εἶναι τοιαύτην. Καὶ γὰρ ἐν ὀρχήσει καὶ πορείᾳ καλὸν μὲν εὐσχημοσύνη καὶ κόσμος, αἰσχρὸν δὲ ἀταξία καὶ τὸ φορτικόν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐξ ἀρχῆς συνέταττον οἱ ποιηταὶ τοῖς ἐλευθέροις τὰς ὀρχήσεις, καὶ ἐχρῶντο τοῖς σχήμασι σημείοις μόνον τῶν ᾀδομένων, τηροῦντες ἀεὶ τὸ εὐγενὲς καὶ ἀνδρῶδες ἐπ' αὐτῶν, ὅθεν καὶ ὑπορχήματα τὰ τοιαῦτα προσηγόρευον. Εἰ δέ τις ἀμέτρως διαθείη τὴν σχηματοποιίαν, καὶ ταῖς ᾠδαῖς ἐπιτυγχάνων μηδὲν λέγοι κατὰ τὴν ὄρχησιν, οὗτος δ' ἦν ἀδόκιμος. Διὸ καὶ Ἀριστοφάνης ἢ Πλάτων ἐν ταῖς Σκευαῖς, ὡς Χαμαιλέων φησὶν, εἴρηκεν οὕτως·

Ὥστ' εἴ τις ὀρχοῖτ' εὖ, θέαμ' ἦν· νῦν δὲ δρῶσιν οὐδὲν,
ἀλλ' ὥσπερ ἀπόπληκτοι στάδην ἑστῶτες ὠρύονται.

Ἦν γὰρ τὸ τῆς ὀρχήσεως γένος τῆς ἐν τοῖς χοροῖς εὔσχημον τότε, καὶ μεγαλοπρεπὲς, καὶ ὡσανεὶ τὰς ἐν τοῖς ὅπλοις κινήσεις ἀπομιμούμενον. Ὅθεν καὶ Σωκράτης ἐν τοῖς ποιήμασι τοὺς κάλλιστα χορεύοντας ἀρίστους φησὶν εἶναι τὰ πολέμια, λέγων οὕτως·

Οἳ δὲ χοροῖς κάλλιστα θεοὺς τιμῶσιν, ἄριστοι
ἐν πολέμῳ.

Σχεδὸν γὰρ ὥσπερ ἐξοπλισία τις ἦν ἡ χορεία, καὶ ἐπίδειξις οὐ μόνον τῆς λοιπῆς εὐταξίας, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιμελείας.

(629) 26. Ἀμφίων δὲ ὁ Θεσπιεὺς, ἐν δευτέρῳ περὶ

Ζακύνθιος
ῥαψῳδει."
Μνασίωνα
νίδου τινὰς
κλέους Καθ
ὁ ῥαψῳδὸς, ὥς
δ' ἐν τρίτῳ
φησὶν ἐν τῷ
κωμῳδὸν τὰ

13. Καὶ
Σιμῳδοὺς
χορῶν, τῷ
τοῦ ἱλαρῳδεῖν
ταλέγει δὲ ὁ
γράφων ὧδε·
σιῳδῷ."
ναικεῖα πρόσ
δὲ γυναικεῖα
καὶ τἆλλα
τὰ Σωτάδου
ματα, Ἀλεξ
λησίου, καὶ
ρεται. Καλ
ἐν τῷ εἴδει
στιος ὁ Π
ματι, καὶ ὁ
καὶ οὗτος
ἐξ οὗ ἔστι
κακῶς μὲν
δρείᾳ, Π

...οσσικὴ ἐμμέλεια, κόρδαξ, σίκιννις Περσικὴ, Φρύγιος ...ισμὸς, Θράκιος καλαβρισμὸς, τελεσιάς· Μακεδονικὴ ...τὶν αὕτη ὄρχησις· ᾗ χρησάμενοι οἱ περὶ Πτολεμαῖον ...ανδρον τὸν Φιλίππου ἀδελφὸν ἀνεῖλον, ὡς ἱστορεῖ ...σύας ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν. Μανιώδεις δ' εἰσὶν ...σεις κερνοφόρος καὶ μόγγας καὶ θερμαστρίς. Ἦν δὲ παρὰ τοῖς ἰδιώταις ἡ καλουμένη ἄνθεμα. Ταύτην δὲ ...οῦντο μετὰ λέξεως τοιαύτης μιμούμενοι καὶ λέγοντες·

Ποῦ μοι τὰ ῥόδα, ποῦ μοι τὰ ἴα, ποῦ μοι τὰ καλὰ σέλινα;
Ταδὶ τὰ ῥόδα, ταδὶ τὰ ἴα, ταδὶ τὰ καλὰ σέλινα.

...ρὰ δὲ Συρακοσίοις καὶ χιτωνέας Ἀρτέμιδος ὄρχησίς τίς ...ιν ἴδιος καὶ αὔλησις. Ἦν δέ τις καὶ Ἰωνικὴ ὄρχησις ...ροίνιος. Καὶ τὴν ἀγγελικὴν δὲ παρ' οἶνον ἠκρίβουν ...χησιν. Καλεῖται δέ τις καὶ ἄλλη ὄρχησις κόσμου ἐκπύ...σις, ἧς μνημονεύει Μένιππος ὁ κυνικὸς ἐν τῷ Συμπο...ῳ. Καὶ γελοῖαι δ' εἰσὶν ὀρχήσεις ἴγδις καὶ μακτρισμὸς ...όκινός τε καὶ σοβὰς, ἔτι δὲ μορφασμὸς, καὶ γλαὺξ, καὶ ...ων, ἀλφίτων τε ἐκχύσεις, καὶ χρεῶν ἀποκοπὴ, καὶ στοι...εῖα, καὶ πυῤῥίχη. Μετ' αὐλῶν δὲ ὠρχοῦντο τὴν τοῦ κε...λευστοῦ, καὶ τὴν καλουμένην πινακίδα. Σχήματα δ' ἐστὶν ὀρχήσεως ξιφισμὸς, καλαθισμὸς, καλλαβίδες, σκώψ, σκώπευμα. Ἦν δὲ ὁ σκὼψ τῶν ἀποσκοπούντων τὸ σχῆμα, ἄκραν τὴν χεῖρα ὑπὲρ τοῦ μετώπου κεκυρτωκότων. Μνημονεύει Αἰσχύλος ἐν Θεωροῖς·

Καὶ μὴν παλαιῶν τῶνδέ σοι σκωπευμάτων.

(630) Καλλαβίδων δ' Εὔπολις ἐν Κόλαξι·

Καλλαβίδας δὲ βαίνει,
σησαμίδας δὲ χέζει.

Θερμαστρὶς, ἑκατερίδες, σκοπὸς, χεὶρ καταπρηνὴς, χεὶρ

τοῦ ἐν Ἑλικῶνι μουσείου ἄγεσθαί φησιν ἐν Ἑλικῶνι παίδων ὀρχήσεις μετὰ σπουδῆς, παρατιθέμενος ἀρχαῖον ἐπίγραμμα τόδε·

Ἀμφότερ᾽, ὠρχεύμαν τε καὶ ἐν Μώσαις ἐδίδασκον
ἄνδρας. Ὁ δ᾽ αὐλητὰς ἦν Ἄνακος Φιαλεύς·
εἰμὶ δὲ Βακχείδας Σικυώνιος. Ἦ ῥα θεοῖσι
τοῖς Σικυῶνι καλὸν τοῦτ᾽ ἀπέκειτο γέρας.

Οὐ κακῶς δὲ καὶ Καφησίας ὁ αὐλητής, ἐπιβαλλομένου τινὸς τῶν μαθητῶν αὐλεῖν μέγα, καὶ τοῦτο μελετῶντος, πατάξας εἶπεν, οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ εὖ κείμενον εἶναι, ἀλλὰ ἐν τῷ εὖ τὸ μέγα. Ἔστι δὲ καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων δημιουργῶν ἀγάλματα τῆς παλαιᾶς ὀρχήσεως λείψανα· διὸ καὶ συνέστη τὰ κατὰ τὴν χειρονομίαν ἐπιμελεστέρως διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. Ἐζήτουν γὰρ κἂν ταύτῃ κινήσεις καλὰς καὶ ἐλευθερίους, ἐν τῷ εὖ τὸ μέγα παραλαμβάνοντες· καὶ τὰ σχήματα μετέφερον ἐντεῦθεν εἰς τοὺς χορούς, ἐκ δὲ τῶν χορῶν εἰς τὰς παλαίστρας. Καὶ γὰρ ἐν τῇ μουσικῇ κἂν τῇ τῶν σωμάτων ἐπιμελείᾳ περιεποιοῦντο τὴν ἀνδρείαν, καὶ πρὸς τὰς ἐν τοῖς ὅπλοις κινήσεις ἐγυμνάζοντο μετὰ τῆς ᾠδῆς· ὅθεν ἐκινήθησαν αἱ καλούμεναι πυῤῥίχαι καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς ὀρχήσεως καὶ αἱ πολλαὶ παρονομασίαι αὐτῶν, ὡς παρὰ Κρησὶν ὀρσίτης καὶ ἐπικρήδιος. Τὴν δ᾽ ἀπόκινον καλουμένην ὄρχησιν, ἧς μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Νεμέσει καὶ Κηφισόδωρος ἐν Ἀμαζόσιν, Ἀριστοφάνης τ᾽ ἐν Κενταύρῳ, καὶ ἄλλοι πλείονες, ὕστερον μακτρισμὸν ὠνόμασαν· ἣν καὶ πολλαὶ γυναῖκες ὠρχοῦντο, ἃς καὶ μαρκτυπίας ὀνομαζομένας οἶδα.

27. Τὰ δὲ στασιμώτερα καὶ ποικιλώτερα καὶ τὴν ὄρχησιν ἁπλουστέραν ἔχοντα καλεῖται δάκτυλοι, ἰαμβική,

Μολοσσικὴ ἐμμέλεια, κόρδαξ, σίκιννις Περσικὴ, Φρύγιος νιβατισμὸς, Θράκιος καλαβρισμὸς, τελεσιάς· Μακεδονικὴ δ' ἐστὶν αὕτη ὄρχησις· ᾗ χρησάμενοι οἱ περὶ Πτολεμαῖον Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου ἀδελφὸν ἀνεῖλον, ὡς ἱστορεῖ Μαρσύας ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν. Μανιώδεις δ' εἰσὶν ὀρχήσεις κερνοφόρος καὶ μόγγας καὶ θερμαστρίς. Ἦν δὲ καὶ παρὰ τοῖς ἰδιώταις ἡ καλουμένη ἄνθεμα. Ταύτην δὲ ὠρχοῦντο μετὰ λέξεως τοιαύτης μιμούμενοι καὶ λέγοντες·

Ποῦ μοι τὰ ῥόδα, ποῦ μοι τὰ ἴα, ποῦ μοι τὰ καλὰ σέλινα;

Ταδὶ τὰ ῥόδα, ταδὶ τὰ ἴα, ταδὶ τὰ καλὰ σέλινα.

Παρὰ δὲ Συρακοσίοις καὶ χιτωνέας Ἀρτέμιδος ὄρχησίς τίς ἐστιν ἴδιος καὶ αὔλησις. Ἦν δέ τις καὶ Ἰωνικὴ ὄρχησις παροίνιος. Καὶ τὴν ἀγγελικὴν δὲ παρ' οἶνον ἠκρίβουν ὄρχησιν. Καλεῖται δέ τις καὶ ἄλλη ὄρχησις κόσμου ἐκπύρωσις, ἧς μνημονεύει Μένιππος ὁ κυνικὸς ἐν τῷ Συμποσίῳ. Καὶ γελοῖαι δ' εἰσὶν ὀρχήσεις ἴγδις καὶ μακτρισμὸς ἀπόκινός τε καὶ σοβὰς, ἔτι δὲ μορφασμὸς, καὶ γλαὺξ, καὶ λέων, ἀλφίτων τε ἐκχύσεις, καὶ χρεῶν ἀποκοπὴ, καὶ στοιχεῖα, καὶ πυῤῥίχη. Μετ' αὐλῶν δὲ ὠρχοῦντο τὴν τοῦ κελευστοῦ, καὶ τὴν καλουμένην πινακίδα. Σχήματα δ' ἐστὶν ὀρχήσεως ξιφισμὸς, καλαθισμὸς, καλλαβίδες, σκὼψ, σκώπευμα. Ἦν δὲ ὁ σκὼψ τῶν ἀποσκοπούντων τὸ σχῆμα, ἄκραν τὴν χεῖρα ὑπὲρ τοῦ μετώπου κεκυρτωκότων. Μνημονεύει Αἰσχύλος ἐν Θεωροῖς·

Καὶ μὴν παλαιῶν τῶνδέ σοι σκωπευμάτων.

(630) Καλλαβίδων δ' Εὔπολις ἐν Κόλαξι·

Καλλαβίδας δὲ βαίνει,
σησαμίδας δὲ χέζει.

Θερμαστρὶς, ἐκατερίδες, σκοπὸς, χεὶρ καταπρηνὴς, χεὶρ

σιμὴ, διποδισμὸς, ξύλου παράληψις, ἐπαγκωνισμὸς, καλαθίσκος, στρόβιλος. Καὶ τελεσιὰς δ᾽ ἐστὶν ὄρχησις καλουμένη· στρατιωτικὴ δ᾽ ἐστὶν αὕτη, ἀπό τινος ἀνδρὸς Τελεσίου λαβοῦσα τοὔνομα, μεθ᾽ ὅπλων τὸ πρῶτον αὐτὴν ἐκείνου ὀρχησαμένου, ὥς φησιν Ἱππαγόρας ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῆς Καρχηδονίων πολιτείας.

28. Καλεῖται δ᾽ ἡ μὲν σατυρικὴ ὄρχησις, ὥς φησιν Ἀριστοκλῆς ἐν ὀγδόῳ τῶν περὶ χορῶν, σίκιννις, καὶ οἱ σάτυροι σικιννισταί. Τινὲς δέ φασι, Σίκιννόν τινα βάρβαρον εὑρετὴν αὐτῆς γενέσθαι, ἄλλοι δὲ Κρῆτα λέγουσι τὸ γένος εἶναι Σίκιννον. Ὀρχησταὶ δ᾽ οἱ Κρῆτες, ὥς φησιν Ἀριστόξενος. Σκάμων δ᾽ ἐν πρώτῳ περὶ εὑρημάτων, σίκιννιν αὐτὴν εἰρῆσθαι ἀπὸ τοῦ σείεσθαι· καὶ πρῶτον ὀρχήσασθαι τὴν σίκιννιν Θέρσιππον. Πρώτη δὲ εὕρηται ἡ περὶ τοὺς πόδας κίνησις τῆς διὰ τῶν χειρῶν. Οἱ γὰρ παλαιοὶ τοὺς πόδας μᾶλλον ἐγυμνάζοντο ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ τοῖς κυνηγεσίοις. Οἱ δὲ Κρῆτες κυνηγετικοὶ, διὸ καὶ ποδώκεις. Εἰσὶ δέ τινες, οἳ καί φασι τὴν σίκιννιν ποιητικῶς ὠνομάσθαι ἀπὸ τῆς κινήσεως, ἣν καὶ οἱ σάτυροι ὀρχοῦνται ταχυτάτην οὖσαν. Οὐ γὰρ ἔχει πάθος αὕτη ἡ ὄρχησις, διὸ οὐδὲ βραδύνει. Συνέστηκε δὲ καὶ σατυρικὴ πᾶσα ποίησις τὸ παλαιὸν ἐκ χορῶν, ὡς καὶ ἡ τότε τραγῳδία· διόπερ οὐδὲ ὑποκριτὰς εἶχον. Τρεῖς δ᾽ εἰσὶ τῆς σκηνικῆς ποιήσεως ὀρχήσεις· τραγικὴ, κωμικὴ, σατυρική. Ὁμοίως δὲ καὶ τῆς λυρικῆς ποιήσεως τρεῖς· πυῤῥίχη, γυμνοπαιδικὴ, ὑπορχηματική. Καὶ ἔστιν ὁμοία ἡ μὲν πυῤῥίχη τῇ σατυρικῇ· ἀμφότεραι γὰρ διὰ τάχους. Πολεμικὴ δὲ δοκεῖ εἶναι ἡ πυῤῥίχη· ἔνοπλοι γὰρ αὐτὴν παῖδες ὀρχοῦνται. Τάχους δὲ δεῖ τῷ πολέμῳ εἰς τὸ διώκειν καὶ εἰς τὸ ἡττωμένους φεύγειν, μηδὲ μένειν, μηδ᾽ αἰδεῖσθαι κα-

κοὺς εἶναι. Ἡ δὲ γυμνοπαιδικὴ παρεμφερής ἐστι τῇ τραγικῇ ὀρχήσει, ἥτις ἐμμέλεια καλεῖται· ἐν ἑκατέρᾳ δὲ ὁρᾶται τὸ βαρὺ καὶ σεμνόν. Ἡ δ' ὑπορχηματικὴ τῇ κωμικῇ οἰκειοῦται, ἥτις καλεῖται κόρδαξ· παιγνιώδεις δ' εἰσὶν ἀμφότεραι.

29. Ἀριστόξενος δέ φησι τὴν πυῤῥίχην ἀπὸ Πυῤῥίχου, Λάκωνος τὸ γένος, τὴν προσηγορίαν λαβεῖν· Λακωνικὸν δ' εἶναι μέχρι καὶ νῦν ὄνομα τὸν Πύῤῥιχον. Ἐμφανίζει δ' ἡ ὄρχησις πολεμικὴ οὖσα, ὡς Λακεδαιμονίου τὸ εὕρημα. Πολεμικοὶ δ' εἰσὶν οἱ Λάκωνες, ὧν καὶ οἱ υἱοὶ τὰ ἐμβατήρια μέλη ἀναλαμβάνουσιν, ἅπερ καὶ ἐνόπλια καλεῖται. Καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Λάκωνες ἐν τοῖς πολέμοις, τὰ Τυρταίου ποιήματα ἀπομνημονεύοντες, ἔῤῥυθμον κίνησιν ποιοῦνται. Φιλόχορος δέ φησι, κρατήσαντας Λακεδαιμονίους Μεσσηνίων διὰ τὴν Τυρταίου στρατηγίαν ἐν ταῖς στρατείαις, ἔθος ποιήσασθαι, ἂν δειπνοποιήσωνται καὶ παιωνίσωσιν, ᾄδειν καθ' ἕνα Τυρταίου· κρίνειν δὲ τὸν πολέμαρχον, καὶ ἆθλον διδόναι τῷ νικῶντι κρέας. Ἡ δὲ (631) πυῤῥίχη παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν οὐκ ἔτι παραμένει· καὶ ἐκλιπούσης δὲ αὐτῆς συμβέβηκε τοὺς πολέμους καταλυθῆναι. Παρὰ μόνοις δὲ Λακεδαιμονίοις διαμένει, προγύμνασμα οὖσα τοῦ πολέμου· ἐκμανθάνουσί τε πάντες ἐν τῇ Σπάρτῃ ἀπὸ πέντε ἐτῶν πυῤῥιχίζειν. Ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς πυῤῥίχη Διονυσιακή τις εἶναι δοκεῖ, ἐπιεικεστέρα οὖσα τῆς ἀρχαίας. Ἔχουσι γὰρ οἱ ὀρχούμενοι θύρσους ἀντὶ δοράτων, προΐενται δ' ἐπ' ἀλλήλους, καὶ νάρθηκας καὶ λαμπάδας φέρουσιν· ὀρχοῦνταί τε τὰ περὶ τὸν Διόνυσον καὶ τὰ περὶ τοὺς Ἰνδοὺς, ἔτι δὲ τὰ περὶ τὸν Πενθέα. Τακτέον δ' ἐπὶ τῆς πυῤῥίχης τὰ κάλλιστα μέλη καὶ τοὺς ὀρθίους ῥυθμούς.

30. Ἔοικε δὲ ἡ γυμνοπαιδικὴ τῇ καλουμένῃ ἀναπάλῃ παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Γυμνοὶ γὰρ ὀρχοῦνται οἱ παῖδες πάντες, ἐῤῥύθμους φοράς τινας ἀποτέμνοντες, καὶ σχήματά τινα τῶν χειρῶν κατὰ τὸ ἁπαλόν· ὥστ᾽ ἐμφαίνειν θεώρημά τι τῆς παλαίστρας καὶ τοῦ παγκρατίου, κινοῦντες ἐῤῥύθμως τοὺς πόδας. Τρόποι δ᾽ αὐτῆς οἵ τε ὠσχοφορικοὶ καὶ οἱ βακχικοὶ, ὥστε καὶ τὴν ὄρχησιν ταύτην εἰς τὸν Διόνυσον ἀναφέρεσθαι. Ἀριστόξενος δέ φησιν, ὡς οἱ παλαιοὶ γυμναζόμενοι πρῶτον ἐν τῇ γυμνοπαιδικῇ εἰς τὴν πυῤῥίχην ἐχώρουν πρὸ τοῦ εἰσιέναι εἰς τὸ θέατρον. Καλεῖται δ᾽ ἡ πυῤῥίχη καὶ χειρονομία. Ἡ δ᾽ ὑπορχηματική ἐστιν, ἐν ᾗ ᾄδων ὁ χορὸς ὀρχεῖται. Φησὶ γοῦν ὁ Βακχυλίδης·

Οὐχ ἕδρας ἔργον οὐδ᾽ ἀμβολᾶς.

Καὶ Πίνδαρος δέ φησι·

Λάκαινα μὲν παρθένων ἀγέλα.

Ὀρχοῦνται δὲ ταύτην παρὰ τῷ Πινδάρῳ οἱ Λάκωνες· καὶ ἔστιν ὑπορχηματικὴ ὄρχησις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Βέλτιστοι δ᾽ εἰσὶ τῶν τρόπων, οἵτινες καὶ ὀρχοῦνται. Εἰσὶ δὲ οἵδε· προσοδιακοὶ, ἀποστολικοὶ, (οὗτοι δὲ καὶ παρθένιοι καλοῦνται,) καὶ οἱ τούτοις ὅμοιοι. Τὸν γὰρ ὕμνον οἱ μὲν ὠρχοῦντο, οἱ δὲ οὐκ ὠρχοῦντο· ἢ τοὺς εἰς Ἀφροδίτην καὶ Διόνυσον, καὶ τὸν παιᾶνα δὲ, ὁτὲ μὲν, ὁτὲ δὲ οὔ. Εἰσὶ δὲ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις, ὥσπερ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, σπουδαῖαι καὶ φαῦλαι ὀρχήσεις. Ὁ μὲν κόρδαξ παρ᾽ Ἕλλησι φορτικὸς, ἡ δ᾽ ἐμμέλεια σπουδαία, καθάπερ καὶ ἡ παρὰ Ἀρκάσι κίδαρις, παρὰ Σικυωνίοις τε ὁ ἀλητήρ. Οὕτως δὲ καὶ ἐν Ἰθάκῃ καλεῖται ἀλητὴρ, ὡς Ἀριστόξενος ἱστορεῖ ἐν πρώτῳ συγκρίσεων. Καὶ περὶ μὲν ὀρχήσεως τοσαῦτά μοι ἐπὶ τοῦ παρόντος λέλεκται.

31. Τὸ δὲ παλαιὸν ἐτηρεῖτο περὶ τὴν μουσικὴν τὸ καλὸν, καὶ πάντ᾽ εἶχε κατὰ τὴν τέχνην τὸν οἰκεῖον αὐτοῖς κόσμον. Διόπερ ἦσαν ἴδιοι καθ᾽ ἑκάστην ἁρμονίαν αὐλοὶ, καὶ ἑκάστοις αὐλητῶν ὑπῆρχον αὐλοὶ ἑκάστῃ ἁρμονίᾳ πρόσφοροι ἐν τοῖς ἀγῶσι. Πρόνομος δ᾽ ὁ Θηβαῖος πρῶτος ηὔλησεν ἀπὸ τῶν αὐλῶν τὰς ἁρμονίας. Νῦν δὲ εἰκῇ καὶ ἀλόγως ἅπτονται τῆς μουσικῆς. Καὶ πάλαι μὲν τὸ παρὰ τοῖς ὄχλοις εὐδοκιμεῖν σημεῖον ἦν κακοτεχνίας. Ὅθεν καὶ Ἀσωπόδωρος ὁ Φλιάσιος, κροταλιζομένου ποτέ τινος τῶν αὐλητῶν, διατρίβων αὐτὸς ἔτι ἐν τῷ ὑποσκηνίῳ· „Τί τοῦτ᾽; (εἶπεν) δῆλον, ὅτι μέγα κακὸν γέγονεν· ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ἐν τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμήσαντος. Οἶδα δέ τινας τοῦθ᾽ ἱστορήσαντας, ὡς Ἀντιγενίδου εἰπόντος. Καὶ οἱ καθ᾽ ἡμᾶς δὲ τέλος ποιοῦνται τῆς τέχνης τὴν παρὰ τοῖς θεάτροις εὐημερίαν. Διόπερ Ἀριστόξενος ἐν τοῖς (632) συμμίκτοις συμποτικοῖς „Ὅμοιον (φησὶ) ποιοῦμεν Ποσειδωνιάταις τοῖς ἐν τῷ Τυρσηνικῷ κόλπῳ κατοικοῦσιν. Οἷς συνέβη τὰ μὲν ἐξ ἀρχῆς Ἕλλησιν οὖσιν ἐκβεβαρβαρῶσθαι, Τυῤῥηνοῖς ἢ Ῥωμαίοις γεγονόσι, καὶ τήν τε φωνὴν μεταβεβληκέναι τά τε λοιπὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἄγειν τε μίαν τινὰ αὐτοὺς τῶν ἑορτῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἔτι καὶ νῦν, ἐν ᾗ συνιόντες ἀναμιμνήσκονται τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ὀνομάτων τε καὶ νομίμων, καὶ ἀπολοφυράμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀποδακρύσαντες ἀπέρχονται. Οὕτω δὴ οὖν, φησὶ, καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ καὶ τὰ θέατρα ἐκβεβαρβάρωται, καὶ εἰς μεγάλην διαφθορὰν προελήλυθεν ἡ πάνδημος αὕτη μουσικὴ, καθ᾽ αὑτοὺς γενόμενοι ὀλίγοι ἀναμιμνησκόμεθα, οἵα ἦν ἡ μουσική.“ Ταῦτα μὲν ὁ Ἀριστόξενος.

32. Κἀμοὶ δὲ διὰ τοῦτο φαίνεται φιλοσοφητέον εἶναι περὶ μουσικῆς. Καὶ γὰρ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, τηλικαύ-

την δόξαν ἔχων ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, καταφανής ἐστιν ἐκ πολλῶν οὐ παρέργως ἁψάμενος μουσικῆς· ὅς γε καὶ τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν διὰ μουσικῆς ἀποφαίνει συγκειμένην. Τὸ δὲ ὅλον ἔοικεν ἡ παλαιὰ τῶν Ἑλλήνων σοφία τῇ μουσικῇ μάλιστα εἶναι δεδομένη. Καὶ διὰ τοῦτο τῶν μὲν θεῶν Ἀπόλλωνα, τῶν δὲ ἡμιθέων Ὀρφέα μουσικώτατον καὶ σοφώτατον ἔκρινον· καὶ πάντας τοὺς χρωμένους τῇ τέχνῃ ταύτῃ σοφιστὰς ἀπεκάλουν, ὥσπερ καὶ Αἰσχύλος ἐποίησεν·

Εἶτ᾽ οὖν σοφιστὴς καλὰ παραπαίων χέλυν.

Ὅτι δὲ πρὸς τὴν μουσικὴν οἰκειότατα διέκειντο οἱ ἀρχαῖοι, δῆλον καὶ ἐξ Ὁμήρου· ὃς διὰ τὸ μεμελοποιηκέναι πᾶσαν ἑαυτοῦ τὴν ποίησιν ἀφροντιστὶ τοὺς πολλοὺς ἀκεφάλους ποιεῖ στίχους καὶ λαγαρούς, ἔτι δὲ μειούρους. Ξενοφάνης δὲ καὶ Σόλων καὶ Θέογνις καὶ Φωκυλίδης, ἔτι δὲ Περίανδρος ὁ Κορίνθιος ἐλεγειοποιός, καὶ τῶν λοιπῶν οἱ μὴ προσάγοντες πρὸς τὰ ποιήματα μελῳδίαν, ἐκπονοῦσι τοὺς στίχους τοῖς ἀριθμοῖς καὶ τῇ τάξει τῶν μέτρων, καὶ σκοπουσιν ὅπως αὐτῶν μηδεὶς ἀκέφαλος ἔσται, μήτε λαγαρὸς, μήτε μείουρος. Ἀκέφαλοι δέ εἰσιν οἱ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τὴν χωλότητα ἔχοντες·

Ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἵκοντο.
Ἐπίτονος τετάνυστο βοὸς ἶφι κταμένοιο.

Λαγαροὶ δὲ οἱ ἐν μέσῳ. Οἷον·

Αἶψα δ᾽ ἄρ᾽ Αἰνείαν, υἱὸν φίλον Ἀγχίσαο.
Τῶν αὖθ᾽ ἡγείσθην Ἀσκληπιοῦ δύο παῖδες.

Μείουροι δέ εἰσιν οἱ ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς. Οἷον·

Τρῶες δ᾽ ἐῤῥίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν.
Καλὴ Κασσιέπεια θεοῖς δέμας ἐοικυῖα.
Τοῦ φέρον ἐμπλήσας ἀσκὸν μέγαν, ἐν δὲ καὶ ἤϊα.

33. Διετήρησαν δὲ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων Λακεδαι-

μόνιοι τὴν μουσικὴν, πλείστῃ αὐτῇ χρώμενοι· καὶ συχνοὶ παρ᾽ αὐτοῖς ἐγένοντο μελῶν ποιηταί. Τηροῦσι δὲ καὶ νῦν τὰς ἀρχαίας ᾠδὰς ἐπιμελῶς, πολυμαθεῖς τε εἰς ταύ-
(633) τας εἰσὶ καὶ ἀκριβεῖς. Ὅθεν καὶ Πρατίνας φησί·

Λάκων ὁ τέττιξ, εὔτυκος εἰς χορόν.

Διὸ καὶ οἱ ποιηταὶ διετέλουν προσαγορεύοντες οὕτως τὰς ᾠδάς· „Γλυκυτάτων πρύτανιν ὕμνων." Καί· „Μέλεα μεμελιπτέροπα Μουσᾶν." Ἀπὸ γὰρ τῆς τοῦ βίου σωφροσύνης καὶ αὐστηρίας μετέβαινον ἀσμένως ἐπὶ τὴν μουσικὴν, ἐχούσης τὸ κηλητικὸν τῆς ἐπιστήμης. Εἰκότως οὖν ἐγίνετο χαίρειν τοὺς ἀκροωμένους· ἐκάλουν δὲ καὶ χορηγοὺς, ὥς φησιν ὁ Βυζάντιος Δημήτριος ἐν τετάρτῳ περὶ ποιημάτων, οὐχ, ὥσπερ νῦν, τοὺς μισθουμένους τοὺς χοροὺς, ἀλλὰ τοὺς καθηγουμένους τοῦ χοροῦ, καθάπερ αὐτὸ τοὔνομα σημαίνει· καὶ τὸ χρηστομουσεῖν, καὶ μὴ παραβαίνειν τοὺς ἀρχαίους τῆς μουσικῆς νόμους. Συνέβαινε δὲ τὸ μὲν παλαιὸν φιλομουσεῖν τοὺς Ἕλληνας· μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης ἀταξίας, καταγηρασάντων σχεδὸν ἁπάντων τῶν ἀρχαίων νομίμων, ἥ τε προαίρεσις αὕτη κατελύθη, καὶ τρόποι μουσικῆς φαῦλοι κατεδείχθησαν, οἷς ἕκαστος τῶν χρωμένων ἀντὶ μὲν πρᾳότητος περιεποιεῖτο μαλακίαν, ἀντὶ δὲ σωφροσύνης ἀκολασίαν καὶ ἄνεσιν. Ἔσται δ᾽ ἴσως τοῦτο μᾶλλον, καὶ ἐπὶ πλέον προαχθήσεται, ἐὰν μή τις ἀγάγῃ πάλιν εἰς τὸ συμφανὲς τὴν πάτριον μουσικήν. Τὸ παλαιὸν γὰρ καὶ τῶν ἡρώων τὰς πράξεις καὶ τῶν θεῶν τοὺς ὕμνους δι᾽ ᾠδῆς ἐποιοῦντο. Ὅμηρος γοῦν φησιν ἐπ᾽ Ἀχιλλέως· „Ἄειδε δ᾽ ἄρα κλέα ἀνδρῶν ἡρώων." Καὶ τὸν Φήμιον δέ φησιν, ὅτι

πολλὰ βροτῶν θελκτήρια οἶδεν,
ἔργ᾽ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τά τε κλείουσιν ἀοιδοί.

Τὸ δὲ ἔθος τοῦτο καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις ἐσώζετο, ὥς φησι Δείνων ἐν τοῖς Περσικοῖς. Τὴν γοῦν Κύρου τοῦ πρώτου ἀνδρείαν, καὶ τὸν μέλλοντα πόλεμον ἔσεσθαι πρὸς Ἀστυάγην, προείδοντο οἱ ᾠδοί. „Ὅτε γὰρ (φησὶν) ἠγήσατο τὴν εἰς Πέρσας ἀποδημίαν ὁ Κῦρος· ἐγεγόνει δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῶν ῥαβδοφόρων, εἶθ' ὕστερον ἐπὶ τῶν ὁπλοφόρων, καὶ ἀπῆλθεν· εὐωχουμένου οὖν τοῦ Ἀστυάγους μετὰ τῶν φίλων, τότε Ἀγγάρης ὄνομα, (οὗτος δ' ἦν τῶν ᾠδῶν ὁ ἐνδοξότατος,) ᾖδεν εἰσκληθεὶς τά τε ἄλλα τῶν εἰθισμένων, καὶ τὸ ἔσχατον εἶπεν, ὡς ἀφεῖται εἰς τὸ ἕλος θηρίον μέγα, θρασύτερον ὑὸς ἀγρίου· ὃ ἂν κυριεύσῃ τῶν καθ' αὑτὸν τόπων, πολλοῖς μετ' ὀλίγον ῥᾳδίως μαχεῖται. Ἐρομένου δὲ τοῦ Ἀστυάγους, ποῖον θηρίον; ἔφη Κῦρον τὸν Πέρσην. Νομίσας οὖν ὀρθῶς αὐτὸν ὑπωπτευκέναι, καὶ μεταπεμπόμενος οὐδὲν ὤνησεν."

34. Ἐγὼ δὲ ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν περὶ μουσικῆς, αὐλῶν ἀκούων βόμβου, καταπαύσω τὸ πολυλογεῖν, τὰ ἐκ Φιλαύλου Φιλεταίρου ἐπειπών·

> Ὦ Ζεῦ, καλόν γ' ἔστ' ἀποθανεῖν αὐλούμενον.
> Τούτοις ἐν Ἅιδου γὰρ μόνοις ἐξουσία
> ἀφροδισιάζειν ἐστίν. Οἱ δὲ τοὺς τρόπους
> ῥυπαροὺς ἔχοντες μουσικῆς ἀπειρίᾳ
> εἰς τὸν πίθον φέρουσι τὸν τετρημένον.

Μετὰ δὲ ταῦτα ζητήσεως γενομένης περὶ σαμβύκης, ἔφη ὁ Μασούριος ὀξύφθογγον εἶναι μουσικὸν ὄργανον τὴν σαμβύκην, διειλέχθαι τε περὶ αὐτοῦ Εὐφορίωνα τὸν ἐποποιὸν ἐν τῷ περὶ Ἰσθμίων, χρῆσθαι φήσας αὐτῷ Πάρθους καὶ Τρωγλοδύτας, τετραχόρδῳ ὄντι· ἱστορεῖν δὲ (634) τοῦτο Πυθαγόραν ἐν τῷ περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Καλεῖται δέ τι καὶ τῶν πολιορκητικῶν ὀργάνων

σαμβύκη, οὗ τό τε σχῆμα καὶ τὴν κατασκευὴν ἀποδείκνυσι Βίτων ἐν τῷ πρὸς Ἄτταλον περὶ ὀργάνων. Καὶ Ἀνδρέας ὁ Πανορμίτης ἐν τῷ τριακοστῷ τρίτῳ τῶν Σικελικῶν τῶν κατὰ πόλιν, ὡς ἀπὸ δύο ὄνων προσάγοιτο τοῖς τῶν ἐναντίων τείχεσι· καλεῖσθαί τε σαμβύκην, ἐπειδὴ, ὅταν ἐξαρθῇ, γίνεται σχῆμα νεὼς καὶ κλίμακος ἑνοποιούμενον, ὅμοιον δέ τί ἐστι καὶ τὸ τῆς σαμβύκης. Μόσχος δ' ἐν πρώτῳ Μηχανικῶν Ῥωμαϊκὸν εἶναι λέγει τὸ μηχάνημα καὶ Ἡρακλείδην τὸν Ταραντῖνον εὑρεῖν αὐτοῦ τὸ εἶδος. Πολύβιος δ' ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν „Μάρκελλος (φησὶ) δυσχρηστούμενος ἐν τῇ Συρακουσῶν πολιορκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀρχιμήδους κατασκευασμάτων ἔλεγε, ταῖς μὲν ναυσὶν αὐτοῦ κυαθίζειν ἐκ θαλάσσης Ἀρχιμήδην, τὰς δὲ σαμβύκας ῥαπιζομένας ὥσπερ ἐκ πότου μετ' αἰσχύνης ἐκπεπτωκέναι."

35. *Εἰπόντος δ' ἐπὶ τούτοις Αἰμιλιανοῦ, Ἀλλὰ μὴν, ὦ ἑταῖρε Μασούριε, πολλάκις καὶ αὐτὸς ἐν ἐννοίᾳ γίνομαι, μουσικῆς ὢν ἐραστὴς, περὶ τῆς μαγάδιδος καλουμένης, πότερον αὐλῶν εἶδος ἢ κιθάρας ἐστίν. Ὁ μὲν γὰρ ἥδιστος Ἀνακρέων λέγει που·*

Ψάλλω δ' εἴκοσι
χορδαῖσιν μάγαδιν ἔχων,
ὦ Λεύκασπι· σὺ δ' ἡβᾷς.

Ἴων δ' ὁ Χῖος ἐν Ὀμφάλῃ ὡς περὶ αὐλῶν λέγει διὰ τούτων·

Λυδός τε μάγαδις αὐλὸς ἡγείσθω βοῆς.

Ὅπερ ἐξηγούμενος ἰαμβεῖον Ἀρίσταρχος ὁ γραμματικὸς, ὃν μάντιν ἐκάλει Παναίτιος ὁ Ῥόδιος φιλόσοφος, διὰ τὸ ῥαδίως καταμαντεύεσθαι τῆς τῶν ποιημάτων διανοίας, γένος αὐλοῦ φησιν εἶναι τὸν μάγαδιν, οὔτ' Ἀριστοξένου τοῦτ' εἰπόντος ἐν τοῖς περὶ αὐλητῶν ἢ ἐν τοῖς περὶ αὐλῶν

καὶ ὀργάνων, ἀλλὰ μὴν οὐδ' Ἀρχεστράτου· πεποίηται γὰρ καὶ τούτῳ δύο βιβλία περὶ αὐλητῶν. Οὐκ εἶπε δὲ τοῦτο οὐδὲ Πύῤῥανδρος ἐν τῷ περὶ αὐλητῶν· οὐδὲ Φίλλις ὁ Δήλιος· ξυνέγραψε γὰρ καὶ οὗτος περὶ αὐλητῶν καὶ Εὐφράνωρ. Τρύφων δ' ἐν δευτέρῳ περὶ ὀνομασιῶν λέγει οὕτως· „Ὁ δὲ μάγαδις καλούμενος αὐλός.“ Καὶ πάλιν· „Μάγαδις ἐν ταὐτῷ ὀξὺν καὶ βαρὺν φθόγγον ἐπιδείκνυται, ὡς Ἀναξανδρίδης ἐν Ὁπλομάχῳ φησί·

Μάγαδιν λαλήσω μικρὸν ἅμα σοι καὶ μέγαν.“

Τὴν ἀπορίαν οὖν μοι ταύτην οὐδεὶς ἄλλος δυνήσεται ἀπολύσασθαι, καλὲ Μασούριε, ἢ σύ.

36. Καὶ ὃς ἔφη, Δίδυμος ὁ γραμματικὸς ἐν ταῖς πρὸς Ἴωνα ἀντεξηγήσεσιν, ἑταῖρε Αἰμιλιανέ, μάγαδιν αὐλὸν ἀκούει τὸν κιθαριστήριον· οὗ μνημονεύειν Ἀριστόξενον ἐν πρώτῳ περὶ αὐλῶν τρήσεως, λέγοντα πέντε γένη εἶναι αὐλῶν· παρθενίους, παιδικοὺς, κιθαριστηρίους, τελείους, ὑπερτελείους. Ἐλλείπειν οὖν δεῖ παρὰ τῷ Ἴωνι τὸν ΤΕ σύνδεσμον, ἵν' ᾖ μάγαδις αὐλὸς ὁ προσαυλούμενος τῇ μαγάδι. Ἡ γὰρ μάγαδις ὄργανόν ἐστι ψαλτικὸν, ὡς Ἀνακρέων φησὶ, Λυδῶν τε εὕρημα. Διὸ καὶ τὰς Λυδὰς ψαλτρίας φησὶν εἶναι ὁ Ἴων ἐν τῇ Ὀμφάλῃ, διὰ τούτων·

Ἀλλ' εἶα, Λυδαὶ ψάλτριαι, παλαιθετῶν
ὕμνων ἀοιδοὶ τὸν ξένον κοσμήσατε.

(635) Θεόφιλος δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Νεοπτολέμῳ καὶ τὸ τῇ μαγάδι διαψάλλειν μ α γ α δ ί ζ ε ι ν λέγει, ἐν τούτοις·

Πονηρὸν υἱὸν καὶ πατέρα καὶ μητέρα
ἔστι μαγαδίζειν ἐπὶ τροχοῦ καθημένους·
οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ταὐτὸν ᾄσεται μέλος.

Εὐφορίων δ' ἐν τῷ περὶ Ἰσθμίων παλαιὸν μέν φησι τὸ ὄργανον εἶναι τὴν μάγαδιν, μετασκευασθῆναι δ' ὀψέ ποτε

καὶ σαμβύκην μετονομασθῆναι. Πλεῖστον δ' εἶναι τοῦτο τὸ ὄργανον ἐν Μυτιλήνῃ, ὡς καὶ μίαν τῶν Μουσῶν ἔχουσαν αὐτὸ ὑπὸ Λεσβοθέμιδος ποιηθῆναι ἀρχαίου ἀγαλματοποιοῦ. Μέναιχμος δ' ἐν τοῖς περὶ τεχνιτῶν τὴν πηκτίδα, ἣν τὴν αὐτὴν εἶναι τῇ μαγάδι, Σαπφώ φησιν εὑρεῖν. Ἀριστόξενος δὲ τὴν μάγαδιν καὶ τὴν πηκτίδα χωρὶς πλήκτρου διὰ ψαλμοῦ παρέχεσθαι τὴν χρείαν. Διόπερ καὶ Πίνδαρον εἰρηκέναι ἐν τῷ πρὸς Ἱέρωνα σκολίῳ τὴν μάγαδιν ὀνομάσαντα ψαλμὸν ἀντίφθογγον, διὰ τὸ δύο γενῶν ἅμα καὶ διὰ πασῶν ἔχειν τὴν συνῳδίαν, ἀνδρῶν τε καὶ παίδων. Καὶ Φρύνιχος δ' ἐν Φοινίσσαις εἴρηκε·

Ψαλμοῖσιν ἀντίσπαστ' ἀείδοντες μέλη.

Καὶ Σοφοκλῆς ἐν Μυσοῖς·

Πολὺς δὲ Φρὺξ τρίγωνος, ἀντίσπαστά τε
Λυδῆς ἐφύμνει πηκτίδος συγχορδία.

37. Διαποροῦσι δὲ ἔνιοι ὅπως τῆς μαγάδιδος οὐκ οὔσης κατὰ Ἀνακρέοντα, (ὀψὲ γάρ ποτε τὰ πολύχορδα ὀφθῆναι,) μνημονεύων αὐτῆς ὁ Ἀνακρέων λέγει·

Ψάλλω δ' εἴκοσι
χορδαῖσιν μάγαδιν ἔχων,
ὦ Λεύκασπι.

Καὶ ὁ μὲν Ποσειδώνιός φησι, τριῶν μελῳδιῶν αὐτὸν μνημονεύειν, Φρυγίου τε, καὶ Δωρίου, καὶ Λυδίου· ταύταις γὰρ μόναις τὸν Ἀνακρέοντα κεχρῆσθαι· ὧν ἑπτὰ χορδαῖς ἑκάστης περαινομένης, εἰκότως φάναι, ψάλλειν αὐτὸν εἴκοσι χορδαῖς, τῷ ἀρτίῳ χρησάμενον ἀριθμῷ, τὴν μίαν ἀφελόντα. Ἀγνοεῖ δὲ ὁ Ποσειδώνιος, ὅτι ἀρχαῖόν ἐστιν ὄργανον ἡ μάγαδις, σαφῶς Πινδάρου λέγοντος τὸν Τέρπανδρον ἀντίφθογγον εὑρεῖν τῇ παρὰ Λυδοῖς πηκτίδι τὸν βάρβιτον·

Τόν ῥα Τέρπανδρός ποθ᾽ ὁ Λέσβιος εὗρε
πρῶτος ἐν δείπνοισι Λυδῶν
ψαλμὸν ἀντίφθογγον ὑψηλᾶς ἀκούων πηκτίδος.

Πηκτὶς δὲ καὶ μάγαδις ταὐτὸν, καθά φησιν ὁ Ἀριστόξενος, καὶ Μέναιχμος ὁ Σικυώνιος ἐν τοῖς περὶ τεχνιτῶν. Καὶ τὴν Σαπφὼ δέ φησιν οὗτος, ἥτις ἐστὶν Ἀνακρέοντος πρεσβυτέρα, πρώτην χρήσασθαι τῇ πηκτίδι. Ὅτι δὲ καὶ Τέρπανδρος ἀρχαιότερος Ἀνακρέοντος, δῆλον ἐκ τούτων· τὰ Κάρνεια πρῶτος πάντων Τέρπανδρος νικᾷ, ὡς Ἑλλάνικος ἱστορεῖ ἔν τε τοῖς ἐμμέτροις Καρνεονίκαις, κἂν τοῖς καταλογάδην. Ἐγένετο δὲ ἡ θέσις τῶν Καρνείων κατὰ τὴν ἕκτην καὶ εἰκοστὴν ὀλυμπιάδα, ὡς Σωσίβιός φησιν ἐν τῷ περὶ χρόνων. Ἱερώνυμος δ᾽ ἐν τῷ περὶ κιθαρῳδῶν, ὅπερ ἐστὶ πέμπτον περὶ ποιητῶν, κατὰ Λυκοῦργον τὸν νομοθέτην τὸν Τέρπανδρόν φησι γενέσθαι, ὃς ὑπὸ πάντων συμφώνως ἱστορεῖται μετὰ τοῦ Ἰφίτου τοῦ Ἠλείου τὴν πρώτην ἀριθμηθεῖσαν τῶν Ὀλυμπίων θέσιν διαθεῖναι. Εὐφορίων τε ἐν τῷ περὶ Ἰσθμίων τὰ πολύχορδά φησι τῶν ὀργάνων ὀνόμασι μόνον παρηλλάχθαι· παμπάλαιον δ᾽ αὐτῶν εἶναι τὴν χρῆσιν.

(636) 38. *Διογένης δὲ ὁ τραγικὸς, διαφέρειν πηκτίδα μαγάδιδος, λέγων οὕτως ἐν τῇ Σεμέλῃ·*

Καίτοι κλύω μὲν Ἀσιάδος μιτρηφόρους
Κυβέλας γυναῖκας, παῖδας ὀλβίων Φρυγῶν,
τυπάνοισι καὶ ῥόμβοισι καὶ χαλκοκτύπων
βόμβοις βρεμούσας ἀντίχερσι κυμβάλων
σοφὴν θεῶν ὑμνῳδὸν ἰατρόν θ᾽ ἅμα.
Κλύω δὲ Λυδὰς Βακτρίας τε παρθένους,
ποταμῷ παροίκους Ἅλυϊ, Τμωλίαν θεὸν
δαφνόσκιον κατ᾽ ἄλσος Ἄρτεμιν σέβειν

ψαλμοῖς τριγώνων πηκτίδων ἀντιζύγοις
ὁλκοῖς κρεκούσας μάγαδιν, ἔνθα Περσικῷ
νόμῳ ξενωθεὶς αὐλὸς ὁμονοεῖ χοροῖς.

Καὶ Φίλλις δ᾽ ὁ Δήλιος ἐν δευτέρῳ περὶ μουσικῆς διαφέρειν φησὶ πηκτίδα μαγάδιδος, λέγων οὕτως· „Φοίνικες, πηκτίδες, μαγάδιδες, σαμβῦκαι, ἰαμβῦκαι, τρίγωνα, κλεψίαμβοι, σκινδαψοί, ἐννεάχορδα. Ἐν οἷς γὰρ (φησὶ) τοὺς ἰάμβους ᾖδον, ἰαμβύκας ἐκάλουν· ἐν οἷς δὲ παρελογίζοντο τὰ ἐν τοῖς μέτροις, κλεψιάμβους. Μαγάδιδας δὲ τὰ διὰ πασῶν καὶ πρὸς ἴσα τὰ μέρη τῶν ᾀδόντων ἡρμοσμένα. Καὶ ἄλλα δ᾽ ἦν παρὰ ταῦτα· καὶ γὰρ βάρβιτος ἢ βάρμος· καὶ ἄλλα πλείονα·, τὰ μὲν ἔγχορδα, τὰ δὲ ἔνηχα, κατεσκεύαζον.“

39. Ἦν γάρ δή τινα καὶ χωρὶς τῶν ἐμφυσωμένων καὶ χορδαῖς διειλημμένων ἕτερα ψόφου μόνον παρασκευαστικά, καθάπερ τὰ κρέμβαλα. Περὶ ὧν φησι Δικαίαρχος ἐν τοῖς περὶ τοῦ τῆς Ἑλλάδος βίου, ἐπιχωριάσαι φάσκων ποτὲ καθ᾽ ὑπερβολὴν εἰς τὸ προσορχεῖσθαί τε καὶ προσᾴδειν ταῖς γυναιξὶν ὄργανά τινα ποιά, ὧν ὅτε τις ἅπτοιτο τοῖς δακτύλοις, ποιεῖν λιγυρὸν ψόφον· δηλοῦσθαι δ᾽ ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ᾄσματι, οὗ ἐστιν ἀρχή· „Ἄρτεμι, σοί με τι φρὴν ἐφίμερον ὕμνον υεναι τε ὅθεν ᾧδέ τις ἀλλὰ χρυσοφανία κρέμβαλα χαλκοπάρᾳα χερσίν.“ Ἕρμιππος δ᾽ ἐν Θεοῖς τὸ τούτοις κρούειν κρεμβαλίζειν εἴρηκεν, ἐν τούτοις·

Λεπάδας δὲ πετρῶν ἀποκόπτοντες κρεμβαλίζουσι.

Δίδυμος δέ φησιν εἰωθέναι τινὰς ἀντὶ τῆς λύρας κογχύλια καὶ ὄστρακα συγκρούοντας ἔῤῥυθμον ἦχόν τινα ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις, καθάπερ καὶ Ἀριστοφάνη ἐν Βατράχοις φάναι.

40. Ἀρτέμων δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Διονυσιακοῦ συστήματος Τιμόθεόν φησι τὸν Μιλήσιον παρὰ τοῖς πολλοῖς δόξαι πολυχορδοτέρῳ συστήματι χρήσασθαί τῇ μαγάδι· διὸ καὶ παρὰ τοῖς Λάκωσιν εὐθυνόμενον, ὡς παραφθείροι τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν, καὶ μέλλοντός τινος ἐκτέμνειν αὐτοῦ τὰς περιττὰς τῶν χορδῶν, δεῖξαι παρ' αὐτοῖς ὑπάρχοντα Ἀπολλωνίσκον, πρὸς τὴν αὐτοῦ σύνταξιν ἰσόχορδον λύραν ἔχοντα, καὶ ἀφεθῆναι. Δοῦρις δ' ἐν τῷ περὶ τραγῳδίας ὠνομάσθαι φησὶ τὴν μάγαδιν ἀπὸ Μάγδιος, Θρᾳκὸς γένος. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἀριστοκλέους ἐπιστολὴν ἀντιγραφῇ, ὃ νῦν, φησὶν, ἡμεῖς λέγομεν ψαλτήριον, τοῦτ' εἶναι μάγαδιν, ὁ δὲ κλεψίαμβος κληθεὶς, ἔτι δὲ ὁ τρίγωνος καὶ ὁ ἔλυμος καὶ τὸ ἐννεάχορδον ἀμαυρότερα τῇ χρείᾳ καθέστηκε." Καὶ Ἀλκμὰν δέ φησι· „Μάγαδιν δ' ἀποθέσθαι." Σοφο-
(637) κλῆς δ' ἐν Θαμύρᾳ·

Πηκταὶ δὲ λύραι καὶ μαγάδιδες
τά τ' ἐν Ἕλλησι ξόαν' ἡδυμελῆ.

Τελέστης δ' ἐν Ὑμεναίῳ διθυράμβῳ πεντάχορδόν φησιν αὐτὴν εἶναι, διὰ τούτων·

Ἄλλος δ' ἄλλαν κλαγγὰν ἱεὶς
κερατόφωνον ἐρέθιζε μάγαδιν, ἐν
πενταῤῥάβδῳ χορδᾶν ἀριθμῷ
χεῖρα καμψιδίαυλον ἀναστρωφῶν τάχος.

Οἶδα δὲ καὶ ἄλλο ὄργανον, ᾧ τῶν Θρᾳκῶν οἱ βασιλεῖς ἐν τοῖς δείπνοις χρῶνται, ὥς φησι Νικομήδης ἐν τῷ περὶ Ὀρφέως. Φοίνικα δὲ τὸ ὄργανον Ἔφορος καὶ Σκάμων ἐν τοῖς περὶ εὑρημάτων ὑπὸ Φοινίκων εὑρεθέντα ταύτης τυχεῖν τῆς προσηγορίας· Σῆμος δὲ ὁ Δήλιος ἐν πρώτῳ Δηλιάδος, διὰ τὸ ἐκ τοῦ ἐν Δήλῳ φοίνικος τοὺς ἀγκῶνας

αὐτοῦ ἐξεργάσασθαι. Τῇ σαμβύκῃ πρώτην φησὶ χρήσασθαι Σίβυλλαν Σκάμων ὁ προειρημένος· ὀνομασθῆναι δ᾽ αὐτὴν, εὑρεθεῖσαν ὑπὸ Σάμβυκος τινός.

41. Καὶ περὶ τοῦ τρίποδος δὲ καλουμένου, (ὄργανον δὲ καὶ τοῦτο μουσικὸν,) ὁ προειρημένος Ἀρτέμων γράφει οὕτως· „Ὅθεν πολλὰ τῶν ὀργάνων οὐδ᾽ εἰ γέγονέ ποτε γινώσκεται· καθάπερ ὁ Πυθαγόρου τοῦ Ζακυνθίου τρίπους. Ὀλιγοχρόνιον γὰρ τὴν ἀκμὴν σχὼν, καὶ διὰ τὸ δοκεῖν ἐργώδης εἶναι κατὰ τὴν χειροθεσίαν ἢ δι᾽ ἣν δή ποτ᾽ οὖν αἰτίαν συντόμως καταλυθεὶς διαλέληθε τοὺς πολλούς. Ἦν δὲ παραπλήσιος μὲν Δελφικῷ τρίποδι, καὶ τοὔνομ᾽ ἐντεῦθεν ἔσχε, τὴν δὲ χρῆσιν τριπλῆς κιθάρας παρείχετο. Τῶν γὰρ ποδῶν ἑστώτων ἐπί τινος βάσεως εὐστρόφου, καθάπερ αἱ τῶν περιάκτων δίφρων κατασκευάζονται θέσεις, τὰς μέσας τρεῖς χώρας τὰς ἀπὸ ποδὸς ἐπὶ πόδα διεστώσας ἐνέτεινε χορδαῖς, ὑπερθεὶς ἑκάστῃ πῆχυν καὶ κάτω προσαρμόσας χορδοτόνια, καὶ τὸν ἐπάνω κόσμον κοινὸν τοῦ λέβητος καὶ τῶν παρηρτημένων ἐνίων ἀποδούς· ἐξ ὧν καὶ τὴν φαντασίαν εἶχεν ἀστείαν, καὶ τὸν ἦχον προσέβαλλεν ἁδρότερον. Διένειμε δ᾽ ἑκάστῃ χώρᾳ τὰς τρεῖς ἁρμονίας, τήν τε Δωριστὶ, καὶ Λυδιστὶ, καὶ Φρυγιστί. Καὶ καθεζόμενος αὐτὸς ἐπί τινος δίφρου, περὶ ταὐτὸν συμμέτρως ἔχοντα τῇ συστάσει, διείρας δὲ τὴν εὐώνυμον χεῖρα πρὸς τὴν ἐπιβολὴν, καὶ τῇ ἑτέρᾳ χρησόμενος τῷ πλήκτρῳ, καθ᾽ ὁποίαν ἂν πρώτην ᾑρεῖτο τῶν ἁρμονιῶν, μετέστρεφε τῷ ποδὶ τὴν βάσιν εὔτροχον οὖσαν, καὶ πρὸς ἑτέραν πλευρὰν πάλιν ἐπιβάλλων ἐχρῆτο, καὶ πάλιν ἑτέραν. Οὕτω δ᾽ ὀξέως ὑπὸ τὴν χεῖρα προσῆγεν αὐτῷ τὰ συστήματα ἡ τῆς βάσεως εὐκινησία τῷ ποδὶ ψαυομένη, καὶ τὴν χειροθεσίαν ἐπὶ τοσοῦτον εἰθίσθη κατοξύ-

νειν, ὥστ᾽, εἴ τις μὴ ξυνορῴη τὸ γινόμενον, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀκοῆς μόνον κρίνοι, νομίζειν τριῶν κιθαριστῶν ἀκούειν διαφόρως ἡρμοσμένων. Καὶ τοῦτο τὸ ὄργανον θαυμασθὲν ἰσχυρῶς μετὰ τὴν ἐκείνου βίον ἐξέλιπεν εὐθέως."

42. Τὴν δὲ ψιλὴν κιθάρισιν πρῶτόν φησι Μέναιχμος εἰσαγαγεῖν Ἀριστόνικον τὸν Ἀργεῖον, τῇ ἡλικίᾳ γενόμενον κατὰ Ἀρχίλοχον, κατοικήσαντα ἐν Κορκύρᾳ. Φιλόχορος δ᾽ ἐν τρίτῃ Ἀτθίδος „Λύσανδρος (φησὶν), ὁ Σικυώνιος κιθαριστὴς, πρῶτος μετέστησε την ψιλοκιθαριστικὴν, μακροὺς τοὺς τόνους ἐντείνας, καὶ τὴν φωνὴν εὔογκον ποιήσας, καὶ τὴν ἔναυλον κιθάρισιν, ᾗ πρῶτοι (638) οἱ περὶ Ἐπίγονον ἐχρήσαντο. Καὶ περιελὼν τὴν συντομίαν, τὴν ὑπάρχουσαν ἐν τοῖς ψιλοῖς κιθαρισταῖς, χρώματά τε εὔχροα πρῶτος ἐκιθάρισε καὶ ἰάμβους καὶ μάγαδιν, τὸν καλούμενον συριγμόν· καὶ ὄργανον μετέλαβε μόνος τῶν πρὸ αὐτοῦ. Καὶ τὸ πρᾶγμα αὐξήσας, χορὸν περιεστήσατο πρῶτος. Δίωνα δὲ τὸν Χῖον τὸ τοῦ Διονύσου σπονδεῖον πρῶτον κιθαρίσαι Μέναιχμος. Τιμόμαχος δ᾽ ἐν τοῖς Κυπριακοῖς Στήσανδρον λέγει τὸν Σάμιον ἐπὶ πλεῖον αὐξῆσαι τὴν τέχνην, καὶ πρῶτον ἐν Δελφοῖς κιθαρῳδῆσαι τὰς καθ᾽ Ὅμηρον μάχας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Ὀδυσσείας. Ἄλλοι δὲ πρῶτόν φασι παρ᾽ Ἐλευθερναίοις κιθαρίσαι τὰς ἐρωτικὰς ᾠδὰς Ἀμίτωνα τὸν Ἐλευθερναῖον, οὗ καὶ τοὺς ἀπογόνους Ἀμίτορας καλεῖσθαι. Ἀριστόξενος δέ φησιν, ὥσπερ τῶν ἑξαμέτρων τινὲς ἐπὶ τὸ γελοῖον παρῳδὰς εὗρον, οὕτω καὶ τῆς κιθαρῳδίας πρῶτος Οἰνώπας· ὃν ἐζήλωσαν Πολύευκτός τε ὁ Ἀχαιὸς καὶ Διοκλῆς ὁ Κυναιθεύς. Καὶ μοχθηρῶν δὲ ᾀσμάτων γεγόνασι ποιηταὶ, περὶ ὧν φησι Φανίας ὁ Ἐρέσιος ἐν τοῖς πρὸς τοὺς σοφιστὰς, γράφων

οὕτως· „Τελένικος ὁ Βυζάντιος, ἔτι δὲ Ἀργᾶς, ποιηταὶ μοχθηρῶν ὄντες νόμων, πρὸς μὲν τὸν ἴδιον χαρακτῆρα τῆς ποιήσεως εὐπόρουν, τῶν δὲ Τερπάνδρου καὶ Φρύνιδος νόμων οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἠδύναντο ἐπιψαῦσαι." Τοῦ Ἀργᾶ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Ἀποβάτῃ, οὕτως·

Χορόνικος ὁ ποιητὴς ὁδί.
Β. Τίνων ποιητὴς ᾀσμάτων; *Α.* Σεμνῶν πάνυ.
Β. Τί πρὸς τὸν Ἀργᾶν οὗτος; *Α.* Ἡμέρας δρόμῳ κρείττων.

καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Ἡρακλεῖ·

Ὁ μὲν γὰρ εὐφυής τις εἶναι φαίνεται,
ὡς δ' εὔρυθμος λαβὼν τὸ μελετητήριον,
εἶτ' ἐσχεδίασε δριμέως ἐν * * παπαῖ.
Μεστὸς γενόμενος πρὸς τὸν Ἀργᾶν βούλομαι
κωδωνίσας πέμψαι σ' ἀγωνιούμενον,
ἵνα καὶ σὺ νικᾷς τοὺς σοφιστάς, ὦ φίλε.

43. Ὁ δὲ τοὺς εἰς Χιωνίδην ἀναφερομένους ποιήσας Πτωχοὺς Γνησίππου τινὸς μνημονεύει παιγνιαγράφου τῆς ἱλαρᾶς μούσης, λέγων οὕτως·

Ταῦτ' οὐ μὰ Δία Γνήσιππος οὐδ' ὁ Κλεομένης
ἐν ἐννέ' ἂν χορδαῖς κατεγλυκάνατο.

καὶ ὁ τοὺς Εἵλωτας δὲ πεποιηκώς φησι·

Τὰ Στησιχόρου τε καὶ Ἀλκμᾶνος Σιμωνίδου τε
ἀρχαῖον ἀειδέν. Ὁ δὲ Γνήσιππος ἔστ' ἀκούειν,
ὃς νυκτερίν' εὗρε μυχοῖς ἀείσματ' ἐκκαλεῖσθαι
γυναῖκας ἔχοντας ἰαμβύκην τε καὶ τρίγωνον.

Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς·

Τίς ἆρ' ἐρωτά μ' οἶδεν, ὦ Γνήσιππ'; ἐγὼ πολλῇ χολῇ.
Οἴομαι γὰρ μηδὲν οὕτως μωρὸν εἶναι καὶ κενόν.

* * σκώπτει δὲ αὐτὸν εἰς τὰ ποιήματα καὶ ἐν Βουκόλοις·

Ὅς οὐκ ἔδωκ' αἰτοῦντι Σοφοκλέει χορὸν,
τῷ Κλεομάχῳ δ', ὃν οὐκ ἂν ἠξίουν ἐγὼ
ἐμοὶ διδάσκειν, οὐδ' ἂν εἰς Ἀδώνια.

Ἐν δὲ ταῖς Ὥραις·

Ἴτω δὲ καὶ τραγῳδίας
ὁ Κλεόμαχος διδάσκαλος, παρατιλτριῶν
ἔχων χορὸν Λυδιστὶ τιλλουσῶν μέλη
πονηρά.

(639) Τηλεκλείδης δ' ἐν τοῖς Στεῤῥοῖς καὶ περὶ μοιχείας ἀναστρέφεσθαί φησιν αὐτόν. Κλέαρχος δ' ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν τὰ ἐρωτικά φησιν ᾄσματα καὶ τὰ Λοκρικὰ καλούμενα οὐδὲν τῶν Σαπφοῦς καὶ Ἀνακρέοντος διαφέρειν. Ἔτι δὲ τὰ Ἀρχιλόχου καὶ τῶν Ὁμήρου Ἐπικιχλίδων τὰ πολλὰ διὰ τῆς ἐμμέτρου ποιήσεως τούτων ἔχεταί τινος τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ Ἀσωποδώρου περὶ τὸν Ἔρωτα καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐρωτικῶν ἐπιστολῶν γένος ἐρωτικῆς τινος διὰ λόγου ποιήσεως ἐστίν.

44. Τοσαῦτα τοῦ Μασουρίου διεξελθόντος περιηνέχθησαν ἡμῖν καὶ αἱ δεύτεραι καλούμεναι τράπεζαι, πολλάκις ἡμῖν διδόμεναι οὐ μόνον ταῖς τῶν Κρονίων ἡμέραις, ἐν αἷς Ῥωμαίων παισὶν ἔθος ἐστὶν ἑστιᾶν τοὺς οἰκέτας, αὐτοὺς τὰς τῶν οἰκετῶν ἀναδεχομένους λειτουργίας. Ἑλληνικὸν δὲ τοῦτο τὸ ἔθος. Ἐν Κρήτῃ γοῦν τῇ τῶν Ἑρμαίων ἑορτῇ τὸ ὅμοιον γίνεται, ὥς φησι Καρύστιος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν. Εὐωχουμένων γὰρ τῶν οἰκετῶν οἱ δεσπόται ὑπηρετοῦσι πρὸς τὰς διακονίας. Καὶ ἐν Τροιζῆνι δὲ μηνὶ Γεραιστίῳ· πανήγυρις δὲ τότε γίνεται πολυήμερος, ἧς ἐν μιᾷ οἱ δοῦλοι μετὰ τῶν πολιτῶν κοινῇ τε ἀστραγαλίζουσι, καὶ οἱ κύριοι τοὺς δούλους ἑστιῶσιν, ὡς ὁ αὐτός φησι Καρύστιος. Βήρωσος δ' ἐν πρώτῳ

Βαβυλωνιακῶν τῷ Δώῳ φησὶ μηνὶ ἑκκαιδεκάτῃ ἄγεσθαι ἑορτὴν Σακέαν προσαγορευομένην ἐν Βαβυλῶνι ἐπὶ ἡμέρας πέντε, ἐν αἷς ἔθος εἶναι ἄρχεσθαι τοὺς δεσπότας ὑπὸ τῶν οἰκετῶν, ἀφηγεῖσθαί τε τῆς οἰκίας ἕνα αὐτῶν ἐνδεδυκότα στολὴν ὁμοίαν τῇ βασιλικῇ, ὃν καὶ καλεῖσθαι ζωγάνην. Μνημονεύει τῆς ἑορτῆς καὶ Κτησίας ἐν δευτέρῳ Περσικῶν. Κῷοι δὲ τοὐναντίον δρῶσιν, ὡς ἱστορεῖ Μακαρεὺς ἐν τρίτῳ Κωακῶν. Ὅταν γὰρ τῇ Ἥρᾳ θύωσι, δοῦλοι οὐ παραγίνονται ἐπὶ τὴν εὐωχίαν. Διὸ καὶ Φύλαρχον εἰρηκέναι·

σουριηι μοῦνοι μὲν ἐλεύθεροι ἱεροεργοὶ
ἀνδράσι πρὸς κείνοισιν, ἐλεύθερον ἄμαρ ἔχοντες·
δούλων δ' οὔτις πάμπαν ἐσέρχεται, οὐδ' ἠβαιόν.

45. Βάτων δ' ὁ Σινωπεύς, ὁ ῥήτωρ, ἐν τῷ περὶ Θεσσαλίας καὶ Αἱμονίας σαφῶς ἐμφανίζει τὴν τῶν Σατουρναλίων ἑορτὴν Ἑλληνικωτάτην, φάσκων αὐτὴν παρὰ τοῖς Θεσσαλοῖς Πελώρια καλεῖσθαι, γράφων οὕτως· „Θυσίας κοινῆς τοῖς Πελασγοῖς γινομένης ἀπαγγεῖλαί τινα τῷ Πελασγῷ ἄνδρα, ᾧ ὄνομα ἦν Πέλωρος, διότι ἐν τῇ Αἱμονίᾳ σεισμῶν μεγάλων γενομένων ῥαγείη τὰ Τέμπη ὄρη ὀνομαζόμενα, καὶ διότι διὰ τοῦ διαστήματος ὁρμῆσαν τὸ τῆς λίμνης ὕδωρ ἐμβάλλοι εἰς τὸ τοῦ Πηνειοῦ ῥεῖθρον, καὶ τὴν πρότερον λιμνάζουσαν χώραν ἅπασαν γεγυμνῶσθαι, καὶ ἀναξηραινομένων τῶν ὑδάτων, πεδία θαυμαστὰ τῷ μεγέθει καὶ τῷ κάλλει ἀναφαίνεσθαι. Ἀκούσαντα οὖν τὸν Πελασγὸν τὴν τράπεζαν ἀφθόνως αὐτῷ κεκοσμημένην τῷ Πελώρῳ παραθεῖναι. Καὶ τοὺς ἄλλους δὲ φιλοφρονουμένους ἕκαστον φέρειν ὅ τι ἔχοι παρ' αὐτῷ βέλτιστον, καὶ παρατιθέναι ἐπὶ τὴν τράπεζαν τῷ ἀπαγγείλαντι, καὶ αὐτὸν τὸν Πελασγὸν προθύμως διακονεῖν, καὶ τῶν ἄλλων

τοὺς ἐν ἀξιώματι ὄντας ὑπηρετεῖν, καθότι ἑκάστῳ ὁ καιρὸς παρέπιπτέ. Διόπερ φασὶν, ἐπεὶ τὴν χώραν κατέσχον, ἀπομίμημα τῆς τότε γενομένης ἑορτῆς, θύοντας Διὰ Πε-
(640) λώρῳ, τραπέζας τε λαμπρῶς κοσμοῦντας προτιθέναι, καὶ οὕτως φιλάνθρωπον τὴν πανήγυριν συντελεῖν, ὥστε καὶ τοὺς ξένους ἅπαντας ἐπὶ τὴν θοίνην παραλαμβάνειν, καὶ τοὺς δεσμώτας λύειν, καὶ τοὺς οἰκέτας κατακλίναντας μετὰ πάσης παῤῥησίας ἑστιᾶν, διακονούντων αὐτοῖς τῶν δεσποτῶν· καὶ τὸ σύνολον ἔτι καὶ νῦν Θεσσαλοὺς μεγίστην ἑορτὴν ἄγοντας προσαγορεύειν Πελωρίαν."

46. Πολλάκις οὖν, ὡς ἔφην, τῶν τοιούτων ἡμῖν παρατιθεμένων ἐπιδορπισμάτων, ἔφη τις τῶν παρόντων·

> Αἱ δεύτεραί πως φροντίδες σοφώτεραι.
> Τί γὰρ ποθεῖ τράπεζα; τῷ δ' οὐ βρίθεται;
> πλήρης μὲν ὄψων ποντίων, πάρεισι δὲ
> μόσχων τε σὰρξ τέρεινα χηνεία τε δαὶς,
> καὶ πεπτὰ καὶ κροτητὰ τῆς ξουθοπτέρου
> πελάνῳ μελίσσης ἀφθόνως δεδευμένα·

φησὶν ὁ Εὐριπίδης ἐν Κρήσσαις. Καὶ ὡς ὁ Εὔβουλος δ' ἐν Ὀλβίᾳ ἔφη·

> Ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ πάνθ' ὁμοῦ πωλήσεται
> ἐν ταῖς Ἀθήναις· σῦκα, κλητῆρες, βότρυς,
> γογγυλίδες, ἄπιοι, μῆλα, μάρτυρες, ῥόδα,
> μέσπιλα, χόρια, σχαδόνες, ἐρέβινθοι, δίκαι,
> πῦος, πυριάτη, μύρτα, κληρωτήρια,
> ὑάκινθος, ἄρνες, κλεψύδραι, νόμοι, γραφαί.

Μέλλοντος οὖν τοῦ Ποντιανοῦ λέγειν περὶ ἑκάστου τῶν παρακειμένων, Οὐ πρότερόν γε, ἔφη ὁ Οὐλπιανὸς, ἀκουσόμεθα περὶ τούτων, ἕως ἂν περὶ τῶν ἐπιδορπισμάτων

εἴπῃ. Καὶ ὁ Ποντιανὸς, Τραγήματα Κράτης φησὶ Φιλιππίδην λέγειν ἐν Φιλαργύρῳ, οὕτως·

Πλακοῦντες, ἐπιδορπίσματ᾽, ᾠὰ, σήσαμα.
Ὅλην λέγοντ᾽ ἄν μ᾽ ἐπιλίποι τὴν ἡμέραν.

Καὶ Δίφιλος ἐν Τελεσίᾳ·

Τράγημα, μυρτίδες, πλακοῦς, ἀμυγδάλαι·
ἐγὼ δὲ ταῦθ᾽ ἥδιστά γ᾽ ἐπιδορπίζομαι.

Σώφιλος ἐν Παρακαταθήκῃ·

Ἡδύ γε μετ᾽ ἀνδρῶν ἐστιν Ἑλλήνων ἀεὶ
συνάγειν· τὸ πρᾶγμα χάριεν. Οὐχὶ * δύο
κυάθους ἀνεβόησέν τις ὑπόχει· κωμάσαι
πρὸς τὴν Ταναγρικὴν δεῖ γὰρ, ἵν᾽ ἐκεῖ κατακλιθεὶς
ἐπιδόρπίσηται τὰς ὀνείας ματτύας.

Πλάτων ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ μεταδόρπια αὐτὰ καλεῖ ἐν τούτοις· „Πάντα τ᾽ εὐώδη ἔφερε τοῖς κατοικοῦσιν ἡ γῆ, καὶ τὸν ἥμερον δὲ καρπὸν πλεῖστον ἔφερε, καὶ ἀκροδρύων πλῆθος, καὶ ὅσα παραμύθια ἡδονῆς μεταδόρπια.“

47. Τρύφων δέ φησι τὸ παλαιὸν, πρὶν εἰσελθεῖν τοὺς δαιτυμόνας, ἐπὶ τῶν τραπεζῶν κεῖσθαι τὴν ἑκάστου μοῖραν, ὕστερον δὲ πολλά τε καὶ ποικίλα ἐπεισφέρεσθαι· διὸ καὶ ἐπιφορήματα κληθῆναι. Φιλύλλιος δ᾽ ἐν Φρεωρύχῳ φησὶ περὶ τῶν δευτέρων τραπεζῶν λέγων· „Ἀμύγδαλα, κάρυα, ἐπιφορήματα.“ Καὶ Ἄρχιππος ἐν Ἡρακλεῖ, καὶ Ἡρόδοτος ἐν πρώτῃ. Καὶ ἐπιδορπίσασθαι δ᾽ ἔλεγον τὸ ἐντραγεῖν καὶ ἐπιδειπνῆσαι. Ἅπερ Ἄρχιππος ἐν Ἡρακλεῖ γαμοῦντι ἐπιφορήματα καλεῖ, διὰ τούτων· „Ἰτρίοις ἐπιφορήμασί τ᾽ ἄλλοις γέμουσα.“ Καὶ Ἡρόδοτος δ᾽ ἐν τῇ (641) πρώτῃ· „Σιτίοις δὲ ὀλίγοισι χρέονται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖς.“ Τὸ μέντοι κατὰ τὴν παροιμίαν λεγόμενον „Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα“ τέλος τί ἐστι καὶ ἐλλιμένιον,

ὡς Ἀριστείδης φησὶν ἐν τρίτῳ περὶ παροιμιῶν. Διονύσιος δὲ ὁ τοῦ Τρύφωνος „Τὸ μὲν παλαιὸν, πρὶν εἰσελθεῖν τοὺς δαιτυμόνας, ἐπὶ τῶν τραπεζῶν κεῖσθαι τὴν ἑκάστου μοῖραν, ὕστερον δὲ πολλὰ ποικίλα ἐπιφέρεσθαι. Διὸ καὶ ἐπιφορήματα κληθῆναι.“ Φιλύλλιος δ' ἐν Φρεωρύχῳ τὰ ἐπιφερόμενα μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων ὧδε· „Ἀμύγδαλα, καρύδι', ἐπιφορήματα.“ Πλάτων δ' ἐν Μενέλεῳ ἐπιτραπεζώματα αὐτὰ καλεῖ, οἷον τὰ ἐπιτιθέμενα ταῖς τραπέζαις βρώματα, λέγων οὕτως·

Εἰπέ μοι,
ὡς ὀλίγα λοιπὰ τῶν ἐπιτραπεζωμάτων.
B. Ὁ γὰρ θεοῖσιν ἐχθρὸς αὐτὰ κατέφαγεν.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης τὰ τραγήματά φησι λέγεσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τρωγάλια, ὡσεὶ γὰρ ἐπιδορπισμὸν εἶναι. Πίνδαρος δ' ἐστὶν ὁ εἰπών·

Δείπνου δὲ λήγοντος γλυκὺ τρωγάλιον,
καίπερ πέδ' ἄφθονον βοράν.

Ὄντως γὰρ κατὰ τὸν Εὐριπίδην ἀποβλέψαντα ἔστιν εἰς τὰ παρακείμενα εἰπεῖν·

Ὁρᾷς τὸν εὐτράπεζον ὡς ἡδὺς βίος.

48. Ὅτι γὰρ ἦσαν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις αἱ δεύτεραι τράπεζαι πολυτελῶς μεμεριμνημέναι, παρίστησι Πίνδαρος ἐν Ὀλυμπιονίκαις περὶ τῆς Πέλοπος κρεουργίας διηγούμενος·

Τραπέζαισι δ' ἀμφίδευρα κρεῶν
σέθεν διεδάσαντο καὶ φάγον.
Ἐμοὶ δ' ἄπορα, γαστρίμαργον μακάρων τιν' εἰπεῖν.

Οἱ δὲ παλαιότεροι ἁπλῶς τραπέζας ἔλεγον, ὡς Ἀχαιὸς ἐν Ἡφαίστῳ σατυρικῷ.

Οοίνῃ σε πρῶτον τέρψομεν. Πάρεστι δέ.:

B. Τὸ δεύτερον δὲ τῷ με κηλήσεις τρόπῳ;
A. Μύρῳ σε χρίσω πάμπαν εὐόσμῳ δέμας.
B. Ὕδωρ δὲ νίψαι χεῖρας οὐ πρόσθεν δίδως;
A. Ναί· καὶ τράπεζά γ' ἐκποδὼν ἀπαίρεται.

Ἀριστοφάνης Σφηξίν·

Ὕδωρ κατὰ χειρός, τὰς τραπέζας εἰσφέρειν.

Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ μέθης παραπλησίως ἡμῖν δευτέρας τραπέζας ἀπαγορεύει, διὰ τούτων· „Τὸ μὲν οὖν ὅλον διαφέρειν τράγημα βρώματος νομιστέον, ὅσον ἔδεσμα τρωγαλίου. Τοῦτο γὰρ πάτριον τοὔνομα τοῖς Ἕλλησιν, ἐπεὶ ἐν τραγήμασι τὰ βρώματα παρατίθενται. Διόπερ οὐ κακῶς ἔοικεν εἰπεῖν ὁ πρῶτος δευτέραν προσαγορεύσας τράπεζαν· ὄντως γὰρ ἐπιδορπισμός τις ὁ τραγηματισμός ἐστι, καὶ δεῖπνον ἕτερον παρατίθεται τραγήματα.“ Δικαίαρχος δ' ἐν πρώτῳ τῆς εἰς Τροφωνίου καταβάσεώς φησιν οὕτως· „Ἥ γε τὴν πολλὴν δαπάνην ἐν τοῖς δείπνοις παρέχουσα δευτέρα τράπεζα προσεγένετο, καὶ στέφανοι, καὶ μύρα, καὶ θυμιάματα, καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα πάντα.“

49. Ἐδίδοτο δὲ καὶ ᾠὸν ἐν τῇ δευτέρᾳ τραπέζῃ ὥσπερ καὶ λαγῷα καὶ κίχλαι κοινῇ μετὰ τῶν μελιπήκτων εἰσεφέρετο, ὡς Ἀντιφάνης ἐν Λεπτινίσκῳ φησὶν, οὕτως·

Οἶνον Θάσιον πίνοις ἄν; *B.* Εἴ τις ἐγχέαι.
A. Πρὸς ἀμυγδάλας δὲ πῶς ἔχεις; *B.* Εἰρηνικῶς.
Μαλακὰς σφόδρα, δι' ἃς μέλιτι προσπαίζειν βίᾳ.
A. Μελίπηκτα δ' εἴ σοι προσφέροι; *B.* Τρώγοιμι,
(642) καὶ ᾠὸν δὲ καταπίνοιμ' ἂν ἄλλου δή τινος.

Ἐν δὲ Ὁμοίοις·

Εἶτ' ἐπεισῆγεν χορείαν, ἢ τράπεζαν δευτέραν,
καὶ παρέθηκε γέμουσαν πέμμασι παντοδαποῖς.

Ἄμφις δ' ἐν Γυναικομανίᾳ·

Ἤδη ποτ' ἤκουσας βίον ἀλησμένον;
* * * αι τοῦτ' ἐκεῖν' ἔστιν σαφῶς·
ἄμητες, οἶνος ἡδὺς, ᾠὰ, σησαμαῖ,
μύρον, στέφανος, αὐλητρίς. Β. Ὦ Διοσκόρω,
ὀνόματα τῶν δώδεκα θεῶν διελήλυθας.

Ἀναξανδρίδης Ἀγροίκοις·

Ὡς δ' ἐστεφανώθην, ἡ τράπεζ' ἐπήγετο,
τοσαῦτ' ἔχουσα βρώμαθ', ὅσα, μὰ τοὺς θεοὺς
καὶ τὰς θεὰς, οὐδ' ἔνδον ὄντ' ᾔδειν ἐγὼ,
οὕτω παρέζων χρηστὸς, οὐκ ἔζων, τότε.

Κλέαρχος Πανδρόσῳ·

Λαβ' ὕδωρ κατὰ χειρός. Β. Μηδαμῶς. Καλῶς ἔχει.
Α. Λαβ', ὦγάθ'. Οὐδὲν χεῖρον. Ὦ παῖ, σὺ δὲ τίθει
ἐπὶ τὴν τράπεζαν κάρυα καὶ τραγήματα.

Εὔβουλος Καμπυλίωνι·

Τραγημάτων δ' ἔσθ' ἡ τράπεζά σοι πλέα.
Β. Οὐ φιλοτραγήμων εἰμί πως ἑκάστοτε.

Ἄλεξις Πολυκλείᾳ· (ἑταίρας δ' ὄνομα Πολύκλεια·)

Ὁ πρῶτος εὑρὼν κομψὸς ἦν τραγήματα.
Τοῦ συμποσίου γὰρ διατριβὴν ἐξεῦρέ πως,
κἀργοὺς ἔχειν μηδέποτε τὰς σιαγόνας.

Καὶ ἐν Ὁμοίᾳ· (τὸ δ' αὐτὸ δρᾶμα καὶ ὡς Ἀντιδότου φέρεται·)

Οὐδὲ φιλόδειπνός εἰμι, μὰ τὸν Ἀσκληπιὸν,
τραγήμασιν χαίρω δὲ μᾶλλον. Β. Εὖ πάνυ.
Α. Τραγήματ' αἰσθάνομαι γὰρ ὅτι νομίζεται
τοῖς νυμφίοις μετιοῦσι. Β. Τὴν νύμφην λέγεις.
Α. Παρέχειν ἄμητας καὶ λαγῷα καὶ κίχλας.

Τούτοισι χαίρω, τοῖς δὲ κεκαρυκευμένοις
ὄψοισι καὶ ζωμοῖσιν ἥδομ᾽, ὦ θεοί.

Ἀπίων δὲ καὶ Διόδωρος, ὥς φησι Πάμφιλος, ἐπαίκλειά φασι καλεῖσθαι τὰ μετὰ τὸ δεῖπνον τραγήματα.

50. *Ἔφιππος Ἐφήβοις·*

Χόνδρος μετὰ ταῦτ᾽ εἰσῆλθε, μύρον Αἰγύπτιον·
Φοινικίνου βῖκός τις ὑπανεώγνυτο,
ἴτρια τραγήμαθ᾽ ἧκε, πυραμοῦς, ἅμης,
ᾠῶν ἑκατόμβη. Πάντα ταῦτ᾽ ἐγναύομεν,
ἐμασώμεθ᾽ οὕτως ἀνδρικῶς ὅσ᾽ εἴχομεν·
καὶ γὰρ παραμασῶντας τινὰς παραβόσκομεν.

Καὶ ἐν Κύδωνι·

*Καὶ μετὰ δεῖπνον κόκκος * **
*ἐρέβινθος, * * κύαμος,*
χόνδρος, τυρὸς,
μέλι, σησαμίδες, βράχος, βρυγμὸς,
μνοῦς, πυραμίδες, μῆλον, κάρυον,
γάλα, καναβίδες, κόγχαι, χυλὸς,
Διὸς ἐγκέφαλος.

Ἄλεξις Φιλίσκῳ·

Ἀρτέον
τράπεζαν, ἀπονίψαι δοτέον, προσοιστέος
στέφανος, μύρον, σπονδὴ, λιβανωτὸς, ἐσχαρὶς,
τράγημα δοτέον ἔτι, πλακοῦντος ἁπτέον.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Κυθήριος Φιλόξενος ἐν τῷ Δείπνῳ, δευ-
(643) *τέρων τραπεζῶν μνημονεύων, πολλὰ καὶ τῶν ἡμῖν παρακειμένων ὠνόμασε, φέρε καὶ τούτων ἀπομνημονεύσωμεν·*

„Τὰς δὲ δὴ πρόσθεν μολούσας λιπαραυγεῖς
πορθμίδας πολλῶν ἀγαθῶν

πάλιν εἰσέφερον γεμούσας·
τὰς ἐφημέριοι
καλέοντι νῦν τραπέζας,
ἀθάνατοι δέ τ' Ἀμαλθείας κέρας.
Ταῖσι δ' ἐν μέσαις
ἐγκαθιδρύθη μέγα χάρμα βροτοῖς,
λευκὸς μυελὸς γλυκερὸς,
λεπτοῖς ἀράχνας ἐναλίγκιοισι πέπλοις
συγκαλύπτων ὄψιν αἰσχύνας ὕπο, μὴ κατίδῃς
μολογενὲς πῶῢ λιπὼν
ταῖς ἀνάγκαις ξηρὸν ἐν ξη-
ροῖς Ἀρισταίου παλιῤῥύτοισι παγαῖς·
Τὸ δ' ὄνομ' ἧς ἄμυλλος.
Χερσὶν δ' ἐπίθεντο στόμιον μαλεραῖς
τὰν δεξαμένην ὅ τι κα
διδῷ τις. Ἅ Ζανὸς καλέοντι
τρώγματ'. Ἔπειτ' ἐπένειμεν
ἐν κατά κνακομιγὲς πεφρυγμένον
πυροβρομολευκερεβινθο-
ακανθουμικριτοαδυ-
βρωματοπαντανάμικτον
ἀμπυρικηροιδηστίχας
Παρεγίνετο τούτοις
ταίτιν ὁ κολχομανὴς
τοξαισελαιοξανθεπίπαν καπυρος,
χοιρινισάδεα δὲ
κυχλωτὰ ὁμοφλωκτὰ·
ἀνάριθμα, καὶ μελίπηκτα τετυγμένα
ἄφθονα σασαμόφλωκτα.
Τυρακίνας τε γάλακτι

καὶ μέλιτι
συγκατάφυρτος
ἧς ἄμυλος, πλατάνισ
σασαμορυτοπάγη δὲ
καὶ ζεσελαιοπάγη
πλάτυντο σασαμόπαστα
πέμματα, καὶ τερεβινθοκνακοσυμμιγεῖς
ἁπαλαῖς θάλλοντες ὥραις
ᾠά τ' ἀμυγδαλίδες
τὰν μαλακόφλοια ὧν τε τετρωκτατε
παισὶν ἀδυΐδη κάρυα·
ἄλλα τε ὅσσα πρέπει παρὰ θοίναν ὀλβιόπλουτον.
Πόσις δ' ἐπεραίνετο
κότταβοί τε λόγοι τ' ἐπὶ κοινᾶς.
Ἔνθα τι κηνὸν ἐλέχθη
κομψὸν ἀθυρμάτιον
καὶ ἐθαύμασαν αὐτὸ, ἔπειτ'
ᾔνησαν."

Ταῦτα καὶ ὁ Κυθήριος Φιλόξενος. Ὃν ἐπαινῶν Ἀντιφάνης ἐν τῷ Τριταγωνιστῇ φησι·

Πολύ γ' ἐστὶ πάντων τῶν ποιητῶν διάφορος
ὁ Φιλόξενος. Τὰ πρῶτα μὲν γὰρ ὀνόμασιν
ἰδίοισι καὶ καινοῖσι χρῆται πανταχοῦ.
Ἔπειτα τὰ μέλη μεταβολαῖς καὶ χρώμασιν
ὡς εὖ κέκραται. Θεὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἦν
ἐκεῖνος, εἰδὼς τὴν ἀληθῶς μουσικήν.
Οἱ νῦν δὲ κισσόπληκτα καὶ κρηναῖα καὶ
ἀνθεσιπότατα μέλεα μελέοις ὀνόματι
ποιοῦσιν ἐμπλέκοντες ἀλλότρια μέλη.

51. *Πλακούντων δὲ ὀνόματα πολλῶν καταλεξάντων,*

ὅσων μέμνημαι, τούτων σοι καὶ μεταδώσω. Οἶδα δὲ καὶ Καλλίμαχον ἐν τῷ τῶν παντοδαπῶν συγγραμμάτων πίνακι ἀναγράψαντα πλακουντοποιικὰ συγγράμματα Αἰγιμίου καὶ Ἡγησίππου καὶ Μητροβίου, ἔτι δὲ Φαίτου. Ἡμεῖς δὲ ἃ μετεγράψαμεν ὀνόματα πλακούντων, τούτων σοι καὶ μεταδώσομεν, οὐχ ὡς τοῦ ὑπ᾽ Ἀλκιβιάδου πεμφθέντος Σωκράτει· ὃν Ξανθίππης καταγελασάσης ὁ Σωκράτης, Οὐκοῦν, ἔφη, οὐδὲ σὺ μεθέξεις τούτου. Τοῦτο δὲ ἱστόρησεν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὀργῆς. Ἐγὼ (644) δὲ, φιλοπλάκουντος ὤν, οὐκ ἂν περιεῖδον τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἐξυβριζόμενον πλακοῦντα. Μνημονεύων οὖν ὁ κωμικὸς Πλάτων εἴρηκεν ἐν τῷ Ποιητῇ οὕτως·

Μόνος δ᾽ ἄγευστος,
ἄσπλαγχνος ἐνιαυτίζομ᾽ ἀπλάκουντος, ἀλιβάνωτος.

Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῆς κώμης ἀμνήμων εἰμὶ, ἣν Πλακοῦντά φησι καλεῖσθαι Δημήτριος ὁ Σκήψιος ἐν δωδεκάτῳ Τρωικοῦ διακόσμου, τῶν Ὑποπλακίων Θηβῶν φάσκων αὐτὴν ἀπέχειν σταδίους ἕξ. Περισπαστέον δὲ λέγοντας πλακοῦς τὴν ὀνομαστικήν· συνῄρηται γὰρ ἐκ τοῦ πλακόεις, ὡς τυρόεις τυροῦς, σησαμόεις σησαμοῦς. Εἴρηται δὲ κατ᾽ ἔλλειψιν τοῦ ἄρτος. Ὅτι δὲ καλοὺς πλακοῦντας ἐν Παρίῳ τοῦ Ἑλλησπόντου φαγεῖν ἔστιν οἱ ἐπιδημήσαντες μαρτυρήσουσιν. Ἄλεξις γὰρ πεπλάνηται λέγων τοὺς ἐκ Πάρου. Λέγει δὲ οὕτως ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρχιλόχῳ·

Ὦ τὴν εὐτείχη ναίων Πάρον, ὄλβιε πρέσβυ,
ἣ κάλλιστα φέρει χώρα δύο τῶν συναπασῶν,
κόσμον μὲν μακάρεσσι λίθον, θνητοῖς δὲ πλακοῦντας.

Ὅτι δὲ καὶ οἱ Σάμιοι διαφέροντές εἰσι πλακοῦντες, Σώπατρος ὁ φλυακογράφος φησὶν ἐν Βακχίδος μνηστῆρσι·

Πλακουντοποιὸν ὠνομασμένην Σάμον.

52. *Ἐγχύτων δὲ πλακούντων μνημονεύει Μένανδρος μὲν, ἐν Ψευδηρακλεῖ·*

Οὐκ ἔστι κανδύλους ποιεῖν οὐδ' οἷα σὺ
εἴωθας εἰς ταὐτὸν καρυκεύειν, μέλι,
σεμίδαλιν, ᾠά· πάντα γὰρ τἀναντία
νῦν ἐστιν· ὁ μάγειρος γὰρ ἐγχύτους ποιεῖ
πλακοῦντας ὀπτοὺς, χόνδρον ἕψει καὶ φέρει
μετὰ τὸ τάριχος, εἶτα θρῖον καὶ βότρυς·
ἡ δημιουργὸς δ' ἀντιπαρατεταγμένη
κρεάδι' ὀπτᾷ καὶ κίχλας.

Εὐάγγελος δ' ἐν Ἀνακαλυπτομένῃ·

Τέτταρας τραπέζας τῶν γυναικῶν εἶπά σοι,
ἓξ δὲ τῶν ἀνδρῶν· τὸ δεῖπνον δ' ἐντελὲς καὶ μηδενὶ
ἐλλιπές. Λαμπροὺς γενέσθαι βουλόμεσθα τοὺς γάμους.
B. Οὐ παρ' ἑτέρου δεῖ πυθέσθαι· πάντα δ' αὐτόπτης ἐρῶ.
Τῶν μὲν ἐλαῶν ἄφελε πάνθ' ὅσ' ἂν βούλῃ γένη·
εἰς δὲ τὰ κρέα μόσχον ἔλαβες, δέλφακας, χοίρους, λαγώς·
A. Ὡς ἀλαζὼν ὁ κατάρατος. B. Θρῖα, τυρὸν, ἐγχύτους.
A. Παῖ Δρόμων. B. Κάνδυλον, ᾠά τ', ἀμύλιον.
Τὸ πέρας, ὕψος τῆς τραπέζης πήχεων ἐστιν τριῶν,
ὥστε τὸν δειπνοῦντ' ἐπαίρειν, ἄν τι βούληται λαβεῖν.

Ἄμης, πλακοῦντος γένος. Ἀντιφάνης· „Ἄμητες, ἄμυλοι.“

Μένανδρος ἐν Ὑποβολιμαίῳ·

Τὸν ἄμητα, Χαίριππ', οὐκ ἐᾷς πέττειν τινά.

Ἴωνες δὲ, ὥς φησι Σειληνὸς ἐν ταῖς Γλώσσαις, ἄμην αὐτὸν καλοῦσι, καὶ τοὺς μικροὺς ἀμητίσκους. Τηλεκλείδης·

„Αὐτόμαται δὲ κίχλαι μετ' ἀμητίσκων εἰς
τὸν φάρυγ' εἰσεπέτοντο.“

53. *Διακόνιον.* Φερεκράτης·

(645) Ὑπὸ τῆς ἀπληστίας
διακόνιον ἔπησθεν, ἀμφιφῶντ᾽ ἔχων.

Ἀμφιφῶν, πλακοῦς Ἀρτέμιδι ἀνακείμενος, ἔχει δ᾽ ἐν κύκλῳ καόμενα δᾴδια. Φιλήμων ἐν Πτωχῇ, ἢ Ῥοδίᾳ·

Ἄρτεμι, φίλη δέσποινα, τοῦτόν σοι φέρω,
ὦ πότνι᾽, ἀμφιφῶντα καὶ σπονδήσιμα.

Μνημονεύει δ᾽ αὐτοῦ καὶ Δίφιλος ἐν Ἑκάτῃ. Φιλόχορος δὲ ἀμφιφῶντα αὐτὸν κληθῆναι, καὶ εἰς τὰ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὰ φέρεσθαι, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰς τριόδους, ἐπεὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐπικαταλαμβάνεται ἡ σελήνη ἐπὶ ταῖς δυσμαῖς ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀμφιφῶς γίνεται.

Βασυνίας. Σῆμος ἐν δευτέρῳ Δηλιάδος „Ἐν τῇ τῆς Ἑκάτης (φησὶ) νήσῳ τῇ Ἴριδι θύουσι Δήλιοι τοὺς βασυνίας καλουμένους. Ἔστι δὲ ἑφθὸν πύρινον σταῖς σὺν μέλιτι, καὶ τὰ καλούμενα κόκκωρα, ἰσχὰς καὶ κάρυα τρία.“

Στρεπτοὶ καὶ *νεήλατα.* Τούτων μνημονεύει Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ ὑπὲρ Κτησιφῶντος περὶ τοῦ στεφάνου.

Ἐπιχύτων Νικοφῶν ἐν Χειρογάστορσιν·

Ἐγὼ μὲν ἄρτους, μᾶζαν, ἀθάρην, ἄλφιτα,
κόλλικας, ὀβελίαν, μελιτοῦτταν, ἐπιχύτους,
πτισάνην, πλακοῦντας, δενδαλίδας, ταγηνίας.

Πάμφιλος δὲ τὸν *ἀττανίτην* καλούμενον ἐπίχυτόν φησι καλεῖσθαι. Τοῦ δὲ ἀττανίτου Ἱππῶναξ ἐν τούτοις μ[νη]μονεύει·

Οὐκ ἀτταγᾶς τε καὶ λαγὼς καταβρύκων,
οὐ τηγανίτας σησάμοισι φαρμάσσων,
οὐδ᾽ ἀττανίτας κηρίοισιν ἐμβάπτων.

Κρήϊον, πλακοῦς ἄρτος, ὃν Ἀργεῖοι παρὰ τῆς νύμφης πρὸς τὸν νυμφίον φέρουσιν. Ὀπτᾶται δ' ἐν ἄνθραξι, καὶ καλοῦνται ἐπ' αὐτὸν οἱ φίλοι, παρατίθεται δὲ μετὰ μέλιτος· ὥς φησι Φιλητᾶς ἐν Ἀτάκτοις.

Γλυκίνας· ὁ διὰ γλυκέος καὶ ἐλαίου πλακοῦς παρὰ Κρησὶν, ὥς φησι Σέλευκος ἐν Γλώσσαις.

Ἐμπέπτας. Ὁ αὐτός φησι, πύρινος ἄρτος κοῖλος καὶ σύμμετρος, ὅμοιος ταῖς λεγομέναις κρηπῖσιν, εἰς ἃς ἐντίθεται τὰ διὰ τοῦ τυροῦ σκευαζόμενα πλακούντια.

54. *Ἐγκρίδες*. Πεμμάτιον ἑψόμενον ἐν ἐλαίῳ καὶ μετὰ τοῦτο μελιτούμενον. Μνημονεύει αὐτῶν Στησίχορος διὰ τούτων·

Χόνδρον τε καὶ ἐγκρίδας,
ἄλλα τε πέμματα, καὶ μέλι χλωρόν.

Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Ἐπίχαρμος καὶ ἐν τοῖς Χειρογάστορσι Νικοφῶν. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Δαναΐσι καὶ ποιητήν φησιν αὐτῶν εἶναι, ἐν τούτοις· „Μήθ' ἅρμα μ' εἶναι ἐγκριδοπώλην.“ Φερεκράτης δ' ἐν Κραπατάλοις·

Ταῦτ' ἔχων ἐν ταῖς ὁδοῖς ἁρπαζέτω τὰς ἐγκρίδας.

Ἐπικύκλιος, πλακοῦς τις, παρὰ Συρακοσίοις οὕτω καλούμενος. Καὶ μέμνηται αὐτοῦ Ἐπίχαρμος ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ.

Γοῦρος, ὅτι πλακοῦντος εἶδος, ὁ Σόλων ἐν τοῖς ἰάμβοις φησί·

Πίνουσι καὶ τρώγουσιν οἱ μὲν ἴτρια,
οἱ δ' ἄρτον αὐτῶν, οἱ δὲ συμμεμιγμένους
ἐν γούρους φακοῖσι. Κεῖθι δ' οὔτε πεμμάτων
τὸν ἄπεστιν οὐδέν· ἅσσ' ἂν ἀνθρώποισι γῆ
φέρῃ μέλαινα, πάντα δ' ἀφθόνως πάρα.

(646) *Κριβάνας*· πλακοῦντάς τινας ὀνομαστικῶς

Ἀπολλόδωρος παρ' Ἀλκμᾶνι. Ὁμοίως καὶ Σωσίβιος ἐν τρίτῳ περὶ Ἀλκμᾶνος, τῷ σχήματι μαστοειδεῖς εἶναι φάσκων αὐτούς, χρῆσθαι δ' αὐτοῖς Λάκωνας πρὸς τὰς τῶν γυναικῶν ἑστιάσεις· περιφέρειν τε αὐτούς, ὅταν μέλλωσιν ᾄδειν τὸ παρεσκευασμένον ἐγκώμιον τῆς παρθένου αἱ ἐν τῷ χορῷ ἀκόλουθοι.

Κριμνίτης, πλακοῦς ποιός, διὰ κρίμνων γινόμενος, ὡς Ἰατροκλῆς ἐν τῷ περὶ πλακούντων ἀναγράφει.

55. Σταιτίτας, πλακοῦς ποιός, ἐκ σταιτὸς καὶ μέλιτος. Μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ. Σταὶς δ' ἐστὶν ὑγρὸν εἰς τήγανον ἐπιχεόμενον, μέλιτος ἐπιβαλλομένου καὶ σησάμης καὶ τυροῦ, ὡς Ἰατροκλῆς φησίν.

Χαρίσιος. Τούτου μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν·

Ἐγὼ δ' ἰὼν
πέμψω πλακοῦντ' εἰς ἑσπέραν χαρίσιον.

Εὔβουλος δ' ἐν Ἀγκυλίωνι, ὡς περὶ ἄρτου αὐτοῦ ὄντος, οὑτωσὶ λέγει·

Ἐξεπήδησ' ἀρτίως πέττουσα τὸν χαρίσιον.

Ἐπίδαιτρον, πλακουντῶδες μάζιον ἐπὶ τῷ δείπνῳ ἐσθιόμενον, ὥς φησι Φιλήμων ἐν τῷ περὶ Ἀττικῶν ὀνομάτων.

Νάνος, ἄρτος πλακουντώδης, διὰ τυροῦ καὶ ἐλαίου σκευαζόμενος.

Ψωθία, τὰ ψαθύρια. Φερεκράτης Κραπατάλοις·

Λήψει δ' ἐν Ἅιδου κραπάταλον τριωβόλου,
καὶ ψωθία.

Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Ἀθηναῖος καὶ Θεόδωρος δ' ἐν Ἀττικαῖς Γλώσσαις τοῦ ἄρτου τὰ ἀποψώμενα ψωθία καλεῖσθαι, ἃ τινὰς ὀνομάζειν ἀτταράγους.

Ἴτριον, πεμμάτιον λεπτὸν, διὰ σησάμου καὶ μέλιτος γινόμενον. Μνημονεύει αὐτοῦ Ἀνακρέων, οὕτως·

Ἠρίστησα μὲν ἰτρίου λεπτὸν ἀποκλάς,
οἴνου δ' ἔπιον κάδον.

Ἀριστοφάνης Ἀχαρνεῦσι·

Πλακοῦντες, σησαμοῦντες, ἴτρια.

Σοφοκλῆς Ἔριδι·

Ἐγὼ δὲ πεινῶσ' αὖ πρὸς ἴτρια βλέπω.

Ἀμόραι. Τὰ μελιτώματα Φιλητᾶς ἐν Ἀτάκτοις ἀμόρας φησὶ καλεῖσθαι. Μελιτώματα δ' ἐστὶ πεπεμμένα.

Ταγηνίτης, πλακοῦς ἐν ἐλαίῳ τετηγανισμένος. Μνημονεύει Μάγνης, ἢ ὁ ποιήσας τὰς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένας κωμῳδίας, ἐν Διονύσῳ δευτέρῳ·

Ταγηνίας ἤδη τεθέασαι χλιαροὺς
σίζοντας, ὅταν αὐτοῖσιν ἐπιχέῃς μέλι;

καὶ Κρατῖνος ἐν Νόμοις·

Καὶ δρόσον βάλλων ἕωθεν χλιαρὸς ταγηνίας.

Ἔλαφος, πλακοῦς, ὁ τοῖς Ἐλαφηβολίοις ἀναπλασσόμενος διὰ σταιτὸς καὶ μέλιτος καὶ σησάμου.

Ναστὸς, πλακοῦντος εἶδος, ἔχων ἔνδον καρυκείας.

56. *Χόρια*, βρώματα, διὰ μέλιτος καὶ γάλακτος γινόμενα.

Ἀμορβίτης, πλακοῦντος εἶδος παρὰ Σικελοῖς. Οἱ δὲ παισὰ, πλακούντια παρὰ Κώοις, ὥς φησιν Ἰατροκλῆς.

Σησαμίδες, ἐκ μέλιτος καὶ σησάμων πεφρυγμένων καὶ ἐλαίου, σφαιροειδῆ πέμματα. Εὔπολις Κόλαξιν·

Ὃς χαρίτων μὲν ὄζει,
καλλαβίδας δὲ βαίνει,
σησαμίδας δὲ χέζει,
μῆλα δὲ χρέμπτεται.

Ἀντιφάνης Δευκαλίωνι·

Σησαμίδας, ἢ μελίπηκτα, ἢ τοιοῦτό τι.

Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Ἔφιππος ἐν Κύδωνι· πρόκειται τὸ μαρτύριον.

(647) *Μυλλοί. Ἡρακλείδης ὁ Συρακόσιος ἐν τῷ περὶ θεσμῶν ἐν Συρακούσαις φησὶ τοῖς παντελείοις τῶν Θεσμοφορίων ἐκ σησάμου καὶ μέλιτος κατασκευάζεσθαι ἐφήβαια γυναικεῖα, ἃ καλεῖσθαι κατὰ πᾶσαν Σικελίαν μυλλούς, καὶ περιφέρεσθαι ταῖς θεαῖς.*

Ἐχῖνος. Λυγκεύς, ὁ Σάμιος, ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ, ἐκ παραλλήλου τιθεὶς τὰ κατὰ τὴν Ἀττικὴν ἐξαιρέτως γινόμενα τοῖς ἐν τῇ Ῥόδῳ, γράφει οὕτως· „Τῇ δὲ περὶ τὸν ἄμητα δόξῃ τὸν καινὸν ἀνταγωνιστὴν ἐπὶ τῆς δευτέρας εἰσάγουσα τραπέζης ἐχῖνον. Ὑπὲρ οὗ νῦν μὲν ἐπὶ κεφαλαίου· παραγινομένου δὲ σοῦ, καὶ συντεθέντος κατὰ τοὺς ἐν Ῥόδῳ νόμους ἀναμασησάμενος πειράσομαι πλείω περιθεῖναι λόγον."

Κατυλίσκοι. Ἡρακλέων ὁ Ἐφέσιος πλακοῦντάς τινάς φησιν οὕτω καλεῖσθαι, τοὺς ἐκ τρίτου μέρους τῆς χοίνικος γινομένους.

Χοιρίναι. Τούτων μνημονεύει Ἰατροκλῆς ἐν τῷ περὶ πλακούντων καὶ τοῦ πυραμοῦντος καλουμένου, διαφέρειν λέγων τῆς πυραμίδος καλουμένης. Γίνεσθαι γὰρ ταύτην ἐκ πυρῶν πεφωσμένων καὶ μέλιτι δεδευμένων. Αὗται δὲ ἆθλα τίθενται ταῖς παννυχίσι τῷ διαγρυπνήσαντι.

57. *Χρύσιππος δ' ὁ Τυανεὺς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρτοκοπικῷ εἴδη πλακούντων καὶ γένη τάδε ἀναγράφει· „Τερεντῖνον, Κρασσιανὸν, Τουτιανὸν, Σαβελλικὸν, κλοῦστρον, Ἰουλιανὸν, Ἀπικιανὸν, Κανωπικὰ, πελούκιδον,*

Καππαδοκικὸν, ἡδύβια, μαρυπτὸν, πλίκιον, γουττᾶτον, Μοντιανόν. Τοῦτον, φησὶ, μάξεις ἐξ οἴνου σκληρόν· εἰ δέ σοι τυρίον παρέσται, ἥμισυ μάξεις ἐξ οἴνου καὶ ἥμισυ ἐκ τυροῦ· ἡδονικώτερον γὰρ γίνεται. Κλοῦστρον κυριανὸν, κλοῦστρον τουττᾶτον, κλοῦστρον Ταβωνιανόν. Μουστάκια ἐξ οἰνομέλιτος, μουστάκια σησαμᾶτα, κλοῦστρον πούριον, γωσγλωάνιον, Παυλιανόν. Ἐκ τυροῦ δὲ, φησὶ, γίνεται πλακούντηρα τάδε· ἔγχυτος, σκριβλίτης, σουβίτυλλος. Γίνεται δὲ καὶ ἐξ ἄλικος σουβίτυλλος. Σπῖρα· καὶ οὗτος ἐκ τυροῦ γίνεται. Λούκουντλοι, ἀργυροτρύφημα, λίβος, κίρκος, αἰξάφας, κλουστροπλακοῦς. Γίνεται δὲ, φησὶ, καὶ ὀρυζίτης πλακοῦς. Ὁ δὲ φθοῖς οὕτω γίγνεται· τυρὸν ἐκπιέσας τρῖβε, καὶ ἐμβαλὼν ἐς κόσκινον χάλκεον διήθει, εἶτ' ἐπίβαλε μέλι καὶ σιλίγνεως ἡμίναν καὶ συμμάλαξον εἰς ἕν. Κάτιλλος δὲ ὀρνᾶτος ὁ λεγόμενος παρὰ Ῥωμαίοις οὕτω γίνεται· θρίδακας πλύνας ξέσον, καὶ ἐμβαλὼν οἶνον εἰς θυείαν τρῖβε τὰς θρίδακας, εἶτα τὸν χυλὸν ἐκπιέσας σιλίγνιον συμφύρασον αὐτῷ, καὶ συμπεσεῖν ἐάσας μετ' ὀλίγον τρῖψον εὐτόνως, προσβαλὼν ὀλίγον στέατος χοιρείου καὶ πέπερι, καὶ πάλιν τρίψας ἕλκυσον λάγανον, καὶ λειάνας ἐκτεμὼν κατάτεμνε, καὶ ἕψε εἰς ἔλαιον θερμότατον, εἰς ἠθμὸν βαλὼν τὰ κατακεκομμένα. Ἄλλα πλακούντων γένη· ὀστρακίτης, ἀτταῖται, ἄμυλον, τυροκόσκινον. Τυρὸν ἐκπιέσας, καλῶς θὲς εἰς ἄγγος, εἶτ' ἄνω κόσκινον χαλκοῦν ἐπιθεὶς, δίαγε τὸν τυρόν. Ὅταν δὲ μέλλῃς προσφέρειν, βάλε μέλιτος αὔταρκες ἐπάνω. Ὑποτυρίδες δὲ οὕτω γίνονται· εἰς γάλα βαλὼν μέλι ἐκπίεσον καὶ βάλε εἰς σκεῦος καὶ ἔα παγῆναι. Ἐὰν δέ σοι παρῇ κοσκίνια μικρὰ, ἐπίβαλε εἰς αὐτὰ τὸ σκεῦος, καὶ ἔα ἐκρεῖν τὸν ὀρόν. Καὶ ὅταν σοὶ δόξῃ πεπηγέναι,

ἄρας τὸ σκεῦος μετάβαλε εἰς ἀργύρωμα, καὶ ἔσται ἡ ὄψις ἄνωθεν. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ κοσκίνια, φλαβιλλίοις καινοῖς χρῶ, ἐν οἷς τὸ πῦρ ῥιπίζεται· τὴν γὰρ αὐτὴν ποιεῖ χρείαν. Κοπτοπλακοῦς. Ἐν Κρήτῃ δὲ, φησὶ, πλακούντηρον ποιοῦσιν, ὅπερ ὀνομάζουσι γάστριν. Γίνεται δὲ οὕτως· κάρυα Θάσια καὶ Ποντικὰ καὶ ἀμύγδαλα, ἔτι δὲ μήκωνα, ὃν φρύξας θεράπευσον καλῶς, καὶ εἰς θυΐαν καθαρὰν (648) τρῖψον ἐπιμελῶς· συμμίξας τε τὴν ὀπώραν μάξον μέλιτι ἡψημένῳ, προσβαλὼν πέπερι πλέον καὶ μάλαξον· γίνεται δὲ μέλαν διὰ τὴν μήκωνα. Διαπλατύνας ποίησον τετράγωνον. Εἶτα σήσαμον λευκὸν τρίψας μάλαξον μέλιτι ἡψημένῳ, καὶ ἕλκυσον λαγάνια δύο, καὶ ἓν θὲς ὑποκάτω, καὶ τὸ ἄλλο ἐπάνω, ἵνα τὸ μέλαν εἰς μέσον γένηται, εὖ ῥύθμισόν τε αὐτό.“ Ταῦτα καὶ ὁ σοφὸς πεμματολόγος Χρύσιππος.

58. Ἁρποκρατίων δὲ ὁ Μενδήσιος ἐν τῷ περὶ πλακούντων τὴν παρὰ Ἀλεξανδρεῦσι καλουμένην παγκαρπίαν καλεῖ. Ἴτρια δ᾽ ἐστὶ ταῦτα συντεθρυμμένα μετὰ μέλιτος ἑψόμενα· καὶ μετὰ τὴν ἕψησιν σφαιρηδὸν συντεθέντα περιδεῖται βύβλῳ λεπτῇ ἕνεκα τοῦ συμμένειν. Πόλτου δὲ μνημονεύει Ἀλκμὰν οὕτως·

Ἤδη παρέξει πυάνιόν τε πόλτον
χῖδρον τε λευκὸν κηρίναν τ᾽ ὀπώραν.

Ἐστὶ δὲ τὸ πυάνιον, ὥς φησι Σωσίβιος, πανσπερμία ἐν γλυκεῖ ἡψημένη· χίδρον δὲ οἱ ἑφθοὶ πυροί. Κηρίναν δὲ ὀπώραν λέγει τὸ μέλι. Καὶ Ἐπίχαρμος δὲ οὕτως λέγει ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ· „Πόλτον ἕψειν ὄρθριον.“ Καὶ τῶν καλουμένων δὲ μελικηρίδων μνημονεύει Φερεκράτης ἐν Αὐτομόλοις οὕτως·

Ὥσπερ τῶν αἰγιδίων ὄζειν ἐκ τοῦ στόματος μελικήρας.

59. *Λεχθέντων καὶ τούτων, ὁ σοφὸς Οὐλπιανὸς ἔφη, Πόθεν ὑμῖν, ὦ πολυμαθέστατοι γραμματικοὶ, καὶ ἐκ ποίας βιβλιοθήκης ἀνεφάνησαν οἱ σεμνότατοι οὗτοι συγγραφεῖς, Χρύσιππος καὶ Ἁρποκρατίων, διαβάλλοντες καλῶν ὀνόματα φιλοσόφων τῇ ὁμωνυμίᾳ; τίς δὲ καὶ ἡμίναν Ἑλλήνων ὠνόμασεν; ἢ τίς ἀμύλου μνημονεύει; Ἀπαντήσαντος δὲ αὐτῷ τοῦ Λαρησίου, καὶ εἰπόντος, Τὴν μὲν ἡμίναν οἱ τὰ εἰς Ἐπίχαρμον ἀναφερόμενα ποιήματα πεποιηκότες οἴδασι, κἂν τῷ Χείρωνι ἐπιγραφομένῳ οὕτω λέγεται·*

Καὶ πιεῖν ὕδωρ διπλάσιον χλιαρὸν, ἡμίνας δύο.

Τὰ δὲ ψευδεπιχάρμεια ταῦτα ὅτι πεποιήκασιν ἄνδρες ἔνδοξοι, Χρυσόγονός τε ὁ αὐλητὴς, ὥς φησιν Ἀριστόξενος ἐν ὀγδόῳ πολιτικῶν νόμων, τὴν Πολιτείαν ἐπιγραφομένην· Φιλόχορος δ᾽ ἐν τοῖς περὶ μαντικῆς, Ἀξιόπιστον, τὸν εἴτε Λοκρὸν γένος ἢ Σικυώνιον, τὸν Κανόνα καὶ τὰς Γνώμας πεποιηκέναι φησίν. Ὁμοίως δὲ ἱστορεῖ καὶ Ἀπολλόδωρος. Τοῦ δὲ ἀμύλου μνημονεύει Τηλεκλείδης ἐν Στεῤῥοῖς, οὑτωσὶ λέγων·

Φιλῶ πλακοῦντα θερμὸν, ἀχράδας οὐ φιλῶ,
χαίρω λαγῴοις ἐπ᾽ ἀμύλῳ καθημένοις.

60. *Τούτων ἀκούσας ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ καὶ κοπτήν τινα καλεῖτε, (ὁρῶ δὲ ἑκάστῳ κειμένην ἐπὶ τῆς τραπέζης,) λέγετε ἡμῖν, ὦ λίχνοι, τίς τοῦ ὀνόματος τούτου τῶν ἐνδόξων μνημονεύει. Καὶ ὁ Δημόκριτος ἔφη, Τὸ μὲν θαλάσσιον πράσον κόπτην φησὶ καλεῖσθαι Διονύσιος ὁ Ἰτυκαῖος ἐν ἑβδόμῳ Γεωργικῶν. Τοῦ δὲ ἡμῖν παρακειμένου μελιπήκτου μέμνηται Κλέαρχος ὁ Σολεὺς ἐν τῷ περὶ γρίφων, οὑτωσὶ λέγων· „Σκεύη κελεύοντα λέγειν ὅμοια εἰπεῖν·“*

Τρίπους, χύτρα, λυχνεῖον, ἀκταία, βάθρον,
σπόγγος, λέβης, σκαφεῖον, ὅλμος, λήκυθος,
σπυρὶς, μάχαιρα, τρυβλίον, κρατὴρ, ῥαφίς.

Καὶ πάλιν ὄψων, οὕτως·

Ἔτνος, φακῆ, τάριχος, ἰχθὺς, γογγυλὶς,
(649) σκόροδον, κρέας, θύννειον, ἅλμη, κρόμμυον,
σκόλυμος, ἐλαία, κάππαρις, βολβὸς, μύκης.

Ἐπί τε τῶν τραγημάτων ὁμοίως·

Ἄμης, πλακοῦς, ἔντιλτος, ἴτριον, ῥόα,
ᾠὸν, ἐρέβινθος, σησάμη, κοπτὴ, βότρυς,
ἰσχὰς, ἄπιος, πέρσεια, μῆλ', ἀμύγδαλα.

Ταῦτα μὲν ὁ Κλέαρχος. Ὁ δὲ φλυακογράφος Σώπατρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πύλαι δράματί φησι·

Τίς δ' ἀναρίθμου μήκωνος εὗρε κοπτὰς,
ἢ κνηκοπύρους ἡδονὰς τραγημάτων ἔμιξεν;

Ἀπέχεις, ὦ καλέ μου λογιστὰ Οὐλπιανὲ, τὴν κοπτήν· ἧς συμβουλεύω σοι ἀπεσθίειν. Καὶ ὃς, οὐδὲν μελλήσας, ἀνελόμενος ἤσθιε. Γελασάντων δὲ πάντων, ἔφη ὁ Δημόκριτος, Ἀλλ' οὐκ ἐσθίειν σε προσέταξα, καλὲ ὀνοματοθήρα, ἀλλὰ μὴ ἐσθίειν. Τὸ γὰρ ἀπεσθίειν οὕτως εἴρηκεν ἐν Φινεῖ ὁ κωμῳδιοποιὸς Θεόπομπος·

Παῦσαι κυβεύων, μειράκιον, καὶ τοῖς βλίτοις
διαχρῶ το λοιπόν. Κοιλίαν σκληρὰν ἔχεις·
τὰ πετραῖα τῶν ἰχθυδίων ἀπέσθιε.
ἡ τρὺξ ἄριστόν ἐστιν εἰς εὐβουλίαν.
Ταῦτ' ἢν ποιῇς, ῥάων ἔσει τὴν οὐσίαν.

Χρῶνται δὲ τῷ ἀπεσθίειν καὶ ἀντὶ τοῦ ἀπό τινος ἐσθίειν, ὡς Ἕρμιππος ἐν Στρατιώταις·

Οἴμοι τάλας, δάκνει, δάκνει,
ἀπεσθίει μου τὴν ἀκοήν.

61. Ἐπὶ τούτῳ ἐλεγχθεὶς ὁ Σύρος, καὶ δηχθεὶς σφόδρα, Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, παράκειται ἡμῖν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ψιττάκια καθάπερ ἢν εἴπῃς παρά τινι κεῖται, δώσω σοι οὐ χρυσέους δέκα στατῆρας κατὰ τὸν Ποντικὸν λεσχηνευτὴν, ἀλλὰ τουτὶ τὸ ἔκπωμα. Σιωπήσαντος δὲ τοῦ Δημοκρίτου, Ἀλλ' ἐπεὶ ἀπορεῖς, ἔφη, ἐγώ σε διδάξω. Νίκανδρος μὲν ὁ Κολοφώνιος, ἐν τοῖς Θηριακοῖς μνημονεύων αὐτῶν, φησι·

Φιττάκι' ἀκρεμόνεσσιν ἀμυγδαλέοισιν ὅμοια.

(Γράφεται δὲ καί·

Βιστάκια — — ἀμυγδαλόεντα πέφανται.)

Καὶ Ποσειδώνιος δὲ, ὁ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν γράφει οὕτως· „Φέρει δὲ καὶ τὸ πέρσειον ἡ Ἀραβία καὶ ἡ Συρία, καὶ τὸ καλούμενον βιστάκιον· ὃ δὴ καὶ βοτρυώδη τὸν καρπὸν ἀφίησι, λευκόφλοιον ὄντα καὶ μακρὸν, παρεμφερῆ τοῖς δακρύοις, ἃ δὴ ῥαγῶν τρόπον ἀλλήλοις ἐπιβάλλει· τὰ δ' ἔνδον ἔγχλωρον, καὶ τοῦ κωνίου τῶν στροβίλων ἧττον μὲν εὔχυμον, εὐώδη δὲ μᾶλλον.“ Οἱ δὲ τὰ Γεωργικὰ συγγράψαντες ἀδελφοὶ, ἐν τῷ τρίτῳ γράφουσιν οὕτως· „Καὶ τὴν μελίαν καὶ τὴν τέρμινθον, ἃ δὴ νῦν πιστάκια οἱ Σύροι καλοῦσιν.“ Καὶ οὗτοι μὲν διὰ τοῦ Π πιστάκια ταῦτα ὠνόμασαν, ὁ δὲ Νίκανδρος δασέως φιττάκια· Ποσειδώνιος δὲ βιστάκια.

62. Περιβλέψας οὖν ἐν τούτοις τοὺς παρόντας, καὶ τυχὼν ἐπαίνου, Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν παρακειμένων λελέξεταί μοι, ἵνα με τῆς πολυμαθίας ἀγασθῆτε· ἐρῶ δὲ πρότερον περὶ τῶν παρὰ Ἀλεξανδρεῦσι καλουμένων κοννάρων καὶ παλιούρων. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν Ἀγαθοκλῆς ὁ Κυζικηνὸς, ἐν τρίτῃ τῶν περὶ τῆς πατρίδος λέγων οὕτως· „Κεραυνοῦ δὲ σκήψαντος εἰς τὸν τάφον, ἀνεβλάστησεν ἐκ τοῦ σήματος δενδρίον, ὃ ἐκεῖνο

κόνναρον ἐπονομάζουσιν. Ἔστι δὲ τὸ δενδρίον τῷ μεγέθει μὲν πτελέης καὶ πεύκης οὐδέν τι μεῖον. Ἀκρέμονας δ' ἔχει θαμέας καὶ δολιχοὺς καὶ ἐπ' ὀλίγον ἀκανθώδεας, τὸ δὲ φύλλον τέρεν καὶ χλωρὸν, τῇ φυῇ περιφερές. Καρποφορεῖ (650) δὲ δὶς τοῦ ἔτεος, ἦρός τε καὶ φθινοπώρου. Γλυκὺς δὲ πάνυ ὁ καρπὸς, μέγεθος κατὰ φαυλίην ἐλαίην, καὶ τὴν σάρκα καὶ τὸ ὀστέον ταύτῃ προσείκελον, διαλλάσσον δὲ τῇ τοῦ χυμοῦ ἡδονῇ. Καὶ τρώγεται ἔτι χλωρὸς ὁ καρπός· καὶ ἐπὴν αὐανθῇ, ποιοῦσιν ἐξ αὐτοῦ ἄλευρα, καὶ πατέονται ταῦτα, οὐ μάξαντες, οὐδ' ὕδατι δεύοντες, ἀλλὰ φαύλως ὁκοῖά περ πέφυκεν." Καὶ Εὐριπίδης ἐν Κύκλωπί φησι· „Παλιούρου κλάδῳ." Θεόπομπος δ' ἐν εἰκοστῇ πρώτῃ Φιλιππικῶν μνημονεύει αὐτῶν, καὶ Δίφιλος, ὁ Σίφνιος ἰατρὸς, ἐν τῷ περὶ τῶν προσφερομένων τοῖς ὑγιαίνουσι καὶ τοῖς νοσοῦσι. Τούτων δὲ πρῶτον ἐμνήσθην, ἄνδρες φίλοι, οὐχ ὅτι ἡμῖν παράκειται νῦν, ἀλλ' ὅτι πολλάκις ἐν τῇ καλῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ τῶν δευτέρων τραπεζῶν παρακείμενα ἔλαβον, καὶ ζητηθέντος ἐκεῖ τοῦ ὀνόματος ἐνθάδε τῷ βιβλίῳ ἐντυχὼν ἀνελεξάμην.

63. Ἑξῆς οὖν λέξω περὶ τῶν παρακειμένων ἀπίων· ἐπεὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ ἡ Πελοπόννησος Ἀπία ἐκλήθη, διὰ τὸ ἐπιδαψιλεύειν ἐν αὐτῇ τὸ φυτὸν, φησὶν Ἴστρος ἐν τοῖς Ἀργολικοῖς. Ὅτι δὲ τὰς ἀπίους ἐν ὕδατι εἰσέφερον εἰς τὰ συμπόσια, Ἄλεξις ἐν Βρεττίᾳ παρίστησι, διὰ τούτων·

Εἶδές ποτε
πεινῶσιν ἀνθρώποις ἀπίους παρακειμένας
ἐν ὕδατι πολλῷ; Β. Πολλάκις δήπου. Τί οὖν;
Α. Οὐκοῦν ἕκαστος ἐκλεγόμενος λαμβάνει
τῶν ἐπινεουσῶν τὴν πεπαιτάτην ἀεί;
Β. Δηλονότι.

Αἱ δ᾽ ἁμαμηλίδες οὐκ εἰσὶν ἄπιοι, ὥς τινες οἴονται, ἀλλ᾽ ἕτερόν τι καὶ ἥδιον καὶ ἀπύρηνον. Ἀριστομένης ἐν Διονύσῳ φησίν·

Ὁ Χῖος οὐκ οἶσθ᾽ ὡς ἁμαμηλίδας ποιεῖ;

Ὅτι δ᾽ ἐστὶν ἕτερον τῆς ἀπίου, καὶ ἥδιον, Αἰσχυλίδης παρίστησιν ἐν τρίτῳ Γεωργικῶν. Περὶ Κέω γοῦν τῆς νήσου λέγων, γράφει οὕτως· „Ἀπίους ἡ νῆσος φέρει κρατίστας, κατὰ τὰς ἐν Ἰωνίᾳ καλουμένας ἁμαμηλίδας· εἰσὶ γὰρ ἀπύρηνοί τε καὶ ἡδεῖαι καὶ γλυκεῖαι.“ Ἀέθλιος δ᾽ ἐν πέμπτῳ Ὥρων Σαμίων, εἰ γνήσια τὰ συγγράμματα, ὁμομηλίδας αὐτὰς καλεῖ. Πάμφιλος δ᾽ ἐν τοῖς περὶ γλωσσῶν καὶ ὀνομάτων „Ἐπιμηλὶς (φησὶν) ἀπίου γένος.“ Ἀντιφῶν δ᾽ ἐν τῷ περὶ γεωργικῶν φωκίδας φησὶν εἶδος ἀπίων εἶναι.

64. * * * ῥοῶν δὲ σκληροκόκκων. Τῶν γὰρ ἀπυρήνων Ἀριστοφάνης ἐν Γεωργοῖς μνημονεύει. Καὶ ἐν Ἀναγύρῳ· „Πλὴν ἀλεύρου καὶ ῥόας.“ Καὶ ἐν Γηρυτάδῃ. Ἕρμιππος δ᾽ ἐν Κέρκωψί φησιν·

Ἤδη τεθέασαι κόκκον ἐν χιόνι ῥόας;

Ῥοΐδιον μέντοι, ὡς βοΐδιον, τὸ ὑποκοριστικόν. Ἀντιφάνης ἐν Βοιωτίᾳ·

Ἐνεγκεῖν ἐξ ἀγροῦ μοι τῶν ῥοῶν
τῶν σκληροκόκκων.

Ἐπίλυκος Κωραλίσκῳ· „Μῆλα καὶ ῥόας λέγεις.“ Ἄλεξις Μνηστῆρσι·

Ῥόαν γὰρ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν

Σίδας δὲ ὅτι τὰς ῥοιὰς καλοῦσι Βοιωτοί, Ἀγαθαρχίδης ἐν τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τῶν Εὐρωπιακῶν οὕτως γράφει· „Ἀμφισβητούντων Ἀθηναίων πρὸς Βοιωτοὺς περὶ τῆς χώρας, ἣν καλοῦσι Σίδας, Ἐπαμινώνδας δικαιολογούμενος, ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἀριστερᾶς μεταλαβὼν κεκρυμμένην ῥόαν,

καὶ δείξας, ἤρετο αὐτούς, τί καλοῦσι τοῦτο. Τῶν δ᾽ εἰ-
(651) πόντων ῥόαν, ἀλλ᾽ ἡμεῖς, εἶπε, σίδαν. Ὁ δὲ τόπος τοῦτ᾽ ἔχει τὸ φυτὸν ἐν αὑτῷ πλεῖστον, ἀφ᾽ οὗ τὴν ἐξ ἀρχῆς εἴληφε προσηγορίαν, καὶ ἐνίκησε.“ Μένανδρος δ᾽ ἐν Ἑαυτὸν τιμωρουμένῳ ῥοίδια αὐτὰς ὠνόμασε διὰ τούτων·

Μετ᾽ ἄριστον γὰρ ὡς ἀμυγδάλας ἐγὼ
παρέθηκα καὶ τῶν ῥοιδίων ἐτρώγομεν.

Λέγεται δέ τι καὶ φυτὸν σίδη ὅμοιον ῥοιᾷ, γινόμενον ἐν τῇ περὶ Ὀρχομενὸν λίμνῃ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι, οὗ τὰ μὲν φύλλα τὰ πρόβατα ἐσθίει, τὸν δὲ βλαστὸν αἱ ὗες, ὡς ἱστορεῖ Θεόφραστος ἐν τετάρτῳ περὶ φυτῶν, γίνεσθαι λέγων κἀν τῷ Νείλῳ ὁμώνυμόν τι αὐτῇ ἄνευ ῥιζῶν.

65. **Φοίνικες.** Ξενοφῶν μὲν ἐν δευτέρῳ Ἀναβάσεώς φησιν· „Ἐν δὲ σῖτος πολὺς, καὶ οἶνος φοινίκων, καὶ ὄψον καὶ ἑψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. Αὗται δὲ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων, οἵας μὲν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἔστιν ἰδεῖν, τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο· αἱ δὲ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσιοι τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος, ἡ δὲ ὄψις ἠλέκτρου οὐδὲν διέφερε· τὰς δέ τινας ξηραίνοντες τραγήματα παρετίθεντο. Καὶ ἦν παρὰ πότον ἡδὺ μὲν, κεφαλαλγὲς δέ.“ Ἡρόδοτος δ᾽ ἐν τῇ πρώτῃ, περὶ Βαβυλῶνος λέγων, φησίν· „Εἰσὶ δὲ αὐτόθι φοίνικες πεφυκότες ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον, οἱ πλεῦνες αὐτῶν καρποφόροι· ἐκ τῶν καὶ σιτία καὶ οἶνον καὶ μέλι ποιέονται· τοὺς συκέων τρόπον θεραπεύουσι. Τῶν γὰρ φοινίκων οὓς ἔρσενας καλέουσι, τούτου τὸν καρπὸν περιδέουσι τῇσι βαλανηφόροισι τῶν φοινίκων, ἵνα τε πεπαίνῃ σφιν ὁ ψὴν τὴν βάλανον ἐνδύνων, καὶ μὴ ἀποῤῥέῃ ὁ καρπὸς τοῦ φοίνικος. Ψῆνας γὰρ δὴ φορέουσιν ἐν τῷ καρπῷ οἱ ἔρσενες, καθάπερ οἱ ὄλονθοι.“ Τὰ παραπλήσια τοῖς περὶ τὸν Ἡρόδοτον ἱστο-

ρεῖ περὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ καλουμένου λωτοῦ αὐτόπτης γενόμενος ὁ Μεγαλοπολίτης Πολύβιος, ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν λέγων οὕτως· „Ἔστι δὲ τὸ δένδρον ὁ λωτὸς οὐ μέγα, τραχὺ δὲ καὶ ἀκανθῶδες, ἔχει δὲ φύλλον χλωρὸν, παραπλήσιον τῇ ῥάμνῳ, μικρὸν βαθύτερον καὶ πλατύτερον. Ὁ δὲ καρπὸς τὰς μὲν ἀρχὰς ὅμοιός ἐστι καὶ τῇ χρόᾳ καὶ τῷ μεγέθει ταῖς λευκαῖς μυρτίσι ταῖς τετελειωμέναις· αὐξανόμενος δὲ τῷ μὲν χρώματι γίνεται φοινικοῦς, τῷ δὲ μεγέθει ταῖς γογγύλαις ἐλαίαις παραπλήσιος, πυρῆνα δὲ ἔχει τελέως μικρόν. Ἐπὰν δὲ πεπανθῇ, συνάγουσι· καὶ τὸν μὲν τοῖς οἰκέταις μετὰ χόνδρου κόψαντες, σάττουσιν εἰς ἀγγεῖα· τὸν δὲ τοῖς ἐλευθέροις, ἐξελόντες τὸν πυρῆνα, συντιθέασιν ὡσαύτως, καὶ σιτεύονται τοῦτον. Ἔστι δὲ τὸ βρῶμα παραπλήσιον σύκῳ καὶ φοινικοβαλάνῳ, τῇ δὲ εὐωδίᾳ βέλτιον. Γίνεται δὲ καὶ οἶνος ἐξ αὐτοῦ βρεχομένου καὶ τριβομένου δι᾽ ὕδατος, κατὰ μὲν τὴν γεῦσιν ἡδὺς καὶ ἀπολαυστικὸς, οἰνομέλιτι χρηστῷ παραπλήσιος, ᾧ χρῶνται χωρὶς ὕδατος· οὐ δύναται δὲ πλέον δέκα μένειν ἡμερῶν, διὸ καὶ ποιοῦσι κατὰ βραχὺ πρὸς τὴν χρείαν. Ποιοῦσι δὲ καὶ ὄξος ἐξ αὐτῶν."

66. Μελανιππίδης δ᾽ ὁ Μήλιος ἐν ταῖς Δαναΐσι φοίνικας τὸν καρπὸν οὕτως ὀνομάζει, τὸν λόγον ποιούμενος περὶ αὐτῶν·

„Τῶν γὰρ ἀΐδων
οὐ γὰρ ἀνθρώπων φόρευν μορφὰν ἐνεῖδος·
οὐδὲ τὰν αὐτὰν γυναικείαν ἔχον·
ἀλλ᾽ ἐν ἁρμάτεσσι διφρούχοις ἐγυμνάζοντο ἄνευη λιασδέα
πολλάκι θῆρες φρένα τερπόμεναι,
ἱερόδακρυ

λίβανον εὐώδεις τε φοίνικας κασίαν τε πατεῦσαι τέρενα Συρίας τέρματα."

(652) Καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ φυτῶν οὕτως· „Φοινίκων ἀνόρχων, οὕς τινες εὐνούχους καλοῦσιν, οἱ δὲ ἀπυρήνους." Φοίνικα δὲ τὸν καρπὸν καὶ Ἑλλάνικος κέκληκεν ἐν τῇ εἰς Ἄμμωνος Ἀναβάσει, εἰ γνήσιον τὸ σύγγραμμα, καὶ Φόρμος ὁ κωμικὸς ἐν Ἀταλάνταις. Περὶ δὲ τῶν νικολάων καλουμένων φοινίκων τοσοῦτον ὑμῖν εἰπεῖν ἔχω, τῶν ἀπὸ τῆς Συρίας καταγομένων, ὅτι ταύτης τῆς προσηγορίας ἠξιώθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ αὐτοκράτορος σφόδρα χαίροντος τῷ βρώματι, Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἑταίρου ὄντος αὐτῷ, καὶ πέμποντος φοίνικας συνεχῶς. Τῶν ἀπὸ τοῦ περιπάτου δ' ὢν ὁ Νικόλαος, καὶ ἱστορίαν συνέγραψε πολλήν.

67. Ἰσχάδες. Σφόδρα τῶν ἰσχάδων ἐθαυμάζοντο αἱ Ἀττικαί. Δείνων γοῦν ἐν τοῖς Περσικοῖς φησι· „Παρετίθεντο δ' ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς βασιλέως, ὅσα ἡ γῆ βρώματα φέρει, ἧς ἄρχει βασιλεύς, ἀφ' ἑκάστου ὅσον ἀπαρχήν. Ξενικῷ δὲ οὐδενὶ οὔτε βρώματι οὔτε ποτῷ ᾤετο δεῖν ὁ Ξέρξης τοὺς βασιλεῖς χρῆσθαι· ὅθεν καὶ νόμος τις ὕστερον ἐγένετο. Εἰσενέγκαντος γάρ ποτε τῶν εὐνούχων τινὸς ἐν τοῖς λοιποῖς τραγήμασιν ἰσχάδας Ἀττικάς, ἐρωτῆσαι, ποδαπαὶ εἶεν. Ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ἐξ Ἀθηνῶν, τοῖς ἀγορασταῖς ἐκέλευεν ὠνεῖσθαι, ἕως ἂν ἐξουσία γένηται αὐτῷ λαμβάνειν ὅταν ἐθέλῃ, καὶ μὴ ἀγοράζειν. Λέγεται δὲ τὸν εὐνοῦχον ἐπίτηδες τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα αὐτὸν ὑπομνήσῃ τῆς ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατείας." Ἄλεξις δ' ἐν Κυβερνήτῃ φησίν·

Εἰσέβαινον ἰσχάδες,
τὸ παράσημον τῶν Ἀθηνῶν, καὶ θύμου δέσμαι τινές.

Λυγκεὺς δ' ἐν τῇ πρὸς τὸν κωμικὸν Ποσείδιππον ἐπιστολῇ „Ἐν τοῖς τραγικοῖς (φησὶ) πάθεσιν Εὐριπίδην νομίζω Σοφοκλέους οὐδὲν διαφέρειν· ἐν δὲ ταῖς ἰσχάσι τὰς Ἀττικὰς τῶν ἄλλων πολὺ προέχειν.“ Κἀν τῇ πρὸς Διαγόραν δὲ ἐπιστολῇ γράφει οὕτως· „Ἡ δὲ γῆ ταῖς μὲν χελιδονείαις ἰσχάσιν ἀντιπαρατιθεῖσα τὰς Βριγινδαρίδας καλουμένας, τῷ μὲν ὀνόματι βαρβαριζούσας, ταῖς δὲ ἡδοναῖς οὐδὲν ἧττον ἐκείνων ἀττικιζούσας.“ Φοινικίδης δ' ἐν Μισουμένῃ φησί·

Μύρτων λέγουσι καὶ μέλιτος ἐγκώμια,
καὶ τῶν προπυλαίων καὶ τέταρτον ἰσχάδων.
Τούτων ἐγευσάμην, καταπλεύσας εὐθέως,
καὶ τῶν προπυλαίων· κοὐδὲν ἦν τούτων ὅλως
πρὸς ἀτταγῆνα συμβαλεῖν τῶν βρωμάτων.

Ἐν τούτοις τηρητέον καὶ τὴν τοῦ ἀτταγῆνος μνήμην. Φιλήμων δ' ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων Αἰγιλίδας φησὶν εἶναι τὰς καλλίστας ἰσχάδας· Αἴγιλα δ' εἶναι δῆμον τῆς Ἀττικῆς, ἀπὸ Αἰγίλου τινὸς ἥρωος ὠνομασμένον, χελιδονίας τε καλεῖσθαι τὰς ἐρυθρομελαίνας ἰσχάδας. Θεόπομπος δ' Εἰρήνῃ, τὰς Τιθρασίας ἐπαινῶν ἰσχάδας, φησὶν οὕτως·

Μᾶζαι, πλακοῦντες, ἰσχάδες Τιθράσιαι.

Οὕτω δὲ ἦσαν περισπούδαστοι πᾶσιν ἀνθρώποις αἱ ἰσχάδες, (ὄντως γὰρ κατὰ τὸν Ἀριστοφάνην

Οὐδὲν *γὰρ ὄντως γλυκύτερον τῶν ἰσχάδων·)*

ὡς καὶ Ἀμιτροχάτην, τὸν τῶν Ἰνδῶν βασιλέα, γράψαι Ἀντιόχῳ, ἀξιοῦντα (φησὶν Ἡγήσανδρος) πέμψαι αὐτῷ γλυκὺν, καὶ ἰσχάδας, καὶ σοφιστὴν ἀγοράσαντα. Καὶ τὸν (653) *Ἀντίοχον ἀντιγράψαι· „Ἰσχάδας μὲν καὶ γλυκὺν ἀποστελοῦμέν σοι, σοφιστὴν δ' ἐν Ἕλλησιν οὐ νόμιμον*

πωλεῖσθαι.“ Ὅτι δὲ καὶ πεφωσμένας ἰσχάδας ἤσθιον, Φερεκράτης δείκνυσιν ἐν Κοριαννοῖ, λέγων οὕτως·

'Αλλ' ἰσχάδας μοι πρόελε τῶν πεφωσμένων.

Καὶ μετ' ὀλίγα δέ·

Οὐκ ἰσχάδας οἴσεις τῶν μελαινῶν; Μανθάνεις,
'Εν τοῖς Μαριανδυνοῖς ἐκείνοις βαρβάροις
χύτρας καλοῦσι τὰς μελαίνας ἰσχάδας.

Οἶδα δὲ καὶ Πάμφιλον εἰρηκότα προκνίδας γένος ἰσχάδων.

68. Βότρυς δὲ ὅτι μὲν κοινὸν, δῆλον. Σταφυλῆς δὲ μέμνηται, καίτοι δοκοῦντος τοῦ ὀνόματος 'Ασιαγενοῦς εἶναι, Κράτης ἐν δευτέρῳ 'Αττικῆς διαλέκτου, ἐν τοῖς ὕμνοις τοῖς ἀρχαίοις φάσκων ἀντὶ τοῦ βότρυος τὴν σταφυλὴν κεῖσθαι, διὰ τούτων·

Αὐτῇσι σταφυλῇσι μελαίνῃσιν κομόωντες.

Ὅτι δὲ καὶ παρ' Ὁμήρῳ ἐστὶ, παντὶ δῆλον. Πλάτων δ' ἐν ὀγδόῳ Νόμων καὶ βότρυς καὶ σταφυλὰς ὀνομάζει, διὰ τούτων· „Ὅς ἂν ἀγροίκου ὀπώρας γεύσηται, βοτρύων εἴτε καὶ σύκων, πρὶν ἐλθεῖν τὴν ὥραν τὴν τοῦ τρυγᾶν ἀρκτούρῳ σύνδρομον, εἴτ' ἐν τοῖς αὐτοῦ χωρίοις εἴτε, καὶ ἐν ἄλλων, ἱερὰς μὲν πεντήκοντα ὀφειλέτω τῷ Διονύσῳ δραχμὰς, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτοῦ δρέπῃ, ἐὰν δ' ἐκ τῶν γειτόνων, μνᾶν, ἐὰν δὲ ἐξ ἄλλων, δύο μέρη τῆς μνᾶς. Ὅς δ' ἂν τὴν γενναίαν νῦν λεγομένην σταφυλὴν ἢ τὰ γενναῖα σῦκα ἐπονομαζόμενα ὀπωρίζειν βούληται, ἐὰν μὲν ἐκ τῶν οἰκείων λαμβάνῃ, ὅπως ἂν ἐθέλῃ καὶ ὁπόταν βούληται καρπούσθω. 'Εὰν δὲ ἐξ ἄλλων μὴ πείσας, ἑπόμενος τῷ νόμῳ τῷ Μὴ κινεῖν ὅ τι μὴ κατέθετο, ἐκεῖνος ἀεὶ ζημιούσθω.“ Ταῦτα μὲν ὁ θεῖος Πλάτων· ἐγὼ δὲ πάλιν ζητῶ, τίς ἡ γενναία σταφυλὴ, καὶ τίνα τὰ γενναῖα σῦκα. Ὥρα οὖν

ζητεῖν ὑμῖν, ἕως ἐγὼ περὶ τῶν ἑξῆς παρακειμένων διεξέλθω. Καὶ ὁ Μασούριος ἔφη·

Μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον, ἔς τ' ἔννηφι.

Γενναῖα λέγει τὰ εὐγενῆ ὁ φιλόσοφος, ὡς καὶ Ἀρχίλοχος·

Πάρελθε, γενναῖος γὰρ εἶς.

Ἢ τὰ ἐπιγεγεννημένα, οἷον τὰ ἐπεμβεβλημένα. Ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης καὶ ἐπεμβολάδας ἀπίους ὀνομάζει τὰς ἐγκεκεντρισμένας. Δημοσθένης ἐν τῷ ὑπὲρ Κτησιφῶντος· „Σῦκα καὶ βότρυς καὶ ἐλαίας συλλέγων.“ Ξενοφῶν ἐν Οἰκονομικῷ· „Ὑπὸ τοῦ ἡλίου γλυκαίνεσθαι τὰς σταφυλάς.“ Οἴδασι δὲ οἱ πρὸ ἡμῶν καὶ τοὺς ἐν οἴνῳ συντιθεμένους βότρυς. Εὔβουλος γοῦν ἐν Κατακολλωμένῳ φησίν·

Ἀλλὰ παραλαβὼν ἀκράτῳ κροῦε καὶ δίδου πυκνάς,
καὶ βότρυς τρώγειν ἀνάγκαζ' αὐτὸν ἐξ οἴνου συχνούς.

Ὁ δὲ τὸν Χείρωνα πεποιηκὼς τὸν εἰς Φερεκράτην ἀναφερόμενόν φησιν·

Ἀμυγδάλας, καὶ μῆλα, καὶ μιμαίκυλα,
καὶ μύρτα, καὶ σέλινα, κἀξ οἴνου βότρυς,
καὶ μυελόν.

Ὅτι δὲ ἐν ταῖς Ἀθήναις διηνεκεῖς ἦσαν αἱ ὀπῶραι πᾶσαι, μαρτυρεῖ Ἀριστοφάνης ἐν Ὥραις. Τί οὖν παράδοξον ἱστορεῖν δοκεῖ Ἀέθλιος ὁ Σάμιος ἐν πέμπτῳ Σαμίων Ὥρων λέγων· „Σῦκον, καὶ σταφυλή, καὶ ὁμομηλίς, καὶ μῆλα, καὶ
(654) ῥόδα δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐγένετο.“ Λυγκεὺς δ' ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ ἐπαινῶν τὸν κατὰ τὴν Ἀττικὴν γινόμενον Νικοστράτειον βότρυν καὶ ἀντιτιθεὶς αὐτῷ τοὺς Ῥοδιακούς φησι· „Τῷ δ' ἐκεῖ καλουμένῳ βότρυϊ Νικοστρατείῳ τὸν Ἱππώνιον ἀντεκτρέφουσι βότρυν, ὃς ἀπὸ Ἑκατομβαιῶνος μηνὸς ὥσπερ ἀγαθὸς οἰκέτης διαμένει τὴν αὐτὴν ἔχων εὔνοιαν.“

69. Ἐπεὶ δὲ πολλάκις ὑμῖν εἴρηται περί τε κρεῶν καὶ ὀρνίθων καὶ περιστεριδίων, ἔρχομαι κἀγὼ λέξων ὅσα ἐκ πολυαναγνωσίας εὑρεῖν ἠδυνήθην παρὰ τὰ προειρημένα. Περιστέριον οὕτως ἔστιν εὑρεῖν εἰρημένον παρὰ Μενάνδρῳ ἐν Παλλακῇ·

Μικρὸν ἐπιμείνας προστρέχει,
ἠγόρακά σοι περιστέρια λέγων.

Ὁμοίως Νικόστρατος Ἅβρᾳ·

Ταῦτ᾽ ἀξιῶ·
εἶτ᾽ ὀρνιθάριον, τὸ περιστέριον, τὸ γάστριον.

Ἀναξανδρίδης ἐν Ἀντερῶντι·

Περιστέρια γὰρ εἰσάγων καὶ στρουθία.

Φρύνιχος Τραγῳδοῖς·

Περιστέριον δ᾽ αὐτῷ τι λαβὲ τριωβόλου.

Φασιανικός. Πτολεμαῖος, ὁ βασιλεύς, ἐν τῷ δυοκαιδεκάτῳ τῶν ὑπομνημάτων περὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλείων λέγων καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ζώων τρεφομένων φησί· „Τά τε τῶν φασιανῶν, οὓς τετάρους ὀνομάζουσιν, οὓς οὐ μόνον ἐκ Μηδίας μετεπέμποντο, ἀλλὰ καὶ νομάδας ὄρνιθας ὑποβαλὼν, ἐποίησε πλῆθος, ὥστε καὶ σιτεῖσθαι. Τὸ γὰρ βρῶμα πολυτελὲς ἀποφαίνουσιν." Αὕτη τοῦ λαμπροτάτου βασιλέως φωνὴ, ὃς οὐδὲ φασιανικοῦ ὄρνιθός ποτε γεύσασθαι ὡμολόγησεν, ἀλλ᾽ ὥσπερ τι κειμήλιον ἀνακείμενον εἶχε τούσδε τοὺς ὄρνιθας. Εἰ δὲ ἑοράκει, ὡς ἡμῶν ἑκάστῳ εἷς ἐστι παρακείμενος χωρὶς τῶν ἤδη κατηναλωμένων, προσαναπεπληρώκει ἂν ταῖς πολυθρυλήτοις ἱστορίαις τῶν ὑπομνημάτων τούτων τῶν εἰκοσιτεσσάρων καὶ ἄλλην μίαν. Ἀριστοτέλης δὲ ἢ Θεόφραστος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι „Τῶν φασιανῶν (φησὶν) οὐ κατὰ λόγον ἡ ὑπεροχὴ τῶν ἀῤῥένων, ἀλλὰ πολλῷ μείζων."

70. *Εἰ δ᾽ ὁ προειρημένος βασιλεὺς καὶ τὸ τῶν ταώνων πλῆθος ἑοράκει τῶν κατὰ τὴν Ῥώμην, κατεπεφεύγει ἂν ἐπὶ τὴν ἱερὰν σύγκλητον, ὡς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ πάλιν τῆς βασιλείας ἐξεληλαμένος. Τοσοῦτον γάρ ἐστι τὸ πλῆθος τούτων τῶν ὀρνίθων ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὡς δοκεῖν προμεμαντευμένον τὸν κωμῳδιοποιὸν Ἀντιφάνην ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι εἰρηκέναι τάδε·*

Τῶν ταῶν μὲν ὡς ἅπαξ τις ζεῦγος ἤγαγεν μόνον,
σπάνιον ὂν τὸ χρῆμα· πλείους εἰσὶ νῦν τῶν ὀρτύγων.
Χρηστὸν ἄνθρωπον δ᾽ ἐάν τις ἕνα μόνον ζητῶν ἴδῃ,
ὄψετ᾽ ἐκ τούτου πονηροὺς πέντε παῖδας γεγονότας.

Ἄλεξις δ᾽ ἐν Λαμπάδι·

Καταφαγεῖν
αὐτὰς τοσοῦτ᾽ ἀργύριον. Οὐδ᾽ εἰ γάλα λαγοῦ
εἶχον μὰ τὴν γῆν καὶ ταὼς, κατήσθιον.

Ὅτι δὲ καὶ τιθασοὺς εἶχον αὐτοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις, Στράττις παρίστησιν ἐν Παυσανίᾳ διὰ τούτων·

Πολλῶν φλυάρων καὶ ταῶν ἀντάξια,
οὓς βόσκεθ᾽ ὑμεῖς ἕνεκα τῶν ὠκυπτέρων.

Ἀναξανδρίδης ἐν Μελιλώτῳ·

(655) *Οὐ μανικόν ἐστιν ἐν οἰκίᾳ τρέφειν ταὼς,*
ἐξὸν τοιουτουσὶ δι᾽ ἀγάλματ᾽ ἀγοράσαι.

Ἀναξίλας Ὀρνιθοκόμοις·

Καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις τιθασὸς οἰμώζων ταώς.

Μηνόδοτος δὲ, ὁ Σάμιος, ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Σαμίας Ἥρας φησίν· „Οἱ ταοὶ ἱεροί εἰσι τῆς Ἥρας. Καὶ μήποτε πρώτιστοι καὶ ἐγένοντο καὶ ἐτράφησαν ἐν Σάμῳ, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τοὺς ἔξω τόπους διεδόθησαν, ὡς καὶ οἱ ἀλεκτρυόνες ἐν τῇ Περσίδι, καὶ αἱ καλούμεναι με-

λεαγρίδες ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ.“ Διὸ καὶ Ἀντιφάνης ἐν τοῖς Ὁμοπατρίοις φησίν·

> Ἐν Ἡλίου μὲν φασι γίνεσθαι πόλει
> φοίνικας, ἐν Ἀθήναις δὲ γλαῦκας. Ἡ Κύπρος
> ἔχει πελείας διαφόρους· ἡ δ' ἐν Σάμῳ
> Ἥρα τὸ χρυσοῦν, φασὶν, ὀρνίθων γένος,
> τοὺς καλλιμόρφους καὶ περιβλέπτους ταώς.

Διόπερ καὶ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῶν Σαμίων ταὼς ἐστίν.

71. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν μελεαγρίδων Μηνόδοτος ἐμνήσθη, λέξομέν τι καὶ ἡμεῖς περὶ αὐτῶν. Κλύτος, ὁ Μιλήσιος Ἀριστοτέλους δὲ μαθητὴς, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μιλήτου γράφει περὶ αὐτῶν οὕτως· „Περὶ δὲ τὸ ἱερὸν τῆς παρθένου ἐν Λέρῳ εἰσὶν οἱ καλούμενοι ὄρνιθες μελεαγρίδες. Ὁ δὲ τόπος ἐστὶν ἑλώδης, ἐν ᾧ τρέφονται. Ἔστι δὲ ἄστοργον πρὸς τὰ ἔκγονα τὸ ὄρνεον καὶ ὀλιγωρεῖ τῶν νεωτέρων, ὥστε ἀνάγκη τοῖς ἱερεῦσιν ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν. Ἔχει δὲ τὸ μὲν μέγεθος ὄρνιθος γενναίου, τὴν δὲ κεφαλὴν μικρὰν πρὸς τὸ σῶμα, καὶ ταύτην ψιλὴν, ἐπ' αὐτῆς δὲ λόφον σάρκινον, σκληρὸν, στρογγύλον, ἐξέχοντα τῆς κεφαλῆς ὥσπερ πάτταλον, καὶ τὸ χρῶμα ξυλοειδῆ. Πρὸς δὲ ταῖς γνάθοις ἀπὸ τοῦ στόματος ἀρξαμένην ἀντὶ πώγωνος μακρὰν σάρκα καὶ ἐρυθροτέραν τῶν ὀρνίθων. Τὴν δὲ τοῖς ὄρνισιν ἐπὶ τῷ ῥύγχει γινομένην, ἣν ἔνιοι πώγωνα καλοῦσιν, οὐκ ἔχει· διὸ καὶ ταύτῃ κολοβόν ἐστι. Ῥύγχος δὲ ὀξύτερον καὶ μεῖζον, ἢ ὄρνις ἔχει. Τράχηλος μέλας, παχύτερος καὶ βραχύτερος τῶν ὀρνίθων. Τὸ δὲ σῶμα ἅπαν ποικίλον, μέλανος ὄντος τοῦ χρώματος ὅλου, πτίλοις λευκοῖς καὶ πυκνοῖς διειλημμένου μείζοσι φακῶν. Οὗτοι δ' εἰσὶν ἐν ῥόμβοις οἱ κυκλίσκοι μέλασι τοῦ ὅλου χρώματος· διὸ καὶ ποικιλίαν τινὰ οἱ ῥόμβοι παρέχονται, τοῦ μὲν μέ-

λανος ἔχοντος λευκότερον τὸ χρῶμα, τοῦ δὲ λευκοῦ πολὺ μελάντερον. Τὸ δὲ κατὰ τὰς πτέρυγας αὐταῖς πεποίκιλται λευκῷ πριονώδεσι σχήμασι πυρώδεσι καὶ παρ' ἄλληλα κειμένοις. Σκέλη δὲ ἄκεντρα, ὅμοια τοῖς ὀρνιθείοις. Παραπλήσιαι δ' εἰσὶν αἱ θήλειαι τοῖς ἄῤῥεσι· διὸ καὶ δυσδιάκριτόν ἐστι τὸ τῶν μελεαγρίδων γένος.“ Τοσαῦτα καὶ ὁ περιπατητικὸς φιλόσοφος περὶ τῶν μελεαγρίδων ἱστόρησεν.

72. Ὀπτῶν δελφάκων δὲ μνημονεύει Ἐπικράτης ἐν Ἐμπόρῳ·

Ἐπὶ τοῖσδ' ἐγὼ
μάγειρος. Οὔτε Σικελία καυχήσεται
τρέφειν τοιοῦτον ἄρταμον κατ' ἰχθύων,
οὐκ Ἦλις, ἔνθα δελφάκων ἐγὼ κρέα
κάλλιστ' ὄπωπα, πυρὸς ἀκμαῖς ἠνθισμένα.

Ἄλεξις δ' ἐν Πονήρᾳ·

Τριωβόλου κρεΐσκον ἀστεῖον πάνυ
ὕειον ὀπτὸν, θερμὸν, εὔχυλον, τέρεν,
(656) ὅταν ᾖ τι, προσφέρων.

Ἀθηναῖοι δ', ὥς φησι Φιλόχορος, ταῖς Ὥραις θύοντες οὐκ ὀπτῶσιν, ἀλλ' ἕψουσι τὰ κρέα, παραιτούμενοι τὰς θεὰς ἀπείργειν τὰ περισκελῆ καύματα καὶ τοὺς αὐχμοὺς, μετὰ δὲ τῆς συμμέτρου θερμασίας καὶ ὑδάτων ὡραίων ἐκτελεῖν τὰ φυόμενα. Τὴν μὲν γὰρ ὄπτησιν ἐλάττους παρέχεσθαι ὠφελείας, τὴν δὲ ἕψησιν οὐ μόνον τὴν ὠμότητα περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ σκληρὰ μαλάττειν δύνασθαι καὶ τὰ λοιπὰ πεπαίνειν. Ἔτι δὲ εὐμενέστερον καὶ ἀκινδυνότερον πεπαίνει τὴν τροφήν. Διόπερ ἑφθὸν ἐποπτᾶν οὔ φασι δεῖν οὐδ' ἐφέψειν. Τὸ μὲν γὰρ ἀνάλυσιν ἔχειν δοκεῖ τοῦ βελτίονος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. Τὰ δὲ ὀπτὰ τῶν ἑφθῶν ὠμότερα καὶ ξηρότερα.“ Τὰ δὲ ὀπτὰ κρέα καλεῖται

φλογίδες. Στράττις γοῦν ἐν Καλλιππίδῃ ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους φησίν·

Αὐτίκα δ' ἥρπασε τεμάχη
θερμάς τε κάπρου φλογίδας, ἔβρυχέ τε πάνθ' ἅμα.

Καὶ Ἄρχιππος ἐν Ἡρακλεῖ γαμοῦντι·

Τὰ δ' ἄλλα χοίρων ἀκροκώλια μικρῶν,
ταύρου τ' αὐξίκερω φλογίδες,
αἱ δολιχαί τε κάπρου φλογίδες.

73. Περὶ δὲ περδίκων τί δεῖ καὶ λέγειν ἐμὲ, πλεόνων εἰρημένων ὑφ' ὑμῶν; ἀλλ' οὐ παραλείψω τὸ ἱστορηθὲν ὑπὸ Ἡγησάνδρου ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. Φησὶ γὰρ, ὅτι Σάμιοι, πλεύσαντες εἰς Σύβαριν καὶ κατασχόντες τὴν Σιρῖτιν χώραν, περδίκων ἀναπτάντων καὶ ποιησάντων ψόφον, ἐκπλαγέντες ἔφυγον, καὶ ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς ἀπέπλευσαν. Περὶ δὲ λαγῶν Χαμαιλέων φησὶν ἐν τῷ περὶ Σιμωνίδου, ὡς δειπνῶν παρὰ τῷ Ἱέρωνι ὁ Σιμωνίδης, οὐ παρατεθέντος αὐτῷ ἐπὶ τὴν τράπεζαν καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις λαγωοῦ, ἀλλ' ὕστερον μεταδιδόντος τοῦ Ἱέρωνος, ἀπεσχεδίασεν·

Οὐδὲ γὰρ οὐδ' εὐρύς περ ἐὼν ἐξίκετο δεῦρο.

Ὄντως δὲ ἦν ὡς ἀληθῶς κίμβιξ ὁ Σιμωνίδης καὶ αἰσχροκερδὴς, ὡς Χαμαιλέων φησίν. Ἐν Συρακούσαις γοῦν τοῦ Ἱέρωνος ἀποστέλλοντος αὐτῷ τὰ καθ' ἡμέραν λαμπρῶς, πωλῶν τὰ πλείω ὁ Σιμωνίδης τῶν παρ' ἐκείνου πεμπομένων, ἑαυτῷ μικρὸν μέρος ἀπετίθετο. Ἐρομένου δέ τινος τὴν αἰτίαν· „Ὅπως (εἶπεν) ἥ τε Ἱέρωνος μεγαλοπρέπεια καταφανὴς ᾖ, καὶ ἡ ἐμὴ κοσμιότης.“ Οὔθατος δὲ Τηλεκλείδης ἐν Στεῤῥοῖς οὕτω μνημονεύει·

Ὡς οὖσα θῆλυς εἰκότως οὖθαρ φέρω.

Ὑπογάστριον δ' αὐτὸ ὠνόμασεν Ἀντίδοτος ἐν Μεμψιμοίρῳ

74. Σιτιστῶν δὲ ὀρνίθων μὲν μνημονεύει Μάτρων ἐν ταῖς παρῳδίαις οὕτως·

Ὣς ἔφαθ'· οἱ δ' ἐγέλασσαν, ἐπήνεικάν τ' ἐπὶ τούτῳ
σιτευτὰς ὄρνιθας ἐπ' ἀργυρέοισι πίναξιν,
ἄτριχας, οἰετέας, λαγάνοις κατὰ νῶτον ἐΐσας.

Δελφάκων δὲ σιτευτῶν ὁ φλυακογράφος Σώπατρος ἐν Βακχίδος γάμῳ οὕτως·

Εἴ που κλίβανος ἦν, πολὺ δέλφαξ σιτευτὸς ἔτρυξεν.

Δελφάκια δὲ Αἰσχίνης εἴρηκεν ἐν Ἀλκιβιάδῃ οὕτως· „Ὥσπερ αἱ καπηλίδες τὰ δελφάκια τρέφουσιν.“ Ἀντισθένης δ' ἐν Φυσιογνωμονικῷ· „Καὶ γὰρ ἐκεῖναι τὰ δελφάκια πρὸς βίαν χορτάζουσιν.“ Καὶ ἐν Προτρεπτικῷ δέ· (657) „Ἀντὶ δελφακίων τρέφεσθαι.“ Δέλφακα δὲ ἀρσενικῶς εἴρηκε Πλάτων ἐν Ποιητῇ· „Δέλφακα δὲ ῥαιότατον.“ Σοφοκλῆς Ὕβρει· „Ἐσθίειν ἐθέλων τὸν δέλφακα.“ Κρατῖνος Ὀδυσσεῦσι· „Δέλφακας μεγάλους.“ Θηλυκῶς δὲ Νικοχάρης ἔφη· „Κύουσαν δέλφακα.“ Καὶ Εὔπολις Χρυσῷ γένει· „Οὐκ ἀλλεύθιον δέλφακα ωδονθ' ηστια καὶ μάλα καλήν.“ Καὶ Πλάτων Ἰοῖ· „Πρόσφερε δεῦρο δὴ τὴν κεφαλὴν τῆς δέλφακος.“ Θεόπομπος Πηνελόπῃ·

Καὶ τὴν ἱερὰν σφάττουσιν ἡμῶν δέλφακα.

Χηνῶν δὲ σιτευτῶν καὶ μόσχων Θεόπομπος ἐν τρισκαιδεκάτῳ Φιλιππικῶν καὶ ἑνδεκάτῳ Ἑλληνικῶν, ἐν οἷς ἐμφανίζει τὸ περὶ τὴν γαστέρα τῶν Λακώνων ἐγκρατές, γράφων οὕτως· „Καὶ οἱ Θάσιοι ἔπεμψαν Ἀγησιλάῳ προσιόντι πρόβατα παντοδαπὰ καὶ βοῦς εὖ τεθραμμένους, πρὸς τούτοις δὲ καὶ πέμματα καὶ τραγημάτων εἶδος παντοδαπόν. Ὁ δ' Ἀγησίλαος τὰ μὲν πρόβατα καὶ τοὺς βοῦς ἔλαβε, τὰ δὲ πέμματα καὶ τὰ τραγήματα πρῶτον μὲν οὐδὲ ἔγνω· κατεκεκάλυπτο γάρ. Ὡς δὲ κατεῖδεν, ἀποφέρειν αὐ-

τοὺς ἐκέλευσεν, εἰπὼν, οὐ νόμιμον εἶναι Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι τούτοις τοῖς ἐδέσμασι. Λιπαρούντων δὲ τῶν Θασίων· „Δότε, φησὶ, φέροντες ἐκείνοις, δείξας αὐτοῖς τοὺς εἵλωτας, εἰπὼν, ὅτι τούτους δέοι διαφθείρεσθαι τρώγοντας αὐτὰ πολὺ μᾶλλον, ἢ αὐτὸν καὶ τοὺς παρόντας Λακεδαιμονίων.“ Ὅτι δὲ τοῖς εἵλωσιν ὑβριστικῶς πάνυ ἐχρῶντο Λακεδαιμόνιοι καὶ Μύρων, ὁ Πριηνεὺς, ἱστορεῖ, ἐν δευτέρῳ Μεσσηνιακῶν γράφων οὕτως· „Τοῖς δ᾽ εἵλωσι πᾶν ὑβριστικὸν ἔργον ἐπιτάττουσι πρὸς πᾶσαν ἄγον ἀτιμίαν. Κυνῆν τε γὰρ ἕκαστον φορεῖν ἐπάναγκες ὥρισαν καὶ διφθέραν περιβεβλῆσθαι, πληγάς τε τεταγμένας λαμβάνειν κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἀδικήματος χωρὶς, ἵνα μήποτε δουλεύειν ἀπομάθωσι. Πρὸς δὲ τούτοις, εἴ τινες ὑπερακμάζοιεν τὴν οἰκετικὴν ἐπιφάνειαν, ἐπέθηκαν ζημίαν θάνατον, καὶ τοῖς κεκτημένοις ἐπιτίμιον, εἰ μὴ ἐπικόπτοιεν τοὺς ἁδρουμένους. Καὶ παραδόντες αὐτοῖς τὴν χώραν, ἔταξαν μοῖραν, ἣν αὐτοῖς ἀνοίσουσιν ἀεί.“ Χηνίζειν δὲ εἴρηται ἐπὶ τῶν αὐλούντων. Δίφιλος Συνωρίδι·

Ἐχηνίασας· ποιοῦσι τοῦτο πάντες οἱ
παρὰ Τιμοθέῳ.

75. Ἐπεὶ δὲ καὶ πετασῶνος μέρος ἑκάστῳ κεῖται, ἣν πέρναν καλοῦσι, φέρε τι εἴπωμεν καὶ περὶ αὐτῆς, εἴ τις τοῦ ὀνόματος μνημονεύει. Κάλλισται μὲν γὰρ αἱ Γαλατικαὶ, καὶ οὐκ ἀπολείπονται δὲ αὐτῶν οὔτε αἱ ἀπὸ Κιβύρας τῆς Ἀσιατικῆς, οὔτε αἱ Λύκιαι. Μνημονεύει δὲ αὐτῶν Στράβων ἐν τρίτῃ Γεωγραφουμένων, ἀνὴρ οὐ πάνυ νεώτερος· λέγει γὰρ αὐτὸν ἐν τῇ ἑβδόμῃ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἐγνωκέναι Ποσειδώνιον, τὸν ἀπὸ τῆς στοᾶς φιλόσοφον, οὗ πολλάκις μεμνήμεθα, συγγενομένου Σκιπίωνι, τῷ τὴν Καρχηδόνα ἑλόντι. Γράφει δ᾽ οὖν ὁ Στράβων οὕτως·

„Ἐν Σπανίᾳ πρὸς τῇ Ἀκυτανίᾳ πόλις Πομπέλων, ὡς ἂν (658) εἴποι τις Πομπηιόπολις, ἐν ᾗ πέρναι διάφοροι συντίθενται ταῖς Κιβυρικαῖς ἐνάμιλλοι."

Ἀλιπάστων δὲ κρεῶν μνημονεύει ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς Ἀριστομένης ἐν Διονύσῳ·

Ἀλίπαστα ταῦτα παρατίθημί σοι.

Καὶ ἐν Γόησιν·

Οὐ τοὐκόν
Ἀλίπαστον ἀεὶ τὸν θεράποντ' ἐπεσθίειν.

76. Ἐπεὶ δὲ καὶ „Σικελίας αὔχημα τροφαλὶς" ἥδε ἔστι, φίλοι, λέξωμέν τι καὶ περὶ τυρῶν. Φιλήμων μὲν γὰρ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Σικελικῷ·

Ἐγὼ πρότερον μὲν ᾠόμην, τὴν Σικελίαν
ἓν τοῦτ' ἀπότακτον αὐτὸ τοὺς τυροὺς ποιεῖν
καλούς. Ἔτι ταῦτα προσετίθην ἀκηκοώς,
[τυρὸς Σικελικὸς ὅτι κράτιστος ἦν, αἵ τε περιστεραὶ Σικελικαί]
ἱμάτια ποικίλ' εἰ λέγοι τις Σικελικά.
Σκεύη μὲν οὖν καὶ κτήματ' ᾠόμην φέρειν.

Καὶ ὁ Τρομιλικὸς δὲ τυρὸς ἔνδοξός ἐστι. Περὶ οὗ φησι Δημήτριος, ὁ Σκήψιος, ἐν δευτέρῳ Τρωικοῦ Διακόσμου οὕτως· „Τῆς Ἀχαΐας πόλις Τρομίλεια, περὶ ἣν γίνεται τυρὸς αἴγειος ἥδιστος, οὐκ ἔχων σύγκρισιν πρὸς ἕτερον, ὁ προσαγορευόμενος Τρομιλικός· οὗ καὶ Σιμωνίδης μνημονεύει ἐν ἰάμβῳ, οὗ ἡ ἀρχή·

Πολλὰ μὲν δὴ προεκπονῇ Τηλέμβροτε
γράφων,
Ἐνταῦθα μέντοι τυρὸς ἐξ Ἀχαΐης
Τρομίλιος θαυμαστός, ὃν κατήγαγον.

Εὐριπίδης δ' ἐν Κύκλωπι ὀπίαν καλεῖ τυρὸν τὸν δριμὺν, τὸν πηγνύμενον τῷ τῆς συκῆς ὀπῷ·

Καὶ τυρὸς ὀπίας ἐστὶ καὶ Διὸς γάλα.

Ἐπεὶ δὲ περὶ πάντων εἰπὼν τῶν παρακειμένων ἀποτράγημα πεποίημαι τὸν Τρομιλικὸν, καταπαύσω τὸν λόγον. Τὸ γὰρ λείψανον τῶν τραγημάτων καὶ τρωξίμων ἀποτράγημα εἴρηκεν Εὔπολις. Σκώπτων γὰρ Διδυμίαν τινὰ, ἀποτράγημα αὐτὸν εἴρηκεν ἀλώπεκος, ἤτοι ὡς μικρὸν τὸ σῶμα, ἢ ὡς κακοήθη καὶ πανοῦργον, ὥς φησιν ὁ Ἀσκαλωνίτης Δωρόθεος. Τοὺς δὲ λεπτοὺς τῶν τυρῶν καὶ πλατεῖς Κρῆτες θηλείας καλοῦσιν, ὥς φησι Σέλευκος· οὓς ἐν θυσίαις τισὶν ἐναγίζουσιν. Πυριέφθων δὲ μνημονεύει (οὕτω δὲ καλεῖται τὸ πρῶτον γάλα) Φιλιππίδης ἐν Αὐλοῖς·

Τοὺς δὲ πυριέφθας καὶ τὰ λάχανα ταῦτ' ἔχων.

Καὶ ἴσως πάντα τὰ τοιαῦτα ἐπιδειπνίδας ἔλεγον Μακεδόνες. Κώθωνος γὰρ ἡδύσματα ταῦτα.

77. Τοιαῦτά τινα ἔτι τοῦ Οὐλπιανοῦ διαλεγομένου, ἐπελθὼν εἷς ἐκείνων τῶν σοφιστῶν μαγείρων ἐκήρυσσε μύμα. Καὶ πολλῶν ξενιζομένων ἐπὶ τῷ κηρύγματι, οὐ γὰρ ἐδείκνυεν ὁ στιγματίας ὅ τι ἦν, ἔφη, Ἀγνοεῖν μοι δοκεῖτε, ὦ ἄνδρες δαιταλεῖς, ὅτι καὶ Κάδμος, ὁ τοῦ Διονύσου πάππος, μάγειρος ἦν. Σιωπησάντων δὲ καὶ ἐπὶ τούτῳ πάντων, Εὐήμερος, ἔφη, ὁ Κῷος ἐν τῷ τρίτῳ τῆς ἱερᾶς ἀναγραφῆς τοῦθ' ἱστορεῖ, ὡς Σιδωνίων λεγόντων τοῦτο, ὅτι Κάδμος, μάγειρος ὢν τοῦ βασιλέως καὶ παραλαβὼν τὴν Ἁρμονίαν, αὐλητρίδα καὶ αὐτὴν οὖσαν τοῦ βασιλέως, ἔφυγε σὺν αὐτῇ.

Ἐγὼ δὲ φεύξομαι, ἐλεύθερος γεγώς;

Οὐδὲ γὰρ ἂν εὕροι τις ὑμῶν δοῦλον μάγειρόν τινα ἐν κωμῳδίᾳ, πλὴν παρὰ Ποσειδίππῳ μόνῳ. Δοῦλοι δ' ὀψοποιοὶ παρῆλθον ὑπὸ πρώτων Μακεδόνων, τοῦτ' ἐπιτη-

(659) δευσάντων ἢ δι' ὕβριν, ἢ δι' ἀτυχίαν τῶν αἰχμαλωτισθεισῶν πόλεων. Ἐκάλουν δ' οἱ παλαιοὶ τὸν μὲν πολιτικὸν μάγειρον Μαίσωνα, τὸν δ' ἐκτόπιον Τέττιγα. Χρύσιππος δ', ὁ φιλόσοφος, τὸν Μαίσωνα ἀπὸ τοῦ μασᾶσθαι οἴεται κεκλῆσθαι, οἷον τὸν ἀμαθῆ καὶ πρὸς γαστέρα νενευκότα, ἀγνοῶν, ὅτι Μαίσων γέγονε κωμῳδίας ὑποκριτὴς Μεγαρεὺς τὸ γένος, ὃς καὶ τὸ προσωπεῖον εὗρε τὸ ἀπ' αὐτοῦ καλούμενον μαίσωνα, ὡς Ἀριστοφάνης φησὶν, ὁ Βυζάντιος, ἐν τῷ περὶ προσώπων, εὑρεῖν αὐτὸν φάσκων καὶ τὸ τοῦ θεράποντος πρόσωπον καὶ τὸ τοῦ μαγείρου. Καὶ εἰκότως καὶ τὰ τούτοις πρέποντα σκώμματα καλεῖται μαισωνικά. Μάλιστα γὰρ εἰσάγονται οἱ μάγειροι σκωπτικοί τινες, ὡς παρὰ Μενάνδρῳ ἐν Ἐπιτρέπουσι. Καὶ Φιλήμων δέ πού φησι·

Σφίγγ' ἄῤῥεν', οὐ μάγειρον, εἰς τὴν οἰκίαν
εἴληφ'· ἁπλῶς γὰρ οὐδὲ ἓν, μὰ τοὺς θεοὺς,
ὧν ἂν λέγῃ συνίημι· καινὰ ῥήματα
πεπορισμένος γάρ ἐστιν.

Τὸν δὲ Μαίσωνα Πολέμων ἐν τοῖς πρὸς Τίμαιον ἐκ τῶν ἐν Σικελίᾳ φησὶν εἶναι Μεγαρέων, καὶ οὐκ ἐκ τῶν Νισαίων. Ἀλλ' ὅ γε Ποσείδιππος περὶ δούλων μαγείρων ἐν Ἀποκλειομένῃ φησί·

Ταυτὶ μὲν οὖν τοιαῦτα. Συμβαίνει δέ τι
νῦν μοι διακονοῦντι παρὰ τῷ δεσπότῃ
ἀστεῖον· οὐχ ἁλώσομ' ἐκφέρων κρέας.

Καὶ ἐν Συντρόφοις·

Ἐβάδιζες ἔξω τῶν πυλῶν, μάγειρος ὤν;
Β. Ἐντὸς πυλῶν παρμένων ἄδειπνος ἦν.
*   *   *   πότερον οὖν
*   *   *   ἀφεὶς ἔα

* * κατ᾽ ἀγορὰν ἐργάζομαι·
ἐπρίατο γάρ τις ὁμότεχνός με γνώριμος.

78. Οὐδὲν οὖν ἦν παράδοξον, εἰ καὶ θυτικῆς ἦσαν ἔμπειροι οἱ παλαίτεροι μάγειροι· προΐσταντο γοῦν καὶ γάμων καὶ θυσιῶν. Διόπερ Μένανδρος ἐν Κόλακι τὸν τοῖς τετραδισταῖς διακονούμενον μάγειρον ἐν τῇ τῆς πανδήμου Ἀφροδίτης ἑορτῇ ποιεῖ ταυτὶ λέγοντα·

Σπονδή. Δίδου σὺ σπλάγχν᾽ ἀκολουθῶν. Ποῖ βλέπεις;
σπονδή. Φέρ᾽, ὦ παῖ Σωσία. Σπονδή. Καλῶς.
Ἔγχει. Θεοῖς Ὀλυμπίοις εὐχώμεθα,
Ὀλυμπίαισι, πᾶσι, πάσαις· λάμβανε
τὴν γλῶτταν ἐν τούτῳ· διδόναι σωτηρίαν,
ὑγίειαν, ἀγαθὰ πολλὰ, τῶν ὄντων τε νῦν
ἀγαθῶν ὄνησιν πᾶσι. Ταῦτ᾽ εὐχώμεθα.

Καὶ παρὰ Σιμωνίδῃ δέ φησιν ἕτερος·

Χὼς ἄφευσα χὼς ἐμίστυλα κρέα
εἰδώς· τί καὶ γὰρ οὐ καλῶς ἐπίσταμαι;

Ἐμφαίνει δ᾽ αὐτῶν τὴν ἐμπειρίαν καὶ ἡ πρὸς Ἀλέξανδρον Ὀλυμπιάδος ἐπιστολή. Προτρεπομένη μάγειρον αὐτῷ πρίασθαι θυσιῶν ἔμπειρον, ἡ μήτηρ φησί· „Πελίγναν, τὸν μάγειρον, λαβὲ παρὰ τῆς μητρός. Οὗτος γὰρ οἶδε τὰ ἱερά σου τὰ πατρῷα πάντα ὃν τρόπον θύεται καὶ τὰ ὀργιαστικὰ καὶ τὰ Βακχικὰ, ὅσα τε Ὀλυμπιὰς προθύεται, οὗ-
(660) τος οἶδε. Μὴ οὖν ἀμελήσῃς, ἀλλὰ λαβέ· καὶ ἀπόστειλον πρὸς ἐμὲ τὴν ταχίστην.“

79. Ὅτι δὲ σεμνὸν ἦν ἡ μαγειρικὴ, μαθεῖν ἔστιν ἐκ τῶν Ἀθήνησι Κηρύκων. Οἵδε γὰρ μαγείρων καὶ βουτύπων ἐπεῖχον τάξιν, ὥς φησι Κλείδημος ἐν Πρωτογονίας πρώτῳ. Ὅμηρός τε τὸ ῥέζειν ἐπὶ τοῦ θύειν τάσσει, τὸ δὲ θύειν ἐπὶ τοῦ ψαιστὰ μεταδόρπια θυμιᾶν. Καὶ οἱ πα-

λαιοὶ τὸ θύειν δρᾶν ὠνόμαζον. Ἔδρων δ' οἱ κήρυκες ἄχρι πολλοῦ βουθυτοῦντες, φησὶ, καὶ σκευάζοντες, καὶ μιστύλλοντες, ἔτι δ' οἰνοχοοῦντες. Κήρυκας δ' αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κρείττονος ὠνόμαζον. Ἀναγέγραπταί τε οὐδαμοῦ μαγείρῳ μισθὸς, ἀλλὰ κήρυκι. Καὶ Ἀγαμέμνων δὲ παρ' Ὁμήρῳ θύει βασιλεύων. Φησὶ γαρ ὁ ποιητής·

> Ἦ, καὶ ἀπὸ στομάχους ἀρνῶν τάμε νηλέϊ χαλκῷ.
> Καὶ τοὺς μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὸς ἀσπαίροντας
> θυμοῦ δευομένους· ἀπὸ γὰρ μένος εἵλετο χαλκός.

Καὶ Θρασυμήδης, ὁ τοῦ Νέστορος υἱὸς, ἀναλαβὼν πέλεκυν, κόπτει τὸν βοῦν, ἐπεὶ διὰ τὸ γῆρας ὁ Νέστωρ οὐκ ἠδύνατο· συνεπόνουν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοί. Οὕτως ἔνδοξον ἦν καὶ μέγιστον τὸ τῆς μαγειρικῆς τέχνης ἀξίωμα. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲ οἱ τιμηταὶ (μεγίστη δ' αὕτη ἀρχὴ) τὴν περιπόρφυρον ἐνδεδυκότες καὶ ἐστεφανωμένοι, πελέκει τὰ ἱερεῖα κατέβαλλον. Οὐ παρέργως δὲ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ καὶ τὰ ὅρκια καὶ τὰ ἱερόθυτα κήρυκες κομίζουσιν, ὡς παλαιᾶς οὔσης καὶ προσηκούσης αὐτοῖς τῆς λειτουργίας·

> Ἕκτωρ δὲ προτὶ ἄστυ δύω κήρυκας ἔπεμπε,
> καρπαλίμως ἄρνας τε φέρειν Πρίαμόν τε καλέσσαι.

Καὶ πάλιν·

> Αὐτὰρ ὁ Ταλθύβιον προΐει κρείων Ἀγαμέμνων,
> νῆας ἐπὶ γλαφυρὰς ἰέναι, ἠδ' ἄρν' ἐκέλευσεν
> οἰσέμεναι.

Καί·

> Ταλθύβιος δὲ, θεῷ ἐναλίγκιος αὐδὴν,
> κάπρον ἔχων ἐν χερσὶ, παρίστατο ποιμένι λαῶν.

80. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῆς Ἀτθίδος Κλείδημος φῦλον ἀποφαίνει μαγείρων ἐχόντων δημιουργικὰς τιμὰς, οἷς καὶ

τὸ πλῆθος ἐνεργεῖν ἔργον ἦν. Οὐκ ἀπεικότως δὲ καὶ [illegible]νίων ἐν Σαμόθρᾳξιν, ὥς φησιν Ἰόβας, μάγειρον εἰσ[illegible] φυσιολογοῦντα διὰ τούτων·

Οὐκ οἶσθ᾿, ὅτι πάντων ἡ μαγειρικὴ τέχνη
πρὸς εὐσέβειαν πλεῖστα προσενήνεχθ᾿ ὅλως;
Β. Τοιοῦτόν ἐστι τοῦτο; Α. Πάνυ γε, βάρβαρε.
Τοῦ θηριώδους καὶ παρασπόνδου βίου
ἡμᾶς γὰρ ἀπολύσασα καὶ τῆς δυσχεροῦς
ἀλληλοφαγίας, ἤγαγ᾿ εἰς τάξιν τινὰ,
καὶ τουτονὶ περιῆψεν, ὃν νυνὶ βίον
ζῶμεν. Β. Τίνα τρόπον; Α. Πρόσεχε, κἀγώ σοι φράσω.
Ἀλληλοφαγίας καὶ κακῶν ὄντων συχνῶν,
γενόμενος ἄνθρωπός τις οὐκ ἀβέλτερος
ἔθυσ᾿ ἱερεῖον πρῶτος, ὤπτησεν κρέας.
Ὡς δ᾿ ἦν τὸ κρέας ἥδιον ἀνθρώπου κρεῶν,
αὐτοὺς μὲν οὐκ ἐμασῶντο, τὰ δὲ βοσκήματα
θύοντες ὤπτων. Ὡς δ᾿ ἅπαξ τῆς ἡδονῆς
(661) ἐμπειρίαν τιν᾿ ἔλαβον, ἀρχῆς γενομένης
ἐπὶ πλεῖον ηὖξον τὴν μαγειρικὴν τέχνην.
Ὅθεν ἔτι καὶ νῦν τῶν πρότερον μεμνημένοι
τὰ σπλάγχνα τοῖς θεοῖσιν ὀπτῶσιν φλογὶ,
ἅλας οὐ προσάγοντες· οὐ γὰρ ἦσαν οὐδέπω
εἰς τὴν τοιαύτην χρῆσιν ἐξευρημένοι.
Ὡς δ᾿ ἤρεσ᾿ αὐτοῖς ὕστερον, καὶ τοὺς ἅλας
προσάγουσιν ἤδη, τῶν ἱερῶν γεγραμμένων
τὰ πάτρια διατηροῦντες. Ἅπερ ἡμῖν μόνα
ἅπασιν ἀρχὴ γέγονε τῆς σωτηρίας,
τὸ προσφιλοτεχνεῖν, διά τε τῶν ἡδυσμάτων
ἐπὶ πλεῖον αὔξειν τὴν μαγειρικὴν τέχνην.
Β. Καινὸς γάρ ἐστιν οὑτοσὶ Παλαίφατος.

Α. Μετὰ ταῦτα γαστρίον τις ὠνθυλευμένον
προϊόντος εἰσηνέγκατ᾽ ἤδη τοῦ χρόνου·
* * * *ἀκριβῶς ἐρίφιον*
* * *ἐτακέρωσε, πνικτῷ διέλαβεν*
περικομματίῳ δι᾽ ἐπίγγρας ὑποκρούσας γλυκεῖ,
ἰχθὺν παρεισεκύκλησεν οὐδ᾽ ὁρώμενον,
λάχανον, τάριχος πολυτελές, χόνδρον, μέλι.
Ὡς πολύ τι διὰ τὰς ἡδονάς, ἃς νῦν λέγω,
ἀπεῖχ᾽ ἕκαστος τοῦ φαγεῖν ἂν ἔτι νεκροῦ·
αὑτοῖς ἅπαντες ἠξίουν συζῆν, ὄχλος
ἠθροίζετ᾽, ἐγένονθ᾽ αἱ πόλεις οἰκούμεναι
διὰ τὴν τέχνην, ὅπερ εἶπα, τὴν μαγειρικήν.
Β. Ἄνθρωπε χαῖρε, περὶ πόδ᾽ εἶ τῷ δεσπότῃ.
Α. Καταρχόμεθ᾽ ἡμεῖς οἱ μάγειροι, θύομεν,
σπονδὰς ποιοῦμεν, τῷ μάλιστα τοὺς θεοὺς
ἡμῖν ὑπακούειν, διὰ τὸ ταῦθ᾽ εὑρηκέναι
τὰ μάλιστα συντείνοντα πρὸς τὸ ζῆν καλῶς.
Β. Ὑπὲρ εὐσεβείας οὖν ἄφες παῦσαι λέγων.
Α. Ἥμαρτον. Ἀλλὰ δεῦρό μοι συνέσθιε·
τά τ᾽ ἔνδον εὐτρεπῆ ποίει λαβών.

81. *Καὶ Ἄλεξις δ᾽ ἐν Λεβητίῳ δηλοῖ, ὅτι ἡ μαγειρικὴ τέχνη ἐπιτήδευμα ἐλευθέρων. Πολίτης γάρ τις οὐκ ἀπινὴς ἐν αὐτῷ δείκνυται ὁ μάγειρος. Καὶ οἱ τὰ Ὀψαρτυτικὰ δὲ συγγράψαντες, Ἡρακλείδης τε καὶ Γλαῦκος, ὁ Λοκρός, οὐχ ἁρμόττειν φασὶ τὴν μαγειρικήν, ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῖς τυχοῦσι τῶν ἐλευθέρων. Ἐκσεμνύνει δὲ τὴν τέχνην καὶ ὁ νεώτερος Κρατῖνος ἐν τοῖς Γίγασι, λέγων·*

Ἐνθύμει δέ, τῆς γῆς ὡς γλυκὺ
ὄζει, καπνός τ᾽ ἐξέρχετ᾽ εὐωδέστερος.
Οἰκεῖ τις, ὡς ἔοικεν, ἐν τῷ χάσματι

Ἀντιφάνους καὶ περὶ τῆς παρὰ τοῖς νεωτέροις κωμικοῖς ματτύης· ἣν Θετταλῶν φησιν εἶναι εὕρημα, ἐπιχωριάσαι τε κἀν ταῖς Ἀθήναις κατὰ τὴν Μακεδόνων ἐπικράτειαν. (663) Ὁμολογοῦνται δὲ οἱ Θετταλοὶ πολυτελέστατοι τῶν Ἑλλήνων γεγενῆσθαι περί τε τὰς ἐσθῆτας καὶ τὴν δίαιταν· ὅπερ αὐτοῖς αἴτιον ἐγένετο καὶ τοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπαγαγεῖν τοὺς Πέρσας, ἐζηλωκόσι τὴν τούτων τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν. Ἱστορεῖ δὲ περὶ τῆς πολυτελείας αὐτῶν καὶ Κρατῖνος ἐν τῇ Πολιτείᾳ αὐτῶν. Ὠνομάσθη δὲ ἡ ματτύη, ὡς μὲν ὁ Ἀθηναῖος Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἐτυμολογουμένων, ἀπὸ τοῦ μασᾶσθαι, ὥσπερ καὶ ἡ μαστίχη, καὶ τὰ μάλιστα καὶ [ἡ μᾶζα·] ἡμεῖς δέ φαμεν ἀπὸ τοῦ μάττειν, ἀφ᾽ οὗ καὶ ἡ μᾶζα αὐτὴ ὠνομάσθη, καὶ ἡ παρὰ Κυπρίοις καλουμένη μαγὶς, καὶ τὸ τρυφᾶν καθ᾽ ὑπερβολὴν ὑπερμαζᾶν. Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὖν τὴν δημοτικὴν καὶ κοινὴν ταύτην τροφὴν, τὴν ἐκ τῶν ἀλφίτων, μᾶζαν ὠνόμαζον, καὶ μάττειν τὸ παρασκευάζειν αὐτήν. Ὕστερον δὲ ποικίλλοντες τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν ἀκολάστως καὶ περιέργως, μικρὸν παραγαγόντες τοὔνομα τῆς μάζης, ματτύην ὠνόμαζον πᾶν τὸ πολυτελὲς ἔδεσμα, τὸ δὲ ματτυάζειν τὸ παρασκευάζειν αὐτὰ, εἴτε ἰχθὺς εἴη, εἴτε ὄρνις, εἴτε λάχανον, εἴτε ἱερεῖον, εἴτε πεμμάτιον. Τοῦτο δὲ δῆλόν ἐστιν, ἐξ οὗ καὶ ὁ Ἀρτεμίδωρος παρέθετο, μαρτυρίου Ἀλέξιδος. Συνεμφῆναι γὰρ βουλόμενος ὁ Ἄλεξις τὴν ἀκολασίαν τῆς παρασκευῆς, προσέθηκε τὸ λέπεσθαι. Ἔχει δ᾽ ἡ σύμπασα ἐκλογὴ οὕτως, οὖσα ἐκ τοῦ διεσκευασμένου δράματος, ὃ ἐπιγράφεται Δημήτριος·

Τοὔψον λαβοῦσαι τοῦτο τἀπεσταλμένον,
σκευάζετ᾽, εὐωχεῖσθε, προπόσεις πίνετε,
λέπεσθε, ματτυάζετε.

Τῷ δὲ λέπεσθαι χρῶνται οἱ Ἀθηναῖοι ἐπ' ἀσελγοῦς καὶ φορτικῆς δι' ἀφροδισίων ἡδονῆς.

84. *Καὶ ὁ Ἀρτεμίδωρος ἐν ταῖς ὀψαρτυτικαῖς Γλώσσαις τὴν ματτύην ἀποφαίνει κοινὸν εἶναι πάντων ὄνομα τῶν πολυτελῶν ἡδυσμάτων, γράφων οὕτως· „Εἴ τις τῆς ὄρνιθος ματτύης. Ἐσφάχθω μὲν διὰ τοῦ στόματος εἰς τὴν κεφαλήν. Ἔστω δὲ ἕωλος, καθάπερ ὁ πέρδιξ· ἐὰν δὲ θέλῃς, ὡς ἔχει τοῖς πτεροῖς ἐᾶν τετιλμένην.“ Εἶτα τὸν τρόπον ἐκθεὶς τῆς ἀρτύσεως καὶ τῆς ἑψήσεως, ἐπιφέρει εὐθύς· „Καὶ νομάδα παχεῖαν ἕψε καὶ νεοσσοὺς τῶν ἤδη κοκκυζόντων, ἐὰν θέλῃς παρὰ πότον χρῆσθαι. Εἶτ' ἐξελὼν τὰ λάχανα εἰς τρυβλίον, καὶ τῆς ὄρνιθος τῶν κρεῶν ἐπιθεὶς, παρατίθει· τοῦ θέρους ἀντὶ τοῦ ὄξους τῆς ὄμφακος ἐμβαλὼν εἰς τὸν ζωμὸν, ὡς ἔχει τοὺς βότρυς· ἐπειδὰν δὲ ἑφθὴ γένηται, ἔξελε μετὰ τοῦ βοτρυδίου πρὸ τοῦ τὸ γίγαρτον ἐξαφεῖναι, εἶθ' οὕτως τὸ λάχανον κατάθρυπτε. Οὗτος ματτύης ἐν τοῖς ἡδίστοις.“ Ὅτι μὲν οὖν κοινὸν ἦν τοὔνομα τῶν πολυτελεστάτων ἐδεσμάτων, φανερόν· ὅτι δὲ καὶ ὁ τρόπος τῆς τοιαύτης εὐωχίας ὁμοίως ἐλέγετο, Φιλήμων φησὶν ἐν Ἁρπαζομένῳ·*

Γυμνῷ φυλακὴν ἐπίταττε, καὶ διὰ τριῶν
ποτηρίων με ματτύης εὐφραινέτω.

Καὶ ἐν Ἀνδροφόνῳ·

Πιεῖν τις ἡμῖν ἐγχεάτω, καὶ ματτύην
ποιεῖτε θᾶττον.

Ἄλεξις δ' ἐν Πυραύνῳ ἀμφιβόλως εἴρηκεν·

(664) *Ἐγὼ δ' ἐπειδὰν ἀσχολουμένους λάβω,*
ἀνέκραγον· Οὐ δώσει τις ἡμῖν ματτύην;

Ὥσπερ ἂν εἰ τὸ δεῖπνον ἔλεγεν. Πιθανὸν δὲ καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν ἐδεσμάτων ἀναφέρειν. Μάχων δ', ὁ Σικυώνιος,

τῶν μὲν κατὰ Ἀπολλόδωρον τὸν Καρύστιον κωμῳδιοποιῶν εἷς ἐστι καὶ αὐτὸς, οὐκ ἐδίδαξε δ' Ἀθήνησι τὰς κωμῳδίας τὰς ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἦν δ' ἀγαθὸς ποιητὴς, εἴ τις ἄλλος τῶν μετὰ τοὺς ἑπτά· διόπερ ὁ γραμματικὸς Ἀριστοφάνης ἐσπούδασε συσχολάσαι αὐτῷ, νέος ὤν. Ἐποίησε δὲ καὶ οὗτος ἐν δράματι Ἀγνοίᾳ ταυτί·

Ἥδιον οὐδέν ἐστί μοι τῆς ματτύης.
Τοῦτ' εἴτε πρῶτοι Μακεδόνες τοῖς Ἀττικοῖς
κατέδειξαν ἡμῖν, εἴτε πάντες οἱ θεοὶ,
οὐκ οἶδα· πλήν γ' ὅτι μουσικωτάτου τινός.

85. Ὅτι δὲ ὕστατον καὶ ἐπὶ πᾶσιν εἰσεφέρετο, Νικόστρατός φησιν ἐν Ἀπελαυνομένῳ. Μάγειρος δ' ἐστὶν ὁ διηγούμενος, ὡς λαμπρὰν καὶ εὔτακτον παρεσκεύασεν εὐωχίαν· προδιηγησάμενός τε, οἷον ἦν τὸ ἄριστον καὶ τὸ δεῖπνον, καὶ τρίτης μνησθεὶς παραθέσεως, ἐπιφέρει·

Εὖ γ', ἄνδρες, εὖ σφόδρ'· ἀλλὰ μὴν τῇ ματτύῃ
οὕτω διαθήσω τὰ μετὰ ταῦθ', ὥστ' οἴομαι
οὐδ' αὐτὸν ἡμῖν τοῦτον ἀντερεῖν ἔτι.

Καὶ ἐν Μαγείρῳ·

Θρῖον δὲ καὶ κάνδαυλον, ἢ τούτων τὶ τῶν
εἰς ματτύην, οὐδέτερον εἶδε πώποτε.

Ἄλλος δέ τίς φησι·

Περιφέρειν ματτύην καὶ ποδάριον,
καὶ γαστρίον τακερόν τι καὶ μήτρας ἴσως.

Διονύσιος δ' ἐν Ἀκοντιζομένῳ· (μάγειρος δέ ἐστιν ὁ λέγων·)

Ὥστ' ἐνίοτ' ἂν τούτοισι ποιῶν ματτύην,
σπεύδων ἅμ' εἰσήνεγκα διαμαρτὼν μίαν
ἄκων περιφορὰν τῶν νεκρῶν ὡς τὸν νεκρόν.

Φιλήμων ἐν Πτωχῇ·

Ἐξὸν ἀποσάττεσθαι δι᾽ ὅλην τὴν ἡμέραν,
ποιοῦντα καὶ διδόντα ματτύας ἐκεῖ.

Μόλπις δ᾽, ὁ Λάκων, τὰ παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις ἐπαίκλεια, (ὅ σημαίνει τὰς ἐπιδειπνίδας,) ματτύας φησὶ λέγεσθαι παρὰ τοῖς ἄλλοις. Ὁ δὲ κυνικὸς Μένιππος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρκεσιλάῳ γράφει οὕτως· „Πότος ἦν ἐπικωμασάντων τινῶν, καὶ ματτύην ἐκέλευσεν εἰσφέρειν Λάκαινά τις· καὶ εὐθέως περιεφέρετο περδίκια ὀλίγα, καὶ χήνια ὀπτὰ, καὶ τρύφη πλακούντων." Τὸ δὲ τοιοῦτον δεῖπνον οἱ μὲν Ἀττικοὶ προσηγόρευον ἐπιδόρπισμα, οἱ δὲ Δωριεῖς ἐπάϊκλον, τῶν δ᾽ ἄλλων Ἑλλήνων οἱ πλεῖστοι ἐπίδειπνα.

Τοσούτων καὶ περὶ τῆς ματτύης λεχθέντων, ἔδοξεν ἀπιέναι· καὶ γὰρ ἑσπέρα ἦν ἤδη. Διελύθημεν οὖν οὕτως

LIBER XV.

(665) Εἴ μοι τὸ Νεστόρειον εὔγλωσσον μέλος
Ἀντήνορός τε, τοῦ Φρυγὸς, δοίη θεὸς,

κατὰ τὸν πάνσοφον Εὐριπίδην, ἑταῖρε Τιμόκρατες, οὐκ ἂν δυναίμην ἀπομνημονεύειν ἔτι σοι τῶν πολλάκις λεχθέντων ἐν τοῖς περισπουδάστοις τούτοις συμποσίοις, διά τε τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν ὁμοιότητα τῶν ἀεὶ καινῶς προσευρισκομένων. Καὶ γὰρ καὶ περὶ τάξεως τῶν περιφορῶν πολλάκις ἐλέχθη, καὶ περὶ τῶν μετὰ τὸ δεῖπνον ἐπιτελουμένων, ἅπερ καὶ μόλις ἀναπεμπάζομαι, εἰπόντος τινὸς τῶν ἑταίρων τὰ ἐκ τῶν Λακώνων Πλάτωνος ἰαμβεῖα·

Ἄνδρες δεδειπνήκασιν ἤδη σχεδὸν ἅπαντες. Εὖ γε·
τί οὐ τρέχων σὺ τὰς τραπέζας ἐκφέρεις; ἐγὼ δὲ

λίτρον παραχέων ἔρχομαι. Κἀγὼ δὲ παρακορήσω·
σπονδὰς δ' ἔπειτα παραχέας τὸν κότταβον παροίσω·
τῇ παιδὶ τοὺς αὐλοὺς ἐχρῆν ἤδη προχείρους εἶναι
καὶ προσαναφυσᾶν. Τὸ μύρον ἤδη παράχεον βαδίζων
Αἰγύπτιον, κᾆτ' ἴρινον· στέφανον δ' ἔπειθ' ἑκάστῳ
δώσω φέρων τῶν ξυμποτῶν. Νεοκρᾶτά τις ποιείτω.
Καὶ δὴ κέκραται. Τὸν λιβανωτὸν ἐπιτιθεὶς εἶπε.
Σπονδὴ μὲν ἤδη γέγονε καὶ πίνοντές εἰσι πόῤῥω·
καὶ σκόλιον ᾖσται, κότταβος δ' ἐξοίχεται θύραζε.
Αὐλοὺς δ' ἔχουσά τις κορίσκη Καρικὸν μέλος τι
μελίζεται τοῖς συμπόταις· κἄλλην τρίγωνον εἶδον
ἔχουσαν, εἶτ' ᾖδεν πρὸς αὐτὸ μέλος Ἰωνικόν τι.

2. *Μετὰ ταῦτ', οἶμαι, καὶ περὶ κοττάβων ζήτησις ἦν καὶ τῶν ἀποκοτταβιζόντων. Οὓς οἰηθείς τις τῶν παρόντων ἰατρῶν εἶναι τούτων, οἳ ἀπὸ βαλανείου καθάρσεως ἕνεκα τοῦ στομάχου πίνοντες ἄμυστιν ἀποβλύζουσιν, ἔφη, οὐκ εἶναι παλαιὰν ταύτην παράδοσιν, οὐδὲ εἰδέναι τινὰ τῶν ἀρχαίων ταύτῃ τῇ καθάρσει χρησάμενον. Δι' ὃ καὶ*
(666) *Ἐρασίστρατον, τὸν Ἰουλιήτην, ἐν τῇ περὶ τῶν καθόλου πραγματείᾳ ἐπιτιμᾶν τοῖς τοῦτο ποιοῦσι, βλαπτικὸν ὀφθαλμῶν τὸ ἐπιχείρημα δεικνύων καὶ τῆς κάτω κοιλίας ἐπισχετικόν. Πρὸς ὃν Οὐλπιανὸς ἔφη·*

Ὅρσ' Ἀσκληπιάδη, καλέει κρείων σε Χαρωνεύς.

Οὐ γὰρ κακῶς τινι τῶν ἑταίρων ἡμῶν ἐλέχθη τὸ Εἰ μὴ ἰατροὶ ἦσαν, οὐδὲν ἂν ἦν τῶν γραμματικῶν μωρότερον. Τίς γὰρ ἡμῶν οὐκ οἶδεν, ὅτι οὐκ ἦν οὗτος ὁ ἀποκοτταβισμὸς ἀρχαῖος; εἰ μή τι σὺ καὶ τοὺς Ἀμειψίου ἀποβλύζειν ὑπολαμβάνεις. Ἐπεὶ οὖν ἄπειρος εἶ τῆς τοιαύτης θεωρίας, μάθε παρ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτον μὲν ἡ τῶν κοττάβων εὕρεσις Σικελική ἐστι παιδιά, ταύτην πρώτων εὑρόντων

Σικελῶν, ὡς Κριτίας φησὶν, ὁ Καλλαίσχρου, ἐν τοῖς ἐλεγείοις, διὰ τούτων·

Κότταβος ἐκ Σικελῆς ἐστι χθονὸς, ἐκπρεπὲς ἔργον,
ὃν σκοπὸν ἐς λατάγων τόξα καθιστάμεθα.

Δικαίαρχος δ', ὁ Μεσσήνιος, Ἀριστοτέλους μαθητὴς, ἐν τῷ περὶ Ἀλκαίου καὶ τὴν λατάγην φησὶν εἶναι Σικελικὸν ὄνομα. Λατάγη δ' ἐστὶ τὸ ὑπολειπόμενον ἀπὸ τοῦ ἐκποθέντος ποτηρίου ὑγρὸν, ὃ συνεστραμμένῃ τῇ χειρὶ ἄνωθεν ἐῤῥίπτουν οἱ παίζοντες εἰς τὸ κοτταβεῖον. Κλείταρχος δ' ἐν τῇ περὶ Γλωσσῶν πραγματείᾳ, λατάγην Θεσσαλοὺς καὶ Ῥοδίους τὸν ἀπὸ τῶν ποτηρίων κότταβον λέγειν.

3. Κότταβος δ' ἐκαλεῖτο καὶ τὸ τιθέμενον ἆθλον τοῖς νικῶσιν ἐν τῷ πότῳ, ὡς Εὐριπίδης παρίστησιν ἐν Οἰνεῖ, λέγων οὕτως·

Πυκνοῖς δ' ἔβαλλον Βακχίου τοξεύμασι
κάρα γέροντος· τὸν βαλόντα δὲ στέφειν
ἐγὼ 'τετάγμην, ἆθλα κοττάβων διδούς.

Ἐκαλεῖτο δὲ κότταβος καὶ τὸ ἄγγος, εἰς ὃ ἔβαλλον τὰς λάταγας, ὡς Κρατῖνος ἐν Νεμέσει δείκνυσι. Πλάτων δ' ἐν Διὶ κακουμένῳ παιδιᾶς εἶδος παροίνιον τὸν κότταβον εἶναι ἀποδίδωσιν, ἐν ᾗ ἐξίσταντο καὶ τῶν σκευαρίων οἱ δυσκυβοῦντες. Λέγει δ' οὕτως·

Πρὸς κότταβον παίζειν, ἕως ἂν σφῷν ἐγὼ
τὸ δεῖπνον ἔνδον σκευάσω, πάνυ βούλομαι.
Β. Ἀλλ' ἃ νόμος ἔστ'; Α. Ἀλλ' εἰς θυείαν παιστέον.
Φέρε τὴν θυείαν, αἶρ' ὕδωρ, ποτήρια
παράθετε. Β. Παίζωμεν δὲ περὶ φιλημάτων.
* * * Α. Ἀγεννῶς οὐκ ἐῶ
παίζειν. Τίθεμαι κοττάβεια σφῷν ἐγὼ,
τασδί τε τὰς κρηπῖδας, ἃς αὕτη φορεῖ,

καὶ τὸν κότυλον τὸν σόν. Β. Βαβαιάξ· οὑτοσὶ
μείζων ἀγὼν τῆς Ἰσθμιάδος ἐπέρχεται.

4. Ἐκάλουν δὲ καὶ κατακτούς τινας κοττάβους. Ἔστι δὲ λυχνία ἀναγόμενα πάλιν τε συμπίπτοντα. Εὔβουλος Βελλεροφόντῃ·

Τίς ἂν λάβοιτο τοῦ σκέλους κάτωθέ μοι.
Ἄνω γὰρ ὥσπερ κοττάβειον αἴρομαι.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀφροδίτης Γοναῖς·

Τονδὶ λέγω, σὺ δ' οὐ συνίης. Κότταβος
τὸ λυχνίον ἐστί. Πρόσεχε τὸν νοῦν. Ὠιὰ μὲν,
καὶ πέμμα, καὶ τρώγημα νικητήριον.
Β. Περὶ τοῦ; γελοῖον. Κοτταβιεῖτε τίνα τρόπον;
Α. Ἐγὼ διδάξω καθ' ὅν. Ὃς ἂν τὸν κότταβον
ἀφεὶς ἐπὶ τὴν πλάστιγγα ποιήσῃ πεσεῖν.
Β. Πλάστιγγα ποίαν; τοῦτο τοὐπικείμενον
ἄνω τὸ μικρὸν, τὸ πινακίσκιον λέγεις;
(667) Α. Τοῦτ' ἐστὶ πλάστιγξ. — Οὗτος ὁ κρατῶν γίγνεται.
Β. Πῶς δ' εἴσεταί τις τοῦτ'; Α. Ἐὰν θίγῃ μόνον
αὐτῆς, ἐπὶ τὸν μάνην πεσεῖται, καὶ ψόφος
ἔσται πάνυ πολύς. Β. Πρὸς θεῶν, τῷ κοττάβῳ
πρόσεστι καὶ Μάνης τις, ὥσπερ οἰκέτης;

Καὶ μετ' ὀλίγα·

Ὧι δεῖ λαβὼν τὸ ποτήριον δεῖξον νόμῳ.
Α. Αὐλητικῶς δεῖ καρκινοῦν τοὺς δακτύλους,
οἶνόν τε μικρὸν ἐγχέαι καὶ μὴ πολύν·
ἔπειτ' ἀφήσεις. Β. Τίνα τρόπον; Α. Δεῦρο βλέπε.
Τοιοῦτον. Β. Ὦ Πόσειδον, ὡς ὑψοῦ σφόδρα.
Α. Οὕτω ποιήσεις. Β. Ἀλλ' ἐγὼ μὲν σφενδόνῃ
οὐκ ἂν ἐφικοίμην αὐτόσ'. Α. Ἀλλὰ μάνθανε.

5 Ἀγκυλοῦντα γὰρ δεῖ σφόδρα τὴν χεῖρα εὐρύθμως

πέμπειν τὸν κότταβον, ὡς Δικαίαρχός φησι, καὶ Πλάτων δ' ἐν τῷ Διὶ τῷ κακουμένῳ· παρακελεύεται δέ τις τῷ Ἡρακλεῖ μὴ σκληρὰν ἔχειν τὴν χεῖρα, μέλλοντα κοτταβίζειν. Ἐκάλουν δ' ἀπ' ἀγκύλης τὴν τοῦ κοττάβου πρόεσιν διὰ τὸ ἀπαγκυλοῦν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐν τοῖς ἀποκοτταβισμοῖς. Οἱ δὲ ποτηρίου εἶδος τὴν ἀγκύλην φασί. Βακχυλίδης ἐν Ἐρωτικοῖς·

Εὖτε τὴν ἀπ' ἀγκύλης ἵησι τοῖσδε τοῖς νεανίαις,
λευκὸν ἀντείνασα πῆχυν.

Καὶ Αἰσχύλος δ' ἐν Ὀστολόγοις ἀγκυλητοὺς λέγει κοττάβους, διὰ τούτων·

Εὐρύμαχος οὐκ ἄλλος οὐδὲν ἥσσονας
ὕβριζ' ὑβρισμοὺς οὐκ ἐναισίους ἐμοί.
Ἦν μὲν γὰρ αὐτῷ κότταβος ἀεὶ τοὐμὸν κάρα,
τοῦ δ' ἀγκυλητοῦ κοσσάβιός ἐστι σκοπὸς
ἐκτεμὼν ἡβῶσα χεὶρ ἐφίετο.

Ὅτι δὲ ἆθλον προὔκειτο τῷ εὖ προεμένῳ τὸν κότταβον, προείρηκε μὲν καὶ ὁ Ἀντιφάνης· ᾠὰ γάρ ἐστι καὶ πεμμάτια καὶ τραγήματα. Ὁμοίως δὲ διεξέρχονται Κηφισόδωρος ἐν Τροφωνίῳ, καὶ Καλλίας ἢ Διοκλῆς ἐν Κύκλωψι, καὶ Εὔπολις Ἕρμιππός τε ἐν τοῖς Ἰάμβοις. Τὸ δὲ καλούμενον κατακτὸν κοττάβιον τοιοῦτον ἐστί· λυχνίον ἐστὶν ὑψηλὸν, ἔχον τὸν μάνην καλούμενον, ἐφ' ὃν τὴν καταβαλλομένην ἔδει πεσεῖν πλάστιγγα, ἐντεῦθεν δ' ἔπιπτεν εἰς λεκάνην ὑποκειμένην πληγεῖσαν τῷ κοττάβῳ· καί τις ἦν ἀκριβὴς εὐχειρία τῆς βολῆς. Μνημονεύει δὲ τοῦ μάνου Νικοχάρης ἐν Λάκωσιν.

6. Ἕτερον δ' ἐστὶν εἶδος παιδιᾶς τῆς ἐν λεκάνῃ. Αὕτη δ' ὕδατος πληροῦται, ἐπινεῖ τε ἐπ' αὐτῆς ὀξύβαφα κενὰ, ἐφ' ἃ βάλλοντες τὰς λάταγας ἐκ καρχησίων ἐπειρῶντο

Κότταβον ἐνθάδε σοι τρίτον ἱστάναι οἱ δυσέρωτες
ἡμεῖς προστίθεμεν γυμνασίῳ Βρομίου
κώρυκον. Οἱ δὲ παρόντες ἐνείρετε χεῖρας ἅπαντες
ἐς σφαίρας κυλίκων· καὶ πρὶν ἐκεῖνον ἰδεῖν,
ὄμματι βηματίσαισθε τὸν αἰθέρα, τὸν κατὰ κλίνην,
εἰς ὅσον αἱ λάταγες χωρίον ἐκτέταται.

8. Ἐπὶ τούτοις ὁ Οὐλπιανὸς ᾔτει πιεῖν μεγάλῃ κύλικι, ἐπιλέγων ἐκ τῶν αὐτῶν ἐλεγείων καὶ τόδε·

(669) Ὕμνους οἰνοχοεῖν ἐπιδέξια σοί τε καὶ ἡμῖν,
τόνδε σὸν ἀρχαῖον τηλεδαπόν τε φίλον
εἰρεσίῃ γλώσσης ἀποπέμψομεν εἰς μέγαν αἶνον
τοῦδ' ἐπὶ συμποσίου· δεξιότης τε λόγου
Φαίακος Μουσῶν ἐρέτας ἐπὶ σέλματα πέμπει.

Κατὰ γὰρ τὸν νεώτερον Κρατῖνον, ὅς ἐν Ὀμφάλῃ φησί·

Πίνειν μένοντα τὸν καλῶς εὐδαίμονα
κρεῖττον· μάχαι δ' ἄλλοισι καὶ πόνοι μέλοι.

Πρὸς ὃν ὁ Κύνουλκος, ἀεὶ τῷ Σύρῳ ἀντικορυσσόμενος καὶ οὐδέποτε τῆς φιλονεικίας παυόμενος, ἧς εἶχε πρὸς αὐτόν, ἐπεὶ θόρυβος κατεῖχε τὸ συμπόσιον, ἔφη, τίς οὗτος ὁ τῶν Συρβηναίων χορός; καὶ αὐτὸς δ' ἐκ τούτων τῶν ἐπῶν μεμνημένος τινῶν, ἐρῶ, ἵνα μὴ ὁ Οὐλπιανὸς βρενθύηται, ὡς ἐκ τῶν ἀποθέτων τοῖς Ὁμηρίδαις μόνος ἀνασπάσας τὰ κοττάβια·

Ἀγγελίας ἀγαθῆς δεῦρ' ἴτε πευσόμενοι,
καὶ κυλίκων ἔριδας διαλύσατε, καὶ κατάθεσθε
τὴν ξύνεσιν παρ' ἐμοί, καὶ τάδε μανθάνετε,

εἰς τὴν παροῦσαν ζήτησιν ἐπιτήδεια ὄντα. Ὁρῶ γὰρ καὶ τοὺς παῖδας ἤδη φέροντας ἡμῖν στεφάνους καὶ μύρα. Διὰ τί δὲ λέγονται τῶν ἐστεφανωμένων ἐὰν λύωνται οἱ στέφανοι, ὅτι ἐρῶσι; τοῦτο γὰρ ἐν παισί, τὰ Καλλιμάχου ἀνα-

γινώσκων ἐπιγράμματα, ὧν ἐστι καὶ τοῦτο, ἐπεζήτουν μαθεῖν, εἰπόντος τοῦ Κυρηναίου·

Τὰ δὲ ῥόδα φυλλοβολεῦντα
τἀνδρὸς ἀπὸ στεφάνων πάντ' ἐγένοντο χαμαί.

Σὸν οὖν ἐστιν, ὦ μουσικώτατε, τὴν χιλιστῆ μου ταύτην ζήτησιν ἀπολύσασθαι, Δημόκριτε, καὶ διὰ τί οἱ ἐρῶντες στεφανοῦσι τὰς τῶν ἐρωμένων θύρας.

9. Καὶ ὁ Δημόκριτος, Ἀλλ' ἵνα κἀγὼ, φησὶ, μνημονεύσω τῶν τοῦ Χαλκοῦ ποιητοῦ καὶ ῥήτορος Διονυσίου (— Χαλκοῦς δὲ προσηγορεύθη διὰ τὸ συμβουλεῦσαι Ἀθηναίοις χαλκῷ νομίσματι χρήσασθαι, καὶ τὸν λόγον τοῦτον ἀνέγραψε Καλλίμαχος ἐν τῇ τῶν ῥητορικῶν ἀπογραφῇ —) λέξω τι καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν ἐλεγείων. Σὺ δὲ, ὦ Θεόδωρε, (τοῦτο γάρ σου τὸ κύριον ὄνομα,)

δέχου τήνδε προπινομένην
τὴν ἀπ' ἐμοῦ ποίησιν. Ἐγὼ δ' ἐπιδέξια πέμπω
σοὶ πρώτῳ χαρίτων ἐγκεράσας χάριτας.
Καὶ σὺ λαβὼν τότε δῶρον ἀοιδὰς ἀντιπρόπιθι,
συμπόσιον κοσμῶν καὶ τὸ σὸν εὖ θέμενος.

Φὴς οὖν, διὰ τί, τῶν ἐστεφανωμένων ἐὰν λύηται ὁ στέφανος, ἐρᾶν λέγονται; πότερον, ὅτι ὁ ἔρως τοῦ τῶν ἐρώντων ἤθους περιαιρεῖται τὸν κόσμον, διὰ τοῦτο τὴν τοῦ ἐπιφανοῦς κόσμου περιαίρεσιν φρυκτόν τινα, φησὶ Κλέαρχος ἐν πρώτῳ Ἐρωτικῶν, καὶ σημεῖον νομίζουσι τοῦ καὶ τὸν τοῦ ἤθους κόσμον περιῃρῆσθαι τοὺς τοιούτους; ἢ καθάπερ ἐπὶ τῆς μαντικῆς ἄλλα πολλὰ, καὶ τοῦτο σημειοῦν-
(670) ται τινες; ὁ γὰρ ἐκ τοῦ στεφάνου κόσμος, οὐδὲν ἔχων μόνιμον, σημεῖόν ἐστι πάθους ἀβεβαίου μὲν, κεκαλλωπισμένου δέ. Τοιοῦτος δ' ἐστὶν ὁ ἔρως· οὐδένες γὰρ μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἐρᾶν ὄντων καλλωπίζονται, εἰ μὴ ἄρα ἢ

φύσις, οἱονεί τι δαιμόνιον δικαίως βραβεύουσα τῶν πραγμάτων ἕκαστον, οἴεται δεῖν τοὺς ἐρῶντας μὴ στεφανοῦσθαι, πρὶν κρατήσωσι τοῦ ἔρωτος· τοῦτο δ᾽ ἐστὶν, ὅταν, κατεργασάμενοι τὸν ἐρώμενον, ἀπαλλαγῶσι τῆς ἐπιθυμίας. Τὴν ἀφαίρεσιν οὖν τοῦ στεφάνου σημεῖον τοῦ ἔτι ἐν τῷ διαγωνίζεσθαι εἶναι ποιούμεθα. Ἢ ὁ Ἔρως αὐτὸς, οὐκ ἐῶν καθ᾽ αὐτοῦ στεφανοῦσθαι καὶ ἀνακηρύττεσθαι, τῶν μὲν τὸν στέφανον περιαιρεῖται, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐνδίδωσιν αἴσθησιν, μηνύων, ὅτι ἡττῶνται ὑπὸ αὐτοῦ· δι᾽ ὃ ἐρᾶν οἱ λοιποὶ τοὺς τοιούτους φασίν; ἢ ὅτι λύεται μὲν πᾶν τὸ δεδεμένον, ὁ δὲ ἔρως στεφανουμένων τινῶν δεσμός ἐστι, (οὐδένες γὰρ ἄλλοι τῶν δεδεμένων περὶ τὸ στεφανοῦσθαι σπουδάζουσι πλὴν οἱ ἐρῶντες,) τὴν τοῦ στεφάνου δήλωσιν σημεῖον τοῦ περὶ τὸν ἔρωτα δεσμοῦ νομίζοντες, ἐρᾶν φασι τοὺς τοιούτους; ἢ διὰ τὸ πολλάκις τοὺς ἐρῶντας διὰ τὴν πτοίησιν, ὡς ἔοικε, στεφανουμένους περιῤῥεῖν αὐτῶν τὸν στέφανον, ἀντιστρέφομεν τῇ ὑπονοίᾳ τὸ πάθος, ὡς οὐκ ἄν ποτε τοῦ στεφάνου περιῤῥέοντος, εἰ μὴ ἤρων; ἢ ὅτι ἀναλύσεις περὶ μόνους μάλιστα τοὺς ἐρῶντας καὶ καταδεδεμένους γίνονται, τὴν δὲ τοῦ στεφάνου ἀνάλυσιν καταδεδεμένων τινῶν εἶναι νομίζοντες, ἐρᾶν φασι τοὺς τοιούτους; καταδέδενται γὰρ οἱ ἐρῶντες, εἰ μὴ ἄρα διὰ τὸ κατεστέφθαι τῷ ἔρωτι τοὺς ἐρῶντας οὐκ ἐπίμονος αὐτῶν ὁ στέφανος γίνεται. Χαλεπὸν γὰρ ἐπὶ μεγάλῳ καὶ θείῳ στεφάνῳ μικρὸν καὶ τὸν τυχόντα θεῖναι. Στεφανοῦσι δὲ τὰς τῶν ἐρωμένων θύρας ἤτοι τιμῆς χάριν, καθαπερεὶ τινος θεοῦ, τὰ πρόθυρα στεφανοῦσιν αὐτῶν· ἢ οὐ τοῖς ἐρωμένοις, ἀλλὰ τῷ Ἔρωτι ποιούμενοι τὴν τῶν στεφάνων ἀνάθεσιν, τοῦ μὲν Ἔρωτος τὸν ἐρώμενον ἄγαλμα, τούτου δὲ ναὸν ὄντα τὴν οἴκησιν, στεφανοῦσι τὰ τῶν ἐρωμένων πρόθυρα·

διὰ ταῦτα δὲ καὶ θύουσιν ἔνιοι ἐπὶ ταῖς τῶν ἐρωμένων θύραις. Ἢ μᾶλλον ὑφ᾽ ὧν οἴονταί τε καὶ πρὸς ἀλήθειαν τὸν τῆς ψυχῆς κόσμον ἐσκύλευνται, καὶ τὸν τοῦ σώματος κόσμον, ὑπὸ τοῦ πάθους ἐξαγόμενοι καὶ σκυλεύοντες ἑαυτούς, ἀνατιθέασι. Πᾶς δ᾽ ὁ ἐρῶν τοῦτο δρᾷ μὲν παρόντος, μὴ παρόντος δὲ τοῦ ἐρωμένου τοῦ ἐμποδὼν ποιεῖται τὴν ἀνάθεσιν. Ὅθεν Λυκοφρονίδης τὸν ἐρῶντα ἐκεῖνον αἰπόλον ἐποίησε λέγοντα·

Τόδ᾽ ἀνατίθημί σοι ῥόδον,
καλὸν μνῆμα, καὶ πέδιλα, καὶ τὰν κυνέαν, καὶ
τὰν θηροφόνον λογχίδ᾽, ἐπεί μοι νόος ἄλλᾳ,
ἐπὶ τὰν Χάρισι φίλαν παῖδα καὶ καλάν.

10. Ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ ἱερώτατος Πλάτων ἐν ἑβδόμῳ Νόμων πρόβλημά τι προβάλλει στεφανωτικὸν, ὅπερ ἄξιόν ἐστιν ἐπιλύσασθαι, οὕτως λέγοντος τοῦ φιλοσόφου· „Μήλων τε τινῶν διανομαὶ καὶ στεφάνων πλείοσιν ἅμα καὶ ἐλάττοσιν ἁρμοττόντων τῶν ἀριθμῶν τῶν αὐτῶν.“ Ὁ μὲν Πλάτων οὕτως εἶπεν. Ἔστι δ᾽ ὃ λέγει τοιοῦτον· ἕνα βούλεσθαι ἀριθμὸν εὑρεῖν, ᾧ ἕως τοῦ τελευταίου εἰσελθόντος (671) ἐξ ἴσου πάντες ἕξουσιν ἤτοι μῆλα ἢ στεφάνους. Φημὶ οὖν, τὸν ἑξήκοντα ἀριθμὸν εἰς ἓξ συμπότας δύνασθαι τὴν ἰσότητα πληροῦν. Οἶδα γάρ, ὅτι κατ᾽ ἀρχὰς ἐλέγομεν μὴ συνδειπνεῖν τῶν πέντε γε πλείους· ὅτι δ᾽ ἡμεῖς ψαμμακόσιοι ἐσμὲν, δῆλον. Ὁ οὖν ἑξήκοντα ἀριθμὸς εἰς ἓξ τοὺς συμπληρωθέντας τοῦ συμποσίου ἄρξεται οὕτως. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ συμπόσιον ὁ πρῶτος καὶ ἔλαβε στεφάνους ἑξήκοντα· ἐπεισελθόντι δὲ τῷ δευτέρῳ δίδωσι τοὺς ἡμίσεις, καὶ ἑκατέρῳ γίνονται τριάκοντα· καὶ τρίτῳ ἐπεισελθόντι συνδιαιρούμενοι τοὺς πάντας, ἐξ εἴκοσιν ἔχουσι. Τετάρτῳ πάλιν ὁμοίως κοινωνήσαντες, ἐκ πεντεκαίδεκα γί-

νονται· πέμπτῳ δὲ ἐκ δώδεκα καὶ τῷ ἕκτῳ ἐκ δέκα. Καὶ οὕτως ἰσότης ἀναπληροῦται τῶν στεφάνων.

11. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ Δημοκρίτου, ὁ Οὐλπιανὸς, ἀποβλέψας πρὸς τὸν Κύνουλκον,

Οἵῳ μ' ὁ δαίμων (ἔφη) φιλοσόφῳ συνῴκισεν·

(κατὰ τὸ Θεογνήτου, τοῦ κωμῳδιοποιοῦ, Φάσμα)

ἐπαρίστερ' ἔμαθες, ὦ πονηρὲ, γράμματα·
ἀνέστροφέν σου τὸν βίον τὰ βιβλία·
πεφιλοσόφηκας γῇ τε κοὐρανῷ λαλῶν,
οἷς οὐδέν ἐστιν ἐπιμελὲς τῶν σῶν λόγων.

Πόθεν γάρ σοι καὶ ὁ τῶν Συρβηναίων ἐπῆλθε χορός; τίς τῶν ἀξίων λόγου μέμνηται τοῦ μουσικοῦ τούτου χοροῦ; καὶ ὅς, Οὐ πρότερον, ἔφη, ὦ οὗτος, διδάξω σε, πρὶν ἂν τὸν ἄξιον παρὰ σοῦ λάβω μισθόν. Οὐ γὰρ ἐγὼ τὰς ἐκ τῶν βιβλίων ἀκάνθας, ὥσπερ σὺ, ἀναγινώσκων ἐκλέγω, ἀλλὰ τὰ χρησιμώτατα καὶ ἀκοῆς ἄξια. Ἐπὶ τούτοις ὁ Οὐλπιανὸς δυσχεράνας ἀνεβόησε τὰ ἐξ Ὕπνου Ἀλέξιδος·

Οὐδ' ἐν Τριβαλλοῖς ταῦτά γ' ἐστὶν ἔννομα·
οὗ φασι τὸν θύοντα τοῖς κεκλημένοις
δείξαντ' ἰδεῖν τὸ δεῖπνον, εἰς τὴν αὔριον
πωλεῖν ἀδείπνοις, ἅπερ ἔθηκ' αὐτοῖς ἰδεῖν.

Τὰ αὐτὰ ἰαμβεῖα φέρεται καὶ παρ' Ἀντιφάνει ἐν Ὕπνῳ. Καὶ ὁ Κύνουλκος, Ἐπεὶ περὶ στεφάνων ζητήσεις ἤδη γεγόνασιν, εἰπὲ ἡμῖν, τίς ἐστιν ὁ παρὰ τῷ χαρίεντι Ἀνακρέοντι Ναυκρατίτης στέφανος, ὦ Οὐλπιανέ. Φησὶ γὰρ οὕτως ὁ μελιχρὸς ποιητής·

Στεφάνους δ' ἀνὴρ τρεῖς ἕκαστος εἶχεν,
τοὺς μὲν ῥοδίνους, τὸν δὲ Ναυκρατίτην.

Καὶ διὰ τί παρὰ τῷ αὐτῷ ποιητῇ λύγῳ τινὲς στεφανοῦνται; φησὶ γὰρ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν μελῶν·

Μεγίσθης δ' ὁ φιλόφρων δέκα δὴ μῆνες ἐπειδὴ
στεφανοῦταί τε λύγῳ, καὶ τρύγα πίνει μελιηδέα.

Ο γὰρ τῆς λύγου στέφανος ἄτοπος· πρὸς δεσμοὺς γὰρ καὶ πλέγματα ἡ λύγος ἐπιτήδειος. Εἰπὲ οὖν ἡμῖν τι περὶ τούτων ζητήσεως ἀξίων ὄντων καὶ μὴ ὀνόματα θήρα, φιλότης.

12. *Σιωπῶντος δ' αὐτοῦ καὶ ἀναζητεῖν προσποιουμένου, ὁ Δημόκριτος ἔφη, Ἀρίσταρχος, ὁ γραμματικώτατος,* (672) *ἑταῖρε, ἐξηγούμενος τὸ χωρίον ἔφη, ὅτι καὶ λύγοις ἐστεφανοῦντο οἱ ἀρχαῖοι. Τέναρος δὲ ἀγροίκων εἶναι λέγει στεφάνωμα τὴν λύγον. Καὶ οἱ ἄλλοι γε ἐξηγηταὶ ἀπροσδιόνυσά τινα εἰρήκασι περὶ τοῦ προκειμένου. Ἐγὼ δ' ἐντυχὼν τῷ Μηνοδότου, τοῦ Σαμίου, συγγράμματι, ὅπερ ἐπιγράφεται Τῶν κατὰ τὴν Σάμον ἐνδόξων ἀναγραφὴ, εὗρον τὸ ζητούμενον. Ἀδμήτην γάρ φησι, τὴν Εὐρυσθέως, ἐξ Ἄργους φυγοῦσαν ἐλθεῖν εἰς Σάμον, θεασαμένην δὲ τὴν τῆς Ἥρας ἐπιφάνειαν καὶ τῆς οἴκοθεν σωτηρίας χαριστήριον βουλομένην ἀποδοῦναι, ἐπιμεληθῆναι τοῦ ἱεροῦ τοῦ καὶ νῦν ὑπάρχοντος, πρότερον δὲ ὑπὸ Λελέγων καὶ Νυμφῶν καθιδρυμένου· τοὺς δ' Ἀργείους πυθομένους καὶ χαλεπαίνοντας πεῖσαι χρημάτων ὑποσχέσει Τυῤῥηνοὺς, ληστρικῷ βίῳ χρωμένους, ἁρπάσαι τὸ βρέτας, πεπεισμένους τοὺς Ἀργείους, ὡς, εἰ τοῦτο γένοιτο, πάντως τι κακὸν πρὸς τῶν τὴν Σάμον κατοικούντων ἡ Ἀδμήτη πείσεται. Τοὺς δὲ Τυῤῥηνοὺς, ἐλθόντας εἰς τὸν Ἡραΐτην ὅρμον καὶ διαβάντας, εὐθέως ἔχεσθαι τῆς πράξεως. Ἀθύρου δὲ ὄντος τότε τοῦ νεὼ, ταχέως ἀνελέσθαι τὸ βρέτας, καὶ διακομίσαντας ἐπὶ θάλασσαν εἰς τὸ σκάφος ἐμβαλέσθαι· λυσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ πρυμνήσια καὶ τὰς ἀγκύρας ἀνελομένους εἰρεσίᾳ τε πάσῃ χρωμένους*

ἀπαίρειν οὐ δύνασθαι. Ἡγησαμένους οὖν θεῖον τοῦτ᾽ εἶναι, πάλιν ἐξενεγκαμένους τῆς νεὼς τὸ βρέτας ἀποθέσθαι παρὰ τὸν αἰγιαλόν· καὶ ψαιστὰ αὐτῷ ποιήσαντας περιδεεῖς ἀπαλλάττεσθαι. Τῆς δὲ Ἀδμήτης ἕωθεν δηλωσάσης, ὅτι τὸ βρέτας ἠφανίσθη, καὶ ζητήσεως γενομένης, εὑρεῖν μὲν αὐτὸ τοὺς ζητοῦντας ἐπὶ τῆς ἠιόνος, ὡς δ᾽ ἂν βαρβάρους Κᾶρας, ὑπονοήσαντας αὐτόματον ἀποδεδρακέναι, πρός τι λύγου θωράκιον ἀπερείσασθαι καὶ τοὺς εὐμηκεστάτους τῶν κλάδων ἑκατέρωθεν ἐπισπασαμένους περιειλῆσαι πάντοθεν. Τὴν δὲ Ἀδμήτην λύσασαν αὐτὸ ἁγνίσαι καὶ στῆσαι πάλιν ἐπὶ τοῦ βάθρου, καθάπερ πρότερον ἵδρυτο. Διόπερ ἐξ ἐκείνου καθ᾽ ἕκαστον ἔτος ἀποκομίζεσθαι τὸ βρέτας εἰς τὴν ἠιόνα καὶ ἀφανίζεσθαι, ψαιστά τε αὐτῷ παρατίθεσθαι· καὶ καλεῖσθαι Τόνεα τὴν ἑορτὴν, ὅτι συντόνως συνέβη περιειληθῆναι τὸ βρέτας ὑπὸ τῶν τὴν πρώτην αὐτοῦ ζήτησιν ποιησαμένων.

13. Ἱστορεῖται δ᾽ ὑπ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν χρόνον τῶν Καρῶν δεισιδαιμονίᾳ περισχεθέντων, ἐπὶ τὸ μαντεῖον τοῦ θεοῦ παραγενομένων εἰς Ὕβλαν καὶ πυνθανομένων περὶ τῶν ἀπηντημένων, θεσπίσαι τὸν Ἀπόλλωνα ποινὴν αὐτοὺς ἀποδοῦναι τῇ θεῷ δι᾽ ἑαυτῶν ἑκούσιον καὶ χωρὶς δυσχεροῦς συμφορᾶς, ἣν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀφώρισεν ὁ Ζεὺς τῷ Προμηθεῖ χάριν τῆς κλοπῆς τοῦ πυρὸς, λύσας αὐτὸν ἐκ τῶν χαλεπωτάτων δεσμῶν· καὶ τίσιν ἑκούσιον ἐν ἀλυπίᾳ κειμένην δοῦναι θελήσαντος, ταύτην ἔχειν ἐπιτάξαι τὸν καθηγούμενον τῶν θεῶν. Ὅθεν ἀπ᾽ ἐκείνου τὸν δεδηλωμένον στέφανον τῷ Προμηθεῖ περιγενέσθαι, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ τοῖς εὐεργετηθεῖσιν ἀνθρώποις ὑπ᾽ αὐτοῦ κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς δωρεάν. Διόπερ καὶ τοῖς Καρσὶ κατὰ τὸ παραπλήσιον ἔθος παρεκελεύσατο, στεφανώματι χρωμένοις

τῇ λύγῳ καταδεῖν τὴν ἑαυτῶν κεφαλὴν τοῖς κλάδοις, οἷς (673) αὐτοὶ κατέλαβον τὴν θεόν. Καταλῦσαι δὲ καὶ τἄλλα γένη τῶν στεφάνων ἐπέταξε, χωρὶς τῆς δάφνης· τὴν δ' αὐτὸς ἔφη τοῖς τὴν θεὸν θεραπεύουσι μόνοις ἀπονέμειν δῶρον. Τοῖς τε χρησθεῖσιν ἐκ τῆς μαντείας κατακολουθήσαντας αὐτοὺς ἀβλαβεῖς ἔσεσθαι, καὶ δίκην ἐν εὐωχίαις ἀποδιδόντας τῇ θεῷ τὴν προσήκουσαν. Ὅθεν τοὺς Κᾶρας, ὑπακοῦσαι βουλομένους τοῖς ἐκ τοῦ χρηστηρίου, καταλῦσαι τὰς ἔμπροσθεν εἰθισμένας στεφανώσεις, αὐτούς τε κατὰ πλῆθος χρῆσθαι μὲν τῇ λύγῳ, τοῖς δὲ θεραπεύουσι τὴν θεὸν ἐπιτρέψαι φορεῖν τὸν καὶ νῦν ἔτι διαμένοντα τῆς δάφνης στέφανον.

14. Μνημονεύειν δ' ἔοικεν ἐπὶ ποσόν τι τῆς κατὰ την λύγον στεφανώσεως καὶ Νικαίνετος, ὁ ἐποποιὸς, ἐν τοῖς ἐπιγράμμασι, ποιητὴς ὑπάρχων ἐπιχώριος καὶ τὴν ἐπιχώριον ἱστορίαν ἠγαπηκὼς ἐν πλείοσι. Λέγει δ' οὕτως·

Οὐκ ἐθέλω, Φιλόθηρε, κατὰ πτόλιν, ἀλλὰ παρ' Ἥρῃ
δαίνυσθαι ζεφύρου πνεύμασι τερπόμενος.
Ἀρκεῖ μοι λιτὴ μὲν ὑπὸ πλευροῖσι χαμεύνα·
ἐγγύθι γαρ προμάλου δέμνιον ἐνδαπίης
καὶ λύγος, ἀρχαῖον Καρῶν στέφος. Ἀλλὰ φερέσθω
οἶνος καὶ Μουσῶν ἡ χαρίεσσα λύρη,
θυμῆρες πίνοντες, ὅπως Διὸς εὐκλέα νύμφην
μέλπωμεν, νήσου δεσπότιν ἡμετέρης.

Ἐν τούτοις γὰρ ἀμφιβόλως εἰρηκὼς ὁ Νικαίνετος, πότερον στρωμνῆς ἕνεκεν ἢ στεφανώσεως ἀρκεῖται τῇ λύγῳ, τῷ λέγειν αὐτὴν τῶν Καρῶν ἀρχαῖον στέφος πρόδηλον καθίστησι τὸ ζητούμενον. Συνέβη δὲ τὴν τῆς λύγου στεφάνωσιν καὶ μέχρι τῶν κατὰ Πολυκράτην χρόνων, ὡς ἄν τις

εἰκάσειε, τῇ νήσῳ συνηθεστέραν ὑπάρχειν. Ὁ γοῦν Ἀνακρέων φησί·

Μεγίσθης, ὁ φιλόφρων, δέκα δὴ μῆνες ἐπειδὴ
στεφανοῦταί τε λύγῳ καὶ τρύγα πίνει μελιηδέα.

15. Ταῦτα ἴσασιν οἱ θεοὶ, ὡς πρῶτος αὐτὸς ἐν τῇ καλῇ Ἀλεξανδρείᾳ εὗρον, κτησάμενος τὸ τοῦ Μηνοδότου συγγραμμάτιον, καὶ ἐπιδείξας πολλοῖς ἐξ αὐτοῦ τὸ παρὰ τῷ Ἀνακρέοντι ζητούμενον. Λαβὼν δὲ παρ᾽ ἐμοῦ ὁ πᾶσι κλοπὴν ὀνειδίζων Ἡφαιστίων ἐξιδιοποιήσατο τὴν λύσιν, καὶ σύγγραμμα ἐξέδωκεν, ἐπιγράψας Περὶ τοῦ παρ᾽ Ἀνακρέοντι λυγίνου στεφάνου· ὅπερ νῦν ἐν τῇ Ῥώμῃ εὕρομεν παρὰ τῷ Ἀντικοττύρᾳ Δημητρίῳ. Τοιοῦτος δέ τις καὶ [ὁ Ἡφαιστίων συγγραφεὺς καὶ] περὶ τὸν καλὸν ἡμῶν Ἄδραντον ἐγένετο. Ἐκδόντος γὰρ τούτου πέντε μὲν βιβλία περὶ τῶν παρὰ Θεοφράστῳ ἐν τοῖς περὶ ἠθῶν καθ᾽ ἱστορίαν καὶ λέξιν ζητουμένων, ἕκτον δὲ περὶ τῶν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς Νικομαχείοις Ἀριστοτέλους, ἐν οἷς ἀμφιλαφῶς παραθεμένου περὶ τοῦ παρὰ Ἀντιφῶντι, τῷ τραγῳδιοποιῷ, Πληξίππου, καὶ πλεῖστα ὅσα καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀντιφῶντος εἰπόντος, σφετερισάμενος καὶ ταῦτ᾽ ἐπέγραψέ τι βιβλίον Περὶ τοῦ παρὰ Ξενοφῶντι ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν Ἀντιφῶντος, οὐδὲν ἴδιον προσεξευρὼν, ὥσπερ κἀν τῷ περὶ τοῦ λυγίνου στεφάνου. Μόνον γὰρ τοῦτ᾽ ἴδιον εἴρηκεν, ὅτι Φύλαρχος ἐν τῇ ἑβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν οἶδε τὴν (674) κατὰ λύγον ἱστορίαν, καὶ ὅτι οὔτε τὰ Νικαινέτου οἶδεν, οὔτε τὰ Ἀνακρέοντος ὁ συγγραφεύς· ἀπέδειξέ τε καὶ διαφωνοῦντα αὐτὸν κατ᾽ ἔνια τῶν ἱστορηθέντων παρὰ τῷ Μηνοδότῳ. Δύναται δέ τις λέγειν περὶ τῆς λύγου ἁπλούστερον, ὅτι ὁ Μεγίσθης τῇ λύγῳ ἐστεφανοῦτο, ὡς παρακειμένης ἐκ τοῦ δαψιλοῦς, ἐν ᾧ εὐωχεῖτο τόπῳ, συνδέσεως

ἕνεκα τῶν κροτάφων. Καὶ γὰρ καὶ Λακεδαιμόνιοι καλάμῳ στεφανοῦνται ἐν τῇ τῶν Προμαχίων ἑορτῇ, ὥς φησι Σωσίβιος ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν Λακεδαίμονι θυσιῶν, γράφων οὕτως· „Ἐν ταύτῃ συμβαίνει, τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς χώρας καλάμοις στεφανοῦσθαι ἢ στλεγγίδι, τοὺς δ' ἐκ τῆς ἀγωγῆς παῖδας ἀστεφανώτους ἀκολουθεῖν."

16. Ἀριστοτέλης δ' ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν καὶ Ἀρίστων, ὁ περιπατητικὸς, Κεῖος δὲ τὸ γένος, ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν Ὁμοίων φασὶν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι διὰ τοὺς περὶ τὸν οἶνον πόνους τῶν κεφαλαλγιῶν δεσμοὺς εὕρισκον τοὺς τυχόντας, τῆς τῶν κροτάφων συνδέσεως ὠφελεῖν δοκούσης· οἱ δ' ὕστερον ἅμα τῷ κροτάφῳ προσέβαλόν τινα καὶ κόσμον οἰκεῖον τῇ παρὰ τὸν οἶνον διαγωγῇ, μηχανησάμενοι τὸν στέφανον. Βέλτιον δὲ διὰ τὸ πάσας τὰς αἰσθήσεις ἐν τῇ κεφαλῇ εἶναι ταύτην στεφανοῦσθαι, ἢ διὰ τὸ συμφέρειν ἐσκεπάσθαι καὶ συνδεδέσθαι τοὺς κροτάφους πρὸς τὸν οἶνον." Ἐστεφανοῦντο δὲ καὶ τὸ μέτωπον, ὡς ὁ καλὸς Ανακρέων ἔφη·

> Ἐπὶ δ' ὀφρύσιν σελίνων στεφανίσκους
> θέμενοι, θάλειαν ὁρτὴν ἀγάγωμεν Διονύσῳ.

Ἐστεφανοῦντο δὲ καὶ τὰ στήθη καὶ ἐμύρουν ταῦτα, ἐπεὶ αὐτόθι ἡ καρδία. Ἐκάλουν δὲ καὶ, οἷς περιεδέοντο τὸν τράχηλον, στεφάνους ὑποθυμιάδας, ὡς Ἀλκαῖος ἐν τούτοις·

> Ἀλλ' ἀνήτω μὲν περὶ ταῖς δέραις
> περθέτω πλεκτὰς ὑποθυμίδας.

Καὶ Σαπφώ·

> Καὶ πολλαὶς ὑποθυμίδαις
> πλεκταὶς ἄντι ἀπαλᾷ δέρᾳ.

Καὶ Ἀνακρέων·

Πλεκτὰς δ' ὑποθυμίδας περὶ
στήθεσι λωτίνας ἔθεντο.

Αἰσχύλος δ' ἐν τῷ λυομένῳ Προμηθεῖ σαφῶς φησιν, ὅτι ἐπὶ τιμῇ τοῦ Προμηθέως τὸν στέφανον περιτίθεμεν τῇ κεφαλῇ, ἀντίποινα τοῦ ἐκείνου δεσμοῦ, καίτοι ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Σφιγγὶ εἰπών·

Τῷ δὲ ξένῳ γε στέφανον, ἀρχαῖον στέφος·
δεσμῶν ἄριστος ἐκ Προμηθέως λόγου.

Σαπφὼ δ' ἁπλούστερον τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσι τοῦ στεφανοῦσθαι ἡμᾶς, λέγουσα τάδε·

Σὺ δὲ στεφάνοις ὦδικα παρθέσθ' ἐραταῖς φόβαισιν
ὅρπακας ἀνήτω συνέῤῥαις ἁπαλαῖσι χερσίν.
Εὐάνθεα γὰρ πέλεται καὶ Χάριτες μάκαιρα
μᾶλλον προτέρην ἀστεφανώτοισι δ' ἀπυστρέφονται.

Ὡς εὐανθέστερον γὰρ καὶ κεχαρισμένον μᾶλλον τοῖς θεοῖς παραγγέλλει στεφανοῦσθαι τοὺς θύοντας. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ Συμποσίῳ φησὶν, ὅτι οὐδὲν κολοβὸν προσφέρομεν πρὸς τοὺς θεοὺς, ἀλλὰ τέλεια καὶ ὅλα. Τὸ δὲ πλῆρες τέλειόν ἐστι. Τὸ δὲ στέφειν πλήρωσίν τινα σημαίνει. Ὅμηρος·

Κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.

Καί·

Ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἔπεσι στέφει.

Τοὺς γὰρ αὖ τὴν ὄψιν ἀμόρφους, φησὶν, ἀναπληροῖ ἡ (675) *τοῦ λέγειν πιθανότης. Ἔοικεν οὖν ὁ στέφανος τοῦτο ποιεῖν βούλεσθαι. Διὸ καὶ περὶ τὰ πένθη τοὐναντίον παρασκευάζομεν. Ὁμοιοπαθείᾳ γὰρ τοῦ κεκμηκότος κολοβοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς τῇ τε κουρᾷ τῶν τριχῶν καὶ τῇ τῶν στεφάνων ἀφαιρέσει.*

17. *Φιλωνίδης δ', ὁ ἰατρὸς, ἐν τῷ περὶ μύρων καὶ στεφάνων, Ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς (φησὶ) θαλάττης ὑπὸ Διο-*

νύσου μετενεχθείσης εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς ἀμπέλου, καὶ πρὸς ἄμετρον ἀπόλαυσιν τῶν πολλῶν ἐκτρεπομένων ἄκρατόν τε προσφερομένων, οἱ μὲν αὐτῶν μανιωδῶς ἐκτρεπόμενοι παρέπαιον, οἱ δὲ νεκροῖς ἐῴκεσαν ἀπὸ τῆς καρώσεως. Ἐπ᾽ ἀκτῆς δέ τινων πινόντων, ἐπιπεσὼν ὄμβρος τὸ μὲν συμπόσιον διέλυσε, τὸν δὲ κρατῆρα, ὃς εἶχεν ὀλίγον οἶνον ὑπολελειμμένον, ἐπλήρωσεν ὕδατος. Γενομένης δ᾽ αἰθρίας, εἰς τὸν αὐτὸν ὑποστρέψαντες τόπον, γευσάμενοι τοῦ μίγματος, προσηνῆ καὶ ἄλυπον ἔσχον ἀπόλαυσιν. Καὶ διὰ τοῦθ᾽ οἱ Ἕλληνες τῷ μὲν παρὰ δεῖπνον ἀκράτῳ προσδιδομένῳ τὸν ἀγαθὸν ἐπιφωνοῦσι δαίμονα, τιμῶντες τὸν εὑρόντα δαίμονα. Ἦν δ᾽ οὗτος ὁ Διόνυσος. Τῷ δὲ μετα δεῖπνον κεκραμένῳ πρώτῳ προσδιδομένῳ ποτηρίῳ Δία σωτῆρα ἐπιλέγουσι, τῆς ἐκ τοῦ μίγματος ἀλύπου κράσεως τὸν καὶ τῶν ὄμβρων ἀρχηγὸν αἴτιον ὑπολαβόντες. Ἐδέησεν οὖν βοηθημάτων τοῖς ἐν τῷ πότῳ κεφαλὴν ἐπιθλιβεῖσιν. Ἦν δὲ δεσμὸς ἐξ αὐτῶν προχειρότατος καὶ τῆς φύσεως ἐπὶ τοῦτο ὁδηγούσης. Ἀλγήσας γάρ τις κεφαλὴν, ὥς φησιν Ἀνδρέας, εἶτα πιέσας καὶ κουφισθεὶς, εὗρε κεφαλαλγίας δεσμὸν φάρμακον. Τούτῳ οὖν βοηθήματι πρὸς τοὺς πότους χρώμενοι, τοῖς παραπίπτουσι τὴν κεφαλὴν ἐδέσμευον· καὶ ἐπὶ τὸν κίσσινον στέφανον ἦλθον, αὐτόματόν τε καὶ πολὺν ὄντα καὶ κατὰ πάντα τόπον γεννώμενον, ἔχοντα καὶ πρόσοψιν οὐκ ἀτερπῆ, χλωροῖς πετάλοις καὶ κορύμβοις σκιάζοντα τὸ μέτωπον, καὶ τοὺς ἐν τῷ σφίγγειν τόνους ὑπομένοντα, προσέτι δὲ ψύχοντα χωρὶς ὀδμῆς καρούσης. Καὶ ταύτῃ μοι δοκεῖ Διονύσῳ ὁ βίος ἀνεῖναι τὸ στέφος, τὸν εὑρετὴν τοῦ πώματος καὶ τῶν δι᾽ αὐτὸ ἐλασσωμάτων ἀλεξητῆρα βουλόμενος εἶναι. Ἐντεῦθεν δὲ εἰς ἡδονὴν τραπέντες τὸ μὲν συμφέρον * * * καὶ

τοῦ ἐκ μέθης παραβοηθῶν ἐλαττώματος ὁ στέφανος, τοῦ πρὸς ὄψιν ἢ πρὸς ὀσμὴν ἐπιτερποῦς ἐφρόντισαν. Διὸ μυρσίνης μὲν στέφανον στύφοντα καὶ τὴν οἴνων ἀναθυμίασιν ἀποκρουόμενον, ἔτι δὲ ῥόδινον, ἔχοντά τι καὶ κεφαλαλγίας παρηγορικὸν σὺν τῷ κατὰ ποσὸν ψύχειν, προς δὲ τοῖς δάφνινον, οὐκ ἀλλότριον τοῖς πότοις ἡγητέον. Λευκόϊον δὲ, κινητικὸν ὄντα κεφαλῆς, καὶ ἀμαράκινον καὶ ἅπαντας τοὺς καροῦν δυναμένους ἢ βαρύνειν ἄλλως κεφαλὴν περιστατέον.“ Τὰ αὐτὰ εἴρηκε καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ μύρων καὶ στεφάνων αὐταῖς λέξεσι. Καὶ περὶ μὲν τούτων, ὦ ἑταῖροι, ταῦτα.

18. Περὶ δὲ τοῦ Ναυκρατίτου στεφάνου, τίς ἐστι τὴν ἄνθην, πολλὰ ἀναζητήσας καὶ πολλῶν πυθόμενος, ὡς οὐδὲν ἐμάνθανον, ἐνέτυχον ὀψέ ποτε Πολυχάρμου Ναυκρατίτου ἐπιγραφομένῳ βιβλίῳ Περὶ Ἀφροδίτης, ἐν ᾧ ταυτὶ γέγραπται· „Κατὰ δὲ τὴν τρίτην πρὸς ταῖς εἴκοσιν Ὀλυμπιάδα ὁ Ἡρόστρατος, πολίτης ἡμέτερος, ἐμπορίᾳ χρώμενος καὶ χώραν πολλὴν περιπλέων, προσσχών ποτε καὶ (676) Πάφῳ τῆς Κύπρου, ἀγαλμάτιον Ἀφροδίτης σπιθαμιαῖον, ἀρχαῖον τῇ τέχνῃ, ὠνησάμενος, ᾔει φέρων εἰς τὴν Ναύκρατιν. Καὶ αὐτῷ πλησίον φερομένῳ τῆς Αἰγύπτου, ἐπεὶ χειμὼν αἰφνίδιον ἐπέπεσε καὶ συνιδεῖν οὐκ ἦν ὅπου γῆς ἦσαν, κατέφυγον ἅπαντες ἐπὶ τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα, σώζειν αὐτοὺς αὐτὴν δεόμενοι. Ἡ δὲ θεὸς, (προσφιλὴς γὰρ τοῖς Ναυκρατίταις ἦν,) αἰφνίδιον ἐποίησε πάντα τὰ παρακείμενα αὐτῇ μυῤῥίνας χλωρᾶς πλήρη, ὀδμῆς τε ἡδίστης ἐπλήρωσε τὴν ναῦν ἤδη ἀπειρηκόσι τοῖς ἐμπλέουσι τὴν σωτηρίαν διὰ τὴν πολλὴν ναυτίαν. Γενομένου δὲ ἐμέτου πολλοῦ καὶ ἡλίου ἐκλάμψαντος, κατιδόντες τοὺς ὅρου ἧκον εἰς τὴν Ναύκρατιν. Καὶ ὁ Ἡρόστρατος,

ἐξορμήσας τῆς νεὼς μετὰ τοῦ ἀγάλματος, ἔχων καὶ τὰς αἰφνίδιον αὐτῷ ἀναφανείσας χλωρὰς μυῤῥίνας, ἀνέθηκεν ἐν τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἱερῷ, θύσας τε τῇ θεῷ καὶ ἀναθεὶς τῇ Ἀφροδίτῃ ἄγαλμα, καλέσας τε καὶ ἐφ᾽ ἑστίασιν ἐν αὐτῷ τῷ ἱερῷ τοὺς προσήκοντας καὶ τοὺς οἰκειοτάτους, ἔδωκεν ἑκάστῳ καὶ στέφανον ἐκ τῆς μυῤῥίνης, ὃν καὶ τότε ἐκάλεσε Ναυκρατίτην." Ὁ μὲν οὖν Πολύχαρμος ταῦτα. Οἷς κἀγὼ πείθομαι, ἡγούμενος οὐκ ἄλλον τινὰ εἶναι Ναυκρατίτην στέφανον, ἢ τὸν ἐκ τῆς μυῤῥίνης, τῷ καὶ μετὰ τῶν ῥόδων ὑπὸ τοῦ Ἀνακρέοντος φορεῖσθαι. Καὶ ὁ Φιλωνίδης δ᾽ εἴρηκεν, ὡς ὁ τῆς μυῤῥίνης στέφανος τὴν ἐκ τῶν οἴνων ἀναθυμίασιν ἀποκρούεται, καὶ ὁ τῶν ῥόδων ἔχει τι κεφαλαλγίας παρηγορικὸν πρὸς τῷ καὶ ἐμψύχειν. Γελοῖοι οὖν εἰσὶ καὶ οἱ λέγοντες Ναυκρατίτην εἶναι στέφανον τὸν ἐκ τῆς βίβλου τῆς στεφανωτρίδος καλουμένης παρ᾽ Αἰγυπτίοις στεφόμενον, παρατιθέμενοι Θεοπόμπου ἐκ τῆς τρίτης τῶν Ἑλληνικῶν, ὅς φησιν, Ἀγησιλάῳ, τῷ Λάκωνι, παραγενομένῳ εἰς Αἴγυπτον δῶρα πέμψαι τοὺς Αἰγυπτίους ἄλλα τέ τινα καὶ δὴ καὶ τὴν στεφανωτρίδα βίβλον. Ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα, τίνα ὠφέλειαν ἢ ἡδονὴν ἔχει τὸ βίβλῳ στεφανοῦσθαι μετὰ ῥόδων, πλὴν εἰ μὴ οἱ τούτοις χαίροντες στέψονται ὁμοῦ σκορόδοις καὶ ῥόδα. Παμπόλλους δὲ οἶδα λέγοντας, τὸν ἐκ τῆς σαμψύχου στέφανον εἶναι τὸν Ναυκρατίτην· πολὺ δὲ τὸ ἄνθος τοῦτο κατὰ τὴν Αἴγυπτον. Διάφορος δὲ γίνεται κατὰ τὴν ὀδμὴν ἡ ἐν Αἰγύπτῳ μυῤῥίνη παρὰ τὰς ἐν ἄλλαις χώραις, ὡς καὶ Θεόφραστος ἱστορεῖ.

19. Ἔτι τούτων λεγομένων, ἐπεισῆλθον παῖδες, στεφάνους φέροντες τῶν ἀκμαζόντων κατὰ τοὺς καιρούς. Καὶ ὁ Μυρτίλος, Λέγε καλέ, εἶπεν, Οὐλπιανέ, στεφάνων

ὀνόματα. Οἱ γὰρ παῖδες κατὰ τὸν Χαιρήμονος Κένταυρον

Στεφάνους ἑτοιμάζουσιν, οὓς εὐφημίας
κήρυκας εὐχαὶ προὐβάλοντο δαιμόνων.

Καὶ ἐν τῷ Διονύσῳ δὲ ὁ αὐτὸς ἔφη ποιητής·

Στεφάνους τεμόντες, ἀγγέλους εὐφημίας.

Σὺ δὲ μὴ τὰ ἐκ τῶν ἐπιγραφομένων Αἰλίου Ἀσκληπιάδου στεφάνων φέρε ἡμῖν, ὡς ἀνηκόοις αὐτῶν, ἀλλ' ἄλλο τι παρ' ἐκεῖνα λέγε. Δεῖξαι γὰρ οὐκ ἔχεις, ὅτι διαλελυμένως τις εἴρηκε ῥόδων στέφανον καὶ ἴων στέφανον· τὸ γὰρ παρὰ Κρατίνῳ κατὰ παιδιὰν εἴρηται· „Ναρκισσίνους ὀλίσβους." Καὶ ὃς γελάσας, Πρῶτος ἐν τοῖς Ἕλλησι στέφανος ὠνομάσθη, ὥς φησι Σῆμος, ὁ Δήλιος, ἐν τετάρτῳ (677) Δηλιάδος, τὸ παρὰ μὲν ἡμῖν στέφος, παρὰ δέ τισι στέμμα προσαγορευόμενον, διὸ καὶ τούτῳ πρώτῳ στεφανωσάμενοι δεύτερον περιτιθέμεθα τὸν δάφνινον. Κέκληται δὲ στέφανος ἀπὸ τοῦ στέφειν. Σὺ δὲ οἴει μ', ἔφη, Θετταλὲ ποικιλόμυθε, τῶν κοινῶν τούτων καὶ καθημαξευμένων ἐρεῖν τι; διὰ δὲ τὴν σὴν γλῶσσαν τῆς ὑπογλωττίδος μνησθήσομαι, ἧς Πλάτων ἐμνήσθη ἐν Διὶ κακουμένῳ·

Καίτοι φορεῖτε γλῶτταν ἐν ὑποδήμασι,
στεφανοῦσθ' ὑπογλωττίσιν, ὅταν πίνητέ που·
κἂν καλλιερῆτε, γλῶτταν ἀγαθὴν πέμπετε.

Θεόδωρος δ' ἐν ταῖς Ἀττικαῖς φωναῖς, ὥς φησι Πάμφιλος ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων, πλοκῆς στεφάνων γένος τι τὴν ὑπογλωττίδα ἀποδίδωσι. Λαβὲ οὖν παρ' ἐμοῦ· κατὰ γὰρ τὸν Εὐριπίδην

Ἐκ παντὸς ἄν τις πράγματος δισσῶν λόγων
ἀγῶνα θεῖτ' ἄν, εἰ λέγειν εἴη σοφός.

20. Ἰσθμιακόν. Οὕτως τοῦτον καλούμενον στέ-

φανον Ἀριστοφάνης μνήμης ἠξίωσεν ἐν Ταγηνισταῖς, λέγων οὕτως·

> Τί οὖν ποιῶμεν; χλανίδ' ἐχρῆν λευκὴν λαβεῖν·
> εἶτ' ἰσθμιακὰ λαβόντες, ὥσπερ οἱ χοροὶ
> ᾄδωμεν εἰς τὸν δεσπότην ἐγκώμιον.

Σειληνὸς δ' ἐν ταῖς Γλώσσαις φησίν· „Ἴσθμιον στέφανον." Φιλητᾶς δέ φησι· „Στέφανος. Ἤγουν ὁμωνυμία ἀμφοτέρωθι, οἷον τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ πρώτου κόσμου. Λέγω δὲ τὸ ἐπὶ τοῦ φρέατος καὶ τοῦ ἐγχειριδίου ἴσθμιον." Τιμαχίδας δὲ καὶ Σιμίας, οἱ Ῥόδιοι, ἀποδιδόασιν ἓν ἀνθ' ἑνὸς „Ἴσθμιον, στέφανον," οὗ μνημονεύει καὶ Καλλίξενος, ὁ Ῥόδιος καὶ αὐτὸς γένος, ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξανδρείας γράφων οὕτως· * * * *

21. Ἐπεὶ δὲ Ἀλεξανδρείας ἐμνημόνευσα, οἶδά τινα ἐν τῇ καλῇ ταύτῃ πόλει καλούμενον στέφανον Ἀντινόειον, γινόμενον ἐκ τοῦ αὐτόθι καλουμένου λωτοῦ. Φύεται δ' οὗτος ἐν λίμναις θέρους ὥρᾳ, καὶ εἰσὶν αὐτοῦ χροιαὶ δύο, ἡ μὲν τῷ ῥόδῳ ἐοικυῖα· ἐκ τούτου δ' ὁ πλεκόμενος στέφανος κυρίως Ἀντινόειος καλεῖται· ὁ δ' ἕτερος λώτινος ὀνομάζεται, κυανέαν ἔχων τὴν χροιάν. Καὶ Παγκράτης τις τῶν ἐπιχωρίων ποιητής, ὃν καὶ ἡμεῖς ἔγνωμεν, Ἀδριανῷ, τῷ αὐτοκράτορι, ἐπιδημήσαντι τῇ Ἀλεξανδρείᾳ μετὰ πολλῆς τερατείας ἐπέδειξε τὸν ῥοδίζοντα λωτὸν, φάσκων αὐτὸν δεῖν καλεῖν Ἀντινόειον, ἀναπεμφθέντα ὑπὸ τῆς γῆς, ὅτε τὸ αἷμα ἐδέξατο τοῦ Μαυρουσίου λέοντος, ὃν κατὰ τὴν πλησίον τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Λιβύην ἐν κυνηγίῳ καταβεβλήκει ὁ Ἀδριανὸς, μέγα χρῆμα ὄντα καὶ πολλῷ χρόνῳ κατανεμηθέντα πᾶσαν τὴν Λιβύην, ἧς καὶ πολλὰ ἀοίκητα ἐπεποιήκει οὗτος ὁ λέων. Ἡσθεὶς οὖν ἐπὶ τῇ τῆς ἐννοίας εὑρέσει καὶ καινότητι, τὴν ἐκ Μουσῶν αὐτῷ σίτησιν ἔχειν

ἐχαρίσατο. Καὶ Κρατῖνος δ᾽, ὁ κωμῳδιοποιὸς, ἐν Ὀδυσσεῦσι κέκληκε τὸν λωτὸν στεφάνωμα, διὰ τὸ πάντα τὰ φυλλώδη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων στεφανώματα λέγεσθαι. Ὁ δὲ Παγκράτης ἐν τῷ ποιήματι οὐκ ἀγλαφύρως εἴρηκεν·

Οὔλην ἕρπυλλον, λευκὸν κρίνον ἠδ᾽ ὑάκινθον
πορφυρέην, λευκοῦ δὲ χελιδονίοιο πέτηλα,
καὶ ῥόδον εἰαρινοῖσιν ἀνοιγόμενον ζεφύροισιν·
οὔπω γὰρ φύεν ἄνθος ἐπώνυμον Ἀντινόοιο.

(678) 22. Πυλεών. Οὕτως καλεῖται ὁ στέφανος, ὃν τῇ Ἥρᾳ περιτιθέασιν οἱ Λάκωνες, ὥς φησι Πάμφιλος.

Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἰάκχαν τινα καλούμενον οἶδα στέφανον ὑπὸ Σικυωνίων, ὥς φησι Τιμαχίδας ἐν ταῖς Γλώσσαις. Φιλητᾶς δ᾽ οὕτως γράφει· „Ἰάκχα, ἐν τῇ Σικυωνίᾳ στεφάνωμα εὐῶδες,

Ἕστηκ᾽, ἀμφὶ κόμας εὐώδεας ἀγχόθι πατρὸς
καλὸν Ἰακχαῖον θηκαμένη στέφανον."

Σέλευκος δὲ ἐν ταῖς Γλώσσαις ἑλλωτίδα καλεῖσθαί φησι τὸν ἐκ μυῤῥίνης πλεκόμενον στέφανον, ὄντα τὴν περίμετρον πηχῶν εἴκοσι, πομπεύειν τε ἐν τῇ τῶν Ἑλλωτίων ἑορτῇ. Φασὶ δ᾽ ἐν αὐτῷ τὰ τῆς Εὐρώπης ὀστᾶ κομίζεσθαι, ἣν ἐκάλουν Ἑλλωτίδα. Ἄγεσθαι δὲ καὶ ἐν Κορίνθῳ τὰ Ἑλλώτια.

Θυρεατικοί. Οὕτω καλοῦνται στέφανοί τινες παρὰ Λακεδαιμονίοις, ὥς φησι Σωσίβιος ἐν τοῖς περὶ θυσιῶν, ψιλίνους αὐτοὺς φάσκων νῦν ὀνομάζεσθαι, ὄντας ἐκ φοινίκων. Φέρειν δ᾽ αὐτοὺς ὑπόμνημα τῆς ἐν Θυρέᾳ γενομένης νίκης τοὺς προστάτας τῶν ἀγομένων χορῶν ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ, ὅτε καὶ τὰς Γυμνοπαιδιὰς ἐπιτελοῦσι. Χοροὶ δ᾽ εἰσὶ τὸ μὲν πρόσω παίδων, τὸ δ᾽ ἐξ ἀρίστου ἀνδρῶν,

γυμνῶν ὀρχουμένων καὶ ᾀδόντων Θαλήτου καὶ Ἀλκμᾶνος ᾄσματα καὶ τοὺς Διονυσοδότου, τοῦ Λάκωνος, παιᾶνας.

Μελιλωτίνων δὲ στεφάνων μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ, οὕτως·

Στεφάνους τε πολλοὺς κρεμαμένους μελιλωτίνους.

Ἐπιθυμίς. Σέλευκός φησι „Τὰ πάντα στεφανώματα." Τιμαχίδας δέ φησι τὰ παντοδαπὰ στεφανώματα, ἃ τὰς γυναῖκας φορεῖν, οὕτως καλεῖσθαι. Ὑποθυμὶς δὲ καὶ ὑποθυμιάδες στέφανοι παρ᾽ Αἰολεῦσι καὶ Ἴωσιν, οὓς περὶ τοὺς τραχήλους περιετίθεντο, ὡς σαφῶς ἔστι μαθεῖν ἐκ τῆς Ἀλκαίου καὶ Ἀνακρέοντος ποιήσεως. Φιλητᾶς δ᾽ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις ὑποθυμίδας Λεσβίους φησὶ καλεῖν μυρσίνης κλῶνα, περὶ ὃν πλέκειν ἴα καὶ ἄλλα ἄνθη. Καὶ ὑπογλωττὶς δὲ στεφάνου ἐστὶν εἶδος. Θεόδωρος δ᾽ ἐν ταῖς Ἀττικαῖς Γλώσσαις στεφάνων πλοκῆς γένος παρὰ Πλάτωνι ἐν Διὶ κακουμένῳ.

23. Εὑρίσκω δὲ καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς κυλιστόν τινα καλούμενον στέφανον, καὶ μνημονεύοντα αὐτοῦ Ἄρχιππον ἐν Ῥίνωνι, διὰ τούτων·

Ἀθῷος ἀποδὺς θοἰμάτιον ἀπέρχεται
στέφανον ἔχων τῶν ἐκκυλίστων οἴκαδε.

Ἄλεξις δ᾽ ἐν μὲν Ἀγωνίδι ἢ Ἱππίσκῳ·

Ὁ τρίτος οὗτος δ᾽ ἔχει
σύκων κυλιστὸν στέφανον. Ἀλλ᾽ ἔχαιρε καὶ
ζῶν τοῖς τοιούτοις.

Ἐν δὲ Σκείρωνί φησιν·

Ὥσπερ κυλιστὸς στέφανος αἰωρούμενος.

Μνημονεύει δ᾽ αὐτοῦ καὶ Ἀντιφάνης ἐν Ἑαυτοῦ ἐρῶντι Εὔβουλος δ᾽ ἐν Οἰνομάῳ ἢ Πέλοπι·

Περιφοραῖς κυκλούμενος,
ὥσπερ κυλιστὸς στέφανος.

Τίς οὖν οὗτος ὁ κυλιστός, οἶδα γὰρ τὸν Θυατειρηνὸν Νίκανδρον ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ὀνόμασι λέγοντα τάδε· „Ἐπαλίσιοι στέφανοι, καὶ μάλιστα οἱ ἐκ ῥόδων." Καὶ τὸ εἶδος ὁποῖον ζητῶ, ὦ Κύνουλκε. Καὶ μή μοι εἴπῃς, ὅτι δεῖ τοὺς ἀδροὺς ἀκούειν. Σὺ γὰρ εἶ ὁ τὰ ἐν τοῖς βιβλίοις οὐ μόνον ἀπόῤῥητα ἐκλέγων, ἀλλὰ καὶ διορύττων, καθάπερ οἱ παρὰ Βάτωνι, τῷ κωμῳδιοποιῷ, ἐν Συνεξαπατῶντι φιλόσοφοι· περὶ ὧν καὶ Σοφοκλῆς Συνδείπνοις φησὶν οὖσί σοι παραπλησίοις·

(679) *Οὔτοι γένειον ὧδε χρὴ διηλιφὲς*
φοροῦντα κἀντίπαιδα καὶ γένει μέγαν
γαστρὸς καλεῖσθαι παῖδα, τοῦ πατρὸς παρόν.

Ἐπειδὴ οὖν ἤδη καὶ σὺ πεπλήρωσαι οὐ μόνον τῶν τοῦ γλαύκου κρανίων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀειζώου βοτάνης, ἧς ὁ Ἀνθηδόνιος ἐκεῖνος δαίμων ἐμφορηθεὶς ἀθάνατος πάλιν ἤ τις γέγονε, λέγε ἡμῖν περὶ τοῦ προκειμένου, ἵνα μὴ κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα ὑπολάβωμέν σε ἀποθανόντα μεταμορφωθῆναι ἐν τῷ περὶ ψυχῆς. Τοὺς μὲν γὰρ τὰς γαστριμαργίας τε καὶ ὕβρεις καὶ φιλοποσίας μεμελετηκότας καὶ μὴ διευλαβουμένους εἰς τὰ τῶν ὄνων γένη καὶ τῶν τοιούτων θηρίων εἰκὸς ἐνδύεσθαι.

24. Ἀπορούντος δ' αὐτοῦ, Ἐπὶ ἕτερον, φησὶ, στέφανον μεταβήσομαι, ὦ Οὐλπιανὸς, τὸν στρούθιον καλούμενον, οὗ μέμνηται μὲν ὁ Ἀσκληπιάδης, παρατιθέμενος τὰ ἐκ τῶν Εὐβούλου Στεφανοπωλίδων ταῦτα· „Ὦ μάκαρ, ἥτις ἔχουσ' ἐν δωματίῳ στρούθιον ἀεροφόρητον, λεπτότατον περὶ σῶμα συνίλλεται τε ἡδυπότατον περὶ νυμφίον εὔτριχα, κισσὸς ὅπως καλάμῳ περιφύεται αὐξό-

μενος ἔαρος ὀλολυγόνος ἔρωτι κατατετηκώς." Πλέκεται δ' οὗτος ἐκ τοῦ στρουθίου καλουμένου ἄνθους, οὗ μνημονεύει Θεόφραστος ἐν ἕκτῳ φυτικῆς ἱστορίας, ἐν τούτοις· „Ἀνθεῖ δὲ καὶ ἡ ἶρις τοῦ θέρους καὶ τὸ στρούθιον καλούμενον, ὃ τῇ μὲν ὄψει καλὸν ἄνθος, ἄοσμον δέ." Γαλήνη δ', ἡ Σμυρναία, στρυθίον αὐτὸν ὀνομάζει.

Πόθος. Οὕτως τὶς στέφανος ὀνομάζεται, ὡς Νίκανδρός φησιν, ὁ Κολοφώνιος, ἐν Γλώσσαις· καὶ ἴσως ὁ ἀπὸ τοῦ οὕτω καλουμένου πόθου ἄνθους πλεκόμενος, οὗ μνημονεύει ὁ αὐτὸς Θεόφραστος ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Φυτικῶν, γράφων ὧδε· „Τὰ δὲ θερινὰ μᾶλλον, ἥ τε λυχνὶς, καὶ τὸ Διὸς ἄνθος, καὶ τὸ κρίνον, καὶ ἴφυον, καὶ ἀμάρακος ὁ Φρύγιος, ἔτι δ' ὁ πόθος καλούμενος. Οὗτος δ' ἐστὶ διττὸς, ὁ μὲν ἔχων τὸ ἄνθος ὅμοιον ὑακίνθῳ, ὁ δ' ἕτερος ἄχρως, ἔκλευκος, ᾧ χρῶνται πρὸς τοὺς τάφους."

Καταλέγει δ' Εὔβουλος καὶ ἄλλους στεφάνους·

Αἰγίδιον, σὺ δὲ τόνδε φορήσεις
στέφανον πολυποίκιλον ἀνθέων,
γρυπότατον, χαριέστατον, ὦ Ζεῦ·
τίς γὰρ αὐτὸν ἔχουσα φιλήσει;

Κἂν τοῖς ἑξῆς τάδε φησί·

Στεφάνους ἴσως βούλεσθε· πότερ' ἑρπυλλίνους,
ἢ μυρτίνους, ἢ τῶν διεξηνθισμένων;
B. Τῶν μυρτίνων βουλόμεθα τούτων.
Σὺ τἄλλα πώλει πάντα πλὴν τῶν μυρτίνων.

25. Φιλύρινος. Ξέναρχος Στρατιώτῃ·

Φιλύρας εἶχε γὰρ
ὁ παῖς ἄφυλλον στέφανον ἀμφικείμενον.

Καλοῦνται δέ τινες καὶ ἑλικτοὶ στέφανοι, ὥσπερ παρ'

Ἀλεξανδρεῖαι μέχρι καὶ νῦν. Μνημονεύει δ' αὐτῶν Χαιρήμων ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐν Διονύσῳ, διὰ τούτων·

Κισσῷ τε ναρκίσσῳ τε τριέλικας κύκλῳ
στεφάνων ἑλικτῶν.

Περὶ δὲ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἀεὶ ἀνθούντων στεφάνων Ἑλλάνικος ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς οὕτω γράφει· „Πόλις ἐπιποταμίη, Τίνδιον ὄνομα. Αὕτη θεῶν ὁμήγυρις, καὶ ἱερὸν μέγα, καὶ ἁγνὸν ἐν μέσῃ τῇ πόλει λίθινον, καὶ θύρετρα λίθινα. Ἔσω τοῦ ἱεροῦ ἄκανθαι πεφύκασι λευκαὶ (680) καὶ μέλαιναι. Ἐπ' αὐταῖς οἱ στέφανοι ἐπιβέβληνται ἄνω τῆς ἀκάνθου τοῦ ἄνθους, καὶ ῥοιῆς ἄνθους, καὶ ἀμπέλου πεπλεγμένοι· καὶ οὗτοι ἀεὶ ἀνθέουσι. Τοὺς στεφάνους ἀπέθεντο οἱ θεοὶ ἐν Αἰγύπτῳ, πυθόμενοι βασιλεύειν τὸν Βάβυν, ὅς ἐστι Τυφών.“ Δημήτριος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον περὶ Ἄβυδον πόλιν τὰς ἀκάνθας ταύτας εἶναί φησι, γράφων οὕτως· „Ἔχει δὲ καὶ ὁ κάτω τόπος καὶ ἄκανθάν τινα δένδρον, ὃ τὸν καρπὸν φέρει στρογγύλον ἐπί τινων κλωνίων περιφερῶν. Ἀνθεῖ δ' οὗτος, ὅταν ὥρα ᾖ, καὶ ἐστὶ τῷ χρώματι τὸ ἄνθος καλλιφεγγές. Λέγεται δέ τις μῦθος ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι οἱ Αἰθίοπες, στελλόμενοι εἰς Τροίαν ὑπὸ τοῦ Τιθωνοῦ, ἐπεὶ ἤκουσαν τὸν Μέμνονα τετελευτηκέναι, ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ τοὺς στεφάνους ἀνέβαλον ἐπὶ τὰς ἀκάνθας. Ἔστι δὲ παραπλήσια τὰ κλώνια στεφάνοις, ἀφ' ὧν τὸ ἄνθος φύεται.“ Ὁ δὲ προειρημένος Ἑλλάνικος καὶ Ἄμασιν Αἰγύπτου βασιλεῦσαι, ἰδιώτην ὄντα καὶ τῶν τυχόντων κατὰ τὸν πρῶτον βίον, διὰ στεφάνου δωρεὰν, ὃν ἔπεμψεν, ἀνθέων πλεξάμενος τῇ ὥρᾳ περικαλλεστάτων, γενέθλια ἐπιτελοῦντι Πατάρμιδι, τῷ τῆς Αἰγύπτου τότε βασιλεύοντι. Τοῦτον γὰρ ἡσθέντα τῷ κάλλει τοῦ στεφάνου καὶ ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι

τὸν Ἄμασιν, καὶ μετὰ ταῦτα τῶν φίλων ἕνα αὐτὸν ἔχοντα ἐκπέμψαι ποτὲ καὶ στρατηγὸν, Αἰγυπτίων αὐτῷ πολεμούντων· ὑφ᾽ ὧν διὰ τὸ τοῦ Πατάρμιδος μῖσος ἀποφανθῆναι βασιλέα.

26. Συνθηματιαῖοι στέφανοι, ἠργολαβημένοι καὶ ἐκδόσιμοι. Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις·

Πλέξαι στεφάνους συνθηματιαίους εἴκοσιν.

Χορωνόν. Ἀπίων ἐν τῷ περὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου φησὶ τὸν στέφανον πάλαι χορωνὸν καλούμενον, ἀπὸ τοῦ τοὺς χορευτὰς ἐν τοῖς θεάτροις αὐτῷ χρῆσθαι, αὐτούς τε περικειμένους καὶ ἐπὶ τὸν στέφανον ἀγωνιζομένους, καθὼς ἐν τοῖς Σιμωνίδου ἐπιγράμμασιν ἰδεῖν ἔστιν, οὕτω καλουμένου·

Φοῖβος ἐσαγεῖται Τυνδαρίδῃσιν ἀοιδῆς,
ἃν ἄμετροι τέττιγες ἐπεστέψαντο χορωνῷ.

Ἀκίνιοι. Στέφανοί τινες καλοῦνται οὕτως, οἱ ἐκ τῆς ἀκίνου, τοῦ φυτοῦ, πλεκόμενοι, ὥς φησιν Ἄνδρων, ὁ ἰατρός. Παρέθετο δ᾽ αὐτοῦ τὴν λέξιν Παρθένιος, ὁ τοῦ Διονυσίου, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς λέξεων.

27. Στεφανωματικὰ δ᾽ ἄνθη καταλέγει Θεόφραστος τάδε· ἴον, Διὸς ἄνθος, ἴφυον, ἡμεροκαλλές. Πρῶτον δὲ τῶν ἀνθέων ἐκφαίνεσθαί φησι τὸ λευκόϊον, ἅμα δ᾽ αὐτῷ καὶ τὸ φλόγινον, καλούμενον τὸ ἄγριον· ἔπειτα νάρκισσον, καὶ λείριον, καὶ τῶν ὀρείων ἀνεμώνης γένος, τὸ καλούμενον ὄρειον, καὶ τὸ τοῦ βολβοῦ κώδυον. Συμπλέκουσι γὰρ καὶ τοῦτ᾽ ἔνιοι εἰς στεφάνους. Ἐπὶ τούτοις· ἥ τε οἰνάνθη καὶ τὸ μελάνιον, καὶ τῶν ἀγρίων ὅ τε ἑλίχρυσος καὶ τῆς ἀνεμώνης ἡ λειμωνία καλουμένη, καὶ ξίφιον καὶ ὑάκινθος. Τὸ δὲ ῥόδον ὑστερεῖ τούτων καὶ τελευταῖον μὲν φαίνεται, πρῶτον δὲ παύεται. Τὰ δὲ θερινὰ μᾶλλον· ἥ τε λυχνὶς,

καὶ τὸ Διὸς ἄνθος, καὶ τὸ κρίνον, καὶ τὸ ἴφυον, καὶ ἀμάρακος Φρύγιος, ἔτι δ' ὁ πόθος καλούμενος. Ἐν δὲ τῷ ἐνάτῳ ὁ αὐτὸς Θεόφραστός φησιν· „Ἐάν τις τοῦ ἑλιχρύσου τῷ ἄνθει στεφανῶται, εὔκλειαν ἴσχει μύρῳ ῥαίνων." Μνημονεύει αὐτοῦ Ἀλκμὰν ἐν τούτοις·

(681) Καί τιν εὔχομαι φέροισα
τόνδ' ἑλιχρύσω πυλεῶν' ἀκηράτω κυπαίρω.

Καὶ Ἴβυκος·

Μύρτα τε καὶ ἴα, καὶ ἑλίχρυσος,
Μᾶλά τε καὶ ῥόδα,
καὶ τέρεινα δάφνα.

Κρατῖνος δ' ἐν Μαλθακοῖς φησιν

Ἑρπύλλῳ, κρόκοις, ὑακίνθοις, ἑλιχρύσου κλάδοις.

Ἔστι δὲ τὸ ἄνθος ὅμοιον λωτῷ. Θεμισταγόρας δ', ὁ Ἐφέσιος, ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ χρυσέῃ βίβλῳ ἀπὸ τῆς πρώτης δρεψαμένης νύμφης Ἑλιχρύσης ὄνομα τὸ ἄνθος ὀνομασθῆναι. Τὰ δὲ κρίνα φησὶν ὁ Θεόφραστος εἶναι καὶ πορφυρανθῆ. Φιλῖνος δὲ τὸ κρίνον ὑφ' ὧν μὲν λείριον, ὑφ' ὧν δ' ἴον καλεῖσθαι. Κορίνθιοι δ' αὐτὸ καὶ ἀμβροσίαν καλοῦσιν, ὥς φησι Νίκανδρος ἐν Γλώσσαις. Διοκλῆς δ' ἐν τῷ περὶ θανασίμων φαρμάκων „Ἀμάρακον, φησὶν, ὃν σαμψυχόν τινες καλοῦσι."

28. Κοσμοσανδάλων δὲ μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς, διὰ τούτων·

Κεφαλὴν ἀνθέμοις ἐρέπτομαι,
λειρίοις, ῥόδοις, κρίνεσιν, κοσμοσανδάλοις.

Κλέαρχος δ' ἐν δευτέρῳ βίων „Ὅρα, φησὶ, τοὺς τὸ κοσμοσάνδαλον ἀνευρόντας Λακεδαιμονίους, οἳ τὸν παλαιότατον τῆς πολιτικῆς κόσμον συμπατήσαντες ἐξετραχηλί-

σθησαν. Διόπερ καλῶς περὶ αὐτῶν εἴρηκεν ὁ κωμῳδιοποιὸς Ἀντιφάνης ἐν Κιθαριστῇ·

Οὐκ ἐφύσων οἱ Λάκωνες ὡς ἀπόρθητοί ποτε,
νῦν δ' ὁμηρεύουσ' ἔχοντες πορφυροῦς κεκρυφάλους;"

Ἱκέσιος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ ὕλης τὸ λευκόϊόν φησι μεσότητά τινα ἔχειν ἐν τῷ στύφειν, πολὺ δ' ἀρίστην εὐωδίαν καὶ δυναμένην τέρπειν, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγιστον. Τὸ δὲ μέλαν, φησὶ, τὴν μὲν αὐτὴν θεωρίαν ἔχει, εὐῶδες δ' ἐστὶ πολὺ μᾶλλον. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ θηρίων φησί· „Χαμαίπιτυν, οἱ δὲ ὁλόκυρον, οἱ δ' Ἀθήνησιν ἰωνιὰν, οἱ δὲ κατ' Εὔβοιαν σιδηρῖτιν." Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν (– τὰ δ' ἔπη ὀλίγον ὕστερον παραθήσομαι, ὅταν περὶ πάντων τῶν στεφανωματικῶν ἀνθῶν διεξέρχωμαι –) τὸ ἴον, φησὶν, Ἰωνιάδες τινὲς νύμφαι Ἴωνι ἐχαρίσαντο πρώτῳ. Τὸν δὲ νάρκισσον ἐν τῷ ἕκτῳ περὶ φυτῶν ἱστορίας ὁ Θεόφραστος καλεῖσθαί φησι καὶ λείριον. Εἶθ' ὑποβὰς ὡς διαλλάσσοντα τίθησι νάρκισσον καὶ λείριον. Εὔμαχος δ', ὁ Κορκυραῖος, ἐν Ῥιζοτομικῷ καὶ ἀκακαλλίδα φησὶ καλεῖσθαι τὸν νάρκισσον καὶ κρόταλον. Τοῦ δ' ἡμεροκαλλοῦς καλουμένου ἄνθους, ὃ τὴν μὲν νύκτα μαραίνεται, ἅμα δὲ τῷ ἡλίῳ ἀνατέλλοντι θάλλει, μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς, λέγων οὕτως· „Ἡμεροκαλλεῖ τε τῷ φιλουμένῳ." „Τῆς δὲ ἑρπύλλου (φησὶ Θεόφραστος) τὴν ἄγριον κομίζοντες ἐκ τῶν ἀγρῶν, φυτεύουσιν ἐν Σικυῶνι καὶ Ἀθήνησιν ἐκ τοῦ Ὑμηττοῦ. Παρ' ἄλλοις δ' ὄρη πλήρη ἐστὶ τοῦ ἄνθους, καθάπερ ἐν Θρᾴκῃ." Φιλῖνος δέ φησιν, αὐτὴν ζηγίδα καλεῖσθαι. Περὶ δὲ τῆς λυχνίδος λέγων Ἀμερίας, ὁ Μακεδὼν, ἐν τῷ Ῥιζοτομικῷ φησιν, ἀναφῦναι αὐτὴν ἐκ τῶν Ἀφροδίτης λουτρῶν, ὅτε Ἡφαίστῳ συγκοιμηθεῖσα ἡ Ἀφροδίτη λούοιτο. Εἶναι δ'

ἀρίστην ἐν Κύπρῳ καὶ Λήμνῳ, ἔτι δὲ Στρογγύλῃ καὶ Ἔρυκι καὶ Κυθήροις." Ἡ δ' ἶρις, φησὶ Θεόφραστος, ἀνθεῖ τοῦ θέρους, μόνη τε τῶν Εὐρωπαίων ἀνθέων εὔοσμος ἐστίν. Ἀρίστη δ' ἐστὶν ἐν Ἰλλυριοῖς τοῖς ἀνῳκισμέ-
(682) νοις τῆς θαλάσσης. Φιλῖνος δέ φησι, τὰ ἄνθη τῆς ἴριδος λέγεσθαι λύκους, διὰ τὸ ἐμφερῆ εἶναι λύκου χείλεσι. Νικόλαος δ', ὁ Δαμασκηνὸς, ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν πρὸς ταῖς ἑκατὸν περὶ τὰς Ἄλπεις λίμνην τινά φησιν εἶναι πολλῶν σταδίων οὖσαν, ἧς περὶ τὸν κύκλον πεφυκέναι δι' ἔτους ἄνθη ἥδιστα καὶ εὐχρούστατα, ὅμοια ταῖς καλουμέναις κάλχαις. Τῶν δὲ καλχῶν μέμνηται καὶ Ἀλκμὰν, ἐν τούτοις·

Χρύσεον ὅρμον ἔχων ῥαδινᾶν πετάλοισι καλχᾶν.

Μνημονεύει αὐτῶν καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἀγρωστίνῳ.

29. „Τῶν δὲ ῥόδων (φησὶ Θεόφραστος ἐν τῷ ἕκτῳ) πολλαί εἰσι διαφοραί. Τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα αὐτῶν πεντάφυλλα, τὰ δὲ δωδεκάφυλλα, ἔνια δ' ἐστὶ καὶ ἑκατοντάφυλλα περὶ Φιλίππους. Λαμβάνοντες γὰρ ἐκ τοῦ Πιγγαίου φυτεύουσιν· ἐκεῖ γὰρ γίγνεται πολλά. Μικρὰ δὲ σφόδρα τὰ ἐντὸς φύλλα· ἡ γὰρ ἔκφυσις αὐτῶν οὕτως ἐστὶν, ὥστ' εἶναι τὰ μὲν ἐντὸς, τὰ δ' ἐκτός. Οὐκ εὔοσμα δὲ, οὐδὲ μεγάλα τοῖς μεγέθεσι. Τὰ δὲ πεντάφυλλα εὐωδέστερα μᾶλλον, ὧν τραχὺ τὸ κάτω. Εὐοσμότατα δὲ τὰ ἐν Κυρήνῃ· διὸ καὶ τὸ μύρον ἥδιστον. Καὶ τῶν ἴων δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθέων ἄκρατοι μάλιστα καὶ θεῖαι αἱ ὀσμαί· διαφερόντως δ' ἡ τοῦ κρόκου." Τιμαχίδας δ' ἐν τοῖς Δείπνοις τὸ ῥόδον φησὶ τοὺς Ἀρκάδας καλεῖν εὐόμφαλον ἀντὶ τοῦ εὔοσμον. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τετάρτῳ Παρθικῶν ἄνθος τι ἀναγράφει καλούμενον φιλάδελφον κατὰ τὴν Παρθικὴν χώραν, περὶ οὗ τάδε φησί· „Καὶ μυρσίνης γένη ποικίλα,

μῖλαξ τε καὶ τὸ καλούμενον φιλάδελφον, ὃ τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβε τῇ φύσει πρόσφορον. Ἐπειδὰν γὰρ ἐκ διαστήματος αὐτομάτως κράδαι συμπέσωσιν, ἐμψύχων περιπλοκὴν ἐν τῷ * * * μένουσιν ἡνωμέναι, καθάπερ ἀπὸ ῥίζης μιᾶς, καὶ τὸ λοιπὸν ἀνατρέχουσι καὶ ζωοφυτοῦσι. Διὸ καὶ τοῖς ἡμέροις φυλακὴν ἀπ' αὐτῶν κατασκευάζουσιν. Ἀφαιροῦντες γὰρ τῶν ῥάβδων τὰς λεπτοτάτας καὶ διαπλέξαντες δικτύου τρόπῳ, φυτεύουσι κύκλῳ τῶν κηπευμάτων· καὶ ταῦτα συμπλεκόμενα περιβόλου παρέχεται δυσπάροδον ἀσφάλειαν."

30. Ἀνθῶν δὲ στεφανωτικῶν μέμνηται ὁ μὲν τὰ Κύπρια ἔπη πεποιηκὼς, Ἡγησίας, ἢ Στασῖνος. Δημοδάμας γὰρ, ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἢ Μιλήσιος, ἐν τῷ περὶ Ἁλικαρνασσοῦ Κύπρια, Ἁλικαρνασσέως δ' αὐτὰ εἶναί φησι ποιήματα. Λέγει δ' οὖν, ὅστις ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὰ, ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ οὑτωσί·

Εἵματα μὲν χροιᾶς τότε αἱ Χάριτές τε καὶ Ὧραι
ποίησαν καὶ ἔβαψαν ἐν ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν,
οἷα φοροῦσ' Ὧραι, ἔν τε κρόκῳ ἔν θ' ὑακίνθῳ,
ἔν τε ἴῳ θαλέθοντι ῥόδου τ' ἐνὶ ἄνθεϊ καλῷ,
ἡδεῖ. νεκταρέῳ, ἔν τ' ἀμβροσίαις καλύκεσσιν
ἄνθεσι ναρκίσσου καλλιῤῥόου· οἷ' Ἀφροδίτη
ὥραις παντοίαις τεθυωμένα εἵματα ἕστο.

Οὗτος ὁ ποιητὴς καὶ τὴν τῶν στεφάνων χρῆσιν εἰδὼς φαίνεται, δι' ὧν λέγει·

Ἡ δὲ σὺν ἀμφιπόλοισι φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
πλεξαμένη στεφάνους εὐώδεας, ἄνθεα γαίης,
ἂν κεφαλαῖσιν ἔθεντο θεαὶ λιπαροκρήδεμνοι,
Νύμφαι καὶ Χάριτες, ἅμα δὲ χρυσῆ Ἀφροδίτη,
καλὸν ἀείδουσαι κατ' ὄρος πολυπιδάκου Ἴδης.

(683) 31. *Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν καταλέγων καὶ αὐτὸς στεφανωτικὰ ἄνθη, καὶ περὶ τῶν Ἰάδων Νυμφῶν καὶ περὶ ῥόδων τάδε λέγει·*

Ἀλλὰ τὰ μὲν σπείροις τε καὶ ὡς ὡραῖα φυτεύοις
ἄνθη Ἰαονίηθε· γένη γε μὲν ἴασι δισσά,
ὠχρόν τε χρυσῷ τε φυὴν εἰς ὦπα προσειδές,
ἅσσα τ' Ἰωνιάδες Νύμφαι στέφος ἁγνὸν Ἴωνι
Πισαίοις ποθέσασαι ἐνὶ κλήροισιν ὄρεξαν.
Ἤνυσε γὰρ χλούνην τε μετεσσύμενος σκυλάκεσσιν
Ἀλφειῷ καὶ λῦθρον ἑῶν ἐπλύνατο γυίων,
ἑσπέριος Νύμφαισιν Ἰαονίδεσσι νυχεύσων.
Αὐτὰρ ἀκανθοβόλοιο ῥόδου κατατέμνεο βλάστας,
τάφροις τ' ἐμπήξειας, ὅδον διπάλαιστα τελέσκων.
Πρῶτα μὲν Ὠδονίηθε Μίδης ἅπερ Ἀσίδος ἀρχὴν
λείπων ἐν κλήροισιν ἀνέτρεφεν Ἠμαθίοισιν
αἰὲν ἐς ἑξήκοντα πέριξ κομόωντα πετήλοις.
Δεύτερα Νισαίης Μεγαρηΐδος. Οὐδὲ Φάσηλις,
οὐδ' αὐτὴ Λεύκοφρυν ἀγασσαμένης ἐπιμεμφής,
Ληθαίου Μάγνητος ἐφ' ὕδασιν εὐθαλέουσα.
Κισσοῦ δ' ἄλλοτε κλῶνες ἐῤῥίζου καπέτοισιν.
πολλάκι δὲ στέφος αὐτὸ κορυμβήλοιο φυτεύσαις
θράσκιον ἢ ἀργωπόνηε κλαδέεσσι πλανήτην,
βλαστοδρεπιδεχύτοιο καὶ εἰς μίαν ὀρεοκόρσην,
σπεῖραν ὑπὸ σπυρίδεσσι νεοπλέκτοισι καθάπτων,
ὄφρα δύο κροκόωντες ἐπιζυγέοντε κορύμβοις
μέσσα συνωρίζωσιν ὑπερφιάλοιο μετώπου,
χλωροῖς ἀμφοτέρωθεν ἐπηρεφέες πετάλοισιν.
Σπερματίνην κάλυκες κεφαλήγονοι ἀντέλλουσιν,
ἀργήεις πετάλοισι, κρόκῳ μέσα χροισθεῖσαι·
ἃ κρῖνα, λείρια δ' ἄλλοι ἐπιφθέγγονται ἀοιδῶν,

οἱ δὲ καὶ ἀμβροσίην, πολέες δέ γε χάρμ' Ἀφροδίτης·
ἤρισε γὰρ χροιῇ. Τὸ δέ που ἐπὶ μέσσον ὄνειδος
ὅπλον βρωμήταο διεκτέλλον πεφάτισται.
Ἶρις δ' ἐν ῥίζῃσιν ἀγαλλίδι ἠδ' ὑακίνθῳ
αἰαστῇ προσέοικε, χελιδονίοισι δὲ τέλλει
ἄνθεσιν ἰσοδρομεῦσα χελιδόσιν· αἵ τ' ἀνὰ κόλπῳ
φυλλάδα νηλείην ἐκχεύετον, ἀρτίγονοι δὲ
εἴδοντ' ἠμύουσαι ἀεὶ κάλυκες στομίοισι.
Σὺν καί περ τοξία χροιῇ λυχνὶς, οὐδὲ θρυαλλὶς,
οὐδὲ μὲν ἀνθεμίδων κενεὴ γηρύσεται ἀκμὴ,
οὐδὲ βοάνθεμα κεῖνα τά τ' αἰπύτατον κάρη ὑψοῖ,
φλὸξ δὲ θεοῦ αὐγῇσιν ἀνερχομένης ἄουσα.
Ἕρπυλλον δὲ φριαλεῦσι τ' ἐν βώλοισι φυτεύσεις,
ὄφρα κλάδοις μακροῖσιν ἐφερπύζων διάηται,
ἠὲ καταμρεμαησι ἐφιμείρων ποτὰ Νυμφέων.
Καὶ δ' αὖ τῆς μήκωνος ἄπο πλαταγώνια βάλλοις,
ἄβρωτον κώδειαν ὄφρα κνώπεσσι φυλάξῃ.
Φυλλοσινῇ γὰρ πάντα διοιγομέναισιν ἐφίζει
ἑρπετὰ, τὴν δὲ δρόσοισιν εἰσκομένην βοτέονται
(684) κώδειαν, καρποῖο μελιχροτέρου πλήθουσαν.
Θρίων δ' οἰχομένων ῥέα μὲν φλόγες, ἄλλοτε ῥιπαὶ
πλῆξαν σάρκα τυπῇσι· τὰ δ' οὐ βάσιν ἐστήριξαν,
(– θρῖα δ' οὐ λέγει τὰ τῆς συκῆς, ἀλλὰ τὰ τῆς μήκωνος –)
οὔτε τί πω βρώμην ποτιδεγμένα· πολλάκι δ' ἴχνη
στιφροῖς ὠλίσθησαν ἐνιχρίμψαντα καρείοις·
ἁδρύνει δὲ βλάστα βαθεῖ ἐν τεύχεϊ καρπόν.
Σαμψύχου λιβάνου τε νέας κλάδας ἠδ' ὅσα κῆποι
ἀνδράσιν ἐργοπόνοις στεφάνους ἐπιπορσαίνουσιν.
Ἦ γὰρ καὶ λεπταὶ πτερίδες καὶ παιδὸς ἔρωτες
λεύκῃ ἰσαιόμενοι, σὺν καὶ κρόκος εἴαρι μύων,

κύπρος τ', ὀσμηρόν τε σισύμβριον, ὅσσα τε κοίλοις
ἄσπορα ναομένοισι τόποις ἀνεθρέψατο λειμὼν
κάλλεα, βουφθαλμόν τε, καὶ εὐῶδες Διὸς ἄνθος,
χάλκας, σὺν δ' ὑάκινθον ἰωνιάδας τε χαμηλὰς,
ὀρφνοτέρας, ἃς στύξε μετ' ἄνθεσι Περσεφόνεια.
Σὺν δὲ καὶ ὑψήεντα πανόσμεον, ὅσσα τε τύμβοι
φάσγανα παρθενικαῖς νεοδουπέσιν ἀμφιχέονται,
αὐταί τ' ἠίθεαι ἀνεμωνίδες ἀστράπτουσαι
τηλόθεν ὀξυτέρῃσιν ἐφελκόμεναι χροιῇσιν.
(ἐν ἐνίοις δὲ γράφεται· „ἐφελκόμεναι φιλοχροιαῖς.“)
Πᾶς δέ τις ἢ ἑλένειον ἢ ἀστέρα φωτίζοντα
δρέψας εἰνοδίοισι θεῶν παρακάββαλε σηκοῖς,
ἢ αὐτοῖς βρετάεσσιν, ἅ τε πρώτιστον ἴδωνται·
πολλάκι θέλκια καλὰ, τό τε χρυσανθὲς ἀμέργων,
λείριά τε στήλαισιν ἐπιφθίνοντα καμόντων,
καὶ γεραὸν πώγωνα καὶ εὐτραπέας κυκλαμίνους,
σαύρην θ', ἣ χθονίου πέφαται στέφος Ἡγεσιλάου.

32. Ἐκ τούτων τῶν ἐπῶν δῆλον γίνεται, ὅτι ἕτερόν ἐστι τὸ χελιδόνιον τῆς ἀνεμώνης. Τινὲς γὰρ ταὐτὸ εἶναι φασί. Θεόφραστος δέ φησι, τὰς ἀνθήσεις λαμβάνειν συνακολουθοῦντα τοῖς ἄστροις τὸ ἡλιοτρόπιον καλούμενον καὶ τὸ χελιδόνιον· καὶ γὰρ τοῦτο ἅμα τῇ χελιδόνι ἀνθεῖ. Καὶ ἀμβροσίαν δὲ ἄνθος τι ἀναγράφει ὁ Καρύστιος, ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι λέγων οὕτως· „Νίκανδρός φησιν, ἐξ ἀνδριάντος τῆς κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου τὴν καλουμένην ἀμβροσίαν φύεσθαι ἐν Κῷ.“ Προείρηται δ' ἄνω περὶ αὐτῆς, ὅτι τὸ κρίνον οὕτω λέγουσι. Τιμαχίδας δ' ἐν τετάρτῳ Δείπνου καὶ θήσειόν τι ἀναγράφει καλούμενον ἄνθος·

Θήσειόν θ' ἁπαλὸν μήλῳ ἐναλίγκιον ἄνθος,

Λευκερέης ἱερὸν περικαλλέος, ὃ ῥα μάλιστα
φίλατο.

Ἀπὸ τούτου δέ φησι τοῦ ἄνθους καὶ τὸν τῆς Ἀριάδνης καλούμενον στέφανον πεπλέχθαι. Καὶ ὁ Φερεκράτης δὲ (685) *ἢ ὁ πεποιηκὼς τὸ δρᾶμα τοὺς Πέρσας, μνημονεύων καὶ αὐτὸς ἀνθῶν τινων στεφανωτικῶν, φησιν·*

Ὦ μαλάχας μὲν ἐξερῶν, ἀναπνέων δ' ὑάκινθον,
καὶ μελιλώτινον λαλῶν καὶ ῥόδα προσσεσηρώς·
ὦ φιλῶν μὲν ἀμάρακον, προσκινῶν δὲ σέλινα,
γελῶν δ' ἱπποσέλινα καὶ κοσμοσάνδαλα βαίνων,
ἔγχει κἀπιβόα τρίτον παιῶν', ὡς νόμος ἐστίν.

Ὁ δὲ πεποιηκὼς τοὺς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένους Μεταλλεῖς φησιν·

Ὑπ' ἀναδενδράδων ἁπαλὰς ἀσπαλάθους πατοῦντες
ἐν λειμῶνι λωτοφόρῳ, κύπειρόν τε δροσώδη,
κἀνθρύσκου μαλακῶν τ' ἴων λείμακα καὶ τριφύλλου.

Ἐν τούτοις ζητῶ, τί τὸ τρίφυλλον. Καὶ γὰρ εἰς Δημαρέτην ἀναφέρεταί τι ποιημάτιον, ὃ ἐπιγράφεται Τρίφυλλον. Κἀν τοῖς ἐπιγραφομένοις δὲ Ἀγαθοῖς Φερεκράτης ἢ Στράττις φησί·

Λουσάμενοι δὲ πρὸ λαμπρᾶς
ἡμέρας ἐν τοῖς στεφανώμασιν, οἱ δ' ἐν τῷ μύρῳ
λαλεῖτε περὶ σισυμβρίων
κοσμοσανδάλων τε.

Καὶ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς·

Παντοίοις γε μὴν κεφαλὴν ἀνθέμοις ἐρέπτομαι,
λειρίοις, ῥόδοις, κρίνεσιν, κοσμοσανδάλοις, ἴοις,
καὶ σισυμβρίοις, ἀνεμωνῶν κάλυξί τ' ἠριναῖς,
ἑρπύλλῳ, κρόκοις, ὑακίνθοις, ἑλιχρύσου κλάδοις,
οἰνάνθῃσιν, ἡμεροκαλλεῖ τε τῷ φιλουμένῳ,

ἀνθρύσκου φόβη * * * *
τῷ τ' ἀειφρούρῳ μελιλώτῳ κάρα πυκάζομαι,
καὶ γὰρ κύτισος αὐτόματος παρὰ Μέδοντος ἔρχεται.

33. Ἡ δὲ τῶν στεφάνων καὶ μύρων πρότερον εἴσοδος εἰς τὰ συμπόσια ἡγεῖτο τῆς δευτέρας τραπέζης, ὡς παρίστησι Νικόστρατος ἐν Ψευδοστιγματίᾳ, διὰ τούτων·

Καὶ σὺ μὲν
την δευτέραν τράπεζαν εὐτρεπῆ ποίει,
κόσμησον αὐτὴν παντοδαποῖς τραγήμασι,
μύρον, στεφάνους, λιβανωτὸν, αὐλητρίδα λαβέ.

Φιλόξενος δ', ὁ διθυραμβοποιὸς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ ἀρχὴν ποιεῖται, τὸν στέφανον τῆς εὐωχίας οὑτωσὶ λέγων·

Κατὰ χειρὸς δ'
ἤλυθ' ὕδωρ· ἁπαλὸς παι-
δίσκος ἐν ἀργυρέᾳ προχό-
ῳ φέρων ἐπέχευεν.
Εἶτ' ἔφερε στέφανον λε-
πτᾶς ἀπὸ μυρτίδος εὐγνή-
των κλάδων δισύναπτον.

Εὔβουλος Τιτθαῖς·

Ὡς γὰρ εἰσῆλθε τὰ γεροντια τότ' εἰς δόμους,
εὐθὺς ἀνεκλίνετο· παρῆν στέφανος ἐν τάχει,
ἤρετο τράπεζα, παρέκειθ' ἅμα τετριμμένη
μᾶζα χαριτοβλέφαρος.

Τοῦτο δ' ἦν ἔθος καὶ παρ' Αἰγυπτίοις, ὡς Νικόστρατός φησιν ἐν Τοκιστῇ. Αἰγύπτιον γὰρ ὑποστησάμενος τὸν τοκιστὴν, φησι·

Καταλαμβάνομεν τὸν πορνοβόσκον καὶ δύο

ἑτέρους κατὰ χειρὸς ἀρτίως εἰληφότας
καὶ στέφανον. B. Εἶεν καλὸς ὁ καιρός, Χαιρεφῶν.

Σὺ δὲ γαστρίζου, Κύνουλκε· καὶ μετὰ ταῦτα ἡμῖν εἰπὲ, διὰ τί Κρατῖνος εἴρηκε τὸν μελίλωτον· „Τῷ τ' ἀειφρούρῳ μελιλώτῳ." Ἐπεὶ δέ σε ὁρῶ ἔξοινον ἤδη γεγενημένον· οὕτως δ' εἴρηκε τὸν μεθύσην Ἄλεξις ἐν Εἰσοικιζομένῳ παύσομαί σε ἐρεσχηλῶν, καὶ τοῖς παισὶ παρακελεύομαι κατὰ τὸν Σοφοκλέα, ὅς ἐν Συνδείπνοις φησί·

(686) Φορεῖτε, μασσέτω τις, ἐγχείτω βαθὺν
κρατῆρ'· ὅδ' ἀνὴρ οὐ πρὶν ἂν φάγῃ καλῶς
ὅμοια καὶ βοῦς ἐργάτης ἐργάζεται.

Καὶ κατὰ τὸν Φλιάσιον δ' Ἀριστίαν· καὶ γὰρ οὗτος ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Κηρσὶν ἔφη·

Σύνδειπνος ἢ 'πίκωπος ἢ μαζαγρέτας,
Ἅιδου τραπεζεὺς, ἀκρατέα νηδὺν ἔχων.

Ἐπεὶ δὲ τοσούτων λεχθέντων μηδὲν ἀποκρίνεται, κελεύω αὐτὸν κατὰ τοὺς Ἀλέξιδος Διδύμους χυδαίοις στεφανωθέντα στεφάνοις ἐξάγεσθαι τοῦ συμποσίου. Τῶν δὲ χυδαίων στεφάνων μνημονεύων, ὁ κωμῳδιοποιός φησι·

Στεφάνων δὲ τουτωνὶ χύδην πεπλεγμένων.

Κἀγὼ δ' ἐπὶ τούτοις τοῦ λέγειν ἤδη παύσομαι τὸ τήμερον, παραχωρῶ τε τὸν περὶ τῶν μύρων λόγον τοῖς βουλομένοις διεξέρχεσθαι· τῷ τε παιδὶ προστάττων ἐπὶ τῇ στεφανηφόρῳ ταύτῃ μου διαλέξει, κατὰ τὸν Ἀντιφάνους * *

ἐνεγκεῖν δεῦρο τῶν χρηστῶν δύο
καὶ δᾷδα χρηστὴν ἡμμένην χρηστῷ πυρί.

Οὕτω γὰρ τὴν τῶν λόγων διέξοδον ὥσπερ δράματος ποιήσομαι. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας, ὥσπερ αὐτοῦ σιωπὴν καταμαντευσάμενος, ἀπέθανεν εὐτυχῶς, οὐδένα καιρὸν νόσῳ παραδοὺς, πολλὰ δὲ λυπήσας ἡμᾶς τοὺς ἑταίρους.

34. Περιενεγκόντων δὲ τῶν παίδων ἐν ἀλαβάστροις καὶ ἄλλοις χρυσοῖς σκεύεσι μύρα, τὸν Κύνουλκον θεασάμενός τις πολλῷ τῷ μύρῳ τὸ πρόσωπον ἐπέχρισεν. Ὁ δὲ διεγερθεὶς καὶ μόλις ἑαυτὸν ἀναλαβὼν, Τί τοῦτ'; εἶπεν, Ἡράκλεις, οὐ σπογγιᾷ τίς μου παρελθὼν τὸ πρόσωπον ἐκκαθαρίσει, μεμολυσμένον μαγγανείαις πολλαῖς; ἢ οὐκ οἴδατε καὶ τὸν καλὸν Ξενοφῶντα ἐν τῷ Συμποσίῳ ποιοῦντα τὸν Σωκράτην τοιαυτὶ λέγοντα· „Νὴ Δί', ὦ Καλλία, τελέως ἡμᾶς ἑστιᾷς· οὐ γὰρ μόνον δεῖπνον ἄμεμπτον παρέθηκας, ἀλλὰ καὶ ἀκροάματα καὶ θεάματα ἥδιστα παρέχεις. Τί οὖν, εἰ καὶ μύρον ἐνέγκαι τις ἡμῖν, ἵνα καὶ εὐωδίᾳ ἑστιώμεθα; Μηδαμῶς, ἔφη ὁ Σωκράτης. Ὥσπερ γάρ τοι ἐσθὴς ἄλλη μὲν γυναικεία, ἄλλη δὲ ἀνδρεία καλὴ, οὕτω καὶ ὀσμὴ ἄλλη μὲν γυναικὶ, ἄλλη δὲ ἀνδρὶ πρέπει. Καὶ γὰρ ἀνδρὸς μὲν δή που ἕνεκεν οὐδεὶς μύρῳ χρίεται. Αἱ γε μὴν γυναῖκες, ἄλλως τε ἂν καὶ νύμφαι τύχωσιν οὖσαι, ὥσπερ ἡ Νικηράτου τε τούτου καὶ ἡ Κριτοβούλου, μύρου μέν τι καὶ προσδέονται· αὗται γὰρ τούτου ὄζουσιν. Ἐλαίου δὲ τοῦ ἐν γυμνασίοις ὀσμὴ καὶ παρουσία ἀνδρῶν ἢ μύρου γυναιξὶν ἡδίων καὶ ἀπουσία ποθεινοτέρα. Καὶ γὰρ δὴ μύρῳ μὲν ἀλειψάμενος δοῦλος καὶ ἐλεύθερος εὐθὺς ἅπας ὅμοιον ὄζει· αἱ δ' ἀπὸ τῶν ἐλευθέρων μόχθων ὀσμαὶ ἐπιτηδευμάτων τε πρῶτον χρηστῶν καὶ χρόνου πολλοῦ δέονται, εἰ μέλλουσιν ἡδεῖαί τε καὶ ἐλευθέριαι ἔσεσθαι.“ Καὶ ὁ θαυμασιώτατος δὲ Χρύσιππος τὴν ὀνομασίαν φησὶ λαβεῖν τὰ μύρα ἀπὸ τοῦ μετὰ πολλοῦ μόρου καὶ πόνου ματαίου γίνεσθαι. Λακεδαιμόνιοί τε ἐξελαύνουσι τῆς Σπάρτης τοὺς τὰ μύρα κατασκευάζοντας, ὡς διαφθείροντας τοὔλαιον· καὶ τοὺς τὰ ἔρια δὲ βάπτοντας, (687) ὡς ἀφανίζοντας τὴν λευκότητα τῶν ἐρίων. Σόλων

τε, ὁ σοφὸς, διὰ τῶν νόμων κεκώλυκε τοὺς ἄνδρας μυροπωλεῖν.

35. Νῦν δὲ τῶν ἀνθρώπων οὐχ αἱ ὀσμαὶ μόνον, ὥς φησι Κλέαρχος ἐν τρίτῳ περὶ βίων, ἀλλὰ καὶ αἱ χροιαὶ τρυφερὸν ἔχουσαί τι συνεκθηλύνουσι τοὺς μεταχειριζομένους. Ὑμεῖς δ᾽ οἴεσθε, τὴν ἁβρότητα χωρὶς ἀρετῆς ἔχειν τι τρυφερόν; καίτοι Σαπφὼ, γυνὴ μὲν πρὸς ἀλήθειαν οὖσα καὶ ποιήτρια, ὅμως ᾐδέσθη τὸ καλὸν τῆς ἁβρότητος ἀφελεῖν, λέγουσα ὧδε· „Ἐγὼ δὲ φίλημ᾽ ἁβροσύναν, και μοι τὸ λαμπρὸν ἔρος ἀελίω καὶ τὸ καλὸν λέλογχε,“ φανερὸν ποιοῦσα πᾶσιν, ὡς ἡ τοῦ ζῆν ἐπιθυμία τὸ λαμπρὸν καὶ τὸ καλὸν εἶχεν αὐτῇ. Ταῦτα δ᾽ ἐστὶν οἰκεῖα τῆς ἀρετῆς. Παῤῥάσιος δ᾽, ὁ ζωγράφος, καίπερ παρὰ μέλος ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ τέχνην τρυφήσας, καὶ τὸ λεγόμενον ἐλευθέριον ἐκ ῥαβδίων τινῶν ποτηρίων ἑλκύσας, λόγῳ γοῦν ἀντελάβετο τῆς ἀρετῆς, ἐπιγραψάμενος τοῖς ἐν Λίνδῳ πᾶσιν αὐτοῦ ἔργοις·

Ἁβροδίαιτος ἀνὴρ ἀρετήν τε σέβων τάδ᾽ ἔγραψε,
Παῤῥάσιος.

Ὧι κομψός τις, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὑπεραλγήσας ῥυπαίνοντι το τῆς ἀρετῆς ἁβρὸν καὶ καλὸν, ἅτε φορτικῶς μετακαλεσαμένῳ εἰς τρυφὴν τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τῆς τύχης χορηγίαν, παρέγραψε τό· Ῥαβδοδίαιτος ἀνήρ. Ἀλλ᾽ ὅμως διὰ τὸ τὴν ἀρετὴν φῆσαι τιμᾶν ἀνεκτέον. Ταῦτα μὲν ὁ Κλέαρχος. Σοφοκλῆς δ᾽, ὁ ποιητὴς, ἐν Κρίσει, τῷ δράματι, τὴν μὲν Ἀφροδίτην Ἡδονήν τινα οὖσαν δαίμονα μύρῳ τε ἀλειφομένην παράγει καὶ κατοπτριζομένην, τὴν δ᾽ Ἀθηνᾶν Φρόνησιν οὖσαν καὶ Νοῦν, ἔτι δ᾽ Ἀρετὴν, ἐλαίῳ χρωμένην καὶ γυμναζομένην.

36. Τούτοις ἀπαντήσας ὁ Μασούριος ἔφη, Ὦ δαι-

μόνιε ἀνδρῶν, οὐκ οἶδας, ὅτι αἱ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἡμῶν αἰσθήσεις ὀδμαῖς ἡδείαις παρηγοροῦνται, προσέτι τε θεραπεύονται, καθὰ καὶ Ἄλεξίς φησιν ἐν Πονήρᾳ οὕτως·

Ὑγιείας μέρος
μέγιστον, ὀσμὰς ἐγκεφάλῳ χρηστὰς ποιεῖν.

Καὶ ὁ ἀνδρειότατος δὲ, προσέτι δὲ καὶ πολεμικὸς ποιητὴς Ἀλκαῖος, ἔφη· „Καδδ' ἐχεύσατο μύρον ἄδυ καττῶ στήθεος ἄμμι.“ Καὶ ὁ σοφὸς δ' Ἀνακρέων λέγει που· „Τί μὴν πέτεαι συρίγγων κοιλότερα στήθεα χρισάμενος μύρῳ;“ τὰ στήθη παρακελευόμενος μυροῦν, ἐν οἷς ἐστιν ἡ καρδία, ὡς καὶ ταύτης δηλονότι παρηγορουμένης τοῖς εὐώδεσι. Τοῦτο δ' ἔπραττον οὐ μόνον τῆς εὐωδίας ἀπὸ τοῦ στήθους κατὰ φύσιν ἀναφερομένης ἐπὶ τὴν ὄσφρησιν, ἀλλα καὶ διὰ τὸ νομίζειν, ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν ψυχὴν καθιδρῦσθαι, ὡς Πραξαγόρας καὶ Φιλότιμος, οἱ ἰατροὶ, παραδεδώκασι. Καὶ Ὅμηρος δέ φησι·

Στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ.

Καί·

Κραδίη δέ οἱ ἔνδον ὑλάκτει.

Καί·

Ἕκτορι δ' αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι πάτασσε.

Ὃ δὴ καὶ σημεῖον φέρουσι τοῦ τὸ κυριώτερον τῆς ψυχῆς ἐνταῦθα κεῖσθαι· κατὰ γὰρ τὰς ἐν τοῖς φόβοις γινομένας ἀγωνίας πάλλεσθαι τὴν καρδίαν ἐπιδηλότατα συμβαίνει. (688) Καὶ ὁ Ἀγαμέμνων δέ φησιν, ὁ Ὁμηρικός·

Αἰνῶς γὰρ Δαναῶν πέρι δείδια, οὐδέ μοι ἦτορ
ἔμπεδον, ἀλλ' ἀλαλύκτημαι· κραδίη δέ μοι ἔξω
στηθέων ἐκθρώσκει, τρομέει δ' ὕπο φαίδιμα γυῖα.

Καὶ ὁ Σοφοκλῆς δὲ τὰς ἀπολελυμένας τοῦ φόβου πεποίηκε λεγούσας·

Θυμῷ δ' οὔ τι φαιδρὰ χορεύει
τάρβους θυγάτηρ.

Ἀναξανδρίδης δὲ τὸν ἀγωνιῶντα παράγει λέγοντα·

Ὦ πονηρὰ καρδία,
ἐπιχαιρέκακον ὡς εἶ μόνον τοῦ σώματος.
Ὀρχεῖ γὰρ εὐθύς, ἢν ἴδῃς δεδοικότα.

Πλάτων δέ φησι, τὸν τῶν ὅλων δημιουργὸν καὶ τὴν τοῦ πλευμόνος αὐτῇ φύσιν παραθεῖναι, πρῶτον μὲν μαλακὴν καὶ ἄναιμον, εἶτα σήραγγας ἔχουσαν οἷον σπόγγου κατατετρημένας, ἵν' ἐν τῇ τῶν δεινῶν προσδοκίᾳ πολλάκις ἀλλομένη τον παλμὸν εἰς ὑπεῖκον καὶ μαλακὸν ποιῆται. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς στεφάνους, τοὺς περικειμένους τῷ στήθει, ὑποθυμιάδας οἱ ποιηταὶ κεκλήκασιν ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθῶν ἀναθυμιάσεως, οὐκ ἀπὸ τοῦ τὴν ψυχὴν θυμὸν καλεῖσθαι, ὥς τινες ἀξιοῦσι.

37. Τῷ δὲ τοῦ μύρου ὀνόματι πρῶτος Ἀρχίλοχος κέχρηται, λέγων·

Οὐκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦσ' ἠλείφετο.

Καὶ ἀλλαχοῦ δ' ἔφη·

Ἐσμυρισμένας κόμας
καὶ στῆθος, ὡς ἂν καὶ γέρων ἠράσσατο.

Μύῤῥα γὰρ ἡ σμύρνα παρ' Αἰολεῦσι, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ τῶν μύρων διὰ σμύρνης ἐσκευάζετο, καὶ ἥ γε στακτὴ καλουμένη διὰ μόνης ταύτης. Ὁ δὲ Ὅμηρος τὴν μὲν χρῆσιν οἶδε τῶν μύρων, ἔλαια δ' αὐτὰ καλεῖ μετ' ἐπιθέτου·

Ῥοδόεντι δ' ἔχριεν ἐλαίῳ.

Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ λέγει τι τεθυωμένον. Καὶ ἡ Ἀφροδίτη δὲ παρ' αὐτῷ τὸν Ἕκτορος νεκρὸν ῥοδόεντι ἔχριεν ἐλαίῳ ἀμβροσίῳ. Καὶ τοῦτο μὲν ἐξ ἀνθέων. Περὶ δὲ τοῦ ἐκ τῶν ἀρωμάτων σκευαζομένου, ἃ δὴ θυώματα ἐκάλουν, ἐπὶ τῆς Ἥρας λέγει·

Ἀμβροσίῃ μὲν πρῶτον ἀπὸ χροὸς ἱμερόεντος
λύματα πάντα κάθηρεν, ἀλείψατο δὲ χρόα λευκὸν
ἀμβροσίῳ, ἑανῷ, τό ῥά οἱ τεθυωμένον ἦεν·
τοῦ καὶ κινυμένοιο Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,
ἔμπης ἐς γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἵκετ' ἀϋτμή.

38. Γίνεται δὲ μύρα κάλλιστα κατὰ τόπους, ὡς Ἀπολλώνιός φησιν, ὁ Ἡροφίλειος, ἐν τῷ περὶ μύρων, γράφων οὕτως· „Ἶρις μὲν ἐν Ἤλιδι χρηστοτάτη καὶ ἐν Κυζίκῳ· ῥόδινον δὲ κράτιστον ἐν Φασήλιδι, καὶ τὸ ἐκ Νέας δὲ πόλεως καὶ Καπύης· κρόκινον δ' ἐν Σόλοις τοῖς Κιλικίοις καὶ ἐν Ῥόδῳ· νάρδινον δὲ τὸ ἐν Τάρσῳ· οἰνάνθη δὲ ἡ Κυπρία καὶ Ἀδραμυττηνή· ἀμαράκινον Κῶον καὶ μήλινον. Κύπρινον δὲ προκέκριται τὸ ἐν Αἰγύπτῳ· δευτερεῦον δ' ἐστὶ τὸ Κυπριακὸν καὶ τὸ ἐν Φοινίκῃ καὶ ταύτης τὸ ἀπὸ Σιδῶνος. Τὸ δὲ Παναθηναϊκὸν λεγόμενον ἐν Ἀθήναις· τὸ δὲ Μετώπιον καὶ Μενδήσιον κάλλιστα ἐν Αἰγύπτῳ σκευάζεται· σκευάζεται δὲ τὸ Μετώπιον ἐξ ἐλαίου, τοῦ ἀπὸ τῶν πικρῶν καρύων. Οἱ δὲ χορηγοῦντες, φησὶ, καὶ ἡ ὕλη καὶ οἱ τεχνῖται τὸ χρηστότατον ποιοῦσι μύρον, ἀλλ' οὐχ οἱ τόποι. Ἔφεσός γέ τοι πρότερον, φασὶ, (689) τοῖς μύροις διέφερε, καὶ μάλιστα ἐν τῷ Μεγαλλίῳ, νῦν δὲ οὔ. Ἤκμασε δὲ καὶ τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διὰ πλοῦτον καὶ διὰ τὴν Ἀρσινόης καὶ Βερενίκης σπουδήν. Ἐγίνετο δὲ καὶ ἐν Κυρήνῃ ῥόδινον χρηστότατον καθ' ὃν χρόνον ἔζη Βερενίκη, ἡ μεγάλη. Οἰνάνθινον δ' ἐν Ἀδραμυττίῳ πάλαι μὲν μέτριον, ὕστερον δὲ πρῶτον, διὰ Στρατονίκην, τὴν Εὐμένους. Ἡ δὲ Συρία τὸ παλαιὸν χρηστὰ πάντα παρείχετο, μάλιστα δὲ τὸ τήλινον, νῦν δ' οὔ. Ἐν δὲ Περγάμῳ πρότερον μὲν ἐξοχὴ, νῦν δ' οὔ, μυρεψοῦ τινος ἐκπονήσαντος, τὸ παρ' οὐδενί πω γεγονὸς ἐσκευάσθη λιβανώτινον μύ-

ρον. Μύρον δὲ χρηστὸν μύρῳ εὐτελεῖ ἐπιχεόμενον ἐπιπολῆς μένει. Μέλι δὲ χρηστὸν χείρονι ἐπιχεόμενον εἰς τὸ κάτω βιάζεται· λαμβάνει γὰρ αὐτοῦ καθύπερθεν τὸ ἧττον.“

39. Τοῦ δ᾽ Αἰγυπτίου μύρου μνημονεύων, Ἀχαιὸς ἐν Ἄθλοις φησίν·

Ἰσάργυρόν τ᾽ εἰς χεῖρα Κυπρίου λίθου
δώσουσι κόσμον χριμάτων τ᾽ Αἰγυπτίων.

Μήποτε, φησὶν ὁ Δίδυμος, τὴν καλουμένην στακτὴν λέγει, διὰ τὴν σμύρναν, ἣν εἰς Αἴγυπτον καταγομένην κομίζεσθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ἱκέσιος δ᾽ ἐν δευτέρῳ περὶ ὕλης „Τῶν μύρων, φησὶν, ἃ μέν ἐστι χρίματα, ἃ δ᾽ ἀλείμματα. Καὶ ῥόδινον μὲν πρὸς πότον ἐπιτήδειον, ἔτι δὲ μύρσινον, μήλινον· τοῦτο δ᾽ ἐστὶ καὶ εὐστόμαχον καὶ ληθαργικοῖς χρήσιμον. Τὸ δ᾽ οἰνάνθινον εὐστόμαχον ὂν καὶ τὴν διάνοιαν ἀπαραπόδιστον φυλάσσει. Καὶ τὸ σαμψύχινον δὲ καὶ ἑρπύλλινον ἐπιτήδεια πρὸς πότον καὶ κρόκινον, τὸ χωρὶς σμύρνης πολλῆς. Καὶ ἡ στακτὴ δ᾽ ἐπιτήδειος πρὸς πότον, ἔτι δὲ νάρδος. Τὸ δὲ τήλινον καὶ γλυκύ ἐστι καὶ ἁπαλόν. Τὸ δὲ λευκόϊνον καὶ εὐῶδες καὶ σφόδρα πεπτικόν.“ Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ περὶ ὀδμῶν συντίθεσθαί φησι μύρα ἀπ᾽ ἀνθέων μὲν ῥόδινον, καὶ λευκόϊνον, καὶ σούσινον, καὶ γὰρ τοῦτο ἐκ τῶν κρίνων· ἔτι δὲ τὸ σισύμβρινον καὶ ἑρπύλλινον, ἐν δὲ Κύπρῳ καὶ τὸ κρίνον· βέλτιστον δ᾽ ἐν Αἰγίνῃ καὶ Κιλικίᾳ. Ἀπὸ δὲ φύλλων τὸ μύῤῥινον καὶ τὸ οἰνάνθινον· αὕτη δ᾽ ἐν Κύπρῳ φύεται ὀρεινὴ καὶ πολύγανος· ἐν δὲ Ἑλλάδι οὐ γίνεται, διὰ τὸ ἄοσμον. Διὰ δὲ ῥιζῶν τό τ᾽ ἴρινον, καὶ τὸ νάρδινον, καὶ τὸ ἀμαράκινον ἐκ τοῦ κόστου.“

40. Ὅτι δὲ διὰ σπουδῆς ἦν τοῖς παλαιοτέροις ἡ τῶν μύρων χρῆσις, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ ἐπίστασθαι, ποῖόν τι ἑκά-

στῳ τῶν μελῶν ἡμῶν ἐστιν ἐπιτήδειον. Ἀντιφάνης γοῦν ἐν Θορικίοις ἢ Διορύττοντί φησι·

Λοῦται δ' ἀληθῶς· ἀλλὰ τί;
ἐκ χρυσοκολλήτου δὲ κάλπιδος μύρῳ
Αἰγυπτίῳ μὲν τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη,
φοινικίνῳ δὲ τὰς γνάθους καὶ τιτθία,
σισυμβρίνῳ δὲ τὸν ἕτερον βραχίονα,
ἀμαρακίνῳ δὲ τὰς ὀφρῦς καὶ τὴν κόμην,
ἑρπυλλίνῳ δὲ το γόνυ καὶ τὸν αὐχένα.

Καὶ Κηφισόδωρος ἐν Τροφωνίῳ·

Ἔπειτ' ἀλείφεσθαι πρίω τὸ σῶμά μοι
μύρον ἴρινον καὶ ῥόδινον, ἄγαμαι, Ξανθία·
καὶ τοῖς ποσὶν χωρὶς πρίω μοι βάκχαριν.
Β. Ὦ λακκόπρωκτε, βάκχαριν τοῖς σοῖς ποσὶν
ἐγὼ πρίωμαι; λαικάσομ' ἄρα βάκχαριν;

Ἀναξανδρίδης Πρωτεσιλάῳ·

Μύρον τε παρὰ Πέρωνος, οὗπερ ἀπέδοτο
(690) ἐχθὲς Μελανώπῳ, πολυτελοῦς, Αἰγυπτίου,
ᾧ νῦν ἀλείφει τοὺς πόδας Καλλιστράτου.

Μνημονεύει τοῦ μυροπώλου τούτου, τοῦ Πέρωνος, καὶ Θεόπομπος ἐν Ἀδμήτῳ καὶ Ἡδυχάρει. Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀντείᾳ·

Πρὸς τῷ μυροπώλῃ γενόμενον κατελίμπανον
αὐτὸν περὶ μύρον. * * μέλλει τε συνθεὶς σοι φέρειν
τα κινναμώμινα ταῦτα καὶ τὰ νάρδινα.

41. Παρὰ πολλοῖς δὲ τῶν κωμῳδιοποιῶν ὀνομάζεται τι μύρον βάκκαρις· οὗ μνημονεύει καὶ Ἱππῶναξ διὰ τούτων·

Βακκάρει δὲ τὰς ῥῖνας
* * ἤλειφον· ἔστι δ' οἵη περ
κρόκος.

Ἀχαιὸς δ' ἐν Αἴθωνι σατυρικῷ·

Βακκάρει χρισθέντα καὶ ψυκτηρίοις
πτεροῖς ἀναστήσαντα προσθίαν τρίχα.

Ἴων Ὀμφάλῃ·

Βακκάρεις δὲ καὶ μύρα
καὶ Σαρδιανὸν κόσμον εἰδέναι χροὸς
ἄμεινον ἢ τὸν Πέλοπος ἐν νήσῳ τρόπον.

Ἐν τούτοις Σαρδιανὸν κόσμον εἴρηκε τὸ μύρον, ἐπεὶ διαβόητοι ἐπὶ ἡδυπαθείᾳ οἱ Λυδοί· καὶ τὸ παρ' Ἀνακρέοντι λυδοπαθὴς ἀκούουσιν ἀντὶ τοῦ ἡδυπαθής. Μνημονεύει τῆς βακκάριδος καὶ Σοφοκλῆς. Μάγνης δ' ἐν Λυδοῖς·

Λούσαντα χρὴ καὶ βακκάριδι κεχριμένον.

Καὶ μήποτε οὐκ ἔστι μύρον ἡ βάκκαρις. Αἰσχύλος γὰρ ἐν Ἀμυμώνῃ ἀντιδιαστέλλων φησί·

Κἄγωγε τὰς σὰς βακκάρεις τε καὶ μύρα.

Καὶ Σιμωνίδης·

Κἠλειφόμην μύροισι καὶ θυώμασι,
καὶ βακκάρει.

Ἀριστοφάνης δ' ἐν Θεσμοφοριαζούσαις·

Ὦ Ζεῦ πολυτίμηθ', οἷον ἐνέπνευσ' ὁ μιαρὸς
φάσκωλος εὐθὺς λυόμενός μοι τοῦ μύρου
καὶ βακκάριδος.

42. Βρενθίου δὲ μύρου μνημονεύει Φερεκράτης ἐν Λήροις οὕτως· „Ἔστιν δὲ κἀκέλευον ἐγχέασθαι νῷν μύρον βρένθιον, ἵνα τοῖς ἰοῦσιν ἐγχέῃ.“ Βασιλείου δὲ μύρου μνημονεύει Κράτης, ἐν Γείτοσι λέγων οὕτως·

Γλυκύτατον δ' ὦζε βασιλείου μύρου.

Σαπφὼ δ' ὁμοῦ μέμνηται τοῦ τε βασιλείου καὶ τοῦ βρενθείου, λέγουσα οὕτως· „Βρενθείῳ βασιληίῳ.“ Ψάγδης Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσι·

Φέρ' ἴδω, τί σοι δῶ τῶν μύρων. Ψάγδαν φιλεῖς;

Εὔπολις δ' ἐν Μαρικᾷ· „Ψάγδαν ἐρυγγανοντα.“ Εὔβουλος δ' ἐν Στεφανοπώλισιν·

Αἰγυπτίῳ ψάγδανι τρὶς λελουμένη.

Πολέμων δ' ἐν τοῖς πρὸς Ἀδαῖον παρὰ Ἠλείοις φησὶ, μύρον τι πλαγγόνιον καλεῖσθαι, εὑρεθὲν ὑπό τινος Πλαγγόνος. Ὁμοίως ἱστορεῖ καὶ Σωσίβιος ἐν Ὁμοιότησιν. Ὡς καὶ τὸ Μεγάλλιον· ὠνομάσθη γὰρ καὶ τοῦτο ἀπὸ Μεγάλλου, τοῦ Σικελιώτου. Οἱ δ' Ἀθηναῖόν φασιν εἶναι τὸν Μέγαλλον. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἀριστοφάνης ἐν Τελμισσεῦσι, καὶ Φερεκράτης ἐν Πετάλῃ, Στράττις δ' ἐν Μηδείᾳ οὕτως·

Καὶ λέγ', ὅτι φέρεις αὐτῇ μύρον
τοιοῦτον, οἷον οὐ Μέγαλλος πώποτε
ἥψησεν, οὐδὲ Δεινίας Αἰγύπτιος
οὔτ' εἶδεν οὔτ' ἐκτήσατο.

(691) Τοῦ Μεγαλλίου δὲ μύρου μνημονεύει καὶ Ἄμφις ἐν Ὀδυσσεῖ, διὰ τούτων·

Ἐρίοισι τοὺς τοίχους κύκλῳ Μιλησίοις,
ἔπειτ' ἀλείφειν τῷ Μεγαλλίῳ μύρῳ
καὶ τὴν βασιλικὴν θυμιᾶτε μίνδακα.
Β. Ἀκήκοας σὺ, δέσποτ', ἤδη πώποτε
τὸ θυμίαμα τοῦτο;

Ἀναξανδρίδης Τηρεῖ·

Ἀλλ' οἷα νύμφη βασιλὶς ὠνομασμένη
μύροις Μεγαλλίοισι σῶμ' ἀλείφεται.

Ναρδίνου δὲ μύρου μέμνηται Μένανδρος ἐν Κεκρυφάλῳ οὕτως·

Ἡδὺ τὸ μύρον, παιδίον. Β. Ἡδύ· πῶς γὰρ οὔ;
Νάρδινον.

43. Τὸ δὲ χρίσασθαι τῷ τοιούτῳ ἀλείμματι μυρίσασθαι εἴρηκεν Ἀλκαῖος ἐν Παλαίστραις, διὰ τούτων·

Μυρίσασα συγκατέκλεισεν ἀνθ' αὐτῆς λάθρᾳ.

Μυρώμασιν μέντοι, οὐ μυρίσμασιν, ἔλεγεν Ἀριστοφάνης ἐν Ἐκκλησιαζούσαις·

Ἥτις μεμύρισμαι τὴν κεφαλὴν μυρώμασι.

Τῆς δὲ λεγομένης σάγδας, (μύρον δ' ἐστὶ καὶ τοῦτο,) Ἐπίλυκος ἐν Κωραλίσκῳ·

Βάκκαρίς τε καὶ σαγδας ομοῦ.

Καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσι, καὶ ἐν Μαρικᾷ Εὔπολις „Σάγδαν ἐρυγγάνοντα" λέγων. Ὅπερ ὁ Θυατειρηνὸς Νίκανδρος ἐπὶ τοῦ ἄγαν χλιδῶντος εἰρῆσθαι ἀκούει. Θεόδωρος δὲ θυμίαμά τί φησιν αὐτὸ εἶναι.

44. Παμπόλλου δ' ἐπιπράσκετο Ἀθήνησιν ἡ τοῦ μύρου κοτύλη, καὶ ὡς μὲν Ἵππαρχός φησιν ἐν Παννυχίδι, πέντε μνῶν, ὡς δὲ Μένανδρος ἐν Μισογύνῃ, δέκα. Ἀντιφάνης δ' ἐν Φρεαῤῥίῳ στακτῆς τοῦ μύρου μνημονεύων, φησί·

Στακτὴ δυοῖν μναῖν οὐκ ἀρέσκει μ' οὐδαμῶς.

Οὐ μόνον δὲ τὸ τῶν Σαρδιανῶν γένος φιλόμυρον ἦν, ὡς Ἄλεξίς φησιν ἐν Ἐκπωματοποιῷ·

Ἀεὶ φιλόμυρον πᾶν τὸ Σάρδεων γένος,

ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ πάντων τῶν καλλίστων εἰσηγηταὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ γενόμενοι. Παρ' οἷς ἀνυπερβλήτου τιμῆς, ὡς προείρηται, τῶν μύρων ὑπαρχούσης, οὐκ ἀπείχοντο τῆς χρήσεως, ὥσπερ οὐδὲ ἡμεῖς νῦν οὕτω πολυτίμων καὶ καλλίστων ὑπαρχόντων, ὡς λῆρον εἶναι τὰ ἐν τῷ Εἰσοικιζομένῳ Ἀλέξιδος ταυτί·

Οὐ γὰρ ἐμυρίζετ' ἐξ ἀλαβάστου, πρᾶγμά τι
γιγνόμενον ἀεὶ, Κρονικὸν, ἀλλὰ τέτταρας

περιστερὰς ἀφῆκεν ἀποβεβαμμένας
εἰς οὐχὶ ταὐτὸν, μὰ Δία, τὴν αὐτὴν μύρον,
ἰδίῳ δ' ἑκάστην. Πετόμεναι δ' αὗται κύκλῳ
ἔῤῥαινον ἡμῶν θαἰμάτια καὶ στρώματα.
Μή μοι φθονήσητ', ἄνδρες Ἑλλήνων ἄκροι,
ἠλειφόμην θυόμενος ἰρίνῳ μύρῳ.

45. Πρὸς θεῶν, φίλοι, ποία ἡδονὴ, μᾶλλον δὲ σαλακωνία, θαἰμάτια μολύνεσθαι; ἐξὸν ταῖς χερσὶν, ὥσπερ ἡμεῖς νῦν ποιοῦμεν, ἀρυσαμένους ἀλείφεσθαί πᾶν τὸ σῶμα καὶ μάλιστα τὴν κεφαλήν. Φησὶ γὰρ ὁ Φιλωνίδης ἐν τῷ περὶ μύρων καὶ στεφάνων, τὴν ἀφορμὴν τοῦ τὴν (692) κεφαλὴν ἐν τοῖς πότοις λιπαίνειν ἐντεῦθεν γενέσθαι· τοῖς αὐχμῶσι γὰρ τὰς κεφαλὰς εἰς τὸ μετέωρον ἕλκεσθαι τὸ λαμβανόμενον· καὶ διὰ τοῦτο τῶν πυρετῶν διακαιόντων τὰ σώματα τέγγουσι τὴν κεφαλὴν ἐπιβρέγμασιν, ἵνα μὴ πρὸς τὸ ξηρὸν, ταύτῃ δὲ καὶ πολύκενον, ὁρμὴν τὰ παρακείμενα λαμβάνῃ. Τοῦτο δὴ λογισάμενοι καὶ ἐπὶ τῶν πότων, τὴν εἰς μετέωρον τῶν οἴνων φορὰν ὑποπτεύσαντες, ἐπεσπάσθησαν κεφαλὴν λιπαίνειν, ὡς ἐλάσσονος βίας γενησομένης, εἰ ταύτην προτέγξαιεν. Προστιθεὶς δ' ὁ βίος ἀεὶ τοῖς χρειώδεσι καὶ τῶν εἰς ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν ἀγόντων, ἐπὶ τὴν τῶν μύρων χρῆσιν ὥρμησε. Χρηστέον οὖν, ὦ Κύνουλκε Θεόδωρε, μύροις παρὰ πότον τοῖς ἐλάχιστα καροῦν δυναμένοις, τοῖς στύφουσι δὲ καὶ ψύχουσιν ἐπ' ὀλίγον. Ζητεῖ δ' ὁ πολυμαθέστατος Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι, διὰ τί οἱ μυριζόμενοι πολιώτεροι; ἢ ὅτι τὸ μύρον διὰ τὰ ἀρώματα ξηραντικόν ἐστι, διὸ καὶ αὐχμηροὶ οἱ μυριζόμενοι; ὁ δὲ αὐχμὸς πολιωτέρους ποιεῖ. Εἴτε γὰρ αὔανσις τριχὸς ἡ πολιὰ εἴτ' ἔνδεια θερμοῦ, ἡ ξηρότης μαραίνει.

Διὸ καὶ τὰ πίλλα θᾶττον ποιεῖ πολιούς· ἐκπίνεται γὰρ ἡ οἰκεία τῆς τριχὸς ὑγρότης.

46. Ἥδιστον δὲ, ἄνδρες φίλοι, ἀναγιγνώσκων τὴν ὀγδόην καὶ εἰκοστὴν τῶν Ποσειδωνίου ἱστοριῶν, περὶ μύρων τι λεγόμενον ἐτήρησα οὐκ ἀλλότριον ἡμῶν τοῦ συμποσίου. Φησὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος· „Ἐν Συρίᾳ ἐν τοῖς βασιλικοῖς συμποσίοις, ὅταν τοῖς εὐωχουμένοις δοθῶσιν οἱ στέφανοι, εἰσίασί τινες μύρων Βαβυλωνίων ἔχοντες ἀσκίδια καὶ πόῤῥωθεν ἐκ τούτων περιπορευόμενοι τοὺς μὲν στεφάνους τῶν κατακειμένων δροσίζουσι τοῖς μύροις, ἄλλο μηδὲν ἔξωθεν παραῤῥαίνοντες.“ Ἐπεὶ δ᾽ ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐσμὲν, συμβαλοῦμαί τι μέλος ὑμῖν εἰς ἔρωτα, κατὰ τὸν Κυθήριον ποιητήν· ὅτι Ἰανὸς, ὁ παρ᾽ ἡμῖν θεὸς, ὃν καὶ πατέρα προσαγορεύομεν, πρῶτος εὗρε στέφανον. Ἱστορεῖ δὲ τοῦτο Δράκων, ὁ Κερκυραῖος, ἐν τῷ περὶ λίθων γράφων οὕτως· „Ἰανὸν δὲ λόγος ἔχει διπρόσωπον γεγονέναι, τὸ μὲν ὀπίσω, τὸ δ᾽ ἔμπροσθεν ἔχοντα πρόσωπον. Ἀπὸ τούτου καὶ τὸν Ἰανὸν ποταμὸν καὶ τὸ ὄρος Ἰανὸν ὀνομάζεσθαι, κατοικήσαντος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους. Πρῶτον δὲ καὶ στέφανον εὑρεῖν καὶ σχεδίας καὶ πλοῖα, καὶ νόμισμα χαλκοῦν πρῶτον χαράξαι. Διὸ καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολλὰς πόλεις καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἐπὶ τοῦ νομίσματος ἐγχαράττειν πρόσωπον δικέφαλον, καὶ ἐκ θατέρου μέρους ἢ σχεδίαν, ἢ στέφανον, ἢ πλοῖον. Τοῦτον δὲ τὴν ἀδελφὴν γήμαντα Καμίσην υἱὸν μὲν Αἴθηκα, θυγατέρα δ᾽ Ὀλιστήνην γεννῆσαι. Καὶ αὐτὸν ὡς μειζόνων ὀρεγόμενον πραγμάτων εἰς τὴν Ἰταλίαν διαπλεῦσαι, καὶ οἰκῆσαι τὸ πλησίον Ῥώμης ὄρος κείμενον, τὸ ἀπ᾽ αὐτοῦ Ἰάνουκλον ὀνομαζόμενον.

47. Τοσαῦτα καὶ περὶ μύρων ἐλέχθη. Καὶ μετὰ

ταῦτα πλείστων τῶν μὲν ἀγαθοῦ δαίμονος αἰτούντων ποτήριον, τῶν δὲ Διὸς σωτῆρος, ἄλλων δὲ Ὑγιείας, καὶ ἑτέρων ἑτέρους ἐπιλεγόντων, τοὺς τούτων τῶν κράσεων μεμνημένους τῶν ποιητῶν ἔδοξε παρατίθεσθαι, ὧν καὶ αὐτῶν μνησθήσομαι. Ἀντιφάνης μὲν γὰρ Ἀγροίκοις ἔφη·

Ἁρμόδιος ἐπεκαλεῖτο, παιὰν ᾔδετο,
μεγάλην Διὸς σωτῆρος ἄκατον ἦρέ τις.

Ἄλεξις δ' ἐν Τοκιστῇ ἢ Καταψευδομένῳ·

Ἀλλ' ἔγχεον
(693) αὐτῷ Διός γε τήνδε σωτῆρος, θεῶν
θνητοῖς ἁπάντων χρησιμώτατον πολύ.
Β. Ὁ Ζεύς, ὁ σωτήρ, ἂν ἐγὼ διαῤῥαγῶ,
οὐδέν μ' ὀνήσει. Α. Πῖθι θαῤῥῶν.

Νικόστρατος Πανδρόσῳ·

Κἀγώ, φιλτάτη·
μετανιπτρίδ' αὐτῷ τῆς Ὑγιείας ἔγχεον.
Λαβὲ τῆς ὑγιείας δὴ σύ. Φέρε, τύχη 'γαθῇ.
Τύχη τὰ θνητῶν πράγμαθ', ἡ πρόνοια δὲ
τυφλόν τι κἀσύντακτόν ἐστιν, ὦ πάτερ.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δράματι καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος κράσεως μνημονεύει, ἧς καὶ σχεδὸν πάντες οἱ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιηταί. Ἀλλ' ὅ γε Νικόστρατος οὕτως φησίν·

Ἀλλ' ἐγχέασα θᾶττον ἀγαθοῦ δαίμονος,
ἀπενεγκάτω μοι τὴν τράπεζαν ἐκ ποδῶν.
Ἱκανῶς κεχόρτασμαι γάρ. Ἀγαθοῦ δαίμονος
δέχομαι. Λαβοῦσ', ἀπένεγκε ταύτην ἐκ ποδῶν.

Ξέναρχος ἐν Διδύμοις·

Ὡς ὑπό τι νυστάζειν γε καὐτὸς ἄρχομαι,
ἡ τἀγαθοῦ δαίμονος

συνέσεισέ μ' ἐκποθεῖσα φιάλη παντελῶς.
Ἡ τοῦ δὲ σωτῆρος Διὸς τάχιστά γε
ἀπώλεσε ναύτην καὶ κατεπόντωσέν μ', ὁρᾷς.

Ἔριφος Μελιβοίᾳ·

Ἐκπίῃ δέπας, πρὶν ἀγαθοῦ δαίμονος πρῶτον λαβεῖν,
πρὶν Διὸς σωτῆρος.

48. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ μέθης „Τὸν ἄκρατον, φησὶν, οἶνον τὸν ἐπὶ τῷ δείπνῳ διδόμενον, ὃν δὴ λέγουσιν ἀγαθοῦ δαίμονος εἶναι πρόποσιν, ὀλίγον τε προσφέρουσιν, ὥσπερ ἀναμιμνήσκοντες μόνον τῇ γεύσει τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ θεοῦ δωρεὰν, καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν διδόασιν, ὅπως ἐλάχιστον ᾖ τὸ πινόμενον· καὶ τρίτον προσκυνήσαντες λαμβάνουσιν ἀπὸ τῆς τραπέζης, καὶ ὥσπερ ἱκετείαν τινὰ ποιούμενοι τοῦ θεοῦ, μηδὲν ἀσχημονεῖν, μηδ' ἔχειν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ πότου τούτου, καὶ λαμβάνειν ἐξ αὐτοῦ τὰ καλὰ καὶ χρήσιμα.“ Φιλόχορος δ' ἐν δευτέρῳ Ἀτθίδος „Καὶ θέσμιον, φησὶν, ἐτέθη τότε προσφέρεσθαι μετὰ τὰ σιτία πᾶσιν ἀκράτου μὲν ὅσον γεῦμα καὶ δεῖγμα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ, τὸν δὲ λοιπὸν ἤδη κεκραμένον. Δι' ὃ καὶ τροφοὺς τοῦ Διονύσου τὰς Νύμφας ὀνομασθῆναι.“ Ὅτι δὲ, δοθείσης τῆς τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος κράσεως, ἔθος ἦν βαστάζεσθαι τὰς τραπέζας, ἔδειξε διὰ τῆς αὐτοῦ ἀσεβείας ὁ Σικελιώτης Διονύσιος. Τῷ γὰρ Ἀσκληπιῷ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀνακειμένης τραπέζης χρυσῆς, προπιὼν αὐτῷ ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος, ἐκέλευσε βασταχθῆναι τὴν τράπεζαν. Παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν οἱ θύοντες τῷ Ἡλίῳ, ὥς φησι Φύλαρχος ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, μέλι σπένδουσιν, οἶνον οὐ φέροντες τοῖς βωμοῖς, δεῖν λέγοντες

τὸν τὰ ὅλα συνέχοντα καὶ διακρατοῦντα θεὸν καὶ ἀεὶ περιπολεύοντα τὸν κόσμον ἀλλότριον εἶναι μέθης.

49. Ἐμέμνηντο δὲ οἱ πολλοὶ καὶ τῶν Ἀττικῶν ἐκείνων σκολίων· ἅπερ καὶ αὐτὰ ἄξιόν ἐστί σοι ἀπομνημονεῦσαι, διά τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ ἀφέλειαν τῶν ποιησάντων, καὶ τῶν ἐπαινουμένων ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ τῆς ποιητικῆς, Ἀλκαίου τε καὶ Ἀνακρέοντος, ὡς Ἀριστοφάνης παρίστησιν (694) ἐν Δαιταλεῦσι, λέγων οὕτως·

Ἆισον δή μοι σκόλιόν τι λαβὼν Ἀλκαίου κἀνακρέοντος.

Καὶ Πράξιλλα δ', ἡ Σικυωνία, ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῇ τῶν σκολίων ποιήσει. Σκόλια δὲ καλοῦνται οὐ κατὰ τὸν τῆς μελοποιίας τρόπον, ὅστις σκολιὸς ἦν· λέγουσι γὰρ τὰ ἐν ταῖς ἀνειμέναις εἶναι σκολιά. Ἀλλὰ τριῶν γενῶν ὄντων, ὥς φησιν Ἀρτέμων, ὁ Κασανδρεὺς, ἐν δευτέρῳ βιβλίων χρήσεως, ἐν οἷς τὰ περὶ τὰς συνουσίας ἦν ᾀδόμενα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἦν ὃ δὴ πάντας ᾄδειν νόμος ἦν, τὸ δὲ δεύτερον ὃ δὴ πάντες μὲν ᾖδον, οὐ μὴν ἀλλά γε κατά τινα περίοδον ἐξ ὑποδοχῆς, τρίτον δὲ καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι τάξιν ἔχον, οὗ μετεῖχον οὐκέτι πάντες, ἀλλ' οἱ συνετοὶ δοκοῦντες εἶναι μόνοι, καὶ κατὰ τόπον τινὰ εἰ τύχοιεν ὄντες· διόπερ ὡς ἀταξίαν τινὰ μόνον παρὰ τἆλλα ἔχον τὸ μήθ' ἅμα μήθ' ἑξῆς γινόμενον, ἀλλ' ὅπου ἔτυχεν εἶναι, σκόλιον ἐκλήθη. Τὸ δὲ τοιοῦτον ᾔδετο, ὁπότε τὰ κοινὰ καὶ πᾶσιν ἀναγκαῖα τέλος λάβοιεν· τηνικαῦτα γὰρ ἤδη τῶν σοφῶν ἕκαστον ᾠδήν τινα καλὴν εἰς μέσον ἠξίουν προσφέρειν. Καλὴν δὲ ταύτην ἐνόμιζον τὴν παραίνεσίν τέ τινα καὶ γνώμην ἔχειν δοκοῦσαν χρησίμην τε εἰς τὸν βίον."

50. Τῶν οὖν δειπνοσοφιστῶν ὁ μέν τις ἔλεγε τῶν

σκολίων τόδε, ὁ δέ τις τόδε. Πάντα δ' ἦν τὰ λεχθέντα ταῦτα·

α'

Παλλὰς Τριτογένει', ἄνασσ' Ἀθηνᾶ,
ὄρθου τήνδε πόλιν τε καὶ πολίτας,
ἄτερ ἀλγέων καὶ στάσεων
καὶ θανάτων ἀώρων σύ τε καὶ πατήρ.

β'

Πλούτου μητέρ', Ὀλυμπίαν ἀείδω
Δήμητραν στεφανηφόροις ἐν ὥραις,
σέ τε, παῖ Διὸς, Περσεφόνη·
χαίρετον, εὖ δὲ τάνδ' ἀμφέπετον πόλιν.

γ'

Ἐν Δήλῳ ποτ' ἔτικτε τέκνα Λατὼ,
Φοῖβον χρυσοκόμαν, ἄνακτ' Ἀπόλλων',
ἐλαφηβόλον τ' ἀγροτέραν
Ἄρτεμιν, ἃ γυναικῶν μέγ' ἔχει κράτος.

δ'

Ὦ Πὰν, Ἀρκαδίας μέδων κλεεννᾶς,
ὀρχηστὰ Βρομίαις ὀπαδὲ Νύμφαις,
γελάσειας, ὦ Πὰν, ἐπ' ἐμαῖς
εὐφροσύναις ἀοιδαῖς κεχαρημένος.

ε'

Ἐνικήσαμεν ὡς ἐβουλόμεσθα,
καὶ νίκην ἔδοσαν θεοὶ φέροντες
παρὰ Πανδρόσου ὡς φίλην Ἀθηνᾶν.

ϛ'

Εἴθ' ἐξῆν ὁποῖός τις ἦν ἕκαστος
τὸ στῆθος διελόντ', ἔπειτα τὸν νοῦν

ἐσιδόντα, κλείσαντα πάλιν,
ἄνδρα φίλον νομίζειν ἀδόλῳ φρενί.

ζ΄

Ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνατῷ,
δεύτερον δὲ καλὸν φυὰν γενέσθαι,
τὸ τρίτον δὲ πλουτεῖν ἀδόλως,
καὶ τὸ τέταρτον ἡβᾶν μετὰ τῶν φίλων.

Ἀισθέντος δὲ τούτου καὶ πάντων ἡσθέντων ἐπ' αὐτῷ καὶ μνημονευσάντων, ὅτι καὶ ὁ καλὸς Πλάτων αὐτοῦ μέμνηται ὡς ἄριστα εἰρημένου, ὁ Μυρτίλος ἔφη, Ἀναξανδρίδην αὐτὸ διακεχλευακέναι, τὸν κωμῳδιοποιὸν, ἐν Θησαυρῷ λέγοντα οὕτως·

Ὁ τὸ σκόλιον εὑρὼν ἐκεῖνος, ὅστις ἦν,
τὸ μὲν ὑγιαίνειν πρῶτον ὡς ἄριστον ἦν,
ὠνόμασεν ὀρθῶς· δεύτερον δ' εἶναι καλὸν,
τρίτον δὲ πλουτεῖν, τοῦθ', ὁρᾷς, ἐμαίνετο.
Μετὰ τὴν ὑγίειαν γὰρ τὸ πλουτεῖν διαφέρει·
καλὸς δὲ πεινῶν ἐστιν αἰσχρὸν θηρίον.

(695) Ἑξῆς δ' ἐλέχθη καὶ τάδε·

η΄

Ἐκ γῆς [μὲν ἄνδρα] χρὴ κατιδεῖν πλόον,
εἴ τις δύναιτο καὶ παλάμην ἔχοι.
Ἐπεὶ δέ κ' ἐν πόντῳ γένηται,
τῷ παρεόντι τρέχειν ἀνάγκη.

θ΄

Ὁ καρκίνος ὧδ' ἔφα,
χαλᾷ τὸν ὄφιν λαβών·
„Εὐθὺν χρὴ τὸν ἑταῖρον ἔμμεν,“
καὶ μὴ σκολιὰ φρονεῖν.

ι.

Ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
ὥσπερ Ἁρμόδιος κ᾽ Ἀριστογείτων,
ὅτε τὸν τύραννον κτανέτην,
ἰσονόμους τ᾽ Ἀθήνας ἐποιησάτην.

ια´

Φίλταθ᾽ Ἁρμόδι᾽, οὔ τί που τέθνηκας·
νήσοις δ᾽ ἐν μακάρων σέ φασιν εἶναι,
ἵνα περ ποδώκης Ἀχιλεὺς,
Τυδεΐδην τέ φασιν Διομήδεα.

ιβ´

Ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
ὥσπερ Ἁρμόδιος κ᾽ Ἀριστογείτων,
ὅτ᾽ Ἀθηναίης ἐν θυσίαις
ἄνδρα τύραννον Ἵππαρχον ἐκαινέτην.

ιγ´

Ἀεὶ σφῷν κλέος ἔσσεται κατ᾽ αἶαν,
φίλταθ᾽ Ἁρμόδιος κ᾽ Ἀριστογείτων,
ὅτι τὸν τύραννον κτανέτην,
ἰσονόμους τ᾽ Ἀθήνας ἐποιησάτην.

ιδ´

Ἀδμήτου λόγον, ὦταῖρε, μαθὼν τοὺς ἀγαθοὺς φίλει,
τῶν δειλῶν δ᾽ ἀπέχου, γνοὺς, ὅτι δειλοῖς ὀλίγη χάρις.

ιε´

Παῖ Τελαμῶνος, Αἶαν αἰχμητὰ, λέγουσί σε
ἐς Τροΐαν ἄριστον ἐλθεῖν Δαναῶν μετ᾽ Ἀχιλλέα.

ις´

Τὸν Τελαμῶνα πρῶτον, Αἴαντα δὲ δεύτερον
ἐς Τροΐαν λέγουσιν ἐλθεῖν Δαναῶν μετ᾽ Ἀχιλλέα.

ιζ'

Εἴθε λύρα καλὴ γενοίμην ἐλεφαντίνη,
καί με καλοὶ παῖδες φοροῖεν Διονύσιον ἐς χορόν.

ιη'

Εἴθ' ἄπυρον καλὸν γενοίμην μέγα χρυσίον,
καί με καλὴ γυνὴ φοροίη καθαρὸν θεμένη νόον.

ιθ'

Σύν μοι πῖνε, συνήβα, συνέρα, συστεφανηφόρει,
σύν μοι μαινομένῳ μαίνεο, σὺν σώφρονι σωφρόνει.

κ'.

Ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίος, ὦταῖρ', ὑποδύεται.
Φράζευ, μή σε βάλῃ· τῷ δ' ἀφανεῖ πᾶς ἕπεται δόλος.

κα'

Ἁ ὗς τὰν βάλανον τὰν μὲν ἔχει, τὰν δ' ἔραται λαβεῖν·
κἀγὼ παῖδα καλὴν τὴν μὲν ἔχω, τὴν δ' ἔραμαι λαβεῖν.

κβ'

Πόρνη καὶ βαλανεὺς ταὐτὸν ἔχουσ' ἐμπεδέως ἔθος·
ἐν ταὐτᾷ πυέλῳ τόν τ' ἀγαθὸν τόν τε κακὸν λόει.

κγ'

Ἔγχει καὶ Κήδωνι, διάκονε, μηδ' ἐπιλήθου,
εἰ χρὴ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν οἰνοχοεῖν.

κδ'

Αἰαῖ, Λειψύδριον προδωσέταιρον,
οἵους ἄνδρας ἀπώλεσας, μάχεσθαι
ἀγαθούς τε καὶ εὐπατρίδας,
οἳ τότ' ἔδειξαν, οἵων πατέρων ἔσαν.

κε′

Ὅστις ἄνδρα φίλον μὴ προδίδωσιν, μεγάλην ἔχει
τιμὰν ἔν τε βροτοῖς ἔν τε θεοῖσιν κατ᾽ ἐμὸν νόον.

κς′

Σκόλιον δέ φασί τινες καὶ τὰ ὑπὸ Ὑβρίου, τοῦ Κρητὸς, ποιηθέν. Ἔχει δ᾽ οὕτως·

Ἔστι μοι πλοῦτος μέγας, δόρυ καὶ ξίφος,
καὶ τὸ καλὸν λαισήιον, πρόβλημα χρωτός.
(696) Τούτῳ γὰρ ἀρῶ, τούτῳ θερίζω,
τούτῳ πατέω τὸν ἁδὺν οἶνον ἀπ᾽ ἀμπέλω·
τούτῳ δεσπότας μνωΐας κέκλημαι.
Τοὶ δὲ μὴ τολμῶντ᾽ ἔχειν δόρυ καὶ ξίφος
καὶ τὸ καλὸν λαισήιον, πρόβλημα χρωτὸς,
πάντες γόνυ πεπτηῶτες ἀμὸν
* * * κυνεῦντί τε δεσπόταν
καὶ μέγαν βασιλέα φωνέοντες.

51. Τούτων λεχθέντων, ὁ Δημόκριτος ἔφη, Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ πολυμαθεστάτου γραφὲν Ἀριστοτέλους εἰς Ἑρμείαν, τὸν Ἀταρνέα, οὐ παιάν ἐστιν, ὡς ὁ τὴν τῆς ἀσεβείας κατὰ τοῦ φιλοσόφου γραφὴν ἀπενεγκάμενος Δημόφιλος, εἰς αἰδῶ τε παρασκευασθεὶς ὑπ᾽ Εὐρυμέδοντος, ὡς ἀσεβοῦντος καὶ ᾄδοντος ἐν τοῖς συσσιτίοις ὁσημέραι εἰς τὸν Ἑρμείαν παιᾶνα. Ὅτι δὲ παιᾶνος οὐδεμίαν ἔμφασιν παρέχει τὸ ᾆσμα, ἀλλὰ τῶν σκολίων ἕν τι καὶ αὐτὸ εἶδός ἐστιν ἐξ αὐτῆς τῆς λέξεως, φανερὸν ὑμῖν ποιήσω.

Ἀρετὰ, πολύμοχθε γένει βροτείῳ,
θήραμα κάλλιστον βίῳ,
σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς
καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος

καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς ἀκάμαντας·
τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις
καρπόν τ' ἀθάνατον χρυσοῦ τε κρείσσω
καὶ γονέων μαλακαυγήτοιό θ' ὕπνου.
Σεῦ δ' ἕνεχ' οὑκ Διὸς Ἡρακλέης Λήδας τε κοῦροι
πόλλ' ἀνέτλασαν ἔργοις,
σὰν ἀγρεύοντες δύναμιν.
Σοῖς δὲ πόθοις Ἀιλλεὺς
Αἴας τ' Ἀΐδαο δόμους
ἦλθον. Σᾶς δ' ἕνεκεν φιλίου
μορφᾶς καὶ Ἀταρνέος ἔντροφος ἠελίου χήρωσεν αὐγάς.
Τοιγὰρ ἀοίδιμος ἔργοις,
ἀθάνατόν τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι,
Μνημοσύνης θύγατρες,
Διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι φιλίας τε γέρας βεβαίας.

52. Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα, εἴ τίς τι κατιδεῖν ἐν τούτοις δύναται παιανικὸν ἰδίωμα, σαφῶς ὁμολογοῦντος τοῦ γεγραφότος, τετελευτηκέναι τὸν Ἑρμείαν, δι' ὧν εἴρηκε· „Σᾶς γὰρ φιλίου μορφᾶς Ἀταρνέος ἔντροφος ἠελίου χήρωσεν αὐγάς.“ Οὐκ ἔχει δ' οὐδὲ τὸ παιανικὸν ἐπίῤῥημα, καθάπερ ὁ εἰς Λύσανδρον, τὸν Σπαρτιάτην, γραφεὶς ὄντως παιάν, ὅν φησι Δοῦρις ἐν τοῖς Σαμίων ἐπιγραφομένοις Ὥροις ᾄδεσθαι ἐν Σάμῳ. Παιὰν δ' ἐστὶ καὶ ὁ εἰς Κρατερὸν, τὸν Μακεδόνα, γραφεὶς, ὃν ἐτεκτήνατο Ἀλεξῖνος, ὁ διαλεκτικὸς, ὥς φησιν Ἕρμιππος, ὁ Καλλιμάχειος, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀριστοτέλους. Ἄιδεται δὲ καὶ οὗτος ἐν Δελφοῖς, λυρίζοντός γέ τινος παιδός. Καὶ ὁ εἰς Ἀγήμονα δὲ, τὸν Κορίνθιον, Ἀλκυόνης πατέρα, ὃν ᾄδουσι Κορίνθιοι, ἔχει τὸ παιανικὸν ἐπίφθεγμα. Παρέθετο δὲ αὐτὸν

Πολέμων, ὁ περιηγητὴς, ἐν τῇ πρὸς Ἀράνθιον ἐπιστολῇ. Καὶ ὁ εἰς Πτολεμαῖον δὲ, τὸν πρῶτον Αἰγύπτου βασιλεύσαντα, παιάν ἐστιν, ὃν ᾄδουσι Ῥόδιοι· ἔχει γὰρ τὸ Ἰὴ παιὰν ἐπίφθεγμα, ὥς φησι Γόργων ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν (697) *Ῥόδῳ θυσιῶν. Ἐπ' Ἀντιγόνῳ δὲ καὶ Δημητρίῳ φησὶ Φιλόχορος Ἀθηναίους ᾄδειν παιᾶνας τοὺς πεποιημένους ὑπὸ Ἑρμίππου, τοῦ Κυζικηνοῦ, ἐφαμίλλων γενομένων τῶν παιᾶνας ποιησάντων πολλῶν καὶ τοῦ Ἑρμοκλέους προκριθέντος. Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ τῆς ἀσεβείας, εἰ μὴ κατέψευσται ὁ λόγος, φησίν· „Οὐ γὰρ ἄν ποτε Ἑρμείᾳ θύειν ὡς ἀθανάτῳ προαιρούμενος, ὡς θνητῷ μνῆμα κατεσκεύαζον, καὶ ἀθανατίζειν τὴν φύσιν βουλόμενος, ἐπιταφίοις ἂν τιμαῖς ἐκόσμησα."*

53. *Τοιαῦτα λέγοντος τοῦ Δημοκρίτου, ὁ Κύνουλκος ἔφη· „Τί μ' ἀνέμνασας κείνων κυκλίων;" κατὰ τὸν σὸν Φίλωνα, δέον μηδὲν τῶν σπουδῆς ἀξίων λέγειν τι τοῦ γάστρωνος παρόντος Οὐλπιανοῦ. Οὗτος γὰρ τὰς καπυρωτέρας ᾠδὰς ἀσπάζεται μᾶλλον τῶν ἐσπουδασμένων· οἷαί εἰσιν αἱ Λοκρικαὶ καλούμεναι, μοιχικαί τινες τὴν φύσιν ὑπάρχουσαι, ὡς καὶ ἥδε·*

Ὦ τί πάσχεις; μὴ προδῷς ἄμμ', ἱκετεύω.
Πρὶν καὶ μολὲν κεῖνον, ἀνίστω·
μὴ κακὸν μέγα ποιήσῃ σὲ κἀμὲ τὴν δειλάκραν.
Ἁμέρα καὶ ἤδη. Τὸ φῶς διὰ τᾶς θυρίδος οὐκ ἐσορῇς,

Τοιούτων γὰρ ᾀσμάτων αὐτοῦ πᾶσα πλήρης ἡ Φοινίκη, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς περιῄει καλαμίζων μετὰ τῶν τοὺς κολάβρους καλουμένους συντιθέντων. Εἴρηται γὰρ, ὦ καλὲ Οὐλπιανὲ, τοὔνομα. Καὶ ὅ γε Σκήψιος Δημήτριος ἐν τῷ δεκάτῳ τοῦ Τρωικοῦ διακόσμου φησὶν οὕτως· „Κτησιφῶν, ὁ Ἀθηναῖος, ποιητὴς τῶν καλουμένων κολάβρων, ὃν καὶ

ὁ πρῶτος μετὰ Φιλέταιρον ἄρξας Περγάμου Ἄτταλος δικαστὴν καθεστάκει βασιλικῶν τῶν περὶ τὴν Αἰολίδα.“ Ὁ δὲ αὐτὸς οὗτος συγγραφεὺς κἀν τῷ ἐννεακαιδεκάτῳ τῆς αὐτῆς πραγματείας Μνησιπτολέμου φησί ποτε τοῦ ἱστοριογράφου, τοῦ παρὰ Ἀντιόχῳ τῷ προσαγορευθέντι μεγάλῳ πλεῖστον ἰσχύσαντος, υἱὸν γενέσθαι Σέλευκον, τὸν τῶν ἱλαρῶν ᾀσμάτων ποιητήν· οὗπερ συνεχῶς ᾄδειν εἰώθασι·

Κἀγὼ παιδοφιλήσω· πολύ μοι κάλλιον ἢ γαμεῖν.
Παῖς μὲν γὰρ παρεὼν κἢν πολέμῳ μᾶλλον ἐπωφελεῖ.

54. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀποβλέψας εἰς αὐτὸν, ἔφη, Ἀλλ' ἐπειδή μοι ὀργίζῃ, ἔρχομαί σοι λέξων τὸν Συρβηναίων χορὸν, ὅστις ἐστί. Καὶ ὁ Οὐλπιανὸς, Οἴει γὰρ, ἔφη, κάθαρμα, θυμοῦσθαί με ἐφ' οἷς εἴρηκας, ἢ κἂν ὀλίγον σου πεφροντικέναι, κύον ἀδδεές; ἀλλ' ἐπεὶ διδάσκειν μέ τι ἐπαγγέλλῃ, σπονδάς σοι ποιοῦμαι οὐ τριακοντούτιδας, ἀλλ' ἑκατοντούτιδας. Σὺ δὲ μόνον δίδασκε, τίς ὁ Συρβηναίων χορός. Κλέαρχος, ὦ λῷστε, ἐν δευτέρῳ περὶ παιδείας οὑτωσί φησι· „Λείπεταί τις ὁ Συρβηναίων χορὸς, ὧν ἕκαστον τὸ δοκοῦν ἑαυτῷ κατᾷσαι δεῖ, προσέχων οὐδὲν τῷ προκαθημένῳ καὶ διδάσκοντι τὸν χορὸν, ἀλλ' αὐτὸς πολὺ τούτων ἀτακτότερός ἐστι θεατής. Καὶ κατα τὸν παρῳδὸν Μάτρωνα

Οἱ μὲν γὰρ δὴ πάντες ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
Εὔβοιός τε καὶ Ἑρμογένης δῖοί τε Φίλιπποι,
οἱ μὲν δὴ τεθνᾶσι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν.
(698) Ἔστι δέ τις Κλεόνικος, ὃν ἀθάνατον λάχε γῆρας,
οὔτε ποιητάων ἀδαήμων οὔτε θεάτρων·
ᾧ καὶ τεθνειῶτι λαλεῖν πόρε Περσεφόνεια.“

Σὺ δὲ καὶ ζῶν, καλὲ Οὐλπιανε, πάντα μὲν ζητεῖς, λέγεις

δὲ οὐδὲ ἕν. Καὶ ὃς, Τίς ἡδέως, ἔφη, * * * τῶν ἐπῶν, ὦ καλέ μου ἑταῖρε, ἕως ἔτι ἐμμένομεν ταῖς σπονδαῖς.

55. Καὶ ὁ Κύνουλκος, Πολλοί τινες παρῳδιῶν ποιηταὶ γεγόνασιν, ὦ ἑταῖρε· ἐνδοξότατος δ' ἦν Εὔβοιος, ὁ Πάριος, γενόμενος τοῖς χρόνοις κατὰ Φίλιππον. Οὗτός ἐστιν ὁ καὶ Ἀθηναίοις λοιδορησάμενος, καὶ σώζεται αὐτοῦ τῶν παρῳδιῶν βιβλία τέσσαρα. Μνημονεύει δ' αὐτοῦ Τίμων ἐν τῷ πρώτῳ τῶν σίλλων. Πολέμων δ' ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῶν πρὸς Τίμαιον περὶ τῶν τὰς παρῳδίας γεγραφότων ἱστορῶν τάδε γράφει· „Καὶ τὸν Βοιωτὸν δὲ καὶ τὸν Εὔβοιον, τοὺς τὰς παρῳδίας γράψαντας, λογίους ἂν φήσαιμι διὰ τὸ παίζειν ἀμφιδεξίως καὶ τῶν προγενεστέρων ποιητῶν ὑπερέχειν ἐπιγεγονότας. Εὑρετὴν μὲν οὖν τοῦ γένους Ἱππώνακτα φατέον τὸν ἰαμβοποιόν. Λέγει γὰρ οὗτος ἐν τοῖς ἑξαμέτροις·

Μοῦσά μοι Εὐρυμεδοντιάδεα, τὴν ποντοχάρυβδιν,
τὴν ἐγγαστριμάχαιραν, ὃς ἐσθίει οὐ κατὰ κόσμον,
ἔννεφ', ὅπως ψηφῖδι κακῇ κακὸν οἶτον ὄληται,
βουλῇ δημοσίῃ παρὰ θῖν' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο.

Κέχρηται δὲ καὶ ὁ Ἐπίχαρμος, ὁ Συρακόσιος, ἔν τινι τῶν δραμάτων ἐπ' ὀλίγον, καὶ Κρατῖνος, ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητὴς, ἐν Εὐνείδαις, καὶ τῶν κατ' αὐτὸν Ἡγήμων, ὁ Θάσιος, ὃν ἐκάλουν Φακῆν. Λέγει γὰρ οὕτως·

Ἐς δὲ Θάσον μ' ἐλθόντα μετεωρίζοντες ἔβαλλον
πολλοῖσι σπελέθοισι, καὶ ὧδέ τις εἶπε παραστάς·
Ὦ πάντων ἀνδρῶν βδελυρώτατε, τίς σ' ἀνέπεισεν
ἐς καλὴν κρηπῖδα ποσὶν τοιοῖσδ' ἀναβῆναι;
Τοῖσι δ' ἐγὼ πᾶσι σμικρὸν μετὰ τοῦτ' ἔπος εἶπον,
Μνῆμ' ἀνέπεισε γέροντα καὶ οὐκ ἐθέλοντ' ἀναβῆναι
καὶ σπάνις, ἣ πολλοὺς Θασίων εἰς ὁλκάδα βάλλει

εὐκούρων βδελυρῶν, ὀλλύντων τ' ὀλλυμένων τε
ἀνδρῶν, οἳ νῦν κεῖθι κακῶς κακὰ ῥαψῳδοῦσιν·
οἷς καὶ ἐγὼ μετὰ τοῖσι τὰ χρηίζων ἐπίθησα.
Αὖθις δ' οὐκ ἐπὶ κέρδος ἀποίσομαι, εἰς Θασίους δὲ
μηδὲν πημαίνων κλυτὸν ἄργυρον ἐγγυαλίξω,
μή τίς μοι κατὰ οἶκον Ἀχαϊάδων νεμεσήσῃ,
πεσσομένης ἀλόχου τὸν Ἀχαϊκὸν ἄρτον ἐν οἴκοις,
καί ποτέ τις εἴπῃ σμικρὸν τυροῦντ' ἐσιδοῦσα,
ὡς Φιλίων ὁρμὴν παρ' Ἀθηναίοισιν ἀείσας
πεντήκοντ' ἔλαβε δραχμάς, σὺ δὲ μικρὸν ἐπέμψω.
Ταῦτά μοι ὁρμαίνοντι παρίστατο Παλλὰς Ἀθήνη,
χρυσῆν ῥάβδον ἔχουσα, καὶ ἤλασεν εἶπέ τε φωνῇ·
(699) „Δεινὰ παθοῦσα, Φακῆ βδελυρή, χώρ' εἰς τὸν ἀγῶνα."

Καὶ τότε δὴ θάρσησα καὶ ἤειδον πολὺ μᾶλλον.

56. Πεποίηκε δὲ παρῳδίας καὶ Ἕρμιππος, ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής. Τούτων δὲ πρῶτος εἰσῆλθεν εἰς τοὺς ἀγῶνας τοὺς θυμελικοὺς Ἡγήμων, καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἐνίκησεν ἄλλαις τε παρῳδίαις καὶ τῇ Γιγαντομαχίᾳ. Γέγραφε δὲ καὶ κωμῳδίαν εἰς τὸν ἀρχαῖον τρόπον, ἣν ἐπιγράφουσι Φιλίννην. Ὁ δὲ Εὔβοιος πολλὰ μὲν εἴρηκεν ἐν τοῖς ποιήμασι χαρίεντα. Περὶ μὲν τῆς τῶν βαλανείων μάχης·

Βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν.

Περὶ δὲ τοῦ λοιδορουμένου κουρέως τῷ κεραμεῖ τῆς γυναικὸς χάριν·

Μήτε σὺ τόνδ', ἀγαθός περ ἐών, ἀποαίρεο κουρεῦ,
μήτε σὺ Πηλείδη.

Ὅτι δὲ ἦν τις περὶ αὐτοὺς δόξα παρὰ τοῖς Σικελιώταις,

Ἀλέξανδρος, ὁ Αἰτωλὸς, ὁ τραγῳδιοδιδάσκαλος, ποιήσας ἐλεγεῖον, τρόπον τοῦτον δηλοῖ·

Ὡς Ἀγαθοκλῆος λάσιαι φρένες ἤλασαν ἔξω
πατρίδος. Ἀρχαίων ἦν ὅδ' ἀνὴρ προγόνων,
εἰδὼς ἐκ νεότητος ἀεὶ ξείνοισιν ὁμιλεῖν
ξεῖνος· Μιμνέρμου δ' εἰς ἔπος ἄκρον ἰὼν,
παιδομανεῖ σὺν ἔρωτί ποτ' ἦν ἴσον. Ἔγραφε δ' ὡνὴρ
εὖ, παρ' Ὁμηρείην ἀγλαΐην ἐπέων,
πισσύγγους, ἢ φῶρας ἀναιδέας, ἤ τινα χλούνην,
φλύων ἀνθηρῇ σὺν κακοδαιμονίῃ·
τοῖα Συρηκοσίοις καὶ ἔχων χάριν. Ὃς δὲ Βοιωτοῦ
ἔκλυεν, Εὐβοίῳ τέρψεται οὐδ' ὀλίγον."

57. Πολλῶν οὖν ἑκάστοτε τοιούτων λεγομένων, ἐπεί ποτε ἑσπέρα κατελάμβανεν ἡμᾶς, ὁ μέν τις ἔλεγε, παῖ, λύχνειον, οἱ δὲ λυχνέα, οἱ δὲ λοφνίαν, οὕτω καλεῖσθαι φάσκων τὴν ἐκ τοῦ φλοιοῦ λαμπάδα, ὁ δὲ πανὸν, ἄλλος δὲ φανὸν, ὁ δὲ λυχνοῦχον, ὁ δὲ λύχνον, καὶ δίμυξον δὲ λύχνον ἕτερος, ἄλλος δὲ ἑλάνην, ὁ δέ τις ἑλάνας, τὰς λαμπάδας οὕτω φάσκων καλεῖσθαι παρὰ τὴν ἕλην· οὕτω δ' εἰπεῖν Νεάνθην ἐν πρώτῃ τῶν περὶ Ἄτταλον ἱστοριῶν· καὶ ἄλλος ὅ τι δή ποτε, ὡς τάραχον γίνεσθαι οὐ τὸν τυχόντα τῶν ἐπὶ τούτοις ἱστέων παρὰ πάντων λεγομένων. Σειληνὸν μὲν γάρ τις, τὸν γλωσσογράφον, ἔφασκεν Ἀθηναίους λέγειν τὰς λαμπάδας φανούς. Τιμαχίδας δὲ, ὁ Ῥόδιος, δέλετρον τὸν φανὸν καλεῖσθαι, οἷόν φησιν οἱ νυκτερευόμενοι τῶν νέων ἔχουσιν, οὓς οὗτοι ἑλάνας καλοῦσιν. Ἀμερίας δὲ γράβιον τὸν φανόν.. Σέλευκος δὲ οὕτως ἐξηγεῖται ταύτην τὴν λέξιν· Γράβιόν ἐστι τὸ πρίνινον ἢ δρύϊνον ξύλον, ὅπερ ἐθλασμένον καὶ κατεσχισμένον ἐξάπτεσθαι καὶ φαίνειν τοῖς ὁδοιποροῦσιν. Θεοδω-

ρίδας γοῦν, ὁ Συρακόσιος, ἐν Κενταύροις διθυράμβῳ φησί· „Πίσσα δ' ἀπὸ γραβίων ἔσταζεν." Μνημονεύει δὲ γραβίων κο * * * ἐν Φοινίσσαις.

58. Ὅτι δὲ λυχνοῦχοι οἱ νῦν καλούμενοι φανοὶ ὠνομάζοντο, Ἀριστοφάνης ἐν Αἰολοσίκωνι παρίστησι·

Καὶ διαστίλβονθ' ὁρῶμεν,
ὥσπερ ἐν καινῷ λυχνούχῳ,
πάντα τῆς ἐξωμίδος.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ Νιόβῳ προειπὼν λυχνοῦχον „Οἴμοι κακοδαίμων, φησὶ, λυχνοῦχος ἡμῖν οἴχεται." Εἶτ' ἐπιφέρει καὶ πῶς ἐπιῤῥάσας τὸν λυχνοῦχον οἴχεται εἶτ' ἐπιφέρει καὶ ἔλαθες. Ἐν δὲ τοῖς Δράμασι καὶ λυχνίδιον αὐτὸν καλεῖ, διὰ τούτων·

Ἀλλ' ὥσπερ λύχνος
ὁμοιότατα καθεύδετ' ἐπὶ τοῦ λυχνιδίου.

Πλάτων δ' ἐν Νυκτὶ μακρᾷ·

Ἕξουσιν οἱ πομπεῖς λυχνούχους δηλαδή.

Φερεκράτης Δουλοδιδασκάλῳ·

Ἄνυσόν ποτ' ἐξελθών, σκότος γὰρ γίγνεται,
καὶ τὸν λυχνοῦχον ἔκφερ', ἐνθεὶς τὸν λύχνον.

Ἄλεξις δ' ἐν κηρυττομένῳ·

Ὥστ' ἐξελὼν ἐκ τοῦ λυχνούχου τὸν λύχνον,
μικροῦ κατακαύσας ἔλαθ' ἑαυτὸν, ὑπὸ μάλης
τῇ γαστρὶ μᾶλλον τοῦ δέοντος προσαγαγών.

ευμηλης δ' ἐν Σφαττομένῳ . . . εἰπὼν ηγουμενην . . . .
οσθ ιδὼν . . . . ενιδι . . . . οει . . . . φι . . .
(699) της δ' ἐν Τριόδοντι ἢ Ῥωποπώλῃ προειπών· „Λαβὲ τριόδοντα καὶ λυχνοῦχον", ἐπιφέρει

Ἐγὼ δὲ δεξιᾷ γε τόνδ' ἔχω τινά,

σιδηρότευκτον ἐναλίων θηρῶν βέλος,
κερατίνου τε φωσφόρου λύχνου σέλας.

Ἄλεξις Μίδωνι·

(700) Ὁ πρῶτος εὑρὼν μετὰ λυχνούχου περιπατεῖν
τῆς νυκτὸς ἦν τις κηδεμὼν τῶν δακτύλων.

59. Ἐν δὲ Θεοφορήτῳ ὁ αὐτὸς Ἄλεξις·

Οἶμαί γ' ἐπιτιμᾶν τῶν ἀπαντώντων τινὰς
ἡμῖν, ὅτι τηνικαῦτα μεθύων περιπατῶ.
Ποῖος γάρ ἐστι φανός, ὦ πρὸς τῶν θεῶν,
τοιοῦτος οἷος ὁ γλυκύτατος ἥλιος;

Ἀναξανδρίδης δ' ἐν Ὕβρει·

Οὔκουν λαβὼν τὸν φανόν, ἅψεις μοι λύχνον;

Ἄλλοι δ' ἔφασκον φανὸν λέγεσθαι τὴν λαμπάδα, οἱ δὲ τὴν ἔκ τινων ξύλων τετμημένων δέσμην. Μένανδρος Ἀνεψιοῖς·

Ὁ φανός ἐστι μεστὸς ὕδατος οὑτοσί·
δεῖ τ' οὐχὶ σείειν, ἀλλ' ἀποσείειν αὐτόθεν.

Νικόστρατος ἐν Πατριώταις·

Ὁ κάπηλος γὰρ οὐκ τῶν γειτόνων,
ἄν τ' οἶνον ἄν τε φανὸν ἀποδῶταί τινι
ἄν τ' ὄξος, ἀπέπεμψ' ὁ κατάρατος δοὺς ὕδωρ.

Φιλιππίδης Συμπλεούσαις·

Ὁ φανὸς ἡμῖν οὐκ ἔφαινεν οὐδὲ ἕν.
B. Ἔπειτα φυσᾶν δυστυχὴς οὐκ ἠδύνω;

60. Φερεκράτης δ' ἐν Κραπατάλοις τὴν νῦν λυχνίαν καλουμένην λύχνειον κέκληκε, διὰ τούτων·

Τίς τῶν λυχνείων ἡ 'ργασία; B. Τυῤῥηνική.

Ποικίλαι γὰρ ἦσαν αἱ παρὰ τοῖς Τυῤῥηνοῖς ἐργασίαι, φιλοτέχνων ὄντων τῶν Τυῤῥηνῶν. Ἀριστοφάνης δ' Ἱππεῦσι·

Τῶν δ' ἀκοντίων
συνδοῦντες ὀρθὰ τρία λυχνείῳ χρώμεθα.

Δίφιλος δ' ἐν Ἀγνοίᾳ·

Ἅψαντες λύχνον,
λυχνεῖον ἐζητοῦμεν.

Εὐφορίων δ' ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι Διονύσιόν φησι, τὸν νεώτερον, Σικελίας τύραννον, Ταραντίνοις εἰς τὸ πρυτανεῖον ἀναθεῖναι λυχνεῖον, δυνάμενον καίειν τοσούτους λύχνους, ὅσος ὁ τῶν ἡμερῶν ἐστιν ἀριθμὸς εἰς τὸν ἐνιαυτόν. Ἕρμιππος δ', ὁ κωμῳδιοποιός, ἐν Ἰάμβοις τὸ στρατιωτικὸν λυχνεῖον σύνθετον οὕτως ὀνομάζει. Ἐν δὲ Φορμοφόροις δράματι· „Τῇ δ' ἐξιόντι δεξιᾷ, ὦ λυχνίδιον.“ Πανὸς δ' ὀνομάζεται τὸ διακεκομμένον ξύλον καὶ συνδεδεμένον· τούτῳ δ' ἐχρῶντο λαμπάδι. Μένανδρος Ἀνεψιοῖς·

Εἰσιὼν
πανὸν, λύχνον, λυχνοῦχον, ὅ τι πάρεστι φῶς
μόνον, πολὺ ποιεῖ.

Δίφιλος Στρατιώτῃ· „Ἀλλ' ὁ πανὸς ὕδατός ἐστι μεστός.“ Πρότερος δὲ τούτων Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι μέμνηται τοῦ πανοῦ.

ἐν ἴωνι· ἔλει
προημῶν κ
χον οὐ μνη
εν εισοικισ
ὃ δε ξυλο
ὡς ἔβαδι
μετὰ χερσιν
δε τῶν ἄλλων
εμενον εν

δεοι κατα
ὅπερ ετι

* * * *

61. Ξυλολυχνούχου δὲ μέμνηται Ἄλεξις· καὶ τάχα τούτῳ ὅμοιόν ἐστι τὸ παρὰ Θεοπόμπῳ ὀβελισκολύχνιον. Φιλύλλιος δὲ τὰς λαμπάδας δᾶδας καλεῖ. Οὐ παλαιὸν δ' εὕρημα λύχνος· φλογὶ δ' οἱ παλαιοὶ τῆς τε δαδὸς καὶ τῶν ἄλλων ξύλων ἐχρῶντο. „Κοιμίσαι λύχνον," Φρύνιχός φησι

* * * * * * * * *
* * * σω καὶ θρυαλλίδ', ἢν δέῃ.

Καὶ Πλάτων ἐν Νυκτὶ μακρᾷ· „Ἐνταῦθ' ἐπ' ἄκρων τῶν κροτάφων ἕξει λύχνον δίμυξον." Μνημονεύει τοῦ διμύξου λύχνου καὶ Μεταγένης ἐν Φιλοθύτῃ, καὶ Φιλωνίδης ἐν (701) Κοθόρνοις. Κλείταρχος δ' ἐν ταῖς Γλώσσαις λοφνίδα φησὶ καλεῖν Ῥοδίους τὴν ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῆς ἀμπέλου λαμπάδα. Ὅμηρος δὲ τὰς λαμπάδας δετὰς ὀνομάζει·

Καιόμεναί τε δεταί, τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ.

Ἑλάνη δὲ ἡ λαμπὰς καλεῖται, ὡς Ἀμερίας φησί. Νίκανδρος δ', ὁ Κολοφώνιος, ἑλάνην τὴν τῶν καλάμων δέσμην. Λύχνα δὲ οὐδετέρως εἴρηκεν Ἡρόδοτος ἐν δευτέρᾳ ἱστοριῶν. Λυχνοκαυτίαν δὲ ἣν οἱ πολλοὶ λέγουσι, λυχναψίαν Κηφισόδωρος ἐν Ὑΐ.

Καὶ ὁ Κύνουλκος ἀεί ποτε τῷ Οὐλπιανῷ ἀντικορυσσόμενος, ἔφη· Ἐμοὶ δέ, παῖ δωρόδειπνε, ἀσσαρίου κανδήλας πρίω, ἵνα κἀγὼ κατὰ τὸν καλὸν Ἀγάθωνα ἀναφωνήσω τάδε τὰ τοῦ ἡδίστου Ἀριστοφάνους·

Ἐκφέρετε πεύκας, κατ' Ἀγάθωνα, φωσφόρους.

Καὶ ταῦτ᾽ εἰπὼν,

Οὐρίαν ὑπίλας ὑπὸ λεοντόπουν βάσιν,

ὑπεξῆλθε τοῦ συμποσίου ὑπνηλὸς κάρτα γενόμενος.

62. Τῶν δὲ πολλῶν τὰ Ἰὴ παιὼν ἐπιφθεγγομένων, ὁ Ποντιανὸς ἔφη· Τὸ Ἰὴ παιὼν, ἄνδρες φίλοι, μαθεῖν βούλομαι εἴτε παροιμία ἐστὶν, εἴτε ἐφύμνιον, εἴτε τι ἄλλο. Πρὸς ὃν ὁ Δημόκριτος ἔφη· Κλέαρχος, ὁ Σολεὺς, οὐδενὸς ὢν δεύτερος τῶν τοῦ σοφοῦ Ἀριστοτέλους μαθητῶν, ἐν τῷ προτέρῳ περὶ παροιμιῶν τὴν Λητώ φησιν ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀνακομίζουσαν εἰς Δελφοὺς Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν, γενέσθαι παρὰ τὸ τοῦ κληθέντος Πύθωνος σπήλαιον. Καὶ φερομένου τοῦ Πύθωνος ἐπ᾽ αὐτοὺς, ἡ Λητὼ, τῶν παίδων τὸν ἕτερον ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἔχουσα, προσβᾶσα τῷ λίθῳ τῷ νῦν ἔτι κειμένῳ ὑπὸ τῷ ποδὶ τῆς χαλκῆς εἰργασμένης Λητοῦς, (ὃ τῆς τότε πράξεως μίμημα γενόμενον ἀνάκειται παρὰ τὴν πλάτανον ἐν Δελφοῖς,) εἶπεν· ἵε παῖ. Τυχεῖν δὲ τόξα μετὰ χεῖρας ἔχοντα τὸν Ἀπόλλωνα. Τοῦτο δ᾽ ἐστὶν, ὡς ἂν εἴποι τις· ἄφιε παῖ, καὶ· βάλε παῖ. Διόπερ ἀπὸ τούτου λεχθῆναί φασι τὸ Ἵε παῖ, καὶ Ἵε παιών. Ἔνιοι δὲ παρεγκλίνοντές τε τὴν λέξιν καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ἀλεξητήριόν τινα παροιμίαν λέγουσιν· Ἰὴ παιών, καὶ οὐχὶ· Ἵε παῖ. Πολλοὶ δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς τέλος ἔχουσιν ἐπιφθεγγόμενοι οἱ μὲν ἐν παροιμίᾳ φασὶν οὕτως τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον Ἰὴ παιών, διὰ δὲ τὸ λίαν ἡμῖν εἶναι σύνηθες λανθάνον ὂν παροιμία, οἱ δέ τι τοιοῦτον λέγοντες οὐχ ὡς παροιμίαν. Τὸ δὲ ὑφ᾽ Ἡρακλείδου, τοῦ Ποντικοῦ, λεχθὲν φανερῶς πέπλασται· ἐπὶ σπονδαῖς τοῦτο πρῶτον εἰς τρὶς εἰπεῖν τὸν θεὸν οὕτως· Ἰὴ παιάν, Ἰὴ παιών. Ἐκ ταύτης γὰρ τῆς πίστεως τὸ τρίμετρον καλούμενον ἀνατίθησι τῷ θεῷ, φάσκων τοῦ

θεοῦ τοῦθ' ἑκάτερον εἶναι τῶν μέτρων· ὅτι μακρῶν μὲν τῶν πρώτων δύο συλλαβῶν λεγομένων Ἰὴ παιὰν ἡρῷον γίνεται, βραχέως δὲ λεχθεισῶν ἰαμβεῖον· διὰ δὲ τοῦτα δῆλον, ὅτι καὶ τὸν ἴαμβον ἀναθετέον αὐτῷ. Βραχειῶν γοῦν γινομένων, εἰ δύο τὰς ἁπασῶν τελευταίας συλλαβὰς εἰς μακρὰν ποιήσει τις, ὁ Ἱππώνακτος ἴαμβος ἔσται.

63. Μετὰ ταῦτ' ἤδη μελλόντων καὶ ἡμῶν ἀνίστασθαι, ἐπεισῆλθον παῖδες φέροντες ὁ μέν τις θυμιατήριον, ὁ δὲ * * * * * * *
* * * * * * * *

ἔθος δὲ ἦν ἀναστᾶσι τοῦ δειπνου καὶ σπείσασι τὸ λοιπὸν τοῦ ἀκράτου τῷ διδόντι παιδὶ ἐκπιεῖν διδόναι.

(702) Ὅτι παιᾶνα εἰς Ὑγίειαν ἐποίησε τόνδε Ἀρίφρων, ὁ Σικυώνιος·

Ὑγίεια, πρεσβίστα μακάρων, μετὰ σεῦ ναίοιμι τὸ λειπόμενον
βιοτᾶς, σὺ δέ μοι πρόφρων σύνοικος εἴη·
Εἰ γάρ τις ἢ πλούτου χάρις ἢ τεκέων,
ἢ τᾶς ἰσοδαίμονος ἀνθρώποις βασιληΐδος ἀρχᾶς ἢ πόθων,
οὓς κρυφίοις Ἀφροδίτας ἄρκυσιν θηρεύομεν,
ἢ εἴ τις ἄλλα θεόθεν ἀνθρώποισι τέρψις ἢ πόνων ἀμπνοὰ πέφανται,
μετὰ σεῖο, μάκαιρ' Ὑγίεια,
τέθαλε πάντα καὶ λάμπει Χαρίτων ἔαρ·
σέθεν δὲ χωρὶς οὔ τις εὐδαίμων ἔφυ.

64. * * * * *

οἴδασιν. Σώπατρος γάρ, ὁ φλυακογράφος, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Φακῇ λέγει οὕτως·

Κρεανομοῦμαι καὶ τὸν ἐκ Τυῤῥηνίας
οἶνον συνόκτω λαμβάνειν ἐπίσταμαι.

Ταῦτα, φίλτατε Τιμόκρατες, κατὰ τὸν Πλάτωνα, οὐ Σωκράτους νέου καὶ καλοῦ παίγνια, ἀλλὰ τῶν δειπνοσοφιστῶν σπουδάσματα. Κατὰ γὰρ τὸν Χαλκοῦν Διονύσιον

Τί κάλλιον ἀρχομένοισιν
ἢ καταπαυομένοις ἢ τὸ ποθεινότατον;

INDEX RERUM.

Numerus prior Librum significat, alter Paginam Casaubonianam, quae, inclusa uncis, notata apud nos est et in columnarum titulis, et in textus sinistro margine. Sic v. c. nostra in Pagina 81 *incipit Casauboniana* 45, *cuius numerus ibi legitur l.* 24, *pertinetque ea Pagina usque ad Pag. nostrae* 83 *l.* 21, *ubi incipit Pagina Casauboni* 46. *Praeterea Casaubonus quamque suam paginam distinxit literis a b c d e f parili spatio ab se invicem positis, et quidem ita, ut spatium inter duas quasque complectatur plerumque decem lineas ex editione nostra, ad minimum octo. Quodsi v. c. Antiochum Epiphanem quaeras, indicatur in indice locus:* II, 45 c, *i. e. Liber secundus, Pagina Casaub.* 45, *et in ea Pagina Litera c, quae est tertia illarum Literarum, ut igitur nomen Antiochi in illa Pagina legatur ultra lineam* 20, *ad quam adscripta esse cogitanda est in Casaubono Litera c.; post quam lineâ fere quartâ apud nos legitur Epiphanis nomen. Id quoniam commoditatem aliquam crearet lectoribus, noluimus in Indice omittere illas Literas, quae apud nos in margine per rationem libri nostri poni non potuerunt. Praeter illas tamen Paginas Casaubonianas aut earum loco, interdum etiam Capita (h. e. Sectiones apud nos) citata sunt. Unusquisque autem Index suam peculiarem habet rationem, quam discere eius maximopere interest, qui eo recte uti voluerit.*

A.

C.

D.

G.

H.

P.

Q.

R.

T.

V.

X.

INDEX SCRIPTORUM.

[De usu huius Indicis videantur praemonita ad Indicem Rerum.]

D.

E.

I.

L.

M.

N.

Q.

R.

S.

T.

V.

X.